

5/15
Θ. ΣΤΑΥΡΟΥ — Φ. ΒΟΥΣΒΟΥΝΗ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΤΡΑΓΩΔΙΑΙ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1962

Ηζὺς παρὰ

Δός μοι πᾶ σιῶ και λαν γᾶν κινᾶσω
ὅσα γὰν γέρον καὶ δαδῶ καὶ θά γένῃσι λὺ γῆν

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΤΡΑΓΩΔΙΑΙ

1. ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΑΥΛΙΑΙ

2. ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

A + τραγός = δίδος

εμφανιζόταν δίδος με την
χειρονομία της δόσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙ

Ε.Ι.Π.Ε.Ν.Α. Π. Ε.Ν. Α.Α.Α.Α.

Ε.Ι.Π.Ε.Ν.Α. Π. Ε.Ν. Α.Α.Α.Α.

ΕΙΣ ΑΓΩΓΗ*

1. ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΚΑΙ ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΟΥ

Τὸ δράμα εἶναι ἐν τῶν τριῶν μεγάλων εἰδῶν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ ποιητικοῦ λόγου. Τὰ ἄλλα δύο εἶναι τὸ ἔπος καὶ ἡ λυρική ποίησις.

Ἔργον θεατρικόν, προωρισμένον κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς του πάντοτε διὰ παράστασιν καὶ ὅχι δι' ἀπλὴν ἀνάγνωσιν, τὸ δράμα ἦτο καλλιτέχνημα σύνθετον, διότι ἐκτὸς τοῦ λόγου, ὅστις ἦτο τὸ κύριον ὄργανον τῆς καλλιτεχνικῆς τῆς ἐκφράσεως, ἦτο ἀπαραίτητος εἰς τὴν σύνθεσιν καὶ τὴν ἐκτέλεσίν του ἡ συνδρομὴ καὶ ἄλλων τεχνῶν, τῆς μουσικῆς καὶ τῆς ὀρχήσεως. Ὡρισμένα μέρη του ἐμελοποιούντο ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ καὶ ἤδοντο ὑπὸ προσώπων ἀποτελούντων Χορόν, συνωδεύοντο δὲ καὶ ὑπὸ ὀρθμικῶν κινήσεων ἢ καὶ πραγματικῆς ὀρχήσεως.

Πάντως ὅμως κατὰ πρόωτον καὶ κύριον λόγον τὸ δράμα ἦτο ἔργον ποιητικόν, δηλαδὴ λογοτεχνικόν. Οἱ ἀρχαῖοι ἐν τούτοις τὸ ὠνόμασαν δράμα (ἐκ τοῦ δ ρ ά ω - δ ρ ῶ = πρᾶττω), διότι δι' αὐτοὺς ἦτο κυρίως κατὰ τὸ δ ρ ῶ μ ε ν ο ν, ἥτοι πράξις, καὶ δῆ, ὅπως θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ἱεροπραξία, ἱεροτελεστία.

Εἰς ὠρισμένας ἱεροτελεστίας, π.χ. εἰς τὰ Ἑλευσίνια μυστήρια, οἱ παριστάμενοι, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἤκουον τὰ λεγόμενα καὶ τὰ ἀδόμενα, ἔβλεπον καὶ ἱεράς συμβολικὰς πράξεις, τὰς ὁποίας ὠνόμαζον δ ρ ῶ μ ε ν α. Ταῦτα δὲν ἦσαν δράματα, πρωτότυπα δηλαδὴ καὶ ἐλεύθερα καλλιτεχνικὰ δημιουργήματα, ἀπ' ἐναντίας μάλιστα θὰ κατεβάρλλετο προσπάθεια νὰ ἐκτελῶνται ἐκάστοτε πιστῶς, κατὰ ὠρισμένον τυπικόν, διότι ἐπιστεύετο ὅτι οὕτως ὁ θρησκευτικὸς σκοπός, διὰ τὸν ὁποῖον ἐγίνοντο, θὰ ἐπραγματοποιεῖτο εὐκολώτερον πάντως ὅμως ἀναλογία τις μεταξὺ τῶν δρωμένων τούτων καὶ τοῦ γεννωμένου δράματος ὑπῆρχε καὶ ἡ ὁμοιότης αὕτη θὰ συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ καθιερωθῇ τὸ ὄνομα δ ρ ᾶ μ α διὰ τὸ νέον τοῦτο ποιητικόν εἶδος.

Τοῦ ἔπους ὑπόθεσις ἦσαν τὰ κ λ έ α ἀ ν δ ρ ῶ ν, δηλαδὴ καὶ ἐκεῖ

* Τοῦ Θ. Σταύρου

δραῖσις κυρίως· τὸ λυρικὸν ποίημα ἐκφράζει συναισθήματα, ἀλλ' οὐχὶ σπανίως ἐξυμνεῖ ἢ ἀφηγεῖται — ἂν καὶ κατὰ τρόπον διάφορον τοῦ ἔπους — πράξεις. Τὴν δραῖσιν ὅμως αὐτήν, τὰς πράξεις αὐτάς, οἱ ἀκροαταὶ τοῦ ἐπικοῦ ἢ λυρικοῦ ἔργου δὲν τὰς βλέπουν ἐνώπιόν των· βλέπουν καὶ ἀκούουν τὸν ποιητὴν ἢ τὸν ῥαψωδὸν ἀπαγγέλλοντα, ἀφηγούμενον, βλέπουν καὶ ἀκούουν τὸν ἐκτελεστήν τοῦ λυρικοῦ ἵσματος ἢ τοὺς ἐκτελεστάς, τὸν Χορὸν — ἂν πρόκειται περὶ λυρικοῦ ποιήματος χορικοῦ — ἄδοντας καὶ ἐξυμνοῦντας πράξεις. Ἀντιθέτως, κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ δράματος ὁ θεατὴς ἔχει ἐνώπιόν του πρόσωπα — τοὺς ὑποκριτάς (δηλ. τοὺς ἡθοιοποιούς) καὶ τοὺς χορευτάς —, τὰ ὁποῖα παρουσιάζονται ὡς οἱ ἥρωες τοῦ ἔργου, ὑποδύονται δηλ. ἄλλα πρόσωπα καὶ ὡς τοιαῦτα ἐνεργοῦν ὁμιλοῦντα καὶ δρῶντα. Εἰς τὸ δράμα λοιπὸν ἢ δραῖσις παρουσιάζεται ὡς ζωντανὴ πραγματικότης καὶ ὄχι ὡς θέμα ἀφηγήσεως.

Ὑπῆρχον δὲ εἰς τὴν ἀρχαιότητα τριῶν εἰδῶν δράματα : ἡ τραγωδία, τὸ σατυρικὸν δράμα καὶ ἡ κωμωδία.

Ἡ τραγωδία εἶναι τὸ σοβαρὸν, σεμνὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς δράμα. Οἱ ποιηταὶ τῆς ἡντλουν τὰ θέματά των ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς τῶν λαϊκῶν μύθων — σπανιώτατα ἀπὸ ἄλλας πηγὰς — καὶ ἐπραγματεύοντο αὐτὰ κατὰ τρόπον γεννῶντα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν θεατῶν εὐγενῆ καὶ ὑψηλὰ συναισθήματα· κυρίως προεκάλουν τὴν μέχρι δακρύων πολλὰκις συμπάθειάν των πρὸς τὰ δρῶντα πρόσωπα καὶ τὴν ἀνησυχίαν, τὴν ἀγωνίαν διὰ τοὺς ἀπειλοῦντας αὐτὰ κινδύνους, τὸν ἔλεον καὶ τὸν φόβον, ὅπως ἔλεγεν ὁ Ἀριστοτέλης.

Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη ἡ ποίησις ἐν γένει εἶναι μίμησις. Τὴν μίμησιν ὅμως δὲν πρέπει νὰ ἐκλαμβάνωμεν ὡς πιστὴν καὶ δουλικὴν ἀντιγραφὴν τῆς πραγματικότητος, ἀλλ' ὡς ἐλευθέραν δημιουργίαν καὶ σύνθεσιν τῶν στοιχείων τῆς πραγματικότητος μὲ τάσιν πρὸς ἐξιδανίκευσιν. Εἰδικώτερον ἡ τραγωδία εἶναι μίμησις πράξεως σοβαρᾶς, ἐχούσης ἀρχήν, μέσον καὶ τέλος καὶ κάποιαν ἑκτασιν, μέγεθος εὐσύνοπτον. Ἡ μίμησις γίνεται διὰ λόγον ἡδυσμένον, ἔχοντος δηλαδὴ ὄρθμον, ἁρμονίαν καὶ μελωδίαν. Τὰ ἡδύσματα ταῦτα δὲν ἐγκατασπεύρονται πάντα ὁμοῦ εἰς ὁλόκληρον τὸ ἔργον, ἀλλὰ κοσμοῦν τὰ διάφορα μέρη τῆς τραγωδίας, ὅπου ἕκαστον εὐαρμολογεῖται. Ἡ τραγωδία διεγείρει εἰς τὴν ψυχὴν τῶν θεατῶν τὸν ἔλεον καὶ τὸν φόβον· ὁ θεατὴς βλέπων πάσχοντα τὸν ἥρωα — ὅστις συνήθως ἔχει ὑψηλὰ καὶ εὐγενῆ αἰσθήματα καὶ τείνει πρὸς ἀνώτερα ἀγαθὰ, ἀλλὰ πίπτει διὰ σφάλμα τι ἢ ἁμαρτίαν — αἰσθά-

νεται ζωηράν συμπάθειαν πρὸς αὐτὸν καὶ ἀνησυχίαν διὰ τὴν τύχην του. Ἐν τέλει ὁμως ἐπέρχεται ἡ κἀθαρσις· ὁ ποιητὴς μὲ τὴν τέχνην του δίδει τοιαύτην τροπὴν εἰς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ μύθου καὶ ἔπειτα τοιαύτην λύσιν εἰς τὸ δράμα, ὥστε ὁ ἥρωις πίπτει ἀξιοπρεπῶς καὶ ὑποκύπτει εἰς τοὺς νόμους τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἠθικῆς τάξεως. Ἡ ψυχὴ τοῦ θεατοῦ, ἡ ὁποία εἶχε ταραχθῇ ἀπὸ τὸν ἔλεον καὶ τὸν φόβον, καθαίρεται ἀπὸ τὰ παθήματα ταῦτα διὰ τῆς δοκιμασίας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐπέρασεν, ἀνακουφίζεται καὶ καταπραΰνεται.

Τὰ γνωρίσματα ταῦτα τῆς τραγωδίας, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὴν οὐσίαν αὐτῆς, περιέλαβεν ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ποιητικῇ του εἰς ἓνα περιφραστικὸν ὁρισμὸν, ὅστις ἔχει ἐπὶ λέξει ὡς ἑξῆς: "Ἔστιν οὖν τραγωδία μίμησις πράξεως σπουδαίας καὶ τελείας, μέγεθος ἐχούσης, ἡδυσμένῳ λόγῳ, χωρὶς ἐκάστῳ τῶν εἰδῶν ἐν τοῖς μορίοις, δρώντων καὶ οὐ δι' ἀπαγγελίας, δι' ἐλέου καὶ φόβου περαίνουσα τὴν τῶν τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν.

Οἱ ποιηταὶ τῶν τραγωδιῶν ἔγραφον καὶ τὰ σατυρικά δράματα. Ἐδίδον εἰς αὐτὰ ἐξωτερικὴν μορφήν ὁμοίαν πρὸς τὴν τῆς τραγωδίας καὶ ἤντλουν καὶ δι' αὐτὰ τὰ θέματά των ἀπὸ τοὺς μύθους, τοὺς ὁποίους ὁμως ἔβλεπον τῶρα ὑπὸ τὴν φαιδρὰν των ὄφιν. Τὸ σατυρικὸν δράμα, ζωηρόν καὶ εὐθυμον, προεκάλει τὸν γέλωτα, ἀλλὰ δὲν ἐκαντηρίαζε, δὲν διεκωμῶδει, δὲν ἐσατίριζε*. Τὸ σατυρικὸν δράμα ἀνομάσθη οὕτω, διότι τὸν χορὸν του ἀπετέλουν πάντοτε Σάτυροι, ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς ὡς κορυφαῖον ἓνα γέροντα Σειληνόν· οἱ ἀρχαῖοι τὸ ὀνόμαζον ἐνίοτε καὶ δράμα σειληνικόν.

Αἱ κωμωδίαὶ συνετίθεντο ὑπὸ εἰδικῶν ποιητῶν, τῶν κωμικῶν ποιητῶν ἢ κωμωδοποιῶν. Οὗτοι ἐλάμβανον τὰ θέματά των ἀπὸ τὴν σύγχρονον καθημερινὴν ζωὴν ἢ ἀπὸ κόσμους φανταστικούς. Ἡ κωμωδία προεκάλει καὶ αὐτὴ τὸν γέλωτα, ἀλλὰ συγχρόνως — τοῦλάχιστον ὑπὸ τὴν παλαιάν της μορφήν, ἥτοι μέχρι τοῦ 390 περίπου π.Χ. — ἔσκωπτε καὶ ἐκαντηρίαζε καὶ μάλιστα πολλάκις κατὰ τρόπον αὐστηρόν καὶ ἀμελίκτον πρόσωπα καὶ πράγματα, καταστάσεις πολιτικὰς καὶ κοινωνικὰς καὶ ιδέας, τὰς ὁποίας οἱ κωμικοὶ ποιηταὶ ἐθεώρουν πεπληνυμένας καὶ ἐπικινδύνους.

* Οὔτε καὶ ἔχει σχέση τινὰ ἡ λέξις σατυρικὸν πρὸς τὴν σάτιραν, λέξιν λατινικὴν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐσχηματίσαμεν τὸ ὄημα σατιρίζω.

2. Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ

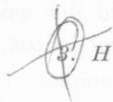
Ἡ ἀρχαία τραγωδία — ὅπως καὶ τὰ ἄλλα εἶδη τοῦ δράματος — ἦτο, ὡς εἴπομεν, καλλιτέχνημα σύνθετον· τὰ μέσα τῆς ἐκφράσεώς της ἦσαν ὁ λόγος, ἡ μουσικὴ καὶ ἡ ὄρχησις. Εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἐκάστης τραγωδίας ἐλάμβανε μέρος ἀπαρατήτως Χορός, ἦτοι ὅμιλος προσώπων — 12 παλαιότερον, 15 ἀπὸ τοῦ Σοφοκλέους —, ὁ ὁποῖος ἦδεν ὅλος συγχρόνως ἢ κατὰ ἡμιχόρια καὶ ἐξετέλει ὀυθμικὰς κινήσεις καὶ πραγματικὴν ὄρχησιν, μιμητικὴν πράξεων καὶ ἐκφραστικὴν ψυχικῶν καταστάσεων. Ἀμα τῇ παρόδῳ του, ἦτοι τῇ εἰσόδῳ του εἰς τὸν τόπον τῶν παραστάσεων, τὴν ὀρχήστραν, ἦδεν ἐν ἄσμα, τὸ ὁποῖον ἐκαλεῖτο καὶ αὐτὸ πάροδος· ἔπειτα δὲ κατὰ τὰ διαλείμματα τῶν διαλογικῶν μερῶν, τὰ ὁποῖα ἀπηγγέλλοντο, ἦδεν ἄλλα ἄσματα, τὰ λεγόμενα στάσιμα. Τὰ χορικά ταῦτα ἄσματα ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον μὲν ἦσαν κατὰ κανόνα ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὸ προηγηθὲν διαλογικὸν μέρος, ὡς πρὸς δὲ τὴν μορφήν ἦσαν ὅμοια πρὸς τὰ ἄλλα χορικά ἄσματα, τὰ ὁποῖα συνετίθεντο καὶ ᾗδοντο καὶ πρὸ τῆς γενέσεως τῆς τραγωδίας· ἦσαν πεποιημένα εἰς ποικίλα μέτρα, διηροῦντο εἰς στροφὰς καὶ ἀντιστροφάς, ἀντιστοιχοῦσας πρὸς τὰς στροφὰς κατὰ τὸ μέτρον καὶ τὴν μελωδίαν, καὶ εἰς ἐπωδούς, ἐγράφοντο δὲ ὅπως καὶ ἐκεῖνα εἰς διάλεκτον δωρικὴν ἢ τοῦλάχιστον ἀνάμεικτον μὲ πολλὰ δωρικὰ στοιχεῖα. Ἐκτὸς τῶν ἁσμάτων τούτων παρενεβάλλοντο ἐνίοτε καὶ ἐντὸς τῶν διαλογικῶν μερῶν ἄλλα συντομώτερα ἄσματα, ᾄδόμενα ἢ ὑπὸ τοῦ Χοροῦ καὶ ἐνὸς ἢ δύο ἡθοποιῶν ἐναλλάξ (κομμοὶ) ἢ ὑπὸ ἐνὸς ἡθοποιοῦ (μονωδίαι) ἢ ὑπὸ δύο ἡθοποιῶν (διωδίαι). Ἡ πάροδος, τὰ στάσιμα καὶ τὰ ὀλίγα ἄλλα ἄσματα, τὰ παρεμβαλλόμενα ἐντὸς τῶν διαλογικῶν μερῶν, ἀποτελοῦν τὸ λυρικὸν στοιχεῖον τῆς τραγωδίας.

Φορεῖς τῆς ἐξελίξεως τῆς ὑποθέσεως ἦσαν: α') ὁ πρόλογος, ἦτοι τὸ πρὸ τῆς παρόδου τοῦ Χοροῦ μέρος, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ἦτο ἀπαραίτητον, διότι ἐνίοτε ἡ τραγωδία ἤρχιζεν ἀμέσως μὲ τὴν πάροδον, β') τὰ ἐπεισόδια, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἠκολονθεῖτο ὑπὸ ἐνὸς στασίμου, καὶ γ') ἡ ἔξοδος, ἦτοι τὸ μετὰ τὸ τελευταῖον στάσιμον τμήμα τῆς τραγωδίας. Ὁ πρόλογος, τὰ ἐπεισόδια καὶ ἡ ἔξοδος ἐγράφοντο εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀττικὴν διάλεκτον καὶ πάντοτε εἰς στίχους — πεζὸν δρᾶμα εἰς τὴν ἀρχαιότητα δὲν ὑπῆρχεν — ἀλλὰ στίχους ἀπαγγελλομένους καὶ ὄχι ᾄδόμενους (κατὰ κανόνα τὸ ἱαμβικὸν τρίμετρον, ἐνίοτε τὸ τροχαῖ-

κὸν τετράμετρον), ἐξετελοῦντο δὲ ὑπὸ τῶν ὑποκριτῶν (τῶν ἡθοποιῶν)· εἰς τὸν διάλογον ἐλάμβανε πολλάκις μέρος καὶ ὁ κορυφαῖος τοῦ Χοροῦ. Τὰ διαλογικὰ καὶ ἀφηγηματικὰ μέρη τῆς τραγωδίας ἀποτελοῦν τὸ ἐπιζὸν στοιχεῖον αὐτῆς.

Ἐνῷ οἱ ῥαψῳδοὶ τοῦ ἔπους καὶ οἱ ἐκτελεσται τῶν λυρικῶν ποιημάτων ἀφηγοῦνται καὶ ᾄδουν ἐξ ὀνόματός των, οἱ ὑποκριταὶ καὶ οἱ χορευταὶ τοῦ δράματος ἐξίστανται, ἐξέρχονται δηλ. ἀπὸ τὴν προσωπικότητά των καὶ ὑποδύνονται ἄλλα πρόσωπα, τοὺς ἥρωας τοῦ ἔργου, τῶν ὁποίων μετενσαρκώνουν τρόπον τινὰ τὰ διανοήματα, τὰ συναισθήματα καὶ τὸν ὅλον χαρακτῆρα. Ἡ ἔκστασις αὕτη, οὐσιῶδες γνῶρισμα τοῦ δράματος, ἐξεδηλοῦτο διὰ τῆς μεταμορφώσεως τῶν ὑποκριτῶν καὶ τῶν χορευτῶν, οἱ ὅποιοι δὲν μετημφιέννυντο μόνον — ὅπως γίνεται εἰς τὸ νεώτερον θέατρον —, ἀλλ' ἔφερον ἀπαραιτήτως καὶ κατάλληλον προσωπεῖον (προσωπίδα) ἀνάλογον πρὸς τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ὑπεδύνοντο· κατὰ τὴν διάρκειαν δὲ τῆς παραστάσεως ἥλλασσον προσωπεῖον, ἐφ' ὅσον ἦτο τοῦτο ἀναγκαῖον.

Οὐσιῶδες γνῶρισμα τῆς ἀρχαίας τραγωδίας ἦτο ὁ θρησκευτικὸς αὐτῆς χαρακτήρ. Ἡ τραγωδία δὲν παριστάνετο ὅπουδῆποτε καὶ ὅποτε-δήποτε. Παριστάνετο, ἐδιδάσκειτο, ὅπως ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι, μόνον καθ' ὥρισμένας ἑορτὰς τοῦ Διονύσου καὶ ἐντὸς χώρου ἀφιερωμένου εἰς αὐτόν. Ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἡτο ἱεροτελεστίας, μέρος τοῦ προγράμματος τῶν ἑορτῶν, αἱ ὁποῖαι ἐτελοῦντο πρὸς τιμὴν τοῦ θεοῦ. Διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη, πρὶν ἐξετάσωμεν πόθεν προῆλθεν ἡ τραγωδία, νὰ γνωρίζωμεν τινα περὶ τῆς διονυσιακῆς λατρείας.

Ἡ ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΗ ΛΑΤΡΕΙΑ

Ὁ Διόνυσος ἦτο κυρίως ὁ θεὸς τῆς ἀμπέλου καὶ τοῦ οἴνου, ἀλλὰ γενικώτερον ἐπροσωποποιεῖ τὴν ἐπὶ τῆς γῆς βλάστησιν καὶ πάσας τὰς μυστηριώδεις παραγωγικὰς δυνάμεις τῆς φύσεως. Ἡ λατρεία του ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν Ἀνδίαν καὶ τὴν Φρυγίαν διὰ τῆς Θράκης. Κατ' ἀρχὰς οἱ πιστοὶ του ἦσαν ὀλίγοι καὶ ὁ Διόνυσος ἐθεωρεῖτο κατώτερος θεὸς ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς Ὀμηρικὸν θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου, μὲ τὴν πάροδον ὅμως τοῦ χρόνου καὶ ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀμπελουργίας ἡ λατρεία του διεδίδετο ὁλονὲν περισσότερον, βαθείας δὲ ὥζας ἔρριψε καὶ εἰς εὐρέα στρώματα τοῦ λαοῦ ἐξηπλώθη κατὰ τὸν 7.

καὶ τὸν 6. αἰῶνα π.Χ. Ἀξιοσημείωτον εἶναι ὅτι τὴν διάδοσιν τῆς νέας λατρείας ἠνέκησαν καὶ ἐπροστάτευσαν οἱ τύραννοι τῶν διαφόρων πόλεων, ὁ Περίανδρος εἰς τὴν Κόρινθον, ὁ Κλεισθένης εἰς τὴν Σικυῶνα, ὁ Πεισίστρατος εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ἐλέγετο υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σεμέλης, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Κάδμου. Οἱ μῦθοι διηγοῦνται πολλὰς περιπετείας του, ὅτι ἔπεσεν εἰς χεῖρας ληστῶν, ὅτι κατεδιώχθη καὶ ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Θρακῶν Λυκούργου, καὶ ἄλλα παθήματά του, ἀλλὰ καὶ θριάμβους του. Αἱ περιπέτειαι αὗται συμβολίζουν ἀφ' ἐνὸς μὲν τὰς ἐναλλαγὰς τῶν φυσικῶν φαινομένων, π.χ. τὴν βλάστησιν καὶ τὸν μαρασμόν, τὰ ὁποῖα ἐπροσωποποιεῖ ὁ Διόνυσος, ἀφ' ἑτέρου δὲ τοὺς σκληροὺς καὶ μακροχρονίους ἀγῶνας, οἱ ὁποῖοι ἀπητήθησαν διὰ τὴν διάδοσιν τῆς λατρείας του ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀμπελοργίας.

Οἱ ὁπαδοὶ τοῦ Διονύσου ἐλάτρευον αὐτὸν ἐν ἱερᾷ μανίᾳ καὶ ἐν ἐξάλλῳ ἐνθουσιασμῷ, ζωηρὰ δὲ καὶ παράφορα ἦσαν καὶ τὰ ἔξματα, τὰ ὁποῖα συνέθετον καὶ ἤδον πρὸς τιμὴν του. Ἔπινον βεβαίως καὶ ἄφθονον οἶνον, τὸ ἱερὸν δῶρον τοῦ θεοῦ.

Οὐσιῶδες γνῶρισμα τῆς διονυσιακῆς λατρείας ἦτο ἡ ἔκστασις, μέθη συναισθηματικὴ, ἡ ὁποία ἀνύψωνε τὸν πιστὸν ἐπάνω ἀπὸ τὴν πραγματικότητα καὶ τὸν ἔκανε νὰ αἰσθάνεται τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἄλλο πρόσωπον, ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ λατρευομένου θεοῦ κατεχόμενον.

Ἡ μεταμφίεσις ἦτο κατὰ τὰς διονυσιακὰς τελετὰς ἀπαραίτητος· οἱ πιστοὶ περιεβάλλοντο δέρματα ζώων, ἔχρισον τὸ πρόσωπόν των μὲ τρυγίαν (κατακάθι οἶνον) ἢ ἐκάλυπτον αὐτὸ διὰ φύλλων ἢ φλοιῶν δένδρων καὶ ἔφερον στέφανον κισσοῦ, ἱεροῦ καὶ αὐτοῦ, ὡς τὸ κλῆμα, φυτοῦ τοῦ Διονύσου.

4. Η ΓΕΝΕΣΙΣ ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ

Ἡδὴ τίθεται τὸ πρόβλημα : πῶς ἐγεννήθη ἡ τραγωδία ;

Τὰ συστατικὰ τῆς στοιχεῖα, τὸ ἐπικόν, τὸ λυρικόν, ἡ ὄρχησις, ὑπῆρχον πολὺ πρὸ τῆς ἐμφανίσεώς της, ἀλλ' ἡ σύνθεσις των δὲν εἶναι πρᾶγμα τόσον αὐτονόητον. Ὅλα σχεδὸν τὰ ἔθνη ἐδημιούργησαν ἐπικά καὶ λυρικά ποιήματα· ἐπίσης πανταχοῦ ἀνεπτύχθη ἡ ὄρχησις, πολλοὶ δὲ περιηγηταὶ ἐπισκεφθέντες φυλὰς ἰθαγενῶν τῶν διαφόρων ἡπείρων

παρετήρησαν καὶ ἐμελέτησαν παρ' αὐτοῖς πολυπλόκους μιμητικούς χορούς μετημφιεσμένων ἢ ἔκστασις, ἢ ζωοποιὸς αὕτη δύναμις τῆς τραγωδίας, εἶναι κοινὴ εἰς πολλὰ θρησκευματα, εὐρύτατα δὲ διαδεδομένη εἶναι καὶ ἡ χρῆσις τῆς προσωπίδος, προσωπίδος μὲ μαγικὸν χαρακτήρα, ἢ ὁποία κατὰ τὴν πίστιν τῶν πρωτογόνων λαῶν μεταβιβάζει εἰς τὸν φέροντα αὐτὴν τὴν δύναμιν καὶ τὰς ιδιότητας τοῦ εἰκονιζομένου θεοῦ. Ἐν τούτοις παρ' οὐδενὶ ἄλλῳ λαῷ καὶ εἰς οὐδεμίαν ἄλλην ἐποχὴν τὰ στοιχεῖα ταῦτα συνετέθησαν, ὥστε νὰ ἀπαρτίσουν τραγωδίαν. Τὸ ποιητικὸν τοῦτο εἶδος εἶναι αὐτοφνὲς μόνον ἐπὶ ἐλληνικοῦ ἐδάφους, εἶναι ἀποκλειστικὸν δημιούργημα τοῦ ἐλληνικοῦ πνεύματος.

Μέχρι τῶν μέσων περίπου τοῦ 6. αἰῶνος π.Χ. δύο εἶδη ποιήσεως ὑπῆρχον εἰς τὴν Ἑλλάδα : τὸ ἔπος καὶ ἡ λυρική ποίησις.

Ἡ ἐποχὴ τῆς μεγάλης ἀκμῆς τοῦ ἔπους εἶχε βεβαίως παρέλθει· τὰ μέγιστα καὶ ἀνυπερέβλητα ἐπικά ἀριστουργήματα, ἡ Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσσεια, εἶναι, ὡς γνωστόν, πολὺ παλαιότερα· ἐν τούτοις τὸ εἶδος ἐξηκολούθει καλλιεργούμενον ὑπὸ τῶν ποιητῶν τοῦ λεγομένου ἐπικοῦ κύκλου.

Ἡ λυρική ποίησις ἤδη ἀπὸ 150 ἐτῶν εὐρίσκετο εἰς ὅλην τῆς τὴν ἀκμὴν. Ὅλα τὰ εἶδη τῆς εἶχον καλλιεργηθῆ καὶ ἐκαλλιεργοῦντο ἀκόμη λαμπρῶς. Ὁ Καλλίνος, ὁ Τυρταῖος, ὁ Μίμνερμος καὶ ἄλλοι εἶχον συνθέσει θανμασίαις ἐλεγείας. Τῷ 560 ἔζη ἀκόμη ὁ Ἀθηναῖος νομοθέτης Σόλων, ὁ ὁποῖος ἦτο καὶ ἔξοχος ἐλεγειοποιός. Σκωπτικούς ἰάμβους εἶχον γράφει ὁ μέγας ποιητὴς Ἀρχίλοχος καὶ ἄλλοι. Τὰ περὶ τὸ 600 π.Χ. ἔτη εἶναι ἡ ἐποχὴ τῆς μεγάλης ἀκμῆς τοῦ αἰολικοῦ μέλους, εἰς τὸ ὁποῖον διέπρεψαν ὁ Ἀλκαῖος καὶ ἡ Σαπφώ.

Εἶδος τῆς λυρικῆς ποιήσεως εἶναι καὶ ἡ ποίησις ἡ χορική. Τὸ χορικὸν ἄσμα, τὸ ὁποῖον ἐξέφραζε συναισθήματα περισσότερον ὁμαδικὰ παρὰ ἀτομικά καὶ τὸ ὁποῖον ἦδεν ὁμᾶς προσώπων, ὁ Χορός, ἀνεπτύχθη κατ' ἀρχὰς εἰς τὰς δωρικὰς χώρας, ὅπου τὸ ὁμαδικὸν πνεῦμα ἦτο ζωηρότερον. Διὰ τοῦτο καὶ ἐγράφετο πάντοτε εἰς δωρικὴν ἢ τοῦλάχιστον δωρίζουσαν διάλεκτον, ἀκόμη καὶ ὑπὸ τῶν μὴ Δωριέων ποιητῶν. Οἱ μέγιστοι ἀντιπρόσωποι τῆς χορικῆς ποιήσεως, ὁ Σιμωνίδης, ὁ Βακχυλίδης, ὁ Πίνδαρος, ἀνεφάνησαν μετὰ τὰ μέσα τοῦ 6. αἰῶνος. Ἡ δὲ ὁμῶς πρὸ τῶν χρόνων τούτων εἶχον συνθέσει χορικά ἄσματα καὶ ἄλλοι σπονδαῖοι ποιηταί. Εἰς τούτων ἦτο ὁ Ἀρίων, ὁ ὁποῖος διεκρίθη εἰς τὸν διθύραμβον.

Ὁ διθύραμβος ἦτο ὕμνος εἰς τὸν Διόνυσον. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἄσμα, τὸ ὁποῖον οἱ θιασῶται τοῦ θεοῦ ἦδον — μὲ συνοδείαν ἀγλοῦ — κατὰ τὰς ἐορτὰς αὐτοῦ κατεχόμενοι ἀπὸ ἔνθεον μανίαν καὶ ἑξαλλον ἐνθουσιασμόν. Κατ' ἀρχὰς θὰ ἦτο βεβαίως αὐτοσχέδιος καὶ ἄτεχνος· θὰ ἦδeto ὑπὸ ὀλίγων προσώπων, οἱ δὲ ἄλλοι θιασῶται θὰ συνόδευον τὸ ἄσμα ἐκβάλλοντες τὴν ἐνθουσιώδη βακχικὴν ἱαχὴν ἰὼ Βάκχε, εὐοῖ.

Τεχνικὴν μορφήν ἔδωκεν εἰς τὸν διθύραμβον ὁ Ἀρίων. Οὗτος ἦτο Αἰολεύς, ἐκ Μηθύμνης τῆς Λέσβου, ἔζη ὅμως, περὶ τὸ 600 π.Χ., εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Περιάνδρου, τυράννου τῆς Κορίνθου, πόλεως, ὡς γνωστόν, δωρικῆς. Ὁ Ἀρίων συνέθετεν ἐπιμελῶς τοὺς στίχους καὶ τὴν μελωδίαν τῶν διθυράμβων του, ἐξετέλει δ' αὐτοὺς κύνκιος χορὸς 50 ἀνδρῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀσκούμενος. Ὁ ποιητὴς οὗτος ἦτο κατὰ τοὺς ἀρχαίους εὐρετῆς τοῦ τραγικοῦ τρόπου· τοῦτο κατὰ τὴν πιθανωτέραν ἐρμηνείαν σημαίνει ὅτι αὐτὸς πρῶτος παρουσίασε τοὺς χορευτὰς, τοὺς ἄδοντας τὸν διονυσιακὸν διθύραμβον, μετημφισμένους εἰς τράγους, δηλαδὴ εἰς Σατύρους. Διότι οἱ ἀρχαῖοι τοὺς Σατύρους ἢ Σειληνοὺς τοὺς ἐπωνόμαζον καὶ τράγους*. Οἱ Σάτυροι, δαίμονες τῶν δασῶν, προσωποποιήσεις τῆς βλαστήσεως καὶ τῆς ἐν τῇ φύσει ἐλευθέρας γενέσεως καὶ ἀναπτύξεως, οὐδεμίαν σχέσιν εἶχον ἀρχικῶς μὲ τὸν Διόνυσον. Ἦσαν ἄλλως τε ἐν Ἑλλάδι πολὺ παλαιότεροι τοῦ Διονύσου, τοῦ ὁποῖου ἡ λατρεία ἦλθεν, ὅπως εἶδομεν, ἑξωθεν. Ὄταν ὅμως ἡ λατρεία τοῦ Διονύσου διεδόθη, οἱ Σάτυροι προσεκολλήθησαν εἰς αὐτὸν καὶ ἔγιναν οἱ ἀχώριστοι σύντροφοί του. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ ἔνωσις τοῦ ἐκ Βορρᾶ κατελθόντος Διονύσου καὶ τῶν ἀρκαδικῶν Σατύρων ἔγινε κατὰ πρῶτον εἰς τὴν βόρειον Πελοπόννησον καὶ οὕτως ὁ Ἀρίων εὗρε τὸν λαὸν τῆς Κορίνθου πρόθυμον νὰ δεχθῇ τὸν νεωτερισμὸν του, δηλαδὴ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ διονυσιακοῦ διθυράμβου ὑπὸ χοροῦ Σατύρων, χοροῦ τραγικοῦ.

* Ὅχι διότι τοὺς ἐφαντάζοντο τραγομόρφους. Ἐκ τῶν μυθμειῶν τέχνης, εἰς τὰ ὁποῖα οἱ Σάτυροι εἰκονίζονται μὲ χαρακτηριστικὰ τράγων, οὐδὲν εἶναι ἀρχαιότερον τῆς ἐλληνιστικῆς ἐποχῆς. Κατὰ τοὺς παλαιότερους χρόνους, τοὺς Σατύρους τοὺς ἐφαντάζοντο ζωομόρφους — σνήθως τοὺς ἐπωνόμαζον θῆρας —, δὲν ἀπέδιδον ὅμως εἰς αὐτοὺς τὰ χαρακτηριστικὰ ἐνὸς ὠρισμένου ζώου. Περισσότερον παρὰ μὲ τράγους ὁμοίουν μὲ ἵππους, τῶν ὁποίων εἶχον τὰ ὄτα, τὰς μακρὰς οὐράς, εἰς ἀρχαιότερας δὲ παραστάσεις καὶ τὰς ὀπλὰς. Ἐπειδὴ ὅμως τοὺς ἐφαντάζοντο μὲ πικρὸν τρίχωμα, πρὸς τοῦτοις δὲ ζωηροῦς, διαρκῶς σκιερῶντας, εὐθύμους καὶ ἀσυγκρατήτους, διὰ τοῦτο τοὺς ἔλεγον καὶ τράγους.

Ὅπως δὴ ποτε ὁ διθύραμβος ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ 600 περίπου π. Χ. τὴν πλήρη διαμόρφωσίν του. Ἐκτοτε, ἐπὶ πολλὰς δεκαετίαι, οἱ ποιηταὶ συνέθετον ἐκάστοτε διὰ τὰς διονυσιακὰς τελετὰς νέους διθύραμβους, διθύραμβους τεχνικούς, τοὺς ὁποίους ἐξετέλουν χοροὶ ἐπιμελῶς ἡσκευασμένοι. Τοῦτο ἐγένετο πλέον εἰς πολλὰς χώρας τῆς Ἑλλάδος, κυρίως εἰς ἐκεῖνας, ὅπου ἐλατρεῖτο περισσότερον ὁ Διόνυσος. Μία τῶν χωρῶν τούτων ἦτο ἡ Ἀττική.

Κάποτε, δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς πότε, πάντως περὶ τὰ μέσα τοῦ 6. αἰῶνος ἢ ὀλίγον πρότερον, εἰς ποιητῆς ἐκ τῆς παρὰ τὴν Πεντέλην ἀμπελοφύτου Ἰκαρίας (ὅπου ὁ σημερινὸς Διόνυσος), ὁ Θέσπις, εἶχε μίαν ἔμπνευσιν : εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ Χοροῦ ἀδόμενον διθύραμβον παρενέβαλε μερικὸν στίχον εἰς ἄλλο μέτρον, ἄνευ μέλους, καταλλήλους δι' ἀπαγγελίαν, τοὺς ὁποίους ἀπήγγειλε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ ἴδιος, ἐμφανισθεὶς ὑπὸ μορφήν ἄγνωστον τίνος μυθικοῦ προσώπου. Διὰ τῶν στίχων τούτων ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπεκρίνετο (ἀρχ. ὕπεκρίνετο, ἐξ οὗ ὕποκριτης) τρόπον τινὰ εἰς τὸ προσηγνῆναι μέρος τοῦ ἔσματος, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἔδιδε νέαν τροφήν εἰς αὐτό, καθίστα τὴν συνέχειαν τοῦ ἔσματος πλέον εὐπρόσδεκτον διὰ τοὺς θεατάς, ἐδημιούργει, ὅπως λέγομεν σήμερον, τὴν κατάλληλον ἀτμόσφαιραν, ὥστε οἱ θεαταὶ νὰ κατανοήσουν καὶ νὰ αἰσθανθοῦν τὸ ἔσμα πληρέστερον καὶ βαθύτερον.

Ὁ νεωτερισμὸς ἐκ πρώτης ὄψεως δὲν φαίνεται ἴσως πολὺ σημαντικός· ἐν τούτοις αἱ συνέπειαι τοῦ ἔχουν ἀξίαν ἀνυπολόγιστον· τὴν ἡμέραν ἐκείνην, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Θέσπις σταθεὶς ἀπέναντι τοῦ Χοροῦ συνδιελέχθη τρόπον τινὰ μετ' αὐτοῦ διὰ στίχων ἀπαγγελλομένων, καὶ μὲ τὸ λυρικὸν στοιχεῖον, τὸ ὁποῖον ἐκυριάρχει μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἀπολύτως καὶ ἀποκλειστικῶς, ἤνωσε τὸ ἐπικὸν στοιχεῖον τοῦ διαλόγου καὶ τῆς ἀφηγήσεως, ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὸν κόσμον ἡ τραγωδία, ἐν τῶν λαμπροτέρων δημιουργημάτων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος.

Τὴν λυρικὴν καταγωγὴν τῆς τραγωδίας δεικνύει καὶ τὸ ὄνομα τῆς· ἦτο κατ' ἀρχὰς τράγων ᾠδή, δηλ. ἔσμα Χοροῦ μετημφιεσμένου εἰς Σατύρους.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη, κατὰ τὰ ὁποῖα ἐδημιουργήθη ἡ τραγωδία, τὰ διαλογικὰ μέρη ἦσαν σύντομα καὶ τὸ κέντρον τοῦ βάρους ἀπετέλουν τὰ χορικά. Βαθμηδὸν ὅμως τὰ χορικά περιορίζοντο, ὁ πρόλογος καὶ τὰ ἐπεισόδια ἐλάμβανον ὅλον ἐν μεγαλυτέραν ἑκτασιν καὶ ἔγιναν αὐτὰ πλέον

τὸ κύριον μέρος τῆς τραγωδίας καὶ οἱ φορεῖς τοῦ μύθου· ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἔργου ἐξειλίσσεται ἐντὸς αὐτῶν.

Ὁ Θέσπις ἀντικατέστησε τὰ παλαιότερα πρόχειρα, ἐκ φύλλων φλοιοῦ κ.λ.π., προσωπεῖα δι' ἄλλων ἐκ λινοῦ ὑφάσματος ἐπιχριομένου μὲ κονίαμα ἐκ γύψου.

Βραδύτερον, ἐπὶ Αἰσχύλου, προσετέθη καὶ δεύτερος ὑποκριτής, ἐπὶ δὲ Σοφοκλέους καὶ τρίτος. Οἱ τρεῖς οὗτοι ὑποκριταί, ὁ πρωταγωνιστής, ὁ δευτεραγωνιστής καὶ ὁ τριταγωνιστής, ὑπεδύοντο ὅλα τὰ πρόσωπα τοῦ δράματος, τὰ ὁποῖα βεβαίως ἦσαν συνήθως περισσότερα τῶν τριῶν.

Οἱ τραγικοὶ ποιηταὶ ἤντλουν τὰς ὑποθέσεις τῶν ἔργων των ἀπὸ τὴν ἀνεξάντλητον πηγὴν τῶν μύθων. Ἐκ τῶν 32 τραγωδιῶν τῶν τριῶν μεγάλων τραγικῶν τῆς ἀρχαιότητος (7 τοῦ Αἰσχύλου, 7 τοῦ Σοφοκλέους καὶ 18 τοῦ Εὐριπίδου), αἱ ὁποῖαι περιεσώθησαν μέχρις ἡμῶν, μόνον μία, οἱ Πέριαι τοῦ Αἰσχύλου, ἔχει ὑπόθεσιν ἱστορικὴν : τὴν ἐν Σαλαμῖνι ἦτταν τῶν βαρβάρων ὅλων τῶν ἄλλων αἱ ὑποθέσεις εἶναι μυθικαί. Ἀλλ' ἐξ αὐτῶν πάλιν μόνον αἱ Βάκχαι τοῦ Εὐριπίδου ἔχουν ὑπόθεσιν εἰλημμένην ἀπὸ τοὺς διονυσιακοὺς μύθους. Ἐνῷ λοιπὸν εἰς τὴν τραγωδίαν τὰ πάντα, ἡ καταγωγὴ τῆς, ὁ τόπος ὅπου παριστάνετο, αἱ ἐορταί, εἰς τὸ πρόγραμμα τῶν ὁποίων περιλαμβάνετο, ἦσαν διονυσιακά, αἱ ὑποθέσεις κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τῆς ἐλαμβάνοντο κατὰ κανόνα ἀπὸ μύθους ἄλλων θεῶν καὶ κυρίως ἡρώων. Πῶς καὶ τότε ἔγιναν δεκτοὶ μῦθοι ἄσχετοι πρὸς τὸν Διόνυσον εἰς ἔργα προσωρισμένα νὰ λαμπρύνουν τὴν ἐορτὴν του, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ καθορισθῇ· ἀκόμη καὶ πρὸ τῆς γενέσεως τῆς τραγωδίας τὸ περιεχόμενον τῶν διθυράμβων εἶχε παύσει νὰ εἶναι ἀποκλειστικῶς διονυσιακόν. Πάντως ὅμως ἡ χρησιμοποίησις εἰς τὴν τραγωδίαν μύθων μὴ διονυσιακῶν εἶχε μίαν φυσικὴν καὶ ἀναγκαίαν συνέπειαν : οἱ ποιηταὶ ἀντικατέστησαν τὸν Χορὸν τῶν Σατύρων μὲ Χορὸν ὑποδνόμενον ἄλλα πρόσωπα, διάφορα ἐκάστοτε, διότι μὲ μῦθον ξένον πρὸς τὸν Διόνυσον ὁ Χορὸς τῶν Σατύρων δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐναρμονισθῇ. Ἐκ σεβασμοῦ ὅμως πρὸς τὴν παράδοσιν διετήρησαν μέχρι τέλους τοὺς Σατύρους εἰς τὰ σατυρικά δράματα, μολονότι καὶ αὐτῶν οἱ μῦθοι ἦσαν πλέον ποικίλης προελεύσεως. Ἐφρόντιζον δὲ κάθε φορὰν νὰ δικαιολογοῦν, ὅσον ἦτο δυνατόν φυσικώτερον, τὴν παρουσίαν τοῦ σατυρικοῦ Χοροῦ εἰς ἔργον ἔχον ξένην, μὴ διονυσιακὴν, ὑπόθεσιν.

Ἡ διδασκαλία τῶν διθυράμβων καὶ τῶν δραμάτων ἐγένετο πάντοτε τὴν ἡμέραν καὶ ἐν ὑπαίθρῳ. Εἰς κυκλικὸς χώρος, ἡ ὀρχήστρα, μὲ τὸν βωμόν (θ υ μ ἔ λ η ν) τοῦ Διονύσου εἰς τὸ μέσον ἤρκει διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ διθυράμβου. Ὁ λαὸς παρηκολούθει ἰστάμενος πέριξ τοῦ κύκλου. Ὅταν ὅμως ἐκ τοῦ διθυράμβου ἐγεννήθη τὸ δράμα, οἱ ὑποκριταί, οἱ ὅποιοι ἔπαιζον καὶ αὐτοὶ ἐντὸς τῆς ὀρχήστρας, ἔπρεπε νὰ ἔχον ἐστεγασμένον τι οἶκημα, διὰ νὰ περιμένουν ἐντὸς αὐτοῦ τὴν σειρὰν τῶν καὶ διὰ νὰ μεταλλάσσον προσωπεῖον καὶ περιβολήν, ἀφοῦ ὑπεχρεοῦντο νὰ ὑποδύωνται διάφορα πρόσωπα. Διὰ τοῦτο παρὰ τὸν κύκλον ἐστήνετο πρόχειρον ξύλινον ὀρθογώνιον παράπηγμα, ἡ σ κ η ν ή. Οἱ θεαταὶ τότε ἐθεῶντο ἰστάμενοι πέριξ τοῦ ἐλευθέρου ἀπομένοντος τμήματος τοῦ κύκλου. Χάριν αὐτῶν ἔπειτα ἐτοποθετοῦντο ξύλινα ἐδώλια εἰς σχῆμα ἡμικυκλίου καὶ ὁλονὲν ὑψηλότερα ἐφ' ὅσον ἀπεμακρύνοντο ἀπὸ τὴν ὀρχήστραν, ὥστε οἱ καθήμενοι εἰς τὰς ὀπισθεν σειρὰς νὰ μὴ ἐνοχλῶνται ὑπὸ τῶν καθημένων πρὸ αὐτῶν.

Οὕτω τὸ ἀρχαῖον θέατρον ἀπηρτίσθη ἀπὸ τρία μέρη : τὴν ὀρχήστραν, ὅπου ἐγένετο ἡ παράστασις, τὴν σ κ η ν ή ν, ἐντὸς τῆς ὁποίας μετῃμφιέροντο οἱ ὑποκριταί, καὶ τὸ κυρίως θέατρον, τὸ προωρισμένον διὰ τοὺς θεατὰς· τὸ κυρίως θέατρον ἐλέγετο καὶ κ ο ῖ λ ο ν, λόγῳ τοῦ σχήματός του.

Ἡ πρὸς τοὺς θεατὰς πλευρὰ τῆς σκηνῆς εἰκόνιζε κατὰ κανόνα τὴν πρόσοψιν ἀνακτόρου ἢ ναοῦ, εἶχε δὲ μίαν ἢ τρεῖς θύρας, διὰ τῶν ὁποίων εἰσῆρχοντο εἰς τὴν ὀρχήστραν οἱ ὑποκριταὶ οἱ ὑποδιδόμενοι πρόσωπα, τὰ ὅποια ὑπετίθετο ὅτι εὐρίσκοντο ἐντὸς τοῦ ἀνακτόρου (ἢ τοῦ ναοῦ). Ἐπειδὴ ὅμως αἱ ὑποθέσεις τῶν δραμάτων δὲν ἐξελλίσσοντο πάντοτε πρὸ ἀνακτόρων ἢ ναῶν, ἐπενοήθη σὺν τῷ χρόνῳ (ἐπὶ Σοφοκλέους) ἡ θεατρικὴ ζωγραφικὴ, ἡ σ κ η ν ο γ ρ α φ ί α, καὶ κατεσκευάζοντο μεγάλοι πίνακες εἰκονίζοντες δάσος, ἀκτὴν, στρατόπεδον κ.ἄ., οἱ ὅποιοι ἐτοποθετοῦντο εἰς τὴν πρόσοψιν τῆς σκηνῆς.

Μεταξὺ τοῦ κοίλου καὶ τῆς σκηνῆς ἀφήνοντο, ὁ εἰς δεξιὰ, ὁ ἄλλος ἀριστερά, δύο διάδρομοι, αἱ π ά ρ ο δ ο ι· δι' αὐτῶν εἰσῆρχοντο εἰς τὴν ὀρχήστραν ὁ Χορὸς καὶ τὰ πρόσωπα, τὰ ὅποια ὑπετίθετο ὅτι ἤρχοντο ἔξωθεν καὶ ὄχι ἐκ τοῦ ἀνακτόρου (ἢ τοῦ ναοῦ). Ἄν ἐν πρόσωπον εἰσῆρχετο διὰ τῆς δεξιᾶς ὡς πρὸς τὸν θεατὴν παρόδον, ὑπετίθετο

ὅτι ἤρχετο ἐκ τῆς πόλεως ἢ ἐκ τῶν λιμένων, ἂν διὰ τῆς ἀριστερᾶς, ὑπετίθετο ὅτι ἤρχετο ἐκ τῶν ἀγρῶν ἢ ἐκ τῆς ξένης.

Εἰς τὰς Ἀθήνας αἱ παραστάσεις ἐγίνοντο ἐντὸς τεμένων τοῦ Ἐλευθερώως Διονύσου κειμένου ὑπὸ τὴν νοτιοανατολικὴν πλευρὰν τῆς Ἀκροπόλεως. Ἀλλὰ κατὰ τὸν 5. αἰῶνα, ἦτοι κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τῆς τραγωδίας, μόνιμον θέατρον, ἐκτὸς τῆς ὀρχήστρας, δὲν ὑπῆρχεν. Ἡ ξυλίνη σκηνὴ καὶ τὰ ξύλινα ἐδῶλια ἐστήνοντο δι' ἐκάστην παράστασιν. Μόνον περὶ τὰ τέλη τοῦ 5. αἰῶνος ἤρχισεν ἡ κατασκευὴ λιθίνων ἐδωλίων.

Τὸν 4. αἰῶνα ὅλα τὰ ἐδῶλια ἔγιναν λίθινα, ἐκτίσθη δὲ καὶ λιθινὴ σκηνή. Ὁ ὀρίτωρ Λυκοῦργος, ὅστις διεχειρίσθη μὲ σύνεσιν καὶ ἱκανότητα τὰ οἰκονομικὰ τῆς πόλεως κατὰ τὰ ἔτη 338 - 326, ἀπεπεράτωσε τὴν κατασκευὴν τοῦ μόνιμου λιθίνου θεάτρου.

Τὸ θέατρον τοῦτο μεταρρυθμισθὲν ἀργότερον διατηρεῖται μέχρι σήμερον, ἀλλὰ δυστυχῶς ὄχι ἀκέρατον· εἶναι τὸ λεγόμενον Διονυσιακὸν θέατρον τῶν Ἀθηνῶν.

Τὸ κοῦλόν του, ἡμικυκλικόν, ἀπετελεῖτο ἀπὸ 78 ἐπαλλήλους σειρὰς ἐδωλίων, πολλὰ τῶν ὁποίων ἦσαν σκαλισμένα εἰς τοὺς βράχους τῆς Ἀκροπόλεως. Εἰς τὴν πρώτην σειρὰν ἦσαν οἱ μαρμαρίνοι θρόνοι τῶν ἐπισήμων, τὴν τιμητικωτέραν δὲ θέσιν εἶχεν ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἐλευθερώως Διονύσου· ὁ θρόνος του, ὅπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι, σφύζεται, φέρει δὲ ἀναγλύφους παραστάσεις.

Δύο διαζώματα ὀριζόντια ἐχώριζον τὸ κοῦλον εἰς τρεῖς ζώνας, διὰ τὰ εὐκολύνεται ἡ κυκλοφορία τῶν θεατῶν. Τὰς σειρὰς τῶν ἐδωλίων διέκοπτον κλίμακες, διὰ τῶν ὁποίων οἱ θεαταί, ἀφοῦ πρώτον διὰ τῶν παρόδων εἶχον περάσει εἰς τὴν ὀρχήστραν, ἀνήρχοντο εἰς τὰς ὑψηλοτέρας θέσεις. Τὰ μεταξὺ τῶν κλιμάκων σφηνοειδῆ τμήματα ἐλέγοντο κερκίδες.

Κατὰ μῆκος τοῦ πρὸς τοὺς θεατὰς τοίχου τῆς σκηνῆς ἐκτίσθη στενή, ἀλλ' ἀρετὰ ὑψηλὴ ἐξέδρα, τὸ λογεῖον· τοῦτο κατέλαβε μέρος τῆς ὀρχήστρας, ἡ ὁποία οὕτως ἔπαινε νὰ εἶναι ἐντελῶς κυκλική. Ἐπὶ τοῦ λογείου ἔπαιζον οἱ ὑποκριταί, οἱ ὁποῖοι ἐχωρίσθησαν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπὸ τὸν Χορόν. Πότε ἔγινεν ἡ μεταρρυθμισις αὕτη δὲν εἶναι γνωστόν· πάντως κατὰ τοὺς κλασσικοὺς χρόνους λογεῖον δὲν ὑπῆρχεν· ἡ ὀρχήστρα ἦτο τότε πλήρης κύκλος, ὅλη δὲ ἡ παράστασις διεξήγετο ἐπ' αὐτῆς. Ἐκτὸς τοῦ λογείου ὑπῆρχε καὶ θεολογεῖον, εἶδος ἐξώ-

στον παρὰ τὴν στέγην τῆς σκηνῆς, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐνεφανίζοντο θεοί*.

Ἐντὸς τῆς μονίμου πλέον σκηνῆς ἐφυλάσσοντο τὰ ἀπλᾶ μηχανήματα τοῦ θεάτρου, τὰ ὅποια εἶχον ἐπινοήσει οἱ ἀρχαῖοι. Τὰ κυριώτερα τούτων ἦσαν: α') ἡ μηχανὴ ἢ αἰώρημα, εἶδος γερανοῦ, ὁ ὁποῖος παρουσίαζε θεοὺς αἰωρουμένους (θεοὺς ἀπὸ μηχανῆς), β') αἱ περιέκτοι, δύο ξύλινοι ἐκατέρωθεν τῆς σκηνῆς τοποθετημένοι πρισματικοὶ στῦλοι, οἱ ὅποιοι περιστρεφόμενοι περὶ ἄξονα παρουσίαζον τοὺς ἐπ' αὐτῶν στερεωμένους ἐξωγραφημένους πίνακας, ὡσάκτις ἦτο ἀνάγκη νὰ ἀλλάξῃ ἡ σκηνογραφία, γ') τὸ ἐκκύκλημα, μηχανικῶς μετακινούμενον τροχοφόρον δάπεδον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου παρουσίαζον εἰς τοὺς θεατὰς ὁμοιώματα νεκρῶν (διότι σπανιώτατα εἰς τὸ ἀρχαῖον θέατρον παριστάνετο φόνος ἢ αὐτοκτονία πρὸ τῶν ὁμμάτων τῶν θεατῶν).

Ἡ ἀκονστική τῶν ἀρχαίων θεάτρων προκαλεῖ τὸν θαυμασμόν τῶν ἐπισκεπτομένων αὐτά· τὰ λεγόμενα εἰς τὴν ὀρχήστραν, ἀκόμη καὶ ὄχι μεγαλοφώνως, ἀκούονται καθαρά ἀπὸ τοὺς καθημένους καὶ εἰς τὰς ὑψηλότερας σειράς.

Τὰ ἐστεγασμένα θέατρα ἐκαλοῦντο ᾧδεῖα, ἐγίνοντο δὲ ἐντὸς αὐτῶν κατὰ τοὺς παλαιότερους χρόνους μόνον μουσικαὶ ἐκτελέσεις καί, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, δραματικοὶ προάγωνες, βραδύτερον ὅμως καὶ θεατρικαὶ παραστάσεις. Τὸ καλύτερον διατηρούμενον ἐξ αὐτῶν εἶναι τὸ ᾧδεῖον, τὸ ὁποῖον ἐχάρισεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους περὶ τὸ 160 μ.Χ. ὁ Ἡρόδης ὁ Ἀττικὸς.

6. ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΝ

Μόνον εἰς ὥρισμένας ἐορτὰς τοῦ Διονύσου ἐδιδάσκοντο, ὡς εἴποεν, τραγωδίαί, εἶχε δὲ ἡ διδασκαλία αὐτῶν ἀγωνιστικὸν χαρακτῆρα.

Πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου ἤγοντο εἰς τὴν Ἀττικὴν τέσσαρες ἐορταί: περὶ τὰ τέλη Δεκεμβρίου (κατὰ μῆνα Ποσειδεῶνα) τὰ Μικρὰ ἢ κατ' ἀγρὸν Διονύσια, μετὰ ἓνα μῆνα τὰ

* Ὡς μέλος ἀρχιτεκτονικὸν τοῦ ἀρχαίου θεάτρου ἀναφέρεται καὶ τὸ προσκήνιον, ἀλλὰ τί ἦτο τοῦτο ἀμφισβητεῖται. Μερικοὶ νομίζουν ὅτι εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ λογεῖον, ἄλλοι ἢ πρὸς τὴν ὀρχήστραν πλευρὰ αὐτοῦ, ἄλλοι ξύλινον διάφραγμα ὑφνούμενον πρὸ τῆς σκηνῆς καὶ ἄλλοι τέλος ὁ πρὸς τὴν ὀρχήστραν τοῖχος τῆς σκηνῆς.

Λήναια, ἀργότερον τὰ Ἀνθεστήρια καὶ τέλος περὶ τὰ τέλη Μαρτίου (κατὰ μῆνα Ἐλαφηβολιώνα) τὰ Μεγάλα ἢ ἐν ἄστει Διονύσια.

Κατὰ τὰ Ἀνθεστήρια* δὲν ἐδιδάσκοντο δράματα. Κατὰ τὰ Μικρὰ Διονύσια ἐγίνετο εἰς τοὺς δῆμους τῆς Ἀττικῆς ἐπανάληψις παλαιότερων τραγωδιῶν. Νέαι τραγωδίαί ἐδιδάσκοντο κατὰ τὰ Λήναια (ἀπὸ τοῦ 433), λαμπρότερον δὲ καὶ ἐπισημότερον κατὰ τὰ ἐν ἄστει Διονύσια (ἤδη ἀπὸ τοῦ 534).

Τὰ ἐν ἄστει Διονύσια ἐωρτάζοντο ἐπὶ ἑξ ἡμέρας, ὧν αἱ τρεῖς τελευταῖαι διετίθεντο διὰ τοὺς δραματικούς ἀγῶνας· τὴν ἐποπτεῖαν αὐτῶν εἶχεν ὁ ἐπὶ ὄνυμος ἄρχων.

Ὁ ποιητὴς ὁ ἐπιθυμῶν νὰ μετάρχη τοῦ ἀγῶνος ὑπέβαλλεν εἰς τὸν ἄρχοντα τρεῖς τραγωδίας καὶ ἐν σατυρικόν δράμα καὶ ἦτε ἡ χορόν. Ὁ ἄρχων μελετῶν τὰ ἔργα, συμβουλευόμενος δὲ καὶ πρόσωπα, ὧν ἐξετίμα τὴν γνώμην, ἐδίδου χορόν καὶ οὕτω παρείχε τὸ δικαίωμα τῆς συμμετοχῆς εἰς τὸν ἀγῶνα εἰς τρεῖς ποιητὰς ἐκ τῶν ὑποβαλόντων αἰτήσεις. Εἰς τοὺς ποιητὰς τούτους ἐδίδετο ἀμοιβὴ ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐπληρώνοντο καὶ οἱ ὑποκριταί, τρεῖς δι' ἑκαστον ποιητὴν. Τὰ μεγαλύτερα ὅμως ἔξοδα ἦσαν τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὸν Χορόν καὶ ταῦτα ἀνελάμβανον ἑκάστοτε τρεῖς πλούσιοι Ἀθηναῖοι, οἱ χορηγοί, ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος καθ' ὑπόδειξιν τῶν φυλῶν ὀριζόμενοι· ἡ χορηγία ἦτο μία τῶν λειτοουργιῶν, αἱ ὁποῖαι ἦσαν βαρεῖα ἀλλὰ καὶ πολὺν τιμητικὴ ἔμμεσος φορολογία. Διὰ κλήρου ὠρίζετο μετὰ τίνος ποιητοῦ θὰ συνειργάζετο ἑκάστος τῶν τριῶν χορηγῶν.

Ὁ ποιητὴς ἦτο καὶ σκηνοθέτης τῶν ἔργων του· ἤσκει τὸν Χορόν εἰς τὸ ἄσμα καὶ τὴν ὄρχησιν, κατένεμε τὰ πρόσωπα τῶν ἔργων εἰς τοὺς ὑποκριτὰς καὶ ἤσκει τούτους εἰς τὴν ἀπαγγελίαν, τὴν μιμικὴν κ.λ.π. Ἐνίοτε κωλυόμενον τοῦ ποιητοῦ ἀνελάμβανε τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χοροῦ ἴδιος χοροδιδάσκαλος ὑπὸ τοῦ χορηγοῦ καὶ αὐτὸς ἀμειβόμενος.

Ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ ἀγῶνος ἐγίνετο καὶ ὁ προκαταρκτικὸς κατάλογος τῶν κριτῶν· τὰ ὀνόματα 500 Ἀθηναίων, 50 ἑξ ἑκάστης τῶν

* Βλ. περὶ αὐτῶν τὰς ἐν τῇ Ἱφίγυνείᾳ τῇ ἐν Ταύροις ἐρμηνευτικὰς σημειώσεις ἐν τῇ λέξει χοήρης.

10 φυλῶν, ἐγράφοντο εἰς πινακίδια, τὰ ὅποια ἐρρίπτοντο εἰς 10 ὕδριας, μίαν δι' ἐκάστην φυλήν· αἱ ὕδρια ἐσφραγίζοντο καὶ ἐφνύλασσοντο εἰς τὸν ὀπισθόδομον τοῦ Παρθενῶνος.

Δύο ἡμέρας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐορτῶν οἱ τρεῖς προκηθέντες ποιηταί, ἐστεφανωμένοι, ἀκολουθούμενοι ὑπὸ τῶν ὑποκριτῶν καὶ τῶν χορευτῶν τῶν ἔργων των, ἐστεφανωμένων καὶ αὐτῶν ἀλλ' ἄνευ προσωπείων καὶ θεατρικῶν στολῶν, προσήρχοντο εἰς τὸ ὦδεϊον, θέατρον ἐστεγασμένον προωρισμένον διὰ μουσικᾶς ἀκροάσεις. Ἐκεῖ συνηθροίζοντο οἱ Ἀθηναῖοι, διὰ νὰ παρακολουθήσουν τὸν λεγόμενον π ρ ο ἄ γ ω ν α. Οἱ ποιηταί, ἕκαστος μετὰ τοῦ ὁμίλου του, ἀνήρχοντο κατὰ σειρὰν εἰς τὴν ἐν τῷ ὦδεϊφ εξέδραν καὶ παρείχον εἰς τὸ κοινὸν πληροφροῦς περὶ τῶν ἔργων των, τὰ ὅποια ἐπρόκειτο νὰ παιχθοῦν, ἀνεκοίνων τούτους τίτλους καὶ τὰς ὑποθέσεις των, παρουσίαζον δὲ καὶ τούτους ὑποκριτάς, οἱ ὅποιοι θὰ ὑπεδύοντο τὰ διάφορα πρόσωπα.

Τέλος τὴν τετάρτην ἡμέραν τῶν μεγάλων Διονυσίων ἐγένετο ἐναρξίς τῶν παραστάσεων. Οἱ θεαταὶ προσήρχοντο πολὺ ἐνωρίς, πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, εἰσήρχοντο εἰς τὸ θέατρον καὶ κατελάμβανον τὰς θέσεις των· τὰς παραστάσεις παρακολουθούν καὶ γυναῖκες, ἀλλὰ ἀπὸ ἰδιαίτερας κερκίδας. Ἡ εἴσοδος κατ' ἀρχὰς ἦτο ἐλευθέρη, ἔπειτα ὁμῶς ἐπετρέπετο μόνον δι' εἰσιτηρίων, σ υ μ β ὀ λ ω ν, τὸ ἀντίτιμον τῶν ὁποίων κατεβάλλετο εἰς τὸν ἐργολάβον τοῦ θεάτρου, τὸν θ ε α τ ρ ῶ ν η ν. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ θέατρον ἐθεωρεῖτο, ὅπως καὶ ἦτο πράγματι, κέντρον ὑψηλῆς πνευματικῆς ἀπολαύσεως καὶ σπουδαῖον μέσον ἠθικῆς ἐξυψώσεως τοῦ λαοῦ καὶ ἐπειδὴ ἐθεωρεῖτο ἄδικον νὰ ἀπέχουν αὐτοῦ οἱ πολῖται οἱ δυσκολεύμενοι νὰ πληρώσουν τὸ εἰσιτήριο, ἀπεφασίσθη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους νὰ παρέχεται εἰς τοὺς ἀπορωτέρους τὸ πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενον χρηματικὸν ποσὸν ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου· ταῦτα εἶναι τὰ λεγόμενα θ ε ω ρ ι κ ᾶ. Βραδύτερον τὰ θεωρικά ἐλάμβανον πάντες οἱ πολῖται.

Ἀστυνομικὰ καθήκοντα ἐν τῷ θεάτρῳ ἐξετέλουν οἱ ῥ α β δ ο ὕ χ ο ι.

Ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολιν ἐκομίζοντο εἰς τὸ θέατρον αἱ δέκα ὕδρια, αἱ περιέχονσαι τοὺς κλήρους μὲ τὰ ὀνόματα τῶν ὑποψηφίων κριτῶν, ἀεσφραγίζοντο καὶ ἐξ ἐκάστης αὐτῶν ἐξήγετο εἷς κληρὸς· οὕτω κατηρτίετο δεκαμελὲς κριτικὴ ἐπιτροπὴ. Οἱ κληρωθέντες ἐλάμβανον ἀνὰ ἓν πινακίδιον, διὰ νὰ γράφουν ἐπ' αὐτῶν τὴν γνώμην των, καὶ κατελάμβανον τὰς θέσεις των.

"Επειτα ἤχει ἡ σάλπιγξ καὶ ὁ κήρυξ ἐξεφώνει τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ, τοῦ ὁποίου τὰ ἔργα θὰ ἐπαίζοντο τὴν πρώτην ἡμέραν καὶ τοῦτο ὠρίζετο διὰ κλήρου. Τὰς ἐπομένας δύο ἡμέρας θὰ ἐπαίζοντο αἱ τετραλογίαι τῶν ἄλλων ποιητῶν, πάλιν κατὰ τὴν σειρὰν τῆς κληρώσεως.

Καὶ οὕτως ἤρχιζεν ἡ παράστασις τῆς πρώτης τραγωδίας, καθ' ἣν ὦραν περίπου ἀνέτελλεν ὁ ἥλιος. Οἱ ὑποκριταὶ ἐνεφανίζοντο εἰς τὴν ὀρχήστραν ἐνδεδυμένοι πολυτελεῶς. Ἐφρόντιζον νὰ εἶναι ἡ μεταμφιεσίς των παράδοξος, ὥστε καὶ αὐτὴ νὰ συντελῇ εἰς τὸ νὰ ἀπομακρύνωνται οἱ θεαταὶ ἀπὸ τὴν πεζὴν πραγματικότητα καὶ νὰ μεταφέρωνται εἰς τοὺς μυθικοὺς κόσμους τῆς τραγωδίας. Ἐφερον *κ ο θ ὀ ρ ο υ ς*, ὑποδήματα μὲ ὑψηλὰ καττύματα, καὶ ὑπὸ τὰ φορέματά των διάφορα παραγεμίσματα (προστερνίδια, προγαστρίδια), ὥστε νὰ φαίνωνται μεγαλοσωμότεροι, ὅπως ἐφαντάζετο ὁ λαὸς τοὺς ἥρωας. Ἡ περιβολὴ των ἦτο βεβαίως ἀνάλογος πρὸς τὸ πρόσωπον, τὸ ὅποιον ὑπεδύοντο, ἐν γένει ὅμως οἱ χιτῶνές των ἦσαν ποδήρεις, μὲ χρωματιστὰς κατακορύφους ῥαβδώσεις καὶ χειριδωτοί, οἱ δὲ μανδύαι κεκοσμημένοι διὰ κεντημάτων, ταινιῶν κ.λ.π. Τὰ *π ρ ο σ ω π ε ῖ α* — τὸ πανόρχαιον καὶ ἀπαράιτητον τοῦτο στοιχεῖον πάσης διονυσιακῆς τελετῆς — εἶχον μεγάλα ἀνοίγματα διὰ τὸ στόμα καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ μὲ ἀδράς γραμμὰς ἐξωγραφημένα τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν διαφόρων προσώπων τοῦ δράματος. Τὰ γυναικεῖα πρόσωπα ὑπεδύοντο ἄνδρες.

Ὁ Χορὸς ἦτο ἐνδεδυμένος ἀπλούστερον. Εἰσήρχετο προηγούμενον αὐλητοῦ εἰς τὴν ὀρχήστραν ἢ κατὰ στοίχους (μέτωπον 3, βάθος 5) ἢ κατὰ ζυγὰ (μέτωπον 5, βάθος 3). Ὡστε ἦτο τετράγωνος καὶ ὄχι κυκλικός, ὅπως εἰς τὸν διθύραμβον.

Τὴν τρίτην ἡμέραν τῶν ἀγώνων, ἀφοῦ ἐτελείωσεν ἡ ἐκτέλεσις καὶ τῆς τρίτης τετραλογίας, οἱ δέκα κριταὶ ἔγραφον τὴν γνώμην των ἐπὶ τῶν πινακιδίων των, ἀλλ' ἔπειτα ἐκληροῦντο οἱ πέντε μόνον ἐξ αὐτῶν, οἵτινες καὶ ἀπεφαίνοντο ὀριστικῶς περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τοῦ ἀγῶνος ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐπὶ τῶν πινακιδίων ἀναγεγραμμένης γνώμης των. Τὸ ἀποτέλεσμα ἀνεκοινοῦτο ἀμέσως διὰ τοῦ κήρυκος.

Τὸ βραβεῖον ἦτο ἀπλοῦς στέφανος κισσοῦ, ἀλλ' ἡ δόξα μεγάλη. Ἐκτὸς τοῦ νικῆσαντος ποιητοῦ ἐστεφανοῦτο καὶ ὁ χορηγός του.

Τῶν δραματικῶν ἀγώνων ἐκρατοῦντο ἐπίσημα πρακτικά: Τὰ ὀνόματα τῶν ποιητῶν, τῶν χορηγῶν καὶ τῶν πρωταγωνιστῶν, οἱ τίτλοι τῶν ἔργων καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς κρίσεως ἐχαράσσοντο ἐπὶ πλακῶν,

αἱ ὁποῖαι κατετίθεντο εἰς τὸ δημόσιον ἀρχεῖον· αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται ἐκαλοῦντο διδασκαλίαι.

7. ΟΙ ΠΡΟΔΡΟΜΟΙ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΤΡΑΓΙΚΩΝ

Ὁ Θέσπις ἦτο ὁ πρῶτος τραγικός ποιητὴς καὶ ὁ πρῶτος ὑποκριτής. Τῷ 534 ἐδιδάχθη διὰ πρώτην φοράν τραγωδία του κατὰ τὰ Μεγάλα Διονύσια, τὰ ὁποῖα συνέστησε καὶ λαμπρῶς διωργάνωσεν εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Πεισίστρατος. Ἀναμφιβόλως ὅμως καὶ πρὸ τῆς ἐπισήμου ταύτης ἀναγνωρίσεως τῆς νέας τέχνης ὁ Θέσπις θὰ ἐδίδαξε κατὰ τὰ ἀγροτικά Διονύσια τραγωδίας του εἰς τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς του, τὴν Ἰκαρίαν, ἴσως δὲ καὶ εἰς ἄλλους δήμους τῆς Ἀττικῆς.

Ὀλίγον νεώτερος τοῦ Θέσπιδος ἦτο ὁ Χοιριεὺς, περὶ τοῦ ὁποίου γνωρίζομεν μόνον ὅτι ἔγραψε πολλὰ ἔργα.

Ὁ μαθητὴς τοῦ Θέσπιδος Φοῦνιχος ἔγραψεν ἐκτὸς τῶν μὲ μυθικὸν περιεχόμενον τραγωδιῶν του καὶ δύο τραγωδίας μὲ ὑποθέσεις εἰλημμένας ἀπὸ τὴν σύγχρονόν του πραγματικότητα, τὴν Μιλήτιον ἄλωσιν καὶ τὰς Φοινίσσας. Εἰς τὴν πρώτην παρουσίαζε πρὸ τῶν ἀμμάτων τῶν συμπολιτῶν του τὴν συμφορὰν τῆς Ἰωνικῆς ταύτης πόλεως, ἣτις κατεστράφη ὑπὸ τῶν Περσῶν τῷ 494, τόσον δὲ ἐταράχθησαν οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τὸ θλιβερὸν θέαμα, ὥστε ὄχι μόνον ἀπηγόρευσαν τὴν ἐπανάληψιν τοῦ ἔργου, ἀλλ' ἐπέβαλον καὶ πρόστιμον εἰς τὸν ποιητὴν, διότι ὑπέμνησεν εἰς αὐτοὺς «οἰκεῖα κακά». Μὲ τὰς Φοινίσσας ὅμως ἔλαβε τῷ 476 τὸν στέφανον τῆς νίκης. Τὸν Χορὸν τοῦ ἔργου ἀπετέλουν γυναῖκες ἐκ Φοινίκης (ἐξ οὗ ὁ τίτλος) εὐρισκόμεναι εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, ὑπόθεσίς του δὲ ἦτο ὁ ἐν Περσίᾳ ἀντίκτυπος τῆς ἐν Σαλαμῖνι νίκης τῶν Ἑλλήνων. Τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἐπραγματεύθη μετ' ὀλίγα ἔτη ὁ Αἰσχύλος εἰς τοὺς Πέρσας του, τὸ μόνον, ὡς εἴπομεν, μέχρις ἡμῶν διασωθὲν ἱστορικὸν δράμα.

Ὁ Πρατίνης ἔγραψε καὶ τραγωδίας, ἀλλὰ περισσότερον ἡσυχολήθη μὲ τὸ σατυρικὸν δράμα. Ἦτο Πελοποννήσιος, ἐκ Φλειούντος, ἔδρασεν ὅμως καὶ αὐτὸς ἐν Ἀθήναις.

Πάντα τὰ ἔργα τῶν ποιητῶν τούτων ἀπωλέσθησαν ἐκτὸς ἐλαχίστων ἀποσπασμάτων.

Ὁ Αἰσχύλος ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἐλευσίνα τῷ 525. Κατὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους ἐπολέμησεν ἡρωικῶς εἰς τὸν Μαραθῶνα καὶ τὴν Σαλαμῖνα. Περὶ τὰ μέσα τῆς μεταξὺ τῶν δύο τούτων μαχῶν δεκαετίας ἐνίκησε διὰ πρώτην φοράν εἰς ἀγῶνα δραματικόν. Ἐκ τῶν πολλῶν τραγωδιῶν του σφύζονται μόνον ἐπτά: αἱ Ἰκέτιδες, τὸ ἀρχαιότερον ἀπὸ τὰ περισωθέντα ἀρχαῖα δράματα, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀρχαιώτερον μὲ ἀφθονον καὶ δεσπύζον τὸ λυρικὸν στοιχεῖον, οἱ Πέρσαι, οἱ Ἐπὶ τὰ ἐπὶ Θήβας, ὁ Προμηθεὺς δεσμώτης, ὁ Ἀγαμέμνων, αἱ Χοηφόροι καὶ αἱ Εὐμενίδες· αἱ τρεῖς τελευταῖαι τραγωδίαι ἀποτελοῦν μίαν τριλογίαν, τὴν Ὁρέστειαν, μὲ ἐνιαίαν ὑπόθεσιν: τὸν φόνον τοῦ ἐκ Τροίας ἐπανακάμψαντος Ἀγαμέμνονος, τὴν ἐκδίκησιν τοῦ υἱοῦ του Ὁρέστου, τὴν ὑπὸ τῶν Ἐρινύων καταδίωξιν τοῦ Ὁρέστου καὶ τὴν ἀθώωσιν του εἰς τὸν Ἀρεῖον Πάγον. Κατὰ τοὺς παλαιότερους χρόνους τοιαῦται τριλογίαι παριστάνοντο πάντοτε· καὶ τὸ συνοδεῦον αὐτὰς σατυρικὸν δράμα ἀπὸ τὸν αὐτὸν μῦθον ἤντλει τὴν ὑπόθεσίν του. Ἐπειτα ὅμως ἡ ἐνότης αὕτη δὲν ἦτο ὑποχρεωτική. Οἱ ποιηταὶ μετεῖχον τοῦ ἀγῶνος μὲ τρεῖς τραγωδίας καὶ ἓν σατυρικὸν δράμα, ἀλλ' αἱ ὑποθέσεις ἐπετρέπετο νὰ λαμβάνωνται ἀπὸ διαφόρων μύθους.

Ἡ φήμη τῆς νέας τέχνης ἐνωρὶς διεδόθη πέραν τῶν ὁρίων τῆς Ἀττικῆς. Ὁ Αἰσχύλος ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ τυράννου τῶν Συρακούσων Γέρωνος εἰς Σικελίαν, ὅπου καὶ ἐδίδαξε μερικά ἔργα του. Ἀπέθανε τῷ 456 ἐν Γέλα τῆς Σικελίας, ὅπου εἶχε μεταβῇ διὰ τρίτην φοράν.

Αἱ τραγωδίαι του καὶ σήμερον ἀκόμη ἀναβιβάζονται εἰς τὸ θέατρον συγκλονίζον τοὺς θεατὰς μὲ τὴν βαθεῖαν θρησκευτικότητα ἢ ὅποια τὰς διαπνέει, μὲ τὸ ὕψος τῶν διανοημάτων καὶ τὴν τιτανικὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς ἐκφράσεως, μὲ τὴν λάμπιν τοῦ λυρισμοῦ καὶ τῶν εἰκόνων.

Ὁ Σοφοκλῆς ἐγεννήθη εἰς τὸν Κολωνὸν τῷ 496. Μετὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς Σαλαμῖνος (480) ἠγήθη τοῦ χοροῦ τῶν ἐφήβων, ὁ ὁποῖος ἔλαβε μέρος εἰς τὸν ἐορτασμὸν τῆς νίκης.

Ἦτο ὠραῖος, εὐγενής, ἀνοικτόκαρδος, εὐσεβής, φιλόπατρις, τέλειος τύπος ἀνδρὸς καλοῦ καὶ γαθοῦ. Οἱ Ἀθηναῖοι πολὺ τὸν ἠγάπων καὶ τὸν ἐξετίμων καὶ ἀνέθεσαν εἰς αὐτὸν ὑψηλὰ δημόσια λειτουργήματα.

Ὡς ποιητὴς ἀνεδείχθη πολλάκις νικητής. Ἀπέθανεν ἐνενηκοντοῦτης μὲ ἀκμαίας μέχρ' ἑλόντος τὰς πνευματικὰς του δυνάμεις. Ἀπὸ τὰ 123 ἔργα, τὰ ὁποῖα ἔγραψε, σῶζονται μόνον ἑπτὰ τραγωδίαί : Ἀΐας, Ἀντιγόνη, Οἰδίπους τύραννος, Ἡλέκτρα, Τραχίνιαί, Φιλοκτήτης, Οἰδίπους ἐπὶ Κολωνῶ καὶ ἐν σατυρικὸν δράμα, ἀλλ' ὄχι δλόκληρον, οἱ Ἰχνευταί.

Ὁ Σοφοκλῆς εἶναι ἀνυπέρβλητος εἰς τὴν σκηρικὴν οἰκονομίαν, δηλ. τὴν σύνθεσιν, τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τοῦ δράματος, καὶ κυρίως εἰς τὴν διαγραφὴν τῶν χαρακτήρων, τὴν ἡθογραφίαν, ὅπως ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι ἢ ἐξέλιξις τοῦ μύθου παρ' αὐτῶ καθορίζεται ἀπὸ τοὺς χαρακτῆρας τῶν δρώτων προσώπων. Ἐπραγματοποίησεν εἰς τὴν τραγωδίαν τὸ ἰδεῶδες τοῦ ἐγγενοῦς καὶ ἡρέμον μεγαλείου, τοῦ μέτρου καὶ τῆς ἁρμονίας. Εἶναι διὰ τὴν ποίησιν ὅ,τι εἶναι διὰ τὴν πλαστικὴν ὁ Φειδίας.

Ο ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

Ὅπως ὁ Θέσπις, ὁ Χοιρίλος, ὁ Φρόνιχος, ὁ Αἰσχύλος, ὁ Σοφοκλῆς, οὕτω καὶ ὁ Εὐριπίδης ἦτο Ἀθηναῖος. Ἐγεννήθη εἰς τὴν Σαλαμῖνα, ἥτο ὁμῶς ἐγγεγραμμένος εἰς τὸν δῆμον τῶν Φλυέων, παρὰ τὸ σημερινὸν Χαλάνδριον. Ὁ πατήρ του ὠνομάζετο Μνήσαρχος, ἡ δὲ μήτηρ του Κλειτώ.

Οἱ κωμικοὶ ποιηταί, οἱ ὁποῖοι ἐμίσουν τὸν Εὐριπίδην, ἔσκωπτον αὐτὸν λέγοντες ὅτι ὁ πατήρ του ἦτο ἀπτήλος, δηλ. μεταπράτης, ἡ δὲ μήτηρ του πωλήτρια λαγάνων. Ταῦτα δὲν εἶναι ἀληθῆ. Ὁ Μνήσαρχος ἦτο εὖπορος γεωκτῆμων, εἶχε δὲ καὶ εἰς τὴν Σαλαμῖνα κτῆμα· οὕτως ἡδυνήθη ἀνέτως νὰ ἐπιμεληθῇ τῆς ἀνατροφῆς τοῦ υἱοῦ του.

Περὶ τοῦ χρόνου τῆς γεννήσεως τοῦ ποιητοῦ ὑπάρχουν ἀμφιβολίαι. Κατὰ τινὰς ἀρχαίας πληροφορίας ἐγεννήθη κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας, 20 Σεπτεμβρίου 480. Ὁ Αἰσχύλος, ἀνὴρ 45 ἐτῶν, ἡγωνίσθη τότε διὰ τὴν νίκην, εἰς τὸν ἑορτασμὸν τῆς ὁποίας, ἔλαβε μέρος ὁ δεκαεξαετής Σοφοκλῆς ἐπὶ κεφαλῇ χοροῦ δημολίκων. Οὕτω τὰ ὀνόματα τῶν τριῶν μεγάλων τραγικῶν ἐνοῦνται περὶ τὸ περίλαμπρον ἐκεῖνο γεγονός τῆς ἱστορίας μας. Κατ' ἄλλην ὁμῶς ἀρχαίαν πληροφορίαν ὁ Εὐριπίδης ἐγεννήθη τῷ 485.

Τὴν Σαλαμῖνα ἐπεσκέπτετο ἔπειτα συχνὰ ὁ Εὐριπίδης καὶ ἐπὶ ὥρας

μακρὰς ἐμελέτα καὶ ἔγραφεν ἐντὸς ἐρημικοῦ σπηλαίου εἰς μίαν ἀκτὴν τῆς νήσου. Ὅτι ἡ θάλασσα ἦτο εἰς αὐτὸν πολὺ οἰκεία καὶ ἀγαπητή, τὸ βλέπομεν ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν θαλασσινῶν εἰκόνων καὶ παρομοιώσεων τῶν ἐγκατεσπαρμένων εἰς τὰ ἔργα του. Ἐπίσης ἐγνώριζε καλῶς τὴν ζωὴν τῶν ναυτικῶν, τὴν ὁποίαν συγχρότατα περιγράφει μὲ ἀκρίβειαν καὶ πολλὰς λεπτομερείας. Οὕτως εἰς τὴν *Ἰφιγένειαν* τὴν ἐν *Ταύροις* εὐρίσκομεν περιγραφὴν τῆς προσπαθείας Ἑλλήνων ναυτῶν νὰ ἀποπλεύσουν ἐκ λιμένος σκυθικοῦ, ἀντιπαλαιόντων πρὸς τὸν ἀντίθετον ἄνεμον καὶ πρὸς τοὺς βαρβάρους, οἱ ὅποιοι ἐζήτουν νὰ ἐμποδίσουν τὸν ἀπόπλουν.

Κατὰ τὴν νεανικὴν του ἡλικίαν ἐπεδόθη εἰς τὸν ἀθλητισμὸν καὶ διεκρίθη εἰς τὸ παγκράτιον καὶ τὴν πυγμαχίαν. Ἀργότερον ὁμως κατεδίκαζε τὰς ὑπερβολὰς τοῦ ἀθλητισμοῦ, διότι φαίνεται ὅτι πολλοὶ σύγχρονοὶ του Ἀθηναῖοι δὲν ἐτήρουν ὡς πρὸς τοῦτο τὸ πρῆτον μέτρον. Εἰς ἓν ἀπὸ τὰ δράματά του, τὰς *Τρωάδας* (1211), ἐπαινεῖ τοὺς Τρῶας, οἱ ὅποιοι ἐτίμων, ὅπως λέγει, τὰς ἀρματοδρομίας καὶ τοὺς ἀγῶνας τοξοβολίας ἀλλὰ χωρὶς ὑπερβολάς. «οὐκ ἐς πλησμονὰς θηρώμενοι». Ἐπίσης ἐκαλλιέργησε τὴν ζωγραφικὴν.

Βαθυτέραν ἐπίδρασιν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐριπίδου ἔσχεν ἡ ἐνασχόλησίς του εἰς τὴν φιλοσοφίαν. Ἦκουσε διδάσκοντα τὸν φιλόσοφον Ἀναξαγόραν, ἀνέγνωσε πλεῖστα βιβλία φιλοσόφων καὶ σοφιστῶν, ἐν οἷς καὶ τὰ τοῦ Πρωταγόρου καὶ τοῦ Προδίκου, τοὺς ὁποίους καὶ προσωπικῶς ἐγνώριζε, καὶ συνεδέθη διὰ φιλίας μὲ τὸν Σωκράτην, ὅστις, λέγουν, παρηκολούθει πάντοτε τὴν διδασκαλίαν τραγωδιῶν τοῦ φίλου του, ἐνῶ ἄλλως δὲν ἐσύχναζεν εἰς τὸ θέατρον. Εἶχεν ὁ Εὐριπίδης καὶ πλουσίαν βιβλιοθήκην, πρᾶγμα σπάνιον εἰς τὴν ἐποχὴν του.

Πνεῦμα ἐρευνητικὸν καὶ ἀνήσυχον, ἐμελέτα διαρκῶς τὰ μεγάλα προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀπασχολοῦν τοὺς πλέον μορφωμένους Ἕλληνας κατὰ τὸ β' ἡμισυ τοῦ 5. αἰῶνος. Τί ἦσαν οἱ θεοί, τίς ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου, τίνας αἱ μεγάλοι ἀρεταί, τίνα τὰ καθήκοντα τῶν γυναικῶν κ.λ.π. Διὰ τὸ πλῆθος τῶν φιλοσοφικῶν γνωμῶν, τὰς ὁποίας διετύπωνεν εἰς τὰς τραγωδίας του, ἀπεκλήθη ὁ ἀπὸ σκηνῆς φιλόσοφος.

Ὑπὸ τινων ἐνομίσθη ἀσεβής. Δὲν ἦτο βεβαίως φύσις βαθέως θρησκευτικῆς, ὅπως ὁ Αἰσχύλος καὶ ὁ Σοφοκλῆς· ὅτι ὁμως ἦτο ἀσεβής, δὲν εἶναι ἀληθές. Ὁ Εὐριπίδης μελετῶν τοὺς μύθους, ἐκ τῶν ὁποίων ἤντλει τὰς ὑποθέσεις τῶν τραγωδιῶν του, εὕρισκεν εἰς αὐτοὺς διηγήσεις ἀσυμ-

βιβάστους πρὸς τὴν ὑψηλοτέραν καὶ φωτεινότεραν περὶ τοῦ θείου ἀντίληψιν, τὴν ὁποίαν εἶχε σχηματίσει ὁ ἴδιος. Δὲν ἠδύνατο π.χ. νὰ δεχθῇ ὅτι ἡ Ἀρτεμις ἐπεθύμει νὰ θυσιάσουν εἰς αὐτὴν ἄνθρωποις. Ἐπειδὴ ὁμως πολὺ συχνὰ ἐξέφραζεν εἰς τὰ δράματά του τοιαύτας γνώμας, οἱ προσκεκολλημένοι εἰς τὰς παλαιὰς παραδόσεις δυσηρεστοῦντο.

Ἐν γένει ὁ Εὐριπίδης, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Αἰσχύλον καὶ τὸν Σοφοκλέα, δὲν ἦτο πολὺ συμπαθὴς εἰς τοὺς συγχρόνους του. Εἰς δραματικὸν ἀγῶνα κατῆλθε τὸ πρῶτον τῷ 455 καὶ ἔλαβε τὰ τριτεῖα. Ἐνίκησε διὰ πρώτην φορὰν τῷ 442, ἐνῷ δὲ ἔγραφεν 23 τετραλογίας, μόνον πεντάκις ἐνίκησε. Οἱ κωμικοὶ ποιηταί, καὶ πρὸ πάντων ὁ Ἀριστοφάνης, διαρκῶς τὸν ἔσκωπον καὶ τὸν ἐκακολόγουν, διότι τὸν ἐθεώρουν πολὺ νεωτεριστὴν.

Εἰς τὴν πολιτικὴν οὐδέποτε ἀνεμείχθη καὶ δημόσιον ἀξίωμα οὔτε ἔλαβεν οὔτε ἐζήτησε ποτέ. Μελαγχολικὸς καὶ δύσκολος εἰς τὰς σχέσεις του, προετίμα τὴν μόνωσιν ἢ τὴν μὲ ἐκλεκτοὺς φίλους ἀναστροφὴν, τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν ζωὴν τοῦ σπουδαστηρίου. Ἐνεφορεῖτο ὁμως φλογεῶς φιλοπατρίας καὶ παρηκολούθει τὰ πολιτικὰ μὲ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον.

Ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη του ἐκδηλοῦται πρὸ πάντων εἰς τὰς τραγωδίας, τὰς ὁποίας συνέθεσε μετὰ τὴν ἔκρηξιν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου· πραγματεύεται τότε κατὰ προτίμησιν ἁπτικὰς παραδόσεις καὶ μύθους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἀναλάμπει τὸ μεγαλεῖον καὶ ὁ ἀνώτερος πολιτισμὸς τῶν Ἀθηνῶν, καὶ πολλάκις εἰς τὸ στόμα τῶν μυθικῶν προσώπων θέτει ὑπαινιγμοὺς εἰς σύγχρονα γεγονότα ἀποτελοῦντας ὕμνον πρὸς τὴν πατρίδα του καὶ καταδίκην τῶν ἀντιπάλων της.

Οὕτως εἰς τοὺς Ἡρακλείδας, τραγωδίαν διδαχθεῖσαν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἐξαίρει τὴν εὐγένειαν καὶ τὴν αὐτοθυσίαν τῶν παλαιῶν Ἀθηναίων, οἱ ὁποῖοι, διὰ νὰ προστατεύσουν τὰ τέκνα τοῦ Ἡρακλέους, ἀνέλαβον πόλεμον κατὰ τοῦ διώκτου αὐτῶν Εὐρυσθέως· φέγει οὕτως ἐμμέσως τὴν ἀχαριστίαν τῶν συγχρόνων του Δωριέων, οἱ ὁποῖοι, ἐνῷ ἐκανχῶντο ὅτι ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Ἡρακλέους, ἐπέδραμον κατὰ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐγκώμιον τῶν Ἀθηνῶν εἶναι καὶ αἱ Ἰκέτιδες. Εἰς τὴν τραγωδίαν ταύτην, ἣ ὁποία ἐδιδάχθη περὶ τὰ τέλη τῆς πρώτης δεκαετίας τοῦ πολέμου, ὁ μυθικὸς βασιλεὺς τῶν Ἀθηνῶν Θησεὺς παρουσιάζεται ὑποστηρικτῆς τοῦ καταπατομένου δικαίου καὶ ἐκπρόσωπος ἀνώτερου

πολιτισμοῦ : ἀναγκάζει διὰ πολέμου τοὺς Θηβαίους νὰ παραδώσουν τοὺς νεκροὺς τῶν πρὸ τῶν τειχῶν τῶν Θηβῶν πεσόντων Ἀργείων εἰς τὰς μητέρας των πρὸς ταφήν.

Ἀλλαχοῦ ὁ ποιητὴς καντηριάζει τοὺς ἀδίκως ἐπιτιθεμένους, τοὺς ἐκποροῦντας « πόλεις, ναοὺς τε τύμβους θ', ἱερὰ τῶν κεκμηκότων », ἐνῶ ἀντιθέτως διακηρύσσει ὅτι τὸ « ὑπὲρ πάτρας θηήσκειν » εἶναι « τὸ κάλλιστον κλέος » (Τ ρ ῶ ἄ δ ε ς 95 καὶ 386).

Τέσσαρα περίπου ἔτη πρὸ τῆς λήξεως τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ὁ Εὐριπίδης μετέβη εἰς Πέλλαν τῆς Μακεδονίας κληθεὶς ὑπὸ τοῦ φιλομούσου βασιλέως αὐτῆς Ἀρχελάου. Καὶ ἐν τῇ μακεδονικῇ αὐλῇ διαμένων ἐξηκολούθει ἐργαζόμενος, ἐδίδαξε δ' ἐκεῖ καὶ τινας τραγωδίας του. Ἀπέθανε καὶ ἐτάφη ἐν Μακεδονίᾳ τῷ 406, ὀλίγους μῆνας πρὸ τοῦ Σοφοκλέους.

Οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ ὅποιοι πολὺν τὸν εἶχον πικράνει ζῶντα, συγκινήθηντες ἀπὸ τὸ ἄγγελμα τοῦ θανάτου τοῦ μεγάλου συμπολίτου των, ἐξήτησαν νὰ δοθῶν εἰς αὐτοὺς τὰ ὀστέα του, μὴ γενομένης ὁμως δεκτικῆς τῆς αἰτήσεώς των ἡγεῖραν πρὸς τιμὴν του κενοτάφιον παρὰ τὰ Μακρὰ Τείχη. Εἰς τὸν προάγωνα τῶν Μεγάλων Διονυσίων τοῦ ἔτους ἐκεῖνου ὁ Σοφοκλῆς προσῆλθε μὲ πένθιμον περιβολήν, εἰσήγαγε δὲ καὶ τὸν Χορὸν ἄνευ στεφάνων.

Μετὰ θάνατον ὁ ποιητὴς πολὺ ἠγαπήθη καὶ ἐθανμάσθη, ἥσκησε δὲ τραστίαν ἐπιδρασιν εἰς τὴν μετέπειτα ποίησιν, ἑλληνικὴν, ῥωμαϊκὴν καὶ νεωτέραν εὐρωπαϊκὴν.

Βαθὺς ἀνατόμος τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ὁ Εὐριπίδης ἐμελέτα, ἀνέλυε καὶ ἐξέφραζεν εἰς τὰς τραγωδίας του τὰ πάθη προκαλῶν ἰσχυρὰν συγκίνησιν. Ἦτο κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη ὁ τραγικώτατος τῶν ποιητῶν. Τὴν ἀξίαν τῆς ποιήσεώς του θὰ ἀντιληφθῶμεν μελετώντες μετὰ προσοχῆς μίαν τῶν τραγωδιῶν του, τὴν Ἰφιγένειαν τὴν ἐν Ἀυλίδι ἢ τὴν Ἰφιγένειαν τὴν ἐν Ταύροις.

10. ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ

Εὐρύτατα διαδεδομένη καὶ εἰς τὸν ἑλληνικὸν καὶ εἰς ἄλλους λαοὺς εἶναι ἡ δοξασία ὅτι διὰ τὴν στρεῶσιν καὶ ἀσφάλειαν οἰουδῆποτε κτίσματος ἀπαιτεῖται θυσία ζῶον τιθεμένου εἰς τὰ θεμέλια τοῦ κτίσματος ἢ ἐντὸς τοίχου τινὸς αὐτοῦ. Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἐγίνοντο

πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον καὶ ἀνθρωποθυσίαι, διότι ἐπιστεύετο ὅτι, ὅσον ἐδγενέστερον ἦτο τὸ θῦμα, τόσον ἰσχυρότερον « στοιχειὸ » ἐγίνετο. Τοῦ ἐθίμου τούτου ἀπήχρισιν εἶναι π.χ. ἡ περὶ τοῦ γεφυριοῦ τῆς Ἀρτας παραδόσις, καθ' ἣν ὁ πρωτομάστορας ἠναγκάσθη νὰ « στοιχειώσῃ » τὴν σύζυγόν του, διότι ἄλλως ἡ στερέωσις τῆς γεφύρας ἦτο ἀδύνατος.

Ἐκτὸς ὅμως τῆς θεμελιώσεως τῶν κτισμάτων καὶ διὰ πάσης ἄλλης σπουδαίας ἐπιχειρήσεως τὴν ἐπιτυχίαν ἀπαιτεῖται θυσία. Ἐκ τῆς ἀντιλήψεως ταύτης ἐπλάσθη ὁ μῦθος τῆς θυσίας τῆς Ἰφιγενείας*.

Ὁ ἐλληνικὸς στόλος, ἐκ περισσοτέρων τῶν χιλιῶν πλοίων ἀποτελούμενος, εἶχε συγκεντρωθῇ εἰς τὸν μέγαν καὶ ἀσφαλῆ κόλπον τῆς Αἰλίδος. Τὰ στήθη τῶν Ἑλλήνων ἐθέρμαιναν ὁ πόθος νὰ διασχίσουν τὸ Αἰγαῖον καὶ ἀποβιβαζόμενοι εἰς τὴν Τροίαν νὰ τιμωρήσουν τοὺς Τρῶας διὰ τὴν ἀρπαγὴν τῆς Ἑλένης, ἀλλ' ἄνεμος εὐνοϊκὸς δὲν ἔπνεε καὶ ὁ ἀπόπλους ἦτο ἀδύνατος, διότι, ὅπως ἐμάντευsen ὁ Κάλχας, ἡ Ἀρτεμις ἀπῆλθει νὰ θυσιάσῃ εἰς αὐτὴν ὁ ἀρχιστράτηγος τὴν πρωτότοκον θυγατέρα του.

Ὁ Ἀγαμέμνων πιεζόμενος ὑπὸ τοῦ Μενελάου καὶ ἄλλων ἡγεμόνων ἐδέχθη μὲ σπαραγμὸν ψυχῆς νὰ καλέσῃ ἐκ Μυκηνῶν εἰς Αἰλίδα τὴν Ἰφιγένειαν, διὰ νὰ πείσῃ δὲ τὴν Κλυταιμῆστραν νὰ τὴν στείλῃ, ἔγραψεν εἰς αὐτὴν ὅτι θὰ τὴν ἐδίδεν εἰς γάμον εἰς τὸν Ἀχιλλέα. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἀγγελιαφόρου, μετανοήσας ἔγραψε κρυφίως δευτέραν ἐπιστολὴν ἀνακλητικὴν τῆς πρώτης.

Εἶναι ἀκόμη νύξ, ἀπόλυτος νηγεμία καὶ σιγὴ ἐπικρατεῖ εἰς τὴν Αἰλίδα, ὁ στρατὸς τῶν Ἀχαιῶν εἶναι βυθισμένος εἰς τὸν ὕπνον καὶ ὁ Ἀγαμέμνων καλεῖ ἔξω τῆς σκηνῆς τοῦ ἑνα γέροντα, παλαιὸν πιστὸν δοῦλον τῆς συζύγου του, διὰ νὰ τὸν ἀποστείλῃ πρὸς αὐτὴν μὲ τὴν ἐπιστολὴν. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἀρχίζει ἡ τραγωδία.

Προϊούσης τῆς ὑποθέσεως ἡ Ἰφιγένεια ἀντιλαμβάνεται ὅτι τὴν

* Τὸν μῦθον ἐδραματοποίησαν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἑκτὸς ἄλλων ὁ Γάλλος ποιητὴς Ῥακίνας καὶ ὁ γαλλιστὴ γράφας Ἑλλήν Ἰωάννης Μορεάς. Πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἡμετέρας τραγωδίας ἔχει ὁμοιότηας ἡ ὑπόθεσις τῆς Θυσίας τοῦ Ἀβραάμ, Κρητικοῦ θρησκευτικοῦ δράματος τοῦ 16. μ. Χ. αἰῶνος.

Ἀξία συστάσεως εἶναι ἡ ἐκ παρῶν μελέτη τῶν δύο ἔργων καὶ ἰδίως τῶν χαρακτήρων τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τοῦ Ἀβραάμ, τῆς Κλυταιμῆστρας καὶ τῆς Σάφρας, τῆς Ἰφιγενείας καὶ τοῦ Ἰσαάκ, τοῦ Πρεσβύτου καὶ τῶν δούλων τοῦ Ἀβραάμ.

Θυσίαν της απαιτεῖ τὸ ἀνώτερον συμφέρον τῆς πατρίδος, προσφέρει τὸν ἑαυτὸν της ἐκούσιον θῦμα μὲ εὐγενῇ αὐταπαρνήσειν καὶ ὑπέροχον ἥρωισμόν, ἀλλ' ἡ θεὰ Ἀρτεμις τὴν παραλαμβάνει μακρὰν τοῦ βωμοῦ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου θέτει ἀντ' αὐτῆς ἔλαφον.

Τὴν Ἰφιγένειαν τὴν ἐν Αὐλίδι συνέθεσεν ὁ Εὐριπίδης περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του, ἡ δὲ παράστασις ἔγινε μετὰ τὸν θάνατόν του.

11. ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

Εἰς τὰ ἀνατολικά παράλια τῆς Ἀττικῆς ὑπῆρχον δύο ἱερὰ τῆς Ἀρτέμιδος· τὸ ἐν εἰς τὰς Ἀραφηνίδας Ἀλὰς (παρὰ τὴν σημερινὴν Ῥαφήναν) τὸ δὲ ἄλλο ὀλίγον νοτιώτερον, εἰς τὴν Βραυροῦνα (νῦν Βραῶνα)· εἰς τὸ πρῶτον, τὸ τῆς Ταυροπόλου Ἀρτέμιδος, πρὸς τιμὴν τῆς ὁποίας ἐτελοῦντο τὰ Ταυροπόλια, ἐφυλάσσετο ἀρχαιότατον ξύλινον ἄγαλμα (ξόανον) τῆς θεᾶς, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ἐπιχώριον παράδοσιν εἶχε φέρει ὁ Ὁρέστης ἐκ τῆς χώρας τῶν Ταύρων, ἐν δὲ τῷ τεμένει τοῦ δευτέρου ἱεροῦ, τῆς Βραυρονίας Ἀρτέμιδος, ἐδείκνυτο ὁ τάφος τῆς ἀδελφῆς τοῦ Ὁρέστου Ἰφιγενείας, ἥτις κατὰ τὴν παράδοσιν ὑπῆρξεν ἡ πρώτη ἐν τῷ ναῷ τοῦτῳ ἱέρεια τῆς Ἀρτέμιδος. Ἀπὸ τὰς ἀττικὰς ταύτας παραδόσεις ἐμπνευσθεὶς ὁ Εὐριπίδης ἔγραψε τὴν Ἰφιγένειαν τὴν ἐν Ταύροις, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τῷ 414 π.Χ.

Εἰς τὴν Ἰφιγένειαν τὴν ἐν Ταύροις εὐρίσκομεν τὴν ἡρώίδα εἰς τὴν σκυθικὴν χώραν τῶν Ταύρων, ὅπου τὴν ἔχει φέρει ἡ Ἀρτεμις. Κατὰ ταῦτα ἡ ὑπόθεσις τῆς τραγωδίας ταύτης εἶναι τρόπον τινὰ συνέχεια τῆς ὑποθέσεως τῆς Ἰφιγενείας τῆς ἐν Αὐλίδι.

Κατὰ τὴν Ἰφιγένειαν τὴν ἐν Αὐλίδι ἡ Κλυταιμῆστρα συνώδευσε τὴν θυγατέρα της εἰς τὴν Αὐλίδα, ἐνῶ κατὰ τὴν ἐν Ταύροις ἀπέστειλεν αὐτὴν μόνην, ἡ ἰδία δὲ παρέμεινεν ἐν Μυκῆναις. Τοῦτο εἶναι ἐν δεῖγμα τῆς ἐλευθερίας, μὲ τὴν ὁποίαν οἱ τραγικοὶ ποιηταὶ — ἀναλόγως πρὸς τὰς ἐκάστοτε δραματολογικὰς ἀνάγκας — ἐπραγματεύοντο τοὺς μύθους, οἵτινες ἄλλως τε καὶ εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ ἐφέροντο ὑπὸ διαφόρων μορφᾶς.

Τῆς Ἰφιγενείας τῆς ἐν Ταύροις ἡ ὑπόθεσις ἐξελλίσσεται πρὸ τοῦ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος. Βλέπομεν τὸν ναὸν καὶ πρὸ αὐτοῦ τὸν βωμόν, κόκκινον ἀπὸ τὸ αἶμα τῶν θυμάτων.

Ὅπισθεν τοῦ ναοῦ καὶ ὀλίγον δεξιώτερον ὡς πρὸς τοὺς θεατὰς πρόπει νὰ φαντασθῶμεν τὴν παραλίαν, ἀκόμη δὲ δεξιώτερον τὴν πόλιν τῶν Ταύρων.

Εἰς τὴν τραγωδίαν ταύτην ἡ ἡρώϊς προλογίζουσα εἰσάγει ἀμέσως τὸν θεατὴν εἰς τὴν ὑπόθεσιν· αἱ πληροφορίες, τὰς ὁποίας παρέχει ἡ ἡρώϊς, καὶ ἐκεῖναι, τὰς ὁποίας ἀκούομεν εἰς τὴν δευτέραν σκηνὴν τοῦ προλόγου ἀπὸ τὸν Ὁρέστην καὶ τὸν Πυλάδην, εἶναι ἀρκεταί, ὥστε νὰ κατατοπισθῇ περὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ δράματος καὶ ὁ σημερινὸς ἀναγνώστης.

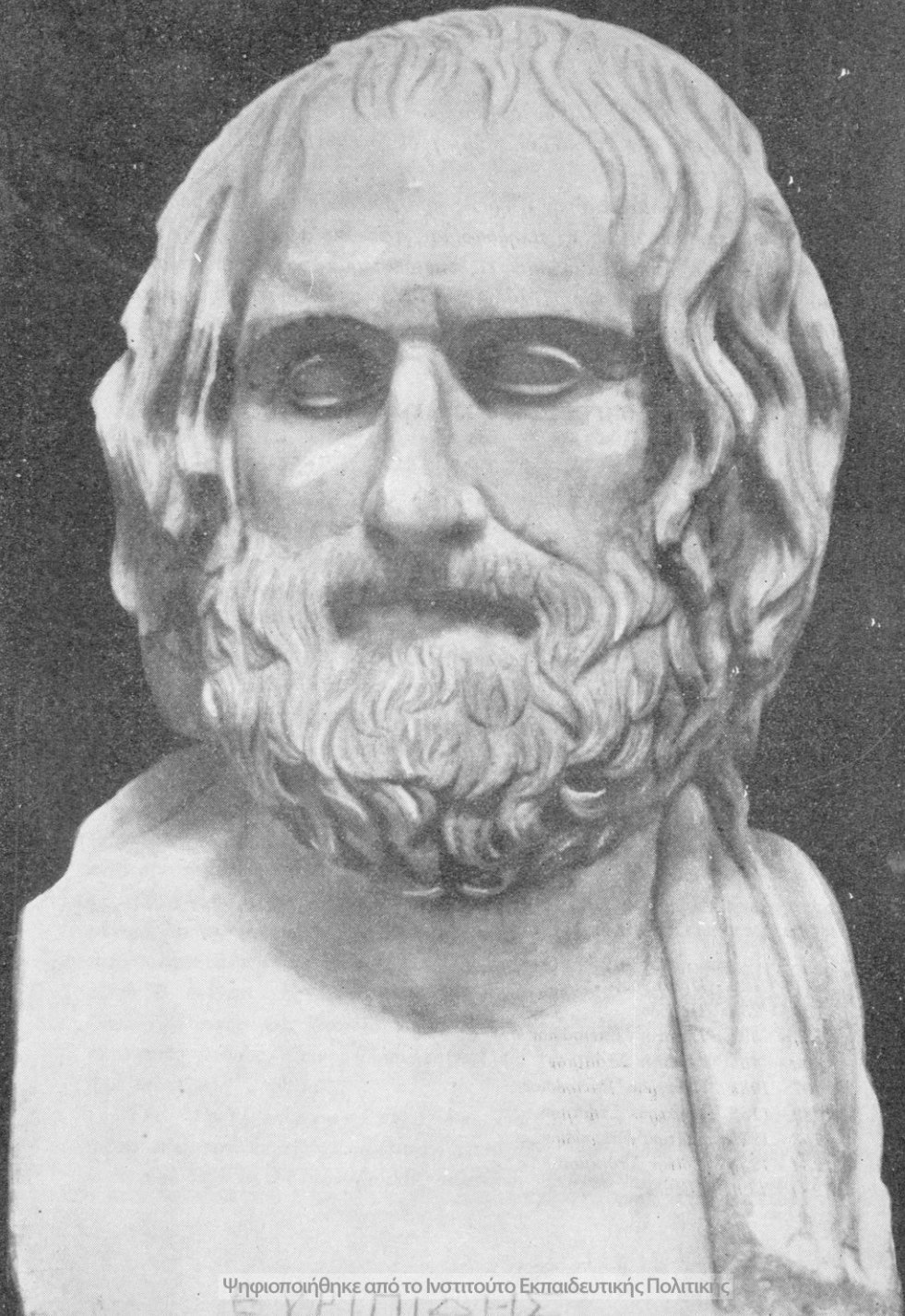
12. ΔΙΑΡΘΡΩΣΙΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΤΡΑΓΩΔΙΩΝ

Α' ΤΗΣ ΕΝ ΑΥΑΙΔΙ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ

1 - 163	Πρόλογος
164 - 302	Πάροδος
303 - 542	Πρῶτον Ἐπεισόδιον
543 - 606	Πρῶτον Στάσιμον
607 - 750	Δεύτερον Ἐπεισόδιον
751 - 800	Δεύτερον Στάσιμον
801 - 1035	Τρίτον Ἐπεισόδιον
1036 - 1097	Τρίτον Στάσιμον
1098 - 1275	Τέταρτον Ἐπεισόδιον
1276 - 1335	Λυρικὸν μέρος (Ἰφιγενείας μονωδία)
1336 - 1473	Πέμπτον Ἐπεισόδιον
1474 - 1531	Λυρικὸν μέρος (θριαμβευτικὸν ᾄσμα Ἰφιγενείας καὶ Χοροῦ)
1532 - 1629	Ἐξοδος

Β' ΤΗΣ ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ

1 - 122	Πρόλογος
123 - 235	Πάροδος
236 - 391	Πρῶτον Ἐπεισόδιον
392 - 466	Πρῶτον Στάσιμον
467 - 1088	Δεύτερον Ἐπεισόδιον
1089 - 1152	Δεύτερον Στάσιμον
1153 - 1233	Τρίτον Ἐπεισόδιον
1234 - 1283	Τρίτον Στάσιμον
1284 - 1499	Ἐξοδος

Θ. ΣΤΑΤΡΟΥ— Φ. ΒΟΥΣΒΟΥΝΗ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ
ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1962

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΙΜΕΝΟΝ*

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ

ὦ πρέσβυ, δόμων τῶνδε πάροιθεν
στεῖχε.

ΠΡΕΣΒΥΤΗΣ

στείχω· τί δὲ καινουργεῖς,
Ἀγάμεμνον ἄναξ ;

ΑΓΑ.

σπεύσεις ;

ΠΡ.

σπεύδω.

μάλα τοι γῆρας τοῦμὸν ἄυπνον
καὶ ἐπ' ὀφθαλμοῖς ὀξὺ πάρεστιν.

5

ΑΓΑ. τίς ποτ' ἄρ' ἀστήρ ὅδε πορθμεύει ;

ΠΡ. Σείριος ἐγγὺς τῆς ἐπταπόρου
Πλειάδος ἄσσω·ν ἔτι μεσσήρης.

ΑΓΑ. οὐκουν φθόγγος γ' οὐτ' ὀρνίθων
οὐτε θαλάσσης· σιγαὶ δ' ἀνέμων
τόνδε κατ' Εὐριπον ἔχουσιν.

10

ΠΡ. τί δὲ σὺ σκηνηῆς ἐκτὸς αἰίσσεις,
Ἀγάμεμνον ἄναξ ;
ἔτι δ' ἡσυχία τήνδε κατ' Αὐλιν
καὶ ἀκίνητοι φυλακαὶ τειχέων.
στείχωμεν ἔσω.

15

ΑΓΑ. ζηλῶ σέ, γέρον,
ζηλῶ δ' ἀνδρῶν ὃς ἀκίνδυνον

* Ἐπιμέλεια τοῦ κειμένου καὶ ἐρμηνεία ὑπὸ Φ. Βουσβούνη.

- βίον ἐξεπέρας' ἀγνώς, ἀκλεής·
 τοὺς δ' ἐν τιμαῖς ἥσσον ζηλῶ.
- ΠΡ. καὶ μὴν τὸ καλὸν γ' ἐνταῦθα βίου. 20
 ΑΓΑ. τοῦτο δέ γ' ἐστὶν τὸ καλὸν σφαλερόν·
 καὶ τὸ πρότιμον
 γλυκὺ μὲν, λυπεῖ δὲ προσιστάμενον·
 τότε μὲν τὰ θεῶν οὐκ ὀρθωθέντ'
 ἀνέτρεψε βίον, τότε δ' ἀνθρώπων 25
 γινῶμαι πολλὰι
 καὶ δυσάρεστοι διέχναισαν.
- ΠΡ. οὐκ ἀγαμαὶ ταῦτ' ἀνδρὸς ἀριστεύς·
 οὐκ ἐπὶ πᾶσιν σ' ἐφύτευς ἀγαθοῖς,
 Ἀγάμεμνον, Ἀτρεΐδης. 30
 δεῖ δέ σε χαίρειν καὶ λυπεῖσθαι·
 θνητὸς γὰρ ἔφους· κἂν μὴ σὺ θέλῃς,
 τὰ θεῶν οὕτω βουλόμεν' ἔσται.
 σὺ δὲ λαμπτήρος φῶς ἀμπετάσας
 δέλτον τε γράφεις 35
 τήνδ', ἣν πρὸ χερῶν ἔτι βαστάζεις,
 καὶ ταῦτά πάλιν γράμματα συγχεῖς
 καὶ σφραγίζεις λύεις τ' ὀπίσω
 ῥίπτεις τε πέδῳ πεύκην, θαλερόν
 κατὰ δάκρυ χέων, 40
 καὶ τῶν ἀπορῶν οὐδενὸς ἐνδεῖς
 μὴ οὐ μαίνεσθαι.
 τί πονεῖς; τί νέον περὶ σοί, βασιλεῦ;
 φέρε κοίνωσον μῦθον ἐς ἡμᾶς.
 πρὸς δ' ἀνδρ' ἀγαθὸν πιστόν τε φράσεις· 45
 σῇ γὰρ μ' ἀλόχῳ ποτὲ Τυνδάρεως
 πέμπεν φερνὴν
 συννυμφοκόμον τε δίκαιον.

* ΑΓΑ. ἐγένοντο Ληῶα Θεστιάδι τρεῖς παρθένοι,
 ἡ Φοίβη, Κλυταιμῆστρα τ', ἐμὴ ξυνάορος, 50
 Ἐλένη τε ταύτης οἱ τὰ πρῶτ' ὠλισμμένοι
 μνηστῆρες ἦλθον Ἑλλάδος νεανίαι.
 δειναὶ δ' ἀπειλαὶ καὶ κατ' ἀλλήλων φόνος
 ξυνίσταθ', ὅστις μὴ λάβοι τὴν παρθένον.
 τὸ πρᾶγμα δ' ἀπόρως εἶχε Τυνδάρεω πατρὶ 55
 δοῦναί τε μὴ δοῦναί τε, τῆς τύχης θ' ὅπως
 ἄψαιτ' ἄριστα. καὶ νιν εἰσήλθεν τάδε·
 ὄρκους συνάψαι δεξιὰς τε συμβαλεῖν
 μνηστῆρας ἀλλήλοισι καὶ δι' ἐμπύρων *
 σπονδὰς καθεῖναι ἀπαράσασθαι τάδε· 60
 ὅτου γυνὴ γένοιτο Τυνδαρίς κόρη,
 τῷ συναμνεῖν, εἴ τίς νιν ἐκ δόμων λαβὼν
 οἴχοιτο τόν τ' ἔχοντ' ἀπωθοίῃ λέχους,
 κάπιστρατεύσειν καὶ κατασκάψειν πόλιν
 Ἑλλήν' ὁμοίως βάρβαρόν θ' ὅπλων μέτα. 65
 ἐπεὶ δ' ἐπιστῶθησαν, εὖ δέ πως γερῶν
 ὑπέστηθεν αὐτοὺς Τυνδάρεως πυκνὴ φρενί,
 δίδωσ' ἐλέσθαι θυγατρὶ μνηστῆρων ἓνα,
 ὅτου πνοαὶ φέροιεν Ἀφροδίτης φίλοι.
 ἥ δ' εἶλεθ', ὥς γε μήποτ' ὠφελεν λαβεῖν, 70
 Μενέλαον ἐλθὼν δ' ἐκ Φρυγῶν ὁ τὰς θεὰς
 κρίνας ὁδ', ὥς ὁ μῦθος ἀνθρώπων ἔχει,
 Λακεδαίμον', ἀνθηρὸς μὲν εἰμάτων στολῇ
 χρυσῷ τε λαμπρὸς, βαρβάρῳ χλιδήματι,
 ἐρῶν ἐρῶσαν ὥχετ' ἐξαναρπάσας 75
 Ἐλένην πρὸς Ἰδης βούσταθμ', ἐκδημον λαβὼν
 Μενέλαον ὁ δὲ καθ' Ἑλλάδ' οἰστρήσας πόθῳ
 ὄρκους παλαιούς Τυνδάρεω μαρτύρεται,
 ὥς χρὴ βοηθεῖν τοῖσιν ἡδικημένοις.

τούντεϋθεν οὖν Ἕλληνες ἄξαντες δορί, 80
 τεύχη λαβόντες στενόπορ' Αὐλίδος βάθρα
 ἤκουσι τῆσδε, ναυσὶν ἀσπίσιν θ' ὁμοῦ
 ἵπποις τε πολλοῖς ἄρμασιν τ' ἡσκημένοι.
 καμὲ στρατηγεῖν εἴτα Μενέλεω χάριν
 εἵλοντο, σύγγονόν γε. τάξίωμα δὲ 85
 ἄλλος τις ὤφελ' ἀντ' ἐμοῦ λαβεῖν τόδε.
 ἡθροισμένου δὲ καὶ ξυνεστῶτος στρατοῦ
 ἤμεσθ' ἀπλοῖα χρώμενοι κατ' Αὐλίδα.
 Κάλχας δ' ὁ μάντις ἀπορία κεχρημένοις
 ἀνείλεν Ἰφιγένειαν, ἣν ἔσπειρ' ἐγώ, 90
 Ἀρτέμιδι θύσαι τῇ τόδ' οἰκούσῃ πέδον,
 καὶ πλοῦν τ' ἔσεσθαι καὶ κατασκάφας Φρυγῶν
 θύσασι, μὴ θύσασι δ' οὐκ εἶναι τάδε.
 * κλύων δ' ἐγὼ ταῦτ', ὀρθίῳ κηρύγματι
 Ταλθύβιον εἶπον πάντ' ἀφιέναι στρατόν, 95
 ὡς οὔποτ' ἂν τλας θυγατέρα κτανεῖν ἐμήν.
 οὐ δὴ μ' ἀδελφὸς πάντα προσφέρων λόγον
 ἔπεισε τλῆναι δεινά. κὰν δέλτου πτυχαῖς
 γράψας ἔπεμψα πρὸς δάμαρτα τὴν ἐμὴν
 στέλλειν Ἀχιλλεῖ θυγατέρ' ὡς γαμουμένην, 100
 τό τ' ἀξίωμα τάνδρὸς ἐγκαυρούμενος
 συμπλεῖν τ' Ἀχαιοῖς οὔνεκ' οὐ θέλοι λέγων,
 εἰ μὴ παρ' ἡμῶν εἰσιν εἰς Φθίαν λέχος
 πειθῶ γὰρ εἶχον τήνδε πρὸς δάμαρτ' ἐμήν,
 ψευδῇ συνάψας ἀμφὶ παρθένου γάμον. 105
 μόνοι δ' Ἀχαιῶν ἴσμεν ὡς ἔχει τάδε
 Κάλχας, Ὀδυσσεὺς Μενελέως θ'. ἃ δ' οὐ καλῶς
 ἔγνων τότ', αὖθις μεταγράφω καλῶς πάλιν
 ἐς τήνδε δέλτον, ἣν κατ' εὐφρόνης σκίαν
 λύνοντα καὶ συνδούντά μ' εἰσεῖδες, γέρον. 110

ἀλλ' εἴα χώρει τάσδ' ἐπιστολάς λαβών
 πρὸς Ἄργος· ἃ δὲ κέκευθε δέλτος ἐν πτυχαῖς,
 λόγῳ φράσω σοι πάντα τὰγγεγραμμένα·
 πιστός γὰρ ἀλόχῳ τοῖς τ' ἐμοῖς δόμοισιν εἶ,
 λέγε καὶ σημαίν, ἵνα καὶ γλώσση
 σύντονά τοῖς σοῖς γραμμασὶν αὐδῶ.

ΠΡ. 115
 ΑΓΑ. πέμπω σοὶ πρὸς ταῖς πρόσθεν
 δέλτοις, ὦ Λήδας ἔρνος,
 μὴ στέλλειν τὰν σὰν ἱνὶν πρὸς
 τὰν κολπώδῃ πτέρυγι Εὐβοίας·
 Αὐλὶν ἀκλύσταν.

120
 εἰς ἄλλας ὥρας γὰρ δὴ
 παῖδος δαίσομεν ὕμεναίους.
 ΠΡ. καὶ πῶς Ἀχιλεὺς λέκτρον ἀπλακῶν
 οὐ μέγα φύσων θυρὸν ἐπαρεῖ
 125
 (σοὶ σὴ τ' ἀλόχῳ ;)

130
 ΑΓΑ. τόδε καὶ δεινόν· σημαίν' ὅ τι φῆς·
 ὄνομ', οὐκ ἔργον παρέχων Ἀχιλεὺς
 οὐκ οἶδε γαμοῦς, οὐδ' ὅ τι πράσσομεν,
 οὐδ' ὅτι κείνῳ πᾶϊδ' ἐπεφήμισα
 νυμφεῖους εἰς ἀγκῶνων
 εὐνάς· ἐκδώσειν λέκτροις.

ΠΡ. 135
 δεινὰ γ' ἐτόλμας, Ἀγάμεμνον ἀναξ,
 ὅς τῳ τῆς θεᾶς σὴν παῖδ' ἄλοχον
 φατίσας ἦγες σφάγιον Δαναοῖς.

ΑΓΑ. οἶμοι, γνώμας ἐξέστην,
 αἰαί, πίπτω δ' εἰς ἄταν·
 ἀλλ' ἴθ' ἐρέσσω σὸν πόδα, γῆρα
 μηδὲν ὑπείκων.

ΠΡ. σπεύδω, βασιλεῦ.
 ΑΓΑ. 140
 μή νυν μήτ' ἀλσώδεις ἴζου

κρήνας μήθ' ὕπνω θελχθῆς.

ΠΡ. εὐφημα θρόει.

ΑΓΑ. πάντη δὲ πόρον σχιστόν ἀμείβων
 λεύσσε, φυλάσσων, μή τις σε λάθῃ
 τροχαλοῖσιν ὅποις παραμειψαμένη
 παῖδα κομίζουσ' ἐνθάδ' ἀπῆνῃ
 Δαναῶν πρὸς ναῦς.

ΠΡ. ἔσται τάδε.

ΑΓΑ. κλήθρων δ' ἐξόρμοις
 ἦν νιν πουμεῖς ἀντήσης,
 πάλιν ἐξόρμα, σείε χαλινούς,
 ἐπὶ Κυκλώπων ἰεῖς θυμέλας.

ΠΡ. πιστός δὲ φράσας τάδε πῶς ἔσομαι,
 λέγε, παῖδι σέθεν τῇ σῇ τ' ἀλόχῳ ;

ΑΓΑ. σφραγίδα φυλάσσε, ἦν ἐπὶ δέλτῳ
 τῇδε κομίζεις. ἴθι. λευκαίνει
 τόδε φῶς ἤδη λάμπουσ' ἡῶς
 πυρ τε τεθριππῶν τῶν Ἀελίου.
 σύλλαβε μόχθων.
 θνητῶν δ' ὀλβίος εἰς τέλος οὐδεὶς
 οὐδ' εὐδαίμων.
 οὐπω γὰρ ἔφυ τις ἄλυπος.

ΧΟΡΟΣ

στροφή α' ἔμολον ἀμφὶ παρακτίαν
 φάμαθον Αὐλίδος ἐναλίας,
 Εὐρίπου διὰ χευμάτων
 κέλσασα στενοπόρθμων,
 Χαλκίδα πόλιν ἐμὴν προλιποῦσ',
 ἀγχισίων ὑδάτων τροφὸν
 τᾶς κλεινᾶς Ἀρεθούσας,

- Ἀχαιῶν στρατιὰν ὥς κατιδοίμαν
ἀγαυῶν τε πλάτας ναυσιπόρους
ἡμιθέων, οὓς ἐπὶ Τροί-
αν ἐλάταις χιλιόναυσιν
τὸν ξανθὸν Μενέλων θ' 175
ἀμέτεροι πόσει
ἐνέπουσ' Ἀγαμέμνονά τ' εὐπατρίδαν
στέλλειν ἐπὶ τὰν Ἑλέναν, ἀπ'
Εὐρώτα δονακοτρόφου
Πάρις ὁ βουκόλος ἂν ἔλαβε, 180
δῶρον τᾶς Ἀφροδίτας,
ὅτ' ἐπὶ κρηναίαισι δρόσοις
Ἦρα Παλλάδι τ' ἔριν ἔριν
μορφᾶς ἅ Κύπρις ἔσχεν.
ἀντιστρ. ἀ' πολύθυτον δὲ δι' ἄλσος Ἀρ- 185
τέμιδος ἤλυθον ὁρομένα,
φοινίσσουσα παρῆδ' ἐμὰν
αἰσχύνῃ νεοθαλεῖ,
ἀσπίδος ἔρυμα καὶ κλισίας
ὅπλοφόρους Δαναῶν θέλουσ' 190
ἵππων τ' ὄχλον ἰδέσθαι.
κατεῖδον δὲ δὺ Αἴαντε συνέδρω,
τὸν Οἰλέως τε Τελαμῶνός τε γόνον,
τὸν Σαλαμῖνος στέφανον.
Πρωτεσίλαόν τ' ἐπὶ θάκοις 195
πεσσῶν ἡδομένους μορ-
φαῖσι πολυπλόκοις
Παλαμήδεά θ', ὃν τέκε παῖς ὁ Ποσει-
δᾶνος· Διομήδεά θ' ἡδο-
ναῖς δίσκου κεχαρημένον, 200
παρὰ δὲ Μηριόνην, Ἄρεος

- ὄζον, θαῦμα βροτοῖσι·
 τὸν ἀπὸ νησαίων τ' ὀρέων
 Λαέρτα τόκον, ἅμα δὲ Νι-
 ρῆι, κάλλιστον Ἀχαιῶν. 205
 ἐπφδ. τὸν ἰσάνεμόν τε ποδοῖν
 λαιψηροδρόμον Ἀχιλλῆα,
 τὸν ἅ Θετίς τέκε καὶ
 Χείρων ἐξεπόννασεν,
 εἶδον αἰγιαλοῖσι 210
 παρά τε κροκάλαις δρόμον ἔχοντα σὺν ὅπλοις·
 ἄμιλλαν δ' ἐπόνει ποδοῖν
 πρὸς ἄρμα τέτρωρον
 ἐλίσσων περὶ νίκας· 215
 ὁ δὲ διφρηλάτας ἐβοᾷτ'
 Εὐμηλος Φερητιάδας,
 ᾧ καλλίστους ἰδόμεν
 χρυσοδαιδάλτους στομίους
 πώλους κέντρῳ θεινομένους, 220
 τοὺς μὲν μέσους ζυγίους,
 λευκοστίκτῳ τριχὶ βαλιούς,
 τοὺς δ' ἔξω σειροφόρους,
 ἀντήρεις καμπαῖσι δρόμων,
 πυρρότριχας, μονόχαλα δ' ὑπὸ σφυρὰ 225
 ποικιλοδέρμονας· οἷς παρεπάλλετο
 Πηλεΐδας σὺν ὅπλοισι παρ' ἄντυγα
 καὶ σύριγγας ἄρματείους. 230
 στροφή β' ναῶν δ' εἰς ἀριθμὸν ἤλυθον
 καὶ θέαν ἀθέσφατον,
 τὰν γυναικεῖον ὄψιν ὁμμάτων
 ὥς πλήσαιμι, μείλινον ἄδονάν.
 καὶ κέρας μὲν ἦν 235

- δεξιὸν πλάτας ἔχων
 Φθιώτας ὁ Μυρμιδῶν Ἄρης
 πεντήκοντα ναυσὶ θουρίαις.
 χρυσέαις δ' εἰκόσιν κατ' ἄκρα Νη-
 ρῆδες ἔστασαν θεαί, 240
 πρύμναις σῆμ' Ἀχιλλεῖου στρατοῦ.
 ἀντιστρ. β' Ἀργείων δὲ ταῖσδ' ἰσήμετροι
 νῆες ἔστασαν πέλας·
 ὦν ὁ Μηκιστέως στρατηλάτας
 παῖς ἦν, Ταλαὸς ὃν τρέφει πατήρ, 245
 Καπανέως τε παῖς
 Σθένελος· Ἀτθίδος δ' ἄγων
 ἐξήκοντα ναῦς ὁ Θησέως
 παῖς ἐξῆς ἐναυλόχει, θεὰν
 Παλλάδ' ἐν μωνύχοις ἔχων πτερω- 250
 τοῖσιν ἄρμασιν θετόν,
 εὖσημόν τι φάσμα ναυβάταις.
 στροφή γ' Βοιωτῶν δ' ὄπλισμα, ποντίας
 πεντήκοντα νῆας εἰδόμαν
 σημείοισιν ἐστολισμένας· 255
 τοῖς δὲ Κάδμος ἦν
 χρύσειον δράκοντ' ἔχων
 ἄμφι ναῶν κόρυμβας·
 Λήϊτος δ' ὁ γηγενής
 ἄρχε ναῖτου στρατοῦ. 260
 Φωκίδος δ' ἀπὸ χθονός,
 Λοκρὰς δὲ τοῖσδ' ἴσας ἄγων
 ἦν ναῦς Οἰλέως τόκος κλυτὰν
 Θροιάδ' ἐκλιπὼν πόλιν.
 ἀντιστρ. γ' ἐκ Μυκῆνας δὲ τᾶς Κυκλωπίας 265
 παῖς Ἀτρέως ἔπεμπε ναυβάτας

- ναῶν ἑκατὸν ἡθροῖσμένους.
 σὺν δ' Ἄδραστος ἦν
 ταγός, ὥς φίλος φίλῳ,
 τᾷς φυγούσας μέλαθρα
 βαρβάρων χάριν γάμων
 πρᾶξιν Ἑλλάς ὥς λάβοι.
 ἐκ Πύλου δὲ Νέστορος
 Γερηνίου κατειδόμεν
 πρύμνας σῆμα ταυρόπουν ὄρᾶν,
 τὸν πάροικον Ἀλφεόν.
 στροφή δ' Αἰνιάνων δὲ δωδεκάστολοι
 νᾶες ἦσαν, ὧν ἄναξ Γουνεὺς
 ἄρχε· τῶνδε δ' αὖ πέλας
 Ἥλιδος δυνάστορες,
 οὓς Ἐπειοὺς ὠνόμαζε πᾶς λεώς·
 Εὐρυτος δ' ἄνασσε τῶνδε·
 λευκήρετμον δ' Ἄρη
 Τάφιον ἦγεν, ὧν Μέγης ἄνασσε,
 Φυλέως λόχευμα,
 τὰς Ἐχινάδας λιπῶν
 νήσους ναυβάταις ἀπροσφόρους.
 ἀντιστρ. δ' Αἶας δ' ὁ Σαλαμῖνος ἔντροφος
 δεξιὸν κέρας πρὸς τὸ λαιὸν ξυνᾶγε,
 τῶν ἄσπον ὄρμει πλάταισιν
 ἐσχάταισι συμπλέκων
 δώδεκ' εὐστροφωτάταισι ναυσίν. ὧς
 ἄιον καὶ ναυβάταν
 εἰδόμεν λεών·
 ὃ τις εἰ προσαρμόσει
 βαρβάρους βάριδας,
 νόστον οὐκ ἀποίσεται,

ἐνθάδ' οἶον εἰδόμεν

νάιον πόρευμα,

300

τὰ δὲ κατ' οἴκους κλύουσα συγκλήτου

μνήμην σφίζομαι στρατεύματος.

ΠΡ. Μενέλαε, τολμάς δειν', ἅ σ' οὐ τολμαῖν χρεών

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

ἄπελθε· λίαν δεσπότησι πιστός εἰ.

ΠΡ. καλὸν γέ μοι τούνειδος ἐξωνείδισας.

305

ΜΕ. κλαίεις ἄν, εἰ πράσσεις ἅ μὴ πράσσειν σε δεῖ.

ΠΡ. οὐ χροὴν σε λῦσαι δέλτον, ἣν ἐγὼ φέρον.

ΜΕ. οὐδέ γε φέρειν σε πᾶσιν Ἑλλήσιν κακά.

ΠΡ. ἄλλοις ἀμιλλῶ ταῦτ' ἄφες δὲ τήνδ' ἐμοί.

ΜΕ. οὐκ ἂν μεθειμην.

ΠΡ. οὐδ' ἔγωγ' ἀφήσομαι.

310

ΜΕ. σκήπτρω τάχ' ἄρα σὸν καθαιμάξω κᾶρα.

ΠΡ. ἀλλ' εὐκλεές τοι δεσποτῶν θνήσκειν ὑπερ.

ΜΕ. μέθες· μακροὺς δὲ δοῦλος ὦν λέγεις λόγους.

ΠΡ. ὦ δεσποτ', ἀδικούμεσθα. σὰς δ' ἐπιστολάς

ἐξαρκάσας ὁδ' ἐκ χερῶν ἐμῶν βία.

315

Ἀγάμεμνον, οὐδὲν τῇ δίκῃ χρῆσθαι θέλει.

ΑΓΑ. ἔα· μή ποτ' ἐν πυλαῖσι θόρυβος καὶ λόγων ἀκοσμία;

ΜΕ. οὐμός, οὐχ ὃ τοῦδε μῦθος κυριώτερος λέγειν.

ΑΓΑ. σὺ δὲ τί τῷδ' ἐς ἐρὶν ἀφίξαι, Μενέλαε, βία τ' ἄγεις;

ΜΕ. βλέψον εἰς ἡμᾶς, ἵν' ἀρχὰς τῶν λόγων ταύτας λάβω.

320

ΑΓΑ. μὴν τρεβὰς οὐκ ἀνακαλύψω βλέφαρον, Ἀτρέως

ΜΕ. τήνδ' ὀρέξ δέλτον, κακίστων γραμμάτων ὑπηρετίν;

ΑΓΑ. εἰσορῶ· καὶ πρῶτα ταύτην σὼν ἀπάλλασον χερών.

ΜΕ. οὐ, πρὶν ἂν δείξω γε Δαναοῖς πᾶσι ταγγεγραμμένα.

ΑΓΑ. ἤ γάρ οἱσθ' ἄ μή σε καιρὸς εἰδέναι, σήμαντρό' ἀνείς ; 325

ΜΕ. ὥστε σ' ἀλγῦναι γ', ἀνοίξας ἄ σὺ κάκ' εἰργάσω
λάθρα.

ΑΓΑ. ποῦ δὲ κάλαβές νιν ; ὦ θεοί, σῆς ἀναισχύντου φρενός.

ΜΕ. προσδοκῶν σὴν παῖδ' ἀπ' Ἄργους, εἰ στρατευμ' ἀφίζεται.

ΑΓΑ. τί δέ σε τάμ' ἔδει φυλάσσειν ; οὐκ ἀναισχύντου τόδε ;

ΜΕ. ὅτι τὸ βούλεσθαι μ' ἐκνίξε· σὸς δὲ δοῦλος οὐκ ἔφυν. 330

ΑΓΑ. οὐχὶ δεινὰ ; τὸν ἐμὸν οἶκειν οἶκον οὐκ ἔασομαι ;

ΜΕ. πλάγια γάρ φρονεῖς, τὰ μὲν νῦν, τὰ δὲ πάλαι, τὰ

δ' αὐτίκα.

~~ΑΓΑ.~~ εὐ κεκόμψουσαι. πονηρῶν γλῶσσ' ἐπίφθονον σοφῇ. ~~ΚΟΜΨ~~

* ΜΕ. ἄνους δ' ὁ μὴ βέβαιος ἄδικον κτῆμα κοῦ σαφές φίλοις.

βούλομαι δὲ σ' ἐξελέγξαι, καὶ σὺ μήτ' ὀργῆς ὑπο 335

ἀποτρέπου τάληθές, οὔτε κατατενῶ λίαν ἐγώ.

οἴσθ', ὅτ' ἐσπούδαζες ἄρχειν Δαναΐδαις πρὸς Ἴλιον,

τῷ δοκεῖν μὲν οὐχὶ χρήζων, τῷ δὲ βούλεσθαι θέλων,

ὥς ταπεινὸς ἦσθα πάσης δεξιᾶς προσθιγγάνων

καὶ θυρας ἔχων ἀκλήστους τῷ θέλοντι δημοτῶν 340

καὶ διδοὺς πρόσρησιν ἐξῆς πᾶσι, καὶ μή τις θέλοι,

τοῖς τρόποις ζητῶν πρίασθαι τὸ φιλότιμον ἐκ μέσου ;

κατ', ἐπεὶ κατέσχεες ἀρχάς, μεταβαλὼν ἄλλους τρόπους,

τοῖς φίλοισιν οὐκέτ' ἦσθα τοῖς πρὶν ὥς πρόσθεν φίλος,

δυσπρόσιτος ἔσω τε κλήθρων σπάνιος. ἄνδρα

δ' οὐ χρεῶν 345

τὸν ἀγαθὸν πρᾶσσοντα μεγάλα τοὺς τρόπους

μεθιστάναι,

ἀλλὰ καὶ βέβαιον εἶναι τότε μάλιστα τοῖς φίλοις,

ἥνικ' ὠφελεῖν μάλιστα δυνατός ἐστιν εὐτυχῶν.

ταῦτα μὲν σε πρῶτ' ἐπῆλθον, ἵνα σε πρῶθ' ἦδρον

κακόν.

ὡς δ' ἐς Αὐλιν ἤλθες αὖθις χῶ Πανελλήνων

στρατός, 350

οὐδὲν ἦσθ', ἀλλ' ἐξεπλήσσου τῇ τύχῃ τῇ τῶν θεῶν,
οὐρίας πομπῆς σπανίζων. Δαναΐδαι δ' ἀφίεναι
ναῦς διηγγέλλον, μάτην δὲ μὴ πονεῖν ἐν Αὐλίδι
ὡς ἀνολβὸν εἶχες ὄμμα σύγχυσιν τ', εἰ μὴ νεῶν
χιλίων ἄρχων τὸ Πριάμου πεδίον ἐμπλήσεις δορός. 355
κἀμὲ παρεκάλεις· τί δράσω; τίν' ἀπορῶν εὐρὼ πόρον,
ὥστε μὴ στερέντα σ' ἀρχῆς ἀπολέσαι καλὸν κλέος,
κἄθ' ἑπεὶ Κάλχας ἐν ἱεροῖς εἶπε σὴν θυγατὶ κόρην
Ἀρτεμίδι καὶ πλοῦν ἐσεσθαι Δαναΐδαις, ἦσθεις

φρένας,

ἄσμενός θυσειν ὑπέσθης παῖδα· καὶ πέμπεις ἐκὼν, 360
οὐ βία, μὴ τοῦτο λέξης, σῇ δάμαρτι παῖδα σὴν
δεῦρ' ἀποστέλλειν, Ἀχιλλεῖ πρόφασιν ὡς γαμουμένην.
κἄθ' ὑποστρέψας λέλῃται μεταβαλὼν ἄλλας γραφάς,
ὡς φονεὺς οὐκέτι θυγατρός σης ἔσει· κάλλιστά γε.
οὗτος αὐτός ἐστιν αἰθέρ, ὃς τὰδ' ἤκουσεν σέθεν. 365
μυριοὶ δέ τοι πεπόνθασ' αὐτὸ πρὸς τὰ πράγματα.

ἐκπονοῦσ' ἐκόντες, εἴτα δ' ἐξεχώρησαν κακῶς,
τὰ μὲν ὑπὸ γνώμῃς πολιτῶν ἀσυνέτου, τὰ δ' ἐνδίκως,
ἀδύνατοι γεγῶτες αὐτοὶ διαφυλάξασθαι πόλιν.

Ἑλλάδος μάλιστ' ἔγωγε τῆς ταλαιπώρου στένω, 370
ἢ, θέλουσα δοᾶν τι κεδνόν, βαρβάρους τοὺς οὐδέναν
καταγελῶντας ἐξάνησει διὰ σέ καὶ τὴν σὴν κόρην,
μηδὲν ἄρα γένους ἑκατὶ προστάτην θείμην χθονός,
μηδ' ὅπλων ἄρχοντα· νοῦν χρὴ τὸν στρατηλάτην ἔχειν·
πόλεος ὡς ἄρχων ἀνὴρ πᾶς, συνεσὶν ἦν ἔχων τύχῃ. 375

XO.

δεινὸν κασιγνήτοισι γίνεσθαι λόγους

μάχας θ', ὅταν ποτ' ἐμπέσωσιν εἰς ἔριν.

ΑΓΑ.

βούλομαι σ' εἰπεῖν κακῶς εὐ, βραχέα, μὴ λίαν ἄνω

βλέφαρα πρὸς τάναιδές ἀγαγών, ἀλλὰ σωφρονεστέρας,
ὡς ἀδελφὸν ὄντ'· ἀνὴρ γὰρ χρηστός αἰδεῖσθαι φιλεῖ. 380
εἰπέ μοι, τί δεινὰ φυσας αἵματ' ἔχων ;
τίς ἀδικεῖ σε ; τοῦ κέχρησαι ; λέκτρα χρηστ' ἐρᾷς

λαβεῖν ;

οὐκ ἔχοιμ' ἂν σοι παρασχεῖν· ὦν γὰρ ἐκτῆσω, κακῶς
ἤρχες· εἴτ' ἐγὼ δίκην δῶ σὺν κακῶν, ὃ μὴ σφαλεις ;
οὐ δάκνει σε τὸ φιλότιμον τοῦμόν, ἀλλ' ἐν ἀγκάλας 385
εὐπρεπῇ γυναῖκα χρήσεις, τὸ λελογισμένον παρείς
καὶ τὸ καλόν, ἔχειν· πονηροῦ φωτός ἦδοναι κακαί.
εἰ δ' ἐγὼ, γινούς πρόσθεν οὐκ εὖ, μετεθέμην εὐβουλία,
μεινομαι ; σὺ μᾶλλον, ὅστις ἀπολεσας κακὸν λέχος
ἀναλαβεῖν θέλεις θεοῦ σοι τὴν τύχην διδόντος εὖ. 390

* ὦμοσαν τὸν Τυνδάρειον ὄρκον οἱ κακόφρονες
φιλόγαμοι μνηστῆρες· ἡ δέ γ' ἐλπίς, οἶμαι μὲν, θεός,
καῖεπραξεν αὐτὸ μᾶλλον ἢ σὺ καὶ τὸ σὸν σθένος·
οὐς λαβὼν στρατεύ· ἔτοιμοι δ' εἰσὶ μωρία φρενῶν.
οὐ γὰρ ἀσύνετον τὸ θεῖον, ἀλλ' ἔχει συνίεναι
τοὺς κακῶς παγέντας ὄρκους καὶ κατηναγκασμέ-

νοὺς. 395

τάμα δ' οὐκ ἀποκτενῶ γ' ὧ τέκνα· κού τὸ σὸν μὲν εὖ
παρὰ δίκην ἔσται κακίστης εὐνίδος τιμωρία,
ἐμὲ δὲ συντήξουσιν νύκτες ἡμέραι τε δακρυόεις,
ἀνομα δρώντα κού δίκαια παιδας οὐς ἐγεινάμην.
ταῦτά σοι βραχέα λείκεται καὶ σαφῇ καὶ ῥάδια. 400

εἰ δὲ μὴ βούλει φρονεῖν σὺ, τάμ' ἐγὼ θήσω καλῶς·
οἶδ' αὖ διαφοροὶ τῶν πάρος λελεγμένων
μύθων, καλῶς δ' ἔχουσι, φείδεσθαι τέκνων. *

XO.

ME.

ΑΓΑ.

ME.

αἰαί, φίλους ἄρ' οὐχὶ κεκτήμην τάλας,
εἰ τοὺς φίλους γε μὴ θέλεις ἀπολλύναι. 405
δείξεις δὲ ποῦ μοι πατὴρ ἐκ ταύτου γεγώς ;

ΑΓΑ. συνσωφρονεῖν σοι βούλομαι, ἀλλ' οὐ συννοσεῖν.
 ΜΕ. ἐς κοινὸν ἀλγεῖν τοῖς φίλοισι χρηρὴ φίλους.
 ΑΓΑ. εὐδρῶν παρακάλει μ', ἀλλὰ μὴ λυπῶν ἐμέ.
 ΜΕ. οὐκ ἀρα δοκεῖ σοι τάδε πονεῖν σὺν Ἑλλάδι;
 ΑΓΑ. Ἑλλάς δὲ σὺν σοι κατὰ θεὸν νοσεῖ τινα.
 ΜΕ. σκηπτρῷ νῦν αὖχει, σὺν κασιγνήτῳ προδούς.
 ἐγὼ δ' ἐπ' ἀλλὰς εἰμι μηχανὰς τινας
 φίλους τ' ἐπ' ἄλλους.

ΑΓΓΕΛΟΣ

ὦ Πανελλήνων ἄναξ,
 Ἀγάμεμνον, ἤκω παῖδα σοι τὴν σὴν ἄγων,

415

ἦν Ἰφιγένειαν ὠνομάζεις ἐν δόμοις.

μητὴρ δ' ὁμαρτεῖ, σῆς Κλυταιμῆστρας δέμας,

καὶ παῖς Ὀρέστης, ὥστ' ἂν τερφοβήεις ἰδὼν,

χρόνον παλαιὸν δωμάτων ἐκδημος ὢν.

ἀλλ' ὥς μακρὰν ἔτεινον, εὐρυτὸν παρὰ

κρήνην ἀναψύχουσι θηλύπουν βᾶσιν,

αὐταῖ τε πᾶσι τ' ἐς δὲ λειμώνων χλόην

καθεῖμεν αὐτάς, ὥς βορᾶς γευσαίαιτο.

ἐγὼ δὲ πρόδρομος σῆς παρασκευῆς χάριν

ἤκω πέπυσται γὰρ στρατός, ταχεῖα γὰρ

διήξε φήμη, παῖδα σὴν ἀφιγμένην,

πᾶς δ' ἐς θεὰν ὁμιλος ἐρχεται δρόμῳ.

σὴν παῖδ' ὅπως ἰδῶσιν· οἱ δ' εὐδαίμονες

ἐν πᾶσι κλεινοὶ καὶ περίβλεπτοι βροτοῖς.

λέγουσι δ' Ἐμμέναιός τις ἢ τί πράσσεται;

ἢ πόθον ἔχον θυγάτρος Ἀγαμέμνων ἄναξ

ἐχόμισε παῖδα; τῶν δ' ἂν ἤκουσας τάδε·

Ἀρτεμίδι προτελίζουσι τὴν νεάνίδα,

Αὐλίδος ἀνάσσει· τίς νῦν ἄζεται ποτε;

ἀλλ' εἰα, τὰπὶ τοισίδ' ἐξάρχου κανᾶ,
 στεφανούσθε κράτα καὶ σύ, Μενέλεως ἀναξ,
 ὑμέναιον εὐτρέπιζε καὶ κατὰ στεγας
 λωτός βοάσσω καὶ ποδῶν ἔστω κτύπος·
 φῶς γὰρ τὸδ' ἔχει μακάριον τῇ παρθένῳ.

* ΑΓΑ.

ἐπῆνεσ', ἀλλὰ στείχε δωμαίων ἔσω·
 τὰ δ' ἄλλ' ἰούσης τῆς τύχης ἔσται καλῶς.
 οἴμοι, τί φῶ δύστηνος; ἄρξωμαι πόθεν;
 εἰς οἷ' ἀνάγκης ζεύγματ' ἐμπεπτώκαμεν.

ὑπῆλθε δαίμων, ὥστε τῶν σοφισμάτων
 πολλῶ γενεσθαι τῶν ἐμῶν σωφώτερος.
 ἡ δυσγένεια δ' ὡς ἔχει τι χρήσιμον.

καὶ γὰρ δακρυῦσαι ῥαδίως αὐτοῖς ἔχει
 ἅπαντά τ' εἰπεῖν τῷ δὲ γενναίῳ φύσιν
 ἄνολβα ταῦτα· προστάτην γε τοῦ βίου
 τὸν ὄγκον ἔχομεν τῷ τ' ὄχλῳ δουλεύομεν.

ἐγὼ γὰρ ἐκβαλεῖν μὲν αἰδοῦμαι δάκρυ,
 τὸ μὴ δακρυῦσαι δ' αὖθις αἰδοῦμαι τάλας,
 ἐς τὰς μεγίστας συμφορὰς ἀφικόμενος.

εἰεν· τί φήσω πρὸς δάμαρτα τὴν ἐμήν;

πῶς δεῶμαι νιν; ποῖον ὄμμα συμβαλῶ;

καὶ γὰρ μ' ἀπόλεσ' ἐπὶ κακοῖς ἅ μοι παρὰ

ἐλθοῦσιν ἄκλιτος· εἰκότως δ' ἅμ' ἔσπετο

θυγατρὴ νυμφεύσουσα καὶ τὰ φίλτατα

δώσουσ', ἵν' ἡμᾶς ὄντας εὐρήσει κακοῦς.

τὴν δ' αὖ τάλαιναν παρθένον — τί παρθένον;

Ἄιδης νιν, ὡς εἶρκε, νυμφεύσει τάχα

ὡς ἔκτισ'· οἶμαι γὰρ νιν ἱκετεύσειν τάδε·

ὦ πάτερ, ἀποκτενεῖς με; τοιούτους γάμους

γήμεας αὐτὸς χῶστις ἐστὶ σοι φίλος·

παρὼν δ' Ὀρέστης ἐγγὺς ἀναβοησεται.

εὐφρανέμεν, προσχάλα, κερὶς καὶ ὠκυπάρῃ βαίνει διδὼ θῆναι ποδὺ κινεῖσθαι
εὐσύνετ' ἀσυνέτως· ἔτι γὰρ ἔστι νήπιος.

αἰαί, τὸν Ἑλένης ὥς μ' ἀπώλεσεν γάμον

γῆμας ὁ Πριάμου Πάρις, ὅς μ' εἰργασται τάδε.

ΧΟ.

καλῶ κατώκτις, ὥς γυναῖκα δει ζενην

ὑπὲρ τυραννῶν συμφοράς καταστένειν.

ΜΕ.

ἀδελφέ, δός μοι δεξιάς τῆς σῆς θιγεῖν.

ΑΓΑ.

δίδωμι· σὸν γὰρ τὸ κράτος, ἄθλιος δ' ἐγώ.

ΜΕ.

Πέλοπα κατόνυμ, ὅς πατὴρ τοιούτου πατρός

τοῦ σοῦ τ' ἐκλήθη, τὸν τεκνόντα τ' Ἀτρέα,

ἢ μὴν ἐρεῖν σοι τάπο καρδίας σαφῶς

καὶ μὴ, πίτῃδες μηδέν, ἀλλ' ὅσον φρονῶ.

ἐγὼ δ' ἀπ' ὅσων ἐκβαλόντ' ἰδὼν δακρυ

ψκτιρα κλυτὰς ἀνταφῆκα σοι πάλιν

καὶ τῶν παλαιῶν ἐξαφίσταμαι λόγων,

οὐκ ἔς σε δεινός· εἰμι δ' οὐπὲρ εἰ σὺ νυν.

καὶ σοι παραινῶ μῆτ' ἀποκτείνειν τέκνον

μῆτ' ἀνθελέσθαι τοῦμόν. οὐ γὰρ ἐνδίκον

σέ μὲν στεναρίζειν, τάμ' δ' ἡδέως εἶχειν,

θνήσκειν τε τοὺς σούς, τοὺς δ' ἔμούς ὄραν φάος·

τί βούλομαι γάρ· οὐ γάμους ἐξαιρέτους

ἄλλους λάβοιμ' ἂν, εἰ γάμων ἱμεῖρομαι;

ἀλλ' ἀπολέσας ἀδελφόν, ὃν μ' ἥμιστ' ἐχρῆν,

Ἑλένην ἔλωμαι, τὸ κακὸν ἀντὶ τάγαθοῦ;

ἄφρων νέος τ' ἢ, πρὶν τὰ πραγματ' ἐγγυθεν

σκοπῶν ἐσεῖδον οἷον ἦν κτείνειν τέκνα.

ἄλλως τέ μ' ἔλεος τῆς ταλαιπώρου κόρης

ἐσῆλθε, συγγενεῖαν ἐννοουμένω,

ἢ τῶν ἐμῶν ἕκατι θυεσθαι γάμων ὧν ἰδίωκα γὰρ γάμων

μέλλει. τί δ' Ἑλένης παρθένῳ τῇ σῇ μετὰ;

ἴτω στρατεία διαλυθεῖς ἐξ Αὐλίδος

τοῦ δ' ὄμμα παῦσαι δακρυοῖς τέγγων τὸ σόν,

ἀδελφέ, κάμει παρακαλῶν ἐς δάκρυα.
 εἰ δέ τι κόρης σῆς θεσφάτων μετεστί μοι,
 μή μοι μετεστώ σοὶ νέμω τοῦμόν μερος.
 ἀλλ' ἐς μεταβολὰς ἦλθον ἀπὸ δεινῶν λόγων.
 εἰκος πέπονθα· τὸν ὁμοθεν πεφυκότα
 στέργων μετέπεσον· ἀνδρὸς οὐ κακοῦ τρόπου
 τοιοῖδε, χρησθαι τοῖσι βελτίστοις αἰ.—
 γενναί' ἐλεῖας Ταντάλῳ τε τῷ Διὸς

500

*ΧΟ.

*ΑΓΑ.

πρέποντα· προγόνους οὐ καταισχνεῖς σέθεν.
 αἰνῶ σε, Μενέλαε, ὅτι παρὰ γνῶμην ἐμὴν
 ὑπέθηκας ὀρθῶς τοὺς λόγους σοῦ τ' ἀξίως.
 ταραχὴ γ' ἀδελφῶν διὰ τ' ἔρωτα γίγνεται
 πλεονεξίαν τε δωμάτων· ἀπέπτυσα
 τοιάνδε συγγένειαν ἀλλήλοιν πικράν.
 ἀλλ' ἤκομεν γὰρ εἰς ἀναγκαίᾳς τύχας,
 θυγατρὸς αἵματηρόν ἐκπράττει φόνον.

505

ΜΕ.

ΑΓΑ.

ΜΕ.

ΑΓΑ.

ΜΕ.

ΑΓΑ.

ΜΕ.

ΑΓΑ.

ΜΕ.

ΑΓΑ.

ΜΕ.

ΑΓΑ.

ΜΕ.

ΑΓΑ.

ΜΕ.

πῶς ; τίς δ' ἀναγκάσει σε τήν γε σὴν κτανεῖν ;

ἄπας Ἀχαιῶν σύλλογος στρατεύματος.

οὐκ, ἦν νιν εἰς Ἄργος γ' ἀποστείλῃς πάλιν.

λάβοιμι τοῦτ' ἂν· ἀλλ' ἐκεῖν' οὐ λήσομεν.

τὸ ποῖον ; οὗτοι χρὴ λίαν ταρβεῖν ὄχλον.

Κάλχας ἔρεῖ μαντεύματ' Ἀργείων στρατῶ.

οὐκ, ἦν θάνη γε πρόσθε· τοῦτο δ' εὐμαρές.

τὸ μαντικόν πᾶν σπέρμα φιλότιμον κακόν.

κοῦδέν γ' ἄχρηστον οὐδὲ χρήσιμον παρόν.

ἐκεῖνο δ' οὐ δέδοικας οὔμ' ἐσέρχεται ;

ὄν μὴ σὺ φράζεις, πῶς ὑπολάβοιμ' ἂν λόγον ;

τὸ Σισύφειον σπέρμα πάντ' οἶδεν τάδε.

οὐκ ἔστ' Ὀδυσσεὺς ὃ τι σέ κάμει πημανεῖ.

ποικίλος αἰὶ πέφυκε τοῦ τ' ὄχλου μέτα.

φιλοτιμίᾳ μὲν ἐνέχεται, δεινῶ κακῶ.

510

520

525

ΑΓΑ. ~~ΝΑΙ~~

οὐκ οὖν δοκεῖς νιν στάντ' ἐν Ἀργείοις μέσοις
 λέξειν ἅ Κάλχας θέσφατ' ἐξηγήσατο,
 καὶ ὥς ὑπέστην θῦμα, κατὰ ψεύδομαι, 530
 Ἀρτέμιδι θύσειν; οἷς ξυναρπάσας στρατόν,
 σὲ καὶ ἀποκτείναντας Ἀργείους κόρην
 σφάζαι κελεύσει· καὶ πρὸς Ἄργος ἐκφύγω,
 ἐλθόντες αὐτοῖς τείχεσιν Κυκλωπίοις
 συναρπάσουσι καὶ κατασκάψουσι γῆν. 535
 τοιαῦτα τάμ' αἶματ' ὦ τάλας ἐγώ,
 ὥς ἠπόρημαι πρὸς θεῶν τὰ νῦν τάδε.
 ἔν μοι φυλάξον, Μενέλεως, ἀνά στρατόν
 ἐλθών, ὅπως ἂν μὴ Κλυταιμῆστρα τάδε
 μάθῃ, πρὶν Ἀἰδῇ παῖδ' ἐμὴν προσθῶ λαβών, 540
 ὥς ἐπ' ἐλαχίστοις δακρύοις πράσσω κακῶς.
 ὑμεῖς τε σιγὴν, ὦ ξένοι, φυλάσσετε. * ~~ΝΑΙ~~

ΧΘ. στροφή μάκαρες οἱ μετρίας θεοῦ

μετά τε σωφροσύνας μετέ-
 σχον λέκτρων Ἀφροδίτας, 545

γαλανεία χρησάμενοι
 μαινομένων οἴστρων, ὅθι δὴ

δίδυμ Ἔρως ὁ χρυσοκόμας
 τόξ' ἐντείνεται χαρίτων,
 τὸ μὲν ἐπ' εὐαίωνι πότμῳ, 550

τὸ δ' ἐπὶ συγχύσει βιοτᾶς.

ἀπενέπω νιν ἀμετέρων,
 Κύπρι καλλίστα, θαλάμῳ.

εἷη δέ μοι μετρία μὲν
 χάρις, πόθοι δ' ὅσοι, 555

καὶ μετέχοιμι τᾶς Ἀφροδί-
 τας, πολλὰν δ' ἀποθείμαν.

ἀντιστρ.

διάφοροι δὲ φύσεις βροτῶν,

διάφοροι δὲ τρόποι· τὸ δ' ὁρ-
 θῶς ἐσθλὸν σαφὲς αἰεὶ· 560
 τροφαί θ' αἱ παιδευόμεναι
 μέγα φέρουσ' ἐς τὴν ἀρετάν·
 τό τε γὰρ αἰδεῖσθαι σοφία,
 τὴν τ' ἐξαλλάσσουσιν ἔχει
 χάριν ὑπὸ γνῶμας ἐσορᾶν 565
 τὸ δέον, ἔνθα δόξα φέρει
 κλέος ἀγήρατον βιοτᾶ.
 μέγα τι θηρεύειν ἀρετάν,
 γυναιξὶ μὲν κατὰ Κύπριν
 κρυπτάν, ἐν ἀνδράσι δ' αὖ 570
 κόσμος ἐνὼν ὁ μυριοπλη-
 θῆς μείζω πόλιν αὔξει.
 ἐπ.δ. ἔμολες, ὦ Πάρις, ἦτε σύ γε
 βουκόλος ἀργενναῖς ἐτράφης
 Ἰδαίαις παρὰ μόσχους 575
 βάρβαρα συρίζων Φρυγίων
 αὐλῶν Ὀλύμπου καλάμοις
 μιμήματα πνέων.
 εὐθηλοὶ δὲ τρέφοντο βόες,
 ὅθι σε κρίσις ἔμενε θεῶν, 580
 ἃ σ' Ἑλλάδα πέμπει
 ἐλεφαντοδέτων πάροι-
 θεν δόμων, ὃς τᾶς Ἑλένας
 ἐν ἀνταποῖς βλεφάροισιν
 ἔρωτά τ' ἔδωκας, 585
 ἔρωτι δ' αὐτὸς ἐπτοάθης.
 ὅθεν ἔρις ἔριν
 Ἑλλάδα σὺν δορὶ ναυσί τ' ἄγει
 ἐς πέργαμα Τροίας.

ΧΟΡΟΣ ΑΝΔΡΩΝ ΑΡΓΕΙΩΝ

ἰὼ ἰὼ· μεγάλαι μεγάλων
 εὐδαιμονίαι· τὴν τοῦ βασιλέως
 ἴδετ' Ἰφιγένειαν, ἄνασσαν ἐμήν,
 τὴν Τυνδάρεω τε Κλυταιμήστραν,
 ὥς ἐκ μεγάλων ἐβλαστήκασ'
 ἐπὶ τ' εὐμήκεις ἤκουσι τύχας.
 θεοὶ γ' οἱ κρείσσους οἷ τ' ὀλβοφόροι
 τοῖς οὐκ εὐδαίμοσι τῶν θνατῶν.

ΧΟ. στῶμεν, Χαλκίδος ἔκγονα θρέμματα,
 τὴν βασίλειαν δεζώμεθ' ὄχων
 ἄπο μὴ σφαλερῶς ἐπὶ γαῖαν,
 ἀγανῶς δὲ χεροῖν μαλακῇ γνώμῃ,
 μὴ ταρβήσῃ νεωστί μοι μολὼν
 κλεινὸν τέκνον Ἀγαμέμνωνος,
 μηδὲ θόρυβον μηδ' ἐκπληξιν
 ταῖς Ἀργείαις
 ξεῖναι ξείναις παρέχωμεν.

ΚΑΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

ὄνιθα μὲν τόνδ' αἴσιον ποιούμεθα
 τὸ σὸν τε χρηστόν καὶ λόγων εὐφημίαν·
 ἐλπίδα δ' ἔχω τιν' ὡς ἐπ' ἐσθλοῖσιν γάμοις
 παρῆμι νυμφανώγος· ἀλλ' ὀχημάτων
 ἔξω πορεύεθ' ἄς φέρω φερνάς κορη,
 καὶ πεμπέτ' ἐς μέλαθρον εὐλαβούμενοι.
 σὺ δ' ὦ τέκνον, μοι λείπε πωλικούς ὄχους
 ἄβρον τιθεῖσα κώλον ἀσθενές θ' ἅμα·
 ὑμεῖς δὲ, νεάνιδες, νῖν ἀγκάλαις ἐπὶ
 δεξάσθε καὶ πορεύσατ' ἐς ὀχημάτων.

καί μοι χερὸς τις ἐνδότω στηρίγματα,
 θακούς ἀπὴνός ὡς ἂν ἐκλίπω καλῶς,
 αἱ δ' ἐς τὸ πρόσθεν στήτε πωλικῶν ζυγῶν.
 φοβερὸν γάρ ἀπαρμυθὸν ὄμμα πωλικόν.
 καὶ παῖδα τόνδε, τὸν Ἀγαμέμνωνος γόνον,

620

λάζυσθ' Ὀρέστην· ἐτι γάρ ἐστι νήπιος.
 τέκνον, καθευδεις πωλικῶ δαμεις ὄχῳ;
 ἐγείρ' ἀδελφὴς ἐφ' ὑμέναιον εὐτυχῶς.
 ἀνδρὸς γάρ ἀγαθοῦ κηδὸς αὐτὸς ἐσθλὸς ὢν

625

λήψει, τὸ τῆς Νηρηΐδος ἰσόθεον γένος.*
 ἐξ ἧς καθίστω δευρὸ μου ποδός, τέκνον.
 πρὸς μητὲρ, Ἰφιγένεια, μακαρίαν δὲ με
 ξεναισί, ταῖσδε πλησία σταθείσα θεός,
 καὶ δευρὸ δὴ πατέρα προσεῖπωμεν φίλον.

630

ὦ σέβας ἔμοι μέχιστον, Ἀγαμέμνων ἄναξ,
 ἤκομεν, ἐφετμαῖς οὐκ ἀπιστοῦσαι σέθεν.

NAI

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

ὦ μῆτερ, ὑποδραμοῦσά σ', ὀργισθῆς δὲ μή,
 πρὸς στέρνα πατρὸς στέρνα τάμὰ προσβαλῶ.

[ἐγὼ δὲ βούλομαι τὰ σά στέρν', ὦ πάτερ,

635

ὑποδραμοῦσα περιβαλεῖν διὰ χρόνον.

ποθῶ γάρ ὄμμα δὴ σὸν ὀργισθῆς δὲ μή].

ἀλλ', ὦ τέκνον, χρὴ φιλοπάτωρ δ' αἰεὶ ποτ' εἰ
 μαλίστα παῖδων τῶδ' ὅσους ἐγὼ τέκον.

ΚΛ.

ΙΦ. ὦ πάτερ, ἐσεῖδόν σ' ἀσμένη πολλῶ χρόνῳ.

640

ΑΓΑ. καὶ γὰρ πατὴρ σέ' τόδ' ἴσον ὑπὲρ ἀμφοῖν λέγεις.

ΙΦ. χαῖρ'· εὐ δέ μ' ἀγαγὼν πρὸς σ' ἐποίησας, πάτερ.

ΑΓΑ. οὐκ οἶδ' ὅπως φῶ τοῦτο καὶ μὴ φῶ, τέκνον.

ΙΦ. ἔα.

- ὥς οὐ βλέπεις ἔκηλον, ἄσμενός μ' ἰδών.
- ΑΓΑ. πόλλ' ἀνδρὶ βασιλεῖ καὶ στρατηλάτῃ μέλει. 645
- ΙΦ. παρ' ἐμοὶ γενοῦ νῦν, μὴ 'πὶ φροντίδας τρέπου.
- ΑΓΑ. ἀλλ' εἰμὶ παρὰ σοὶ νῦν ἅπας κοῦκ ἄλλοθι.
- ΙΦ. μέθες νυν ὄφρ' ὅμμα τ' ἔκτεινον φίλον.
- ΑΓΑ. ἰδοῦ γέγηθά σ' ὥς γέγηθ' ὀρώων, τέκνον.
- ΙΦ. κᾶππειτα λείβεις δάκρυ ἀπ' ὀμμάτων σέθεν ; 650
- ΑΓΑ. μακρὰ γὰρ ἡμῖν ἡ 'πιούσ' ἀπουσία.
- ΙΦ. οὐκ οἶδ' ὃ φῆς, οὐκ οἶδα, φίλτατ' ὦ πάτερ.
- ΑΓΑ. συνετὰ λέγουσα μᾶλλον εἰς οἶκτόν μ' ἄγεις.
- ΙΦ. ἀσύνετὰ νυν ἐροῦμεν, εἰ σέ γ' εὐφρανῶ.
- ΑΓΑ. παπαῖ. τὸ σιγᾶν οὐ σθένω, σέ δ' ἤνεσα.
- ΙΦ. μέν', ὦ πάτερ, κατ' οἶκον ἐπὶ τέκνοις σέθεν. 655
- ΑΓΑ. θέλω γε· τὸ θέλειν δ' οὐκ ἔχων ἀλγύνομαι.
- ΙΦ. ὅλουντο λόγχοι καὶ τὰ Μενέλεω κακά.
- ΑΓΑ. ἄλλους ὀλεῖ πρόσθ' ἀμὲ διολέσαντ' ἔχει.
- ΙΦ. ὥς πολὺν ἀπῆσθα χρόνον ἐν Αὐλίδος μυχοῖς. 660
- ΑΓΑ. καὶ νῦν γέ μ' ἴσχει δῆ τι μὴ στέλλειν στρατόν.
- ΙΦ. ποῦ τοὺς Φρύγας λέγουσιν ὀκίσθαι, πάτερ ;
- ΑΓΑ. οὐ μήποτ' οἰκεῖν ὥφελ' ὁ Πριάμου Πάρις.
- ΙΦ. μακράν γ' ἀπαίρεις, ὦ πάτερ, λιπῶν ἐμέ ;
- ΑΓΑ. εἰς ταῦτόν, ὦ θύγατερ, σύ γ' ἦκεις σῶ πατρί. 665
- ΙΦ. φεῦ·
εἴθ' ἦν καλόν μοι σοὶ τ' ἄγειν σύμπλουν ἐμέ.
- ΑΓΑ. ἔπεστι καὶ σοὶ πλοῦς, ἵνα μνήσει πατρός.
- ΙΦ. σὺν μητρὶ πλεύσας' ἢ μόνη πορεύσομαι ;
- ΑΓΑ. μόνη, μονωθεῖς' ἀπὸ πατρός καὶ μητέρος.
- ΙΦ. οὐ πού μ' ἐς ἄλλα δώματ' οἰκίζεις, πάτερ ; 670
- ΑΓΑ. ἔα σύ γ'· οὐ χρή τοι τάδ' εἰδέναι κόρας.
- ΙΦ. σπεῦδ' ἐκ Φρυγῶν μοι, θέμενος εὖ τάχεϊ, πάτερ.
- ΑΓΑ. θῦσάι με θυσίαν πρῶτα δεῖ τιν' ἐνθάδε.

- ΙΦ. ἀλλὰ ξὺν ἱεροῖς χρή τό γ' εὐσεβές σκοπεῖν.
- ΑΓΑ. εἴσει σύ· χερνίβων γὰρ ἐστήξεις πέλας. 675
- ΙΦ. στήσομεν ἄρ' ἀμφὶ βωμόν, ὦ πάτερ, χορούς ;
- ΑΓΑ. ζηλῶ σέ μᾶλλον ἢ 'μέ τοῦ μηδέν φρονεῖν.
 χώρει δὲ μελάθρων ἐντὸς ὀφθῆναι κόραις,
 πικρὸν φίλημα δοῦσα δεξιάν τ' ἐμοί,
 μέλλουσα δαρὸν πατρὸς ἀποικήσειν χρόνον. 680
 ὦ στέρνα καὶ παρῆδες, ὦ ξανθαὶ κόμαι,
 ὡς ἄχθος ἡμῖν ἐγένεθ' ἡ Φρυγῶν πόλις
 'Ελένη τε· παύω τοὺς λόγους· ταχεῖα γὰρ
 νοτὶς διώκει μ' ὀμμάτων ψαύσαντά σου.
 ἴθ' ἐς μέλαθρα. σέ δὲ παραιτοῦμαι τάδε, 685
 Λήδας γένεθλον, εἰ κατωκτίσθην ἄγαν,
 μέλλων 'Αχιλλεῖ θυγατέρ' ἐκδώσειν ἐμήν.
 ἀποστολαὶ γὰρ μακάραι μὲν, ἀλλ' ὅμως
 δάκνουσι τοὺς τεκόντας, ὅταν ἄλλοις δόμοις
 παῖδας παραδιδῶ πολλά μοχθήσας πατῆρ. 690
- ΚΛ. οὐχ ὧδ' ἀσύνετός εἰμι, πείσεσθαι δέ με
 καὐτὴν δόκει τάδ', ὥστε μή σε νουθετεῖν,
 ὅταν σὺν ὑμεναίοισιν ἐξάγω κόρην·
 ἀλλ' ὁ νόμος αὐτὰ τῷ χρόνῳ συνισχναεῖ.
 τοῦνομα μὲν οὖν παῖδ' οἶδ' ὅτφ κατήνεσας. 695
 γένους δὲ ποίου χῶπόθεν, μαθεῖν θέλω.
- ΑΓΑ. Αἴγινα θυγάτηρ ἐγένετ' Ἀσωποῦ πατρός.
- ΚΛ. ταύτην δὲ θνητῶν ἢ θεῶν ἐξευξε τίς ;
- ΑΓΑ. Ζεὺς· Αἰακὸν δ' ἔφυσεν, Οἰνώνης πρόμον.
- ΚΛ. τοῦ δ' Αἰακοῦ παῖς τίς κατέσχε δώματα ; 700
- ΑΓΑ. Πηλεὺς· ὁ Πηλεὺς δ' ἔσχε Νηρέως κόρην.
- ΚΛ. θεοῦ διδόντος, ἢ βίᾳ θεῶν λαβών ;
- ΑΓΑ. Ζεὺς ἡγγύησε καὶ δίδωσ' ὁ κύριος.
- ΚΛ. γαμεῖ δὲ ποῦ νιν ; ἢ κατ' οἶδμα πόντιον ;

- ΑΓΑ. Χείρων ἔν' οἰκεῖ σεμνὰ Πηλίου βάθρα. 705
- ΚΛ. οὐ φασι Κενταύρειον ὤκισθαι γένος ;
- ΑΓΑ. ἐνταῦθ' ἔδαισαν Πηλέως γάμους θεοί.
- ΚΛ. Θέτις δ' ἔθρεψεν ἡ πατὴρ Ἀχιλλέα ;
- ΑΓΑ. Χείρων, ἔν' ἦθη μὴ μάθοι κακῶν βροτῶν.
- ΚΛ. φεῦ.
- σοφός γ' ὁ θρέψας χῶ διδοὺς σοφώτερος. 710
- ΑΓΑ. τοιόσδε παιδὸς σῆς ἀνὴρ ἔσται πόσις.
- ΚΛ. οὐ μεμπτός. οἰκεῖ δ' ἄστὺ ποῖον Ἑλλάδος ;
- ΑΓΑ. Ἀπιδανὸν ἀμφὶ ποταμὸν ἐν Φθίας ὄροις.
- ΚΛ. ἐκεῖσ' ἀπάξει σὴν ἐμήν τε παρθένον ;
- ΑΓΑ. κείνῳ μελήσει ταῦτα, τῷ κεκτημένῳ. 715
- ΚΛ. ἀλλ' εὐτυχοίτην. τίνι δ' ἐν ἡμέρᾳ γαμεῖ ;
- ΑΓΑ. ὅταν σελήνης εὐτυχῆς ἔλθῃ κύκλος.
- ΚΛ. προτέλεια δ' ἤδη παιδὸς ἔσφαξας θεᾷ ;
- ΑΓΑ. μέλλω· πὶ ταύτῃ καὶ καθέσταμεν τύχη.
- ΚΛ. κάπειτα δαίσεις τοὺς γάμους ἐς ὕστερον ; 720
- ΑΓΑ. θύσας γε θύμαθ' ἀμὲ χρὴ θῦσαι θεοῖς.
- ΚΛ. ἡμεῖς δὲ θοίνην ποῦ γυναιξὶ θήσομεν ;
- ΑΓΑ. ἐνθάδε παρ' εὐπρύμνοισιν Ἀργείων πλάταις.
- ΚΛ. καλῶς ἀναγκαίως τε· συνενέγκοι δ' ὅμως.
- ΑΓΑ. οἴσθ' οὖν ὁ δρᾶσον, ὦ γύναι ; πιθοῦ δέ μοι. 725
- ΚΛ. τί χρῆμα ; πείθεσθαι γὰρ εἴθισμαι σέθεν.
- ΑΓΑ. ἡμεῖς μὲν ἐνθάδ', οὐπὲρ ἔσθ' ὁ νυμφίος...
- ΚΛ. μητρὸς τί χωρὶς δράσεθ', ἀμὲ δρᾶν χρεῶν ;
- ΑΓΑ. ἐκδώσομεν σὴν παῖδα Δαναίδων μέτα.
- ΚΛ. ἡμᾶς δὲ ποῦ χρὴ τηνικαῦτα τυγχάνειν ; 730
- ΑΓΑ. χώρει πρὸς Ἄργος παρθένους τε τημέλει.
- ΚΛ. λιποῦσα παῖδα ; τίς δ' ἀνασχήσει φλόγα ;
- ΑΓΑ. ἐγὼ παρέξω φῶς, ὁ νυμφίος πρόπει.
- ΚΛ. οὐχ ὁ νόμος οὗτος, σὺ δὲ φαῦλ' ἡγεῖ τάδε.

- ΑΓΑ. οὐ καλὸν ἐν ὄχλῳ σ' ἐξομιλεῖσθαι στρατοῦ. 735
 ΚΛ. καλὸν τεκοῦσαν τὰμὰ μ' ἐκδοῦναι τέκνα.
 ΑΓΑ. καὶ τάς γ' ἐν οἴκῳ μὴ μόνας εἶναι κόρας.
 ΚΛ. ὀχυροῖσι παρθενῶσι φρουροῦνται καλῶς.
 ΑΓΑ. πιθοῦ.
 ΚΛ. μὰ τὴν ἄνασσαν Ἀργεῖαν θεάν.
 ἐλθὼν σὺ τᾶξω πρᾶσσε, τὰν δόμοις δ' ἐγώ, 740
 ἃ χρὴ παρεῖναι νυμφίοισι παρθένοισι.
 ΑΓΑ. οἷμοι· μάττην ἦξ', ἐλπίδος δ' ἀπεσφάλην,
 ἐξ ὀμμάτων δάμαρτ' ἀποστεῖλαι θέλων·
 σοφίζομαι δὲ καπὶ τοῖσι φιλτάτοις
 τέχνας πορίζω, πανταχῇ νικῶμενος. 745
 ὅμως δὲ σὺν Κάλχαντι τῷ θυηπόλῳ
 κοινῇ τὸ τῆς θεοῦ φίλον, ἐμοὶ δ' οὐκ εὐτυχές,
 ἐξιστορήσω εἶμι, μόχθον Ἑλλάδος.
 χρὴ δ' ἐν δόμοισιν ἄνδρα τὸν σοφὸν τρέφειν
 γυναῖκα χρηστὴν κάγαθήν, ἥ μὴ γαμεῖν. 750
 ΧΟ. στροφή ἥξει δὴ Σιμόεντα καὶ
 δῖνας ἀργυροειδεῖς
 ἄγυρις Ἑλλάνων στρατιᾶς
 ἀνά τε ναυσὶν καὶ σὺν ὅπλοις
 Ἴλιον ἐς τὸ Τροίας 755
 Φοιβήιον δάπεδον,
 τὰν Κασσάνδραν ἔν' ἀκούω
 ῥίπτειν ξανθοὺς πλοκάμους
 χλωροκόμῳ στεφάνῳ δάφνας
 κοσμηθεῖσαν, ὅταν θεοῦ 760
 μαντόσυνοι πνεύσωσ' ἀνάγκαι.
 ἀντιστρ. στάσσονται δ' ἐπὶ περγάμων
 Τροίας ἀμφὶ τε τείχῃ
 Τρῶες, ὅταν χάλκασπις Ἀρης

	πόντιος εὐπρόροισι πλάταις	765
	εἰρεσίᾳ πελάζῃ	
	Σιμωντίοις ὀχετοῖς,	
	τὰν τῶν ἐν αἰθέρι δισσῶν	
	Διοσκούρων Ἑλέναν	
	ἐκ Πριάμου κομίσαι θέλων	770
	ἐς γὰρ Ἑλλάδα δοριπόνων	
	ἀσπίσι καὶ λόγχαις Ἀχαιῶν.	
ἐπωδ.	Πέργαμον δὲ Φρυγῶν πόλιν	
	λαῖνους περὶ πύργους	
	κυκλώσας δόρει φονίῳ,	775
	λαιοτόμους σπάσας κεφαλάς,	
	πέρσας πόλισμα κατ' ἄκρας,	
	θήσει κόρας πολυκλαύτους	
	δάμαρτά τε Πριάμου.	780
	ἂ δὲ Διὸς Ἑλένα κόρα	
	πολύκλαυτος ἐσσεῖται	
	πόσιν προλιποῦσα· μήτ' ἐμοὶ	
	μήτ' ἐμοῖσι τέκνων τέκνοις	
	ἐλπίς ἄδε ποτ' ἔλθοι,	
	οἶαν αἶ πολύχρσοι	785
	Λυδαὶ καὶ Φρυγῶν ἄλοχοι	
	στήσασαι τάδ' ἐς ἀλλήλας	
	παρ' ἱστοῖς μυθεύσουσι·	
	τίς ἄρα μ' εὐπλοκάμου κόμας	790
	ῥῦμα δακρυόεν τανύσας	
	πατρίδος οὐλομένας ἀπολωτιεῖ ;	
	διὰ σέ, τὰν κύκνου δολιχάυχενος γόνον,	
	εἰ δὴ φάτις ἔτυμος,	
	ὥς ἔτεκεν Λήδα σ'	795
	ὄρνιθι πταμένῳ	

Διὸς ὅτ' ἡλλάχθη δέμας,
 εἴτ' ἐν δέλτοις Πιερίσιν
 μῦθοι τὰδ' ἐς ἀνθρώπους
 ἤνεγκαν παρὰ καιρὸν ἄλλως. 800

ΑΧΙΛΛΕΥΣ

ποῦ τῶν Ἀχαιῶν ἐνθάδ' ὁ στρατηλάτης ;
 τίς ἂν φράσειε προσπόλων τὸν Πηλέως
 ζητοῦντά νιν παῖδ' ἐν πύλαις Ἀχιλλέας ;
 οὐκ ἐξ ἴσου γὰρ μένομεν Εὐρίπου πέλας.
 οἱ μὲν γὰρ ἡμῶν, ὄντες ἄζυγες γάμων, 805
 οἴκους ἐρήμους ἐκλιπόντες ἐνθάδε

θάσσουσ' ἐπ' ἀκταῖς, οἱ δ' ἔχοντες εὐνίδας
 καὶ παῖδας· οὕτω δεινὸς ἐμπέπτωκ' ἔρωις
 τῆσδε στρατείας Ἑλλάδ' οὐκ ἄνευ θεῶν.
 τοῦμόν μὲν οὖν δίκαιον ἐμὲ λέγειν χρεῶν, 810
 ἄλλος δ' ὁ χρήζων αὐτὸς ὑπὲρ αὐτοῦ φράσει.

γῆν γὰρ λιπὼν Φάρσαλον ἡδὲ Πηλέα
 μένω 'πὶ λεπταῖς ταῖσδ' γ' Εὐρίπου πνοαῖς,
 Μυρμιδόνας ἴσχων· οἱ δ' αἰὲ προσκείμενοι
 λέγουσ'· Ἀχιλλεῦ, τί μένομεν ; πόσον χρόνον 815

ἔτ' ἐκμετρήσαι χρή πρὸς Ἰλίου στόλον ;
 δρᾷ γ', εἴ τι δράσεις, ἢ ἅπαρ' οἴκαδε στρατόν,
 τὰ τῶν Ἀτρειδῶν μὴ μένων μελλήματα.

ΚΛ. ὦ παῖ θεᾶς Νηρηΐδος, ἔνδοθεν λόγων
 τῶν σῶν ἀκούσας' ἐξέβην πρὸ δωμάτων. 820

ΑΧ. ὦ πότνι' αἰδώς, τήνδε τίνα λεύσσω ποτὲ
 γυναῖκα, μορφὴν εὐπρεπῇ κεκτημένην ;

ΚΛ. οὐ θαῦμά σ' ἡμᾶς ἀγνοεῖν, οὐς μὴ πάρος
 κατεῖδες· αἰνῶ δ' ὅτι σέβεις τὸ σωφρονεῖν.

ΑΧ. τίς δ' εἶ ; τί δ' ἤλθες Δαναῖδων ἐς σύλλογον, 825

- γυνή πρὸς ἄνδρας ἀσπίσιν πεφραγμένους ;
- ΚΛ. Λήδας μὲν εἰμι παῖς, Κλυταιμήστρα δέ μοι ὄνομα, πόσις δὲ μούστιν Ἀγαμέμνων ἀναξ.
- ΑΧ. καλῶς ἔλεξας ἐν βραχεῖ τὰ καίρια.
αἰσχρὸν δέ μοι γυναιξὶ συμβάλλειν λόγους. 830
- ΚΛ. μεῖνον· τί φεύγεις ; δεξιάν τ' ἐμῇ χειρὶ
σύναψον, ἀρχὴν μακαρίων νυμφευμάτων.
- ΑΧ. τί φῆς ; ἐγὼ σοι δεξιάν ; αἰδοίμεθ' ἂν
Ἀγαμέμνον', εἰ ψάβοιμεν ὦν μὴ μοι θέμις.
- ΚΛ. θέμις μάλιστα, τὴν ἐμὴν ἐπεὶ γαμεῖς
παῖδ', ὦ θεᾶς παῖ ποντίας Νηρηίδος. 835
- ΑΧ. ποίους γάμους φῆς ; ἀφασία μ' ἔχει, γύναι·
εἰ μὴ τι παρανοοῦσα καινουργεῖς λόγον.
- ΚΛ. πᾶσιν τόδ' ἐμπέφυκεν, αἰδεῖσθαι φίλους
καινοὺς ὁρῶσι καὶ γάμου μεμνημένοις. 840
- ΑΧ. οὐπώποτ' ἐμνήστευσα παῖδα σὴν, γύναι,
οὐδ' ἐξ Ἀτρειδῶν ἤλθέ μοι λόγος γάμων.
- ΚΛ. τί δῆτ' ἂν εἴῃ ; σὺ πάλιν αὖ λόγους ἐμοὺς
θαύμαζ'· ἐμοὶ γὰρ θαύματ' ἐστὶ τὰπὸ σοῦ.
- ΑΧ. εἵκαζε· κοινόν ἐστιν εἰκάζειν τάδε. 845
ἄμφω γὰρ οὐ ψευδόμεθα τοῖς λόγοις ἴσως.
- ΚΛ. ἀλλ' ἣ πέπονθα δεινά ; μνηστεύω γάμους
οὐκ ὄντας, ὥς εἵξασιν· αἰδοῦμαι τάδε.
- ΑΧ. ἴσως ἐκερτόμησε καμὲ καὶ σέ τις.
ἀλλ' ἀμελίᾳ δὸς αὐτὰ καὶ φαύλως φέρε. 850
- ΚΛ. χαῖρ'· οὐ γὰρ ὀρθοῖς ὄμμασιν σ' ἔτ' εἰσορῶ,
ψευδῆς γενομένη καὶ παθοῦς ἀνάξια.
- ΑΧ. καὶ σοὶ τόδ' ἐστὶν ἐξ ἐμοῦ· πόσιν δὲ σὸν
στεῖχω ματεύσων τῶνδε δωμάτων ἔσω.
- ΠΡ. ὦ ξέν', Αἰακοῦ γένεθλον, μεῖνον· ὦ, σέ τοι λέγω, 855
τὸν θεᾶς γεγῶτα παῖδα, καὶ σέ, τὴν Λήδας κόρην.

- ΑΧ. τίς ὁ καλῶν πύλας παροίξας ; ὡς τετραβηκῶς καλεῖ.
 ΠΡ. δοῦλος, οὐχ ἀβρύνομαι τῷδ'· ἡ τύχη γάρ μ' οὐκ ἔξ.
 ΑΧ. τίνος ; ἐμὸς μὲν οὐχί· χωρὶς τὰμὰ κάγαμέμνονος.
 ΠΡ. τῆσδε, τῶν πάροιθεν οἴκων, Τυνδάρεω δόντος
 πατρός. 860
- ΑΧ. ἔσταμεν· φράζ', εἴ τι χρήζεις, ὦν μ' ἐπέσχεσ εἵνεκα.
 ΠΡ. ἡ μόνω παρόντε δῆτα ταῖσδ' ἐφέστατον πύλαις ;
 ΚΛ. ὡς μόνοις λέγοις ἄν, ἔξω δ' ἐλθὲ βασιλείων δόμων.
 ΠΡ. ὦ τύχη πρόνοιά θ' ἡμῇ, σώσαθ' οὐς ἐγὼ θέλω.
 ΑΧ. ὁ λόγος ἐς μέλλοντ' ἀνοίσει χρόνον· ἔχει δ' ὄκνον
 τινά. 865
- ΚΛ. δεξιᾷς ἕκατι μὴ μέλλ', εἴ τί μοι χρήζεις λέγειν.
 ΠΡ. οἶσθα δῆτά μ' ὅστις ὦν σοὶ καὶ τέκνοις εὐνοὺς ἔφυν.
 ΚΛ. οἶδά σ' ὄντ' ἐγὼ παλαιὸν δωμάτων ἐμῶν λάτριν.
 ΠΡ. χῶτι μ' ἐν ταῖς σαῖσι φερναῖς ἔλαβεν Ἀγαμέμνων
 ἄναξ ;
- ΚΛ. ἦλθες εἰς Ἄργος μεθ' ἡμῶν κάμους ἦσθ' αἰεί ποτε. 870
 ΠΡ. ὦδ' ἔχει. καὶ σοὶ μὲν εὐνοὺς εἰμί, σῶ δ' ἦσπον πόσις.
 ΚΛ. ἐκκάλυπτε νῦν ποθ' ἡμῖν οὔστινας στέγεις λόγους.
 ΠΡ. παῖδα σὴν πατὴρ ὁ φύσας αὐτόχειρ μέλλει κτενεῖν.
 ΚΛ. πῶς ; ἀπέπτυσ', ὦ γεραιέ, μῦθον· οὐ γὰρ εὖ φρονεῖς.
 ΠΡ. φασγάνῳ λευκῇν φονεύων τῆς ταλαιπώρου δέρην. 875
 ΚΛ. ὦ τάλαιν' ἐγὼ· μεμηνῶς ἄρα τυγχάνει πόσις ;
 ΠΡ. ἀρτίφρων, πλὴν ἐς σέ καὶ σὴν παῖδα· τοῦτ' οὐκ εὖ
 φρονεῖ.
- ΚΛ. ἐκ τίνος λόγου ; τίς αὐτὸν οὐπάγων ἀλαστόρων ;
 ΠΡ. θέσφαθ', ὥς γέ φησι Κάλχας, ἵνα πορεύηται στρατός.
 ΚΛ. ποῖ ; τάλαιν' ἐγὼ, τάλαινα δ' ἦν πατήρ μέλλει
 κτενεῖν. 880
- ΠΡ. Δαρδάνου πρὸς δώμαθ', Ἑλένην Μενέλεως ὅπως λάβη.
 ΚΛ. εἰς ἄρ' Ἰφιγένειαν Ἑλένης νόστος ἦν πεπρωμένος ;

ΠΡ. πάντ' ἔχεις· Ἀρτέμιδι θύσειν παῖδα σὴν μέλλει πατήρ.

ΚΛ. ὁ δὲ γάμος τίν' εἶχε πρόφασιν, ἥ μ' ἐκόμισεν ἐκ δόμων;

ΠΡ. ἔν' ἀγάγοις χαίρουσ' Ἀχιλλεῖ παῖδα νυμφεύσουσα
σὴν. 885

ΚΛ. ὦ θύγατερ, ἦκεις ἐπ' ὀλέθρῳ καὶ σὺ καὶ μήτηρ σέθεν.

ΠΡ. οἰκτρὰ πάσχετον δὺ' οὔσαι· δεινὰ δ' Ἀγαμέμνων ἔτλη.

ΚΛ. οἴχομαι τάλαινα, δακρύων νάματ' οὐκέτι στέγω.

ΠΡ. εἴπερ ἀλγεινὸν τὸ τέκνων στερομένην δακρυρροεῖν.

ΚΛ. σὺ δὲ τάδ', ὦ γέρον, πόθεν φῆς εἰδέναι πεπυσμένους; 890

ΠΡ. δέλτον ὀχόμην φέρων σοι πρὸς τὰ πρὶν γεγραμμένα.

ΚΛ. οὐκ ἐὼν ἡ ξυγκελεύων παῖδ' ἄγειν θανουμένην;

ΠΡ. μὴ μὲν οὖν ἄγειν· φρονῶν γὰρ ἔτυχε σὸς πόσις τότ' εὔ.

ΚΛ. καῖτα πῶς φέρων γεδέλτον οὐκ ἐμοὶ δίδως λαβεῖν;

ΠΡ. Μενέλεως ἀφείλεθ' ἡμᾶς, ὅς κακῶν τῶνδ' αἵτιος. 895

ΚΛ. ὦ τέκνον Νηρηΐδος, ὦ παῖ Πηλέως, κλύεις τάδε;

ΑΧ. ἔκλυον οὔσαν ἀθλίαν σε, τὸ δ' ἐμὸν οὐ φαύλως φέρω.

ΚΛ. παῖδά μου κατακτενοῦσι σοῖς δολώσαντες γάμοις.

ΑΧ. μέμφομαι ἀγῶ πόσει σῶ, κοῦχ ἀπλῶς οὕτω φέρω.

ΚΛ. οὐκ ἐπαιδεσθῆσομαί γε προσπεσεῖν τὸ σὸν γόνυ, 900

θνητὸς ἐκ θεᾶς γεγῶτα· τί γὰρ ἐγὼ σεμνύνομαι;

ἡ τίνος σπουδαστέον μοι μᾶλλον ἢ τέκνου πέρι;

ἀλλ' ἄμυνον, ὦ θεᾶς παῖ, τῇ τ' ἐμῇ δυσπραξίᾳ

τῇ τε λεχθείσῃ δάμαρτι σῇ, μάτην μὲν, ἀλλ' ὅμως

σοὶ καταστέψας· ἐγὼ νιν ἦγον ὥς γαμουμένην. 905

νῦν δ' ἐπὶ σφαγὰς κομίζω· σοὶ δ' ὄνειδος ἔζεται,

ὅστις οὐκ ἤμυνας· εἰ γὰρ μὴ γάμοισιν ἐζύγης,

ἀλλ' ἐκλήθης γοῦν ταλαίνης παρθένου φίλος πόσις.

πρὸς γενειάδος σε, πρὸς σῆς δεξιᾶς, πρὸς μητέρος,

ὄνομα γὰρ τὸ σὸν μ' ἀπάλεσ', ὅ σ' ἀμυναθεῖν χρεών, 910

οὐκ ἔχω βωμὸν καταφυγεῖν ἄλλον ἢ τὸ σὸν γόνυ,

οὐδὲ φίλος οὐδεὶς πέλει μοι· τὰ δ' Ἀγαμέμνωνος κλύεις

ὦμά καὶ πάντολμ'· ἀφῖγμαι δ', ὥσπερ εἰσορᾷς, γυνή
 ναυτικὸν στράτευμ' ἀναρχον κἀπὶ τοῖς κακοῖς θρασυ,
 χρήσιμον δ', ὅταν θέλωσιν. ἦν δὲ τολμήσης σὺ μου 915
 χεῖρ' ὑπερτεῖναι, σεσώσμεθ'· εἰ δὲ μή, οὐ σεσώσμεθα.

ΧΟ. δεινὸν τὸ τίκτειν καὶ φέρει φίλτρον μέγα
 πᾶσιν τε κοινὸν ὥσθ' ὑπερκάμνειν τέκνων.

ΑΧ. ὑψηλόφρων μοι θυμὸς αἵρεται πρόσω,
 ἐπίσταται δὲ τοῖς κακοῖσι τ' ἀσχαλᾶν 920
 μετρίως τε χαίρειν τοῖσιν ἐξωγκωμένοις.
 λελογισμένοι γὰρ οἱ τοιοῖδ' εἰσὶν βροτῶν
 ὀρθῶς διαζῆν τὸν βίον γνώμης μέτα.
 ἔστιν μὲν οὖν ἔν' ἡδὺ μὴ λίσαν φρονεῖν,
 ἔστιν δὲ χῶπου χρήσιμον γνώμην ἔχειν. 925
 ἐγὼ δ' ἐν ἀνδρὸς εὐσεβεστάτου τραφεῖς
 Χείρωνος, ἔμαθον τοὺς τρόπους ἀπλοῦς ἔχειν.
 καὶ τοῖς Ἀτρεΐδαις, ἦν μὲν ἡγῶνται καλῶς,
 πεισόμεθ'· ὅταν δὲ μὴ καλῶς, οὐ πείσομαι·
 ἀλλ' ἐνθάδ' ἐν Τροίᾳ τ' ἐλευθέραν φύσιν 930
 παρέχων, Ἄρη τὸ κατ' ἐμὲ κοσμήσω δορί.
 σὲ δ', ὦ παθοῦσα σχέτλια πρὸς τῶν φιλτάτων,
 ἃ δὴ κατ' ἀνδρα γίγνεται νεανίαν,
 τοσοῦτον οἶκτον περιβαλὼν καταστελῶ,
 κοῦποτε κόρη σὴ πρὸς πατρός σφαγήσεται, 935
 ἐμὴ φατισθεῖς· οὐ γὰρ ἐμπλέκειν πλοκάς
 ἐγὼ παρέξω σῶ πρόσει τοῦμόν δέμας.
 τοῦνομα γάρ, εἰ καὶ μὴ σίδηρον ἤρατο,
 τοῦμόν φονεύσει παῖδα σὴν· τὸ δ' αἷτιον
 πόσις σός· ἀγνὸν δ' οὐκέτ' ἐστὶ σῶμ' ἐμόν, 940
 εἰ δι' ἔμ' ὀλεῖται διὰ τε τοὺς ἐμοὺς γάμους
 ἢ δεινὰ τλᾶσα κοῦκ ἀνεκτὰ παρθένος,
 θαυμαστά δ' ὥς ἀνάξι' ἡτιμασμένη.

ἐγὼ κάκιστος ἦν ἄρ' Ἀργείων ἀνὴρ,
 ἐγὼ τὸ μηδέν, Μενέλεως δ' ἐν ἀνδράσιν, 945
 ὡς οὐχὶ Πηλέως, ἀλλ' ἀλάστορος γεγώς,
 εἴπερ φονεύσει τοῦμόν ὄνομα παῖδα σὴν.
 μὰ τὸν δι' ὑγρῶν κυμάτων τεθραμμένον
 Νηρέα, φυτουργὸν Θέτιδος ἥ μ' ἐγείνατο,
 οὐχ ἄψεται σῆς θυγατρὸς Ἀγαμέμνων ἀναξ, 950
 οὐδ' εἰς ἄκραν χεῖρ', ὥστε προσβαλεῖν πέπλοις·
 ἦ Σίπυλος ἔσται πόλις, ὄρισμα βαρβάρων,
 ὅθεν πεφύκασ' οἱ στρατηλάται γένος,
 Φθίας δὲ τοῦνομ' οὐδαμοῦ κεκλήσεται.
 πικροὺς δὲ προχύτας χέρνιβάς τ' ἐνάρξεται 955
 Κάλχας ὁ μάντις. τίς δὲ μάντις ἔστ' ἀνὴρ,
 ὃς ὀλίγ' ἀληθῆ, πολλὰ δὲ ψευδῆ λέγει
 τυχών· ὅσ' ἂν δὲ μὴ τύχη, διοίχεται ;
 οὐ τῶν γάμων ἕκατι, μυρίαὶ κόραι
 θηρῶσι λέκτρον τοῦμόν, εἴρηται τόδε· 960
 ἀλλ' ὕβριν ἡμᾶς ὕβρις' Ἀγαμέμνων ἀναξ.
 χρῆν δ' αὐτὸν αἰτεῖν τοῦμόν ὄνομ' ἐμοῦ πάρα,
 θήραμα παιδός· ἦ Κλυταιμῆστρα δ' ἐμοὶ
 μάλιστ' ἐπέισθη θυγατέρ' ἐκδοῦναι πόσει.
 ἔδωκα τᾶν Ἑλλήσιν, εἰ πρὸς Ἴλιον 950
 ἐν τῷδ' ἔκαμνε νόστος· οὐκ ἤρνούμεθ' ἂν
 τὸ κοινὸν αὔξειν ὦν μέτ' ἐστρατευόμην.
 νῦν δ' οὐδέν εἰμι, παρὰ γε τοῖς στρατηλάταις
 ἐν εὐμαρεῖ τε δρᾶν τε καὶ μὴ δρᾶν καλῶς.
 τάχ' εἴσεται σίδηρος, ὅν, πρὶν ἐς Φρύγας 970
 ἔλθεῖν, φόνου κηλῖσιν αἵματος χρανῶ,
 εἴ τίς με τὴν σὴν θυγατέρ' ἐξαιρήσεται.
 ἀλλ' ἡσύχαζε· θεὸς ἐγὼ πέφηνά σοι
 μέγιστος, οὐκ ὦν· ἀλλ' ὅμως γενήσομαι.

- ΧΟ. ἔλεξας, ὦ παῖ Πηλέως, σοῦ τ' ἄξια 975
καὶ τῆς ἐναλίας δαίμονος, σεμνῆς θεοῦ.
- ΚΛ. φεῦ.
πῶς ἂν σ' ἐπαινέσαιμι μὴ λίαν λόγοις,
μηδ' ἐνδεῶς τοῦδ' ἀπολέσαιμι τὴν χάριν ;
αἰνούμενοι γὰρ ἀγαθοὶ τρόπον τινὰ
μισοῦσι τοὺς αἰνοῦντας, ἣν αἰνῶσ' ἄγαν. 980
αἰσχύνομαι δὲ παραφέρουσ' οἰκτροὺς λόγους,
ιδίᾳ νοσοῦσα· σὺ δ' ἄνοσος κακῶν γ' ἐμῶν·
ἀλλ' οὖν ἔχει τι σχῆμα, καὶν ἄπωθεν ἦ
ἀνὴρ ὁ χρηστός, δυστυχοῦντας ὠφελεῖν.
οἴκτιρε δ' ἡμᾶς· οἰκτρὰ γὰρ πεπόνθαμεν. 985
ἦ πρῶτα μὲν σε γαμβρὸν οἰηθεῖς ἔχειν
κενὴν κατέσχον ἐλπίδ'· εἰτά σοι τάχα
ὄρνις γένοιτ' ἂν σοῖς τε μέλλουσιν γάμοις
θανοῦσ' ἐμὴ παῖς, ὅ σε φυλάξασθαι χρεῶν.
ἀλλ' εὔ μὲν ἀρχὰς εἶπας, εὔ δὲ καὶ τέλη· 990
σοῦ γὰρ θέλοντος παῖς ἐμὴ σωθήσεται.
βούλει νιν ἰκέτιν σὸν περιπτύξαι γόνυ ;
ἀπαρθένευτα μὲν τάδ'· εἰ δέ σοι δοκεῖ,
ἤξει, δι' αἰδοῦς ὅμμ' ἔχουσ' ἐλεύθερον·
εἰ δ' οὐ παρούσης ταῦτά τεύξομαι σέθεν, 995
μενέτω κατ' οἴκους· σεμνὰ γὰρ σεμνύνεται.
ὅμως δ' ὅσον γε δυνατόν αἰδεῖσθαι χρεῶν.
- ΑΧ. σὺ μήτε σὴν παῖδ' ἔξαγ' ὕψιν εἰς ἐμήν,
μήτ' εἰς ὄνειδος ἀμαθὲς ἔλθωμεν, γύναι·
στρατὸς γὰρ ἀθρόος, ἀργὸς ὢν τῶν οἰκοθεν, 1000
λέσχας πονηρὰς καὶ κακοστόμους φιλεῖ·
πάντως δέ μ' ἰκετεύοντες ἤξετ' εἰς ἴσον,
εἴτ' ἀνικετεύτως· εἷς ἐμοὶ γὰρ ἐστ' ἀγὼν
μέγιστος, ὅμᾳς ἐξαπαλλάξαι κακῶν.

- ὥς ἔν γ' ἀκούσας ἴσθι μὴ ψευδῶς μ' ἐρεῖν· 1005
 ψευδῇ λέγων δὲ καὶ μάτην ἐγκερτομῶν
 θάνοιμι· μὴ θάνοιμι δ', ἣν σώσω κόρην.
- ΚΛ. ὄναιο συνεχῶς δυστυχοῦντας ὠφελῶν.
 ΑΧ. ἄκουε δὴ νυν, ἵνα τὸ πρᾶγμ' ἔχῃ καλῶς.
 ΚΛ. τί τοῦτ' ἔλεξας; ὥς ἀκουστέον γέ σου. 1010
 ΑΧ. πείθωμεν αὖθις πατέρα βέλτιον φρονεῖν.
 ΚΛ. κακὸς τίς ἐστι καὶ λίαν ταρβεῖ στρατόν.
 ΑΧ. ἀλλ' οἱ λόγοι γε καταπαλαίουσιν λόγους.
 ΚΛ. ψυχρὰ μὲν ἐλπίς· ὅ τι δὲ χρή με δρᾶν φράσον.
 ΑΧ. ἰκέτευ' ἐκεῖνον μὴ κτείνειν τέκνα· 1015
 ἦν δ' ἀντιβαίνῃ, πρὸς ἐμέ σοι πορευτέον·
 εἰ γὰρ τὸ χρῆζον ἐπίθετ', οὐ τοῦμὸν χρεῶν
 χωρεῖν. ἔχει γὰρ τοῦτο τὴν σωτηρίαν.
 καὶ γὰρ τ' ἀμείνων πρὸς φίλον γενήσομαι,
 στρατός τ' ἂν οὐ μέμψαιτό μ', εἰ τὰ πράγματα 1020
 λελογισμένως πράσσοιμι μᾶλλον ἢ σθένει.
 καλῶς δὲ κρανθέντων πρὸς ἡδονὴν φίλοις
 σοὶ τ' ἂν γένοιτο καὶ ἐμοῦ χωρὶς τάδε.
- ΚΛ. ὥς σῶφρον' εἶπας· δραστέον δ' ἅ σοι δοκεῖ.
 ἦν δ' αὖ τι μὴ πράσσωμεν ὧν ἐγὼ θέλω, 1025
 ποῦ σ' αὖθις ὑφόμεσθα; ποῖ χρή μ' ἀθλίαν
 ἐλθοῦσαν εὔρεῖν σὴν χέρ' ἐπίκουρον κακῶν;
- ΑΧ. ἡμεῖς σε φύλακες οὗ χρεῶν φυλάζομεν,
 μή τις σ' ἴδῃ στείχουσιν ἐπτοημένην
 Δαναῶν δι' ὅγλου· μηδὲ πατρῶον δόμον 1030
 αἴσχυν'. ὁ γὰρ Τυνδάρεως οὐκ ἄξιος
 κακῶς ἀκοῦειν· ἐν γὰρ Ἑλλησιν μέγας.
- ΚΛ. ἔσται τάδ'· ἄρχε· σοὶ με δουλεύειν χρεῶν.
 εἰ δ' εἰσὶ θεοί, δίκαιος ὢν ἀνὴρ σὺ τοι
 ἐσθλῶν κυρήσεις· εἰ δὲ μή, τί δεῖ πονεῖν; 1035

ΧΟ. στρ. τίς ἄρ' ὑμέναιος διὰ λωτοῦ Λίβυος

μετά τε φιλοχόρου κιθάρας
συρίγγων θ' ὑπὸ καλαμοσ-

1040

σῶν ἔστασεν ἱαχάν,

ὅτ' ἀνὰ Πήλιον αἰ καλλιπλόκαμοι

Πιερίδες παρὰ δαιτὶ θεῶν

χρυσεοσάνδαλον ἔχνος

ἐν γὰρ κρούουσαι

1045

Πηλέως ἐς γάμον ἦλθον,

μελφοδοῖς Θέτιν ἀχήμασι τόν τ' Αἰακίδα

Κενταύρων ἀν' ὄρος κλέουσai

Πηλιάδα καθ' ὕλαν.

ὁ δὲ Δαρδανίδας, Διὸς

λέκτρων τρύφημα φίλον,

1050

χρυσέοισιν ἄφυσσε λοιβάν

ἐν κρατήρων γυάλοις,

ὁ Φρύγιος Γανυμήδης.

παρὰ δὲ λευκοφαῖ ψάμαθον

εἰλισσόμεναι κύκλια

1055

πεντήκοντα κόραι Νηρέως

γάμους ἐχόρευσαν.

ἀντιστρ. ἀνὰ δ' ἐλάταις σὺν στεφανώδει τε χλόα

θίασος ἔμολεν ἵπποβάτας

Κενταύρων ἐπὶ δαῖτα τὰν

1060

θεῶν κρατῆρά τε Βάχου.

μέγα δ' ἀνέκλαγον· ὦ Νηρηὶ κόρα,

παῖδα σὲ Θεσσαλίᾳ μέγα φῶς

μάντις ὁ φοιβάδα μοῦσαν

εἰδὼς γεννάσειν

1065

Χείρων ἐξονόμαζεν,

ὃς ἥξει χθόνα λογχήρεσι σὺν Μυρμιδόνων

- ἀσπισταῖς Πριάμοιο κλεινάν
 γᾶθεν ἐκπυρώσων, 1070
 περὶ σώματι χρυσέων
 ὅπλων Ἑφαιστοπόνων
 κεκορυθμένος ἔνδυτ', ἐκ θεᾶς
 ματρός δωρήματ' ἔχων
 Θέτιδος, ἅ νιν ἔτικτε. 1075
 μακάριον τότε δαίμονες
 τῆς εὐπάτριδος
 Νηρῆδός τ' ἔθεσαν γάμον
 Πηλέως θ' ὕμεναίους.
 ἐπ' ὅδ. σέ δ', ὦ κόρα, στέψουσι καλλικόμαν 1080
 πλόκαμον Ἀργεῖοι, βαλὶν
 ὥστε πετραῖων ἀπ' ἀντρων ἐλθοῦσαν ὄρεϊαν
 μόσχον ἀκήρατον, βρότειον
 αἰμάσσοντες λαιμόν·
 οὐ σύριγγι τραφεῖσαν, οὐδ' 1085
 ἐν ῥοιβδῆσσι βουκόλων,
 παρὰ δὲ ματέρι νυμφοκόμον
 Ἰναχίδαις γάμον.
 ποῦ τὸ τᾶς αἰδοῦς ἔτι, ποῦ
 τᾶς ἀρετᾶς σθένει τι πρόσωπον ; 1090
 ὅποτε τὸ μὲν ἄσεπτον ἔχει
 δύνασιν, ἅ δ' ἀρετὰ κατόπι-
 σθεν θνατοῖς ἀμελεῖται, ἀνομία δὲ νόμων κρατεῖ
 καὶ μὴ κοινὸς ἀγὼν βροτοῖς, 1095
 μή τις θεῶν φθόνος ἔλθῃ.
 ΚΛ. ἐξῆλθον οἴκων προσκοπούμενη πόσιν,
 χρόνιον ἀπόντα κάκλελοιπότα στέγας.
 ἐν δακρύοισι δ' ἡ τάλαινα παῖς ἐμή, 1100
 πολλὰς ἐῖσα μεταβολὰς ὀδυρμάτων,

- θάνατον ἀκούσας, ὃν πατήρ βουλεύεται.
 μνήμην δ' ἄρ' εἶχον πλησίον βεβηκότος
 Ἀγαμέμνωνος τοῦδ', ὃς ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ τέκνοις
 ἀνόσια πράσσειν αὐτίχ' εὐρεθήσεται. 1105
- ΑΓΑ. Λήδας γένεθλον, ἐν καλῷ σ' ἔξω δόμων
 ἡύρηχ', ἐν εἵπω παρθένου χωρὶς λόγους,
 οὓς οὐκ ἀκούειν τὰς γαμουμένας πρέπει.
- ΚΛ. τί δ' ἔστιν, οὗ σοι καὶρός ἀντιλάττει;
- ΑΓΑ. ἔκπεμπε παῖδα δωμάτων πατρός μετὰ
 ὥς χέρνιβες πάρεισιν ἡὺς τρεπισμέναι,
 προχῦται τε βάλλειν πῦρ καθάρσιον χεροῖν,
 μόσχοι τε, πρὸ γάμων ἅς θεῶ πεσεῖν χρεῶν
 Ἀρτέμιδι, μέλανος αἵματος φυσήματα. 1110
- ΚΛ. τοῖς ὀνόμασιν μὲν εὖ λέγεις, τὰ δ' ἔργα σου
 οὐκ οἶδ' ὅπως χρή μ' ὀνομάσασθαι εὖ λέγειν.
 χώρει δέ, θύγατερ, ἐκτός· οἶσθα γὰρ πατρός
 πάντως ἂ μέλλει. χυτὸ τοῖς πέπλοις ἄγε
 λαβοῦσ' Ὀρέστην, σὸν κασίγνητον, τέκνον.
 ἰδοὺ πάρεστιν ἥδε πειθαρχοῦσά σοι. 1120
- ΑΓΑ. τέκνον, τί κλαίεις, οὐδ' ἔθ' ἡδέως ὀρᾷς,
 ἐς γῆν δ' ἐρείσας ὄμμα πρόσθ' ἔχεις πέπλους;
- ΚΛ. φεῦ·
 τί ν' ἂν λάβοιμι τῶν ἐμῶν ἀρχὴν κακῶν;
 ἅπανσι γὰρ πρότοισι χρήσασθαι πάρα
 κὰν ὑστάτοισι κὰν μέσοισι πανταχοῦ. 1125
- ΑΓΑ. τί δ' ἔστιν; ὥς μοι πάντες εἰς ἐν ἤκετε,
 σύγχρυσιν ἔχοντες καὶ ταραγμὸν ὀμμάτων.
- ΚΛ. εἴφ' ἂν ἐρωτήσω σε γενναίως, πόσι.
- ΑΓΑ. οὐδὲν κελευσμοῦ δεῖ μ', ἐρωτᾶσθαι θέλω. 1130
- ΚΛ. τὴν παῖδα τὴν σὴν τὴν τ' ἐμὴν μέλλεις κτενεῖν;

ΑΓΑ. ἔα.

τλήμονά γ' ἔλεξας, ὑπονοεῖς θ' ἃ μή σε χρή.

ΚΛ. ἔχ' ἥσυχος,

κἀκχείνό μοι τὸ πρῶτον ἀπόκριναι πάλιν.

ΑΓΑ. σὺ δ' ἦν γ' ἐρωτᾷς εἰκότ', εἰκότ' ἂν κλύοις.

ΚΛ. οὐκ ἄλλ' ἐρωτῶ, καὶ σὺ μὴ λέγ' ἄλλα μοι. 1135

ΑΓΑ. ὦ πότνια μοῖρα καὶ τύχη δαίμων τ' ἐμός.

ΚΛ. κἀμός γε καὶ τῆσδ', εἷς τριῶν δυσδαιμόνων.

ΑΓΑ. τίς σ' ἠδίκησε ;

ΚΛ. τοῦτ' ἐμοῦ πεύθει πάρα;

ὁ νοῦς ὅδ' αὐτὸς νοῦν ἔχων οὐ τυγχάνει.

ΑΓΑ. ἀπωλόμεσθα. προδέδοται τὰ κρυπτά μου. 1140

ΚΛ. πάντ' οἶδα καὶ πέπυσμ', ἃ σὺ μέλλεις με δρᾶν.

αὐτὸ δὲ τὸ σιγᾶν ὁμολογοῦντός ἐστί σου
καὶ τὸ στενάζειν· πολλὰ μὴ κάμης λέγων.ΑΓΑ. ἰδοὺ σιωπῶ· τὸ γὰρ ἀναίσχυντον τί δεῖ
ψευδῇ λέγοντα προσλαβεῖν τῇ συμφορᾷ; 1145ΚΛ. ἄκουε δὴ νυν· ἀνακαλύψω γὰρ λόγους,
κούκέτι παρωδοῖς χρησόμεσθ' αἰνίγμασιν.

πρῶτον μὲν, ἵνα σοι πρῶτα τοῦτ' ὀνειδίσω,

ἔγνημας ἄκουσάν με κἄλαβες βίᾳ,

τὸν πρόσθεν ἄνδρα Τάνταλον κατακτανών, 1150

βρέφος τε τοῦμὸν ζῶν προσοὔδισας πέδῳ,

μαστῶν βιαίως τῶν ἐμῶν ἀποσπάσας.

καὶ τὼ Διός γε παῖδ' ἐμῷ τε συγγόνῳ

ἵπποισι μαρμαίροντ' ἐπεστρατευσάτην.

πατὴρ δὲ πρέσβυς Τυνδάρεώς σ' ἐρρύσατο 1155

ἰκέτην γενόμενον, τὰμὰ δ' ἔσχες αὖ λέχη.

οὗ σοι καταλαχθεῖσα περὶ σὲ καὶ δόμους

συμμαρτυρήσεις ὥς ἄμεμπτος ἦ γυνή,

ἔς τ' Ἀφροδίτην σωφρονοῦσα καὶ τὸ σὸν

- μέλαθρον αὔξουσ', ὥστε σ' εἰσιόντα τε 1160
χαίρειν θύραζέ τ' ἐξιόντ' εὐδαιμονεῖν.
σπάνιον δὲ θήρευμ' ἀνδρὶ τοιαύτην λαβεῖν
δάμαρτα· φλαύραν δ' οὐ σπάνις γυναικ' ἔχειν.
τίκτω δ' ἐπὶ τρισὶ παρθένοισι παῖδά σοι
τόνδ', ὦν μιᾶς σὺ τλημόνως μ' ἀποστερεῖς. 1165
κἂν τίς σ' ἔρηται, τίνος ἔκατί νιν κτενεῖς,
λέξον, τί φήσεις; ἢ 'μὲ χρὴ λέγειν τὰ σά;
'Ελένην Μενέλως ἵνα λάβῃ· καλὸν γέ τοι
κακῆς γυναικὸς μισθὸν ἀποτεῖσαι τέκνα·
τᾶχιστα τοῖσι φιλτάτοις ὠνούμεθα. 1170
ἄγ', ἣν στρατεύσῃ καταλιπὼν μ' ἐν δώμασιν,
κἀκεῖ γένη σὺ διὰ μακρᾶς ἀπουσίας,
τίν' ἐν δόμοις με καρδίαν ἔξειν δοκεῖς,
ὅταν θρόνους μὲν τῆσδε προσβλέπω κενούς.
κενούς δὲ παρθενῶνας, ἐπὶ δὲ δακρύοις 1175
μόνη κάθωμαι, τήνδε θρηνηδοῦσ' αἶ·
ἀπώλεσέν σ', ὦ τέκνον, ὁ φυτεύσας πατὴρ,
αὐτὸς κτανὼν, οὐκ ἄλλος οὐδ' ἄλλη χερί,
τοιόνδε μῖσος καταλιπὼν πρὸς τοὺς δόμους.
ἐπεὶ βραχείας προφάσεως ἐνδεῖ μόνον, 1180
ἐφ' ἣ σ' ἐγὼ καὶ παῖδες αἱ λελειμμένα
δεξόμεθα δέξιν ἣν σε δέξασθαι χρεῶν.
μὴ δῆτα πρὸς θεῶν μήτ' ἀναγκάσης ἐμὲ
κακὴν γενέσθαι περὶ σέ, μήτ' αὐτὸς γένη·
εἶεν·
θύσεις σὺ δὴ παῖδ'. ἐνθα τίνας εὐχὰς ἐρεῖς;
τί σοι κατεύξει τάγαθόν, σφάζων τέκνον;
νόστον πονηρόν, οἴκοθέν γ' αἰσχυρῶς ἰών;
ἀλλ' ἐμὲ δίκαιον ἀγαθὸν εὐχεσθαι τί σοι;
ἢ τᾶρ' ἀσυνέτους τοὺς θεοὺς ἡγοίμεθ' ἄν, 1185

- εἰ τοῖσιν αὐθένταισιν εὖφρον' ἤσομεν. 1190
- ἦκων δ' ἐς Ἄργος προσπεσεῖ τέκνοισι σοῖς;
 ἀλλ' οὐ θέμις σοι. τίς δὲ καὶ προσβλέψεται
 παίδων σ', ἐὰν σφῶν προέμενος κτάνης τινά;
 ταῦτ' ἦλθες ἤδη διὰ λόγων; ἢ σκῆπτρά σοι
 μόνον διαφέρειν καὶ στρατηλατεῖν σε δεῖ; 1195
- ὃν χρῆν δίκαιον λόγον ἐν Ἀργείοις λέγειν·
 βούλεσθ', Ἀχαιοί, πλεῖν Φρυγῶν ἐπὶ χθόνα;
 κληῖρον τίθεσθε παῖδ' ὅτου θανεῖν χρεών.
 ἐν ἴσῳ γὰρ ἦν τόδ', ἀλλὰ μὴ σ' ἐξαίρετον
 σφάγιον παρασχεῖν Δαναΐδαισι παῖδα σήν· 1200
- ἢ Μενέλεων πρό μητρός Ἑρμιόνην κτανεῖν,
 οὐπὲρ τὸ πρᾶγμ' ἦν· νῦν δ' ἐγὼ μὲν ἢ τὸ σὸν
 σφάζουσα λέκτρον παιδὸς ἐστερήσομαι,
 ἢ δ' ἐξαμαρτοῦς ὑπότροπος νεάνιδα
 Σπάρτη κομίζουσ', εὐτυχὴς γενήσεται. 1205
- τούτων ἄμειψαί μ' εἴ τι μὴ καλῶς λέγω·
 εἰ δ' εὖ λέλεκται, μετανόει δὴ μὴ κτανεῖν
 τὴν σήν τε κάμην παῖδα, καὶ σῶφρων ἔσει.
- ΧΟ. πιθοῦ· τὸ γάρ τοι τέκνα συνσφάζειν καλόν,
 Ἀγάμεμνον· οὐδεὶς τοῖσδ' ἂν ἀντίποι βροτῶν. 1210
- ΙΦ. εἰ μὲν τὸν Ὀρφέως εἶχον, ὦ πάτερ, λόγον,
 πείθειν ἐπάδους', ὥσθ' ὀμαρτεῖν μοι πέτρας,
 κηλεῖν τε τοῖς λόγοισιν οὖς ἐβουλόμην,
 ἐνταῦθ' ἂν ἦλθον· νῦν δὲ τὰπ' ἐμοῦ σοφά,
 δάκρυα παρέξω· ταῦτα γὰρ δυναίμεθ' ἄν. 1215
- ἱκετηρίαν δὲ γόνασιν ἐξάπτω σέθεν
 τὸ σῶμα τοῦμόν, ὅπερ ἔτικτεν ἥδε σοι,
 μή μ' ἀπολέσης ἄωρον· ἡδὺ γὰρ τὸ φῶς
 λεύσσειν· τὰ δ' ὑπὸ γῆς μή μ' ἰδεῖν ἀναγκάσης.
 πρώτη σ' ἐκάλεσα πατέρα καὶ σὺ παῖδ' ἐμέ· 1220

πρώτη δὲ γόνασι σοῖσι σῶμα δοῦσ' ἐμὸν
 φίλας χάριτας ἔδωκα κἀντεδεξάμην.
 λόγος δ' ὁ μὲν σὸς ἦν ὅδ'· ἄρα σ', ὦ τέκνον,
 εὐδαίμον' ἀνδρὸς ἐν δόμοισιν ὄψομαι,
 ζῶσάν τε θάλλουσιν ἀζίως ἐμοῦ; 1225
 οὐμὸς δ' ὅδ' ἦν αὖ περὶ σὸν ἐξαρτωμένης
 γένειον, οὗ νῦν ἀντιλάζυμαι χερί.
 τί δ' ἄρ' ἐγὼ σέ, πρέσβυν ἄρ' ἐσδέξομαι
 ἐμῶν φίλαισιν ὑποδοχαῖς δόμων, πάτερ,
 πόνων τιθηνούς ἀποδιδούσά σοι τροφάς; 1230
 τούτων ἐγὼ μὲν τῶν λόγων μνήμην ἔχω,
 σὺ δ' ἐπιέλεσαι, καί μ' ἀποκτεῖναι θέλεις.
 μή, πρὸς σε Πέλοπος καὶ πρὸς Ἀτρέως πατρὸς
 καὶ τῆσδε μητρός, ἣ πρὶν ὠδίνουσ' ἐμὲ
 νῦν δευτέραν ὠδῖνα τήνδε λαμβάνει. 1235
 τί μοι μέτεστι τῶν Ἀλεζάνδρου γάμων
 Ἑλένης τε; πόθεν ἦλθ' ἐπ' ὀλέθρῳ τῶμῳ, πάτερ;
 βλέψον πρὸς ἡμᾶς, ὄμμα δὸς φίλημά τε,
 ἵν' ἀλλὰ τοῦτο κατθανοῦσ' ἔχω σέθεν
 μνημεῖον, ἦν μὴ τοῖς ἐμοῖς πεισθῆς λόγοις· 1240
 ἀδελφέ, μικρὸς μὲν σὺ γ' ἐπικούρος φίλοις,
 ὅμοις δὲ συνδάκρυσον, ἱκέτευσον πατρός
 τήν σήν ἀδελφὴν μὴ θανεῖν· αἴσθημά τοι
 κἀν νηπίοις γε τῶν κακῶν ἐγγίγνεται.
 ἰδοὺ σιωπῶν λίσσεται σ' ὅδ', ὦ πάτερ. 1245
 ἀλλ' αἶδεσαί με καὶ κατοίκτιρον βίον·
 ναί, πρὸς γενείου σ' ἀντόμεσθα δύο φίλοι·
 ὁ μὲν νεοσσὸς ὢν ἔθ', ἣ δ' ἡὔξημένη.
 ἐν συντεμοῦσα πάντα νικήσω λόγον·
 τὸ φῶς τόδ' ἀνθρώποισιν ἥδιστον βλέπειν, 1250
 τὰ νέρθε δ' οὐδέν· μαίνεται δ' ὅς εὐχεται

θανεῖν. κακῶς ζῆν κρεῖσσον ἢ καλῶς θανεῖν.

ΧΟ. ὦ τλήμων Ἑλένη, διὰ σέ καί τοὺς σοὺς γάμους
ἀγών Ἀτρείδαις καὶ τέκνοις ἔκει μέγας.

ΑΓΑ. ἐγὼ τὰ τ' οἰκτρὰ συνετός εἰμι καὶ τὰ μή, 1255

φιλῶν ἐμαυτοῦ τέκνα· μαινοίμην γὰρ ἄν.

δεινῶς δ' ἔχει με ταῦτα τολμῆσαι, γύναι,

δεινῶς δὲ καὶ μή· τοῦτο γὰρ πρᾶξαι με δεῖ.

ὄρᾳθ' ὅσον στράτευμα ναύφρακτον τόδε,

χαλκέων θ' ὅπλων ἄνακτες Ἑλλήνων ὅσοι, 1260

οἷς νόστος οὐκ ἔστ' Ἰλίου πύργους ἐπι,

εἰ μή σε θύσω, μάντις ὡς Κάλχας λέγει,

οὐδ' ἔστι Τροίας ἐξελεῖν κλεινὸν βάθρον.

μέμνηγε δ' Ἀφροδίτη τις Ἑλλήνων στρατῶ

πλεῖν ὡς τάχιστα βαρβάρων ἐπὶ χθόνα, 1265

παῦσαι τε λέκτρων ἀρπαγὰς Ἑλληνικῶν·

οἱ τὰς τ' ἐν Ἀργεὶ παρθένους κτενοῦσί μου

ὑμᾶς τε κάμέ, θέσφατ' εἰ λύσω θεᾶς.

οὐ Μενέλεώς με καταδεδούλωται, τέκνον,

οὐδ' ἐπὶ τὸ κείνου βουλόμενον ἐλήλυθα, 1270

ἀλλ' Ἑλλάς, ἥ δεῖ, κἂν θέλω, κἂν μὴ θέλω,

θῶσαι σε· τούτου δ' ἥσσονες καθέσταμεν.

ἐλευθέραν γὰρ δεῖ νιν ὅσον ἐν σοί, τέκνον,

κάμοι γενέσθαι, μηδὲ βαρβάρων ὑπο

Ἑλληνας ὄντας λέκτρα συλᾶσθαι βίᾳ. 1275

ΚΛ. ὦ τέκνον, ὦ ξέναι,

οἱ γὰρ θανάτου τοῦ σοῦ μελέα.

φεύγει σε πατήρ Ἀἰδῆ παραδούς.

ΙΦ. οἶ γὰρ, μᾶτερ, ταῦτόν γάρ δὴ

μέλος εἰς ἄμφω πέπτωκε τύχης, 1280

κούκέτι μοι φῶς

οὐδ' ἀελίου τόδε φέγγος.

ἰὼ ἰώ.

νιφόβολον Φρυγῶν νάπος "Ιδας τ'
ὄρεα, Πρίαμος ὅθι ποτὲ βρέφος ἀπαλὸν ἔβαλε 1285
ματρὸς ἀποπρὸ νοσφίσας
ἐπὶ μόρῳ θανατόεντι

Πάριν, ὃς 'Ιδαῖος

'Ιδαῖος ἐλέγετ' ἐν Φρυγῶν πόλει.
μή ποτ' ὤφελεν τὸν ἄμφι 1290
βουσί βουκόλον τραφέντ'

[Ἀλέξανδρον]

οἰκίσαι ἄμφι τὸ λευκὸν ὕδωρ, ὅθι
κρῆναι Νυμφῶν κεῖνται
λειμών τ' ἔρνεσι θάλλων 1295

χλωροῖς, οὓ ῥοδόεντα
ἄνθε' ὑακίνθινά τε θεαῖσι δρέπειν·

ἐνθα ποτὲ Παλλὰς ἔμολε
καὶ δολιόφρων Κύπρις 1300

"Ηρα θ' Ἑρμῆς θ', ὁ Διὸς ἄγγελος,

ἃ μὲν ἐπὶ πόθῳ τρυφῶσα
Κύπρις, ἃ δὲ δουρὶ Παλλὰς,

"Ηρα τε Διὸς ἄνακτος
εὐναῖσι βασιλίσιν, 1305

κρίσιν ἐπὶ στυγνὰν ἔριν τε

καλλονᾶς, ἐμοὶ δὲ θάνατον,

πομπὰν φέροντα Δαναῖδαισιν, ἅς κόραν 1310

προθύματ' ἔλαχεν Ἀρτεμις πρὸς Ἴλιον·

ὁ δὲ τεκὼν με τὰν τάλαιναν,

ὦ μᾶτερ ὦ μᾶτερ, 1315

οἶχεται προδοὺς ἔρημον.

ὦ δυστάλαιν' ἐγὼ, πικρὰν

πικρὰν ἰδοῦσα δυσελέναν,

- φονεύομαι, διόλλυμαι
 σφαγαῖσιν ἀνοσίοισιν ἀνοσίου πατρός.
 μή μοι ναῶν χαλκεμβολάδων
 πρύμνας ἄδ' Αὐλὶς δέξασθαι 1320
 τοῦσδ' εἰς ὄρμους ἐς Τροίαν
 ὥφελεν ἐλάταν πομπαίαν,
 μῆδ' ἀνταίαν Εὐρίπω
 πνεῦσαι πομπάν Ζεύς, μειλίσσων
 αὔραν ἄλλοις ἄλλαν θνατῶν 1325
 λαίφεσι χαίρειν,
 τοῖσι δὲ λύπαν, τοῖσι δ' ἀνάγκαν,
 τοῖς δ' ἐξορμᾶν, τοῖς δὲ στέλλειν,
 τοῖσι δὲ μέλλειν.
 ἧ πολύμοχθον ἄρ' ἦν γένος, ἧ πολύμοχθον 1330
 ἀμερίων' τὸ χρεῶν δέ τι δύσποτμον
 ἀνδράσιν ἀνευρεῖν.
 ἰὼ ἰὼ,
 μεγάλα πάθεα, μεγάλα δ' ἄχεα
 Δαναΐδαις τιθεῖσα Τυνδαρίς κόρα. 1335
 ΧΟ. ἐγὼ μὲν οἰκτίρω σε συμφορᾶς κακῆς
 τυχοῦσαν, οἷας μήποτ' ὥφελος τυχεῖν.
 ΙΦ. ὦ τεκοῦσ', ὦ μήτερ, ἀνδρῶν ὄχλον εἰσορῶ πέλας.
 ΚΛ. τόν γε τῆς θεᾶς παιῖδα, τέκνον, ᾧ σὺ
 δεῦρ' ἐλήλυθας·
 ΙΦ. διαχαλᾷτέ μοι μέλαθρα, δμῶες, ὥς κρύψω δέμας. 1340
 ΚΛ. τί δέ, τέκνον, φεύγεις ;
 ΙΦ. ἄνδρα τόνδ' ἰδεῖν αἰσχύνομαι.
 ΚΛ. ὥς τί δή ;
 ΙΦ. τὸ δυστυχές μοι τῶν γάμων αἰδῶ φέρει.
 ΚΛ. οὐκ ἐν ἀβρότῃ κεῖσθαι πρὸς τὰ νῦν πεπτωκότα.
 ἀλλὰ μίμν'· οὐ σεμνότητος ἔργον, ἦν ὀνώμεθα.

- ΑΧ. ὦ γύναι τάλαινα, Λήδας θύγατερ.
 ΚΛ. οὐ ψευδῇ θροεῖς. 1345
 ΑΧ. δεῖν' ἐν Ἀργείοις βοᾶται.
 ΚΛ. τὴν βοήν σήμαινέ μοι.
 ΑΧ. ἀμφὶ σῆς παιδός.
 ΚΛ. πονηρὸν εἶπας οἰωνὸν λόγων.
 ΑΧ. ὥς χρεὼν σφάζαι νιν.
 ΚΛ. κοῦδεῖς τοῖσδ' ἐναντία λέγει ;
 ΑΧ. ἐς θόρυβον ἐγὼ τοι καὐτὸς ἤλυθον.
 ΚΛ. τίς, ὦ ζέεε ;
 ΑΧ. σῶμα λευσθῆναι πέτροισι.
 ΚΛ. μὲν κόρην σφάζων ἐμήν ; 1350
 ΑΧ. αὐτὸ τοῦτο.
 ΚΛ. τίς δ' ἂν ἔτλη σώματος τοῦ σοῦ θιγεῖν ;
 ΑΧ. πάντες Ἕλληνες.
 ΚΛ. στρατὸς δὲ Μυρμιδῶν οὐ σοι παρῆν ;
 ΑΧ. πρῶτος ἦν ἐκεῖνος ἐχθρός.
 ΚΛ. δι' ἅρ' ὀλώλαμεν, τέκνον.
 ΑΧ. οἷ με τῶν γάμων ἀπεκάλουν ἥσσονα.
 ΚΛ. ἀπεκρίνω δὲ τί ;
 ΑΧ. τὴν ἐμήν μέλλουσιν εὖνιν μὴ κτανεῖν.
 ΚΛ. δίκαια γάρ. 1355
 ΑΧ. ἦν ἐφήμισεν πατήρ μοι.
 ΚΛ. κἀργόθεν γ' ἐπέμψατο.
 ΑΧ. ἀλλ' ἐνικώμεν κευραγμοῦ.
 ΚΛ. τὸ πολὺ γὰρ δεινὸν κακόν.
 ΑΧ. ἀλλ' ὅμως ἀρήξομέν σοι.
 ΚΛ. καὶ μαχεῖ πολλοῖσιν εἷς ;
 ΑΧ. εἰσορᾷς τεύχη φέροντας τούσδε ;
 ΚΛ. ὄναιο τῶν φρενῶν.
 ΑΧ. ἀλλ' ὀνησόμεσθα.

ΚΛ. παῖς ἄρ' οὐκέτι σφαγήσεται ; 1360

ΑΧ. οὐκ, ἐμοῦ γ' ἐκόντος.

ΚΛ. ἥξει δ' ὅστις ἄψεται κόρης ;

ΑΧ. μυρίοι γ' ἄξει δ' Ὀδυσσεύς.

ΚΛ. ἄρ' ὁ Σισύφου γόνος ;

ΑΧ. αὐτὸς οὗτος.

ΚΛ. ἴδια πράσσω, ἢ στρατοῦ ταχθεὶς ὑπο ;

ΑΧ. αἰρεθεὶς ἐκόν.

ΚΛ. πονηράν γ' αἵρεσιν, μαιφονεῖν.

ΑΧ. ἀλλ' ἐγὼ σχήσω νιν.

ΚΛ. ἄξει δ' οὐχ ἐκοῦσαν ἀρπάσας ; 1365

ΑΧ. δηλαδὴ ξανθῆς ἐθείρας.

ΚΛ. ἐμὲ δὲ δρᾶν τί χρή τότε ;

ΑΧ. ἀντέχου θυγατρός.

ΚΛ. ὥς τοῦδ' εἶνεκ' οὐ σφαγήσεται ;

ΑΧ. ἀλλὰ μὴν ἐς τοῦτό γ' ἥξει.

ΙΦ. μῆτερ, εἰσακούσατε

τῶν ἐμῶν λόγων· μάτην γάρ σ' εἰσορῶ θυμουμένην
σῶ πρόσει· τὰ δ' ἀδύναθ' ἡμῖν καρτερεῖν οὐ ῥάδιον. 1370

τὸν μὲν οὖν ξένον δίκαιον αἰνέσαι προθυμίας·

ἀλλὰ καὶ σὲ τοῦθ' ὀρᾶν χρή, μὴ διαβληθῇ στρατῷ,

καὶ πλεον πράξωμεν οὐδέν, ὅδε δὲ συμφορᾶς τύχη.

οἷα δ' εἰσῆλθὲν μ', ἄκουσον, μῆτερ, ἐννοουμένην·

κατθανεῖν μὲν μοι δέδοκται· τοῦτο δ' αὐτὸ βούλομαι 1375

εὐκλεῶς προῆξαι παρεῖσά γ' ἐκποδὼν τὸ δυσγενές.

δεῦρο δὴ σκέψαι μεθ' ἡμῶν, μῆτερ, ὥς καλῶς λέγω·

εἰς ἔμ' Ἑλλάς ἡ μεγίστη πᾶσα νῦν ἀποβλέπει,

κάν ἐμοὶ πορθμός τε ναῶν καὶ Φρυγῶν κατασκαφαί,

τάς τε μελλούσας γυναῖκας μὴ τι δρῶσι βάρβαροι, 1380

μηδ' ἐθ' ἀρπάζωσιν εὐνὰς ὀλβίας ἐξ Ἑλλάδος

τὸν Ἑλένης τείσαντας ὀλεθρον, ἣν ἀνήρπασεν Πάρις.

ταῦτα πάντα κατθανοῦσα ῥύσομαι, καί μου κλέος,
 'Ελλάδ' ὥς ἡλευθέρωσα, μακάριον γενήσεται.
 καὶ γὰρ οὐδέ τοί τι λίαν ἐμοὶ φιλοψυχεῖν χρεών· 1385
 πᾶσι γάρ μ' "Ελλησι κοινὸν ἔτεκες, οὐχὶ σοὶ μόνῃ.
 ἀλλὰ μυριοὶ μὲν ἄνδρες ἀσπίσιν πεφραγμένοι,
 μυριοὶ δ' ἐρέτμ' ἔχοντες, πατρίδος ἡδικημένης,
 δρᾶν τι τολμήσουσιν ἐχθροὺς χυπὲρ 'Ελλάδος θανεῖν·
 ἢ δ' ἐμὴ ψυχὴ μί' οὔσα πάντα κωλύσει τάδε; 1390
 τί τὸ δίκαιον τοῦτ'; ἔχοιμεν ἄρ' ἂν ἀντειπεῖν ἔπος;
 κάπ' ἐκεῖν' ἔλθωμεν· οὐ δεῖ τόνδε διὰ μάχης μολεῖν
 πᾶσιν 'Αργείοις γυναικὸς εἶνεκ' οὐδὲ κατθανεῖν.
 εἷς γ' ἀνὴρ κρείσσω γυναικῶν μυρίων ὄρᾳ φάος.
 εἰ δ' ἐβουλήθη γε σῶμα τοῦμόν 'Αρτεμις λαβεῖν, 1395
 ἐμποδὼν γενήσομαι 'γὼ θνητὸς οὔσα τῇ θεῷ;
 ἀλλ' ἀμήχανον· δίδωμι σῶμα τοῦμόν 'Ελλάδι.
 θύετ' ἐκπορθεῖτε Τροίαν· ταῦτα γὰρ μνημεῖά μου
 διὰ μακροῦ, καὶ παῖδες οὗτοι καὶ γάμοι καὶ δόξ' ἐμὴ·
 βαρβάρων γ' "Ελληνας ἄρχειν εἰκός, ἀλλ' οὐ βαρβάρους, 1400
 μήτερ, 'Ελλήνων· τὸ μὲν γὰρ δοῦλον, οἱ δ' ἐλεύθεροι.

ΧΟ. τὸ μὲν σὸν, ὦ νεᾶνι, γενναίως ἔχει·

τὸ τῆς τύχης δὲ καὶ τὸ τῆς θεοῦ νοσεῖ.

ΑΧ. 'Αγαμέμνωνος παῖ, μακάριόν μέ τις θεῶν

ἔμελλε θήσειν, εἰ τύχοιμι σῶν γάμων.

1405

ζηλῶ δὲ σοῦ μὲν 'Ελλάδ', 'Ελλάδος δὲ σέ·

εὔ γὰρ τόδ' εἶπας ἀξίως τε πατρίδος·

τὸ θεομαχεῖν γὰρ ἀπολιποῦς, ὃ σου κρατεῖ,

ἐξελογίσω τὰ χρηστὰ τὰναγκαῖά τε.

μᾶλλον δὲ λέκτρων σῶν πόθος μ' εἰσέρχεται

1410

ἔς τὴν φύσιν βλέψαντα· γενναία γὰρ εἶ.

ὄρα δ' ἐγὼ γὰρ βούλομαί σ' εὐεργετεῖν

λαβεῖν τ' ἐς οἴκους· ἄχθομαί τ', ἴστω Θέτις,

- εἰ μή σε σώσω Δαναΐδαισι διὰ μάχης
ἐλθών· ἄθρησον, ὁ θάνατος δεινὸν κακόν. 1415
- ΙΦ. λέγω τάδ' οὐδὲν οὐδέν· εὐλαβουμένη.
ἡ Τυνδαρίς παῖς διὰ τὸ σῶμ' ἄρκει μάχας
ἀνδρῶν τιθεῖσα καὶ φόνους. σὺ δ', ὦ ξέने,
μὴ θνήσκε δι' ἐμὲ μηδ' ἀποκτείνης τινά.
ἔα δὲ σῶσαι μ' Ἑλλάδ', ἣν δυνώμεθα. 1420
- ΑΧ. ὦ λῆμ' ἄριστον, οὐκ ἔχω πρὸς τοῦτ' ἔτι
λέγειν, ἐπεὶ σοι τάδε δοκεῖ· γενναῖα γὰρ
φρονεῖς· τί γὰρ τάληθες οὐκ εἶποι τις ἄν;
ὅμως δ' ἴσως γε καὶ μεταγνοίης τάδε·
ὥς οὖν ἂν εἰδῆς τὰπ' ἐμοῦ, λελέξεται· 1425
ἐλθὼν τάδ' ὅπλα θήσομαι βωμοῦ πέλας,
ὥς οὐκ ἐάσω σ' ἀλλὰ κωλύσων θανεῖν.
χρήσει δὲ καὶ σὺ τοῖς ἐμοῖς λόγοις τάχα,
ὅταν πέλας σῆς φάσγανον δέρης ἰδῆς.
οὐκ οὖν ἐάσω σ' ἀφροσύνη τῇ σῇ θανεῖν· 1430
ἐλθὼν δὲ σὺν ὅπλοις τοῖσδε πρὸς ναὸν θεᾶς
καραδοκήσω σὴν ἐκεῖ παρουσίαν.
- ΙΦ. μῆτερ, τί σιγῇ δακρύοις τέγγεις κόρας;
ΚΛ. ἔχω τάλαινα πρόφασιν, ὥστ' ἀλγεῖν φρένα.
ΙΦ. παῦσαι· μὲ μὴ κάκιζε· τάδε δ' ἐμοὶ πιθοῦ. 1435
ΚΛ. λέγ', ὥς παρ' ἡμῶν γ' οὐδὲν ἀδικήσει, τέκνον.
ΙΦ. μήτ' οὖν τὸν σὸν πλόκαμον ἐκτέμης τριχός,
μήτ' ἀμφὶ σῶμα μέλανας ἀμπίσχη πέπλους.
ΚΛ. τί δὴ τόδ' εἶπας, τέκνον; ἀπολέσασά σε;
ΙΦ. οὐ σύ γε· σέσωσμαι, κατ' ἐμὲ δ' εὐκλεῆς ἔσει. 1440
ΚΛ. πῶς εἶπας; οὐ πενθεῖν με σὴν ψυχὴν χρεών;
ΙΦ. ἥκιστ', ἐπεὶ μοι τύμβος οὐ χωσθήσεται.
ΚΛ. τί δὴ; τυθεῖσιν οὐ τάφος νομίζεται;
ΙΦ. βωμὸς θεᾶς μοι μνήμα τῆς Διὸς κόρης.

- ΚΛ. ἀλλ', ὦ τέκνον, σοὶ πείσομαι· λέγεις γὰρ εὔ. 1445
 ΙΦ. ὥς εὐτυχοῦσά γ' Ἑλλάδος τ' εὐεργέτις.
 ΚΛ. τί δὴ κασιγνήταισιν ἀγγέλλω σέθεν;
 ΙΦ. μὴδ' ἀμφὶ κείναις μέλανας ἐξάψης πέπλους.
 ΚΛ. εἶπω δὲ παρὰ σοῦ φίλον ἔπος τι παρθένους;
 ΙΦ. χαίρειν γ'. Ὀρέστην τ' ἔκτρεφ' ἄνδρα τόνδε μοι. 1450
 ΚΛ. προσέλκυσάι νιν ὕστατον θεωμένη.
 ΙΦ. ὦ φίλτατ', ἐπεκούρησας ὅσον εἶχες φίλοις.
 ΚΛ. ἔσθ' ὅ τι κατ' Ἄργος δρῶσά σοι χάριν φέρω;
 ΙΦ. πατέρα τὸν ἄμὸν μὴ στύγει πόσιν τε σόν.
 ΚΛ. δεινούς ἀγῶνας διὰ σέ δεῖ κείνον δραμεῖν. 1455
 ΙΦ. ἄκων μ' ὑπὲρ γῆς Ἑλλάδος διώλωσεν.
 ΚΛ. δόλω δ' ἀγεννῶς Ἀτρέως τ' οὐκ ἀξίως.
 ΙΦ. τίς μ' εἶσιν ἄζων πρὶν σπαράσσεσθαι κόμης;
 ΚΛ. ἔγωγε μετὰ σοῦ.
 ΙΦ. μὴ σύ γ' οὐ καλῶς λέγεις.
 ΚΛ. πέπλων ἐχομένη σῶν.
 ΙΦ. ἐμοί, μῆτερ, πιθοῦ· 1460
 μέν' ὥς ἐμοί τε σοί τε κάλλιον τόδε.
 πατρὸς δ' ὀπαδῶν τῶνδ' εἰς τίς με πεμπέτω
 Ἀρτέμιδος ἐς λειμῶν', ὅπου σφαγῆσομαι.
 ΚΛ. ὦ τέκνον, οἴχει;
 ΙΦ. καὶ πάλιν γ' οὐ μὴ μόλω.
 ΚΛ. λιποῦσα μητέρα;
 ΙΦ. ὥς ὁρᾷς γ', εὔ καξίως. 1465
 ΚΛ. σχέες, μὴ με προλίπης.
 ΙΦ. οὐκ ἐῷ στάζειν δάκρυ.
 ὑμεῖς δ' ἐπευφημήσατ', ὦ νεάνιδες,
 παιᾶνα τῇμῃ συμφορᾷ Διὸς κόρην
 Ἀρτεμίν· ἔτω δὲ Δαναΐδαις εὐφημία.
 κανᾶ δ' ἐναρχέσθω τις, αἰθέσθω δὲ πῦρ 1470

προχύταις καθαρσίοισι, καὶ πατὴρ ἐμὸς
 ἐνδεξιούσθω βωμόν· ὡς σωτηρίαν
 Ἑλλησι δώσουσ' ἔρχομαι νικηφόρον.

ἄγετέ με τὰν Ἰλίου 1475

καὶ Φρυγῶν ἐλέπτολιν,

στέφρα περίβολα δίδοτε, φέρε-

τε· πλόκαμος ὅδε καταστέφειν·

χερνίβων τε παγὰς.

ἐλίσσετ' ἀμφὶ ναὸν ἀμφὶ βωμόν Ἄρτεμιν 1480

ἕνασσαν, Ἄρτεμιν

τὰν μάκαιραν· ὡς ἐμοῖσιν, εἰ χρεῶν,

αἵμασι θύμασί τε 1485

θέσφατ' ἐξαλείψω.

ὦ πότνια πότνια μᾶτερ, ὡς δάκρυά γέ σοι

δώσομεν ἀμέτερα·

παρ' ἱεροῖς γὰρ οὐ πρόπει. 1490

ἰὼ ἰὼ, νεάνιδες,

συνεπαείδετ' Ἄρτεμιν

Χαλκίδος ἀντίπορον,

ἵνα τε δόρατα μέμονε δάια 1495

δι' ἐμὸν ὄνομα τᾶσδ' Αὐλίδος

στενοπόροισιν ὄρμοις.

ἰὼ, γὰ μᾶτερ ὦ Πελασγία,

Μυκηναῖαί τ' ἐμαὶ θεράπναι.

ΧΟ. καλεῖς πόλισμα Περσέως, 1500

Κυκλωπίων πόνον χερῶν;

ΙΦ. ἐθρέψαθ' Ἑλλάδι με φάος·

θανοῦσα δ' οὐκ ἀναίνομαι.

ΧΟ. κλέος γὰρ οὐ σε μὴ λίπη.

ΙΦ. ἰὼ ἰὼ. 1505

- λαμπαδοῦχος ἀμέρα Δι-
 ός τε φέγγος, ἕτερον
 ἕτερον αἰῶνα καὶ μοῖραν οἰκήσομεν.
 χαῖρέ μοι, φίλον φάος.
- ΧΟ. ἰὼ ἰὼ. ἴδεσθε τὰν Ἰλίου 1510
 καὶ Φρυγῶν ἐλέπτολιν
 στείχουσαν, ἐπὶ κάρᾳ στέφεα
 βαλλομέναν
 χερνίβων τε παγὰς,
 βωμὸν διαίμονος θεᾶς
 ῥάνισιν αἵματορρύτοις 1515
 θανοῦσαν εὐφυᾶ τε σώματος δέραν
 [σφαγεῖσαν.]
 εὐδροσοὶ παγαὶ πατρῶαι
 μένουσι χέρνιβές τέ σε
 στρατός τ' Ἀχαιῶν θέλων
 Ἰλίου πόλιν μολεῖν. 1520
 ἀλλὰ τὰν Διὸς κόραν
 κλήσωμεν Ἀρτεμιν, θεῶν ἄνασσαν,
 ὥς ἐπ' εὐτυχεῖ πότμῳ.
 ὦ πότνια πότνια, θύμασιν βροτησίῳς
 χαρεῖσα, πέμψον ἐς Φρυγῶν 1525
 γαῖαν Ἑλλάνων στρατὸν
 καὶ δολόεντα Τροίας ἔδῃ,
 Ἀγαμέμνονά τε λόγχαις
 Ἑλλάδι κλεινότατον στέφανον
 δὸς ἀμφὶ κάρᾳ θ' ἐὸν 1530
 κλέος ἀείμνηστον ἀμφιθεῖναι.
- ΑΓΓ. ὦ Τυνδαρεῖα παῖ Κλυταιμῆστρα, δόμων
 ἔξω πέρασον, ὥς κλύης ἐμῶν λόγων.
- ΚΛ. φθογγῆς κλύουσα δεῦρο σῆς ἀφικόμην,

- ταρβοῦσα τλήμων ἀκπεπληγμένη φόβῳ, 1535
 μὴ μοί τιν' ἄλλην ξυμπορὰν ἦκης φέρων
 πρὸς τῇ παρούσῃ.
- ΑΓΓ. σῆς μὲν οὖν παιδὸς πέρι
 θαυμαστά σοι καὶ δεινὰ σημῆναι θέλω.
- ΚΛ. μὴ μέλλε τοίνυν, ἀλλὰ φράζ' ὅσον τάχος.
- ΑΓΓ. ἀλλ' ὦ φίλῃ δέσποινα, πᾶν πεύσει σαφῶς. 1540
 λέξω δ' ἀπ' ἀρχῆς, ἣν τι μὴ σφαλεῖσά που
 γνώμη ταράξῃ γλῶσσαν ἐν λόγοις ἐμῇν.
 ἐπεὶ γὰρ ἰκόμεσθα τῆς Διὸς κόρης
 Ἀρτέμιδος ἄλσος λείμακας τ' ἀνθεσφόρους,
 ἔν' ἣν Ἀχαιῶν σύλλογος στρατεύματος, 1545
 σὴν παῖδ' ἄγοντες, εὐθὺς Ἀργείων ὄχλος
 ἤθροίξεθ'. ὥς δ' ἐσεῖδεν Ἀγαμέμνων ἀναξ
 ἐπὶ σφαγὰς στείχουσιν εἰς ἄλσος κόρην,
 ἀνεστέναξε, κάμπαλιν στρέψας κάρα
 δάκρυα προῆκεν ὁμμάτων πέπλον προθείς. 1550
 ἡ δὲ σταθεῖσα τῷ τεκόντι πλησίον
 ἔλεξε τοιάδ'· ὦ πάτερ, πάρειμί σοι,
 τοῦμόν δὲ σῶμα τῆς ἐμῆς ὑπὲρ πάτρας
 καὶ τῆς ἀπάσης Ἑλλάδος γαίης ὕπερ
 θῦσαι δίδωμ' ἐκοῦσα πρὸς βωμόν θεᾶς 1555
 ἄγοντας, εἵπερ ἐστὶ θέσφατον τόδε.
 καὶ τοῦπ' ἐμ' εὐτυχεῖτε· καὶ νικηφόρου
 δορὸς τύχοιτε πατρίδα τ' ἐξίκοισθε γῆν.
 πρὸς ταῦτα μὴ ψαύσῃ τις Ἀργείων ἐμοῦ·
 σιγῇ παρέξω γὰρ δέρην εὐκαρδίως. 1560
 τοσαῦτ' ἔλεξε· πᾶς δ' ἐθάμβησεν κλύων
 εὐφυχίαν τε κάρετῃν τῆς παρθένου.
 στάς δ' ἐν μέσῳ Ταλθύβιος, ᾧ τόδ' ἦν μέλον,
 εὐφημίαν ἀνεῖπε καὶ σιγὴν στρατῷ·

- Κάλχας δ' ὁ μάντις ἐς κανοῦν χρυσήλατον 1565
 ἔθηκεν ὃς' ἔχει φάσγανον σπάσας
 κολεῶν ἔσωθεν, κρᾶτά τ' ἔστεψεν κόρης.
 ὁ παῖς δ' ὁ Πηλέως ἐν κύκλῳ βωμόν θεᾶς
 λαβὼν κανοῦν ἔθρεξε χέρνιβας θ' ὁμοῦ,
 ἔλεξε δ' ὦ παῖ Ζηνός, ὦ θηροκτόνε, 1570
 τὸ λαμπρὸν εἰλίσσουσ' ἐν εὐφρόνῃ φάος,
 δέξαι τὸ θῦμα τόδ', ὃ γέ σοι δωρούμεθα
 στρατός τ' Ἀχαιῶν Ἀγαμέμνων ἀναξ θ' ὁμοῦ,
 ἄχραντον αἶμα καλλιπαρθένου δέρης,
 καὶ δὸς γενέσθαι πλοῦν νεῶν ἀπήμονα 1575
 Τροίας τε πέργαμ' ἐξελεῖν ἡμᾶς δορί.
 ἐς γῆν δ' Ἀτρεΐδαι πᾶς στρατός τ' ἔστη βλέπων.
 ἱερεὺς δὲ φάσγανον λαβὼν ἐπηύξατο,
 λαιμὸν τ' ἐπεσκοπεῖθ', ἵνα πλήξειεν ἄν·
 ἐμοὶ δ' ἐσῆι τ' ἄλγος οὐ μικρὸν φρενί, 1580
 κᾶστην νενευκῶς· θαῦμα δ' ἦν αἴφνης ὄρα·
 πληγῆς σαφῶς γὰρ πᾶς τις ἦσθετο κτύπον,
 τὴν παρθένον δ' οὐκ εἶδεν οἱ γῆς εἰσέδου·
 βοᾷ δ' ἱερεὺς, ἅπαξ δ' ἐπήχησε στρατός,
 ἄελπτον εἰσιδόντες ἐκ θεῶν τινος 1585
 φάσμ', οὐ γὰρ μετ' ὀρώμενου πίστις παρῆν·
 ἔλαφος γὰρ ἀσπαίρους' ἔκειτ' ἐπὶ χθονὶ
 ἰδεῖν μεγίστη διαπρεπῆς τε τὴν θέαν,
 ἧς αἶμα βωμόν ῥαῖνεν ἄρδην τῆς θεοῦ.
 κἂν τῷδε Κάλχας, πῶς δοκεῖς; χαίρων ἔφη 1590
 ὦ τοῦδ' Ἀχαιῶν κοίρανοι κοινοῦ στρατοῦ,
 ὁρᾶτε τήνδε θυσίαν, ἣν ἡ θεὸς
 προύθηκε βωμίαν, ἔλαφον ὀρειδρόμον·
 ταύτην μάλιστα τῆς κόρης ἀσπάζεται,
 ὥς μὴ μιάνη βωμόν εὐγενεῖ φόνῳ. 1595

- ἔλεώς τ' ἄποιν' ἐδέξατ', οὐρίον τε πλοῦν
 δίδωσιν ἡμῖν Ἰλίου τ' ἐπιδρομάς.
 πρὸς ταῦτα πᾶς τις θάρσος αἶρε ναυβάτης,
 χώρει τε πρὸς ναῦν· ὥς ἡμέρᾳ τῇδε δεῖ
 λιπόντας ἡμᾶς Αὐλίδος κοίλους μυχοῦς 1600
 Αἰγαῖον οἶδμα διαπερᾶν. ἐπεὶ δ' ἄπαν
 κατηνθρακώθη θῦμ' ἐν Ἡφαίστου φλογί,
 τὰ πρόσφορ' ἠϋξάθ', ὥς τύχοι νόστου στρατός.
 πέμπει δ' Ἀγαμέμνων μ' ὥστε σοι φράσαι τάδε,
 λέγειν θ' ὅποιαν ἐκ θεῶν μοῖραν κόρη 1605
 καὶ δόξαν ἔσχεν ἄφθιτον καθ' Ἑλλάδα.
 ἐγὼ παρὼν δὲ καὶ τὸ πρῶτ' ὁρῶν λέγω·
 ἢ παῖς σαφῶς σοι πρὸς θεοὺς ἀπέπτατο.
 λύπης δ' ἀφαίρει καὶ πόσει πάρες χόλον·
 ἀπροσδόκητα δὴ βροτοῖς τὰ τῶν θεῶν, 1610
 σφύζουσί θ' οὐς φιλοῦσιν· ἡμαρ γὰρ τόδε
 θανούσαν εἶδε καὶ βλέπουσαν παῖδα σήν.
 XO. ὥς ἦδομαί τοι ταῦτ' ἀκούσας ἀγγέλου·
 ζῶν δ' ἐν θεοῖσι σὸν μένειν φράζει τέκος.
 KA. ὦ παῖ, γέγονας τοῦ κλέμματος θεῶν;
 1615 πῶς σέ προσεῖπω; πῶς δ' οὐ φῶ
 παραμυθεῖσθαι τούσδε μάτην μύθους,
 ὥς σοῦ πένθους λυγροῦ παυσαίμαν;
 XO. καὶ μὴν Ἀγαμένωνων ἀναξ στείχει
 1620 τοῦσδ' αὐτοὺς ἔχων σοι φράζειν μύθους.
 AΓA. γύναι, θυγατρὸς οὐνεκ' ὀλβιζοίμεθ' ἄν.
 ἔχει γὰρ ὄντως ἐν θεοῖς ὁμιλίαν.
 χρὴ δέ σε λαβοῦσαν τόνδε μόσχον εὐγενῇ
 στείχειν πρὸς οἶκους· ὥς στρατὸς πρὸς πλοῦν ὄρᾳ.
 καὶ χαῖρε' χρόνια τὰμά σοι προσφθέγματα 1625
 Τροίηθεν ἔσται. καὶ γένοιτό σοι καλῶς.

ΧΟ. χαίρων, Ἀτρείδη, γῆν ἰκοῦ
 Φρυγίαν, χαίρων δ' ἐπάνηκε,
 κάλλιστά μοι σκυλ' ἀπὸ Τροίας ἐλών.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ (1 - 163)

α) 1 - 27

πρέσβυς καὶ **πρεσβύτης** = γέρων. Τίς ὁ γέρων, πρὸς ὃν ἀπευθύνεται ὁ βασιλεὺς καὶ ἀρχιστράτηγος Ἀγαμέμνων ἐξεληθὼν ἐκ τῆς βασιλικῆς σκηνῆς μὲ ἐκδηλον νευρικότητα καὶ εἰς τὴν ὀρχήστραν παρερχόμενος, λέγεται εἰς τοὺς στίχους 45 - 48. Εἶναι δοῦλος. Σημεῖωσον ὅτι τὰ ὑπηρετικὰ πρόσωπα εἰς τὴν ἀρχαίαν τραγωδίαν δὲν ὀνομάζονται μὲ τὸ κύριόν των ὄνομα, ἀλλὰ μὲ λέξιν δηλωτικὴν τῆς ὑπηρεσίας των (ἄγγελος, βουκόλος) ἢ τῆς ἡλικίας των, ὡς ἐνταῦθα. **δόμων τῶνδε πάροιθεν στεῖχε** = ἔμπροσθεν τῆς σκηνῆς ταύτης ἐδῶ βάδιζε, ἐλθέ. **δόμοι** εἶναι ἡ βασιλικὴ κλισίη τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐν Αὐλίδι εἰς τὴν πεδιάδα, ὅπου εἶχε συγκεντρωθῇ ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς ὁ προωρισμένος διὰ τὴν Τροίαν. Εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Ἀγαμέμνονος, τιναχθέντος ἔξω τῆς σκηνῆς μὲ δέλτον (ἐπιστολὴν) εἰς τὴν χεῖρα, ὁ πρεσβύτης ἀπαντᾷ **στείχω** = ἔρχομαι. **τί δὲ καινουργεῖς**; = ἀλλὰ τί νέα σχέδια θέτεις εἰς ἐνέργειαν; **Ἀγάμεμνον**· τὰ παρερχόμενα πρόσωπα ὀνομάζουν ἄλληλα χάριν τῶν θεατῶν, μὴ ὑπάρχοντος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καταλόγου τῶν προσώπων τοῦ δράματος. **σπεύσεις**; = θά σπεύσῃς; Λέγεται τοῦτο εἰς τόνον νευρικόν, κατεπείγοντα, διότι εὐρίσκεται ὁ γέρων ἀκόμη εἰς τὴν σκηνήν. Εἰς τοῦτο ἀπαντᾷ ὁ γέρων **σπεύδω**. Σημεῖωσον τὰς μέχρι τοῦδε μικρὰς προτάσεις καὶ τὰς ἐρωτήσεις συνεπεῖα τῆς νευρικότητος. Σημεῖωσον δ' ἔτι ὅτι ἡ ἀλλαγὴ τοῦ ὀμιλοῦντος προσώπου εἰς τὸν στίχον, ἥτις **ἀντιλαβὴ** λέγεται, προέρχεται ἀπὸ τὴν μεγάλῃν ζωηρότητα τοῦ διαλόγου. Ὁ γέρων ἐξεληθὼν εὐρίσκεται πρὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος. **μάλα τοι γῆρας τοῦμόν ἄνπνον**· ἢ σειρά· **τοῦμόν γῆρας μάλα ἄνπνόν** (ἐστὶ) = τὸ γῆράς μου δὲν παίρνει πολὺν ὕπνον. **τοί** = ὡς γνωστόν. **καὶ ἐπ' ὀφθαλμοῖς ὀξὺ πάρεστιν** = καὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου ὀξύτης ἀντιλήψεως ὑπάρχει· **ὀξὺ**· ὡς οὖσ. = ὀξύτης,

ὀξυδέρκεια. τίς ποτ' ἀστήρ ὅδε πορθμεύει; ἡ σειρά: ἀστήρ ὅδε (ὑποκ.) τίς (κατηγ.) ...ποτέ εἰς ἐρωτημ. πρότασιν = τέλος πάντων, τάχα. ἄρα = λοιπόν, ἀφ' οὗ τόσῃ ὀξύτητα βλέμματος ἔχεις. πορθμεύει (ἀμετάβ.) = διέρχεται, σύρει τὴν γραμμὴν τῆς τροχιᾶς του ὡς ἡ λέμβος· ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τῶν πλοίων. Σείριος· ὁ λαμπρότατος τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, ὁ καθ' Ὁμηρον Κύων τοῦ Ὠρίωνος, ὡς συνοδεύων τὸν κυνηγὸν τῶν Πλειάδων. ἐπτάπορος Πλειάς· καλεῖται ἐπτάπορος ἡ Πλειάς· διότι κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἀπετελεῖτο ἐξ ἐπτά ἀστέρων καὶ διέγραφεν ἐπτά τροχιὰς, ἐπτάπορος ἄρα = ἐπτασώματος· αἱ Πλειάδες λέγονται κοινῶς Πούλια. ἄσσω (πρβλ. διάττων) = πηδῶν, τινασσόμενος, τρέχων, εὐρίσκόμενος. ἔτι μεσσήρης = ἔτι μέσος = ἀκμή εἰς τὸ μέσον τοῦ οὐρανοῦ, μεσουρανῶν· τὸ μεσσήρης ἐτέθη ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ μέσος· μεσοῦντος τοῦ Αὐγούστου αἱ Πλειάδες μεσουρανοῦν κατὰ τὴν πρωΐαν. οὐκουν = γι' αὐτὸ λοιπὸν (ἐπειδὴ δηλ. ὁ Σείριος εὐρίσκεται εἰς τὸ μέσον τοῦ οὐρανοῦ) δὲν (ἀκούεται) οὔτε φθόγγος ὀρνίθων (= πτηνῶν) οὔτε θαλάσσης· ἐννόησον κατὰ ζεύγμα πρὸς τὸ φθόγγος τὰ ῥόχθος, βοή, φλοῖσβος· πτηνὰ καὶ θάλασσα καὶ ἄνεμοι (σιγαὶ ἀνέμων) σιωποῦν, ἡρεμοῦν. Τί ζωηρὰ ἡ ἀντίθεσις τῆς ἄκρα σιγῆς, ποὺ βασιλεύει γῦρο, καὶ τῆς ἀπεράντου ἀνησυχίας τοῦ πολυμερίμου βασιλέως! τόνδε κατ' Εὐριπον ἔχουσιν = κατέχουσι τόνδε τὸν Εὐριπον· τμησίς· Εὐριπος κατ' ἐξοχὴν ὁ πορθμὸς ὁ Χαλκιδικὸς περίφημος διὰ τὴν παλίσροικαν. αἰσσεις = στριφογυρίζεις νευρικά· ἡ λέξις δηλωτικὴ τῶν νευρικῶν κινήσεων τοῦ Ἀγαμέμνονος. τήνδε κατ' Αὐλιν = εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν Αὐλίδαν διὰ τοῦτου δηλοῦται γενικώτερον τὸ πεδίον, ἐν ᾧ ἐξελίσσεται ἡ πρᾶξις τῆς τραγωδίας· ἡ Αὐλὶς, τανῦν Βαθύ, πείλινην τῆς Βοιωτίας ἀπέναντι τῆς Χαλκίδος κόλπους δύο ἔχουσα, τὸν βόρειον (Μικρὸ Βαθὺ) καὶ τὸν νότιον (Μεγάλον Βαθὺ), χωρίζομένους μὲ προβολὴν βουνώδη. καὶ ἀκίνητοι φυλακαὶ τειχέων = καὶ οἱ φύλακες τῶν ὀχυρωματικῶν ἔργων τοῦ στρατοπέδου δὲν δείχνουν σημεῖα κινήσεως καὶ ἀνησυχίας· ἀκίνητοι κατηγορούμενοι, ἐννοουμένου τοῦ ῥήματος εἰσίν. ζηλῶ = ζηλεύω. ἀνδρῶν (πάντα) ὃς ἀκίνδυνον βίον ἐξεπέρασε = ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἐκεῖνον, ὅστις περὶ ἅλιν του τὴν ζωὴν ἐξεπέρασε, γνωμικὸς ἀόριστος. ἀγνώς - ἀγνώτος· μονοκατάληκτον ἐπίθετον = ἀγνωστος· εἶναι κατηγορούμενον εἰς τὸ ὑπκ. τοῦ ῥήματος ὅς· εἰς τὸ ἀγνώς τοῦτο ἄνευ συνδέσεως ἀκολουθεῖ τὸ συνώνυμον αὐτοῦ ἀκλεής = ἄδοξος, ἀφανής· ἀγνώς — ἀκλεής πλεονασμός,

δι' οὗ ἐξαίρεται ἡ ἔννοια. τοὺς δ' ἐν τιμαῖς (ἐνν. ὄντας) = τοὺς ἔχοντας τιμὰς, ἀξιώματα, ὑψηλὰς θέσεις ἥσσαν ζηλῶ = καθόλου δὲν ζηλεύω· λιτότης· ὁ Ἀγαμέμνων φιλοσοφεῖ περὶ τῶν ἀνθρωπίνων, ὥς τις Σόλων ἢ Ἡρόδοτος, καὶ ἐπαινεῖ τὸν ἀπράγμονα καὶ ἀκίνδυνον ἰδιωτικὸν βίον. καὶ μὴν γε = καὶ ὅμως ἴσα ἴσα. τὸ καλὸν ἐνταῦθα βίου· ἡ σειρά· τὸ καλὸν βίου = ἡ ὁμορφάδα, ἡ γλύκα τῆς ζωῆς ἐνταῦθα (ἐστίν) = ἐδῶ, δηλαδὴ εἰς τὰς τιμὰς, εἶναι, ἔγκειται. τοῦτο δέ γ' ἐστὶν τὸ καλὸν σφαλερόν· ἡ σειρά· τοῦτο δέ γε τὸ καλὸν ἐστὶ σφαλερόν = ναὶ (= γε), ἀλλὰ τοῦτο τὸ ὠραῖον, τὸ θέλγητρον, εἶναι ἐπικίνδυνον. σφαλερόν· παρὰ τὸ σφάλλομαι = πίπτω. καὶ τὸ πρότιμον· οὐδέτ. ἐπίθετον τοῦ πρότιμος (= ὁ ὑπὲρ τοὺς ἄλλους τιμώμενος, ὁ ἐν ὑψηλῇ θέσει ὢν)· ὡς οὐσιαστικόν = τὰ ἀνώτερα ἀξιώματα. γλυκὺ μὲν (ἐστὶ) = εἶναι μὲν γλυκὰ, λυπεῖ δέ = γεννοῦν δὲ λύπας, ποτίζουσιν φαρμάκῃα προσιστάμενον = ὅταν στέκωνται πλησίον, ὅταν εὐρίσκωνται κοντὰ μας, ὅταν τὰ ἀποκτήσῃ κανεῖς. τότε μὲν τὰ θεῶν οὐκ ὀρθωθέντ' ἀνέτρεψε βίον· ἀσύνδετος διασάφῃς τῶν προηγουμένων. ὀρθῶ = κρατῶ τι ὀρθόν, ὑψηλὰ· τὰ θεῶν οὐκ ὀρθωθέντα = ἡ μὴ ὀρθωσις τῶν θεῶν, ἡ παράλπεις καθήκοντος πρὸς τοὺς θεοὺς ὀφειλόμενου ἀνέτρεψε βίον = ἀνατρέπουν, φέρουν ἄνω κάτω τὴν ζωὴν. τότε μὲν — τότε δέ — ἄλλοτε μὲν — ἄλλοτε δέ. ἀνθρώπων γινῶμαι πολλαὶ καὶ δυσάρεστοι· κατὰ παράταξιν ἀντὶ ἀνθρώπων γινῶμαι πολλαί, ἐὰν ὥσι δυσάρεστοι = ἡ κοινὴ γνώμη, ἂν εἶναι δυσμενῆς (διὰ συκοφαντίαν ἢ δι' ἀσυμφωνίαν ἢ διὰ τὴν δημιουργίαν δυσμενοῦς βεύματος). διέκναισαν· γνωμικὸς ἄορ. διακναίω = ζῶνω (πρβλ. κνησμός = φαγοῦρα), τρίβω, φθείρω, ἀφανίζω· οἱ ἔχοντες ἀνώτερα ἀξιώματα εἶναι ἐκτεθειμένοι εἰς κινδύνους καὶ ἐκ μέρους τῶν θεῶν καὶ ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων.

β') 28 - 48

οὐκ ἄγαμαι ταῦτ' ἀνδρὸς ἀριστεύς = δὲν παραξενεύομαι διὰ ταῦτα, δὲν μοῦ κáνουν αὐτὰ ἐντύπωσιν, προκειμένου περὶ ἀνδρὸς ὑψηλὰ ἀξιώματα κατέχοντος· ἀριστεύς = ὁ ἐν τιμαῖς. φυτεύω· κείται μεταφορικῶς = γεννῶ (πρβλ. τὰ ἡμέτερα· διαβολόσπορος, διαβόλου σπορά). ἐπὶ πᾶσιν ἀγαθοῖς = ἐπὶ τῷ ὅρῳ, μὲ τὴν συμφωνίαν νᾶχῃς ὅλα τὰ ἀγαθὰ. Ἀτρεύς· ὁ πατήρ τοῦ Ἀγαμέμνονος· σημείωσον τὰς μι-

κράς προτάσεις και τὸ ἐν 29 ἀσύνδετον· ἡ διδασκαλία τοῦ πρεσβύτου στηρίζεται εἰς μακρὰν πεῖραν καὶ εἰς πλοῦτον γνώσεων· ἐντεῦθεν καὶ ὁ ἀξιωματικὸς τόνος αὐτῆς δηλουμένης διὰ τῶν μικρῶν προτάσεων καὶ τοῦ ἀσυνδέτου, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη. Πῶς ὁμοιάζει ὁ πρεσβύτερος πρὸς τὸν φύλακα τοῦ Σοφοκλέους ἐν Ἀντιγόνη! **χαίρειν καὶ λυπεῖσθαι**· ἡ ζωὴ εἶναι ἀνάμεικτος μὲ χαρὰς καὶ λύπας. **τὰ θεῶν οὕτω βουλόμεν' ἔσται** = οἱ θεοὶ οὕτω βουλήσονται = ἔτσι θέλουν καὶ θὰ θέλουν εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα. **ἀμπετάσας λαμπτήρος φάος** = ὑψώσας πολὺ τὸ φῶς τοῦ λύχνου· **ἀμπετάσας**· ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τὰ ἱστία (ἀναπετάνομεν τὰ ἱστία). Παρ' Ὀμήρῳ ἐν Ὀδυσσεῖα γίνεται χρῆσις λύχνων πρὸς φωτισμόν. **δέλτος** (ἡ) = ἐπιστολή, πρβλ. δελτάριον· ἡ δέλτος ἦτο ξύλινος πίναξ, οὗ ἡ ἐτέρα ἐπιφάνεια ἐκοιλαινετο εἰς μικρὸν βάθος· ἡ κοίλη ἐπιφάνεια ἐπεχρίετο λεπτῷ στρώματι κηροῦ καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἔγραφον τὴν ἐπιστολὴν διὰ τοῦ λεγομένου στύλου ἢ γραφείου· ἄλλοτε τὰ γράμματα ἐχαράσσοντο ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ξύλου ἢ ἐγράφοντο ἐπ' αὐτοῦ διὰ μελάνης. **πρὸ χερῶν** = ἐμπρὸς σου. **συγγέω** = σβήνω. **λύω** = ἀποσφραγίζω. **πέδω** = εἰς τὸ ἔδαφος, κατὰ γῆς. **πεύκης**· συνεδοχὴ· ἡ ἐκ πεύκης δέλτος. **θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέων** = καταχέων θαλερὸν δάκρυ· τμησίς· ἡ φράσις ἐλέχθη καθ' Ὀμηρον. **θαλερὸν** = χονδρὸν δάκρυ· ὁ ἐν. κατὰ ποιητικὴν συνήθειαν ἀντὶ τοῦ πληθ.· ὅρα ὅτι ὁ Ἀγ. κατὰ τὴν τοῦ πρεσβύτου ἀνακοίνωσιν σπασμαδικῶς μεταπίπτει ἀπὸ ἐνεργείας εἰς ἐνέργειαν, διότι εὐρίσκεται ἐν ἀμχανία, εἶναι παλίμβουλος καὶ ἀναποφάσιτος. **καὶ τῶν ἀπόρων οὐδενὸς ἐνδεῖς μὴ οὐ μαίνεσθαι** = καὶ καμμία ἀπὸ τῆς παραξενιᾶς δὲν σοῦ λείπει, ὥστε νὰ μὴ σὲ εἰπῇ κανεὶς τρελλόν. **τὸ ἄπορον** = ἡ ἀπορία, τὸ παράξενον, ἡ παραξενιά. **μὴ οὐ μαίνεσθαι** διὰ τὴν προηγηθεῖσαν ἄρνησιν (οὐδενὸς ἐνδεῖς) ἐτέθη τὸ **μὴ οὐ**· οἱ ἐν Ἀθήναις δούλοι εἶχον ἀκολασίαν γλώσσης· ὥστε ἡ ἀκόλαστος γλῶσσα τοῦ πρεσβύτου πρὸς τὸν Ἀγαμ. εἶναι πεποιημένη κατὰ τοὺς ἐν Ἀθήναις δούλους. **τί πονεῖς**; = τί ὑποφέρεις; **τί νέον περὶ σοί, βασιλεῦ**; = τί κακὸ σοῦ συμβαίνει; **νέον**· κεῖται κατ' εὐφημισμὸν· αἱ μικραὶ προτάσεις αὗται καὶ αἱ ἐρωτήσεις αἱ ἀσύνδετοι δηλοῦν ἀγωνίαν καὶ φόβον τοῦ γέροντος δεδικαιολογημένως ἀνησυχοῦντος διὰ τὸν ὑψηλὸν κύριόν του ἀπὸ τὴν ἀνεξήγητον νευρικότητα καὶ ταραχὴν αὐτοῦ. **κοινῶ** = ἀνακοινώνω. **μῦθος** = λόγος = τὸ μυστικὸν τοῦ πόνου. **ἀγαθὸς** = τίμιος. **φράζω** = λέγω. **σῇ ἀλόχῳ** = εἰς τὴν σύζυγόν σου, δηλ. τὴν Κλυταιμῆστραν. **πέμπε** = ἔδωκε. **ποτέ** = κάποτε,

τότε, ὅτε ἔφερες τὴν Κλυτ. νύμφην εἰς τὰ ἀνάκτορά σου. **φερνή**· πᾶν ὅ,τι φέρει ἢ σύζυγος κατὰ τὸν γάμον εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός της, ἢ ἄλλως λεγομένη προῖξ. **συννυμφοκόμος** (συν - νυμφοκόμος)· **νυμφοκόμος** = ἡ στολιζούσα τὴν νύμφην· **συννυμφοκόμος** = ὁ βοηθῶν τὴν νύμφην εἰς τὸν στολισμόν· ἐδῶ = ὁ συντροφεύων τὴν νύμφην, ὁ συνοδός. **δικαιος** = πιστός. **φερνήν** — **συννυμφοκόμον τε** κατηγορούμενα.

Μέτρον τοῦ τμήματος (1 - 48) εἶναι τὸ ἀναπαιστικόν (ἀνάπαιστος —) ἀντὶ τοῦ συνήθους ἱαμβ. τριμέτρου, ἴσως διότι οἱ ὑποκριταὶ ἐνιαχοῦ διαλεγόμενοι ἐβημάτιζον. Ὁ πρεσβύτες, ἐπειδὴ ἡ πίστις του καὶ πρὸς τὸν νέον κύριον εἶναι δεδοκιμασμένη, ἀξιοῖ νὰ μάθῃ τὸν λόγον τῆς ἀνησυχίας τοῦ κυρίου του· οὕτως ὑπὸ τοῦ πρεσβύτου προκαλούμενος ὁ Ἀγαμ. παρέχει τὴν λεγομένην *π ρ ο ἐ κ θ ε σ ι ν*, ἥτοι εἰσαγωγὴν εἰς τὴν τραγωδίαν μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς ἐνάρξεως τῆς διδασκαλίας. Τίς ἡ προέκθεσις θὰ ἴδωμεν εὐθὺς κατωτέρω.

γ') 49 - 70

Λήδα· σύζυγος τοῦ Τυνδάρεω, βασιλέως ἐν Λακεδαιμόνι, μήτηρ καὶ τῶν Διοσκούρων, Κάστορος καὶ Πολυδεύκου. **Θεστιάς**· ἡ κόρη τοῦ Θεστίου, βασιλέως τῆς Αἰτωλίας. **Ξυνάρορος** (ξύν - ἀείρω = συνείρω πρβλ. λατ. sero, coniunx) = σύζυγος. **οἱ τὰ πρῶτ' ὠλβισμένοι νεανίαί Ἑλλάδος** = οἱ νέοι τῆς Ἑλλάδος οἱ κατ' ἐξοχὴν εὐτυχεῖς, πλούσιοι (ὠλβος = ὑλικὸς πλοῦτος)· **ὠλβίζομαι** = θεωροῦμαι ὠλβιος, εὐτυχής. ταύτης· ἡ γεν. ἐκ τοῦ μνηστήρες, ὁ εἶναι κατηγορούμενον **δεῖναι δ' ἀπειλαί**, ἐνόησον τὸ ἦσαν ἢ τὸ ἐγίγνοντο· **καὶ κατ' ἀλλήλων φόνος ξυνίστατο** = καὶ φόνος ἐσχεδιάζετο ἀναμεταξύ των (τῶν μνηστήρων) (ὑπ' ἐκείνων), ὅστις **μὴ λάβοι** ἀναφ. ὑποθ. πρότασις· ὅστις περιληπτικόν = ὅσοι τυχόν δὲν ἤθελον λάβει ὡς σύζυγον τὴν κόρην. τὸ δὲ **πρᾶγμα ἀπόρως εἶχε Τυνδάρεω πατρί** = καὶ τὸ ζήτημα ἔφερεν εἰς ἀπορίαν τὸν πατέρα Τυνδάρεων. **δοῦναι τε μὴ δοῦναι τε** ἐπεξήγησις τοῦ : **πρᾶγμα** = εἴτε νὰ δώσῃ δηλ. εἴτε νὰ μὴ δώσῃ· ἡ φράσις γραφικὴ καὶ ἀπλοϊκὴ. τῆς **τύχης** ὅπως ἄψαιτ' ἄριστα· **πλαγία ἐρωτηματικὴ ἐξαρτωμένη** ἐκ τοῦ **ἀπόρως εἶχε** = ἐν ἀπορίᾳ ἦν, **ἢ πόρει** = πῶς θὰ ἐγγίσῃ τὴν τύχην (τὴν περίστασιν) ἄριστα, πῶς θὰ τὰ οἰκονομήσῃ, πῶς θὰ τὰ βολέψῃ ἄριστα. **εἰσέρχεται τινα** ἢ

τινί τι = εισέρχεται εἰς τὸν νοῦν τινος ἡ σκέψις, ἡ ἰδέα. νιν· αἰτ. τῆς τριτοπροσώπου προσ. ἄντων. κοινοῦ γένους καὶ ἀριθμοῦ (πρβλ. τὸ Ὀμηρ. μιν) = τοῦ ἔρχεται ἡ σκέψις. τάδε = ἡ ἐξῆς σκέψις· ἐπεξηγεῖται διὰ τῶν ἀκολουθῶν ἀπαρεμφάτων : συνάψαι, συμβαλεῖν, καθεῖναι κάπα-
 ράσασθαι· τούτων ὑποκ. εἶναι τό : μνηστῆρας. δεξιὰς συμβάλλο-
 μεν = συνάπτομεν τὴν δεξιὰν χεῖρα, κάμνομεν χειραψίαν· κατὰ τοὺς
 ὅρκους ἐγίνοντο καὶ χειραψίαι. ἔμπυρα (= τὰ ἐν πυρὶ) = τὰ καίόμενα.
 σπονδὰς καθήμι = ἀφήνω νὰ χυθοῦν κάτω σπονδαί = σπένδω, κάμνω
 συμφωνίαν· δι' ἐμπύρων σπονδὰς καθεῖναι = νὰ συνάψουν συμφω-
 νίαν διὰ μέσου τῶν θυμάτων, ἐπάνω εἰς τὰ θύματα, διὰ θυσίας. κάπα-
 ράσασθαι = καὶ ἐπαράσασθαι· ἐπαρῶμαι = ὑπόσχομαι μὲ κατάραν
 (ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ μου), ἐνόρκως. τάδε = τὰ ἐξῆς, ἐπεξηγούμενα
 διὰ τῶν κατωτέρω ἀπαρεμφάτων : τῷ συναμνεῖν κάπιστρατεύσειν
 καὶ κατασκάψειν, ὧν ὑποκ. εἶναι πάλιν τό : μνηστῆρας. συναμ-
 νεῖν = ὅτι πάντες ὁμοῦ (οἱ μνηστῆρες) θὰ βοηθήσουν τῷ = τούτῳ
 ὅτου = οὔτινος γένοιτο Τυνδαρίς κόρη (ὑποκ.) γυνή (κατηγ.).
 νιν = αὐτὴν λαβὼν = ἀπαγαγὼν οἷχοιτο = ἤθελεν ἀπέλθει. τὸν ἔχον-
 τα = τὸν ἔχοντα (αὐτὴν) σύζυγον. ἀπωθῶ λέχους = βιαίως χωρίζω
 ἀπὸ τὴν σύζυγον. ἐπιστρατεύω = ἐκστρατεύω ἐναντίον. Ἕλληνα
 ὁμοίως βάρβαρόν τε (πόλιν) = ἀδιακρίτως εἴτε Ἑλληνικὴν εἴτε βαρ-
 βαρικὴν πόλιν. Ἕλληνα βάρβαρον· ἐπίθετα. Ἕλληνες καὶ βάρβαροι
 καθ' Ἡρόδοτον ἤρπαζον ἐκ τῆς ἀλλήλων χώρας γυναῖκας. ὅπλων μέ-
 τα· ἀναστροφή τῆς προθέσεως = μὲ ἐνόπλους δυνάμεις· εἰς τὰ ἀνωτέρω
 λεχθέντα πολλὰ ἀπαρέμφωτα περιέχονται καὶ πολλὰ μέτρα προνοίας, τὰ
 ὅποια λαμβάνει ὁ Τυνδάρεως καὶ τὰ ὅποια φανερόνουν τὴν περίσκεψίν
 του· περίφημοι ἦσαν οἱ Τυνδάρεω ὅρκοι. ἐπιστῶθησαν = ἐδέθησαν
 δι' ὅρκου (παρ' ἀλλήλων οἱ μνηστῆρες). εὖ δέ πως γέρων ὑπῆλθεν
 αὐτοὺς Τυνδάρεως πυκνῇ φρενὶ = ἐξηπάτησε δ' αὐτοὺς πολὺ τεχνικὰ
 ὁ γέρων Τ. μὲ τὰ τετραπερασμένα μυαλά του· ἡ πρότασις κεῖται παρεν-
 θετικῶς. εὖ πως λιτότης. δίδωσ' (ι) = δίδει τὴν ἄδειαν ἐπιτρέπει
 εἰς τὴν κόρην ἐλᾶσθαι = νὰ ἐκλέξῃ τὸ σύνθηρος ἦτο ὁ πατὴρ τῆς κόρης
 νὰ ἐκλέγῃ τὸν γαμβρόν. ὅτου πνοαὶ φέροιεν Ἀφροδίτης φίλοι = εἰς
 ὅποιον θὰ τὴν ἔφεραν τὰ φυσήματα τὰ ἐρωτικά, τὸ αἶσθημα τῆς καρδίας.
 ὅτου· γεν. ἄντικ. τοῦ πνοαί· πνοαί ἡ μεταφορὰ ἐκ τῶν ἀνέμων φερόν-
 των τὰ πλοῖα· πρβλ. καὶ τὸ παρ' ἡμῖν : ὅπου τὸν πάρῃ (φέρῃ) τὸ φύ-
 σημα. ὥς γε μήποτ' ὥφελε λαβεῖν = ποῦ νὰ μὴν ἔσωνε νὰ τὸν ἐπαίρινε.

εὐχὴ ἀνεκπλήρωτος· οἱ μνηστῆρες οἱ μὴ προτιμηθέντες δὲν εἶχον λόγον νὰ εἶναι δυσηρεστημένοι κατὰ τοῦ Τυνδάρεω, ἐφ' ὅσον προσωπικῶς ἡ κόρη ἐξέλεξεν.

δ') 71 - 110

ἐκ Φρυγῶν· ἀπὸ τὴν Φρυγίαν, ἀπὸ τὴν Τροίαν· οἱ Τρῶες καλοῦνται καὶ Φρύγες, διότι ἡ Τροία περιλαμβάνετο εἰς τὴν Μικρὰν Φρυγίαν. ὁ τὰς θεὰς κρίνας· ὁ Πάρις, ὁ υἱὸς τοῦ Πριάμου, βόσκων τὰς βοῦς εἰς τὸ ὄρος τῆς Ἰδης ἐν Τροίᾳ, ἔκρινεν εἰς ἀγῶνας καλλιστειῶν τὰς τρεῖς θεάς, Ἥραν, Ἀθηνᾶν καὶ Ἀφροδίτην, ὅτε ἐκάστη τούτων ὑπὲρ ἐαυτῆς διεξεδίκει τὸ γνωστὸν μῆλον τῆς Ἑριδος. ὅδε = ἐκεῖνος, ὁ πολυθρύλητος. ὡς ὁ μῦθος ἀνθρώπων ἔχει = καθὼς λέγουν οἱ ἄνθρωποι. Λακεδαίμον· (α)· αἰτ. ἀπρόθετος τῆς εἰς τόπον κινήσεως εἰς τὸ ἐλθόν. ἀνθηρὸς = ὁ ἔχων τὸ χρῶμα τὸ ποικίλον τοῦ ἀνθους. εἶμα (ἐννυμαι) = ἐνδυμα, ὑποκορ. ἱμάτιον. στολῇ· ὡς καὶ παρ' ἡμῖν· ἡ περιβολή· εἰμάτων στολῇ· περίφρασις· ἀνθηρὸς εἰμάτων στολῇ = μὲ τὴν στολήν του τὴν ὁμοιάζουσαν μὲ ποικιλόχρωμον ἄνθος. λαμπρὸς χρυσῷ = λαμποκοπῶν ἀπὸ χρυσοῦ κοσμήματα· χρυσῷ συνειδ. ἀνθηρὸς στολῇ — χρυσῷ λαμπρὸς· χιαστί. ἀνθηρὸς μὲν λαμπρὸς τε ἀντὶ τοῦ λαμπρὸς δέ. βαρβάρῳ χλιδήματι κατὰ παράθεσιν διορισμὸς εἰς τὸ χρυσῷ. χλιδήμα = ἡ χλιδή, ἡ πολυτέλεια. Οἱ βάρβαροι ἡγάπων τὴν πολυτέλειαν καὶ τὴν ἐπιδεικτικᾶσιν. ἐρῶν ἐρῶσαν = ἐπειδὴ τὴν ἡγάπα καὶ ἀντηγαπᾶτο ὑπ' αὐτῆς, δι' ἀμοιβαίότητα αἰσθημάτων. Σημειώσον τὴν ἀγαπητὴν εἰς τοὺς τραγικοὺς παράθεσιν τῆς αὐτῆς λέξεως· προβλ. καὶ Ὅμηρον· παρ' οὐκ ἐθέλων ἐβελούση. ἐξαναρπάσας = ἀρπάσας εἰς τὸν ἀέρα. πρὸς Ἰδης βούσταθμα = εἰς τὰ βουστάσια, τὰ βουκόλια τῆς Ἰδης. ἔκδημον λαβὼν Μενέλαον = εὐρών, ἐπιτυχῶν τὸν Μενέλαον ἀπουσιάζοντα ἀπὸ τὴν χώραν (ἔκδημον κατηγορ.)· ἀπουσίαζεν εἰς Κρήτην πρὸς τὸν φίλον του βασιλέα τῆς Κρήτης Ἰδομενέα. ὁ δέ = Μενέλαος. οἰστράω καὶ οἰστρέω· ἀμεταβ. = τρελλαίνομαι· ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τὸν οἶστρον (τὴν βοῦδῶμιγαν) καὶ τὰ οἰστρόπληκτα ζῷα. πόθῳ = ἀπὸ τὸν πόθον. οἰστρήσας = σάν τρελλὸς τρέχων. μαρτύρεται = ἐπικαλεῖται μάρτυρας. ὡς· εἶδ· = ὅτι. τοῖσιν ἡδικοημένοις· εἰς ἧτο ὁ ἡδικοημένος, ἀλλ' ὁ πληθ. ἐτέθη ἀντὶ τοῦ ἐν., διότι γενικεύει. τοῦντεῦθεν = τὸ ἐντεῦθεν = κατ' ἀκολουθίαν τούτου. Ἑλλήνες· ἀναχρονισμός, διότι τότε

ἐκαλοῦντο Ἀχαιοί. ἄξαντες (ἄσσω) δορί = πεταχθέντες μὲ τὰς μα-
 χίμους δυνάμεις· τὸ ῥῆμα κατάλληλον ὡς ἐνδεικτικὸν τοῦ φιλοπολέμου
 ὁργανοῦ· **δορί**· συνεκδ. ἀντὶ τῶν μαχίμων δυνάμεων· ὁ ἐν. ἀντὶ τοῦ
 πληθ. (πρβλ. ἀνωτέρω **δάκρυ**). **τεύχη λαβόντες** = ὅπλα λαβόντες·
 ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν τοῦ **δορί** ἐννοίαν. **στενόπορα βάθρα Αὐλίδος** = εἰς
 τοὺς ὅρους τοὺς στενοὺς τῆς Αὐλίδος· αἰτ. δηλωτικὴ τῆς εἰς τόπον
 κινήσεως εἰς τὸ **ἦκουσι** (πρβλ. **Λακεδαίμονα ἔλθων**)· τὸ **στενόπορα**
 θὰ ἤρμοζε μᾶλλον εἰς τὸν Εὐβοϊκὸν κόλπον. **ἵπποις τε πολλοῖς ἄρμασιν**
τ' (ε)· ἐν διὰ δυοῖν = δι' ἁρμάτων ὑπὸ ἵππων συρομένων. Οἱ ἥρωες
 παρ' Ὀμήρῳ μάχονται ἀπὸ τῶν ἁρμάτων. **ἡσχημενοι** = ἐφοδιασμένοι·
ἄσχω = φιλοτεχνῶ, ἐφοδιάζω. **εἶλοντο στρατηγεῖν** = ἐξέλεξαν νὰ εἶμαι
 ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ. **Μενέλεω χάριν**· ἄλλα λέγει ὁ Μεν. ἐν 337 κέ.
 Ὁ Ἀγ. ἐξέλεγε ἀρχιστράτηγος μᾶλλον ὡς ὁ ἰσχυρότατος τῶν ἡγεμόνων
 παρὰ ὡς ἀδελφὸς τοῦ Μενελάου· ὁ Θουκυδίδης δὲ ἐν τῷ α' βιβλίῳ λέγει
 ὅτι ἡ δύναμις τοῦ Ἀγ. μᾶλλον ἢ οἱ ὅρκοι τοῦ Τυνδάρεω ἐπέβαλον τὸν
 πόλεμον. **σύγγονόν γε (ὄντα)** = ἐπειδὴ μάλιστα ἐτύχαινε νὰ εἶμαι
 ἀδελφὸς του. **ξυνεστῶτος (τοῦ) στρατοῦ** = ἐνῶ ἦτο ὁ στρατὸς συντε-
 ταγμένος. **ἤμεσθ'** (παρατατικὸς τοῦ ἦμαι = κάθημαι) = ἐκαθήμεθα
 ἀδρανοῦντες, μὲ τὰ χέρια σταυρωμένα. **ἄπλοῖα χρώμενοι** = εὕρισκό-
 μενοι εἰς ἀδυναμίαν νὰ ἀποπλεύσωμεν· ποῦ ὠφείλετο ἡ ἄπλοια, ἂν δηλ.
 εἰς νηνεμίαν ἢ εἰς ἐναντίους ἀνέμους, δὲν καθορίζεται. **Κάλχας ὁ Θεστο-**
ρίδης (ὁ υἱὸς τοῦ Θέστορος), ὁ μάντις ὁ γνωστός ἐκ τοῦ Ὀμήρου.
ἀπορία κέχρημαι = εὕρισκομαι εἰς ἀμηχανίαν. **ἀνεῖλεν (ἡμῖν)** =
 ἐχρησιμοδότησεν εἰς ἡμᾶς. **ἦν ἔσπειρ' ἐγὼ** = τῆς ὁποίας ἐγὼ εἶμαι
 πατήρ. **Ἀρτέμιδι τῇ τόδ' οἰκούσῃ πέδον** = εἰς τὴν Ἀρτεμιν, τὴν
 ἔχουσαν τὴν ἑδραν τῆς ἐδῶ. Ἡ Ἀρτεμις εἰς τὴν Αὐλίδα εἶχεν ἱερὸν
 καὶ πολὺ ἐκεῖ ἐτιμᾶτο. **θῦσαι, ἔσσεσθαι, οὐκ εἶναι**· τούτων τῶν ἀπα-
 ρεμφάτων τῶν ἐξαρτωμένων ἐκ τοῦ **ἀνεῖλεν** τὸ μὲν **θῦσαι** εἶναι τελικόν,
 τὰ δὲ ἄλλα εἰδικά, διότι εἰς αὐτὰ τὸ **ἀνεῖλεν** ἔχει λεκτικὴν σημασίαν·
ἔσται πλοῦς = θὰ εἶναι δυνατὸς ὁ ἀπόπλους. **κατασκαφαί Φρυγῶν**
 δηλ. τῆς πόλεως τῶν Τρώων. **θύσασι = εἰάν θύσωμεν, τίς ἡ μετοχή;**
οὐκ εἶναι τάδε = ὅτι δὲν εἶναι δυνατὰ αὐτὰ ἐδῶ, δηλ. τὰ ἀνωτέρω.
εἶπον = ἔδωκα ἐντολὴν **Ταλθύβιον** (ὑποκ.) **ἀφιέναι πάντα στρατὸν**
 (ἀντικ.) **ὀρθίῳ κηρύγματι** (δοτ. ὄργαν.)· Ὁ Ταλθύβιος εἶναι κήρυξ
 τοῦ Ἀγαμέμνονος· **ἀφίημί τινα = ἐγὼ τινα ἀπιέναι = ἀφῆνω τινα**
ἐλεύθερον νὰ ἀπέλθῃ. ὀρθιον κήρυγμα = ὀξύφωνον διαλάλημα. ὡς

οὐποτ' ἂν τλᾶς = διότι ποτὲ δὲν θὰ εἶχα τὸ ψυχικὸν σθένος. οὐ = ὅπου, τοπ. ἐπιρρ.· ἐδῶ λαμβάνεται χρονικῶς. οὐ δὴ = ἀλλὰ τότε ἀκριβῶς. πάντα λόγον προσφέρων = πάντα λίθον κινῶν, μεταχειριζόμενος κάθε μέσον, κάθε δυνατόν ἐπιχείρημα φέρων· ὑπερβολή. τλῆναι = τολῆσαι. κἂν = καὶ ἐν. πτυχαὶ δέλτου = τὰ φύλλα τῆς ἐπιστολῆς. δάμαρ -αρτος = ἡ σύζυγος. ὡς γαμουμένην = μὲ τὴν πρόφασιν δῆθεν ὅτι θὰ ὑπανδρευθῇ τὸν Ἀχιλλέα· ἐγκαυρούμενός τε λέγων τε· τροπικαὶ μετοχαί. ἐγκαυροῦμαι = μὲ ὑπερηφάνειαν ἐπαινῶ. ἀξίωμα = ὑπόληψις, κοινωνικὴ περιωπή. οὐνεκα οὐ θέλοι· εἰδ. πρότασις ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ λέγων. εἰ μὴ παρ' ἡμῶν εἴσιν ἐς Φθίαν λέχος = ἂν δὲν πάῃ εἰς τὴν Φθίαν ἢ νόμφη (σταλεῖσα) ἐκ μέρους ἡμῶν, δηλ. ἐμοῦ καὶ τῆς Κλυταιμῆστρας = ἂν δὲν στείλωμεν κλπ. λέχος· συνεκδοχή. τήνδε· ἔδδει νὰ κεῖται εἰς οὐδ. γένος· τόδε· πειθῶ (κατηγ.) = εἶχον ὡς πειστικὸν μέσον τὸ ἐξῆς, ἐπεξηγούμενον διὰ τοῦ· ψευδῇ συνάψας ἀμφὶ παρθένου γάμον = κλείσας συνοικέσιον ψευδές, ἀνύπαρκτον· ἀμφὶ παρθένου = διὰ τὴν κόρην μας. ὡς ἔχει τάδε· ἐκ τοῦ ἴσμεν πλαγ. ἐρώτησις = πῶς ἔχει αὐτὴ ἐδῶ ἢ ὑπόθεσις· γινώσται τῆς ὑποθέσεως ἦσαν ἐκτὸς τοῦ Ἀγαμέμνονος ὁ Κάλχας, ὡς φροντίζων διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς μαντείας, ὁ Ὀδυσσεύς, διότι αὐτὸς εἰσηγγήθη τὴν ἀπατηλὴν πρόφασιν τοῦ γάμου, καὶ ὁ Μενέλαος, ὡς ἐνδιαφερόμενος ἀμειψότατα διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐκστρατείας. ἔγνων = ἀπεφάσισα, ἔλαβα ἀπόφασιν. οὐ καλῶς = ὄχι ὀρθῶν. αὖθις πάλιν· συνώνυμα. μεταγράφω καλῶς = ξαναγράφω καὶ διορθώνω. οὐ καλῶς — καλῶς ἰσχυρὰ ἢ ἀντίθεσις. λύνοντα — συνδοῦντα = ἀποσφραγίζοντα, ἀνοίγοντα—σφραγίζοντα, κλείοντα. εὐφρόνη = ἡ νύξ· κατ' εὐφρόνης σκιάν = εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτός.

Μέτρον τῆς προσεχέσεως εἶναι τὸ λαμβικόν τρίμετρον.

ε') 111 - 163

Ἄλλ' εἶα· παρακελ. = ἐμπρός. χῶρει πρὸς Ἄργος = κατὰ τὸ Ἄργος. Λέγει πρὸς Ἄργος καὶ ὄχι εἰς Ἄργος, διότι ἦτο πιθανόν, πρὶν φθάσῃ εἰς τὸ Ἄργος, νὰ συναντήσῃ τὴν Κλ. καθ' ὁδὸν ἔρχομένην εἰς τὸ στρατόπεδον κατόπιν τῆς πρώτης ἐπιστολῆς· ὁ Ἀγ. κατεπείγει τὸν πρεσβύτερον. τάσδ' ἐπιστολὰς λαβὼν· ἐγχειρίζει τὴν ἐπιστολήν.

κέκευθε· παρακ. τοῦ κεύθω = κρύπτω, περιέχω. λόγῳ = προφορικῶς. δόμοι = ἡ οἰκογένεια. σημαίνω = ἀνακοινώνω. σύντονα = σύμφωνα. γλώσση = λόγῳ (113). αὐδῶ = λέγω. πέμπω (99) πρὸς ταῖς πρόσθεν δέλτοις = μετὰ τὴν πρώτην ἐπιστολήν. ὦ Λήδας ἔρνος· τρυφερὰ συζυγική προσφώνησις = βλαστάρι τῆς Λήδας. τὰν σὰν ἱνιν = τὴν θυγατέρα σου. κολπῶδης = πολυκόλπος. πτέρυξ = προεξοχή. Αὐλιν· ἐπεξηγεῖ τὸ μέρος παρὰ τὸ ὄλον. πτέρυγ' ἀκλύσταν = ἀκλυστον (ἀ-κλύζω, κατακλύζω) = ἀκύμαντον, γαλήνιον. πτέρυγα· μεταφορὰ· κατ'ἀλληλος ἡ εἰκὼν, διότι ἡ νῆσος Εὐβοία προσκολλᾶται ὡς πτέρυξ εἰς τὴν ἀντικρὺ ἡπειρόν, τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα. δαίω ὕμεναίους = παρέχω γαμήλιον συμπόσιον μὲ τὰ γαμήλια ἄσματα = τελῶ γάμους. εἰς ἄλλας ὥρας = εἰς ἄλλην ἐποχὴν. Ἀχιλεὺς· διὰ τὸ μέτρον ὡς καὶ παρ' Ὀμήρῳ. ἀπλακῶν ἀντὶ ἀμπλακῶν διὰ τὸ μέτρον. ἀμπλακίσκω = ἀποτυγχάνω, στεροῦμαι. λέκτρα = γάμος. μέγα φουσῶ = πολὺ φουσκώνω. ἐπαίρω θυμὸν = ἀνάβω ἀπὸ θυμοῦ· ἐπαρεῖ θυμὸν = θὰ θυμώσῃ. τότε καὶ δεινὸν = τοῦτο ἀκριβῶς εἶναι ὁ φόβος = ἐδῶ ἀκριβῶς εἶναι ὁ φόβος. Ὁ Ἀχιλεὺς ἦτο ὀξύθυμος καὶ πολὺ εὐαίσθητος εἰς ζητήματα τιμῆς, ὡς βλέπομεν παρ' Ὀμήρῳ, ὅπου ἐτοιμάζεται καὶ τὸ ξίφος νὰ ἀνασπᾷ κατὰ τοῦ Ἀγ. σήμαιν' ὅ τι φῆς = λέγε ὅ,τι ἔχεις νὰ εἴπῃς. ὄνομα παρέχων οὐκ ἔργον = δίδων μόνον τὸ ὄνομά του, ὅχι δὲ καὶ τὴν ἐν ἔργοις συμμετοχὴν του. ὅ τι πράσσομεν· πλαγία ἐρώτησις ἐκ τοῦ οὐκ οἶδε = τί μαγειρεύομεν. ὅτι· εἰδικὸς σύνδεσμος ἐκ τοῦ οὐκ οἶδε. ἐπιφημίζω = ὑπόσχομαι. ἐκδώσειν λέκτροις = ὅτι θὰ δώσω εἰς γάμον. νυμφεῖος ἀγκῶν = νυμφικὴ ἀγκάλη, ὅς... Δαναοῖς· ἀναφορ. αἰτιολ. πρότασις. τῷ τῆς θεᾶς (γόνυ) = τῷ Ἀχιλλεῖ, τῷ υἱῷ τῆς Θέτιδος. φρατίζω = ἐπιφημίζω· ἡ μετοχὴ φρατίσας ἐνδοτική. ἄλοχον (κατηγ.) ἤγες· παρατ. τοῦ ἐπιχειρουμένου = ἐπεχειρεῖς νὰ φέρῃς, ἐδοκίμαζες, ἐσχεδιάζες νὰ φέρῃς. σφάγιον· κατηγ. = θύμα. Δαναοῖς· δοτική χαριστική. ἐξίσταμαι γνώμας = χάνω τὸ λογικὸν μου, ξεμυαλίζομαι. ἄτα = ἄτη = ἡ τύφλωσις τοῦ νοῦ, τὸ ἀμάρτημα καὶ ἡ τιμωρία, ὡς ἐνταῦθα. Ἀξιοσημείωτοι οἱ δωρικοὶ τύποι γνώμας ἐξέστην (136), ἄταν (137) πρὸς οὓς παράβαλε καὶ τοὺς: τὰν ἀκλύσταν (120), τὰν σὰν (119). ἐρέσσω πόδα = κινῶ γοργὰ τοὺς πόδας· ἐρέσσω κεῖται μεταφορικῶς· πόδα ὁ ἐν. ἀντὶ τοῦ πληθ. (πρβλ. δορὶ). ὑπέικω γῆρα = ὑποκύπτω εἰς τὸ γῆρας, μὲ καταβάλλει τὸ γῆρας. νυ(ν) = λοιπόν. μὴ ἀλσώδεις ἴζου κρήνας = μὴ

ἴζου ἔδρας κρηνῶν ἀλσώδεις = μὴ καθίσσης εἰς σκιερὰς κρήνας.
θέλγομαι ὕπνῳ = παραδίδομαι εἰς τὰ θέλγητρα, τὴ γλύκα τοῦ ὕπνου.
εὐφημα θρόει = λέγε αἰσίους λόγους, σιώπα· τί εἶναι αὐτὰ ποὺ λέγεις ;
 πῶς ἐφαντάσθης πὼς μπορῶ ἐγὼ νὰ κάνω ἓνα τέτοιο λάθος ; Θεὸς φυ-
 λάξοι. Μὲ μεγάλην ἀγανάκτησιν ὁ γέρον ἀποκρούει τὴν μομφὴν ὀκνηρίας
 καὶ ῥαθυμίας. Κατὰ τὰς ἱεροτελεστίας ὤφειλον οἱ παρόντες νὰ λέγουν
 εὐφήμες, εὐοίωνους λόγους· ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο δυνατόν νὰ λεχθῇ δυσοίωνος
 λόγος, ἐτήρουν σιγὴν, ὅθεν **εὐφημεῖτε** = σιωπᾶτε. **πάντη** = παντοῦ.
πόρος σχιστὸς = σταυροδρόμι. **ἀμείβω** = περνῶ. **λεύσσω** = παρατη-
 ρῶ, βλέπω. **φυλάσσω** = κοιτάζω προσεκτικά. **μὴ τις σε λάθῃ...**
ναῦς. ἡ σειρά : **μὴ τις ἀπήνῃ κομίζουσα παῖδα πρὸς ναῦς Δαναῶν**
λάθῃ σε παραμειψαμένη τροχαλοῖσιν ὄχοις· ἀπήνῃ τετράτροχος
 ἅμαξα συρομένη ἀπὸ ζευγὸς ἵππων ἢ ἡμιόνων· **παραμείβομαι** = προσ-
 περνῶ. **μὴ λάθῃ παραμειψαμένη** = μὴ προσπεράσῃ καὶ δὲν τὴν ἀντι-
 ληφθῇς. **τροχαλὸς** = ταχύς. **ὄχος** = ὄχημα. **πάλιν ἐξόρμα** = γύρισέ
 (τὴν) βιαστικὰ πίσω. **σεῖε χαλινούς** = δούλευε σύντονα τοὺς χαλινούς·
 σημείωσον τὸ ἀσύνδετον, δι' οὗ ἀποδίδεται ἡ διέγερσις τοῦ λέγοντος καὶ
 αἰσθητοποιεῖται ἡ γοργότης τῶν ἐπαλλήλων πράξεων. **ἰεῖς** = κατευθύ-
 νων τὴν συνοδείαν. **(πομπαὶ) ἐπὶ Κυκλώπων θυμέλας** = εἰς τὴν Κυ-
 κλωπεῖαν ἀκρόπολιν τῶν Μυκηνῶν· **θυμέλη** = βωμός, ἱερόν· **θυμέλαι**
Κυκλώπων = τὰ ἱερὰ τὰ περιβαλλόμενα ὑπὸ τῶν Κυκλωπεῶν τειχεῶν,
 ἡ ἀκρόπολις ἡ περιβαλλομένη ὑπὸ τοιούτων. Τὰ ἱερὰ ἐκάστης πόλεως
 εὐρίσκοντο συνήθως ἐν τῇ ἀκροπόλει. Γνωστὰ ἐκ τῆς ἱστορίας τὰ προῖ-
 στορικὰ τείχη τῶν Μυκηνῶν, τῆς Τίρυνθος, ἐκ πελωρίων ἀκατεργάστων
 λίθων· ἡ κτίσις τῶν ἀπεδίδετο εἰς τοὺς Κύκλωπας, μυθικὸν λαὸν τεκτό-
 νων, ἐκ τῆς Λυκίας κατὰ τοὺς ἀρχαίους προερχομένων, ἐχόντων τὸ σῶμα
 γιγαντωδές. **φράσας τάδε** = μετὰ τὴν προφορικὴν ἀνακοίνωσιν τούτων.
πιστὸς = πιστευτός. **παιδὶ σέθεν** = εἰς τὴν κόρην σου. **σφραγίδα**
φύλασσε = πρόσεξε μὴ χαλάσῃς τὴν σφραγίδα. **ἴθι** = ἐμπρός· κατε-
 πείγει τὸν πρεσβύτερον ὁ Ἀγ. **λευκαίνει ἤδη τόδε φῶς** = ἀπλώνουν
 τὰς πτέραι τὸ λευκὸ φῶς των. **ἥως πῦρ τε τεθρίππων τῶν Ἀελίου**
 = ἡ αὐγὴ καὶ τὸ πύρινον τέθριππον (ἄρμα) τοῦ Ἥλιου. **σύλλαβε μό-
 χθων** = μετάπιασέ μας καὶ σὺ = δὸς καὶ σὺ χεῖρα βοηθείας στὰ βάσανά
 μου. **ὄλβιος** = εὐτυχής (ἀπὸ ὕλικῆς ἀπόψεως). **ἐς τέλος** = μέχρι
 τέλους τοῦ βίου. **εὐδαίμων** = ὁ μὴ δοκιμάζων δυστυχίας· εἰς τὸ ὄλβιος
 καὶ **εὐδαίμων** ἐννόησον τὸ παραλειπόμενον **ἐστί**. Διαρκὴς εὐδαιμονία

εἶναι ἀνύπαρκτος εἰς τὸν κόσμον. Ὁ Ἀγαμέμνων παρ' ὅλον τὸ ἐπιφανειακὸν του μεγαλεῖον εἶναι δυστυχὴς κατὰ γε τὰ κρατοῦντα παρ' ἀνθρώπους. Ὁ γέρον ἀπέρχεται ταχὺς διὰ τῆς ἀριστεραῆς παρόδου. Ὁ Ἀγαμέμνων συνοδεύει ἀπερχόμενον αὐτὸν μὲ τοὺς τελευταίους τούτους λόγους καὶ εἶτα εἰσέρχεται εἰς τὴν σκηνὴν του.

Οἱ ἐρμηνευθέντες στίχοι 1 - 163 ἀποτελοῦν τὸν Π ρ ό λ ο γ ο ν τῆς τραγωδίας. Ὁ πρόλογος, ἀντιστοιχῶν πρὸς τὴν Α' προᾶξιν σημερινῆς τραγωδίας, τμῆμα τῆς τραγωδίας διαλογικόν, ἀπαγγελλόμενον ἐν ὀνύμῳ, περιέχει τὴν λεγομένην π ρ ό τ α σ ι ν (εἰσαγωγὴν), ἥτις εἰσάγει τὸν θεατὴν εἰς τὴν προᾶξιν τοῦ δράματος, ἐν προκειμένῳ τὴν θυσίαν τῆς Ἰφιγενείας, δίδουσα τὰς ἀναγκαίας ἐξηγήσεις διὰ τὰ προηγηθέντα τῆς τραγωδίας γεγονότα, περιέχει τὸ ἐλαττήριον τὸ κινεῶν τὴν προᾶξιν, ἐν προκειμένῳ τὴν μαντείαν τοῦ Κάλχαντος, ἐγείρει δὲ τὴν προσοχὴν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον, ἐν προκειμένῳ διὰ τῆς ἀνακλήσεως τῆς προτέρας πρὸς τὴν Κλυταιμίστραν ἐντολῆς· οἱ θεαταὶ εἶναι περίεργοι νὰ ἴδουν, ἂν θὰ προλάβῃ ἡ δευτέρα ἐπιστολὴ νὰ φθάσῃ ἢ θὰ εἶναι ἀργὰ καὶ τὸ κακὸν ἀνεπανόρθωτον. Τὸν παρόντα πρόλογον ἀποτελεῖ μία μόνον διαλογικὴ σκηνή, ὅπου πρόσωπα εἶναι ὁ Ἀγαμ. καὶ ὁ πρεσβύτες. Ἡ σκηνὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν λόγον τοῦ Ἀγαμ. (49 - 114), σχεδὸν μονολογικὸν (ἐξαιρέσει τῶν τελευταίων στίχων του 107 - 114), ἐν ἱαμβικοῖς τριμέτροις, καὶ ἀπὸ ἀναπαιστικὸν διάλογον, ἐν μέρει μὲν προτασσόμενον (1 - 48), ἐν μέρει δ' ἐπιτασσόμενον (115 - 163). Τοῦτου ὄντος ἀσυνήθους εἰς τὴν ἀρχαίαν τραγωδίαν ἐξεφράσθη ἡ εἰκασία ὅτι ὁ πρόλογος τῆς τραγωδίας, τὸν ὁποῖον ἀποθανὼν ὁ Εὐριπίδης ἀφῆκεν, εἶναι οἱ στίχοι 49 - 114, κατὰ τὸν τρόπον τῶν Εὐριπιδείων προλόγων πεποιημένος, τὰ δὲ τμήματα 1 - 48 καὶ 115 - 163 προσέθηκεν ὁ υἱὸς τοῦ Εὐριπίδου, ὁ ὁμώνυμος, ὅστις ἐδίδαξε τὴν ὑπὸ τοῦ πατρὸς καταλειφθεῖσαν τριλογίαν, Ἰ φ ι γ έ ν ε ι α ν τ ῆ ν ἐ ν Α ὐ λ ί δ ι, Ἀ λ κ μ έ ω ν α ἐ ν Κ ο ρ ί ν θ ω καὶ Β ά κ χ α ς, ἵνα ἐκκρούσῃ τὸ μονότονον καὶ ἀνιαρὸν, τὸ ὁποῖον ἐνεφάνιζον οἱ πρόλογοι τοῦ πατρὸς του. Ἡ γλῶσσα εἰς τὰ διαλογικὰ μέρη εἶναι ἡ ἀρχαία Ἀττικὴ μὲ ἰωνικοὺς τύπους καρυκευμένη, παρ' Εὐριπίδην δὲ πλησιάζει πολὺ πρὸς τὴν γλῶσσαν τοῦ πεζοῦ λόγου.

Κενωθείσης τῆς ὀρχήστρας γυναικες ἐκ Χαλκίδος, ἔγγραμοι καὶ νεαραί, παρέρχονται ἤδη διὰ τῆς δεξιᾶς παρόδου (ὡς ἐγχώρια καὶ δὴ ἐκ τῶν λιμένων) εἰς πέντε στοίχους ἐπαλλήλους, ἕκαστον ἐκ τριῶν γυν-

ναικῶν, ἢ εἰς τρεῖς ζυγούς, ἕκαστον ἐκ πέντε, εἰς τὴν ὁρχήστραν μὲ σεμνότητα ἀνάλογον πρὸς τὸν σεμνὸν ὄνθυμὸν τῶν ἀναπαίστων, μὲ στολὴν ἀνάλογον πρὸς τὴν κοινωνικὴν τῶν θέσιν, μὲ χρυσοῦς εἰς τὴν κεφαλὴν τῶν στεφάνους καὶ κατευθύνονται εἰς τὰ πρὸ τῆς σκηνῆς τοῦ ἀρχιστρατήγου, χωρὶς νὰ λέγουν τί θέλουν ἐκεῖ, ἄδουν δὲ κατὰ τὴν πάροδον ᾄσμα χορικόν, π ᾶ ρ ο δ ο ν καὶ αὐτὸ καλούμενον, τὸ ὁποῖον θὰ ἐρμηνεύσωμεν ἐφεξῆς.

ΠΑΡΟΔΟΣ (164 - 302)

Στροφή α' (164 - 184)

ἔμολον· ᾄρ. β' τοῦ βλώσκω = ἔρχομαι (πρβλ. μολὼν λαβέ, αὐτόμολος)· ὁ ἐν., διότι ἐκάστη γυνὴ τοῦ Χοροῦ ὁμιλεῖ διὰ τὸν ἑαυτὸν της. ἄμφι παρακτίαν ψάμαθον Αὐλίδος ἐναλίας = γύρο ἀπὸ τὴν ἀμμουδιάν τῶν ἁκτῶν τῆς παραλίας Αὐλίδος. Σημείωσον τὴν ποικιλίαν τῶν συνωνύμων ἐπιθέτων (παρακτίαν (164), ἐναλίας (165), ψάμαθον καὶ Αὐλίδος). χεύματα = τὰ ρεύματα. στενόπορθμος = ὁ τοῦ στενοῦ πορθμοῦ. κέλλω ἀμεταβ. = προσορμίζομαι., καταπλέω· κέλσασα = προσορμισθεῖσα (διὰ λέμβων). πόλιν = πατρίδα Χαλκίδα, ἀγχιάλων ὑδάτων τᾶς κλεινᾶς Ἀρεθούσας τροφόν. τροφός = ἡ τροφοδοτοῦσα. ἀγχιάλος (ἄγχι-άλος) = παραθαλάσσιος. Ἀρέθουσα· ὄνομα πηγῶν πολλῶν ἐν Ἑλλάδι. Ἡ τῆς Χαλκίδος Ἀρέθουσα, περὶ ἧς ἐνταῦθα πρόκειται, ἴσως εἶναι ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν παρὰ τὸν Ἅγιον Στέφανον 20' μακρὰν τῆς Χαλκίδος κατὰ τὴν ὁδὸν Χαλκίδος - Ἐρετρίας. ὡς κατιδοίμαν = ἵνα κατίδοιμι = ἵνα μὲ προσοχὴν παρατηρήσω. ἀγανός (ἀ [ἐπιτ.] - γαίω, γαῦρος) εὐγενής, ὑπερήφανος. πλάται ναυσιπόροι = νῆες κωπήλατοι. πλάτη· συνεκδοχὴ· πλάτη κυρίως ἡ κώπη, διὰ τὸ πλατὺ κάτω ἄκρον. οὖς ἐπὶ Τροίαν... στέλλειν· ἡ σειρὰ: οὖς ἀμέτεροι πόσεις ἐνέπουσι τὸν ξανθὸν Μενελάον τε Ἀγαμέμνονά τ' εὐπατρίδαν στέλλειν ἐπὶ Τροίαν ἐλάταις χιλιόναυσιν. πόσις - ιος = σύζυγος. ἐν(ν)έπω = λέγω. εὐπατρίδας = ὁ ἐξ εὐγενῶν πατέρων, ὁ εὐγενής. στέλλω = ἐτοιμάζων ἄγω. ἐλάταις χιλιόναυσιν = μὲ χίλια πλοῖα ἐλάτης, ἐλάτινα. ἐλάτη· συνεκδοχὴ. οὖς· ἄντικ. τοῦ στέλλειν. Μενελάον τε Ἀγαμέμνονά τε εὐπατρίδαν· ὑποκ. τοῦ στέλλειν, ἐπὶ τὰν Ἑλέναν = πρὸς ἀνάκτησιν τῆς Ἑλένης. Μετὰ ταῦτα εὐθὺς ἀμέσως ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ ἄν = ἦν Ἑλένην

(έλαβε). **δονακοτρόφος** = ὁ τρέφων καλάμια. **Εὐρώτας**· ὁ γνωστός τῆς Σπάρτης ποταμός. **δῶρον τὰς Ἀφροδίτας** = ὡς δῶρον ἀπὸ τὴν Ἀφροδίτην· ἡ Ἀφροδίτη λέγεται καὶ Κύπρις, διότι ἐλατρεῖτο ἐν Κύπρῳ καὶ δὴ ἐν τῇ Πάφῳ. **ἐπὶ κρηναίαισι δρόσοις** = πλησίον δροσερῶν πηγῶν. **ἔσχεν ἔριν μορφᾶς** = ἠγωνίσθη εἰς ἀγῶνα καλλονῆς, εἰς καλλιστεῖα. Τὸ δῶρον, ἡ Ἑλένη, ἐδόθη μετὰ τὰ καλλιστεῖα, ἀφ' οὗ ἔλαβεν ἡ Ἀφροδίτη ὡς καλλίστη, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Πάριδος τοῦ βουκόλου, τὸ μῆλον τῆς Ἑριδος.

Ἀντιστρ. α' (185 - 205)

πολύθυτον δὲ δι' ἄλσος Ἀρτέμιδος ἤλυθον ὁρομένα = διὰ τοῦ πολυθύτου δὲ ἄλσους τῆς Ἀρτέμιδος ἤλθον πεταχθεῖσα βιαστικά. **πολύθυτον ἄλσος** = ἄλσος ὅπου πολλαὶ θυσίαι προσφέρονται. Ἀσυνεδήτως ὁ Χορὸς ὑπενθυμίζει εἰς τὸν θεατὴν καὶ τὴν θυσίαν τῆς Ἰφιγενείας, ἣν ἤξιώσε πρὸ ὀλίγου ἡ Ἀρτεμις. **ὁρομένα** μ. ἀόριστος μετοχῆς τοῦ ὀρνυμαι = ἐγείρομαι, πετιέμαι. **φοινίσσουσα παρῇδ' ἐμὰν αἰσχύναν** **νεοθαλεῖ** = μὲ τὸ ἐρύθημα τῆς αἰδοῦς εἰς τὴν νεανικὴν παρειάν. **φοινίσσω** = κοκκινίζω· ἐδῶ μεταβατικῶς κεῖται. **παρῆς** = παρηῆς = παρειά. **νεοθαλῆς**· ἐπίθ. = νεανικός· τὸ ἐπίθετον καθ' ὑπαλλαγὴν εἰς τὸ αἰσχύναν ἀντὶ νὰ ἀναφέρεται εἰς τὸ παρῆδα. **θέλουσ' ἰδέσθαι** = θέλουσ' ἰδεῖν. **ἀσπίδος ἔρυμα καὶ κλισίας ὅπλοφόρους Δαναῶν** = τὰς μαχίμους δυνάμεις καὶ τὰς σκηνὰς τῶν ὀπλιτῶν Δαναῶν. **ἔρυμα** = προφυλακτήριον, ἀμυντήριον. **ἀσπίς**· περιληπτικόν = ὀπλῖται ἀσπιδόφοροι. **κλισίαι ὅπλοφόροι** = σκηναὶ φέρουσαι ὀπλίτας, **ἀσπίδος ἔρυμα** — **κλισίας ὅπλοφόρους** χιαστί. **ἵππων ὄχλος** = ἀρμάτων πλῆθος. **δύ' Αἴαντε** = τοὺς δύο Αἴαντας, δηλ. τὸν Αἴαντα τὸν υἱὸν τοῦ Οἰλέως, βασιλέως τῶν Λοκρῶν, καὶ τὸν Αἴαντα τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως τῆς Σαλαμῖνος Τελαμῶνος, τὸν ἀνδρείοτατον τῶν Ἑλλήνων μετὰ τὸν Ἀχιλλέα, τὸ ἔρκος Ἀχαιῶν, τὸν Σαλαμῖνος στέφανον = τὴν δόξαν τῆς Σαλαμῖνος. **Πρωτεσίλαος**· υἱὸς τοῦ Ἰφίκλου ἐκ Φυλάκῃς τῆς Θεσσαλίας, ὁ πρῶτος πεσὼν τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν ἀπόβασιν αὐτῶν εἰς τὴν Τροίαν. **θάκος καὶ θῶκος** = ἔδρα. **ἐπὶ θάκοις**· ἀνάφερε εἰς τὸ συνέδρω· **σύνεδρος** = ὁ συγκαθήμενος. **ἡδομένους** κατηγορ. μετοχῇ = νὰ εὐχαριστοῦνται (οἱ δύο Αἴαντες, ὁ Πρωτεσίλαος καὶ ὁ ἐφεξῆς ἀναφερόμενος Παλαμήδης). **μορφαὶ πολύπλοκοι** = συνδυασμοὶ πολύπλοκοι. **πесоί**· εἶδος παιδιᾶς ἀναλόγου πρὸς τὸ ζατρίκιον· λέγεται ὅτι τὴν παιδιὰν

ἐφεῦρεν ὁ Παλαμήδης κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του. Εἰς τὸν Παλαμήδην, υἱὸν τοῦ Ναυπλίου, ἀπεδίδοντο καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἐφευρέσεις. **Ποσειδᾶν** καὶ (**Ποτ(ε)ιδᾶν**) δωρικὰ = ὁ Ποσειδῶν. **παῖς Ποσειδᾶνος** = ὁ Ναύπλιος. **Διομήδης**: υἱὸς τοῦ Τυδέως, βασιλεὺς τοῦ Ἄργους. **κεχαρημένος** = διασκεδάζων. **ἡδοναῖς δίσκου** = μὲ τὸν δίσκον. **παρά**: ἐπίρρημα = πλησίον. **Μηριόνης**, θεράπων τοῦ βασιλέως τῆς Κρήτης Ἰδομενέως, ὁ ὁποῖος λέγεται Ἄρεος ὄζος, βλαστάρη τοῦ Ἄρεως, κατὰ μεταφοράν. **θαῦμα βροτοῖσι** = προκαλῶν ὄλων τὸν θαυμασμόν. **τὸν Λαέρτα τόκον** = τὸ παιδί τοῦ Λαέρτου, τὸν Ὀδυσσεά. **νησαῖα ὄρη** = ὄρεινῃ νῆσος· ἡ Ἰθάκῃ εἶναι πετρώδης καὶ ὄρεινῇ, ἔχουσα τὸ ὄρος Νήριτον. **Νιρεὺς** ἐκ Σύμης τῆς Δωδεκανήσου, ὁ κάλλιστος μετὰ τὸν Ἀχιλλέα, ἄγων μόνον τρεῖς ναῦς· οἱ ἥρωες Διομήδης, Μηριόνης, Ὀδυσσεὺς καὶ Νιρεὺς βάλλουσι τὸν δίσκον.

Ἐπὶ δὲ (206 - 230)

εἶδον... Ἀχιλλῆα. **λαιψηροδρόμος** = ποδῶκης. **ισάνεμος** = τρέχων ὡς ἄνεμος· ἐπιθετὸν διορίζον τὸ **λαιψηροδρόμον** Ἀχιλλῆα. **ποδοῖν**· δοτ. τῆς ἀναφορᾶς· ὅρα τὰ ὁμηρικὰ **ποδῶκης, πόδας ὠκύς, ποδάρκης** καὶ παράβαλε τὰ ὁμηρικὰ ἐπίσης **ποδήνεμος ὠκέα Ἴρις**, τῷ ἅμα **πνοιῇσι πετέσθην**. **ἐκπονῶ** = ἐκπαιδεύω. **Χείρων**· ὁ δικαιοτάτος τῶν Κενταύρων, περιώνυμος παιδαγωγὸς τοῦ Ἀχιλλέως. **αἰγιαλοῖσι παρά τε κροκάλοις**· ἐν διὰ δυοῖν = εἰς τὰ χαλίκια τῆς θαλάσσης. **δρόμον ἔχω σὺν ὄπλοις** = τρέχω ἔνοπλος. **πονῶ ἄμιλλαν ποδοῖν** (δοτ. ὄργαν.) = ἄμιλλῶμαι πεζός. **τέτρωρον** = τέθριππον ἄρμα, οὗ ἐπέβαιναν ὁ διφρηλάτης Εὐμήλος, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀδμήτου καὶ τῆς Ἀλκήστιδος, ὁ ἐγγονὸς τοῦ Φέρητος (Φερητιάδης). **ἐλίσσων** = ἐλίσσόμενος = στριφογυρίζων ἐπάνω κάτω περὶ τὰ τέρματα. **ἐβοᾶτο** = ἐβόα = ἐφώναζε δυνατὰ (ἐρεθίζων τοὺς ἵππους). **ῶ** = οὐ (Εὐμήλου). **ιδόμαν** = εἶδον, ἐξ οὗ ἡ μετοχὴ **θεινομένους**. **χρυσοδαίδαλτοι στομίοις πῶλοι** = στολισμένοι μὲ χρυσοὺς χαλινούς ἵπποι. **κέντρον** = ῥάβδος μὲ αἰχμὴν ὀξεῖαν, δι' ἧς κεντοῦν τοὺς ἵππους. **θεῖνομαι κέντρῳ** = μαστιγοῦμαι. **μέσοι ζύγιοι**· ἵπποι οἱ ὑπὸ τὸν ζυγὸν ἐν μέσῳ ἐξευγμένοι ἐκατέρωθεν τοῦ ῥυμοῦ (τημωνίου). **βαλιούς λευκοστίκτω τριχὶ** = παρδαλοὺς ἀπὸ λευκὰ στίγματα τοῦ τριχώματος. **σειροφόροι**· λέγονται καὶ **σειραφόροι** καὶ **σειραῖοι** = οἱ δύο ἄκροι

ἵπποι τοῦ τεθρίππου, διὰ σειρῶν (σχοινίων) προσδεδεμένοι εἰς τὸ ἄρμα. Τούτων ὁ μὲν ἀριστερὸς σειραῖος ἔδει νὰ διαγράψῃ περὶ τὴν **νύσσαν** ἢ τὸν **καμπτήρα** τοῦ ἵπποδρόμου βραχὺ τόξον, ὁ δ' ἕτερος ἄκρος δεξιὸς νὰ διαγράψῃ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ μέγιστον τόξον, διὸ καὶ ὀνομάζονται **ἀντήρεις**, ἥτοι ἀντίθετοι, ἀναπτύσσοντες ἐκάτερος ταχύτητα ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον πρὸς τὸν ἕτερον. **καμπαῖσι**· τοπ. = κατὰ τὰς στροφὰς (περὶ τὸ τέρμα καὶ τὴν ἀφετηρίαν τοῦ ἵπποδρόμου). **πυρρόθριξ** = κοκκινوترίχης. **ποικιλοδέρμων** = παρδαλός· τὰ δύο ἐπίθετα κατηγορούμενα. **μονόχαλα σφυρὰ** = ἀστράγαλοι μόνοπλοι· **μονόχαλος** = **μονόχηλος**, ὁ ἔχων μίαν χηλὴν, ἓνα νύχι· **μονόχαλα σφυρὰ** εἶναι κατὰ τὸ μώνυχες ἵπποι. **οἷς** = τούτοις λοιπόν. **παρεπάλλετο** = παρέτρεχε πάλλων τὰ ὅπλα ὁ Πηλεΐδης Ἀχιλλεύς. **ἄντυξ** θ., τὸ μέτωπον τοῦ δίφρου τοῦ ἄρματος. **σῦριγξ** θ., τὸ χωνὶ τοῦ τροχοῦ, ὅπου εἰσέρχεται τὸ ἄκρον τοῦ ἄξονος. Ἡ περιγραφὴ τῆς ἀμίλλης καὶ τῶν ἵππων γραφικωτάτη, ἰδίᾳ τὰ: **ἐβοᾶτο** καὶ **παρεπάλλετο**, περιγράφεται δὲ διεξοδικώτερον καὶ ἐξαίρεται ὁ ἥρωας Ἀχιλλεύς, διότι οὗτος θὰ παίξῃ σπουδαῖον ρόλον εἰς τὴν τραγωδίαν. Διὰ λεπτομερείας περὶ τῶν ἵπποδρομικῶν ἀγώνων συμβουλευέθητι τὴν Σοφ. Ἡλέκτραν στίχ. 701 κ.ἑξ.

Στροφή β' (231 - 241)

ἔρχομαι εἰς ἀριθμὸν ναῶν = μετρῶ τὰ πλοῖα. **ἀθέσφατος** (ἀ [στερ.] - θέσφατος, θεός - φημί) = ἀπερίγραπτος. καὶ **εἰς θέαν ἀθέσφατον** (ἤλθον) = καὶ ἀπέλαυσα ἀπερίγραπτον θέαμα. **ὥς** = ἵνα. **πλήσασιμι**· ἄορ. τοῦ πίμπλημι = πληρῶ, ἱκανοποιῶ. **ὄψις γυναικεῖος ὁμμάτων** = γυναικεῖα φιλοπεριέργεια. **ἀδονάν** = ἡδονή· κατὰ παράθεσιν διορισμός. **μείλινον** = γλυκεῖαν ὥς μέλι. **ἦν ἔχων** = εἶχε. **πλάτας**· περιληπτικὸν = τῆς **πλάτης** = τοῦ στόλου. ὁ Μυρμιδῶν Ἄρης **Φθιώτας** (-ης) = αἱ μάχιμοι δυνάμεις τῶν Μυρμιδόνων τῆς Φθίας. **θουρίαις**· ἀντὶ **θοαῖς** = μὲ ταχύπλοα πλοῖα. Τὸ ἐπίθετον εἶναι κοσμητικὸν ἀνδρῶν, διὸ καὶ αἱ νῆες ἐδῶ προσωποποιοῦνται. Ὁ Εὐριπίδης ἀναχρονιστικῶς καλεῖ τὰ πλοῖα ταχύπλοα, ὅπως ἦσαν εἰς τοὺς χρόνους τοῦ· τὰ πλοῖα ἦσαν μόνον μεταφορικά, ὅχι καὶ πολεμικά. **Νηρηῖδες δὲ θεαὶ χρυσέαις εἰκόσι κατ' ἄκρα ἔστασαν** = Νηρηίδες δὲ θεαὶ μὲ τὰ χρυσᾶ ἀγάλματά των εἰς τὰ προεξέχοντα ἄκρα τῆς πρύμνης ἦσαν στημέναι. **Νηρηίδες**· αἱ πεντήκοντα θυγατέρες τοῦ θαλασσίου θεοῦ Νηρέως· τούτων

μία ἦτο καὶ ἡ Θέτις. **σῆμα** = ὡς διακριτικὸν γνῶρισμα. **πρύμναις** τοπικὴ πτώσις.

Ἀντιστρ. β' (242 - 252)

Ἀργείων δὲ νᾶες ἔστασαν ἰσῆρετμοι = Ἀργείων δὲ νῆες ἔχουσαι κώπας ἴσας ἐστέκοντο. **πέλας ταῖσδε** = πλησίον τούτων ἐδῶ τῶν πλοίων, δηλ. τοῦ Ἀχιλλέως. **ῶν** = τούτων. **στρατηλάτας (-ης) ἦν ὁ παῖς Μηκιστέως, ὃν (Μηκιστέα) τρέφει** = ἀνέθρεψεν ὁ Μηκιστεὺς ἦτο υἱὸς τοῦ Ταλαοῦ, ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τοῦ Ἀργεῶν Ἀδράστου, πατὴρ τοῦ Εὐρύαλου, ἐταίρου τοῦ Διομήδους. **Καπανεύς** Ἀργεῖος ἥρως, εἷς τῶν ἐπτὰ ἐπὶ Θήβας. **Σθένης** υἱὸς τοῦ Καπανεύς, θεράπων τοῦ Διομήδους. **Ἀθίδος (γῆς)** = ἐκ τῆς Ἀττικῆς δὲ ὁ **Θησεὺς παῖς** = ὁ Δημοφῶν. Καθ' Ὅμηρον ἐν Β 552 τῶν Ἀθηναίων ἡγεῖτο ὁ Μενεσθεὺς ἄγων 50 ναῦς. Ταύτας αὐξάνει εἰς 60 ὁ Εὐριπίδης κολακεύων τοὺς Ἀθηναίους. **ἐξῆς** = ἐχόμενος, συγκρατητὰ μὲ τὰ πλοῖα τῶν Ἀργείων. **ναυλοχῶ** = ἔχω ἀγκυροβολήσει. **θεὰν Παλλάδα ἐν μωνύχοις ἔχων πτερωτοῖσιν ἄρμασιν** = ἔχων τὴν Παλλάδα ἐπιβαίνουσαν ἄρματος μονόπλων πτερωτῶν ἵππων. **μῶνυχος** = ὁ ἔχων μίαν ὀπλήν· τὸ μωνύχοις πρὸς τὸ ἄρμασι ἀντὶ νὰ φέρεται πρὸς τοὺς ἵππους τοῦ ἄρματος. **θετὸς** = τοποθετημένος, στημένος. **φάσμα** = σῆμα. **εὐσημον** = εὐδιάκριτον. **ναυβάτης** = ὁ τῆς νεὼς ἐπιβάτης.

Στροφή γ' (253 - 264)

Βοιωτῶν ὄπλισμα = αἱ ἔνοπλοι δυνάμεις τῶν Βοιωτῶν. **εἰδόμεαν (-ην)** = εἶδον. **ποντίας νῆας** = ναῦς δι' ὑπερπόντια ταξίδια προωρισμένες. **σημείοισι** = σήμασι. **Κάδμος ἦν (σῆμα)**· εἶχον σῆμα τὸν Κάδμον, τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως τῆς Φοινίκης Ἀγρήορος, τὸν κτίστην τῆς Καδμείας, ἀκροπόλεως τῶν κτισθεισῶν ἔπειτα Θηβῶν. **Φονεύσας** οὗτος δράκοντα ἐν Θήβαις ἔσπειρε τοὺς ὀδόντας τοῦ δράκοντος καὶ ἐξ αὐτῶν ἀνεδύθησαν ἐκ τῆς γῆς ἄνδρες ἔνοπλοι, ἐξ ὧν ἐπέζησαν πέντε, γενάρχαι τῶν ἀριστοκρατικῶν οἴκων τῶν Θηβῶν. Τούτων τὰ μέλη διὰ τὴν ἀνωτέρω αἰτίαν ἐλέγοντο **δρακοντογενεῖς ἢ σπαρτοί. κόρυμβα· κόρυμβος** ἄρσ., εἰς τὸν πληθ. **οἱ κόρυμβοι** καὶ τὰ **κόρυμβα** = τὸ προεξέχον καμπύλον ἄκρον τῆς πρύμνης. **ἄρχε** = ἤρχε **ναῖου στρατοῦ** = τοῦ στόλου **Λήιτος** ὁ βασιλεὺς τῶν Θηβῶν γηγενῆς (ἀπὸ τοὺς δρακοντο-

γενεῖς) ὧν. Οἱ ἐκπεσόντες στίχοι μετὰ τὸν 260 περιέγραφον τὰς δυνάμεις τῶν Φωκέων καὶ τοὺς ἀρχηγούς. **ἦν ἄγων = ἦγε. Οἰλέως τόκος = ὁ Αἴας. Ἰσας τοῖσδε**, κατὰ βραχυλογία ἀντί: Ἰσας ταῖς τῶνδε (τῶν Φωκέων). **Θρονιάς πόλις** = τὸ Θρόνιον, πρωτεύουσα τῶν Ἐπικνημιδίων Λοκρῶν παρὰ τὸν Μαλιακὸν κόλπον.

Ἀντιστρ. γ' (265 - 276)

ἐκ **Μυκήνας** τὰς **Κυκλωπίας** = ἀπὸ τὰς Μυκήνας τὰς ἐχούσας τὰ Κυκλώπεια τεῖχη· **Μυκήνη (-αι)**. **ἔπεμπε** = ἔστειλε (178), ἦγεν, ἐκινητοποιεῖ. **ναυβάτας** = ἐπιβαίνοντας τῶν νεῶν = ἐπιβάτας. **ἡθροῖσμένους** = ἡθροισμένους. **σὺν** = συγχρόνως. **ἦν ταγὸς** = ἦν στρατηγός. **σὺν ταγὸς** = συστράτηγος μὲ αὐτόν, ὁ Ἄδραστος. **τὰς φυγούσας μέλαθρα . . . ὡς λάβοι** ἡ σειρά: ὡς (= ἴνα) **λάβοι Ἑλλὰς πρᾶξιν** (= ἐκδίκησιν) **τὰς φυγούσας** (τῆς φυγούσης γεν αἰτίας) **μέλαθρα** (= οἶκον) **χάριν βαρβάρων γάμων** (= γάμων μετὰ βαρβάρων). ὁ πληθ. διὰ τὴν γενίκευσιν. Πολλάκις εἰς τὴν τραγωδίαν τονίζεται ὅτι ἡ ἀρπαγὴ τῆς Ἑλένης ἦτο ὕβρις δι' ὅλην τὴν Ἑλλάδα. **Νέστωρ Γερήνιος** ἐκ τῆς Γερηνίας, πόλεως ἐν Μεσσηνίᾳ, ὅπου ἐγεννήθη καὶ ἀνετράφη. **κατειδόμεν (-ην)** = κατεῖδον. **πρύμνας** (= πρύμνης) **σῆμα ταυρόπουν**· οὐδ. ἐπίθετον προσδιορίζον τὸ **σῆμα. ὄρᾶν**· ἀπαρέμφ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ **ταυρόπουν** = κατὰ τὴν μορφήν, **τὸν πάροικον Ἀλφε(ι)ὸν** = τὸν γείτονα Ἀλφειόν. Οὗτος ἀπετέλει τὰ βόρεια ὅρια τοῦ κράτους τῆς Πύλου. Οἱ ποταμοὶ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων παρίσταντο ταυρόμορφοι καὶ διὰ τοὺς ἐλιγμούς των, οἱ ὅποιοι ἐκαλοῦντο **κέρατα**, καὶ διὰ τοὺς μυκηθμούς.

Στροφὴ δ' (277 - 288)

δωδεκάστολοι νᾶες = στόλος δώδεκα νεῶν. **Αἰνιάνες**· ἀρχαῖο-τατον Ἑλληνικὸν φύλον κατοικοῦν κατὰ τὸν Ὀμηρον τὴν παρὰ τὴν Δαδώνην χώραν, ἐγκατασταθὲν κατόπιν εἰς τὰ νότια τῆς Θεσσαλίας, ὅπθεν ἐξεδιώχθη ὑπὸ τῶν Λαπιθῶν. **τῶν δ' αὖ πέλας δυνάστορες** (= κυρίαρχοι) **Ἥλιδος (ἦσαν)**. **πᾶς λεῶς** = ὅλος ὁ κόσμος. **λευκήρετμος Ἄρης** = ναυτικαὶ δυνάμεις ἀπὸ λευκὰ πλοῖα. **Τάφιος** = ὁ ἐκ Τάφου. Ἡ Τάφος ἦτο ἡ μεγίστη τῶν Ἑχινάδων νήσων τῶν κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀχελφού καὶ μία τῶν Ταφίων νήσων τῶν μεταξὺ

Λευκάδος καὶ Ἀκαρνανίας. Οἱ κάτοικοί της ἀναφέρονται ὡς ληστρικώτατοι. **λόχευμα** = τέκνον· καταχρηστικῶς· κυρίως λέγεται περὶ μητρὸς (λοχεύω). **Ἐχινάδες**· σύμπλεγμα ἀπὸ ἐννέα μικρὰς νησίδας εἰς τὸ Ἰόνιον Πέλαγος κοντὰ εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀχελϋοῦ (Ἀσπροποτάμου). Αἱ νῆσοι λέγονται **ναυβάταις ἀπρόσφοροι** = ἀπροσπέλαστοι εἰς τοὺς ναύτας, κοιν. κακοζύγωτα νησιά.

Ἀντιστρ. δ' (289 - 302)

ὁ Σαλαμῖνος ἔντροφος = ὁ γεννηθεὶς καὶ ἀνατραφεὶς ἐν Σαλαμῖνι, τὸ γέννημα καὶ θρέμμα τῆς Σαλαμῖνος. **ξυνᾶγε** = συνῆγε, συνέδεε. **λαιὸς** (laevus) = ἀριστερός. **τῶν** = ὧν· ἀναφέρεται εἰς τὸ δεξιὸν κέρας· ὁ πληθ. κεῖται, διότι τὸ κέρας εἶναι περιληπτικόν· ἡ γενική **τῶν** = ὧν ἐκ τοῦ ἄσσον πλησίον (ἄγχι, ἄγχιστα). **ῶρμει** = εἶχεν ἀγκυροβολήσει. **πλάταισιν ἐσχάταισι** = πρὸς τὰ τελευταῖα πλοῖα τοῦ δεξιοῦ. Ὁ Αἶας ἐσχημάτιζε σύνδεσμον τοῦ ἀριστεροῦ του κέρατος πρὸς τὰ τελευταῖα τοῦ δεξιοῦ μὲ δώδεκα εὐστρωφώτατα πλοῖα. **ὦς** = οὕτως. **ἄϊον** = ἤκουσα (πρβλ. 301). **εἰδόμεν (-ην)** = εἶδον. **ῶ**· ἀναφέρεται εἰς τὸν **ναυβάταν λεῶν** = πρὸς τοῦτον λοιπόν· **εἴ τις προσαρμόσει** = ἐάν τις φέρῃ εἰς ἐπαφήν. **βᾶρις - ἰδος** θηλ., Αἰγυπτιακὴ λέξις = βαρβαρικὸν πλοῖον. **νόστον οὐκ ἀποίσεται** κλπ = δὲν θὰ κερδίσῃ ἐπάνοδον, ἤτοι δὲν θὰ κατορθώσῃ νὰ γυρίσῃ πίσω. **οἶον ἐπίρρ.** = ὅτι τοιοῦτον. **νάϊον πόρευμα** συνεκδοχὴ = στόλος. **ἐνθάδε** = ἐδῶ, μὲ τὰς ναυτικὰς δυνάμεις ποὺ εἶδον ἐδῶ. **τὰ δέ** = ἀφ' ἐτέρου δέ. **κατ' οἴκους κλύουσα** = κατ' οἶκον πληροφορηθεῖσα, μέσα εἰς τὰς κατοικίας μας. **μνήμην σφύζομαι** = διατηρῶ τὴν μνήμην. **σύγκλητος** = ὁ πανταχόθεν προσκληθεὶς εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, ὁ συγκεντρωμένος. Ἡ ἔννοια: σύμφωνα μὲ τὴν προσωπικὴν ἀντίληψιν ποὺ εἶχα ἀπὸ τὸν ἐδῶ στόλον καὶ κατὰ τὰς πληροφορίας ποὺ ἔλαβα κατ' οἶκον καὶ τὰς ὁποίας συγκρατῶ εἰς τὴν μνήμην περὶ τοῦ συγκεντρωμένου στρατοῦ, δὲν θὰ κατορθώσῃ νὰ σωθῇ ὅστις μὲ τὸν βαρβαρικὸν στόλον συγκρουσθῇ πρὸς τὸν Ἑλληνικόν.

Ἡ γλῶσσα τῆς Παρόδου εἶναι ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν τοῦ Προλόγου μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἐδῶ εὐρίσκονται ἐγκατεσπαρμένοι καὶ δωρικοὶ τινες τύποι: ἐ μ ᾶ ν (168), τ ᾱ ῥ κ λ ε ι ν ᾱ ς Ἀ ρ ε θ ο ὄ σ α ς (170),

κατειδόμαν (171), ἀμέτεροι (176), οἷτινες δίδουν εἰς τὴν γλῶσσαν χρωμα δωρικῆς διαλέκτου, ἥτις ἦτο πανελληνίως ἀνεγνωρισμένη γλῶσσα τῆς χορικῆς ποιήσεως.

Αἱ πάροδοι, ὅπως καθόλου τὰ χορικά, εἶναι ἄσματα λυρικά. Ἐδῶ ἡ Πάροδος εἶναι ἐπική, τῆς ἐπισκοπῆσεως καὶ περιγραφῆς τοῦ στρατοπέδου οὐσης ὕλης ἐπικῆς. Εἶναι ξηρὰ ἀπομίμησις τῆς Τειχοσκοπίας (Ὁμ. Γ 121 - 243) καὶ τῆς Βοιωτείας ἢ Καταλόγον νεῶν (Ὁμ. Β 494 κ. ἐ.), μόνον κόσμον ἔχουσα τὸν κόσμον τῶν κορύμβων καὶ τῶν ἀφλάστων. Εἰς τὸ τέλος μετὰ τὴν ἐπωδὸν (στροφὴν) προστίθενται τρία στροφικὰ ζεύγη, ἐνῶ τὰ ἄσματα κατακλείονται διὰ τῆς ἐπωδοῦ, εἰς ἣν καὶ τελειώνουν. Συναισθήματα δ' ἡ Πάροδος αὕτη δὲν ἐκφράζει μόνον ἀσθενῆ τινα θαναασμὸν καὶ αἰδημοσύνην βλέπομεν. Ἡ δ' ἀγκίστρωσις τῆς πρὸς τὴν πρᾶξιν εἶναι ἀσθενῆς καὶ χαλαρὰ (ἡ γυναικεία περιέργεια). Ἀφ' οὗ ὁ χορὸς ἔψαλε τὴν Πάροδον, ἀπὸ τὴν ἀριστερὰν πάροδον παρέρχονται ὁ Μενέλαος καὶ ὁ Πρεσβύτες διαπληκτιζόμενοι. Τί συμβαίνει θὰ ἴδωμεν εὐθὺς ἀμέσως.

ΠΡΩΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (303 - 542)

α') 303 - 334

Μενέλαε· εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὸ ὄνομα χάριν τῶν θεατῶν. **χρεῶν** (ῆν) = χρῆν. **ἄπελθε** = φύγε ἀπ' ἐδῶ. **λίαν πιστός·** τοῦτο ὑπενθυμίζει τὸν αὐτοχαρακτηρισμὸν, ὃν ἔκαμεν ὁ πρεσβύτες (45)· τὸ ἀσύνδετον ἐκ τοῦ πάθους. **τοῦνιδος** = τὸ ὄνειδος. **ἐξονειδίζω** = ἐκστομίζω ὕβριν. **καλὸν·** κατηγορούμενον· **καλὸν τὸ ὄνειδος·** εἶναι ὀξύμωρον εἰρωνικόν. **κλαίοις ἄν** = θὰ χύσης δάκρυα. **εἰ πράσσοις, ἃ μὴ πράσσειν σε δεῖ·** ὁ πρεσβύτες ἔχει πιάσει τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἀρνεῖται νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν Μενέλαον. **λύω δέλτον** = παραβιάζω τὴν σφραγίδα, ἀνοίγω τὴν ἐπιστολὴν. **οὐδέ γέ σε φέρειν** (χρῆν) = ναί, ἀλλὰ καὶ σὺ δὲν ἔπρεπε... Φαίνεται ὅτι ὁ Μεν. εἶχεν ἀναγνώσει τὴν ἐπιστολὴν, ἣν χαρακτηρίζει μὲ τὴν λέξιν **κακά**, διότι ἐματαίωνε τὴν ἐκστρατεῖαν καὶ τὴν ἱκανοποίησιν τῆς Ἑλλάδος. **Ἑλλησιν·** ἀναχρονισμός· **ἀμιλλῶ·** β' ἐν. προστακτ. τοῦ **ἀμιλλῶμαι·** ἄλλοις **ἀμιλλῶ ταῦτα** = σ' αὐτὰ τὰ λογοπαίγνια νὰ τὰ παραδείχῃς μὲ ἄλλους (δηλ. τὸν Ἀγαμ.). Ὑπαινιγμὸς τοῦ Εὐριπίδου κατ' ἀναχρονισμὸν εἰς τὴν ἐριστικὴν τῶν σοφιστῶν, ἧς δείγματα ἦσαν αἱ σοφιστικαὶ **διαλέξεις, ἀντιλογίαι,**

ἄγων ἢ ἄμιλλα λόγων. οὐκ ἂν μεθείμην· ἐννόησον ἐκ τοῦ τήνδε
 ἐν τῷ προηγουμένῳ στίχῳ τὸ τῆσδε = δὲν θὰ τὴν ἀφήσω. σκῆπτρον·
 τὸ σκῆπτρον ἐχρησιμοποιοῦν οἱ βασιλεῖς καὶ ὡς βακτηρίαν, μὲ τὴν
 ὁποῖαν ἐκτύπουν τοὺς ἀκοσμοῦντας. τάχα = ταχέως. ἄρα· διὰ τὸ μέτρον
 ἀντὶ τοῦ ἄρα = τότε λοιπόν. σὸν καθαίμαξω κára = θὰ σοῦ σπάσω
 τὸ κεφάλι. τοι = ὡς γνωστόν. δεσποτῶν ὕπερ = ὑπὲρ τῶν δεσποτῶν.
 μέθες· ἐνν. τὴν δέλτον. μακροὺς δοῦλος ὦν λέγεις λόγους· ὁ
 πρεσβύτερος δὲν πολυλογεῖ, ἀλλ' ὁ Μεν., ἐπειδὴ ἀξιοῖ ἀπὸ τὸν δοῦλον
 ἀδιαμαρτύρητον ὑπακοὴν εἰς τὰς διαταγὰς του, πᾶσαν διαμαρτυρίαν τοῦ
 πρεσβύτου θεωρεῖ ὡς ἀνυπόφορον καὶ αὐθάδῃ πολυλογίαν. ὦ δέσποτ',
 ἀδικούμεσθα· ὁ Ἀγ. ἀκούσας ἀπὸ τὴν σκηνὴν τὸν θόρυβον παρέρχεται
 εἰς τὴν ὀρχήστραν καὶ ὁ πρεσβ., μόλις βλέπει τὸν κύριόν του, λέγει
 ἀδικούμεσθα, ἐγὼ δηλ. καὶ σύ. οὐδὲν τῇ δίκῃ χρῆσθαι θέλει =
 καθόλου δὲν θέλει νὰ ἀκούῃ τὴν φωνὴν τοῦ δικαίου. ἐξαργάσας — ἐκ
 χερῶν ἐμῶν — βία· ἡ πλουσία ἐκφρασις τονίζει τὴν βιαιοπραγίαν τοῦ
 Μεν.· ὅρα καὶ σὰς (ἐπιστολάς) — ἐμῶν (ἐκ χερῶν). ἔα· ἐπιφώνημα
 δηλοῦν κατὰπληξιν ἰσοδύναμον μὲ τὸ ἡμέτερον : μπᾶ. ἐν πύλαισιν =
 ἔξω εἰς τὴν εἴσοδον. οὐμός, οὐχ ὁ τοῦδε μῦθος (ἐστὶ) κυριώτερος
 λέγειν = ἐγὼ εἶμαι καὶ ὅχι αὐτός ὁ ἀρμοδιώτερος νὰ ὁμιλῶ. Ὁ Με-
 νέλαος καὶ διότι εἶναι ἐλεύθερος καὶ ὡς βασιλεὺς καὶ ὡς ἀδελφὸς τοῦ
 ἀρχιστρατήγου, δικαιοῦται νὰ ὁμιλήσῃ πρὸ τοῦ δούλου, πρὸς τὸν ὅποιον
 τὸ πρῶτον φαίνεται ὅτι ἀπετάθη ὁ Ἀγ. (317). οὐμός οὐχ ὁ τοῦδε·
 σχῆμα ἐκ παραλλήλου. τῷδε = τῷ πρεσβύτῃ. βία ἄγεις (αὐτὸν) =
 βιαίως τὸν σύρεις. Φαίνεται ὅτι ὁ Μεν. ἐξηκολούθει νὰ σύρῃ βιαίως τὸν
 πρεσβύτην. βλέψον εἰς ἡμᾶς· ὁ Ἀγ. ἔχει ἀποστρέψει τὸ πρόσωπον
 ἀπὸ φυσικὴν αἰσχύνην, διότι ἔχει ἐπ' αὐτοφώρῳ συλληφθῇ παλιμβουλος·
 ἴν' ἀρχὰς τῶν λόγων ταύτας λάβω· τὸ ταύτας καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ
 ἀρχὰς ἀντὶ τοῦτο, δηλ. τὸ ζήτημα τῆς δέλτου = διὰ νὰ ἀρχίσω τὸν λόγον
 ἀπὸ τὸ σημεῖον αὐτό. μῶν = μὴ οὖν = μήπως· τίθεται εἰς ἐρώτησιν,
 εἰς ἣν ἀναμένεται ἀπάντησις ἀρνητικῇ. οὐκ ἀνακαλύψω βλέφαρον =
 δὲν θὰ ἀνοίξω τοὺς ὀφθαλμούς. τρέσας· μετχ. ἄορ. τοῦ τρέω = τρο-
 μάζω ἀπὸ φόβου· ὅρα τοὺς τρέσαντας. γεγώς. ἐνδοτ. μετοχὴ = ἂν
 καὶ ἐγεννήθην. Ἀτρέως = ἀπὸ τὸν Ἀτρέα. τρέσας Ἀτρέως (ἀτρέ-
 στου) λογοπαίγνιον. τήνδε· προβάλλων δεικνύει αὐτὴν (τὴν ἐπιστο-
 λήν), ἥτις λέγεται κακίστων γραμμάτων ὑπηρέτις = ἐξυπηρετοῦσα,
 ὄργανον κακοηθεστάτου περιεχομένου. ἦ γὰρ = ἀλήθεια λοιπόν. ἃ μὴ

καιρός (ἔστι) = ὅσα δὲν εἶναι ὥρα, δὲν συμφέρει, δὲν πρέπει. **ἀνίημι**
σήμαντρα = χαλαρώνω τὴν σφραγίδα, λύω, καταστρέφω. **γε** = ναί.
ἀνοιξας (αὐτὴν) (οἶδα) (τὰ) κακὰ, ἃ σὺ εἰργάσω λάθρα. ὥστε
σ' ἀλγῦναι = ὥστε νὰ σὲ λυπήσω, νὰ σὲ φαρμακώσω (μὲ αὐτὸ τὸ
 ἀνοιγμα τῆς ἐπιστολῆς)· ἡ φράσις ἀνήκει εἰς τὸ ἀνοιξας. **ποῦ** = πῶς.
κἄλαβες = καὶ ἔλαβες· ὁ καὶ εἰς ἐρωτήσεις προσδίδει τόνον. **νιν** =
 αὐτὴν τὴν δέλτον. **ὦ θεοί· ἀναφώνησις**, εἰς τὴν ἐπιφέρεται ἡ γενικὴ
 σῆς **ἀναισχύντου φρενός**, ἥτις εἶναι γενικὴ τῆς αἰτίας, ὡς ἐὰν ἀντὶ
 τοῦ ὦ θεοί ἔκειτο τὸ ἐπιφώνημα **φεῦ, οἴμοι**. **σὴν παῖδα**· πρόληψις
 ἀντί : **εἰ σὴ παῖς ἀπ' Ἀργούς στρατεύμ' ἀφίξεται. τᾶμ'** = τὰ
 ἐμὰ = τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας μου. **φυλάσσω = προφυλάσσω. τότε**
οὐκ (ἔστιν) ἀναισχύντου ; = αὐτὸ ἐδῶ, αὐτὴ ἐδῶ ἡ πράξις σου δὲν
 εἶναι γνώρισμα διακριτικὸν τοῦ ἀναισχύντου ; Αἱ ἐρωτήσεις καὶ τὸ
 ἀσύνδετον ἀπὸ τὸ πάθος. **τὸ βούλεσθαι** = ἡ βούλησις. **κνίζω** = γαργα-
 λίζω, βάζω σὲ πειρασμό. **οὐχὶ δεινά ; ἐνν. ἔστι τάδε ; οἰκῶ οἶκον**
 = διευθύνω οἰκογένειαν. **οὐκ ἔασομαι ;** = δὲν θὰ ἀφεθῶ ἐλεύθερος ;
(οὐ) = οὐκ ἔασει = δὲν θὰ ἀφεθῆς ἐλεύθερος. **φρονεῖς γὰρ πλάγια** =
 διότι πονηρεύεσαι. **τὰ μὲν νῦν, τὰ δὲ πάλαι, τὰ δ' αὐτίκα**· ἀναφορά
 = ὡς πρὸς ἄλλα μὲν τώρα, ὡς πρὸς ἄλλα δὲ πρὸ πολλοῦ, ὡς πρὸς ἄλλα
 δὲ εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν· ἡ ὅλη φράσις : παντοῦ καὶ πάντοτε·
 ἡ τριπλῇ ἐπαναδίπλωσις σκοπεῖ νὰ πολλαπλασιάσῃ καὶ νὰ μεγεθύνῃ τὸ
 ἀμάρτημα τοῦ ἀδελφοῦ. **εὖ κεκόμψευσαι** = τὰ ἔχεις εἰπεῖ κομψά,
 χαριτωμένα. Ὑπαινιγμὸς εἰς τὴν ἀνωτέρω λεχθεῖσαν σοφιστικὴν ἐπα-
 ναδίπλωσιν. **σοφὴ γλῶσσα πονηρῶν (ἔστιν) ἐπίφθονον (χρῆμα)**
 = ἡ σπουδασμένη γλῶσσα τῶν πονηρῶν προκαλεῖ τὸν φθόνον τῶν ἄλλων
 ἀνθρώπων· εἰρων. : τὴν σιχαίνεται ὁ κόσμος. **νοῦς ὁ μὴ βέβαιος** = νοῦς
 ποῦ δὲν ἐμμένει εἰς τὰς σκέψεις του, ὁ παλὶμβουλος, αὐτὸς ποῦ γυρίζει
 σὰν ἀνεμόμυλος. **ἄδικόν (ἔστι) κτῆμα** = γεννᾷ ἀδικίας, ζημίας. **οὐ**
σαφές = οὐχὶ ἀξιόπιστον.

β') 335 - 357

ἐξελέγχω = ἀποκαλύπτω, ξεσκεπάζω. **ὀργῆς ὑπο** = ἀπὸ θυμόν.
ἀποτρέπομαι τάληθές = ἀποστρέφομαι τὴν ἀλήθειαν. **κατατείνω**
λίαν = τεντώνω πολὺ τὸ σχοινί, γίνομαι πολὺ ἐπιθετικός· ἡ μεταφορὰ
 ἀπὸ τὰ σχοινία ἢ ἀπὸ τοὺς χαλινούς· οἱ στίχοι 335 καὶ 336 ἀποτελοῦν

τὸ προοίμιον τοῦ λόγου τοῦ Μενελάου. οἶσθα ὡς ταπεινὸς ἦσθα = γνωρίζεις πόσον ἐταπεινοῦσο. ὅτε ἐσπούδαζες ἄρχειν Δαναΐδαις = ὅτε ἐπεδίωκες πάσῃ δυνάμει νὰ ἀποκτήσῃς τὴν ἀρχιστρατηγίαν μεταξὺ τῶν Δαναῶν· ἡ δοτ. Δαναΐδαις εἰς τὸ ἄρχειν κατὰ τὸ Ὅμ. ἀνάσσειν Δαναοῖς. προσθιγγάνω πάσης δεξιᾶς (χειρὸς) = χαιρετίζω ὅλους διὰ χειραψίας. τῷ δοκεῖν μὲν οὐχὶ χρήζων, τῷ δὲ βούλεσθαι θέλων· αἱ μετοχαὶ τροπικαὶ = κατὰ τὰ φαινόμενα μὲν μὴ ἐπιδιώκων, κατὰ βάθος δ' ὅμως θέλων. χρήζων — βούλεσθαι — θέλων σημειώσων τὴν ποικιλίαν ἐν τῇ ἀναφορᾷ. θύρας τῆς οἰκίας σου, δηλ. ἀκλήστους = ἀνοικτάς μέρα νύχτα. τῷ θέλοντι (ἰδεῖν σε) = εἰς τὸν θέλοντα νὰ σὲ ἴδῃ. τῶν δημοτῶν = τῶν πολιτῶν. δίδωμι πρόσρησιν πᾶσι = χαιρετίζω ὅλους. ἐξῆς = κατὰ σειράν, τὸν ἕνα κατόπιν τοῦ ἄλλου. ὠνοῦμαι τὸ φιλότιμον ἐκ μέσου = ἀγοράζω τὸ ἀντικείμενον τῆς φιλοδοξίας μου, τὸ ὅποιον ἔχει ἐκτεθῆ εἰς τὸ μέσον (εἰς τὴν ἀγοράν) καὶ ἦτο προσιτὸν εἰς ὅλους. τοῖς τρόποις = μὲ αὐτοὺς τοὺς δημοσκοπικοὺς τρόπους. κᾶτα = καὶ εἶτα. κατέχω ἀρχάς = παίρνω τὸ ἀξίωμα. μεταβάλλω ἄλλους τρόπους πρόληψις = ἀλλάσσω τοὺς τρόπους καὶ παίρνω ἄλλους = ἀλλάζω πολιτικὴν. οὐκέτι ἦσθα τοῖς φίλοις τοῖς πρὶν φίλος (τοιούτος) ὡς πρόσθεν (γενόμενος) δυσπρόσιτος (= ἀπροσπέλαστος) ἔσω τε κλήθρων σπάνιος (= καὶ σπανίως δεχόμενος ἐντὸς τῆς οἰκίας σου). ὁ ἀγαθὸς = ὁ εὐγενής. πράσσω μεγάλα = ἔχω μεγάλας βλέψεις. μεθίστημι = μεταβάλλω. βέβαιος = σταθερός. καὶ μάλιστα βέβαιον τότε, ἥνικα = ὅτε μάλιστα δυνατὸς ἐστὶν ὠφελεῖν εὐτυχῶν (= διότι εὐτυχεῖ, εὐρίσκεται εἰς τὴν ἐξουσίαν). βέβαιον μάλιστα — μάλιστα δυνατὸς· χιαστὸν καὶ ἐπαναδίπλωσις. Τὰς αὐτὰς ἀρχὰς εἶχε καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς λέγων: Μηδέποτε ἐγὼ εἰς τοῦτον καθίσαιμι τὸν θρόνον, ἐν ᾧ πλέον οὐδὲν ἔξουσιν οἱ φίλοι παρ' ἐμοὶ τῶν ἄλλοτριῶν. ἐπῆλθόν σε = σὲ ἐθίζα. ταῦτα πρῶτα = εἰς αὐτὰ πρῶτα. ἵνα = ὅπου. κακὸς = ἀξιοκατηγόρητος. αὐθις = ἔπειτα, μετὰ τὸ πρῶτα μὲν. χῶ = καὶ ὁ Πανελλήνων στρατὸς = μὲ τὸν ὅλον στρατὸν τῶν Ἑλλήνων. οὐδὲν ἦσθα = ἦσουν ἕνα τίποτα, ἕνα μηδενικό. ἐκπλήσσομαι = τὰ χάνω. τῇ τύχῃ τῇ τῶν θεῶν = ἐκ τυχαίου τινὸς περιστατικοῦ. οὐρίας πομπῆς σπανίζων = διότι ἐσπερεῖτο τῆς συνοδείας οὐρίων ἀνέμων. Δαναΐδαι = οἱ ἡγεμόνες τῶν Δαναῶν. διήγγελλον = ἐδίδον διαταγὰς (μὲ διαγγελεῖς) ἀφίεναι ναῦς = νὰ ἀφήσουν τὰς ναῦς ἐλευθέρως νὰ ἀποπλεύσουν. μὴ πονεῖν δὲ μάτην = νὰ

μή ματαιοπονοῦν δέ. ὥς ἄνολβον εἶχες ὄμμα σύγχυσίν τε = πόσον ἦτο τὸ πρόσωπόν σου ἀξιοθρήνητον καὶ πῶς τὰ εἶχες χάσει. εἰ μὴ **δορός ἐμπλήσεις τὸ Πριάμου πεδίον** = διότι δὲν θὰ καταπλημμυροῦσες τὴν πεδιάδα τοῦ Πριάμου μὲ τὰς μαχίμους δυνάμεις. **ἄρχων· μετοχή ἐνδοτική. δορός·** περιληπτικὸν καὶ συνεκδοχή. **παρακαλῶ τινα** = ζητῶ τὴν συνδρομὴν τινος. **τί δράσω;** ἀπορηματικὴ ὑποτακτικὴ. **τίν' ἀπορῶν εὕρω πόρον;** ἡ σειρά : **τίνα πόρον εὕρω ἀπορῶν;** πόρος = διέξοδος. ἀπορῶν πόρον, ὀξύμωρον. ὥστε μὴ στερέντα... ἀπολέσαι καλὸν κλέος = ὥστε μὴ ἀπολέσαι καλὸν κλέος στερέντα (σέ) ἀρχῆς· στερεῖς = στερηθεῖς.

γ') 358 - 369

ἐν ἱεροῖς = ἐν ἱεροσκοπίᾳ παρατηρῶν τὰ ἱερὰ εἶπε· πρὸς τοῦτο φέρονται τὰ ἀπαρέμφата θῆσαι καὶ ἔσσεσθαι, ὣν τὸ α' εἶναι τελικόν, τὸ δὲ δεύτερον εἰδικόν. **ἦσθεις φρένας — ἄσμενος — ὑπέστης — ἐκῶν — οὐ βία·** διὰ τοῦ πλούτου τῆς ἐκφράσεως ἐξαίρεται τὸ αὐθόρμητον τοῦ Ἀγ. **ἐκῶν οὐ βία·** σχῆμα ἐκ παραλλήλου **ὕφισταμαι** = ὑπισχνοῦμαι. **πέμπεις** = στέλλεις γράμματα. **πρόφασιν·** προεξαγγελτικὴ παράθεσις = μὲ τὴν πρόφασιν, δῆθεν, **τάχα. ὥς γαμουμένην Ἀχιλλεῖ** = ὅτι θὰ ὑπανδρευθῇ τὸν Ἀχιλλέα. **ὑποστρέφας** = πρύμναν ἀνακρούσας, ἀναθεωρήσας τὴν πρώτην. **λέληψαι** = εἰληψαι = ἔχεις συλληφθῇ. **μεταβαλὼν ἄλλας γραφὰς** = γράψας ἄλλα γράμματα. ὥς = ὅτι δηλ. **ὑποστρέφας — μεταβαλὼν·** συνώνυμα πρὸς ἔξαρσιν τῆς παλιμβουλίας. **οὗτος αὐτὸς... σέθεν·** ἡ σειρά : **οὗτος αἰθέρ,** δς ἤκουσε σέθεν τάδε, ἐστὶν ὁ αὐτὸς = μάρτυς εἶναι ὁ αἰθέρ, ὁ ὁποῖος, χωρὶς νὰ ἀλλάξῃ, ἤκουσεν ἀπὸ σέ **τάδε** = τὰς ὑποσχέσεις σου. **τὰ πράγματα** = ἡ πολιτικὴ. **μυριοὶ δέ τοι... πρὸς τὰ πράγματα** = δὲν ἔχουν μετρητὸ βεβαίως ἐκεῖνοι ποὺ ἔχουν πάθει τὸ ἴδιο (ποὺ καὶ σὺ ἔχεις πάθει) μὲ τὴν πολιτικὴν. **ἐκπονοῦσι** = κοπιᾶζουσιν πολὺ (μὲ τὴν πολιτικὴν). **ἐξεχώρησαν** = ἐκχωροῦσι = ἀποσύρονται ἀπὸ τὴν πολιτικὴν. **κακῶς** = κακῶς ἔχοντες = εἰς κακὴν κατάστασιν. **ὕπο γνώμης πολιτῶν ἀσυνέτου·** ἀναγκαστικὸν αἴτιον = δι' ἄδικον κρίσιν τῶν πολιτῶν. **ἐνδίκως** = δικαίως = ἀπὸ δικαίαν κρίσιν. Ὁ Ἀριστείδης ἐξωστραχίσθη δι' ἄδικον κρίσιν, ἀλλὰ ἀνίκανοι πολιτικοὶ καὶ στρατηγοὶ ἐτιμωρήθησαν. **ἀδύνατοι γεγῶτες** = ἐπειδὴ ἔχουν δειχθῇ ἀνίκανοι.

διαφυλάττομαι πόλιν = προστατεύω τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος μου. **αὐτοὶ** = ἐξ ἰδίας ὑπαιτιότητος, μὲ τὴν προσωπικὴν των ἀξίαν. Ἴσως ὁ Εὐριπίδης εἶχεν ὑπ' ὄψει τὸν Ἀλκιβιάδην.

δ') 370 - 387

Ἑλλάδος τῆς ταλαιπώρου μάλιστα στένω = κλαίω πολὺ διὰ τὴν τύχην τῆς ταλαιπώρου Ἑλλάδος. **ἦ· ἀναφ.** αἰτιολ. = διότι αὕτη. **θέλουσα·** ἐνδοτικὴ μετοχή. **δρῶ τι κεδνόν** = κάμνω τι σοβαρόν. **ἔξαννήσει βαρβάρους καταγελῶντας** (αὐτῆς) = θὰ ἀφήσῃ τοὺς βαρβάρους νὰ τὴν περιγελοῦν = θὰ ἀνεχθῇ τὰ περιπαίγματα τῶν βαρβάρων. **οἱ οὐδένες** = οἱ οὐτιδανοί. Ἴσως ὁ ποιητὴς εἶχεν ὑπ' ὄψει τὰς συγχρόνους προσπάθειάς τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων, οἱ ὅποιοι χάριν ὀλίγου χρήματος προσεπάθουν νὰ προσεταιρισθοῦν τὸν μέγαν βασιλέα, ὅστις ὑπεβόηθει τὸν ἐμφύλιον σπαραγμὸν τῆς Ἑλλάδος χάριν τοῦ ἰδίου συμφέροντος. **διὰ σέ καὶ τὴν σὴν κόρην** = ἐξ αἰτίας σου καὶ ἐξ αἰτίας τῆς κόρης σου, ἡ ὁποία καμμίαν ἀξίαν δὲν ἔχει· **τὴν σὴν κόρην·** περιφρονητικῶς εἶναι εἰρημένον. **τίθεμαι προστάτην χθονὸς** = ἐκλέγω ἄρχοντα τῆς πατρίδος μου. **ἄρχων ὅπλων** = στρατηγός. **ἕκατι γένους** = ἕνεκα τῆς εὐγενοῦς καταγωγῆς. **ὥς** = διότι. **πᾶς ἀνὴρ ἄρχων πόλεως** (εἴη ἂν), **ἦν τύχῃ ἔχων σύνεσιν** = ἂν μόνον, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἔχῃ σύνεσιν. **προστάτης·** ἀναχρονισμὸς ἀπὸ τοὺς δημοκρατικούς χρόνους. Προστάται τοῦ δήμου ἔκαλοῦντο ὁ Κλεισθένης, ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Ἀριστείδης, ὁ Ξάνθιππος, ὁ Ἐφιάλτης, ὁ Περικλῆς χειραγωγοῦντες καὶ καθοδηγοῦντες τὸν δῆμον. **νοῦν χρή τὸν στρατηλάτην ἔχειν** πρὸς τὴν διδασκαλίαν ταύτην παραβλητέα ἡ σχετικὴ τοῦ Σωκράτους διδασκαλία εἰς τὰ Ξενοφώντος Ἀπομνημονεύματα. **κασίγνητοι** = οἱ ἀδελφοί. **λόγοι μάχαι τε·** ἐν διὰ δυοῖν = λογομαχίαι. **βούλομαι·** ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸ **βούλομαι** τοῦ στίχου 335, ἀρχὴν τοῦ λόγου τοῦ Μενελάου. **κακῶς λέγω** = κακὰ λόγια λέγω, κατηγορῶ. **εὖ** = ἀπὸ καλὴν διάθεσιν, πρὸς καλὸν σου· ὅρα τὸ ὀξύμωρον **κακῶς εὖ**. **λίαν ἄνω τὰ βλέφαρα ἄγω** = ἔχω πολὺ ἐπηρμένους τὰς ὀφρῦς. **πρὸς τάναιδές** = μέχρι τοῦ σημείου, ὥστε νὰ φθάσω εἰς ἀναίδειαν. **σωφρονεστέρας** = κάπως μετριοπαθῶς. **χρηστός** = εὐσυνείδητος. **φιλῶ·** μετ' ἀπαρεμφάτου = συνηθίζω. Διὰ τῶν στίχων τούτων προοιμιάζει τὸν λόγον τοῦ ὁ Ἀγ., διὰ νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὴν ἐπίθεσιν τοῦ ἀδελφοῦ· τοὺς

δύο λόγους τῶν ἀδελφῶν ἐριζόντων χωρίζει τὸ δίστιχον τοῦ Χοροῦ, τὸ ὁποῖον διερμηνεύει τὴν διάθεσιν τοῦ θεατοῦ. **δεινὰ φουσῶ** = τρομερὰ ῥουθουνίζω. **αἵματηρόν ὄμμα ἔχω** = εἶναι κατακόκκινα τὰ μάτια μου. **τοῦ κέχρησαι;** = τίνος ἔχεις ἀνάγκην; τί στερεῖσαι; τί σοῦ λείπει; **χρηστὰ λέκτρα** = σύζυγος τιμία. **ὦν γάρ... ἦρχες** ἡ σειρά: **ἦρχες γὰρ κακῶς ἐκείνων ἃ** (= ὦν) **ἐκτῆσῶ** = ἐδείχθης ἀδέξιος σύζυγος· διὸ καὶ δὲν ἔμεινε πιστὴ ἡ πρώτη σύζυγος. **δίκην δίδωμι** = τιμωροῦμαι· **σὰ κακὰ** = τὰ ἐλαττώματά σου· ἡ γεν. τῆς αἰτίας. **ὁ μὴ σφαλεῖς** = ὁ μὴ πταίσας· τραγ. εἰρωνεία, διότι καὶ ἡ Κλ. ἐδείχθη ἄπιστος, συνάψασα σχέσεις μὲ τὸν Αἰγισθον. **δάκνω τινά** = πειράζω. **τὸ φιλότιμον** = ἡ φιλοδοξία. **ἀλλ' ἐν ἀγκάλαις... ἔχειν;** ἡ σειρά: **ἀλλὰ χρήξεις ἐν ἀγκάλαις ἔχειν εὐπρεπῇ** (εὐμορφῇ) **γυναῖκα παρείς** (= ἀφήσας κατὰ μέρος, παραβλέψας) **τὸ λελογισμένον** (= τὴν φρόνησιν, τὴν σύνεσιν) **καὶ τὸ καλὸν** (= τὰς ἠθικὰς ἀρετάς); ὁ νοῦς: **κατηγορεῖς τὴν φιλοδοξίαν μου· διατί δὲν ψέγεις τὴν γυναικομανίαν σου; ἡδοναὶ κακαὶ** = ἡδοναὶ αἰσχυραὶ **πονηροῦ φωτός** = φαύλου ἀνδρός (εἰσιν)· ἡ γενικὴ εἶναι κατηγορούμενον.

ε') 388 - 413

γινώσκω οὐκ εὖ = λαμβάνω ἀπόφασιν ὅχι καλὴν. **μετατίθεμαι** τι = μεταβάλλω· ἡ μεταφορὰ ἴσως ἐκ τῶν πεσσῶν· ἡ ἔννοια κατὰ τό: αἱ δευτέραι φροντίδες σοφώτεραι. **σὺ μᾶλλον** = σὺ (μαῖνη) μᾶλλον = σὺ τοῦναντίον (εἶσαι τρελλός). **ὅστις** αἰτίαν σημαίνει = διότι σὺ. **κακὸν λέχος** = κακὴ σύζυγος. **θεοῦ σοι τὴν τύχην διδόντος εὖ** = ἐπειδὴ ὁ θεὸς τὰ φέρνει ὅλα εὐνοϊκά: τὴν κατάστασιν, ποὺ ἐδημιούργησες ἐξ ἰδίας σου ὑπαιτιότητος, ἔστρεψαν οἱ θεοὶ ἐπὶ καλῶ, διότι, ἐνῶ ἡ ἀξίωσίς σου εἶναι μωρὰ, οἱ θεοὶ σοῦ δίδουν τὰ μέσα νὰ τὴν πραγματοποιήσης, ἐπειδὴ οἱ μωροὶ μνηστῆρες νομίζουν ὅτι εἶναι δεσμευμένοι ἀπὸ τὸν Τυνδάρειον ὄρκον. **οἱ κακόφρονες φιλόγαμοι μνηστῆρες** = οἱ μωροὶ καὶ διψασμένοι διὰ γάμον μνηστῆρες. **ἡ δέ γ' ἑλπίς... σθένος**· ἡ σειρά: **ἡ δέ γ' ἑλπίς, οἶμαι μὲν, θεός** (ἐστὶ) **κἀξέπραξεν αὐτὸ** (ἡ ἑλπίς) **μᾶλλον ἢ σὺ καὶ τὸ σὸν σθένος**· ἡ ἑλπίς, τὴν ὁποίαν ἕκαστος τῶν μνηστῆρων εἶχεν ὅτι θὰ προτιμηθῇ αὐτός. **οἶμαι μὲν· κεῖται παρενθετικῶς** = κατὰ τὴν γνώμην μου τοῦλάχιστον. **κἀξέπραξεν αὐτὸ** = καὶ ἐπραγματοποίησε τὴν δόσιν τοῦ

ὄρκου. τὸ σὸν σθένος = ἡ δύναμίς σου, τὰ ἰδικὰ σου μέσα. οὓς λαβὼν
στράτευε = τούτους λοιπὸν πᾶρε καὶ ἔμπρός. ἔτοιμοι δ' εἰσὶ μωρία
φρενῶν = εἶναι δὲ πρόθυμοι (νὰ σὲ ἀκολουθήσουν) ἀπὸ ἡλιθιότητα.
Εἶναι μωροὶ καὶ ἡλίθιοι καὶ νομίζουν ὅτι τοὺς ὑποχρεώνουν οἱ ὄρκοι
τοῦ Τυνδάρεω. Οἱ θεοὶ ὅμως εἶναι συνετοὶ καὶ ἐμποδίζουν τὸν ἀπόπλουν.
ἔχει συνιέναι = δύναται, εἶναι εἰς θέσιν νὰ κρίνῃ ἂν ἡμποροῦν νὰ
ἔχουν ἰσχὺν οἱ ὄρκοι οἱ κακῶς παγέντες = οἱ κακῶς συνομολογη-
θέντες καὶ κατηναγκασμένοι = καὶ οἱ διὰ τῆς βίας ἐπιβληθέντες ὄρκοι.
τάμά· μετὰ πολλῆς ἐμφάσεως ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου· σκόπιμος ἡ χρῆσις
τοῦ πληθ. τάμὰ τέκνα ὡς καὶ κατωτέρω : παῖδας οὓς ἐγεινάμην,
ἵνα ἐξαρθῇ τὸ μέγεθος τοῦ ἀδικήματος. τὸ σὸν μὲν εὖ ἔσται παρὰ
δίκην = αἱ μὲν ἰδικαὶ σου ὑποθέσεις θὰ τακτοποιηθοῦν παρὰ τὸ δίκαιον.
τιμωρία = διὰ τῆς τιμωρίας κακίστης εὐνιδος = κακοηθεστάτης συ-
ζύγου. ἐμὲ δὲ συντήξουσι νύκτες ἡμέραι τε δακρύους = ἐγὼ δὲ
συντήξομαι νύκτας... Σημειώτεον ὅτι ἡ ἄρνησις οὐ θὰ εἶναι καὶ εἰς
τάς δύο προτάσεις τὰς διὰ τοῦ μὲν — δὲ συνδεομένας· δηλ. δὲν ἐννοῶ
σὺ μὲν... νὰ τακτοποιήσης, ἐγὼ δὲ νὰ λειωνῶ στὰ δάκρυα. δακρύους
συντήξουσι νύκτες ἡμέραι τε· ὅ,τι γίνεται τὴν νύκτα ἢ τὴν ἡμέραν
παριστάνεται ὅτι προκαλεῖται ἀπὸ αὐτάς. Πρὸς τὴν ἐννοίαν παρὰβάλε
τὸ Ὅμηρ. νύκτας τε καὶ ἡματα δάκρυ χέουσα. ἄνομα κοῦ δίκαια
δρῶντα παῖδας οὓς ἐγεινάμην = παρανόμως καὶ ἀδίκως συμπεριφε-
ρόμενος στὰ παιδιὰ, τὰ ὅποια ἐγέννησα. σοι· ἀντικ. τοῦ λέλεκται.
ῥᾶδια = εὐκολα, εὐνόητα, ἀπλᾶ. σὺ ἐτέθη, ἵνα κάμῃ ἀντίθεσιν πρὸς τὸ
ἐγώ. τάμ' = τὰ ἐμά. τίθημι καλῶς = τακτοποιῶ, διευθετῶ· οἱ στίχοι
400 καὶ 401 ἀποτελοῦν τὸν ἐπίλογον τοῦ λόγου τοῦ Ἀγαμέμνονος.
οἷδ' αὖ (μῦθοι) (εἰσὶ) διάφοροι τῶν πάρος λελεγμένων, καλῶς
δ' ἔχουσι = αὐτὰ ἐδῶ πάλιν, ὅσα τώρα ἐλέχθησαν, εἶναι διαφορετικὰ
ἀπὸ τὰ προηγουμένως λεχθέντα, ὅμως εἶναι καλὰ, διότι ὑποστηρίζουν
τέ : φεῖδεσθαι τέκνων = νὰ πονῇ κανένας γιὰ τὰ παιδιὰ του. Ὁ
Χορὸς παρὰ τὴν οὐδετερότητά του ὁμολογῶν ὅτι εἶναι ὠραῖον νὰ πονῇ
τις τὰ τέκνα του, δίδει τὸ δίκαιον εἰς τὸν Ἀ. ἄρα· τὸ ἄρα μὲ παρατα-
τικὸν (κεκτήμην) σημαίνει ὅτι ἀλήθεια τέως λανθάνουσα τώρα γινώ-
σκειται. (κέκτησαι φίλους), εἰ μὴ θέλεις ἀπολλύναι τοὺς φίλους =
τοὺς φίλους ποὺ ἔχεις τώρα. ποῦ δὲ δείξεις μοι πατρός ἐκ ταυτοῦ
γεγώς ; = ποῦ δὲ (ἄλλοῦ παρὰ εἰς τὴν προκειμένην περίστασιν) θὰ
δείξης ὅτι ἐγεννήθης ἀπὸ τὸν ἴδιον πατέρα, ὅτι εἶσαι ἀδελφός μου ;

συνσώφρονῶ σοι = συμμερίζομαι τὴν φρόνησίν σου. συννοσῶ σοι = συμμερίζομαι τὴν νόσον σου (τὰς μωρίας σου). Τὸ νοσεῖν κεῖται μεταφορικῶς. Παράβαλε πρὸς τὸν στίχον τὸ παρὰ Σοφοκλεῖ ἐν Ἀντιγόνη 253 οὗτοι συνέχθην, ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφυν. ἐς κοινὸν τοῖς φίλοισιν ἀλγῶ = ἀπὸ κοινοῦ μὲ τοὺς φίλους ἀλγῶ = συναλγῶ τοῖς φίλοις = συμμερίζομαι τὸν πόνον τῶν φίλων. Τοῦτο εἶναι κατὰ τὴν ἀρχήν : κοινὰ τὰ τῶν φίλων. εὖ δρῶν παρακάλεμι, ἀλλὰ μὴ λυπὼν ἐμέ = νὰ ζητῇς τὴν συνδρομὴν μου, ὅταν πρόκειται νὰ μοῦ κάμῃς καλὸν καὶ ὄχι ὅταν πρόκειται νὰ μὲ λυπήσῃς. οὐκ ἄρα δοκεῖ σοι = δὲν εἶσαι λοιπὸν ἀποφασισμένος τάδε πονεῖν σὺν Ἑλλάδι ; = νὰ ὑποστῇς αὐτὴν ἐδῶ τὴν θυσίαν μὲ τὰς θυσίας ποῦ ὑφίσταται ὅλη ἡ Ἑλλάς ; Ἑλλάς σὺν σοὶ νοσεῖ = ἡ Ἑλλάς εἶναι ἀνόητος, ἀνοηταίνει, ὅπως καὶ σὺ κατὰ θεὸν τινα = ἀπὸ ὀργῇ θεοῦ τιнос. Περὶ τὰ τέλη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Ἕλληνες ἐκολάκευον τὸν μέγαν βασιλέα χάριν ὀλίγου ἀργυρίου μὲ ὄλεθρον τῆς πατρίδος των. Ἴσως εἰς τοῦτο κάμνει ὑπαινιγμὸν ὁ φιλόπατρις ποιητής· τὸ ἐν τῷ στίχῳ 411 δὲ ἔχει τὴν ἐξῆς ἔννοιαν : αὐτὸ τὸ ὅποῖον λέγεις (στίχ. 410 πονεῖν σὺν Ἑλλάδι), Μενέλαε, θὰ τὸ ἔκαμνα εὐχαρίστως εἰς πᾶσαν ἄλλην περίστασιν· ἀλλὰ ἐν προκειμένῳ δὲν τὸ κάμνω, διότι ἡ Ἑλλάς ἀνοηταίνει. σκῆπτρῳ νυν αὖχει = καμάρωνε λοιπὸν τὸ σκῆπτρον, τὴν ἀρχιστρατηγίαν σου, σὸν κασίγνητον προδούς = μετὰ τὴν προδοσίαν τοῦ ἀδελφοῦ σου. εἶμι ἐπ' ἄλλας μηχανάς τινας = θὰ καταφύγω εἰς ἄλλα τινὰ μέσα φίλους τ' ἐπ' ἄλλους (εἶμι) καὶ θὰ ζητήσω ἄλλους φίλους.

ς') 414 - 434

Ὁ Μενέλαος διακόπτεται ἐν μέσῳ τοῦ στίχου 414 ὡς ἐκ τῆς αἰφνιδίας παρόδου τοῦ ἀγγέλου, ὅστις ὡς προερχόμενος ἀπὸ τοὺς ἀγρούς παρέρχεται διὰ τῆς ἀριστερᾶς παρόδου. ὦ Πανελλήνων ἀναξ Ἀγάμεμνον· ἡ μεγαλοπρεπὴς προσφώνησις σύμφωνος πρὸς τὴν χαρμόσυνον εἴδησιν, τὴν ὁποίαν κομίζει. ὁμαρτεῖ· βῆμα ἀπὸ τὸ ἐπίρρημα ὁμαρτῇ (ὁμοῦ - ἀραρίσκω) = συγχρόνως. ὁμαρτεῖ = συνοδεύει. Κλυταιμῆστρας δέμας· περίφρ. = Κλυταιμῆστρα. Σπουδαιότατον στοιχεῖον τῆς προσωπικότητος ἐθεώρουν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες τὸ ἀπτόν καὶ ὁρατὸν σῶμα. ὥστ' ἂν τερφθείης ἰδὼν· τραγικὴ εἰρωνεία· ἀντίφασις μεταξὺ τῶν λόγων καὶ τῆς πραγματικότητος. ὦν· αἰτιολ. μετοχή. ἔκδημος = ὁ

ἔξω τῆς χώρας ὧν, ὁ ἀπουσιάζων· **δωμάτων ἔκδημος**· κατάχρησις· κυριολ. **ἔκδημος χθονός**. Παρ' ἡμῖν : νοικοκύρης τοῦ χωραφιοῦ. ὡς = **ἐπειδὴ μακρὰν (ὁδὸν) ἔτεινον** = διέτρεχον βιαστικὰ μακρὸν δρόμον. **εὐρυτος κρήνη** = καλλίρρους κρήνη. **ἀναψύχω** = δροσίζω. **βάσιν**· τοὺς πόδας· ὁ ἐν. ἀντὶ τοῦ πληθ. κατὰ ποιητικὴν συνήθειαν. **θηλύπους** = θῆλυς· **θηλύπουν βάσιν** = τοὺς γυναικίους πόδας των. **πῶλοι 220. καθεῖμεν**· ἄορ. τοῦ καθίημι = ἔω κατελθεῖν = καταβιβάζω, ἀπολύω κάτω. **χλόη λειμώνων** = χλοεραὶ λειμῶνες. ὡς **βορᾶς γευσάιοτο** (γεύσαιντο) = ἵνα γευθοῦν τροφήν. **ἐγὼ δὲ πρόδρομος ἦκω**· τὸ πρόδρομος κατηγ. = πρωτοπῆρος. **σῆς παρασκευῆς χάριν** = διὰ τὰ ἐτοιμασθῆς. Ὁ ἄγγελος δικαιολογεῖ τὴν πάροδον αὐτοῦ· **σῆς παρασκευῆς δίστημον**. Ὁ ἄγγελος φαντάζεται τὰς παρασκευὰς τῶν γάμων, ὁ δὲ θεατὴς ὁ μεμνημένος τὰς παρασκευὰς τῆς θυσίας. **πέπυσται**· τοῦ πυνθάνομαι = πληροφοροῦμαι. **ταχεῖα γὰρ διῆξε φήμη**· ἡ πρότασις παρενθετική. **διῆξε** (διᾶσσω) = διῆλθε ταχεῖα. **πᾶς ὁμιλος** = ὅλα τὰ πλήθη τοῦ στρατοῦ. **δρόμῳ** = τροχάδην. **ἐς θέαν**· ἐπεξηγεῖται ὑπὸ τοῦ : ὅπως ἴδωσιν (στρατὸς — ἴδωσιν· στρατός : περιληπτικόν). **οἱ δ' εὐδαίμονες κλεινοὶ καὶ περίβλεπτοὶ** (εἰσιν) **ἐν πᾶσι βροτοῖς. οἱ εὐδαίμονες** = οἱ εὐτυχισμένοι. **ἐν πᾶσι βροτοῖς** = εἰς τὰ βλέμματα ὅλου τοῦ κόσμου· τραγ. εἰρωνεία· τὴν αὐτὴν σκέψιν διετύπωσε καὶ ὁ πρεσβ. 20. **ὕμηναιός τις** = γάμος τις. **ἢ τί πράσσεται** = ἢ τί γίνεται, τί μαγειρεύεται ; **τῶν δ' ἂν ἤκουσας τάδε**· ἐλέχθη ὡς ἐὰν προσηγεῖτο **τῶν μὲν** = ἀπὸ ἄλλους δὲ θὰ ἤκουες τὰ ἐξῆς· **προτελίζουσι νεάνιδα Ἀρτέμιδι** = πρὸ τοῦ γάμου φέρουν τὴν μνηστὴν πρὸ τοῦ βωμοῦ τῆς Ἀρτέμιδος, ἀφιερώνουν εἰς τὴν Ἀρτεμιν, ὡς ἐγένετο τοῦτο τὴν παραμονὴν τοῦ γάμου. **προτελίζουσι**· εἶναι δίστημον· ὁ μεμνημένος θεατὴς νοεῖ : καθαίρουσι τὸ θῦμα πρὸ τῆς θυσίας· τὸ ῥῆμα **προτελίζω** εἶχε δύο σημασίας. **τίς νιν ἄξεται** = ποῖος θὰ τὴν λάβῃ σύζυγον ; δίστημον τὸ **ἄξεται**· σημαίνει καὶ θὰ ὁδηγήσῃ εἰς τὸν βωμόν. **ἄνασσα Αὐλίδος** = πολιοῦχος.

ζ') 435 - 459

εἶα = ἐμπρός· κατεπείγει. **ἐξάρχομαι κανᾶ** = κἀνῶ ἀρχὴν ἀπὸ τὰ κἀνίστρα, ἐτοιμάζω τὴν γαμήλιον τελετὴν. Καὶ ταῦτο δίστημον· σημαίνει καὶ λαμβάνω προκαταρκτικῶς πρὸ τῆς θυσίας ἐκ κανῶν οὐλᾶς (κρι-

θάλευρα) και ἐπιπάσσω τὴν κεφαλὴν τοῦ θύματος. **τὰ πὶ τοισίδε** = **τὰ ἐπὶ τοισίδε** = τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν τελετὴν αὐτὴν ἐδῶ. **στεφανοῦσθε**· πρὸς τὸν Ἀγ. καὶ Μενελ. **τὸ κράτα** = τὴν κεφαλὴν = βάζετε στεφάνια στὸ κεφάλι· ἀλλὰ καὶ ἐν θυσίᾳ τὸ θῆμα καὶ οἱ παρόντες ἐστεφανοῦντο· ἐντεῦθεν τὸ δίστημον καὶ τοῦ στεφανοῦσθε. **ὕμέναιον εὐτρεπίζω** = φροντίζω διὰ τὴν γαμήλιον διασκεδάσιν. **λωτοῦ** = αὐλὸς ἐκ λωτοῦ, ἐξ οὗ κατεσκευάζον αὐλοὺς· **λωτοῦ**· μετωνυμία. **βοάσθω** = ἄς βουίτζη, ἄς τὸ λέγῃ· **βοάσθω** προσωποποιία. **τόδε φῶς ἔχει μακάριον τῇ παρθένῳ** = ἡ σημερινὴ ἡμέρα ἔχει φέρεи τις χαρὲς· τραγικὴ εἰρωνεία. **φῶς** = αἱ γαμήλιοι δᾶδες καὶ τὸ πῦρ τοῦ βωμοῦ. **ἐπήνεσα** λέγει ὁ Ἀγ. πρὸς τὸν ἄγγελον μὲ τόνον ψυχρόν. **ἐπήνεσα** = ἐπαινῶ· καλὰ, καλὰ (σὲ ἄκουσα). **ιούσης τῆς τύχης** = ὅπως ἡ τύχη πηγαίνει. **ἔσται καλῶς** = θὰ ἀποβοῦν καλὰ. Ὁ ἄγγελος εἰσέρχεται εἰς τὴν σκηνήν. **τί φῶ δύστηνος; ἄρξωμαι πόθεν;** αἱ ὑποτ. ἀπορηματικά· αἱ προτάσεις εἶναι βραχεῖαι, ἀσύνδετοι, ἐρωτηματικά· δηλοῦν τὴν ἐσχάτην ἀπόγνωσιν τοῦ Ἀγαμ. καὶ ἡ ἐπιφώνησις τὸ αὐτό : **εἰς οἷ ἀνάγκης ζεύγματος**· ἐμπεπτώκαμεν = εἰς ποίαν παγίδα τῆς σιδηρᾶς ἀνάγκης (μοίρας) ἔχομεν ἐμπέσει· **ἀνάγκης ζεύγματα**· ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τὰ δίκτυα. **ὕπῃλθε**· τοῦ ὑπέρχομαι = ἔστησε παγίδα. **δαίμων** = κακὸς τις δαίμων. **τῶν σοφισμάτων** = τῶν μεθόδων νὰ μὴ θυσιάσῃ τὴν κόρην. **ἡ δυσγένεια** = ἡ ταπεινὴ διαγωγὴ. **ὥς ἔχει τι χρήσιμον** = πόσον πολὺ χρήσιμος εἶναι. **ῥαδίως αὐτοῖς ἔχει** = εἶναι εὐκόλον εἰς αὐτοὺς (τοὺς δυσγενεῖς). **ἅπαντα** = ὅ,τι θέλουν. **ὁ γενναῖος φύσιν** = ὁ μὴ δυσγενής. **ἄνολβα ταῦτά** (ἐστί) = ταῦτα εἶναι ἀσυμβίβαστα εἰς τὴν εὐτυχίαν του, τὸ μεγαλεῖόν του. **τὸν ὄγκον ἔχομεν τῷ τ' ὄχλῳ δουλεύομεν**· ἀντιθετικὴ τῶν προτάσεων ἡ σχέσις. **ὄγκος** = τὸ ὕψος τῆς θέσεως. **προστάτης τοῦ βίου**· ὁ ὄγκος προβάλλεται ἐμπρὸς εἰς τὴν ζωὴν μας, τῶν σκέψεών μας κυριαρχεῖ ἡ ὑψηλὴ θέσις : πρὸ παντός εἰς τὴν ζωὴν μας ἀποβλέπομεν εἰς μεγαλεῖα. **γάρ** = π.χ. **δακρυῦσαι**· ἐπιφανεῖς ἥρωες εἰς τὸν Ὅμηρον κλαίουں. **εἰεν** = ἔστω· ἄς δεχθῶμεν ὅτι ἀνοίγω τὸ στόμα καὶ μιλῶ. **ποῖον ὄμμα συμβαλῶ** (ὄμματι δάμαρτος) ; = πῶς θὰ τὴν ἀτενίσω ; οἱ ἐπίβουλοι καὶ οἱ δόλιοι ἀποφεύγουν τὸ βλέμμα τοῦ θύματός των, διὰ νὰ μὴ προδοθοῦν. **συμβάλλειν ὄμμα**· εἰρημένον εἶναι κατὰ τὸ **συμβάλλειν λόγους, δεξιὰς**· τὸ **τάλας** (αἰδοῦμαι τάλας), αἱ μικραὶ προτάσεις, αἱ ἐρωτήσεις, τὰ ἀσύνδετα δηλοῦσι τὴν ἀμηχανίαν. **ἐπὶ κακοῖς ἅ μοι πάρα** = (πάρε-

στι) = κοντὰ εἰς τὰς συμφοράς, τὰς ὁποίας ἔχω : δὲν μοῦ ἔφθαναν τὰ βάσανα ποῦ ἔχω, ἦλθε καὶ αὕτη ἄκλητος. **εἰκότως ἄμ' ἔσπετο** = καλὰ ἔκανε καὶ ἠκολούθησε μαζί. **νυμφεύσουσα** (αὐτήν) — **δώσουσα** (Ἀχιλλεῖ). **τὰ φίλτατα** = ἡ φιλτάτη κόρη. **ἴνα** = ὅπου. **ἡμᾶς**· πληθ. τῆς μεγαλειότητος.

η') 460 - 484

τὴν δ' αὖτάλαιναν παρθένον ὡς ὥκτισα· ὁ ἀόρ. ἀντὶ τοῦ ἐνεστ. **οἰκτίζω** = αἰσθάνομαι συμπάθειαν· τὴν παρθένον εἶναι τὸ ἀντικείμενον. ὡς ὥκτισα· ἀναφώνησις. **τί παρθένον** ; τί κάθημαι καὶ ὁμιλῶ περὶ παρθένου ; ἡ πρότασις παρενθετική· **Ἄιδης νιν** (αὐτήν) **ὡς ἔοικε τάχα** (=ταχέως) **νυμφεύσει** (=θὰ τὴν νυμφευθῇ). Καὶ ἡ πρότασις αὕτη εἶναι παρενθετική· ὁ τάφος θὰ εἶναι ἡ γαμήλιος κλίνη τῆς καὶ μνηστῆρ τῆς θὰ εἶναι ὁ Ἄδης, ὅχι ὁ Ἀχιλλεύς, ὅπως λέγεται εἰς πολλὰ δημοτικὰ τραγούδια καὶ εἰς μυρολόγια. **νιν**· ὑποκ. τοῦ **ἵκετεύσειν**. **γῆμεις**· εὐκτική ἐγκλισις δηλοῦσα κατάραν. **χῶστις** (=καὶ ὅστις) **ἔστί σοι φίλος** = καὶ οἱ φίλοι σου. **παρῶν ἐγγύς**· πλεονασμός. **ἀναβοῶ** = φωνάζω δυνατὰ. **εὐσύνετ' (α) ἄσυνέτως**· ῥητορ. ἀντίθεσις. **εὐσύνετα** = εὐκολονόητα, τὰ ὁποῖα ἀντιλαμβάνεται ἡ καρδιά μου· **ἄσυνέτως** = ἄσυνειδήτως, χωρὶς νὰ ἐννοῇ τί λέγει. **ἔτι γάρ**· ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἄσυνέτως. **αἰαῖ... τάδε**· ἡ σειρά : ὡς μ' ἀπώλεσεν ὁ Πριάμου Πάρις γήμας τὸν Ἑλένης γάμον, ὅς μ' εἵργασται τάδε· **ἐργάζομαί τινα τι** = προξενῶ εἰς τινά τι. Ὁ ἄγγελος νομίζει ὅτι διὰ τῆς εἰδήσεως, τὴν ὁποίαν φέρει, θὰ προξενήσῃ χαρὰν καὶ εὐτυχίαν εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα, καὶ ὁμως προξενεῖ ἀντίθετα· τοῦτο λέγεται **περιπέτεια**, ἥτις κατ' Ἀριστοτέλη εἶναι ἡ εἰς τὸ ἐναντίον τῶν πραττομένων μεταβολὴ καὶ προκαλεῖ ἢ εὐτυχίαν ἢ δυστυχίαν, ὡς ἐδῶ. **κἀγὼ ὡς καὶ ὁ Ἀγαμέμνων**. **κατοικτίρω** = αἰσθάνομαι βαθεῖαν (κατὰ - οἰκτίρω) συμπάθειαν. **ὡς** = ἐφ' ὅσον. **ὑπὲρ συμφορᾶς**· τὸ αἴτιον. **τυράννων** = τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας. **καταστένω** = χύνω δάκρυα πικρά. Ὁ Μενέλαος λέγει : **δός μοι δεξιᾶς τῆς σῆς θιγεῖν**, ζητεῖ δηλ. τὴν δεξιάν τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀγαμέμνονος πρὸς συνδιαλλαγὴν καὶ κύρωσιν τοῦ ἐφεξῆς ὅρκου. **σὸν τὸ κράτος** = σὺ ἐνίκησες, διότι ἦλθεν ἡ κόρη, ὅπως ἤθελες, καὶ θὰ γίνῃ ἡ θυσία. **ἄθλιος** = δυστυχής. **κατόμνυμι Πέλοπα** = ὀρκίζομαι εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Πέλοπος.

ὅς πατήρ τοῦμοῦ πατρός τοῦ σοῦ τ' ἐκλήθη = ὁ ὅποιος πατήρ τοῦ πατρός μου καὶ τοῦ ἰδικοῦ σου πατρός ὑπῆρξεν· ὁ πλοῦτος τῆς ἐκφράσεως διὰ μείζονα κύρωσιν τῆς εἰλικρινείας. **Πέλοπα - Ἀτρέα τε**· Πέλοψ, υἱὸς τοῦ Ταντάλου, βασιλέως τῆς Φρυγίας, ὅστις ἀφοῦ ἔγινε πρῶτον βασιλεὺς τῆς Πισάτιδος ἐν Ἡλίδι, κατέκτησε κατὰ μικρὸν ὅλην τὴν χερσόνησον, ἥτις ἐκλήθη ἐξ αὐτοῦ Πελοπόννησος· τούτου υἱὸς ὑπῆρξεν ὁ Ἀτρεὺς καὶ τούτου τοῦ Ἀτρείως υἱοὶ οἱ Ἀτρεῖδαι Ἀγαμέμνων καὶ Μενέλαος. **τὰπὸ καρδίας** = **τὰ ἀπὸ καρδίας** = ὅ,τι ἔχει μέσα ἢ καρδιά μου, ὅ,τι ἔχω μέσα μου. **σαφῶς** = εἰλικρινῶς. **καὶ μὴ (ἐρεῖν) μηδὲν ἐπίτηδες** = τίποτε ἐπιτηδευμένον, ἐπίπλαστον. **ἀλλ' ὅσον φρονῶ** = ἀλλὰ **τὰπὸ καρδίας**. **ὅσσε** = οἱ ὀφθαλμοί. **καὶ οὗτος** = καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἀνταπεῖνά σοι (δάκρυ) **πάλιν** = ἔχυσα καὶ ἐγὼ δάκρυα συμπονῶντάς σε (= σοι). **ἐξαφίσταμαί τινος** = ἀπομακρύνομαι ἀπὸ τι, παραιτῶ, ἀνακαλῶ. **οὐκ ἐς σέ δεινός** = χωρὶς νὰ ἔχω μαζί σου πάθος. **οὐπερ** = ἐκεῖ ὅπου. **εἰ** = εἴσαι. **ἀνθελέσθαι τοῦμόν** = νὰ προτιμήσης τὸ ἰδικόν μου (συμφέρον) ἀντὶ τοῦ ἰδικοῦ σου. **οὐκ ἔνδικον** = ἄδικον. **τὰμὰ ἡδέως ἔχειν** = ἐμὲ ἡδεσθαι, χαίρειν. **ὁρῶ φάος**· γραφικὴ περιφρασίς τοῦ ζῶ.

θ') 485 - 521

τί βούλομαι γάρ; = διότι τί θὰ κερδίσω, ἀλήθεια τί θὰ κερδίσω; **γάμοι** = σύζυγος. **ἰμείρομαι** = ἐπιθυμῶ. **ἥμιστα ἐχρῆν** (ἀπολέσαι) = οὐδαμῶς ἔπρεπε (νὰ χάσω). **τὸ κακὸν** (τὴν Ἑλένην) ἀντὶ **τὰγαθοῦ** (τοῦ ἀδελφοῦ). **νέος** = ἐπιπόλαιος. **ἦ** = ἦν. **πρὶν ἐγγύθεν σκοπῶν τὰ πράγματα ἐσεῖδον** = ἕως ὅτου ἐξετάζων τὰ πράγματα ἐκ τοῦ σύνεγγυς εἶδα καλὰ. **οἶον ἦν κτείνειν τέκνα** = τί ἐσήμαινε τὸ νὰ φονεύῃ κανεὶς τὰ τέκνα του· ἦν· ὁ παρατ. ἀντὶ τοῦ ἐνεστ. **ἐστί**, διότι ὁ λέγων ἔχει ὑπ' ὄψιν τὸν χρόνον τῆς πρώτης παρατηρήσεως. **ἄλλως τε** = καὶ ἐξ ἄλλου. **ἔλεος ἐσῆλθε μ(οι)** = ἐλυπήθηκα. **ἐννοοῦμαι** = λαμβάνω ὑπ' ὄψιν. **ἦ** = διότι αὕτη· αἰτιολ. τοῦ **ἔλεος ἐσῆλθέ μοι**. **ἕκατι** = ἔνεκα. **μέτα** = μέτεστι· ἀναστροφὴ τῆς προθέσεως καὶ μετατύπωσις ὡς **πάρα** = πάρεστιν. **τί δ' Ἑλένης...** **μέτα**; = καὶ τί σχέσιν ἔχει ἡ ἰδική σου κόρη μὲ τὴν Ἑλένην; **ἴτω στρατεία διαλυθεῖσ'** ἐξ **Αὐλιδος**· μὲ τόνον ἀξιοῖ τὴν διάλυσιν τῆς στρατείας ὡς αἰτίας τῶν κακῶν καὶ τῆς τραγικῆς θέσεως τοῦ Ἀγαμέμνονος· ὡς διαλυθῇ καὶ

ἀς πάη κατὰ διαβόλου ἡ **στρατεία** = ἡ στρατιά. **τέγγω** = βρέχω.
παρακαλῶ = παρακινῶ, παρασύρω. **εἰ μέτεστί μοι τι θεσφάτων**
κόρης σῆς = ἂν ἔχω δικαίωμα ἐν σχέσει μὲ τὰς μαντείας (τὰς ἀφορώ-
 σας τὴν τύχην) τῆς κόρης σου. **μή μοι μετέστω** = ἄς μὴ δικαιούμαι.
σοὶ νέμω τοῦμὸν μέρος = ἐκχωρῶ σ' ἐσένα τὰ δικαιώματά μου.
ἀλλ' (ἅ) = ἀλλὰ (θὰ μοῦ εἰπῆτε ἐνιστάμενοι) **ἐς μεταβολὰς ἤλ-**
θον = μετεβλήθην, ἔλλαξα. **ἀπὸ δεινῶν λόγων** = ὕστερα ἀπὸ τὰ φο-
 βερὰ καὶ τρομερὰ ποῦ ἔλεγα. Ὁ Μενέλαος αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ
 δικαιολογήσῃ τὴν μεταβολὴν τῶν διαθέσεών του· ἀπαντῶν εἰς τὴν ἐνστα-
 σιν λέγει : **εἰκὸς πέπονθα** = φυσικὸν εἶναι τὸ πάθημά μου· καὶ ἐξη-
 γεῖται σαφέστερον : **τὸν ὁμόθεν πεφυκότα** (τὸν ἀδελφόν μου) **στέρ-**
γων μετέπεσον = ἔλλαξα γνώμην ἐκ στοργῆς πρὸς τὸν ἀδελφόν
 μου· τὸ **μεταπίπτω** εἶναι παθ. τοῦ **μεταβάλλω**. **ἀνδρὸς... τοιοῖδε**.
 ἡ σειρά : **τρόποι τοιοῖδε οὐ κακοῦ ἀνδρὸς** (εἰσιν ἴδιοι) = συμπε-
 ριφορὰ τοιαύτη, οἷαν ἐγὼ τώρα δεικνύω, δὲν εἶναι χαρακτηριστικὸν
 ἀνοήτου ἀνθρώπου. **χρῆσθαι τοῖς βελτίστοις αἰε'** ἐπεξηγήσεις τοῦ
τρόποι τοιοῖδε· δηλ. νὰ μεταχειρίζωμαι τὰ βέλτιστα ἐκάστοτε· ὁ φρό-
 νιμος πλανᾶται μὲν, ἀλλὰ μόλις ἀναγνωρίσῃ τὴν πλάνην του εἶναι ἔτοιμος
 νὰ τὴν ὁμολογήσῃ καὶ νὰ μεταβάλῃ σκέψιν προσπαθῶν ἐκάστοτε νὰ
 ἀκολουθήσῃ τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς λογικῆς. Σημειώσον τὴν εἰς τὸν χα-
 ρακτῆρα τοῦ Μενελάου συντελεσθεῖσαν μεταβολήν· ἐνῶ κατ' ἀρχὰς
 ἐπέμενε διὰ τὴν θυσίαν χάριν τῆς Ἑλλάδος (370), τώρα εἶναι κατ'
 αὐτῆς συμπονέσας ὡς ἄνθρωπος τὸν ἀδελφόν του· τοῦτο λέγεται ἀνω-
 μαλία ἥθους· τοιαύτην θὰ ἴδωμεν καὶ εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα, τοιαύτην
 βλέπομεν καὶ παρὰ Σοφοκλεῖ εἰς τὴν Ἀντιγόνην καὶ τὴν Ἰσμήνην ἐν τῇ
 Ἀντιγόνη. **γενναῖα** = εὐγενῆ. **προγόνους οὐ καταισχύνεις σέθεν**
 κατὰ τὸ ὁμηρικὸν Ζ 209 **μηδὲ γένος πατέρων αἰσχυνέμεν**. **αἰνῶ** =
 ἐπαινῶ, εὖγε. **παρὰ γνώμην ἐμὴν** = παρὰ τὴν προσδοκίαν μου· δὲν
 ἀνέμενε τοιαύτην στάσιν ὕστερα ἀπὸ τοὺς πικροτάτους λόγους τοῦ Με-
 νελάου (320 κέ.). **ὑπέθηκας** = ἐστήριξας· ἡ μεταφορὰ ἐκ τῶν θεμε-
 λίων. **ὀρθῶς** = εἰς ὀρθὰς βάσεις. **πλεονεξία δωμάτων** = πλεονεξία
 κληρονομικῇ· κάθε ἀδελφὸς θέλει νὰ πάρῃ τὰ περισσότερα ἀπὸ τὴν πα-
 τρικὴν περιουσίαν, ἐντεῦθεν ἡ ταραχὴ εἰς τὰς σχέσεις τῶν ἀδελφῶν.
ἀπέπτυσσα = σικχαίνομαι. **τοιάνδε συγγένειαν ἀλλήλοιν πικρὰν** =
 τέτοιαν συγγένειαν ποῦ ποτίζει φαρμάκια τοὺς ἀδελφούς· ἡμεῖς λέγομεν :
 ἀγύρευτη νᾶναι τέτοια συγγένεια. **ἀλλ'** (ἀλλὰ ἡ καλὴ σου διάθεσις δὲν

μᾶς ὠφελεῖ), ἤκομεν γὰρ εἰς ἀναγκαίας τύχας = διότι ἔχομεν φθάσει εἰς τὴν σιδηρᾶν ἀνάγκην. θυγατρὸς αἵματηρὸν ἐκπρᾶξι (= ἐπιτελέσαι) φόνον· ἐπεξήγησις τοῦ ἀναγκαίας τύχας. Ἀπὸ τοῦ στίχου τούτου ἀρχίζει νὰ φανερώνηται ἡ μεταβολὴ τῶν διαθέσεων τοῦ Ἀγαμέμνονος διὰ τὸ ἀναπύδραστον τῆς θυσίας. τὴν γε σὴν = ἐπὶ τῆς ὁποίας σὺ μόνος ἔχεις δικαιώματα. σύλλογος = τὸ σύνολον. νιν = αὐτήν, τὴν κόρην σου. ἀποστείλῃς πάλιν = στείλῃς πίσω. Ἄργος = αἱ Μυκῆναι. λάθοιμ' ἂν τοῦτο = εἶναι πιθανὸν νὰ διαφύγω τὴν προσοχὴν τοῦ στρατοῦ κάμνων τοῦτο (ἀποστέλλων ὀπίσω τὴν κόρην). ἐκείνο· ἡ ἐπεξήγησις τοῦ εἰς τὸν στίχον 518. ταρβῶ = τρέμω. Κάλχας· ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ στίχου μετ' ἐμφάσεως. οὐκ = οὐκ ἔρεῖ. θάνη· τὸ ῥῆμα ὡς παθητικὸν ληπτέον· τότε τί θὰ σημαίνει; εὐμαρές = εὐχερές, εὐκολον. τὸ μαντικὸν πᾶν σπέρμα φιλότιμον κακὸν = ὅλη ἡ σπορὰ τῶν μάντεων εἶναι πληγὴ (= κακὸν) φιλόδοξος. κοῦδέν γ' ἄχρηστον οὐδὲ χρήσιμον παρόν· (τὸ σπέρμα τῶν μάντεων) παρόν (ὑποθ. μετοχὴ) οὐδὲν ἄχρηστον οὐδὲ χρήσιμον = ἡ παρουσία των δὲν εἶναι οὔτε ἄχρηστος οὔτε χρήσιμος.

ι') 522 - 542

οὐμ' = ὃ ἐμέ ἐσέρχεται (57). ὃν σὺ μὴ φράξεις, πῶς ὑπολάβοιμ' ἂν λόγον = πῶς ἡμπορῶ νὰ φαντασθῶ τὸ πρᾶγμα, ἐὰν σὺ δὲν λέγῃς; τὸ Σισύφειον σπέρμα = τοῦ Σισύφου ἡ σπορά, κατὰ συνεκδοχὴν ἐν περιφρονητικῷ τόνῳ· περιφρονεῖ, ἀλλὰ συνάμα καὶ τονίζει τὴν ἐπικίνδυνον εἶναι αὐτὸς ὁ Σισυφόςπορος ἔνεκα τῶν δόλων, οὓς χρησιμοποιεῖ. οὐκ ἔστ' Ὀδυσσεὺς ὃ τι σέ καμὲ πημανεῖ = οὐκ ἔστι (τι) ὃ τι = εἰς οὐδέν. πημαίνω (πῆμα) = βλάπτω. ποικίλος πέφυκε = εἶναι φύσις ἀλλοπρόσαλλος· εἶναι Πρωτεὺς μορφὰς ἀλλάσσω. τοῦ τ' ὄχλου μέτα (ἐστὶ) = καὶ πάντοτε πηγαίνει μὲ τὸν λαὸν ὡς δημαγωγός. μὲν = μὴν = βέβαια. φιλοτιμίᾳ ἐνέχεται = εἶναι ἐνοχος φιλοτιμίας, ἔχει τὸ ἐλάττωμα τῆς... δεινῶ κακῶ· κακῶ οὐς., δεινῶ ἐπίθ., παράθεσις τοῦ φιλοτιμίας. δοκεῖς = νομίζεις. στάντ(α), ἐν Ἀργείοις μέσοις = λαβόντα τὸν λόγον ἐν τῷ μέσῳ τῶν Ἀργείων. ἃ Κ. θέσφατ' ἐξηγήσατο = τὴν μαντείαν, τὴν ὁποίαν ἔδωκεν ἐξηγῶν τὴν θέλησιν τῶν θεῶν. καμὲ = καὶ ἐμέ· πρόληψις. ὡς ὑπέστην ἐγώ... εἰδ. πρότασις ἐκ τοῦ ἀπαρεμφ. λέξειν. ὑπέστην ἐγὼ θύσειν θύμα

Ἄρτεμιδι κᾶτα ψεύδομαι; ἡ σύνταξις κανονικώτερον θὰ εἶχεν ὡς ἐξῆς : καὶ ἐγὼ ὑποστάς θύσειν Ἄρτεμιδι θῦμα ὅμως ψεύδομαι; ὑφίσταμαι = ὑπισχυοῦμαι. οἷς = τοῦτοις οὖν τοῖς λόγοις. ξυναρπάσας· ὅπως τὸ ἡμέτερον συναρπάσας. σὲ κᾶμ'... κελεύσει· ἡ σειρά : κελεύσει Ἀργεῖους, ἀποκτείναντας σὲ καὶ ἐμέ, σφάξαι κόρην. συναρπάσουσί (με) αὐτοῖς τείχεσιν = θὰ μὲ περιαρπάξουν μὲ αὐτὰ τὰ τείχη. κατασκάπτω = δὲν ἀφήνω λίθον ἐπὶ λίθου. ὡς ἡπόρημαι πρὸς θεῶν τὰ νῦν τάδε = εἰς ποῖαν στενόχωρον θέσιν (ἀμχανίαν) μὲ ἔχουν φέρει οἱ θεοὶ μὲ αὐτὰ ἐδῶ τώρα. πρὸς θεῶν· ποιητ. αἴτιον εἰς τὸ ἡπόρημαι. Ὁ Ἀγαμ. πανικοβληθεὶς ὑπερβάλλει τοὺς κινδύνους· ὁ ἴδιος περιγράφων τὸν ἑαυτὸν του παρουσιάζεται εἰς ἡμᾶς ὡς ἀξιόθρηνητος· μοι· δοτ. χαρ. = παρακαλῶ. φύλαξον = πρόσεξε. ἐν = ἕνα πρᾶγμα, ἐπεξηγούμενον διὰ τοῦ ὅπως ἂν μὴ Κλυταιμῆστρα μάθη τάδε· πλαγία ἐρώτησις. πρὶν (ἂν) προσθῶ Ἀἰδη παῖδ' ἐμήν = πρὶν παραδῶσω εἰς τὸν Ἄδην τὴν κόρην μου. ὡς· τελ. πράσσω κακῶς = δυστυχῶ. ὑμεῖς· ἀποτείνεται πρὸς τὰς γυναῖκας τοῦ Χοροῦ συνιστῶν νὰ τηρήσουν σιγὴν (φυλάσσετε σιγὴν). Ὁ Χορός, ἐπειδὴ δὲν ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν ὀρχήστραν διαρκούσης τῆς διδασκαλίας τῆς τραγωδίας, κατ' ἀνάγκην λαμβάνει γινῶσιν τῶν μυστικῶν τῶν δρώντων προσώπων, διὸ καὶ ταῦτα ἀξιοῦν παρ' αὐτοῦ σιγὴν.

Ὁ Μενέλαος παρέρχεται διὰ τῆς δεξιᾶς παρόδου καὶ ὁ Ἀγ. εἰσέρχεται εἰς τὴν σκηνήν.

Αἱ ἀρχαιότεραι τραγωδαὶ ἤρχιζον ἀπὸ τὴν πάροδον, μὴ ἔχουσαι πρόλογον. Ἀφ' οὗ δὲ ὁ χορὸς ἦδε τὴν πάροδον, ἐπεισέρχετο ὁ ὑποκριτής, ὃν τότε εἷς, καὶ διελέγετο μὲ τὸν Κορυφαῖον τοῦ Χοροῦ. Ἐκ τῆς ἐπεισόδου ταύτης τοῦ ὑποκριτοῦ μετὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Χοροῦ εἰς τὴν ὀρχήστραν καὶ τὸ μέρος τοῦ δράματος τὸ διαλογικόν, τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ τὴν πάροδον, λέγεται ἐπείσοδιον (μέρος). Ἐδῶ τὸ α' ἐπεισόδιον περιλαμβάνεται εἰς τοὺς στίχους 303 - 542, ἀποτελοῦν τὴν β' πράξιν τῆς τραγωδίας (μετὰ τὴν τοῦ προλόγου πράξιν). Ἐν τούτῳ τῷ ἐπεισοδίῳ περιεπλέχθησαν τὰ πράγματα· ἡ ἐπιστολὴ περιτλήθην εἰς χεῖρας τοῦ Μενελάου καὶ ἡ Ἰφιγ. μετὰ τῆς μητρὸς τῆς μάλιστα ἤλθεν ἀπροσδοκῆτως· φόβον καὶ ἔλεον αἰσθανόμεθα εἰς τὴν ψυχὴν μας διὰ τὸν ἀτυχή πατέρα καὶ τὴν κόρην.

Πρωταρχικὴ αἰτία τοῦ κακοῦ εἶναι τοῦ Πάριδος ὁ ἄμετρος ἔρως.

Εἰς αὐτὸ δ' ὁ Χορὸς ἀποβλέπων ἄδει ἐφεξῆς ᾄσμα, τὸ ὁποῖον θὰ ἐρμηνεύσωμεν καὶ τὸ ὁποῖον καλεῖται σ τ ἄ σ ι μ ο ν, διότι ὁ χορὸς τὸ ψάλλει, ἀφ' οὗ ἔχει καταλάβει ἐν τῇ ὁρχήστρᾳ θέσιν (σ τ ἄ σ ι ν).

ΠΡΩΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (543 - 605)

Στροφὴ (543 - 557)

μάκαρές (εἰσιν), οἱ μετέσχον θεοῦ μετρίας· ἡ ἀναφ. πρότασις ὑποκ. τοῦ εἰσὶ· θεοῦ ἀντικ. μετρίας κατηγ. μετέσχον· γνωμ. ἄριστος. **θεοῦ** = τῆς Ἀφροδίτης. **μετέσχον τε λέκτρων Ἀφροδίτας μετὰ σωφροσύνας**· πρότασις ἐπεξηγοῦσα τὴν πρώτην. **σωφροσύνη** = ἐγκράτεια. **χρῶμαι γαλανεῖα** = τηρῶ γαλήνην, εἶμαι ἀπαθής. **μαινόμενων οἴστρων**· γεν. ἀντικ. εἰς τὸ γαλανεῖα· **μαινόμενοι οἴστροι** = παράφορον ἐρωτικὸν πάθος. **οἱ δὲ** = ὅπου, ὅτε ἀκριβῶς. **δίδυμα τόξα χαρίτων** = δύο εἶδη ἐρωτικῶν βελῶν. **ἐντείνεται** = ἐντείνει κατ' ἀρέσκειαν **τὸ μὲν** = τὸ ἐν **ἐπ' εὐαίωνι πότμῳ** = διὰ μοῖραν εὐτυχῆ, διὰ βίον εὐτυχῆ, **τὸ δὲ** = τὸ ἄλλο **ἐπὶ συγχύσει βιοτᾶς** = διὰ σύγχυσιν τῆς ζωῆς. **ἀπενέπω** = ἀπαγορεύω, δὲν ἐπιτρέπω τὴν εἴσοδον. **νιν** = αὐτόν, τὸν ἔρωτα τὸν ἐντείνοντα τὸ δεύτερον τόξον. **ἀμετέρων θαλάμων** = εἰς τοὺς (συζυγικοὺς) θαλάμους μας. **χάρις** = τὰ θέλητρα τὰ προκαλοῦντα τὸν ἔρωτα. **πόθοι** = ἔρος. **ὄσιος** = ἀγνός καὶ ἐν τῷ προσήκοντι μέτρῳ. **πολλὰν δ'** (Ἀφροδίταν) **ἀποθείμαν (-ην)** = εἶθε νὰ ἀπορρίψω, νὰ ἀποφύγω. Ἡ ἔννοια τῆς στροφῆς εἶναι : ὁ ἐν μέτρῳ ἔρος γίνεται πρόξενος εὐδαιμονίας, ὁ ἄμετρος ὅμως καὶ ἀνόσιος φέρει ταραχὴν εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον· ὁ Χορὸς ἐπιδοκιμάζει τὸν πρῶτον· διατὶ ἀποδοκιμάζει τὸν δεύτερον, θὰ εἴπη ἐφεξῆς.

Ἀντιστροφὴ (558 - 572)

φύσις = ἡ φυσικὴ διάπλασις. **διάφοροι**· κατηγ. **τρόποι** = χαρακτηρισ. **τὸ ὀρθῶς ἐσθλὸν** = ἡ πραγματικὴ ἀρετὴ (ἐστὶ) **σαφές αἶει** = πάντοτε τὸ ἀντιλαμβάνονται οἱ ἄνθρωποι. **τροφαὶ αἱ παιδεύμεναι** = ἡ ἀγωγή τῆς ἐκπαιδεύσεως **μέγα φέρουσα (ι)** = συντελεῖ **ἐς τὰν ἀρετὰν** = εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἀρετῆς, εἰς τὴν δημιουργίαν ἡθους χρηστοῦ. **τὸ αἰδεῖσθαι** = ὁ σεβασμός, τὸ ἡθικὸν συναίσθημά (ἐστὶ)

σοφία = εἶναι σοφία, γνώσις τοῦ ἀγαθοῦ. **τάν τ' ἐξαλλάσσουσιν ἔχει** (παρέχει) **χάριν** = (ἡ σοφία, ἡ ἀγωγὴ, ἣν δίδει ἡ παιδεία) παρέχει τὸ ἐξαιρετικὸν χάρισμα· ποῖον ; **ἐσορᾶν τὸ δέον**· ἐπεξήγησις = νὰ βλέπωμεν τὸ καθήκον. **ὑπὸ γνώμας (-ης)** = κατανοοῦντες ὅτι εἶναι καθήκον : συνειδητά. **ἐνθα** = ὅπου, ὅτε, καὶ τότε **δόξα** = ἡ κοινὴ γνώμη **φέρει** = προσφέρει **βιοτᾶ** = εἰς τὴν ζωὴν μας **κλέος ἀγήρατον** = δόξαν ἀφθιτον. Ὁ Εὐριπίδης διδάσκει ὅτι ἡ ἀρετὴ εἶναι διδακτὴ, εἶναι γνώσις καὶ ὅτι ἡ δύναμις τῆς εἶναι διττὴ : α') τὸ αἰδεῖσθαι = ἡ δημιουργία τοῦ ἡθικοῦ συναισθήματος, β') ἡ δημιουργία τῆς δυνάμεως τοῦ διακρίνειν τὸ καθήκον, τὸ πρακτέον· ὅταν δ' ἐπιτύχη τις ταῦτα, τότε ἡ κοινὴ γνώμη δίδει εἰς τὴν ζωὴν μας δόξαν αἰώνιαν. Ἐξετασθεῖσης γενικῶς τῆς ἀξίας τῆς ἀρετῆς ὁ Χορὸς μεταβαίνει εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς σκοπιμότητος τῆς ἀρετῆς δι' ἀμφοτέρω τὰ φύλα. (ἐστί) **μέγα τι** (λιτ.) ἔχει πολὺ μεγάλην σκοπιμότητα **θηρεῦειν ἀρετάν** = ἡ ἐπιδίωξις ἀρετῆς, ἥθους χρηστοῦ **γυναιξὶ μὲν (γιγνομένην) κατὰ Κύπριν κρυπτάν** = διὰ τὰς γυναῖκας μὲν συνισταμένης εἰς τὴν συζυγικὴν πίστιν ἐντὸς σκοτεινοῦ συζυγικοῦ θαλάμου, **ἐν ἀνδράσι δ' αὖ ἐνὼν ὁ μυριοπληθὴς κόσμος αὖξει πόλιν μείζω** (προλ. κατηγ.). **κόσμος** = τὸ πνεῦμα τῆς τάξεως, ἡ ἡθικὴ εὐκοσμία, **ἐνὼν ὁ μυριοπληθὴς** = ἐὰν ὑπάρχῃ εἰς τὴν μεγάλην πλειονοψηφίαν τῶν ἀνθρώπων, **αὖξει μείζω πόλιν** = προάγει τὸ μεγαλεῖον τῆς πόλεως. Ἡ ἔννοια : Ἡ ἀρετὴ διὰ τὰς γυναῖκας εἶναι ἡ συζυγικὴ πίστις· διὰ τοὺς ἀνδρας ἡ ἡθικὴ εὐκοσμία, τὸ πνεῦμα τῆς τάξεως.

Ἐπεὶ δὲ (573 - 589)

ἔμολες = ἦλθες. **ἦτε** = ἐκεῖθεν ὅπου. **σύ γε** = ναὶ σύ. **ἐτράφης βουκόλος** (κατηγ.) **παρὰ μόσχοις Ἰδαίαις ἀργενναῖς συρίζων βάρβαρα, πνέων καλᾶμοις μιμήματα Φρυγίων αὐλῶν Ὀλύμπου.** ἀργεννός = λευκός. Ἰδαῖος = ὁ τῆς Ἰδης, ὄρους τῆς Τροίας Ν.Α. τοῦ Ἰλίου. **συρίζω βάρβαρα** = παίζω μὲ τὴν σύριγγα βαρβαρικὰ κομμάτια. **πνέω καλᾶμοις** = παίζω μὲ τὰ σουραῦλια **μιμήματα Φρυγίων αὐλῶν Ὀλύμπου** = ὅπως ἔπαιζεν ὁ Ὀλυμπος μὲ τοὺς Φρυγίους αὐλοὺς. Βάρβαρα ἐσύριζεν ὁ Πάρις· διότι ἦτο Τρῶς· κατὰ τὸν Εὐριπίδην οἱ Τρῶες παρίστανται ὡς βάρβαροι, κατὰ τὴν ἀρχὴν : πᾶς μὴ Ἕλλην βάρβαρος. **Ὀλυμπος**· ἀρχαῖος περίφημος αὐλητὴς καὶ

μουσικός, μαθητής τοῦ Φρυγῆς αὐλητοῦ Μαρσύου, ὅστις ἐξεδάρη ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος. Τὰ ἄσματα τοῦ Ὀλύμπου τὰ τονισμένα εἰς αὐλὸν ἔπαιζεν ὁ Πάρις μὲ τὴν σύριγγα. **εὐθηλοὶ βόες** = ὠραίους μαστοὺς ἔχοντες βόες. **τρέφονται** (ἐκεῖ) **ὄθι** = ὅπου **κρίσις θεᾶν ἔμενέ σε ἅ σε πέμπει Ἑλλάδα** (αἰτ. τῆς εἰς τόπον κινήσεως). **πάροιθεν ἐλεφαντοδέτων δόμων** = ἔμπροσθεν τῶν ἀνακτόρων τοῦ Μενελάου, τῶν ἐλεφαντοκοσμητῶν, τῶν πολυτελῶν. Ὁ Εὐριπίδης ἔχει ὑπ' ὄψει του ὁμηρικὴν περιγραφὴν τῶν ἀνακτόρων τοῦ Μενελάου. (**ἔμενέ σε**) **ὃς ἔδωκάς τ' ἔρωτα ἐν ἀντωποῖς βλεφάροισιν ἅς Ἑλένας** = ἐνέπνευσας ἔρωτα μέσα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς Ἑλένης πού σέ ἐκοίταζαν κατὰματα (= ἀντωποῖς). **ἔρωτι δ' (ἀντὶ τοῦ τε) αὐτὸς ἐπτοάθης** = συνεκινήθης δὲ καὶ σὺ ἀπὸ τὸν ἔρωτα. **ὄθεν** = κατ' ἀκολουθίαν τούτου **ἔρις (θεαινῶν) ἄγει Ἑλλάδα (= Ἑλληνικὴν) ἔριν (= πόλεμον) ἐς πέργαμα Τροίας σὺν δορὶ ναυσί τε**. Μετὰ τὴν προηγηθεῖσαν παιδαγωγικὴν θεωρίαν προεβλήθη ἐφαρμογὴ αὐτῆς ληφθέντος ὡς παραδείγματος τοῦ Πάριδος, ὅστις μὴ εὐμοιρήσας τῆς ὀρθῆς ἀγωγῆς, προτιμήσας δ' ἄμετρον καὶ ἀνόσιον ἔρωτα, ἐγένετο αἰτία τοῦ ὀλέθρου τῆς πατρίδος του καὶ πρόξενος συνάμα συμφορῶν εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς. Σημείωσον ἐν τῇ ἐπωδῷ (οὕτω καλεῖται τὸ ἐρμηνευθὲν τμῆμα 573 - 589) τὴν εἰδυλλιακὴν σκηνὴν 574 κ.έ., ἣν ἐμβάλλει ὁ τραγικός, ὡς καὶ πολλαχοῦ ἀλλαχοῦ εἰς τὰ δράματα τοιαύτας ἐμβάλλει σκηνάς, φυσιολάτρης ὦν. Παρέρχονται διὰ τῆς ἀριστερᾶς παρόδου εἰς τὴν ὀρχήστραν ἡ Κλ. καὶ ἡ Ἴφ. ἐποχοῦμεναι καὶ ἄλλος Χορὸς ἐξ ἀνδρῶν Ἀργείων πλησιάζει μὲ εὐλάβειαν πρὸς τὰς ἡγεμονίδας. Ἡ πρώτη λέξις, τὴν ὁποίαν λέγει, εἶναι (590) **ἰὼ ἰὼ**, ἐπιφ. σχετλιασμοῦ, **ἄχ ἄχ**, καὶ **χαῖς**· αἱ ἡγεμονίδες ἐκλαμβάνουν τὸ **ἰὼ ἰὼ** ὡς ἐπιφώνημα **χαῖς**, ὁ δὲ θεατὴς ὡς ἐπιφώνημα σχετλιασμοῦ.

Χορὸς ἀνδρῶν Ἀργείων (590 - 597)

εὐδαιμονίαι μεγάλων (ὑποκ.) (εἰσί) μεγάλαι = τῶν τρανῶν ἢ εὐτυχία εἶναι μεγάλη. Σημείωσον τὴν ἐπαναδίπλωσιν. Καὶ ἀμέσως ἐπακολουθεῖ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἀνω γενικῆς παρατηρήσεως ἐν τῇ προκειμένῃ εἰδικῇ περιπτώσει. **ἴδετε** = κοιτάξατε **τὴν τοῦ βασιλέως ἄνασσαν ἐμὴν Ἰφιγένειαν· βασιλέως ἄνασσα** = ἡ βασιλόπαις. **Κλυταίμηστραν τε τὴν Τυνδάρεω (κόρην)· αἱ αἰτ. κατὰ πρόληψιν**

ἀντὶ ὀνομαστικῆς. ὥς ἐκ μεγάλων ἐβλαστήκασιν = πόσον μεγάλων οἰκογενειῶν βλαστοὶ εἶναι. ἐπὶ τε (ὥς) εὐμήκεις τύχας ἤκουσι = καὶ εἰς πόσον ὑψηλὰ σκαλοπάτια τῆς μοίρας ἔχουν ἀναβῆ. εὐμήκεις τύχας· δίστημον καὶ τοῦτο· φαίνεται ὅτι ὁμιλεῖ διὰ τὸν ζηλευτὸν γάμον, ἀλλ' ὁ θεατὴς ὑπονοεῖ τὴν τραγικὴν μοῖραν τῆς κόρης. Τοῦ διστήμου τὴν ἐκδοχὴν εὐνοεῖ ἡ λέξις τύχη, ἥτις εἶναι μέση λέξις. θεοὶ γ' οἱ κρείστους... θνατῶν· ἡ σειρά : οἱ κρείστους οἱ τ' ὀλβοφόροι (εἰσὶ) θεοὶ (κατηγ.) τοῖς οὐκ εὐδαίμοσι θνατῶν (δοτ. τῆς κρίσεως). οἱ κρείστους = οἱ ἰσχυροί, οἱ ἔχοντες τὰς ὑψηλὰς θέσεις. ὀλβοφόροι = οἱ ὀλβιοὶ, οἱ πλούσιοι, οἱ οὐκ εὐδαίμονες· κατὰ λιτότητα = οἱ δυστυχεῖς.

Χορὸς γυναικῶν (598 - 606)

στῶμεν = ἄς σταθῶμεν. ἔκγονα θρέμματα Χαλκίδος = γεννήματα καὶ θρέμματα τῆς Χαλκίδος. δεξώμεθα ὄχων ἅπο τὴν βασιλείαν ἐπὶ γαῖαν = ἄς ὑποδεχθῶμεν τὴν βασιλίσσαν (κατερχομένην) ἀπὸ τοῦ ἄρμα κάτω εἰς τὴν γῆν. μὴ σφαλερώς = κατὰ τρόπον τοιοῦτον, ὥστε νὰ μὴ σφαλῇ, νὰ μὴ γλιστρήσῃ. ἀγανῶς δὲ (δεξώμεθα) χεροῖν μαλακῇ γνώμῃ. ἀγανὸς = μαλακὸς μαλακῇ γνώμῃ = τρυφερὰ αἰσθήματα. μὴ ταρβήσῃ = ἵνα μὴ φοβηθῇ, τρομάξῃ. μηδὲ θόρυβον [μηδ'] ἐκπληξιν παρέχωμεν = μηδὲ ἐνοχλήσωμεν καὶ ταραξώμεν. Μεγάλη τοῦ Χοροῦ ἡ εὐλάβεια. ξεῖναι ταῖς Ἀργείαις ξεῖναις = ξέναι ἡμεῖς τὰς Ἀργείας ξένας· σημειώσον τὴν ἀναδίπλωσιν ξεῖναι - ξεῖναις. Ὁ Εὐριπίδης πολὺ ἀγαπᾷ τὰς ἀναδιπλώσεις.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (907 - 750)

α') 607 - 641

ὄρνις = οἰωνός. ὄρνιθα αἴσιον ποιούμεθα = θεωροῦμεν ὥς αἴσιον οἰωνόν· ὁ πληθ., διότι ἡ Κλυτ. ὁμιλεῖ ἐξ ὀνόματος ὅλης τῆς οἰκογενείας. τόνδ'· καθ' ἑλξιν ἀντὶ τοῦ τόδε = τὸ ἐξῆς, ἐπεξηγούμενον διὰ τῶν : τὸ σόν τε χρηστὸν καὶ λόγων εὐφημίαν = τὴν φιλόφρονα προὑπάντησίν σου καὶ τοὺς εὐοιῶνους λόγους σου. ἔχω ἐλπίδα τινὰ (λιτότης) = εἶμαι πολὺ αἰσιόδοξος. ὥς πάρεμι ἐπ' ἐσθλοῖσι γάμοις = ὅτι ὁ γάμος, δι' ὃν ἔχω ἔλθει, εἶναι αἴσιος. νυμφαγωγός = ὁ

συνοδεύων τὴν νύμφην· **νυμφαγωγός** λέγεται ἡ μήτηρ τῆς νύμφης ἡ συνοδεύουσα τὴν κόρην τῆς ἀγομένην ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ καθ' ὅλην τὴν διαδρομὴν ἀπὸ τῆς οἰκίας τῆς μέχρι τῆς οἰκίας τοῦ γαμβροῦ. **πορεύω** ἔξω = ἐξάγω· **πορεύετε**· ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς δούλους πρὸς τὴν συνάδευον. **φερνὴ** = ἡ προῖξ. **πέμπω** = φέρω. **εὐλαβοῦμαι** = πιάνω καλὰ, προσέχω. **μέλαθρον** = ἡ σκηνὴ τοῦ Ἀγαμέμνονος. Ἡ ἐκφόρτωσις τῆς φερνῆς πόσῃν ἱλαρότητα θὰ προεκάλεσεν εἰς τὸ θέατρον! Ἀλλὰ συγχρόνως βλέπομεν τοὺς θεατὰς νὰ κινοῦν τὴν κεφαλὴν διὰ τὸν ἐπικείμενον μαῦρον γάμον. Ἡ Κλυταιμῆστρα δι' ὅλα φροντίζει. **λείπε πωλικούς ὄχους** = κατέβα ἀπὸ τὸ ὄχημα, τὸ συρόμενον ἀπὸ πώλους, ἵππους. **τίθῃμι κῶλον** = πατῶ. **κῶλον** = πούς. **ἄβρός** = λεπτός, χαριτωμένος. **νεάνιδες**· ἀπευθύνεται πρὸς τὰς γυναῖκας τοῦ Χοροῦ, αἱ ὁποῖαι θὰ εἶχον συρρεύσει περὶ τὴν ἄμαξαν. **ἐνδίδωμι χερὸς στηρίγματα** = δίδω τὴν χεῖρα ὡς στήριγμα. **ὥς ἂν ἐκλίπω**· τελ. πράτασις. **θάκος** (195) **ἀπήνη** (147). **αἱ δέ** = ἄλλαι δέ. **ὄμμα πωλικόν** = οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ἵππων. **φοβερὸν**· ἐπὶ παθ. ἐννοίας: **δειλὸν** = τρομάζουν εὐκολα. **ἀπαράμυθον** = μὴ ἐπιδεκτικὸν παραμυθίας (καταπραΰνσεως)· οἱ ἵπποι, εὐρισκόμενοι εἰς περιβάλλον ἀσύνηθες, ὑπῆρχε φόβος νὰ ἀφηγιάσουν. **λάζυμαι καὶ λάζομαι** = λαμβάνω. **Ὁρέστην**· χάριν τῶν θεατῶν. **δαμεις ὄχω πωλικῶ**; = ζαλισθεῖς ἀπὸ τὰς κινήσεις τῆς ἀμάξης; **ἔγειρ' (ε)** = ἐγείρου. **ἐφ' ὑμέναιον ἀδελφῆς** = διὰ τὸν γάμον τῆς ἀδελφῆς σου. **εὐτυχῶς** = **τύχη ἀγαθῇ** = καλορρίζικος νᾶναι. **κῆδος ἀγαθοῦ ἀνδρὸς λήψει** = θὰ κάμῃς γαμβρὸν καλὸν ἄνθρωπον (θὰ συμπεθεριάσῃς μὲ καλὸν ἄνθρωπον). **ἐσθλὸς αὐτὸς ὦν** = ὅπως καὶ σὺ εἶσαι εὐγενής. **τὸ γένος** = ὁ γόνος, ὁ οὐῖς. **καθίστω**· προστ. ἀντὶ **καθίστασο** = τοποθετήσου. **δεῦρο**· παρακελ. πρὸ τοῦ καθίστω. **ἐξῆς ποδός μου** = δίπλα ἀπὸ τὰ πόδια μου. **πρὸς μητέρα** = εἰς τὸ πλευρὸν τῆς μητρός. **θές με μακαρίαν ξέναις ταῖσδε** = κάμε με εὐτυχισμένην στὰ μάτια τῶν ξένων αὐτῶν ἐδῶ. **προσείπωμεν τοῦ προσαγορεύω** = χαιρετίζω. **ὦ σέβας ἐμοὶ μέγιστον** = τρισέβαστέ μου· ἡ προσφώνησις πανηγυρικῇ. **οὐκ ἀπιστοῦσαι** (λιτ.) = πρόθυμα συμμορφούμεναι. **ἐφετμή** = παραγγελία. **ὑποτρέχω τινά** = προλαμβάνω τινά. **ὀργισθῆς δέ μῃ**· παρένθεσις· **προσβάλλω στέρνα πρὸς στέρνα** = ἐναγκαλίζομαι. **ὑποδραμοῦσα** = σπεύσασα. **περιβάλλω στέρνα** = ἐναγκαλίζομαι. **διὰ χρόνου** = ὕστερα ἀπὸ τόσον καιρὸν. **ποθῶ ὄμμα σὸν** = εἶχα καιρὸν νὰ σέ

ἴδω. **χρή** (**περιβαλεῖν**). **φιλοπάτωρ εἶ** = ἀγαπᾷς τὸν πατέρα πολὺ. ἀπότομος ἢ ἀντίθεσις πρὸς τὰ κακοῦργα σχέδια τοῦ πατρός. **μάλιστα παιδίων** = περισσότερον ἀπὸ ὅλα τὰ παιδιὰ. **ὄσους ἐγὼ (ἔ)τεκον τῷδε** = μετὰ τὸν πατέρα σου ἔδω. **ἀσμένῃ** = μετὰ χαράν. **καὶ πατὴρ (ἐσεῖδ' ἐσέ)**. **τόδ' ἴσον ὑπὲρ ἀμφοῖν λέγεις** = αὐτὸ ποῦ λέγεις ἰσχύει ἐξ ἴσου καὶ διὰ τοὺς δύο. "Οἷα ὅτι αἱ λέξεις ἀποσπῶνται μετὰ δυσκολίαν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ πατρός.

β') 642 - 671

εὖ ἐποίησας ἀγαγὼν = καλὰ ἔκαμες καὶ μετὰ ἔφερες. **οὐκ οἶδ'** ὅπως **φῶ** τοῦτο καὶ **μὴ φῶ** ὅπως **φῶ** (ὅπως) **μὴ φῶ** πλάγαι ἐρωτ. προτ. ἐκ τοῦ **οὐκ οἶδα** = ἂν πρέπει νὰ εἰπῶ ναι ἢ ὄχι ὡς πρὸς τοῦτο. **ἔα** (317) = περίεργον. **ἔκκλητος** = ἡσυχος. ὡς οὐ βλέπεις **ἔκκλητον**. ἐπιφώνησις = μετὰ τί ἀνήσυχον βλέμμα βλέπεις. **ἄσμενός μ' ἰδὼν** = ἐνῶ, καθὼς εἶπες (641), μετὰ εἶδες μετὰ χαράν. **πόλλ' ἀνδρὶ βασιλεῖ καὶ στρατηλάτῃ μέλει** = ὁ βασιλεὺς καὶ στρατηλάτης ἔχει πολλὰς φροντίδας· πρβλ. "Ομηρον : οὐ **χρή** παννύχιον εὐδεῖν βουληφόρον ἄνδρα, ὦ λαοί τ' ἐπιτετράφαται καὶ τόσα μέμηλε. **γίγνομαι παρὰ τινι** = συγκεντρώνω τὴν προσοχήν μου εἰς τινα. **μὴ ἐπὶ φροντίδας τρέπου** = μὴ σὲ ἀπορροφῶν αἱ φροντίδες. **εἰμὶ παρὰ σοί**· ὄντως μόνον ἢ θυσία τῆς κόρης τὸν ἀπησχόλει. **μεθίημι ὄφρυν** = παύω νὰ εἶμαι σκυθρωπός. **ἐκτείνω ὄμμα φίλον** = γίνομαι εὐθυμός. **ἰδοὺ γέγηθα ὡς γέγηθα ὀρών σε** = ἰδοὺ χαίρω, ὅπως χαίρω τὴν στιγμὴν ποὺ σὲ κοιτάζω. **γέγηθα ὡς γέγηθα**· ἡ εὐφημιστικὴ αὕτη ἔκφρασις εἶναι συνήθης εἰς τὴν τραγωδίαν, διὰ νὰ ἀποφευχθῇ ἔκφρασις κακοῦ, τὸ ὁποῖον ἀποσιωπῶμεν, πρβλ. Μήδειαν : **ἐσμεν οἶδ' ἐσμεν. κἄπειτα** = καὶ ἔπειτα· ἐν ἐρωτῇ σὲ σημαίνει κατὰ πληξιν. **λείβω** = χύνω. **ἡ 'πιούσ' ἀπουσία** = ἡ ἐπιούσα ἀπουσία **ἡμῖν μακρὰ** (ἔσται) = ὁ χωρισμός μας, ποὺ θὰ ἀκολουθήσῃ κατόπιν, θὰ εἶναι μακρός. **ἡμῖν** δοτ. ἡθική. Σημείωσον τὴν παρήχῃσιν καὶ τὸ δίσημον· ἡ Ἰφιγένεια φαντάζεται τὸν μακρὸν ἐκ τοῦ γάμου χωρισμόν· ὁ Ἀγαμέμνων τὸν ἐκ τῆς θυσίας. **νὺν** = λοιπὸν θὰ εἴπωμεν ἀσύνετα (ἀνοήσιες) **εἰ σέ γ' εὐφρανῶ** = ἂν πρόκειται νὰ σὲ εὐχαριστήσω. **παπαῖ! τὸ σιγᾶν οὐ σθένω**, λέγει καθ' ἑαυτὸν ἔχων ἀπεστραμμένον τὸ πρόσωπον· διὰ τοῦ **σέ δ' ἤνεσα** (σὲ ἐπαινῶ, σὲ θαυμάζω διὰ τὴν ἄγνοιάν σου)

στρέφεται πάλιν πρὸς τὴν κόρην. **παπαῖ** ἐπιφώνημα σχετλιασμοῦ : φρίκη, φρικτόν. **ἐπὶ τέκνοις σέθεν** = κοντὰ στὰ παιδιὰ σου. **θέλω γε** = ναὶ τὸ θέλω. **ἀλγύνομαι** = λυποῦμαι. **οὐκ ἔχων τὸ θέλειν** = γιατί δὲν ἔχω στὸ χέρι μου τὸ θέλειν αὐτό. **λόγχοι** = τὰ ὄπλα, ὁ πόλεμος, **τὰ Μενέλεω κακὰ** = τὸ κακὸν ποὺ ἐδημιούργησεν ὁ Μενέλαος μὲ τὸ πάθημά του. **ἄλλους ὀλεῖ πρόσθ' ἅμ' ἐδιολέσαντ' ἔχει** = ἂ ἐμὲ διολέσαντα ἔχει ὀλεῖ ἄλλους πρόσθε· διολέσαντ' ἔχει περιφρασὶς παρακειμένου· ὡς πρὸς τὴν φράσιν καὶ τὴν ἔννοιαν πρβλ. Σοφ. Ἀντιγ. ἦδε θανούσ' ὀλεῖ τινα. ὡς πολὺν χρόνον ἀπῆσθα (ἦσο ἀπὼν) ἐν Αὐλίδος μυχοῖς· ἐπιφώνησις. Κατὰ τὴν Ἰφιγ. ὁ πατὴρ χαρακτηρίζει ὡς ὀλεθρόν του τὴν μακρὰν ἐν Αὐλίδι παραμονήν, ποὺ εἶναι δι' αὐτὴν ἀνεξήγητος. **ἴσχει με** = μὲ κρατεῖ κάτι. **μὴ στέλλειν στρατὸν** = νὰ μὴ δίδω διαταγὴν πρὸς ἀπόπλουν. **οἰκίζομαι** = ἔχω κατοικίαν. **οὐ** = ἐκεῖ ὅπου. **μακρὰν (ὁδὸν) ἀπαίρεις** = κάνεις μακρινὸ ταξίδι. **εἰς ταῦτόν σύ γ' ἦκεις σὺ πατρί** = σὺ καὶ ὁ πατέρας σου εὐρίσκεσθε εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν· δίστημος ὁ στίχος : καὶ οἱ δύο ἔχομεν νὰ κάμωμεν μακρινὸ ταξίδι· ἂν φύγω μακρὰν, θὰ φύγῃς καὶ σὺ μακρὰν (εἰς τὸν Ἄδην). **καλὸν** = εὐπρεπές. **ἔπεστι καὶ σοὶ πλοῦς** = ἔχεις καὶ σὺ νὰ ταξιδεύσῃς. **ἵνα μνήσει πατρός** = ὅπου θὰ ἔχῃς ζωντανὴν τὴν ἀνάμνησιν τοῦ πατρός· **μνήσει**· μέλλ. τοῦ μιμνήσκομαι. **μόνη μονωθεῖσα**· πλεονασμός. **οὐ πού μ' ἐς ἄλλα δώματα οἰκίζεις, πάτερ ;** = δὲν πιστεύω νὰ μὲ ἀποκαθιστᾷς εἰς ἄλλην οἰκογένειαν ;

γ') 672 - 693

Θῡσαί με — θυσίαν τινά· τὸ θῡσαι ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου μετὰ βάρους. **θυσίαν τινά** λιτότης· τὸ ἀόριστον, ἵνα μὴ ἐννοήσῃ ἡ Ἰφιγ. **ξὺν ἱεροῖς** = μαζί μὲ τὴν θυσίαν **τὸ εὐσεβές** = ἡ πιστὴ ἐκπλήρωσις τῶν θρησκευτικῶν τύπων. **εἴσει σύ**· ἔχε ὑπομονήν, θὰ τὰ μάθῃς ὅλα, θὰ τὰ ἰδῇς (εἴσει μέλλ. τοῦ οἶδα). **χέρνιβες** = τὸ ἡγιασμένον ὕδωρ· ἐδῶ ὁ βωμός. **ἐστήξεις πέλας**· δίστημον, δηλ. ὡς θῡμα - ὡς θεατῆς. **ζηλῶ σε τοῦ μηδὲν φρονεῖν** = σὲ ζηλεύω διὰ τὴν τελείαν ἀγνοίαν σου. **μᾶλλον ἢ μ' ἐ** = παρὰ τὸν ἑαυτὸν μου ποὺ τὰ ξέρω ὅλα. **ὀφθῆναι κόραις** = διὰ νὰ σὲ ἴδουν τὰ κορίτσια. **μέλλουσα δαρὸν (= δηρὸν) χρόνον** = μακρὸν χρόνον **ἀποικήσειν πατρός**· ἀποικῶ = κατοικῶ

μακράν. ὥς ἄχθος ἐγένετο = τί βάρος ἔγινε. ταχεῖα νοτίς διώκει
 μ' ὀμμάτων ψαύσαντά σου· νοτίς ὀμμάτων = δάκρυα τῶν ὀφθαλ-
 μῶν διώκει με = με βάζουν ἐμπρός, μόλις σέ ἐθώπευσα. σὲ παραι-
 τοῦμαι τάδε = σὲ παρακαλῶ νὰ μὲ συγχωρήσης διὰ τὴν στάσιν μου
 αὐτὴν ἐδῶ· τὸ τάδε ἐπεξηγεῖται διὰ τῆς αἰτιολ. κατ' ἔννοιαν προτάσεως
 εἰ κατωκτίσθην ἄγαν = διότι ἡσθάνθην βαθεῖαν συμπάθειαν. Λήδας
 γένεθλον· ἡ τρυφερότης πρὸς κολακείαν καὶ ἐξαπάτησιν. ἀποστολαί =
 ἡ ἀποκατάστασις κόρης μακάριαι = εἶναι εὐτυχὲς γεγονός. δάκνουσι =
 λυποῦσι. πολλὰ μοχθήσας· διὰ τὴν ἀνατροφήν· σκοπίμως ἐτέθησαν
 αἱ λέξεις ἐν τέλει, διὰ νὰ ἐξηγήσουν τὸ ἄλγος τοῦ πατρός. πείσεσθαι.
 μέλλ. τοῦ πάσχω. ὥστε μὴ σε νουθετεῖν· τὸ μὴ πλεονάζει. νουθε-
 τῶ = κάμνω ὑποδείξεις· εἰς τὸ πείσεσθαι ἢ χροιν. πρότασις : ὅταν κλπ.
 τάδε = ὅ,τι τώρα σὺ πάσχεις. ὁ νόμος = ἡ συνήθεια. τῷ χρόνῳ· ἡ
 δοτικὴ ἐκ τῆς σὺν τοῦ συνισχνανεῖ· ὁ νόμος σὺν τῷ χρόνῳ = ἡ
 συνήθεια ὅπως καὶ ὁ χρόνος ἰσχνανεῖ : θὰ μαράνη, θὰ ἀφανίσῃ αὐτά,
 τοὺς θρήνους.

δ') 695 - 724

τοῦνομα ... κατήνεσας· ἡ σειρά : οἶδα τοῦνομα (ἐκείνου)
 ὅτῳ παῖδα κατήνεσας· καταινῶ = δίδω τὴν συγκατάθεσίν μου,
 μνηστεύω. Γνωρίζει τὸ ὄνομα τοῦ γαμβροῦ ἢ Κλυτ., ἀλλὰ ζητεῖ ἀκρι-
 βεστέρας πληροφορίας. χῳπόθεν = καὶ ὁπόθεν (ἐστίν). Ἀσωπός.
 ποτάμιος θεός, υἱὸς τοῦ Ὀκεανοῦ. ταύτην τίς θνητῶν ἢ θεῶν ἐξευ-
 ξεν ; (ἔλαβεν ὡς σύζυγον). πρόμον = πρῶτον, βασιλέα. Οἰνώνη.
 οὕτως ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι ἡ Αἴγινα. τοῦ Αἰακοῦ δὲ τίς παῖς κατέσχε
 δώματα ; ἔγινε κύριος τοῦ οἴκου, ποῖον ἀφῆκε κληρονόμον ὁ Αἰακός ;
 θεοῦ (= Νηρέως) διδόντος = ἐκόντος ἢ βίᾳ θεῶν ; = ἢ παρὰ τὴν
 θέλησιν τῶν θεῶν ; Ζεὺς ἡγγύησε = ἐμνήστευσε καὶ δίδωσ' ὁ κύ-
 ριος· ὁ ἀρμόδιος, δηλ. ὁ πατήρ. Ἵνα συναφθῇ γάμος, ὥφειλε νὰ προηγηθῇ
 τῶν γάμων ἡ ἐγγύη ἢ ἐγγύησις, συμβόλαιον μεταξὺ τοῦ μνηστῆρος
 καὶ τοῦ πατρός τῆς κόρης ἢ τοῦ νομίμου ἀντιπροσώπου του, τοῦ κυρίου.
 Διατί ὁ Ζεὺς ἔδωκε τὴν Θέτιν εἰς τὸν Πηλέα ἰδὲ Ὀμηρ. Α 516. ποῦ
 γαμεῖ νιν = ποῦ ἐτέλεσε τοὺς γάμους με αὐτὴν ; ἢ κατ' οἶδμα (περι-
 ληπτικὸν) πόντιον ; = ἢ εἰς τὰ κύματα τοῦ πόντου ; ἴνα = ἐκεῖ ὅπου
 σεμνὰ βάθρα = ἱερὰ θεμέλια. Πήλιον· δασῶδες ὅρος κατὰ τὰ ἀνα-

τολικά τῆς Θεσσαλίας, Ν. τῆς Ὀσσης. ὥκισμαι = ἔχω κατοικίαν, εἶμαι ἐγκατεστημένος. **Κενταύρειον γένος** = τὸ γένος τῶν Κενταύρων. Περὶ Κενταύρων ἰδὲ Ὅμηρ. Α 263 - 268. **δαίνυμι γάμους** = τελῶ τὸ γαμήλιον συμπόσιον. **Χείρων** (209). **φρεῦ** = θαυμάσια. **χῶ διδούς τὸν παῖδα** = καὶ ὁ διδούς τὸν παῖδα, ὁ Πηλεΐδης. **τοιόσδε ἀνὴρ ἔσται πόσις τῆς παιδός. οὐ μεμπτός** (λιτέτης) = ἐξαίρετος. **Ἀπιδανός**· πάραπόταμος τοῦ Θεσσαλικοῦ Πηνειοῦ,· **ἀπάγω** = συνοδεύω ἀπὸ τῆς πατρικῆς στέγης. **ὄροι** = τὰ ὄρια, ἡ χώρα. **ὁ κεκτημένος** = ὁ κύριος. **εὐτυχοίτην** = εἶθε νὰ εὐτυχοῦν, τὴν εὐχὴν μου, καλὴ τύχη νὰ ἔχουν, ὁ Ἀχιλ. δηλ. καὶ ἡ Ἰφιγένεια. **γαμεῖ**· μέλλων = θὰ τελέσῃ τοὺς γάμους του. **κύκλος σελήνης**· ἡ πανσέληνος. **εὐτυχῆς** = φέρων τὴν εὐτυχίαν. **προτέλεια** (ἱερὰ) **παιδός** = ἡ προκαταρκτικὴ διὰ τὸν γάμον θυσία. **μέλλω** = τὸ ἔχω ὑπ' ὄψει. (**ἐ**) **πὶ ταύτῃ καὶ καθέσταμεν τύχῃ** = αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ ζήτημα μὲ ἀπασχολεῖ τώρα. **τύχῃ**· δίσσημον· ὁ Ἀγαμ. θὰ σφάξῃ, ἀλλὰ θὰ σφάξῃ τὴν κόρην. (**δαίσω**) **θύσας γε θύματα ἅμῃ χρὴ θύσαι θεοῖς**· τὸ **ἅμῃ** = ἅ ἐμέ· δίσσημον. Ἡ Κλ. ἀπερροφημένη ἀπὸ τὸν γάμον δὲν δίδει προσοχὴν εἰς τὰς ὑπόπτους ἐκφράσεις τοῦ ἀνδρός της. **ἡμεῖς** = ἐγὼ καὶ σύ. **θοῖνη** = εὐωχία. **τίθημί θοῖνην** = παραθέτω συμπόσιον. **καλῶς ἀναγκαίως τε** = καὶ καλὰ καὶ ἄσχημα κατ' ἀνάγκην, ἀφ' οὗ διαφορετικὰ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ : στὴν ἀκρίβεια τοῦ νεροῦ καλὸ 'ν' καὶ τὸ χαλάζι. **συνενέγκοι δ' ὅμως** = ἐν τούτοις ὥς τὰ φέρῃ καὶ ὁ θεὸς δεξιὰ.

ε') 275 - 750

οἶσθ' οὖν ὃ δρᾶσον = οἶσθα οὖν ὃ βούλομαι δρᾶσαι σε ; τί χρῆμα ; = τί πρᾶγμα ; **πείσεσθαι σέθεν**· τὸ πείθομαι πρὸς γενικὴν κατὰ τὸ ἀκούειν. **ὃ νυμφίος**· ὁ λόγος διακοπεῖς ὑπὸ τῆς Κλυτ. συνεχίζεται εἰς τὸν στίχον 730. **χωρὶς μητρὸς τί (ἐκείνων) δράσετε, ἅμῃ δρᾶν χρεών ;** **τηνικαῦτα** = τότε. **τυγχάνω (ὦν)** = εὐρίσκομαι. **τημελῶ** = φροντίζω, περιποιοῦμαι· πρβλ. **ἀτημέλητος**. **λιποῦσα παῖδα**· ἐνόησον τὸ χωρήσομαι. **ἀνέχω φλόγα** = κρατῶ ὑψηλὰ τὴν γαμήλιον λαμπάδα. **οὐχ ὁ νόμος οὔτος**· τὸ οὔτος καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ νόμος ἀντὶ τοῦτο· οὐ τοῦτό ἐστίν ὁ νόμος = δὲν εἶναι ἡ τάξις αὐτή. **φραῦλος** = ἀσήμαντος. **ἐξομιλοῦμαι** = γυρίζω ἔξω τοῦ οἴκου μέσα στὸν κόσμον. **οὐ καλὸν — καλόν**· διαξιφισμοί· ὁ ἐρεθισμὸς τῆς

Κλυτ. ἐπιτείνεται. Ἀμφότεροι παρῳδοῦν ἐκάτερος τὴν σύνταξιν τοῦ ἄλλου 735, 736, 737. **ὄχυροῖσι παρθενῶσι φρουροῦνται καλῶς**· οἱ πληθ., τὸ ἐπίθ. **ὄχυροῖσι**, τὸ **φρουροῦνται** ἐξαίρουν τὴν ἀσφάλειαν τῶν παρθένων καὶ καθιστοῦν περιττὴν τὴν παρουσίαν τῆς Κλ. **πιθοῦ**· τελεσίγραφον. **ἄνασσα Ἀργεία θεὰ** = ἡ Ἡρα. **παρθένος νυμφίος** = ἡ μελλόνυμφος. **μάτην ἦξ (α)** = ἀδίκως ἐβιάσθην. **ἀποστεῖλαι ἐξ ὁμμάτων** = νὰ τὴν ἀπομακρύνω, διὰ νὰ μὴ τὴν βλέπω. **σοφίζομαι** = διαρκῶς μηχανεύομαι. **πορίζω τέχνας** = ἐφευρίσκω τεχνάσματα. **πανταχῇ νικῶμενος** = πανταχοῦ ἀποτυγχάνων. **ἐξιστορῶ** = ἐξετάζω. **θυηπόλος** = ὁ μάντις. **τὸ τῆς θεοῦ φίλον** = τὴν θέλησιν τῆς θεᾶς. **ἐμοὶ οὐκ εὐτυχές** = κακὸν τῆς κεφαλῆς μου. **μόχθον Ἑλλάδος**· παράθεσις = βάσανα χάριν τῆς Ἑλλάδος. **ὁ σοφός** = ὁ ἔξυπνος. **τρέφω** = ἔχω. **χρηστός** (χρῆσθαι) = πειθαρχικός. **ἀγαθὴ γυνή** = περιωρισμένη· ἀρετὴ τῆς γυναικὸς ἐν Ἀθήναις ἔθεωρεῖτο ὁ περιορισμὸς ἐντὸς τοῦ οἴκου. **ἦ** = εἰ δὲ μή.

Τὸ ἐρμηνευθὲν τμῆμα τὸ διαλογικὸν ἀπὸ 607 - 750, τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ μετὰ τὸ Α' στάσιμον, καλεῖται Β' ἐπεισόδιον, ἀποτελοῦν τὴν Γ' προᾶξιν τῆς τραγωδίας.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (751 - 800)

Στροφή (751 - 761)

ἦξει δὴ κ.έ. Ἡ σειρὰ : ἦξει δὴ ἄγυρις στρατιᾶς Ἑλλάνων ἀνά τε ναυσὶν καὶ σὺν ὅπλοις Σιμόεντα καὶ δίνας ἀργυροειδεῖς ἐς Ἴλιον τὸ Τροίας Φοιβήιον δάπεδον. δὴ = ἐντὸς ὀλίγου. ἄγυρις στρατιᾶς Ἑλλάνων = ὁ συγκεντρωθεὶς στρατὸς τῶν Ἑλλήνων. ἀνά ναυσὶν = ἐπιβαίνων πλοίων. ὅπλα = αἱ πεζικαὶ τῶν ὀπλιτῶν δυνάμεις· ἡ φράσις = στόλος καὶ στρατός. **Σιμόεντα καὶ δίνας ἀργυροειδεῖς**· ἐν διὰ δυοῖν = **Σιμόεντα δινήεντα ἀργυροειδῆ** = **Σιμόεντα ἀργυροδίην**· αἰτ. τῆς εἰς τόπον κινήσεως. **Ἴλιον**· ἐπεξηγήσεις τοῦ **Σιμόεντα**, ἀκριβέστερος δὲ διορισμὸς τὸ **Ἴλιον** τοῦ **Τροίας**. **Τροίας Φοιβήιον** (= ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Φοίβου Ἀπόλλωνος διατελοῦν) **δάπεδον** = ἔδαφος, χώρα. **Σιμόεις**· μικρὸς ποταμὸς τῆς Τροίας, πηγάζων ἐκ τῆς Ἰδῆς καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Σκάμανδρον. **Φοιβήιον**· ὁ

Φοῖβος ἦτο πολιοῦχος τοῦ Ἰλίου ἔχων ναὸν ἐν τῇ ἀκροπόλει, κτίσας μετὰ τοῦ Ποσειδῶνος τὰ τεῖλη τῆς πόλεως. **ἴνα**· τοπ. ἀκούω = ἀκήκοα. **ρίπτω** = τινάσσω γῦρο. **χλωρόκομος** = ὁ ἔχων χλωρὰν κόμην, φύλλωμα = ὁ καταπράσινος. **δάφνας (-ης) μαντόσυνοι ἀνάγκαι** = μαντικάι ἀσυγκράτητοι ἐμπνεύσεις τοῦ θεοῦ. **πνέω** = ἐμπνέω, ἐμβάλλω. **Κασσάνδρα**· ὠραιότατῃ κόρῃ τοῦ Πριάμου λαβοῦσα ἀπὸ τὸν Ἀπόλωνα τὸ δῶρον τῆς μαντικῆς, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἀνταπεκρίθη εἰς τὸν ἔρωτα αὐτοῦ, ὡς εἶχεν ὑποσχεθῆ, ὁ θεὸς τὴν κατηράσθη νὰ μαντεύῃ μὲν τὰ ἀληθῆ, ἀλλὰ νὰ μὴ πιστεύηται. Ὁ Χορὸς τὴν φαντάζεται ἐδῶ εἰς μαντικὴν ἔκστασιν.

Ἀντιστροφή (762 - 772)

πέργαμα = ἡ ἀκρόπολις. Ἄρης μετων. = αἱ πολεμικαὶ δυνάμεις. **πόντιος** = ὁ ἐρχόμενος ἀπὸ τὴν ἀνοικτὴν θάλασσαν. **εὐπρῶροι πλάται** = εὐπρῶρα πλοῖα· εὐπρῶροισι πλάταις εἰρεσίαι· ἐπιμερισμός· **εἰρεσία εὐπρῶρων πλατῶν· εἰρεσία** (ἐρέτης) = κωπηλασία. **Σιμούντιοι ὄχαιοι** = τὰ ῥεύματα τοῦ Σιμόεντος. **τὰν Διοσκούρων** (κασιγνήτην). **ἐκ Πριάμου = ἐκ (γᾶς) Πριάμου**. **δορίπονος** = ὁ πονῶν ἐν δορί, ἐν μάχῃ = ὁ πολεμικός.

Ἐπωδὸς (773 - 780)

πόλις = ἀκρόπολις. **λάινος (λᾶς = λίθος)** = λίθινος. **κυκλώσας**· ὑποκ. Ἄρης (764) **δόρει φονίῳ** = δόρατι φονικῶς. **λαιμοτόμος** = ὁ ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ ἀποκοπεῖς. **σπῶ** = ἀποσπῶ. **πόλισμα** = ἀκρόπολις· μετὰ τὸ πόλιν εἶναι περιττόν. **κατ' ἄκρας** = ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον. **τίθημι** = ποιῶ. **κόρας**· τῆς Τροίας. **πολύκλαυτος**· εἰς ἑνεργ. σημασίαν = ὁ χύνων ἄφθονα δάκρυα· ὁμοίως. **πολύκλαυτος (Ἑλένα)**. **ἐσσεῖται**· δωρικὸς μέλλων τοῦ εἰμί = ἔσται. **προλείπω** = προδοτικῶς, ἀπίστως ἀφήνω. Ὁ Χορὸς μὲ ἀδράς γραμμὰς ἀναπαριστᾷ κατὰ φαντασίαν τὴν μέλλουσαν τύχην τῆς πόλεως. Σημειώσον τὸ γραφικώτατον **λαιμοτόμους· κυκλώσας - σπάσας - πέρσας**· τὰ τρία στάδια τῆς πτώσεως τῆς πόλεως. **ἐλπς** = φόβος. **οἶαν**· εἰς τὸ **ἐλπς ἄδε**. **πολύχρσοι Λυδαί**. Ἡ Λυδία ἦτο πολύχρσος διὰ τὸν

χρυσορρόαν Πακτωλὸν καὶ οἱ Λυδοὶ ἦσαν διαβόητοι ὡς τρυφηλοὶ καὶ ἡδυπαθεῖς. **ἴστημι ἐλπίδα**· κατὰ τὸ **ἴστημι μάχην, βοήν, ἰαχὴν**. **μυθεῖω** = λέγω **παρ' ἰστοῖς** = ὅταν θὰ κάθηνται, θὰ ἐργάζωνται στοὺς ἀργαλειούς. **τάδε** = τὰ ἐξῆς (ἀναφερόμενα εὐθύς). **ἀπολωτί-ζω** = ἀποσπῶ ἄνθος τοῦ λωτοῦ· **ἀπολωτιεῖ**· εἰς τοῦτο τὸ πατρίδος **οὐλομένης** = ποῖος θὰ με ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὴν πατρίδα μου σὰν ἄνθος ἀπὸ τὸν βλαστόν. **τανύσας ῥῦμα** = τεντώσας, σύρας σύρσιμον. **ῥῦμα**· σύστοιχον ἄντικ. τοῦ **τανύσας**· **εὐπλοκάμου κόμας τάνύσας ῥῦμα** = σύρων με ἀπὸ τὰ μαλλιά τεντωμένην κάτω. **δακρυόεν** = κατὰ τρέπον προκαλοῦντα δάκρυα. Ὅλη ἡ εἰκὼν πολὺ γραφικὴ καὶ ἐποπτικὴ. Σημείωσον τὸ γραφικώτατον **ἀπολωτιεῖ**. **διὰ σέ**· αὐτοτελῶς ὡς ἀναφώνησις· ὅλα αὐτὰ γίνονται ἐξ αἰτίας σου. **τὰν (οὖσαν) γόνον κύκνου δολιχάχενος· δολιχάχην** = ὁ ἔχων **δολιχὸν** (μακρὸν) **λαιμόν**· ἡ Λήδα ἐκ τοῦ Διὸς μεταμορφωθέντος εἰς κύκνον ἐγέννησε δύο ὧά· ἐκ τοῦ ἑνὸς μὲν ἐξεκολάφη ἡ Ἑλένη, ἐκ τοῦ ἑτέρου δὲ ὁ Κἄστωρ καὶ ὁ Πολυδεύκης, οἱ Διόσκουροι. **οἱ ἐν αἰθέρι δισοὶ Διόσκουροι**· νοεῖται ὁ ἄστερισμός τῶν Διδύμων. **εἰ δὴ φάτις ἔτυμός (ἔστι)** = ἐὰν αὕτη ἡ φήμη, ὁ μῦθος, εἶναι ἀληθής. **ὡς ἔτεκεν...**· εἰδ. πρότασις ἐκ τοῦ **φάτις**. **ὄρνιθι** = μετὰ τὸν κύκνον **παμένω** = ὅταν ἐπέταξεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς. **δέμας Διὸς (= ὁ Ζεὺς) ἠλλάχθη** = μετεμορφώθη (εἰς ὄρνιν). **εἶτε**· μετὰ τὸ **εἰ** 793 ἀντὶ **εἶτε** — **εἶτε**. **μῦθοι** = τὰ παραμῦθια. **Πιερίδες**· αἱ Μοῦσαι ὡς καταγόμεναι ἐκ Πιερίας, χώρας τῆς Μακεδονίας· **ἔδω** τὸ **Πιερίσιν** ἐπίθ. = ποιητικῶς· **ἐν δέλτοις Πιερίσιν** = εἰς τοὺς παπύρους τῶν ποιητῶν = εἰς τὴν ποίησιν = διὰ τῆς ποιήσεως. **ἤνεγκαν τάδε** = διέδωκαν αὐτά. **ἄλλως** = μάτην. **παρὰ καιρὸν** = (πράγματα) ποὺ δὲν ἔχουν θέσι στὴ λογικὴ. Ὁ Εὐριπίδης κατὰ τὴν συνήθειάν του κάμνει ὀρθολογιστικὴν κριτικὴν τῶν μύθων ἐλέγχων τοὺς ἐξ αὐτῶν ἀτόπους. Ἀμφιβάλλει ἂν ἡ Ἑλένη, μία τριακῆ γυνὴ μυρίων συμφορῶν πρόξενος, ἦτο δυνατόν νὰ εἶναι κόρη τοῦ Διός.

Τὸ χορικὸν ὡς πρὸς τὴν σειρὰν του καλεῖται Β' στάσιμον. Τὸ συναίσθημα τοῦ Χοροῦ αἰσιοδοξία καὶ ἔπειτα φρίκη διὰ τὰς φρικτὰς συνεπειὰς τοῦ πολέμου.

ΤΡΙΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (801 - 1035)

α') 801 - 830

ὁ στρατηλάτης τῶν Ἀχαιῶν τοῦ ἐνθάδε; διὰ τοῦ ἐνθάδε δηλοῦται ὅτι ὁ Ἀγ. εὐρίσκεται ἐδῶ εἰς τὴν Αὐλίδα, διὰ δὲ τοῦ ποῦ ζητεῖται νὰ ὀρισθῇ εἰς ποῖον ὀρισμένως μέρος ἐδῶ εὐρίσκεται. **τίς προσπόλων** = τίς ἀπὸ τοὺς θεράποντας. **τίς φράσειεν ἄν**· ἐρώτησις εὐχὴν ἐκφράζουσα = ποῖος θὰ εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ ἀναγγείλῃ. **ζητοῦντα**· κατηγ. μετοχὴ ἐκ τοῦ **φράσειεν ἄν**. Ἀχιλλέα τὸν Πηλέως παῖδα ὑποκ. **νῖν** = Ἀγαμέμνομα ἀντικ. ἐν **πύλαις** = ἔξω εἰς τὴν εἴσοδον τῆς σκηνῆς του. **γάρ**· αἰτιολογεῖ νοουμένην πρότασιν: εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸν ἴδω. **οὐ γὰρ μένομεν**· ὑποκ. νόησον τὸ πάντες ἡμεῖς οἱ στρατεύοντες. **ἐξ ἴσου** = ὑπὸ τὰς ἰδίας συνθήκας. **Εὐρίπου πέλας** = πλησίον τοῦ Εὐρίπου. **ἄζυγες γάμων** = ἄγαμοι· γραφικώτερον τοῦ ἄγαμοι. **θ(α)άσσω** = κάθημαι· πρβλ. ὁ **θᾶκος** (195). **θάσσουσ' ἐπ' ἄκταις**· γραφικὴ εἰκὼν τῆς ἀπραγμοσύνης. **εὐνις - ἰδος** = σύζυγος. **καὶ παῖδας**· ἐνν. ἐκλιπόντες. **δεινὸς ἔρως** = ὑπερβολικὸς ἐνθουσιασμός· ἐκ τούτου τὸ **στρατείας**. **Ἑλλάδα**· ἀντὶ Ἑλλάδι εἰς τὸ ἐμπέπτωκεν. **τοῦμόν δίκαιον** = τὰς ἰδικὰς μου δικαίας ἀπόψεις. ὁ **χρήζων** = ὅποιος θέλει. **αὐτὸς** = μόνος του. **ὑπὲρ αὐτοῦ φράσει** = τὰς ἰδικὰς του, τὰς προσωπικὰς ἀντιλήψεις του θὰ ἀναπτύξῃ. **γάρ** = λοιπόν. **ἔπι** = ἐπὶ **λεπταῖς ταῖσδε γ' Εὐρίπου πνοαῖς** = ἐδῶ ὅπου μόλις φουοῦν αἱ ἀδύνατοι αὐταὶ πνοαὶ (αὔραι) τοῦ Εὐρίπου. **ἰσχω** = ἔχω = συγκρατῶ. **πρόσκειμαι** = πιέζω, ἐνοχλῶ. **πόσον χρόνον ἔτι ἐκμετρῆσαι χρὴ** = πόσον ἀκόμῃ πρέπει νὰ ἀφήσωμεν νὰ περάσῃ. **πρὸς στόλον Ἰλίου** = μέχρις ὅτου ἀποπλεύσωμεν διὰ τὸ Ἴλιον. **δρᾶ**· προστ. τοῦ **δρῶ** = κάμνω. **μένων** = περιμένων. **μελλήματα** = βραδύτητες, ἀναβολαί. **ἐξέβην** = ἐξῆλθον. **ὦ πότνι' αἰδῶς** = ὦ σεβασμία, ἱερὰ αἰδημοσύνη. **τήνδε τίνα λεύσσω ποτὲ γυναῖκα** = τίς ἐστὶν ἥδε ἡ γυνή, ἣν λεύσσω· **τήνδε** ἀντικ., **τίνα** κατηγ. **ποτέ**· ἐν ἐρωτῇ σημαίνει τάχα. **οὐ θαῦμα** = δὲν εἶναι παράδοξον. **πάρος** = πρότερον. **αἰνῶ** = ἐπαινῶ. **σέβω** = τιμῶ. **τὸ σωφρονεῖν** = ἡ σωφροσύνη, ἡ αἰδῶς. **σύλλογος** = τὸ συγκεντρωμένον στρατόπεδον. **μοῦστιν** = μοι ἐστίν. **Θαυμαστὴ** ἡ εἰς τοὺς δύο στίχους βραχυλογία τῆς Κλυταιμῆστρας.

τὰ καίρια = τὰ ἀπαραίτητα. αἰσχροὺν δέ μοι γυναιξὶ συμβάλλειν λόγους = ἀλλ' ἐντρέπομαι νὰ ὁμιλῶ μὲ γυναικας. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον διακόπτει τὸν πρὸς τὴν Κλυτ. διάλογον καὶ ἀπέρχεται.

β') 831 - 894

δεξιὰν ἐμῇ χειρὶ σύναψον, ἀρχὴν μακαρίων νυμφευμάτων = ὡς ἐνώσωμεν τὰς δεξιὰς ὡς ἀρραβῶνα εὐτυχισμένου γάμου. Ὁ Ἀχ. ἀγνοῶν τὴν συμπαιγνίαν Ἀγ. καὶ Ὀδυσσεὺς δὲν ἐννοεῖ τὴν Κλ. καὶ φαντάζεται ὅτι ἐκείνη ζητεῖ τὴν χεῖρά του ἐρασθεῖσα αὐτοῦ. Ἡ παρανόησις χαριεστάτη. Ταράσσεται τὴν ταραχὴν του φανερώνουν αἱ ἐρωτήσεις, αἱ βραχεῖαι προτάσεις καὶ τὸ ἀσύνδετον : τί φῆς ; ἐγὼ σοι (συνάψω) δεξιὰν, ὣν μὴ μοι θέμις (ἐστὶ) (ψαύειν)· τὸ ψαύειν νοεῖται ἐκ τοῦ προηγουμένου ψαύοιμεν. θέμις μάλιστα· ἡ Κλυταιμῆστρα ἐπαναλαμβάνει τὸ θέμις εἰς ἐπίρρωσιν τοῦ λόγου αὐτῆς. θέμις μάλιστα = καὶ πολὺ μάλιστα ἐπιτετραμμένον· ἡμεῖς θὰ ἐλέγαμεν : θέμις ; καὶ παραθέμις μάλιστα. γαμεῖς· μέλλων. τὴν ἐμήν· μετ' ἐμφάσεως ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς προτάσεως. Ἡ σκηνὴ σκορπίζει πολλὴν ἱλαρότητα. ἀφασία μ' ἔχει = δὲν ξέρω τί νὰ εἰπῶ· εἰ μὴ τι παρανοοῦσα καινουργεῖς λόγον = ἐκτὸς ἐὰν ἀπὸ κάποιαν παράκρουσιν λέγεις λόγια ἀκατανόητα· καινουργῶ λόγον = χρησιμοποιοῦ λέξεις μὲ σημασίαν διαφορετικὴν ἀπὸ τὴν συνήθη. ἐμπέφυκε = εἶναι ἔμφυτον φυσικόν. τόδε· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ αἰδεῖσθαι. ὀρώσι· μετοχὴ εἰς τὸ πᾶσι ἀναφερομένη. καὶ γάμου μεμνημένοις = καὶ ὅταν θέμα τῆς ὁμιλίας τῶν εἶναι ὁ γάμος. Ἡ Κλ. ζητεῖ νὰ ἐξηγήσῃ φυσιολογικῶς τὴν ταραχὴν τοῦ Ἀχιλλέως. ἐμνήστευσα = ἐμνηστεύθη. ἤλθέ μοι λόγος γάμων = μοῦ ἔγινε πρότασις συνοικεσίου. τὰ πό σου = τὰ ἀπὸ σοῦ (λεγόμενα) = τὰ λόγια σου. εἶκαζε = κάνε εἰκασίας πρὸς λύσιν τοῦ μυστηρίου. κοινόν ἐστὶν εἰκάζειν τάδε = καὶ οἱ δύο ἐνδιαφερόμεθα νὰ λύσωμεν αὐτὸ ἐδῶ τὸ μυστήριον. ἄμφω... τοῖς λόγοις ἴσως = καὶ οἱ δύο ἐξ ἴσου λέγομεν τὴν ἀλήθειαν. μνηστεύω γάμους οὐκ ὄντας = ἀρραβωνίζω μὲ γαμβρὸν ἀνύπαρκτον. ὡς εἶξασιν = ὡς εἰκόσιν (οἱ γάμοι) = ὡς φαίνεται. αἰδοῦμαι τάδε = ἐντρέπομαι διὰ τὸ πάθημά μου αὐτὸ ἐδῶ. ἐκερτόμησε = ἠθέλησε νὰ πειράξῃ. κερτομῶ παρὰ τὸ κέρτομος = ὁ ἔχων κεῖρον στόμα, ὁ δηκτικός, ὁ πειρακτικός. ἀμελίαν δός = μὴ τὰ λαμβάνῃς ὑπ' ὄψιν. φαύλως = κούφως. χαίρε· ἀποχαι-

ρετίζει τὸν Ἀχ. ἐτοιμαζομένη νὰ ἀπέλθῃ. οὐκ ὀρθοῖς ὁμμασιν εἰσορῶ = ἀτενίζω μὲ χαμηλωμένους ὀφθαλμούς (ἀπὸ ἐντροπῆς). ἡμεῖς λέγομεν : δὲν ἔχω μοῦτρα νὰ σὲ ἰδῶ. καὶ σοὶ τόδ' ἐστὶν ἐξ ἐμοῦ = καὶ σὺ χαῖρε. ματεύω καὶ μαστεύω = ζητῶ. γένεθλον = ἔγγονος. πύλας παροῖξας = ἡμιανοῖξας τὰς πύλας. ὡς τεταρβηκῶς = πέσον τρομαγμένοι. ταρβῶ = τρομάζω. Ἐφοβεῖτο, διότι ἐπρόκειτο νὰ προδώσῃ μυστικά τοῦ κυρίου του· φοβισμένον τὸν ἔδειχνεν ὁ χαμηλὸς τόνος τῆς φωνῆς καὶ αἱ προφυλάξεις ποὺ ἐλάμβανε. οὐχ ἀβρύνομαι τῷδε = δὲν καμαρώνω δι' αὐτὸν ἐδῶ τὸν τίτλον (τοῦ δούλου δηλ.)· τοῦτο λέγει μὲ βαρυθυμίαν. τίνος; δοῦλος. ἐμὸς μὲν οὐχί = τοῦλάχιστον ἰδικός μου ἔχι. χωρὶς τὰμὰ κ' Ἀγαμέμνονος = τὰ πράγματα τὰ δικὰ μου καὶ τοῦ Ἀγαμ. εἶναι χωριστά. τῆσδε ἐνν. δοῦλος· ἀπόκρισις εἰς τὸ τίνος (δοῦλος). ὦν μ' ἐπέσχεσ = διὰ τὰ ὅποια μὲ ἔσταμάτησες· τὸ ἐπέχω ἐδῶ μεταβατικόν. ἐφίσταμαι = ἵσταμαι πλησίον. λέγοις ἄν· μετριωτέρα ἔκφρασις τῆς προστακτικῆς = δύνασαι νὰ λέγῃς· ἐννόησον τὸ νῶν, δοτ. προσ. ἄντων. α' προσ. δυϊκοῦ = εἰς ἡμᾶς· ὡς μόνοις (οὔσι) = μὲ τὴν ἰδέαν, ἔχων ὑπ' ὄψει ὅτι εἴμεθα μόνοι ἡμεῖς οἱ δύο. ἡμῇ = ἡ ἐμῇ.

γ') 865 - 895

ἀνοίσει· μέλλον τοῦ ἀναφέρω = ἀναφέρομαι. ἐς μέλλοντα χρόνον = εἰς τὸ μέλλον. ἔχει = παρέχει = παρουσιάζει, προκαλεῖ. ὄκνος = δισταγμός, ἀνησυχία. δεξιᾶς ἑκατι = ἐνεκα τῆς δεξιᾶς, ὅσον ἀφορᾷ τὴν δεξιάν, ἐὰν θέλῃς ὡς ἐγγύησιν τῆς ἀσφαλείας σου τὴν δεξιάν μου, νά, (καὶ προτείνει τὴν δεξιάν χεῖρα)· ἡδύνατο νὰ εἴπῃ καὶ : πρὸ τῆς δεξιᾶς. λάτρις - ιος = δοῦλος, ὑπηρέτης. χῶτι = καὶ ὅτι. ἐν ταῖς σαῖσι φερναῖς = μέσα στὰ προικιά σου. καὶ ἐμὸς = καὶ δικός μου, πιστός. ἐκκαλύπτω = ξεσκεπάζω. στέγεις = σκεπάζεις, κρατεῖς μυστικούς. αὐτόχειρ = διὰ τῆς ἰδίας (του) χειρός. μέλλει = σκέπτεται, σχεδιάζει, μελετᾷ· ὁ στίχος περιέχει σειρὰν ὅλην ἐγκλημάτων : 1) παῖδα σὴν μέλλει κτενεῖν, 2) ὁ φύσας πατήρ, 3) αὐτόχειρ. πῶς, ἡ ἐρώτησις δηλοῖ ἐκπληξιν. ἀπέπτυσ(α) μῦθον· μόλις ἤκουσα ὅ,τι εἶπες, πρὶν ἐκφράσω τὸ αἰσθημά μου, βδελύσσομαι. οὐκ εὖ φρονεῖς = δὲν εἶσαι στὰ καλά σου. φραγάνω = ξίφει (μέλλει κτενεῖν) φονεύων. δέρη = ὁ λαιμός· λευκὴν δέρην· τὸ ἐπὶθ. ἐξαίρει τὴν τρυφερότητα

καὶ τὴν σκληρότητα τοῦ ἐγκλήματος. **ἀρτίφρων** = ὁ ἔχων ἀρτίως τὰς φρένας (πρβλ. ἀρτιμελής) = ἔχει σφῶς τὰς φρένας. **πλὴν ἐς σέ καὶ σὴν παῖδα** = εἰς ὅλα τὰ ἄλλα πλὴν εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ σέ καὶ τὴν κόρην σου. **τοῦτ' (ο)** = ὡς πρὸς τοῦτο τὸ σημεῖον. **ἐκ τίνος λόγου (μέλλει κτενεῖν)** = διὰ ποῖον λόγον. **οὐπάγων** = ὁ ἐπάγων = ὁ παρακινῶν, ὁ ὠθῶν. **ἀλάστωρ** = κακὸς δαίμων. **θέσφαθ'** (ἐπάγει αὐτὸν) = τῶν θεῶν ἡ θέλῃσις. **ὥς γέ φησι Κάλχας**· ὅστις πιθανὸν καὶ νὰ ψεύδεται, διότι ἡ θεότης ἀδύνατον εἶναι νὰ διατυπώσῃ μίαν τοιαύτην σκληρὰν καὶ ἀπάνθρωπον ἀξίωσιν. Σημειώσον τὸν ὀρθολογισμόν τοῦ Εὐριπίδου. **ἵνα πορευῇται στρατός**· ἀπόκρισις εἰς τὸ ἐκ τίνος λόγου. **ποῖ**; γὰρ ποῦ; Ἡ Κλ. γνωρίζει γὰρ ποῦ πρόκειται νὰ ξεκινήσῃ ὁ στρατός, ἀλλ' εἶναι ἀλλόφρων. **δῶματα** = ἡ καθέδρα, ἡ αὐλή, **δῶματα Δαρδάνου** = ἡ Τροία, τὸ Ἴλιον. Δάρδανος, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ πατὴρ τοῦ Ἴλου, τοῦ οἰκιστοῦ τοῦ Ἰλίου, γενάρχης τῶν Δαρδάνων, συγγενῶν τῶν Τρώων. **εἰς Ἰφιγένειαν** = διὰ τὴν κακὴν τύχην τῆς Ἰφιγενείας. **Ἑλένης νόστος ἦν πεπρωμένος** = ἦτο πεπρωμένον νὰ γίνῃ ἡ ἐκστρατεία διὰ τὴν Ἑλένην. **πάντα ἔχεις** = ὅλα τὰ γνωρίζεις. **Ἀρτέμιδι...** Τοῦτο εἶναι τὸ κεφάλαιον τῆς ὅλης σκηνῆς, ἀλλ' ὁ πρεσβύτερος ἀνέβαλε τὴν ἀνακοίνωσιν, ἵνα διεγείρῃ τὴν περιέργειαν. **πρόφασις** = ἀφορμή. **ἐπ' ὀλέθρῳ** = διὰ τὸν θάνατόν σου. **καὶ μήτηρ σέθεν** = καὶ ἡ μήτηρ σου. Ἡ μήτηρ ἄγεται εἰς ὀλεθρον διὰ τὸν θάνατον τῆς θυγατρὸς. **ἔτλη** = ἐτόλμησε. **οἶχομαι**· εὐφημισμὸς = εἶμαι χαμένη. **δακρύων νάματα** = τὰς ῥοὰς τῶν δακρύων. **οὐκέτι στέγω** = δὲν ἡμπορῶ πλέον νὰ συγκρατήσω. **πόθεν φῆς εἰδέναι πεπυσμένος**; ἡ σειρά: **φῆς εἰδέναι πεπυσμένος** (αἰτιολ. μετοχή) **πόθεν**; **δέλτον πρὸς τὰ πρὶν γεγραμμένα** = ἐπιστολὴν ἀντίθετον πρὸς τὴν πρώτην ἐπιστολὴν. **οὐκ ἔων ἢ ξυγκελεύων παῖδ' ἄγειν θανουμένην** = θέλων νὰ μὲ ἐμποδίσῃς ἢ θέλων νὰ μὲ παρακινήσῃς μαζί μου νὰ φέρω τὴν κόρην μου, γὰρ νὰ σφαγῇ. **οὐκ ἔων**· ἡ μετοχὴ μετηνέχθη ἀπὸ τοῦ περιεχομένου τῆς ἐπιστολῆς εἰς τὸν κομιστήν. **μὴ μὲν οὖν ἄγειν**· τὸ μὲν οὖν ἐνισχύει τὴν ἄρνησιν = ὄχι, ὄχι γὰρ νὰ φέρῃς. **φρονῶν εὖ ἔτυχε** = ἔτυχε νὰ εἶναι στὰ καλὰ του. **φέρων**· ἐνδοτ. μετοχή. **γε**· ἐξαιρεῖ τὴν ἀντίθεσιν τοῦ **φέρων** πρὸς τὸ δίδως λαβεῖν. **ἀφείλεθ'** ἡμᾶς = ἀπέσπασεν ἡμᾶς.

δ') 896 - 925

ἔκλυον· παρατατικός· ἀφ' ἧς στιγμῆς ἤρχισαν αἱ ἀποκαλύψεις τοῦ γέροντος. **τὸ ἐμὸν** = ὅτι ἀφορᾷ εἰς ἐμέ, τὴν προσωπικὴν μου προσβολήν. **οὐ φανύλως** = οὐ κούφως = βαρέως. **δολῶ** - ὦ = ἐξαπατῶ, παγιδεύω. **σοῖς γάμοις** = μὲ τοὺς γάμους σου· ἡ Κλ. παρατήρησασα ὅτι ὁ Ἀχ. βαρέως φέρει τὴν προσβολὴν ἐρεθίζει τοῦτον. **οὐχ ἀπλῶς οὕτω φέρω** = δὲν τὸ παίρνω ἐλαφρᾶ ἔτσι ἄνευ συνεπειῶν. **ἐπαιδεσθήσομαι**· μέλλ. παθ. τοῦ **ἐπαιδοῦμαι** = ἐντρέπομαι. **προσπεσεῖν τὸ σὸν γόνυ** = νὰ πέσω στὰ γόνατά σου. **θνητός**· χάριν τοῦ μέτρου ἀντί: **θνητή**. **γεγῶτα**· κατὰ σύνεσιν εἰς τὸ σὸν γόνυ = σέ. **τί γὰρ ἐγὼ σεμνύνομαι**; = διότι πρὸς τί νὰ ὑπερηφανεύωμαι; ἡ ὑπερφανεία της θὰ ἦτο ἀνωφελὴς δι' αὐτήν. **σπουδάζω** = σοβαρῶς ἐνδιαφέρομαι. **ἀμύνω (τινί)** = βοηθῶ. **τῇ τ' ἐμῇ δυσπραξίᾳ τῇ τε λεχθείσῃ δάμαρτι σῇ** = καὶ ἐμένα δυστυχούσαν καὶ ἐκείνην, ἡ ὁποία μόνον τὸν τίτλον τῆς ἰδικῆς σου συζύγου ἔλαβε. **μάτην** = ψευδῶς. **ἀλλ' ὅμως (λεχθείσῃ)**. **καταστέφω** = θέτω τὸν νυμφικὸν στέφανον εἰς τὴν κεφαλὴν. **νιν** = αὐτὴν **ὡς γαμουμένην (μέλλων)** σοί. **νῦν δέ**· εἰσάγεται ἡ πραγματικότης ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ μὴ πραγματοποιηθέν. **ἔξεται ὄνειδος** = θὰ ἔλθῃ ὄνειδος. **ὅστις**· αἴτιον σημαίνει, **εἰ μὴ** = **εἰ καὶ μὴ**· **γοῦν** = τοῦλάχιστον. **πρὸς γενειάδος... πρὸς μητέρος**· ἡ βροχὴ τῶν ἐπικλήσεων δεικνύει τὴν θέρμην τῆς ἱκεσίας. Τὸ λαμβάνεσθαι τῶν γονάτων (**γουνούμαι καὶ γουνάζομαι**) τοῦ γενείου καὶ τῆς δεξιᾶς ἦτο σημεῖον ἱκεσίας. **ἀμυναθεῖν**· πρῆτ. ἀόριστος τοῦ ἀμύνειν = νὰ ἱκανοποιήσης. **πέλει μοι** = ὑπάρχει εἰς ἐμέ. **τὰ Ἀγαμέμνονος** = ἡ στάσις, ἡ διαγωγὴ τοῦ Ἀγαμ. **πάντολμα** = θρασύτατα, ἀναιδέστατα. **γυνή**· ἀσθενὲς πλάσμα. **στράτευμα** = στρατόπεδον. **ἀναρχον** = ἀπειθαρχητον. **θρασύ ἐπὶ τοῖς κακοῖς** = ἀναιδὲς εἰς τὴν δυστυχίαν τοῦ ἄλλου. **χρήσιμον** = πειθαρχικόν. **θέλωσι** = κατὰ σύνεσιν, διότι τὸ στράτευμα εἶναι περιληπτικόν. Ἰσως ὁ Εὐριπίδης εἶχεν ὑπ' ὄψει τοῦ τὴν σύγχρονον κατὰστασιν τοῦ ναυτικοῦ τῶν Ἀθηναίων. **ὑπερτείνω τινὸς χεῖρα** = κρατῶ τὸ χεῖρ μου ἀπὸ πάνω ἀπὸ ἓνα, προστατεύω· πρβλ. Ὀμηρον Ω 374. **σεσώσμεθα**· ὁ παρακ. ἀντὶ μέλλ., διότι ἡ Κλυταιμῆστρα, πραγματικῶς πεπεισμένη διὰ τὴν σωτηρίαν, φαντάζεται αὐτὴν ἤδη τετελεσμένην. **δεινὸν τὸ τίκτειν** = τὸ τίκτειν (**ἐστὶ**) **δεινὸν** = ἡ μητρό-

της εἶναι κάτι ὑπερφυές, μυστηριώδες. **καὶ φέρει φίλτρον μέγα πᾶσι τε κοινόν** = καὶ γεννᾷ εἰς ὅλας ἀνεξαίρετως ἰσχυρὸν φίλτρον. ὥστ' **ὑπερκάμνειν τέκνων** = ὥστε νὰ ὑποφέρουν ὑπερβολικὰ χάριν τῶν τέκνων τῶν. Ὁ Εὐριπίδης ἐν Φοινίσσις λέγει παραπλήσια: **δεινὸν γυναιξὶν αἰδιδ' ὠδίνων γοναί· καὶ φιλότεκνόν πως πᾶν γυναικεῖον γένος**. **θυμὸς** = ἡ ψυχὴ. **αἵρεται πρόσω** = αἵρεται εἰς ἀνωτέρας σφαίρας. **ὑψηλόφρων**· πολ. κατηγ. = ὥστε νὰ δοκιμάζῃ ὑψηλὰ αἰσθήματα· οἱ πλεονασμοὶ ἐξαίρουσι τὴν μεγαλοφροσύνην του. **ἀσχαλᾶν** καὶ **ἀσχάλλειν** = νὰ λυπῆται, στενοχωρῆται. **τὰ κακὰ** = ἡ δυστυχία. **τὰ ἐξωγκωμένα** = ἡ μεγάλη εὐτυχία. **μετρίως** = ἐν μέτρῳ. Τοῦτο ἀποδοτέον εἰς ἀμφοτέρω τὰ ἀπαρέμματα: **ἀσχαλᾶν - χαίρειν**. Παρ' Ὀμήρῳ ὁ Ἀχιλλεὺς χαρακτηρίζεται ὡς ἐμπαθὴς καὶ εὐέξαπτος. **οἱ τοιοῖδε βροτῶν** = ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἐκεῖνοι ποὺ εἶναι τοιοῦτοι, οἷος εἶμαι ἐγώ. **λελογισμένοι εἰσὶν ὀρθῶς** = ἔχουν λάβει ὀρθὴν σκέψιν. **διαζῶ τὸν βίον** = περῶ ὅλην μου τὴν ζωὴν. **γνώμης μετὰ** = μετὰ γνώμης = μὲ συνέσιν. **ἔστιν ἵνα** = ὑπάρχουν περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας· τὸ ἵνα τοπικόν. **ἔστι χῶπου** = ἔστι καὶ ὅπου = ἐνιαχοῦ, ἐνίοτε. **λίαν φρονῶ** = εἶμαι ὑπερβολικὰ σοφός. **γνώμην ἔχει χρήσιμον** = εἶναι χρήσιμον (πρᾶγμα) ἢ φρόνησις, ἡ ὀρθὴ κρίσις.

ε') 926 - 958

ἐν Χείρωνος = ἐν δόμοις Χείρωνος· Χείρων ὁ εὐσεβέστατος τῶν Κενταύρων. **ἡγοῦμαι καλῶς** = ἀσκῶ καλῶς τὰ ἡγεμονικά μου δικαιώματα. **παρέχων ἐλευθέραν φύσιν** = παρουσιάζων ἐλευθερίαν (ἀνεξαρτησίαν) γνώμης. **Ἄρη κοσμήσω δορί** = τὸν θεὸν τοῦ πολέμου Ἄρην θὰ τιμήσω διὰ τῶν ὅπλων. **πρὸς τῶν φιλτάτων**· ποιητ. αἴτιον εἰς τὸ παθοῦσα. **τὰ φίλτατα** = οἱ συγγενεῖς (ἐδῶ ὁ σύζυγος). **οἰκτον περιβαλὼν τοσοῦτον** = ἄφ' οὗ σὲ περιέβαλα μὲ τόσῃ συμπάθειαν. **ἃ δὴ κατ' ἄνδρα γίγνεται νεανίαν** = ὅσῃν ἡμπορεῖ νὰ παράσχῃ εἰς νέος. **καταστέλλω** (τινὰ) = καταπραῖνω, καθησυχάζω. **ἐμὴ φρατισθεῖσα** = ἐμοὶ εἰς γάμον δοθεῖσα. **τοῦμόν δέμας** = ἐμέ, ἐμαυτόν. **ἐμπλέκω πλοκάς** = τυλίγω εἰς μηχανορραφίας. **εἰ καὶ μὴ** = εἰ καὶ μὴ ἤρατο σίδηρον = ἀνέσυρε τὸ ξίφος. **τοῦνομα τοῦμόν φρονεῖσαι**· προσωποποιία. **δι' ἐμέ διὰ τε τοὺς ἐμούς γάμους**· ἐν διὰ δυοῖν. **δεινὰ κοῦκ ἀνεκτά**· σχῆμα ἐκ παραλλήλου. **τλᾶσα** = ὑπομείνασα.

ἡτιμασμένη ἀνάξια = ὑποστᾶσα προσβολήν, ἥς δὲν ἦτο ἀξία. θαυμαστὰ ὡς = ἀντί: θαυμαστωῶς ὡς· ἐπιτείνει τὸ ἀνάξια = εἰςβαθμὸν καταπληκτικόν. κάκιστος = προστυχώτατος. τὸ μηδέν = τὸ μηδενικόν (ἄνθρωπος) ἐν ἀνδράσι. ὡς οὐχὶ Πηλέως, ἀλλ' ἀλάστορος γεγώς = σὺν τῷ μὴ ἤμουν υἱὸς τοῦ Πηλέως, ἀλλ' υἱὸς κακοῦ δαίμονος.

Καὶ ὁ Εὐριπίδης, ὡς ὁ Ὀμηρος, ἐξαίρει τὴν φιλοτιμίαν τοῦ Ἀχιλλέως. Ὁ Ἀχιλ. ἀντιτάσσει πρὸς ἑαυτὸν τὸν Μενέλαον, διότι αὐτὸς εἶναι ὁ ἡθικὸς αὐτουργὸς τῆς ἀπάτης.

μὰ τὸν δι' ὑγρῶν κυμάτων τεθραμμένον = μὰ τὸν μεγαλῶσαντα μέσα στὰ ὑγρά κύματα. φυτουργὸν = πατέρα· ὁ Ἀχ. ὡς νέος εἶναι εὐεπίφορος εἰς τοὺς ἔρκους. οὐδ' εἰς ἄκραν χεῖρα = οὐδὲ μὲ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου τοῦ. ὥστε προσβαλεῖν (χεῖρα) πέπλοις = ὥστε νὰ ἐγγίσῃ τοὺς πέπλους. Σίπυλος ἔσται πόλις = ἡ Σίπυλος θὰ ἔχῃ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως· Σίπυλος, πόλις τῆς Φρυγίας, ἥς ἐβασίλευεν ὁ Τάνταλος, ὁ γενάρχης τῶν Πελοπιδῶν. ὄρισμα βαρβάρων = περιφέρεια βαρβ. ὅθεν πεφύκασι γένος = ὅθεν ἔλκουν τὴν καταγωγὴν των. κεκλήσεται = θὰ ἀκούεται. ἐνάρχομαι· λέγεται καὶ κατάρχομαι καὶ ἐξάρχομαι = κάμνω ἀρχὴν (τελετῆς). προχύται = οὐλοχύται = κριθαὶ ἀδρῶς ἀληθεσμένοι = κριθάλευρα. χέρνιψ (ἡ) = τὸ ἡγιασμένον ὕδωρ, δι' οὗ ἐνιπτον τὰς χεῖρας. τίς δὲ μάντις ἔστ' ἄνθρωπος· μάντις ὑποκ., τίς ἄνθρωπος κατηγορούμενος = τί εἶδους ἄνθρωπος εἶναι ὁ μάντις. ὅς = ἀφ' οὗ οὗτος. τυχῶν = στήν τύχην· ἀνάφερε εἰς τὸ ὀλίγ' ἀληθῆ λέγει. μὴ τύχη = δὲν ἐπιτύχη. διοίχεται = χάνεται, γίνεται ἄφαντος.

ς') 959 - 991

ἔκατι· στίχ. 373. θηρῶσι λέκτρον τοῦμόν = ἐπιδιώκουν τὸν γάμον μου· ἡ πρότασις κεῖται παρενθετικῶς. ὕβριν ὕβρισεν ἡμᾶς = μᾶς προσέβαλε. τοῦμόν ὄνομα = τὴν ἄδειαν νὰ χρησιμοποιοῦσθαι τὸ ὄνομά μου. ἐμοῦ πάρα = παρ' ἐμοῦ. θήραμα· παράθεσις = ὡς δόλωμα. ἐμοὶ μάλιστ' ἐπέισθη = ἀπὸ τὸ ἰδικόν μου ὄνομα κυριώτατα ἐπέισθη, παρεπίσθη. ἐκδοῦναι θυγατέρα ἐμοὶ πόσει (κατηγ.) = νὰ δώσῃ εἰς ἐμὲ ὡς εἰς σύζυγον τὴν θυγατέρα της· τὸ ὄνομά μου ὡς συζύγου τῆς κόρης της τὴν ἐπλάνεψε. ἔδωκα τᾶν = ἔδωκά τοι ἂν = θὰ

ἔδιδα τὴν ἄδειαν βέβαια. **Ἑλλησι**· δοτ. χαριστ. νόστος πρὸς Ἴλιον κάμνει ἐν τῷδε = ἡ εἰς Ἴλιον ἐκστρατεία προσκρούει εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον. Βεβαίως θὰ ἐδυσκολεύομην νὰ δώσω τὴν ἄδειαν, ἀλλὰ θὰ τὴν ἔδιδα προκειμένου περὶ τῆς σωτηρίας ὅλης τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς ἔχει πανελλήνια αἰσθήματα. **Ἡ Κλυταιμῆστρα**... λέγει ταῦτα καθ' ἑαυτὸν ὁ Ἀχιλλεὺς. **τὸ κοινὸν ὦν μέτ'** ἐστρατευόμην = τὸ κοινὸν συμφέρον (τούτων), μεθ' ὧν ἐξεστράτευσον. **οὐδέν εἰμι παρά γε τοῖς στρατηλάταις** = δὲν ἔχω καμμίαν σημασίαν εἰς τὴν συνείδησιν τῶν στρατηλατῶν τοῦλάχιστον. **ἐν εὐμαρεῖ (ἔστιν)** = εἶναι εὐκόλον (δι' αὐτούς)· **εὐμαρῆς** = εὐκόλος, εὐχερής. **δρᾶν καὶ μὴ δρᾶν καλῶς** = νὰ μὲ μεταχειρίζονται καὶ καλὰ καὶ ἄσχημα. **εἴσεται**· μέλλ. τοῦ οἶδα. **οἶδηρος**· κατὰ συνεκδοχὴν = τὸ ξίφος. **χρανῶ**· μέλλ. τοῦ χραίνω = μολύνω. **κηλῖσιν αἵματος φόνου**. **πρὶν ἔλθειν (με)**. **ἔξαιρουμαι** = ἀποσπῶ. **θεὸς πέφηνά σοι** = ἔχω εὐρεθῆ διὰ σέ ὡς θεός, ὅπως καὶ σὺ μὲ ἔχεις φαντασθῇ. **μέγιστος** = ἰσχυρότατος. **οὐκ ὦν**· ἐνδοτ. ἡ μετοχή. **θεὸς πέφηνά σοι - οὐκ ὦν - ὅμως γενήσομαι**· πολὺ παιδικά. Ὁ Εὐριπίδης ζητεῖ νὰ παρουσιάσῃ τὸν Ἀχιλλεὺς εἰς τὰς σκέψεις του ὡς ἄωρο παιδί. **σεμνὴ** = σεβαστὴ. **φεῦ** = εὐγε. **πῶς ἂν σ' ἐπαινέσαιμι** = πῶς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ σέ ἐπαινέσω. **λίαν λόγοις** = μὲ ὑπερβολικὰ λόγια. **μηδὲ** = καὶ μή. **ἀπόλλυμι τὴν χάριν** = χάνω τὴν δύναμιν νὰ εὐχαριστήσω. **ἐνδεῶς τοῦδε** (τοῦ ἐπαινεῖν) = μὲ ἑλλιπῆ, ἀνεπαρκῆ πρὸς τοῦτο λόγια, μὲ ἐπαινούς περιωρισμένους = πῶς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ σέ ἐπαινέσω, χωρὶς νὰ φανῶ ὅτι σέ κολακεύω μὲ ὑπερβολικὰ λόγια μῆτε ὅτι εἶμαι ἀχάριστος μὲ περιωρισμένους εὐχαριστίας. **ἀγαθοὶ** = οἱ ἀγαθοί. **αἰνῶ ἄγαν** = εἶμαι ὑπερβολικὸς εἰς τοὺς ἐπαινούς. **παραφέρω** = προβάλλω (εἰς τὸ μέσον) ὡς ἐπιχείρημα, φέρω. **οἰκτρὸς** = ὁ οἰκτον προκαλῶν. **ιδίᾳ νοσοῦσα** = πάσχουσα προσωπικῶς· ἡ μετοχὴ εἶναι αἰτιολογικὴ. **ἄνοσος κακῶν ἐμῶν** = ἀπηλλαγμένος τῶν συμφορῶν μου = ξένος πρὸς τὰς συμφοράς μου. **ἀλλ' οὖν** = ἀλλ' ὅμως. **ἔχει τι σχῆμα ἀνὴρ ὁ χρηστός** = κάμνει καλὴν ἐντύπωσιν ἀσφαλῶς ὁ χρηστός, ὁ εὐγενὴς ἀνὴρ. **κἂν ἄπωθεν ἦ** = καὶ ἂν εἶναι μακρὰν τῶν συμφορῶν = καὶ ἂν εἶναι ξένος πρὸς τὰς ἀλλοτριὰς συμφοράς. **ἦ**· αἰτίαν σημαίνει = διότι ἐγώ. **οἰηθεῖσα**· ἐνδ. μετχ. **κενὴν κατέσχον ἐλπίδα** = εἶδα τὰς ἐλπίδας μου ματαιούμενας. **τάχα** = ἴσως. **ὄρνις γένοιτ' ἂν** = οἰωνὸς ἤθελε γίνεαι κακός. **ἐμὴ παῖς θανοῦσα** = ἡ κόρη μου, ἐὰν σφαγῇ. **σοῖς μέλλουσι γὰ**

μοις = διὰ τὸν μέλλοντα γάμον σου. **εὖ μὲν ἀρχὰς εἶπας**, εὖ δὲ καὶ **τέλῃ** = καὶ καλὰ ἄρχισες καὶ καλὰ τελείωσες.

ζ') 992 - 1035

νιν = αὐτὴν τὴν θυγατέρα μου· ὑποκ. τοῦ περὶ πτύξαι. **ἀπαρθένευτα** = ἀπρεπῆ εἰς παρθένον. **ἔχουσα δι' αἰδοῦς ὄμμ'** ἐλιούθερον = ἔχουσα τὴν αἰδημοσύνην εἰς τὸ βλέμμα ὡς ἐλευθέρᾳ, ὡς ἀρμόζει εἰς αὐτὴν ἔχουσαν ἐλευθεροπρεπῆ ἀνατροφὴν. **ταῦτ' αὖτε ξομαι** = θὰ ἐπιτύχω τὰ ἴδια, δηλ. τὸν οἶκτόν σου. **οὐ παρούσης** = χωρὶς νὰ εἶναι παρούσα = καὶ μὲ τὴν ἀπουσίαν της **σεμνὰ σεμνύνεται** = ἡ σεμνότης εἶναι σεμνότης, δὲν χάνει ποτὲ τὴν ἀξίαν της. **ὅμως δὲ** = ἀλλ' ὅμως. **χρεῶν αἰδεῖσθαι** = πρέπει νὰ χρησιμοποιοῖ τις τὴν αἰδημοσύνην. **ὅσον γε δυνατόν** = ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατόν, δηλ. ἡ αἰδημοσύνη καὶ αὕτη πρέπει νὰ ἔχῃ τὰ ὅριά της. **ἐξάγω εἰς ὄψιν** = παρουσιάζω ἔξω, ἐνώπιον. **ἔρχομαι εἰς ὄνειδος** = πίπτω εἰς τὴν κακογλωσσίαν τῶν ἀνθρώπων. **ἀμαθὲς** = ποὺ ἀγνοεῖ τὰ πράγματα. **ἀργὸς τῶν οἴκοθεν** = ἀπηλλαγμένος ἀπὸ τὰς οἰκιακὰς ἀπασχολήσεις. **λέσχη** = φλυαρία. **πονηρὰς λέσχας** = τὰ πονηρὰ σχόλια· **κακόστομοι λέσχει** = ἡ κακογλωσσία. **φιλῶ** = ἀγαπῶ. **ἤξετε εἰς ἴσον** = θὰ φθάσετε εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα. **ἰκετεύοντες** (τροπ. μετοχή) **εἴτ' ἀνικετεύτως** = εἴτε μὲ ἰκεσίας εἴτε χωρὶς ἰκεσίας. **ἐξαπαλλάξαι**· ἐπεξ. τοῦ ἀγὼν μέγιστος = σοβαρώτατος ἀγὼν. ὡς· αἰτιολ. ἀσθενὲς καὶ χαλαρὸν δυνάμενον νὰ παραλειφθῇ. **ἐν ἀκούσας' ἴσθι** = ἐν ἀκουσε καὶ μάθε. **μὴ ψευδῶς μ' ἐρεῖν**· ἐπεξήγησις τοῦ ἐν. **λέγων - ἐγκερτομῶν**· μετοχαὶ ὑποθ. **ἐγκερτομῶν** = **κερτομῶν** = περιπαίζων. **μάτην** = μὲ λόγια τοῦ ἀέρος. **ὄναιο**· εὐκτ. ἄορ. **ὠνήμην τοῦ ὀνίναμαι** = ὠφελοῦμαι· **ὄναιο** = εἴθε νὰ χαρῆς ὅ,τι ἀγαπᾷς. **ἵνα... καλῶς** = γιὰ νὰ πάρῃ καλὸ δρόμο ἡ ὑπόθεσις. **τί τοῦτ' ἔλεξας** = τοῦτο, ὃ ἔλεξας, **τί ἐστι**; = τί θέλεις νὰ εἰπῇς μὲ αὐτὸ ποὺ εἶπες; **πείθωμεν**· ὁ ἐνεστώς δηλοῖ τὸ ἐπιχειροῦμενον. **κακὸς τίς ἐστι**· τὸ τίς κατὰ λιτότητα ἐπιτείνει τὸ κακὸς = εἶναι πολὺ δειλός. **οἱ λόγοι καταπαλαίουσιν**· ἡ μεταφορὰ ἐκ τῆς πάλης. **ψυχρὰ ἑλπίς** = ἡ ἐλπίς μου αὕτη εἶναι παγωμένη· ὀξύμωρον, διότι ἡ ἐλπίς θερμαίνει τὴν καρδίαν. **ἀντιβαίνω** = φέρω ἀντιρρήσεις. **εἰ τὸ χρῆζον ἐπίθετε** = ἐὰν ἠθέλετε (τὸν) πείσει (σὺ καὶ ἡ κόρη

σου) εἰς ὅ,τι τοῦ ἐζητούσατε. οὐ τοῦ μὸν χρεῶν (ἦν) χωρεῖν = δὲν θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ παρέμβω ἐγώ. τοῦτο = ἡ συγκατάθεσις του. ἔχει τὴν σωτηρίαν = παρέχει τὴν σωτηρίαν. ἀμείνων = καλύτερος, εὐγενέστερος (παρὰ ἑὼν παρενέβαινον). εἰ τὰ πράγματα πράσσοιμι = ἑὼν ἤθελα τακτοποιεῖ τὰς ὑποθέσεις. λελογισμένως μᾶλλον ἢ σθένει = μὲ περισκεψὶν μᾶλλον παρὰ μὲ τὴν δύναμιν, μὲ τὴν πυγμὴν. καλῶς κρανθέντων· κραινώ καὶ κραιαίνω = ἐκτελῶ· ἡ μετοχὴ ἔδει νὰ εἶναι εἰς ὄνομ. συμφωνοῦσα πρὸς τὸ ὑποκ. τῆς προτάσεως τάδε, ἀλλ' ἐτέθη κατὰ γενικὴν ἀπόλυτον ἐμφάσεως χάριν = ἑὼν τὰ πράγματα αὐτὰ ἐδῶ λάβουν τέλος καλόν. τάδε γένοιτ' ἂν πρὸς ἡδονὴν φίλοις σοὶ τε = τὸ καλὸν τέλος τούτου ἐδῶ τοῦ ζητήματος ἤθελε χαροποιήσει τοὺς φίλους (Ἀγαμ.) καὶ σέ. κἂν = καὶ ἂν· δις κεῖται τὸ (ἂν). καὶ χωρὶς ἐμοῦ = καὶ ἄνευ τῆς ἰδικῆς μου παρεμβάσεως. δραστήον· ἐνν. τὸ ἔστι μοι = πρέπει νὰ πράξω· ποῖ ἐλθοῦσαν = ποῦ ἀφ' οὗ ἔλθω. ἡμεῖς σε φύλακες οὐ χρεῶν φυλάξομεν = (δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔλθῃς νὰ μὲ ἀναζητήσῃς) ἡμεῖς θὰ παρακολουθήσωμεν τὴν ὑπόθεσίν σου, ὅπως πρέπει. Ὁ Ἀχιλ. δὲν ὀρίζει τόπον συναντήσεως, ἵνα μὴ ἀναγκασθῇ ἡ Κλ. νὰ περιφέρεται διὰ μέσου τοῦ στρατοπέδου. μὴ τις = ἵνα μὴ τις. Δαναῶν· ἡ γεν. καὶ εἰς τὸ τις καὶ εἰς τὸ ὄχλου. στείχουσιν· κατηγ. μετοχὴ εἰς τὸ ἴδῃ σε. ἐπτοημένην· τροπ. μετοχὴ εἰς τὸ στείχουσιν. μὴδὲ αἰσχυνε· κατὰ παράταξιν ἀντὶ τοῦ : μὴδ' αἰσχύνης = καὶ οὕτω προσβάλλῃς πατρῶον δόμον = τὴν ὑπόληψιν τῆς πατρικῆς οἰκογενείας. κακῶς ἀκούω = κατηγοροῦμαι, φέγομαι. μέγας (ἦν) = εἶχε μεγάλην ὑπόληψιν. ἄρχε = προηγού, ὑποδείκνυε τὸ τί πρέπει νὰ γίνῃ. ὦν· αἰτιολ. μετοχὴ. κυρήσεις ἐσθλῶν = θὰ ἀνταμφιφθῇς. εἴ εἰσι θεοὶ = ἑὼν ὑπάρχουν θεοί. εἰ δὲ μὴ εἰσι, τί δεῖ πονεῖν ; τίς ἡ ἀνάγκη ματαίως νὰ κοπιᾷς τις.

Ὁ Εὐριπίδης κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Πρωταγόρου ἀμφιβάλλει διὰ τὴν ὑπαρξίν τῶν θεῶν.

Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπέρχεται διὰ τῆς δεξιᾶς παρόδου, ἡ δὲ Κλυταιμῆστρα ἐπανέρχεται εἰς τὴν βασιλικὴν σκηνήν.

Τὸ τμήμα τὸ ἐρμηνευθὲν, τὸ περιλαμβανόμενον μεταξὺ τῶν στίχων 801 - 1035, τὸ διαλογικόν, τὸ ἐπακολουθεῖν εἰς τὸ Β' στάσιμον, ὀνομάζεται Γ' ἐπεισόδιον, ἀντιστοιχεῖ εἰς τὴν Δ' πρᾶξιν τῆς σημερινῆς τραγωδίας, ὑποδιαμερίζεται δὲ εἰς τρεῖς σκηνάς. Ἐν τούτῳ τῷ τμή-

ματι ἢ ἐνεργὸς ἐπέμβασις τοῦ Ἀχιλλέως παρουσιάζει ἀνακοπτομένην προσωρινῶς τὴν προᾶξιν (θυσίαν τῆς Ἱφιγενείας). Τὰ συναισθήματα τῶν θεατῶν εἶναι ἱλαρότης ἀπὸ τὴν α' σκηνήν, οἶκτος πρὸς τὴν ὑποφέρωσαν Κλυταιμ. καὶ ἐλπίς ἀπὸ τὰς διαβεβαιώσεις τοῦ Ἀχιλλέως.

Ὁ Χορὸς ἐν τῇ ἐπισκοπῇ τοῦ προηγηθέντος ἐπεισοδίου καθηλώνει τὸ βλέμμα του εἰς τὸν Ἀχιλλέα, ὃν τόσαι σωματικαὶ καὶ ψυχικαὶ ἀρεταὶ κοσμοῦν, γόνον τοῦ Πηλέως καὶ τῆς Θέτιδος, ὢν τοὺς πανηγυρικοὺς γάμους ἐτίμησαν οἱ θεοί, αἱ Μοῦσαι καὶ οἱ Κένταυροι. Τοὺς γάμους τούτους ποιητικώτατα περιγράφει ἐν τῷ χορικῷ, τὸ ὁποῖον ἄδει καὶ τὸ ὁποῖον θὰ ἐρμηνεύσωμεν.

ΤΡΙΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ 1036 - 1097

(Στροφή 1036 - 1057)

ὕμέναιος = γαμήλιον ἄσμα. **διὰ λωτοῦ Λίβυος** = ὑπὸ τοὺς ἡχους αὐλοῦ Λιβυκοῦ. Λωτὸς εἶδος φυτοῦ, ἐξ οὗ κατεσκευάζον σύριγγας. **Λίβυος**· τὸ συγκεκριμένον ἀντὶ τοῦ γενικοῦ· ἄλλως ὁ Λίβυς λωτὸς ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ ἄριστος, διὰ τὰ κατασκευάζονται σύριγγες. **μετὰ τε φιλοχόρου κιθάρας** = μετὰ τὴν εἰδικὴν διὰ τὸν χορὸν κιθάραν. **ὕπὸ τε συρίγγων καλαμοεσσᾶν** = καὶ μετὰ συνοδείαν συρίγγων ἀπὸ καλάμια. **ἔστησεν ἰαχάν** = ἔστησεν, ἐξέβαλε βοήν, ἀντήχησε· προσωποποιία. **τίς ἄρ' ὕμέναιος ἔστησεν ἰαχάν** = σάν τί τάχα τὰ ἦτο τὸ γαμήλιον ἄσμα, τὸ ὁποῖον ἀντήχησε κτλ. **Πιερίδες** = αἱ Μοῦσαι. **παρὰ δαιτὶ** = ἐπάνω εἰς τὸ γαμήλιον συμπόσιον. **δαῖς θ.** = συμπόσιον, πρβλ. δαιτυμῶν. **ἶχνος** = πούς. **μελωδοῖς ἀχήμασι** = μελωδικοῖς ἡχήμασιν, ἄσμασι. **κλέω καὶ κλεῖζω** = ἐγκωμιάζω, ὑμνῶ. **Αἰακίδαν (-ην)** = τὸν υἱὸν τοῦ Αἰακοῦ, τὸν Πηλέα. **καθ' ὕλαν Πηλιάδα** = κάτω εἰς τὸ δάσος τοῦ Πηλίου· τοῦτο εἶναι ἐπεξήγησις τοῦ ἀνωτέρω· **ἀν' ὄρος Κενταύρων**. **Δαρδανίδας** = ὁ υἱὸς ἢ ἀπόγονος τοῦ Δαρδάνου, ὁ Γανυμήδης, ὅστις ἦτο Τρώες ἔφηβος. Τοῦτον ὁ Ζεὺς ἤρπασεν εἰς τὸν οὐρανόν, ἵνα θέλγῃ τοὺς θεοὺς ἐκεῖ μετὰ τὸ κάλλος του καὶ οἶνοχοῇ εἰς τὴν τράπεζαν. **φίλον τρύφημα** (τρυφῶ) = τὸ ἐντρυφήμα τὸ ἀγαπητόν. **ἀφύσσω** = ἀντλῶ. **λοιβά** = σπονδῇ, νέκταρ. **ἐν γυάλοις χρυσέοισι κρατῆρων** = μέσα ἀπὸ τὴν κοιλίαν κρατῆρων χρυσῶν· τὸ χρυσέοισι καθ' ὑπαλλαγὴν πρὸς τὸ γυάλοις ἀντὶ τὰ εἶναι τὸ κρατῆρων.

λευκοφαῆς = ὁ φέγγων ἀπὸ τὴν λευκότητα. εἰλίσσόμεναι = ἐλίσσόμεναι· εἰλίσσόμεναι κύκλια = στριφογυρίζουσαι κυκλικῶς. ἐχόρευσαν γάμους = ἐώρτασαν τοὺς γάμους με χορούς.

Ἀντιστροφή (1058 - 1079)

θίασος = ὄμιλος. ἵπποβάτας = ἵπποπόδαρος· καθ' ὑπαλλαγὴν εἰς τὸ θίασος ἀντὶ εἰς τὸ Κενταύρων, οἵτινες κατὰ τὸ κάτω ἤμισυ ἦσαν ἵπποι· ὅθεν καὶ τὸ ἵπποβάτας. ἔμολεν = ἦλθεν· ἀνὰ ἔμολεν = ἦλθεν ἐπάνω ἐπὶ κρατῆρα Βάκχου = εἰς τὰ βαρέλια τὰ γεμῆτα κρασί. Οἱ Κένταυροι πολὺ ἠγάπων τὸν οἶνον. ἐλάταις σὺν στεφανώδει τε χλόῃ = με κλάδους ἐλάτης καὶ με στεφάνια ἀπὸ πρασινάδα. ἀνέκλαγον· ἀόρ. β' τοῦ ἀνακλάζω καὶ ἀόρ. α' ἀνέκλαξα = ἐφώναξα δυνατὰ (ἀνὰ) μέγα = μεγαλοφώνως· τὸ ἀνακλάζω κυριολεκτεῖται ἐπὶ ζώων· ἐνταῦθα ἐχρησιμοποιήθη διὰ τὴν ζώωδη ἐμφάνισιν τῶν Κενταύρων. ὦ Νηρηὶ κόρη, παῖδα... ἐξονόμαζεν. ἡ σειρά: ὦ Νηρηὶ κόρη, Χείρων μάντις ὁ φοιβάδα μοῦσαν εἰδὼς ἐξονόμαζε γεννάσειν (= τέξεσθαι) σε (ὑποκ.) παῖδα (ἀντικ.), μέγα φῶς (παράθεσις εἰς τὸ παῖδα) Θεσσαλίᾳ (δοτ. χαριστ.). φοιβὰς μοῦσα = ἡ μαντικὴ τέχνη. ἐξονομαζω = ῥητῶς λέγω, ἀποκαλύπτω. φῶς· μεταφορικῶς σημαίνει σύμβολον τῶν ἐλπίδων, σωτηρίαν, χαράν, δόξαν, αἴγλην. ὅς ἤξει... ἃ νιν ἔτικτε· ἡ σειρά: ὅς ἤξει κλεινὰν χθόνα Πριάμοιο σὺν λογχήρσι ἀσπισταῖς Μυρμιδόνων ἐκπυρώσων (νιν) γᾶθεν περὶ σώματι κεκορυθμένος ἔνδυτα ὅπλων χρυσέων Ἠφαιστοπόνων ἔχων δωρήματα ἐκ θεᾶς ματρὸς Θέτιδος, ἃ ἔτικτε νιν. ἀσπιστής = ἀσπιδοφόρος, ὀπλίτης. λογχήρης (λόγχη, ἀραρίσκω) = λογχοφόρος, δορατομάχος. ἐκπυρώ - ὦ = πυρπολῶ, ἐξαφανίζω. γᾶθεν = ἐκ θεμελίων. ἐνδυτὰ ὅπλα = φορετὰ ὅπλα. ἡφαιστόπονος = ἡφαιστότευκτος = ἔργον τοῦ Ἠφαίστου. δωρήματα = δῶρα... ἐννοεῖ ὁ Χορὸς τὰ ὅπλα τοῦ Ἀχιλλέως, τὰ ὅποια ὁ Ἠφαιστος κατεσκεύασε κατὰ παράκλησιν τῆς Θέτιδος ἐκ χρυσοῦ, ἀργύρου, κασσιτέρου καὶ χαλκοῦ· ὅρα παρ' Ὀμήρῳ Σ 468 κ.ε. μακράν περιγραφὴν τῆς κατασκευῆς καὶ διακοσμῆσεως αὐτῶν. δαίμονες = οἱ θεοί. τίθημι = καθιστῶ. μακάριον· κατηγ. τοῦ γάμον· γάμον θ' ὕμεναίους· χάριν ποικιλίας. εὐπάτρις = ἡ ἔχουσα εὐγενεῖς πατέρας, γονεῖς. μακάριον· ἡ λέξις σκοπίμως ἐτέθη ὑπὸ τοῦ Εὐριπίδου ἐν τέλει τῆς ἀντιστροφῆς, ἵνα

ἐξαρθῇ ἡ ἀντίθεσις τῆς μακαριότητος τῶν γάμων τούτων πρὸς τοὺς οἰκτροὺς δῆθεν γάμους τῆς Ἰφιγενείας ἐν τῇ ἐπωδῷ.

Ἐπωδὸς (1080 - 1097)

σέ δέ· ἀντιθέτως, τοῦναντίον, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Θέτιν· ἡ ἀντίθεσις ἰσχυρά· ἡ σύνταξις: **στέφουσι καλλικόμαν πλόκαμόν σε (σου)· καλλικόμας (- ης) πλόκαμος** = πλόκαμοι τῆς ὠραίας κόμης. ὥστε **μόσχον (θ.)** = ὡσάν δάμαλιν· εἰς τὸ **στέφουσί σε** ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ **αἰμάσσοντες λαιμόν σε (σου) ὥστε, μόσχον** (ὥστε λαιμόν μόσχου). **πετραῖα ἄντρα** = βραχώδη, ἀπόκρημνα ἄντρα. **ὄρεα** = ὄρεσίβιος. **ἄκῆρατος** = ἀγνή, ἀμόλυντος (ἐκ ταύρου). **βρότειος** = ἀνθρώπινος. **βαλιὰ** = παρδαλή. **αἰμάσσω** = κυλίω εἰς τὸ αἶμα, σφάζω. **οὐ σύριγγι τραφεῖσάν (σε)** = ἂν καὶ δὲν ἐμεγάλωσες εἰς τὴν μουσικὴν τῶν σουραυλιῶν. **οὐδ' ἐν ροιβδή- σεσι** = οὐδὲ εἰς τὰ συρίγματα. **παρὰ δέ ματέρι** = ἀλλὰ πλησίον τῆς μητρός σου· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ **οὐ σύριγγι τραφεῖσαν. γάμον·** παρὰθ. εἰς τὸ σέ: **νύμφην, σύζυγον. νυμφόκομος·** παθητικῆς σημασίας = νυμφοστολισμένη. **Ἰναχίδαι·** οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἰνάχου, πρώτου βασιλέως τοῦ Ἀργεῖος· Ἰναχίδαι συλλήβδην καὶ οἱ Ἀργεῖοι λέγονται. **γάμον νυμφόκομον Ἰναχίδαις** = στολισμένη ὡς νύμφη διὰ γάμον μὲ ἕνα ἀπὸ τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἰνάχου, μὲ ἕνα ἀπὸ τοὺς ἐπιφανεῖς Ἀργεῖους. **ποῦ τὸ τᾶς αἰδοῦς ἔτι, ποῦ (τὸ) τᾶς ἀρετᾶς πρόσωπον σθένει τι; σθένει τι** = ἔχει δυνάμιν τινα. **ὁπότε** = καθ' ἣν στιγμήν. **ἄσεπτον** = ἡ ἀσέβεια. **ἔχει δύναμιν** = ἰσχύει. **ἃ δ' ἀρετὰ ἀμελεῖται θνατοῖς κατόπισθεν** = ἡ δὲ ἀρετὴ περιφρονεῖται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων στρεφόντων πρὸς αὐτὴν τὰ νῶτα. **καὶ (ὁπότε) μὴ κοινὸς ἄγων βροτοῖς (ἐστί).** = οἱ ἄνθρωποι δὲν καταβάλλουν ἀπὸ κοινοῦ προσπάθειαν (διὰ τὰ ἐπέλθῃ ἠθικὴ ἐξυγίανσις). **μή τις θεῶν φθόνος ἔλθῃ** = μήπως ἐπέλθῃ τῶν θεῶν ὀργή = πρὸς ἀποτροπὴν τῆς θείας ὀργῆς **ποῦ·** τὸ ἀσύνδετον ἐκ τοῦ πάθους. **τὸ τᾶς αἰδοῦς πρόσωπον·** προσωποποιία.

Ἡ σύνδεσις πρὸς τὰ προηγούμενα εἶναι ἡ ἐξῆς: ἡ θυσία τῆς Ἰφ. εἶναι δεῖγμα τῆς ἠθικῆς ἐκτροπῆς τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς θρησκευτικῆς διαστροφῆς· οὐδαμοῦ πλέον φαίνεται ἀγνότης ἡθῶν καὶ εὐσεβείας· πανταχοῦ κρατεῖ καὶ βασιλεύει ἠθικὴ ἀναρχία.

Ὁ ποιητὴς πρὸ τῆς τερατώδους θυσίας τῆς Ἰφιγενείας αἶρεται εἰς ἀνωτέρας ἠθικὰς σφαίρας καὶ δομύτατα καντηριάζει τὴν ἠθικὴν ἐξαθλίωσιν τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου.

ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (1098 - 1275)

α') 1098 - 1126

προσκοποῦμαι = παρατηρῶ, ὅπως ἀνακαλύψω τι. Ἡ Κλ., μαθοῦσα ἀπὸ τὸν πρεσβύτερον ὅτι πρόκειται ὁ Ἀγ. νὰ φονεύσῃ τὴν θυγατέρα της, ταρασσεται καὶ ταραχθεῖσα ἐξέρχεται ἀπὸ τοὺς οἴκους, ἵνα μάθῃ ἀπὸ τὸν ἄνδρα τῆς τὰ διατρέχοντα. **πόσιν** = τὸν σύζυγον. **χρόνιον ἀπόντα** = ἀπὸ πολλοῦ χρόνου, ἀπὸ πολλὴν ὥραν ἀπουσιάζοντα. **κάκλειοιπότα στέγας**· σχῆμα πρωθύστερον. **ἐν δακρύοισι** (ἐστὶ) = δακρύει. **πολλὰς ἰεῖσα μεταβολὰς ὀδυρμάτων** = ὀδυρομένη κατὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους, μεταβάλλουσα πολλὰκις τὸν τόνον τῶν ὀδυρμῶν, τῶν θρήνων. **ἀκούσασα** = ἐπειδὴ ἤκουσε. **μνήμην δ' ἄρ' εἶχον πλησίον βεβηκότος Ἀγαμέμνονος τοῦδε** = ἀλλ' ἰδοὺ ὅτι ἔρχεται ἐδῶ πλησίον ὁ Ἀγαμέμνων, τὸν ὁποῖον εἶχα εἰς τὸν νοῦν μου. **εὐρεθήσεται** = θὰ ἀποκαλυφθῇ. **Λήδας γένεθλον** = Λήδας κόρη. **ἐν καλῷ** = εἰς κατάλληλον στιγμήν. **παρθένου χωρὶς** = χωριστὰ ἀπὸ τὴν κόρην, ἐν ἀπουσίᾳ τῆς κόρης. **γαμούμεναι** = αἱ μελλονύμφαι. **τί δ' ἔστιν, οὗ σοι καιρὸς ἀντιλάζυται**; = ἀλλὰ τί εἶναι ἐκεῖνο, τοῦ ὁποῖου ἡ εὐκαιρία σὲ ἔχει πιασμένον καὶ σὲ κρατεῖ κολλημένον; τί εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σοὺ κινεῖ τὴν προσοχὴν καὶ τοῦ ὁποῖου δὲν θέλεις νὰ χάσῃς τὴν εὐκαιρίαν; Ἡ ἀνώμαλος ἐν προκειμένῳ σύνταξις ἐνδεικτικὴ τῆς διεγέρσεως τῆς Κλυταιμῆστρας. Ὁ Ἀγ. ἀνεξάντλητος εἰς ψευδολογίας μεταχειρίζεται ἐπιτετηδευμένην ἀβρόφρονα γλῶσσαν θέλων νὰ κερδήσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς συζύγου του. **ἐκπεμπε παῖδα δωμάτων πατρὸς μέτα** = φώναξε τὴν κόρην ἔξω καὶ ἀφῆσέ την νὰ πηγαίνει μετὰ τὸν πατέρα της (εἰς τὸν βωμὸν ἐννοεῖ ὁ Ἀγαμ.). **ὥς** = διότι. **παρεῖσι** = εἶναι εἰς τὴν διάθεσίν μας. **αἱ χέρνιβες ἡτρεπισμέναι** = τὸ ἡγιασμένον ὕδωρ ἡτοιμασμένον. **βάλλειν χεροῖν πῦρ καθάρσιον** = διὰ νὰ ῥαντίζωμεν μετὰ τὰς χεῖράς μας πῦρ καθαρτικόν, πρὸς ἀγνισμόν, καθαρισμόν. **θεᾷ δοτ. χαρ. μέλανος αἵματος φρυσήματα**· παράθεσις εἰς τὸ ἃς πεσεῖν χρεῶν (αἱ ὁποῖαι μόσχοι πρέπει νὰ πέσουν χάριν

τῆς θεᾶς) φυῶσαι μαῦρον αἷμα ἀπὸ τὸν λαιμόν των, καθ' ὃν χρόνον θὰ σφάζωνται· ὅρα τὸν πληθ. ἀριθμὸν **χέρνιβες** — **προχύται** — **μόσχοι**· τί πλουσία καὶ μεγαλοπρεπῆς θυσία ! Οὕτω θὰ εὐχαριστηθῇ ἡ μήτηρ. **τοῖς ὀνόμασι** = με τὰς λέξεις. **οὐκ οἶδ'** ὅπως τὰ ἔργα σου **χρή μ'** ὀνομάσασαν **εὖ λέγειν** = δὲν ξέρω πῶς πρέπει νὰ ὀνομάσω τὰ ἔργα σου, διὰ νὰ τὰ χαρακτηρίσω ἐπιτυχῶς· **ὅπως χρή** πλαγ. ἐρώτησις ἐκ τοῦ οἶδα. Τὰ ἔργα τοῦ 'Αγ. ἦσαν πράξεις διπλοπροσωπίας καὶ πατὴρ ἀστόργου καὶ ἀπάτορος. **πατὴρ δ' μέλλει** (ἐνν. ποιήσῃ)· **δ' μέλλει** = τὰ βουλεύματα· εἰς τοῦτο δ' ἀποδοτέον τὸ **πατὴρ δ'**. **χὺπὸ** = καὶ ὑπὸ. **ὑπὸ τοῖς πέπλοις** = ὑποκάτω ἀπὸ τοὺς πέπλους, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν πέπλων· **πέπλος** ἔνδυμα γυναικῶν πλατὺ καὶ μακρόν, τὸ ὁποῖον περιεβάλλετο περὶ τὸ σῶμα καὶ ἐπορποῦτο ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ ἐζώννυτο, ἐγχρωμον. **ἰδοὺ πάρεστιν ἥδε πειθαρχοῦσά σοι**· ἡ 'Ιφ. παρέρχεται φέρουσα πέπλον καὶ τὸν 'Ορ. Ἡ παρουσία τοῦ μικροῦ, ἵνα συγκλονισθῇ μᾶλλον ὁ πατήρ πρὸ τῆς ἀνοσίας πράξεως. **τὰ ἄλλα** = ὡς πρὸς τὰ ἄλλα = ὡς πρὸς τὴν ἄλλην ἐποψίν τοῦ ζητήματος. **πρὸ τῆσδε** = πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῆς. **τί κλαίεις** ; διατὶ κλαίεις ; λέγει ὁ 'Αγαμέμνων πρὸς τὴν 'Ιφιγένειαν, ἥτις θὰ παρῆλθε με νέον προσωπεῖον ἐμφαίνον δάκρυα, ἡ κεκαλυμμένη ὑπὸ τοῦ πέπλου ἔδιδε τὴν ἐντύπωσιν κλαιούσης. **οὐδ' ἔθ'** ἡδέως ὀρᾶς = καὶ δὲν ἔχεις πλέον χαροπὸν τὸ βλέμμα. **ἐρείσασα** = καρφώσασα. **πρόσθ'** (= πρόσθε ὀμματος) **ἔχεις πέπλους**. **τίν' ἂν λάβοιμι τῶν ἐμῶν ἀρχὴν κακῶν** ; **τίνα**· ἀντικαθ' ἑλξιν πρὸς τὸ κατηγορούμενον **ἀρχὴν** ἀντὶ νὰ εἶναι **τί** = ἀπὸ ποῦ νὰ ἀρχίσω νὰ ἐξιστορῶ τὰς συμφοράς μου ; **πάρα** = **πάρεστι** = εἶναι δυνατόν. **ἅπασιν**· ἀντικ. τοῦ ἀπαρεμφ. **χρήσασθαι πρώτοις**· κατηγ. **κάν** = καὶ ἐν· καὶ ἂν εἶναι εἴτε μετὰ τῶν τελευταίων εἴτε μετὰ τῶν μέσων, ὅπουδῆποτε καὶ ἂν εἶναι. Με ἄλλους λόγους ἡ Κλ. λέγει : αἱ συμφοραί μου δὲν ἔχουν οὔτε ἀρχὴν οὔτε μέσον οὔτε τέλος. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ προοίμιον. Τῆς Κλ. ὁ λόγος διακόπτεται ὑπὸ τοῦ 'Αγ. προσποιουμένου ὅτι δὲν ἐννοεῖ τὴν γλῶσσαν τῆς συζύγου του, συνεχίζεται δὲ ὅταν ὁ 'Αγ. ἀναγκάζεται νὰ σιωπήσῃ ἐλεγχόμενος.

β') 1127 - 1156

ὥς· ἐπιφώνημα. **εἰς ἓν ἦκατε** = εἴσθε σύμφωνοι. **σύγχευσιν ἔχοντες καὶ ταραγμὸν ὁμμάτων** = παρουσιάζοντες κάποιαν σύγχυ-

σιν καὶ ταραχὴν εἰς τὸ βλέμμα. Ἡ σύγχυσις ἐξεδηλοῦτο ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τοὺς λόγους, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν στάσιν τῶν γυναικῶν (καὶ τῶν τοῦ Χοροῦ περιλαμβανομένων). εἴφ' = εἰπέ' εἰς τοῦτο ἀνάφερε τὸ γενναίως (= εἰλικρινῶς). ἄν = ἃ ἄν. οὐδὲν κελευσμοῦ δεῖ μ'. μ' = μέ ἀντί μοι = καθόλου δὲν ἔχω ἀνάγκην διαταγῆς. τὴν παῖδα τὴν σὴν τὴν τ' ἐμήν' μετ' ἐμφάσεως εἰρημένα: τὸ σπλάχνον μας. ἔα' ἐπιφ. σχετλιασμοῦ. οὐφ' ὁ Ἀγ. ἐκπλήσσεται, διότι ἡ Κλ. κάμνεί ὑπονοίας ἀδικαιολογήτους, ἀλλ' ἔκαμε τὴν ἀναφώνησιν ἔα, διότι ἐνόησεν ὅτι τὰ σχέδιά του δὲν ἦσαν ἰδικόν του ἀποκλειστικῶς μυστικόν. τλήμονα = τολμηρά, τραγικά. ὑπονοεῖς = βάζεις στὸ νοῦ σου, ὑποψιάζεσαι. ἃ μὴ σε χρή' ἐννοεῖται τὸ ὑπονοεῖν. ἔχ' ἥσυχος = μένε ἥσυχος, ἡσύχαζε. ἀκακείνῳ μοι τὸ πρῶτον ἀπόκριναι πάλιν = καὶ φρόντισε νὰ δώσης ἄλλην ἀπάντησιν εἰς ἐκείνην τὴν πρώτην μου ἐρώτησιν (στίχ. 1131). εἰκότα ἦν ἐρωτᾶς, εἰκότ' ἄν κλύοις = ἄν ἐρωτᾶς λογικά, ὁρθά, λογικά θὰ ἀκούσης. Ὁ Ἀγ. ἀποδίδει τὴν αἰτίαν τῆς ἀστόχου ἀπαντήσεώς του εἰς τὴν ἀτυχῇ ἐρώτησιν τῆς συζύγου του. οὐκ ἄλλ' ἐρωτῶ, καὶ σὺ μὴ λέγ' ἄλλα μοι = δὲν διατυπώνω ἄλλην ἐρώτησιν καὶ σὺ νὰ ἀπαντήσης εἰς αὐτὴν μόνον μὴ λέγων ἄλλ' ἀντ' ἄλλων. πότνια = θεία. δαίμων τ' ἐμός = καὶ ὁ κακός μου δαίμων. δυσδαίμονες = δύσμοιροι. τίς σ' ἠδίκησε; ὁ Ἀγ. ὑποκρίνεται ἄγνοιαν τῆς ἀδικίας, ἥτις γίνεται εἰς τὴν Κλυταιμῆστραν, δι' αὐτὸ καὶ ἐρωτᾶ: ποῖος σέ ἔχει ἀδικήσει; τοῦτ' ἐμοῦ πεύθει πάρα; τοῦτο ζητεῖς νὰ πληροφορηθῇς ἀπὸ ἐμένα; πεύθομαι = πυνθάνομαι. ὁ νοῦς ὃδ' αὐτὸς νοῦν ἔχων οὐ τυγχάνει = τὸ νόημα τῶν λόγων σου (ὅτι δὲν δικαιῶμαι νὰ ἔχω παράπονον, διότι κανεὶς δὲν μὲ ἀδικεῖ) δὲν ἔχει κανὲν νόημα. Λογοπαίγνιον. τὰ κρυπτά μου = τὰ μυστικά μου· ἡ λέξις κρυπτὸν λαμβάνεται ὡς οὐσιαστ., ἐξ οὗ καὶ ἡ γεν. μου· αὐτὸ τὸ σιγᾶν (σε) καὶ τὸ στεναάζειν (σε) πολλὰ ἐστὶν ὁμολογοῦντός σου = αὐτὴ ἡ σιωπὴ καὶ ὁ πολὺς στεναγμός εἶναι ὁμολογία τῆς ἐνοχῆς σου. μὴ κάμης λέγων = λέγε χωρὶς νὰ κουρασθῇς· εἰρων. : μὴ ὑποβληθῇς εἰς τὸν κόπον νὰ ὁμιλῇς, μὴ χάνῃς τὰ λόγια σου. τὸ γὰρ ἀναίσχυντον τί δεῖ λέγοντα προσλαβεῖν τῇ συμφορᾷ; ταῦτα λέγει κατ' ἰδίαν ὁμολογῶν ὅτι ἔως τώρα ἐψεύδετο. προσλαμβάνω τῇ συμφορᾷ = ἀποκτῶ κοντὰ εἰς τὴν συμφοράν· τὸ ἀναίσχυντον = τὴν ἀναισχυντίαν, τὸν τίτλον τοῦ ἀναισχύντου. ἀνακαλύψω λόγους = θὰ μιλήσω ὁρθὰ κοφτά, χωρὶς περιστροφάς. παρῳδὸν αἶνιγμα = ὑπαινιγμός· εἰρωνικός. προσοῦδισας

πέδω = πρὸς οὐδας (ἔδαφος) ἔρριψας· **πέδω**· πλεονασμ. = κατὰ γῆς.
Τάνταλος ἦτο υἱὸς τοῦ Θυέστου, ἀδελφοῦ τοῦ Ἀτρέως. Ὁ Ἀγαμέμνων
ἐνταῦθα παρίσταται ὡς τις ὠμὸς καὶ θηριώδης φονεὺν καὶ τὸ νῆπιον,
ἵνα διὰ τούτου ἀποφύγῃ τὴν μέλλουσαν ἐκδίκησιν αὐτοῦ. Ὁ **Στασῖνος**
ποιητὴς τῶν **Κυπρίων ἐπῶν**, λέγει : **Νῆπιος ὃς πατέρα κτείνας**
υἱοὺς καταλείπει. Ὁ Ὅμ. παρουσιάζει τὸν Ἀγαμέμνονα ὡς ἀγαθὸν
βασιλέα καὶ κρατερόν αἰχμητὴν. Τὸν πρῶτον μετὰ τοῦ Ταντάλου γάμον
τῆς Κλυτ. ἄγνωστον εἶναι ἂν ὁ Εὐριπίδης ἐπενόησεν ἀπὸ ἀνάγκης
ποιητικῆς ἢ ἂν εὗρεν ἤδη ὑπάρχοντα. **τῷ Διὸς παῖδε ἐμῷ τε συγγόνῳ**
εἶναι οἱ δύο υἱοὶ τοῦ Διὸς καὶ ἀδελφοὶ τῆς Ἑλ. Διόσκουροι, Κάστωρ
καὶ Πολυδεύκης. **μαρμαίροντε ἵπποισιν** = ἀπαστράπτοντες μὲ τὰ
κατάλευκα ἄλογά των. Οἱ Διόσκουροι παρίστανται συνήθως ἑφιπποὶ ἢ
ἱστάμενοι παρὰ τοὺς ἵππους των. Ὁ Πίνδαρος τοὺς ὀνομάζει **λευκοπώ-**
λους καὶ εὐίππους. Ὀμηρικός τις ὕμνος λέγει αὐτοὺς **ταχέων ἐπι-**
βήτητορας ἵππων. **ἐρρύσατό σε** = σέ ἔσωσε, σέ γλύτωσε (πρβλ. τὸ
ῥῦσαι ἡμᾶς)· **τάμ' ἔσχες αὐ λέχη** = μὲ ἔλαβες ἐκ νέου σύζυγον.

γ') 1157 - 1190

οὔ = τότε. **καταλλαχθεῖσα** = διαλλαγεῖσα. **συμμαρτυρήσεις** =
θα μαρτυρήσῃς καὶ σύ. **ἦ** = ἦν = ἤμην γυνὴ ἄμεμπτος· εἰς τοῦτο τὸ
ἄμεμπτος ἀναφέρεται τὸ **περὶ σέ σωφρονῶ εἰς Ἀφροδίτην** = εἰμαι
πιστὴ σύζυγος. **αὖξω μέλαθρον** = αὖξάνω τὴν περιουσίαν τῆς οἰκο-
γενείας. **θύραζε** = ἔξω. **θήρευμα** = ἀπόκτημα. **φλαύραν** = φαύλην =
εὐτελεῖ. **ἐπὶ τρισὶ παρθένοισι** = κατόπιν τῶν τριῶν παρθένων· κατὰ
τὸν Ὅμηρον ἦσαν αὗται ἡ Χρυσόθεμις, Λαοδίκη καὶ Ἰφιάνασσα· οἱ
κατόπιν μνημονεύουσιν Ἰφιγένειαν, Ἡλέκτραν καὶ Χρυσόθεμιν. **τλη-**
μόνως = σκληρόκαρδα. **ῶν**· γεν. διαιρ. εἰς τὸ **μιᾶς. τὰ σά** = τὰς
ιδιὰς σου δικαιολογίας, τὴν ἰδικὴν σου ἀπολογίαν· **ἵνα λάβῃ Μενέ-**
λεως Ἑλένην· εἶναι ἀπόκρισις εἰς τὸ : **τίνος ἑκατὶ νιν** (αὐτὴν τὴν
μίαν) **κτενεῖς· καλόν γέ τοι** = ναί, εἶναι ὠραῖον ἀλήθεια· εἰρωνεῖα :
ἄλλοι νὰ ἐγκληματοῦν καὶ ἄλλοι νὰ τιμωροῦνται ἀθῶοι. **ἀποτεῖσαι**
τέκνα μισθὸν κακῆς γυναικὸς = νὰ πληρώσουν τὰ τέκνα ἀντίποινα
διὰ τὴν αἰσχρὰν διαγωγὴν ἀνηθικοῦ γυναικὸς. **τάχιστα** = τὰ ἔχθι-
στα = τὰ μισητότατα (Ἑλέν.) **τοῖσι φιλτάτοις** (δότ. ὄργαν., Ἰφιγ.)

ὠνούμεθα· ἐνεστὼς τοῦ ἐπιχειρουμένου = ζητοῦμεν νὰ ἀγοράσωμεν. γίγνομαι διὰ μακρᾶς ἀπουσίας = ἀπουσιάζω ἐπὶ μακρόν. θρόνους = τὰς ἑδρας. παρθενῶνες = τὰ δωμάτια, ὅπου ἔμεναν αἱ παρθένοι. ἐπὶ δακρύοις = δακρύουσα. ὦ τέκνον - ὁ φυτεύσας πατὴρ· ἰσχυρὰ ἀντίθεσις, ἥτις ἐξαίρει τὸ μέγεθος τοῦ ἐγκλήματος. αὐτὸς κτανῶν, οὐκ ἄλλος· σχῆμα ἐκ παραλλήλου. οὐδ' ἄλλη χερὶ = οὐδὲ ξένη χεirim. τοιόνδε μῖσος = μῖσος ἄσβεστον. ἐνδεῖ βραχείας προφάσεως = χρειάζομεθα μικρὰν ἀφορμήν. καὶ = καὶ αἱ. δεξόμεθα δέξιν, ἣν σε δέξασθαι χρεῶν = θὰ σοῦ κάμωμεν ὑποδοχὴν, ἡ ὅποια σοῦ χρειάζεται· σαρκασμός. κακὴ· εἰς ἣν σημασίαν καὶ ἡμεῖς· ὑπαινιγμός εἰς τὸν ἐν Μυκῆναις φόνον μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του. μήτ' αὐτὸς γένῃ (κακὸς περὶ ἐμέ), εἶεν = ἔστω· εἶναι κατὰ τοὺς ἀρχαίους συγκατάθεσις μὲν τῶν εἰρημένων, συναφῆς δὲ πρὸς τὰ μέλλοντα. θύσεις οὐ δὴ παῖδα = ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι θὰ θυσιάσῃς τὴν κόρην σου. ἔνθα = τότε, κατὰ τὴν θυσίαν. τί σοι κατεύξει τὰ γαθὸν = τί καλὰς εὐχὰς θὰ κάμῃς διὰ τὸν ἑαυτὸν σου. σοι, ἀντὶ τοῦ σαυτῷ. νόστος πονηρὸς = περιπετειώδης ἐπάνοδος. οἰκοθέν γ' αἰσχροῦς ἰὼν = ἀφ' οὗ ἀναχωρεῖς ἀπὸ τὴν πατρίδα ἐπαισχύντως· ἐπάνοδος, τῆς ὁποίας αἱ περιπέτειαι καὶ τὰ βάσανα νὰ εἶναι ἀνάλογα πρὸς τὸ αἶσχος τοῦ ἐκ πατρίδος ἀπόπλου· εἰρωνεία. ἢ τάρ' (α) = ἢ τοι ἄρα = τότε λοιπὸν ἀσφαλῶς, δίχως ἄλλο. εὐφρονα ἦσομεν = εὐφρονα ἔπη ἦσομεν = θὰ ἐκστομίσωμεν εὐνοϊκὰς εὐχὰς. αὐθέντης καὶ αὐτοέντης = ὁ αὐτουργὸς τοῦ φόνου. προσβλέπω τινὰ = ἀτενίζω τινά.

δ') 1191 - 1216

προσπίπτω τινί = πέφτω εἰς τὰς ἀγκάλας τινός = ἐναγκαλιζομαί τινά. ἔρχομαί τι διὰ λόγων = διαλογίζομαί τι. ἢ σκῆπτρά σοι μόνον διαφέρειν καὶ στρατηλατεῖν σε δεῖ; = ἢ ἐνδιαφέρεσαι μόνον νὰ κινῇς δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὸ σκῆπτρον καὶ νὰ ἔχῃς τὴν ἀρχιστρατηγίαν; ἢ Ἀνάλογα ἔλεγε καὶ ὁ Μενέλαος πρὸς τὸν ἀδελφὸν (στιχ. 357). Τὸ σκῆπτρα διαφέρειν εἶναι γραφικώτατον. Κάθε εὐγενικὸν αἶσθημα ἐφυγαδεύθη ἀπὸ τὴν καρδίαν σου, λέγει πρὸς τὸν Ἀγ. ἢ Κλ., ἕνεκα τῆς φιλαρχίας καὶ μόνον ἀποστολὴν νομίζεις ὅτι ἔχεις νὰ κινῇς τὸ σκῆπτρον ἐπιδεικτικῶς καὶ νὰ διατηρήσῃς τὴν ἀρχιστρατηγίαν· διὸ καὶ ἀποφασίζεις νὰ θυσιάσῃς τὴν κόρην σου. ὅν = ἀλλὰ τοῦτον, ἀντὶ ὅ, καθ' ἑλξιν

πρὸς τὸ δίκαιον λόγον = ἀλλὰ τοῦτο, τὸ ὁποῖον θὰ ἦτο μία δικαία πρότασις, ἔπρεπε νὰ εἴπῃς. **κληρον τίθεμαι** = βάλλω κληρον. **οὔτου** = τίνος. **ἦν τότε ἐν ἴσῳ** = ἦν τότε ἴσον. **ἀλλὰ μὴ παρασχεῖν σε** (ὑποκ.) **παῖδα σὴν** (ἀντικ.) **σφάγιον** (κατηγ.) **ἐξαίρετον** = κατ' ἐκλογὴν. **Δαναΐδαις**· δοτ. χαριστ. **πρὸ μητρὸς** = διὰ τὸ ἀμάρτημα τῆς μητρὸς. **οὐπερ τὸ πρᾶγμ'** ἦν = τὸν ὁποῖον ἐνδιέφερε τὸ ζήτημα. **ὑπότροπος** = ὑποστρέψασα, ἐπιστρέψασα. **κομίζουσα** = περιποιουμένη. **ἄμειψαι**· τοῦ ἀμείβομαι = ἀπαντῶ. **τούτων**· γεν. διαίρ. εἰς τὸ **τι** (εἴ τι). **συνσώζω** = ἐνεργῶ ἀπὸ κοινοῦ πρὸς σωτηρίαν. **λόγος** = γλῶσσα, τὸ χάρισμα τῆς φωνῆς. **Ὀρφεύς**· υἱὸς τῆς Μούσης Καλλιόπης, μυθικὸς ἥρωας, ἦτο περίφημος ποιητὴς καὶ μουσικὸς διὰ τῆς λύρας καὶ τῆς μουσικῆς συγκινῶν καὶ μαλάσσων τὰ ἄγρια θηρία, κινῶν δένδρα καὶ λίθους καὶ ἀναστέλλων τὸν ῥοῦν τῶν ποταμῶν. **Ἐμάλαξε** καὶ αὐτὸν τὸν Πλούτωνα. **ἐπάδω** = ἄδω. **ὁμαρτῶ τινι** = ἀκολουθῶ τινα. **κληεῖν τε**· συνάπτεται πρὸς τὸ **πειθεῖν** (πείθειν - κληεῖν τε). **κληῶ** = θέλω, γοητεύω. **ἐναυθ'** ἂν ἦλθον = θὰ ἐχρησιμοποιοῦν αὐτὸ τὸ μέσον. **παρέχω** = χρησιμοποιοῦ. **τάπ' ἐμοῦ σοφά** = αὐτὰ πού μόνον γνωρίζω, δηλ. τὰ δάκρυα, ὡς λέγει εὐθύς Ἀμέσως.

ε') 1217 - 1245

ικετηρία = κλάδος ἐλαίας μὲ λευκὰ ἔρια περιτυλιγμένος, σύμβολον τῶν ἱκετῶν. **τὸ σῶμα τοῦμόν ἐξάπτω σέθεν ἱκετηρίαν** (= ἱκετήριον κλάδον). **γόνασιν** = διὰ τὴν ζωὴν σου· ἡ ὅλη πρότασις παρενθετικὴ εἰς τὸ ἱκετεύω. **ἄωρος** = νέος. **τὰ ὑπὸ γῆς** = ὁ Ἄδης. **δοῦσα σῶμ'** **ἐμόν** = καθίσασα. **χάριτες** = θωπεῖαι. **ἐν δόμοισιν ἀνδρὸς** = συζύγου. **θάλλω** = ἀκμάζω, εἶμαι εὐτυχής. **οὐμός** = ὁ ἐμὸς λόγος = ὁ λόγος ἐμοῦ, ἐξ οὗ τὸ **ἐξαρτωμένης** = κρεμασμένης. **ἀντιλάζυμαι** = ἀντιλαμβάνομαι, πιάνομαι ἀπὸ κάτι. **ὑποδοχαί** = δεξιώσεις. **δόμων**· γεν. ὑποκειμ. εἰς τὸ **ὑποδοχαῖς**. **πόνων τιθηνούς ἀποδιδοῦσά σοι τροφάς** = ἀνταποδίδουσα εἰς σὲ τοὺς πολλοὺς κόπους διὰ τὴν ἀνατροφὴν μου· **τιθηνός** (θάω, θηλάζω· τιθήνη = τροφὸς) = ὁ τρέφων. **μή**, (ἀποκτεινῆς) **πρὸς σε Πέλοπος καὶ πρὸς Ἀτρώεω πατρός** = ἱκετεύω σε δι' ὄνομα κλπ. **ὠδίνω** = ἔχω ὠδῖνας (πόνους τοῦ τοκετοῦ)· **ὠδὶς - ἴνος** (θηλ.) **ἐδῶ** = λύπη, ἄλγος. **τί μοι μέτεστι** = τί σχέσιν ἔχω. **Ἀλέξανδρος** = Πάρις. **πόθεν** = πῶς ἐγίνε καὶ ἦλθε (ὁ Πάρις).

ὄμματα = βλέμμα. **ἴν' ἀλλὰ τοῦτο** = ἵνα (εἰ μὴ τι ἄλλο) τοῦτο = ἵνα τοῦτο τοῦλάχιστον. **σέθεν μνημεῖον** = σοῦ φέρῃ ἀνάμνησιν. **μικρὸς σὺ (εἷ)** **ἐπίκουρος φίλοις** = ὥστε νὰ βοηθήσῃς τοὺς φίλους. **ἰκετεύω πατρός κατὰ τὸ δέομαί τινος**. **αἰσθημά τοι τῶν κακῶν ἐγγίγνεται κἀν νηπίοις γε** = καὶ τὰ νήπια νὰ ἄσφαλῶς συναισθάνονται τὰ κακά. **λίσσομαι** = ἰκετεύω.

ς') 1246 - 1275

αἰδεσαί με = σεβάσου με, σεβάσου τὴν δυστυχίαν μου. **κατοίκτηρον βίον** = λυπήσου τὴν ζωὴν μου. **ἄντομαι** = ἰκετεύω. **νεσσός** = τὸ νεογνὸν τῶν πτηνῶν, τὸ μικρὸ πουλάκι. **ἠῤῥημένη** = ἀνεπτυγμένη. **πάντα λόγον** = ὅ,τι εἶχα νὰ εἶπω. **συντεμοῦσα ἐν** = συντομεύσασα εἰς ἐν σημεῖον. **νικήσω** = θὰ νικήσω, θὰ πείσω. **τὰ νέρθε** = τὰ κάτω, τὰ ἐν Ἄδου. **οὐδέν (ἐστί)** = δὲν ἀξίζουσιν τίποτε. **κακῶς ζῆν κρεῖσσον ἢ καλῶς θανεῖν** = προτιμότερον νὰ ζῇ κανεὶς κακῶς παρὰ νὰ ἀποθάνῃ καλῶς. Ἀντιθέτως ὁ Αἴας ἐν τῷ φερωνύμῳ δράματι τοῦ Σοφοκλέους λέγει: **ἀλλ' ἢ καλῶς ζῆν ἢ καλῶς τεθνηκέναι τὸν εὐγενῆ χρῆ**. Εἰς ἄλλας τραγωδίας ὁ Εὐριπίδης κατὰ τὰς περιστάσεις ἔχει διαφορετικὴν ἀντίληψιν διὰ τὴν ζωὴν λέγων: **τοῦ ζῆν δὲ λυπρῶς κρεῖσσόν ἐστι κατθανεῖν**. τὸ γὰρ θανεῖν κακῶν μέγιστον φάρμακον νομίζεται. Τὸ ὀρμέφυτον τῆς ζωῆς ἐξεγείρεται καὶ αἰ πρὸς τὸν πατέρα τῆς ἰκεσίας συντρίβουν τὴν καρδίαν μας. Εἶναι ὠραία ἡ ζωὴ, λέγει, ὁ Ἄδης εἶναι φοβερός, μὲ τρομάζει. Χιλιάκις προτιμότερα εἶναι ἡ ζωὴ δυστυχισμένη ἢ ἐνδοξος θάνατος. Τόσον γλυκεῖα εἶναι ἡ ζωὴ. Ὁ Ἀχιλλεὺς παρ' Ὀμήρῳ λέγει ὅτι θὰ ἐπρωτίμα νὰ θητεύῃ παρ' ἄλλῳ παρὰ νὰ ἀνάσῃ ὅλων τῶν νεκρῶν. **ὦ τλῆμον** = ὦ ἀθλία. **ἀγὼν μέγας ἦκει** = φοβερός διαπληκτισμὸς ἔχει γίνεῖ, προκλήθη. Ὁ Χορὸς πάντοτε μετὰ μακρὸν κάπως λόγον λέγει δίστιχον, δι' οὗ ἐκφράζει τὴν γνώμην του. **συνετός εἰμι τὰ οἴκτρα** = ἐννοῶ τὰ προκαλοῦντα οἴκτον, συμπάθειαν. **μαινοίμην ἂν** (ἐνν. εἰ μὴ φιλοίην). **δεινῶς ἔχει μοι** = ἡ θέσις μου εἶναι πολὺ δύσκολος. **ταῦτα** = τοῦτο, δηλ. τὴν θυσίαν **δεινῶς - δεινῶς**: διὰ τῆς ἐπαναδιπλώσεως ἐξαίρει τὸ δύσκολον τῆς θέσεώς του· πρβλ. ὡς πρὸς τὴν ἐννοίαν τὸ ἡμέτερον: **μπρὸς γκρεμὸς καὶ πίσω βράχος**. **ὅσον (ἐστὶ)** **στράτευμα ναύφρακτον** = ναυτικὸν στρατόπεδον. **ἔσοι τ' (εἰσὶ)** **ἄνακτες χαλκῶν ὄπλων** = ὀπλιται

(ὑποκ.). **νόστος** = ἀπόπλους. **πύργος** = τὰ πυργωτὰ τείχη. **ἐξαιρῶ** = κυριεύω. **βάθρον Τροίας** = ἡ καθέδρα, ἡ πρωτεύουσα τῆς Τροίας. **Ἀφροδίτη τις**· τὸ τις κατὰ λιτότητα ἐπιτείνει· **Ἀφροδίτη**· κατὰ συνεκδοχὴν = ἐπιθυμία. **ἄρπαγαὶ λέκτρων Ἑλληνικῶν** = ἄρπαγαὶ Ἑλληνίδων συζύγων. **οἱ** = οὗτοι λοιπόν. **λύω θέσφατα**· κατὰ τὸ λύειν νόμους = δὲν ἐκτελῶ τὴν θέλησιν. τὸ **βουλόμενον** = ἡ βούλησις. **ἦ**· δοτ. χαριστ. **δεῖ** = εἶναι ἀνάγκη. **τούτου** = ταύτης τῆς ἀνάγκης, εἰς ταύτην τὴν ἀνάγκην. **ἦσσαντες καθέσταμεν** = ἔχομεν ὑποκύψει. **συλῶμαι λέκτρα** = ἀπογυμνώνομαι ἀπὸ τὴν σύζυγον, μοῦ ἀρπάζουν τὴν σύζυγον.

Λέγων πάντα ταῦτα ὁ Ἀγ. παρουσιάζεται πλέον ὡς μέγας πατριώτης ἐμπεποτισμένος ἀπὸ τὴν πανελλήμιον ιδέαν. Ὁ Ἀγ., ἀφ' οὗ ἀπελογήθη εἰς τὰς ἐπιθέσεις Κλ., Ἰφ., Χοροῦ, καταλείπει τὴν ὁρχήστραν, ἐν ᾗ τὸ θέατρον ἀντηγεῖ ἀπὸ τὸν ἀπελπιν θοῆρον Κλυτ. καὶ Ἰφιγενείας.

Τὸ τμήμα 1098 - 1275 τὸ διαλογικὸν ἀποτελεῖ τὸ Δ' ἐπεισόδιον καὶ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν Ε' προᾶξιν σημερινῆς τραγῳδίας. Τελειώνει μὲ τὴν ῥήτην δήλωσιν τοῦ Ἀγ. ὅτι ὀφείλει νὰ θυσιάσῃ τὴν κόρην. Τῶν θεατῶν τὴν ψυχὴν συνέχει ἔλεος καὶ φόβος ἀπὸ τὴν θυσίαν τὴν ἐπικειμένην. Ἀλλ' ἂς ἀκούσωμεν τοὺς θοῆρους καὶ τὰς ἀρὰς τῆς Ἰφιγενείας ἐν τῇ ἐφεξῆς μονωδίᾳ.

ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (1276 - 1335)

ΜΟΝΩΔΙΑ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ (1276 - 1311)

οἱ (ἐπιφ. σχετλ.) **ἐγὼ** = οἶμοι = διμέ. **μέλεος - α - ον** = δυστυχής. **θανάτου**· γεν. αἰτίας. **σέ**· ἀνάφερε εἰς τὸ παραδούς. **ταυτόν μέλος τύχης πέπτωκεν εἰς ἄμφω** = τὸ ἴδιον μέλος τῆς τύχης ἔχει πέσει, λάχει καὶ εἰς τὰς δύο· τὸ ἴδιο μυρολόγι λέγει : οἱ ἴγῳ οἱ ἴγῳ. **νάπος νιφόβολον** = φάραγξ χιονόβλητος. **δοι** = ὅπου. **ἔβαλε** = ἐπέταξε, ἐξέθηκε. **βρέφος**· ἀντ. **ματρὸς ἀποπρὸ νοσφίσας** = ἀποχωρίσας μακρὰν ἀπὸ τὴν μητέρα. **ἐπὶ μόρῳ θανατόεντι** = ἐπὶ μοίρᾳ θανασίμῳ = μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἀποθάνῃ. **Πάριν**· ἐπεξηγήσεις τοῦ ἀνωτέρω : **βρέφος ἀπαλόν**. **Φρυγῶν πόλις** = τὸ Ἴλιον. **ὦφειλε** (Πρίαμος). **οἰκίζω** = ἐγκαθιστῶ τινα. **τὸν τραφέντα ἄμφι βουσί** = τὸν

τραφέντα μέσα στὰ βώδια. **βουκόλον**· κάτηγ. **θάλλων** = θαλερός. **χλωρός** = τρυφερός. **ρόδοντα ἄνθη** = ἄνθη ρόδων.

Ἡ μάντις Κασσάνδρα, ἡ κόρη τοῦ Πριάμου, κατά τινες μύθους, εἶχε προφητεύσει, ὅταν ἐγεννᾶτο ὁ Πάρις, ὅτι οὗτος θὰ γίνῃ ὁ καταστροφὴς τῆς πατρίδος του καὶ δι' αὐτὸ ἐπέμενε νὰ φονευθῇ τὸ βρέφος, ἵνα ἀποτραπῇ τῆς πατρίδος ὁ ὄλεθρος. Κατ' ἄλλους μύθους, ἡ Ἐκάβη, ἔχουσα ἐν τῇ κοιλίᾳ τὸν Πάριν, εἶδε καθ' ὕπνου ὅτι ἐγέννησε δαυλόν, οἱ δὲ ἐξηγηταὶ τῶν ὀνείρων, προβλέποντες ὅτι τὸ παιδίον, ποὺ θὰ γεννηθῇ, θὰ γίνῃ ὁ καταστροφὴς τῆς πατρίδος, ἠξίωσαν τὸν φόνον αὐτοῦ. Καὶ ὁ Πρίαμος ἀντὶ νὰ τὸ φονεύσῃ τὸ ἐξέθηκεν εἰς χαράδραν τῆς Ἰδης, ὅπου ποιμένες, εὐρόντες αὐτό, τὸ ἀνέθρεψαν. Ὑστερον ὁ Πρίαμος ἀναγνωρίσας τὸ ἐδέχθη πάλιν εἰς τὴν οἰκογένειάν του παρὰ τὰς ἀποτροπὰς τῆς Κασσάνδρας. Ὁ Πρίαμος φανταζόμενος αὐτὸν ὡς βουκόλον καὶ ὄχι ὡς βασιλόπαιδα, ἔστειλεν αὐτὸν εἰς τὰ λιβάδια τῆς Ἰδης, ἵνα βόσκη τοὺς βοῦς, καὶ παρεχώρησεν εἰς αὐτὸν πρὸς κατοικίαν θέσιν κοντὰ εἰς τὰς γνωστὰς κρήνας.

ὕακινθινα ἄνθη· ὕακινθος ὠραῖον εὐώδες ἄνθος.

Ἡ λεπτομερὴς περιγραφή τοῦ θελκτικοῦ καὶ εἰδυλλιακοῦ τοπίου γίνεται, ἂν καὶ δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὴν διάθεσιν τῆς βαρέως πενθοῦσης Ἰφιγενείας, κατὰ τὸν τύπον τῶν μονωδιῶν τοῦ Εὐριπίδου καὶ ἐκ τῆς κλίσεως τοῦ τραγικοῦ φυσιολάτρου νὰ περιγράψῃ εἰδυλλιακὰ τοπία.

ἔνθα = ἐκεῖ. **Ἑρμῆς** = ὁ Ἑρμῆς. Ὁ Ζεὺς ὀρίσας διαιτητὴν τὸν Πάριν ἔστειλε τὸν Ἑρμῆν νὰ συνοδεύσῃ εἰς τὴν Ἰδην τὰς ἐριζούσας τρεῖς θεάς. **τρυφῶ ἐπὶ πόθῳ** = καμαρώνω διὰ τὰ ἐρωτικὰ φίλτρα. **εὐναῖσι βασιλίσιν Διὸς ἄνακτος** = ὡς βασιλικὴ σύνευνος τοῦ Διός· τὸ βασιλίσιν εἶναι ἐπίθετον. **ἐπὶ κρίσιν ἔριν τε, θάνατον**· ἐκφράζουν τὸ τελ. αἴτιον. **κρίσιν... ἔριν καλλονᾶς**· πρωθύστερον. **στυγνός** = φρικτός, ἀπαίσιος. **ἐμοί**· δοτ. ἀντικ. ἢ ἡθικὴ = διὰ τὸν θάνατον δὲ τὸν ἰδικόν μου. Ἐφεξῆς ἡ σειρά· **φέροντα Δαναῖδαισι πρὸς Ἴλιον πομπάν, ἅς (ῆς) πομπῆς προθύματα ἔλαχεν Ἀρτεμις κόραν**.

β') 1312 - 1335

δυσελένα = δυσελένη = ἡ παλιὸν - Ἑλένη, ἡ βρωμὸν - Ἑλένη. **πικρὰν ἰδοῦσα** = ἀφ' οὗ μὲ ἐφαρμάκωσε· πρὸς τὸ **δυσελέναν** πρβλ. **δύσπαρις, αἰνόπαρις. φρονέομαι - διόλλυμαι**· ἐπαναδίπλωσις ἔχουσα ποικιλίαν, διότι τὴν ἀφόρητον αὐτὴν ἔννοιαν δὲν τὴν χωράει ὁ νοῦς της. **ἄνοσίῳ πατρός**· διότι φονεύει τὸ ἴδιον τέκνον. **πρύμναι ναῶν**· περίφρ. = **νῆες. χαλκεμβολάδες** = ἔχουσαι χαλκῶ ἐμβολαί· ἀναχρονισμός. **ἐλάτα** (ἡ) = ναῦς, στόλος (ἐκ ξύλου ἐλάτης)· συνεκδοχῇ. **πομπαῖος** = ὁ πέμπων, ὁ συνοδεύων. εἰς τοῦτο ἀνάφερε τὸ **εἰς Τροίαν**. **ἐλάταν πομπαῖαν** εἶναι παράθεσις εἰς τὸ **πρύμνας ναῶν** = στόλον πού θά συνώδευε τοὺς Ἕλληνας εἰς τὴν Τροίαν· ἡ σειρά· ἄδε **Αὐλὶς μὴ μοι ὤφελε δέξασθαι εἰς τοὺςδ' ὄρμους πρύμνας ναῶν χαλκεμβολάδων, ἐλάταν πομπαῖαν εἰς Τροίαν**. Τῶν ἐφεξῆς ἡ σειρά ἔχει ὥδε· **μηδ' (ὤφελε) Ζεὺς πνεῦσαι ἀνταῖαν πομπὰν Εὐρίπῳ. πομπῇ** = ὁ συνοδεύων, ἄνεμος, ἡ αὔρα. **ἀνταῖος** = ἐναντίος. **Εὐρίπῳ**· δοτ. τοῦ τόπου. **μειλίσσων αὔραν** = γλυκεῖαν αὔραν στέλλων. **ἄλλαν** = διάφορον. **λαίφεσι θνατῶν** = εἰς τὰ ἱστία τῶν θνητῶν. **χαίρειν**· θά νοήσωμεν πρὸ αὐτοῦ τὸ **τοῖσι μὲν κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ κατωτέρω τοῖσι δέ· τοῖσι μὲν χαίρειν** = ὥστε ἄλλα μὲν πλοῖα νὰ χαίρουν. **τοῖσι δὲ λύπαν** = εἰς ἄλλα δὲ λύπην· **τοῖσι δὲ ἀνάγκαν** = ἀνωτέραν βίαν· **τοῖσι δ' ἐξορμᾶν** = εἰς ἄλλα δὲ νὰ ἀποπλέουν. **στέλλειν** (τὰ ἱστία) = νὰ μαζεῦουν τὰ πανιά. **μέλλειν** = νὰ ἀναβάλλουν τὸν ἀπόπλου. Ἡ ἔννοια· ἐξαποστέλλει ὁ Ζεὺς ἐκάστοτε εἰς τὰ πλοῖα διάφορον αὔραν μὲ διάφορα ἀποτελέσματα· οὕτως εἰς ἄλλα μὲν ἡ αὔρα εἶναι γλυκεῖα, δι' ἄλλα δὲ φαρμακερὴ, ὥστε νὰ ὑποκύπτουν εἰς τὴν ἀνωτέραν βίαν (**ἀνάγκαν**), ἄλλα νὰ ἀποπλέουν, ἄλλα νὰ διπλώνουν τὰ πανιά, ἄλλα νὰ ἀναβάλλουν τὸν ἀπόπλου· ὅρα τὴν παρήχησιν· **πομπαῖαν-ἀνταῖαν καὶ τὴν ἐπαναδίπλωσιν**· **τοῖσι μὲν, τοῖσι δὲ κ.λ.π. γένος ἀμερίων** = γένος τῶν ἐφημέρων, οἱ ἐφημεροὶ ἄνθρωποι. **πολύμοχθος** = πολυβασανισμένος. **τὸ χρεῶν** = ἡ μοῖρα. **δύσποτμος** = δυστυχής· τὸ **τι** κατὰ λιτότητα ἐπιτείνει τὸ **δύσποτμον**. **ἰὼ τιθεῖσα**· ἐπιφώνησις· **τιθεῖσα** = προκαλοῦσα. **πάθεα** = συμφοραί. **ἄχεα** = λῦπαι, φαρμάκια. Ἡ πρωταρχικὴ αἰτία ὅλων τῶν εἰς τοὺς Ἕλληνας προσγενομένων κακῶν εἶναι ἡ Ἑλένη.

Τὸ τμήμα 1283 - 1335 ἐπέχει θέσιν Δ' στασίμον, εἶναι λυρικόν, μονωδία τῆς Ἰφιγενείας συνοδευομένης ὑπὸ τοῦ ἀδελτοῦ, καλεῖται δὲ ἢ μονωδία θ ρ ἦ ν ο ς ἂ π ὁ σ κ η ν ῆ ς. Εἰς τὴν μουσικὴν ἀπηχεῖ τῆς παρθένου ὁ θοῆρος. Τὸ μέλος τῶν τοιούτων λυρικῶν ᾠμάτων ἐψυχαγώνει τοὺς θεατάς. Εἰς τὴν μονωδίαν ταύτην πρὸς τοῖς ἄλλοις σημειωτέα ἢ ἐπαναδίπλωσις, ἥτις πράγματι μαίνεται : ἰ ὦ - ἰ ὦ, Ἰ δ α ἰ ο ς - Ἰ δ α ἰ ο ς, ἐ λ έ γ ε τ ο - ἐ λ έ γ ε τ ο, ὦ μ ᾱ τ ε ρ - ὦ μ ᾱ τ ε ρ, π ι κ ρ ᾱ ν - π ι κ ρ ᾱ ν, ἄ ν ο σ ῖ ο ι σ ι ν - ἄ ν ο σ ῖ ο υ, ἦ π ο λ ύ μ ο χ θ ο ν - ἦ π ο λ ύ μ ο χ θ ο ν, ἰ ὦ - ἰ ὦ, μ ε γ ᾱ λ α - μ ε γ ᾱ λ α. Ἡ Ἰφιγένεια ἔχει χάσει κάθε ἐλπίδα. Ἀλλὰ τί γίνεται ὁ Ἀχιλλεὺς μὲ τὰς ὑποσχέσεις του ; Τοῦτο θὰ ἴδωμεν ἐφεξῆς.

ΠΕΜΠΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (1336 - 1474)

α') 1336 - 1368

ὄχλος ἀνδρῶν = πλήθη στρατοῦ. τόν γε τῆς θεᾶς παῖδα (εἰσορῶ). ᾧ· δοτ. χαριστ. διαχαλῶ = ἀνοίγω. μοι = πρὸς χάριν μου, παρακαλῶ. δμῶες = ὑπηρεταί. ὡς τί δή ; = διατὶ τάχα ; τὸ δυστυχές τῶν γάμων = ἡ ἀποτυχία τῶν γάμων, ὁ ματαιωθεὶς γάμος. Αἱ ἀντιλαβαὶ χαρακτηρίζουν τὴν ἐπίτασιν τῆς διεγέρσεως. Ὁ διάλογος γίνεται γοργότερος καὶ ζωηρότερος. οὐκ ἐν ἀβρότητι κεῖσαι πρὸς τὰ νῦν πεπτωκότα = μὲ τὸ νῦν κατάντημά σου δὲν σοῦ ἐπιτρέπεται νὰ δείχνῃς λεπτότητα καὶ ἀβρότητα τρόπων. πεπτωκότα· ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τοὺς κύβους. μίμνω = μένω. οὐ σεμνότητος ἔργον = δὲν ἔχει τὴν θέσιν τῆς ἡ αἰδημοσύνης. ἦν ὀνώμεθα = ἂν ὠφεληθῶμεν. ὀνίναμαι = ὠφελοῦμαι. Ἔρχεται ὁ Ἀχιλλεὺς, ἀπὸ τὰς πρώτας λέξεις τοῦ ὁποίου (τάλαινα) προαισθανόμεθα κάτι τὸ σοβαρόν. οὐ ψευδῇ θροεῖς· ὁ χαρακτηρισμὸς σου εἶναι ὀρθός, διότι πραγματικὰ εἶμαι τάλαινα. δεῖν' ἐν Ἀργείοις βοᾶται = φοβερὰ βοή ἀκούεται μέσα εἰς τοὺς Ἀργεῖους. τὴν βοήν σήμαινέ μοι = δίδε ἐξηγήσεις ὡς πρὸς τὴν βοήν. πονηρὸν εἶπας οἰωνὸν λόγων = αὐτὸ τὸ ὅποιον εἶπες εἶναι κακὸν σημεῖον διὰ τὴν εἶδησιν ποῦ φέρνεις (βοᾶται)· ἐκ τοῦ δεινὰ ἀμφὶ σῆς παιδὸς διαισθάνεται ὅτι ἡ βοή εἶναι κακὸν προμήνυμα. ὡς χρεῶν σφάζει νιν· φαίνεται ὅτι ὁ στρατὸς ἔλαβεν ἐν τῷ μεταξύ γνῶσιν τοῦ χρησμοῦ καὶ τῆς δυστροπίας τοῦ Ἀγ. ἐς θόρυβον ἐγὼ τοι καὐτὸς ἤλυθον = καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος ἐξετέθην εἰς θορυβώδεις

ἀποδοκιμασίας. **λευσθῆναι πέτροις** = νὰ λιθοβοληθῶ· ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ **ἤλυθον ἐς θόρυβον**. Ὁ ὄχλος ἀποδοκιμάζων ἤξειον τὸν λιθοβολισμόν του. **μῶν** = μὴ οὖν. **σῶζων**· ἐνεστῶς τῆς προσπαθείας. **ἐχθρός**· ὁ στρατὸς ἦτο δυσμενής, διότι εἶχε τὴν αὐτὴν δεισιδαιμονίαν καὶ τὸν αὐτὸν φιλοπόλεμον ὀργασμόν. **δι' ἃρ' ὀλώλαμεν** τμησίς = διολώλαμεν ἄρα. **γάμων ἥσσανα ἀπεκάλουν** = μὲ ἀπεκάλουν ὄργανον τῆς μνηστῆς· τοῦτο ἦτο ὕβρις. **εὖνις** = σύζυγος. **ἐπέμψατο** = μετεπέμψατο. **κ' Ἀργοθεν** = καὶ Ἀργόθεν. **νικῶμαί τινος**· ἐλέχθη κατὰ τό : **ἤττωμαί τινος**. **κεκραγμός** = κραυγαί. **τὸ πολὺ** = τὸ πλῆθος, ὁ ὄχλος. **κακὸν δεινόν** (ἐστι) = εἶναι φοβερὸν κακόν. Δυσμενεῶς ἐκφράζεται ὁ Εὐριπ. διὰ τὴν ὀλοκρατίαν. **ἀρήγω** = βοηθῶ (ἀρωγῇ). **μαχεῖ**· β' ἐνικ. μέλλ. τοῦ μάχομαι. **ὄναι τῶν φρενῶν** = νὰ χαρῆς τὰ εὐγενικά σου αἰσθήματα. **ὀνησόμεθα** = θὰ χαροῦμε· θὰ χαροῦμε διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς Ἰφιγ. ὁ **Σισύφου γόνος** = ἡ σπορά τοῦ Σισύφου, δηλ. ὁ Ὀδυσσεύς. Ἡ μυθολογία θέλουσα νὰ συνδέσῃ τοὺς δύο πανοῦργους ἥρωας ἔδωκε πατέρα εἰς τὸν Ὀδυσσεά τὸν Σίσυφον. **ἴδια πράσσω...** **ταχθεῖς ὑπο** = ἐνεργῶν ἐξ ἀτομικῆς του πρωτοβουλίας ἢ κατ' ἐντολὴν τοῦ στρατοῦ. **αἰρεθεῖς ἐκῶν** = ἐκλεγείς τῇ ὑποδείξει του. **πονηράν γ' αἵρεσιν** (αἰρεθεῖς) = καὶ κάποια πονηρὰ ὑστεροβουλία ἐκρύπτετο εἰς τὴν ἐκλογὴν. **μιαίφρονεῖν**· δηλ. νὰ διαπράξῃ μιὰν φρόνησιν. **ἔχω** = ἐμποδίζω. **ἄγω** = ἀπάγω. **δηλαδὴ** = προφανῶς. **ξανθῆς ἐθείρας** (ἀρπάσας)· **ἔθειρα** καὶ **ἔθειραι** = τρίχες, κόμη. **ἀντέχομαί τινος** = κρατιέμαι ἀπὸ κάποιον. **ὥς** = διότι. **τοῦδ' εἵνεκα** = ὅσον ἐξαρτᾶται ἐξ αὐτοῦ (ἐὰν δηλ. τὴν πιάσω σφιχτά). **ἀλλὰ μὴν ἐς τοῦτό γ' ἤξει** = ἀλλ' ὅμως τὸ πρᾶγμα θὰ καταλήξῃ εἰς τοῦτο, δηλ. εἰς τὴν σφαιγὴν. Ὁ Ἀχιλλεὺς βλέπει τὴν θυσίαν, ἣν ὁ στρατὸς στασιάζας ἀξιοῖ, ἀναπόφρευκτον παρὰ πᾶσαν ἀντίδρασιν του.

β') 1369 - 1401

εἰσακούσατε· σὺ καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς. **μάτην θυμοῦμαι** = ἄνευ λόγου, ἀδίκως ὀργίζομαι. **καρτερῶ τὰ ἀδύνατα** = ἐπιμένω εἰς τὰ ἀδύνατα. **προθυμίας** γεν. τῆς αἰτίας εἰς τὸ αἰνέσαι (ἐπαινέσαι) = διὰ τὴν καλὴν του διάθεσιν. **διαβάλλομαί τινι** = γίνομαι μισητὸς εἰς τινα. **πλέον πράττω** = κατορθώνω. **οἷα εἰσῆλθὲν μ' ἐννοουμένην** = ποῖαι σκέψεις μοῦ ἦλθαν, ὅταν ἐβασάνιζα τὸ πρᾶγμα. **κατθανεῖν μοι**

δεδόκται· ὁ στρατὸς ἔχει ἀποφασίσει τὴν θανάτωσίν μου. **μοι·** δοτ. ἀντιχαρ. **παρίημι τὸ δυσγενές ἐκποδῶν** = παραμερίζω, βγάζω ἀπὸ τῆ μέση κάθε ταπεινὸν αἴσθημα. **ὥς·** εἰδικός. **ἡ μεγίστη** = ἡ ἰσχυροτάτη. **κάν ἐμοὶ** = καὶ ἐν ἐμοί. **πορθμὸς ναῶν** = ἡ διαπεραίωσις τῶν πλοίων. **τάς μελλούσας γυναῖκας** = τὰς γυναῖκας τοῦ μέλλοντος. **τείσαντες** = τιμωρήσαντες. **ὁ Ἑλένης ὄλεθρος·** περίφρασις = ἡ χαμένη Ἑλένη. **ρύσσομαι** = θὰ σώσω. **κλέος μου μακάριον γενήσεται** = ἀθάνατος θὰ εἶναι ἡ δόξα μου, ὡς ἐλευθερωτρίας τῆς Ἑλλάδος. **καὶ γὰρ οὐδέ τοί τι λίαν ἐμοὶ φιλαψυχεῖν χρεών** = ἀλλὰ ἔχω πρὸς τοῦτοις καὶ ἄλλον λόγον νὰ μὴ ἀγαπῶ τὴν ζωὴν μου. **πᾶσι Ἑλλῃσι·** δοτ. χαριστ. **ἔτεκές με κοινὸν** (δηλ. ἀγαθόν)· κατηγορ. **ἐρέτμ' ἔχοντες** = ἐρετμὰ ἔχοντες = κωπηλάται. **ἐρετμῶν** (ἐρέσσω) = κώπη. **ἡ ἐμὴ ψυχὴ** = ἡ ζωὴ μου. **μί' οὔσα** = ἐγὼ δὲ μὲ μίαν ζωὴν, ποῦ ἔχω· ἀλλὰ μυρίοι - ἡ δ' ἐμὴ ψυχὴ **μί' οὔσα·** ὁ συλλογισμὸς ἀπὸ τοῦ μείζονος. **κάπ' ἐκεῖνο** = καὶ ἐπ' ἐκεῖνο = καὶ εἰς ἐν ἄλλο, τὸ ἐξῆς. **διὰ μάχης μολεῖν** = διὰ μάχης ἐλθεῖν = **μαχέσασθαι**. **κρείσσων** (ἐστί)· σύντ. προσαπικὴ ἀντὶ τῆς ἀπροσώπου· **κρείσσόν** (ἐστίν) **ἕνα ἄνδρα ὁρᾷν φάος** (= ζῆν) ἢ μυρίας γυναῖκας. Πρὸς τὴν ἔννοιαν πρβλ. τὰ ἐν Ἰφιγ. ἐν Τ. : **ἄνθρωπος μὲν ἐκ δόμων θανὼν ποθεινός, τὰ δὲ γυναικὸς ἀσθενῆ· ἐμποδῶν γενήσομαι** = θὰ ἐμποδίσω. **ἀμήχανον** = ἀδύνατον. **ταῦτα** = ἡ θυσία μου. **μνημεῖα·** ὡς καὶ παρ' ἡμῖν τὸ μνημεῖον τοῦ ἀγνώστου στρατιώτου. **διὰ μακροῦ** = ἐπὶ μακρὸν χρόνον. **οὗτοι·** καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ **παῖδες ἀντὶ ταῦτα** καὶ ἐπαναλαμβάνει τὸ **ταῦτα** 1398 = αὐτὰ θὰ εἶναι τὰ παιδιὰ μου. **τὸ μὲν** = τὸ βαρβαρικόν. Οἱ Ἕλληνες ἔχοντες συνείδησιν τοῦ ὑπερτέρου πολιτισμοῦ των κατεφρόνουν ὡς βαρβάρους πάντας τοὺς μὴ Ἕλληνας καὶ εἶχον τὴν ἀξίωσιν νὰ ἄρχωσιν ἐκεῖνων ταυτίζοντες βαρβάρους καὶ δούλους.

Ἡ Ἰφιγένεια ἀπροσδοκῆτως μετεστράφη· ἐλευθέρα ἀπὸ φόβου καὶ ὑψηλόφρων, ὑπερήφανος ἐν τῇ φιλοπατρίᾳ της, λαμβάνει τὴν ἀμετάκλητον ἀπόφασιν νὰ ἀποθάνῃ ὑπακούουσα εἰς τὴν ἐθνικὴν φωνὴν ποῦ τὴν καλεῖ νὰ προασπίσῃ τῆς πατρίδος τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἀσφάλειαν. Ἡ πανελλήνιος ιδέα ἐπεκράτησεν εἰς τὴν ψυχὴν της.

γ') 1402 - 1432

τὸ σὸν = ἡ ἰδική σου στάσις. **γενναίως ἔχει** = εἶναι εὐγενική.

τὸ τῆς τύχης δὲ καὶ τὸ τῆς θεᾶς = ἡ θέλησις ὅμως τῆς τύχης καὶ τῆς θεᾶς. νοσεῖ = δὲν εἶναι δικαία, ὀρθή. Ὁ Χορὸς θαυμάζει τὴν γενναίω-
 ψυχίαν τῆς κόρης, αἰτιᾶται δὲ τὴν τύχην καὶ τὴν θεάν. νοσεῖ· μετα-
 φορικῶς κεῖται. Ὁ Εὐριπίδης κακίζει τοιοῦτους θεοὺς ζητοῦντας ἀνθρω-
 ποθυσίας· ἡ θεὰ ζητοῦσα τὴν θυσίαν εἶναι ἡθικῶς ἐπιλήψιμος· ἡ κόρη
 ἔχει εὐγένειαν ἀνεπιλήπτον. τίθημι μακάριον = καθιστῶ εὐτυχῇ. σοῦ
 μέν, Ἑλλάδος δέ· γεν. τῆς αἰτίας. ἀπολείπω = ἀφήνω κατὰ μέρος. τὸ
 θεομαχεῖν = ἡ θεομαχία, ἡ ἀντίδρασις κατὰ τῆς θεᾶς. ὃ σου κρατεῖ =
 τῆς ὁποίας πλήρης εἶναι ἡ ψυχὴ σου. ἐξελογίσω τὰ χρηστὰ τάναγ-
 καῖά τε = ἐσκέφθης, ὅπως σοῦ ὑπηγόρευεν ἡ λογικὴ καὶ ἡ ἀνάγκη.
 μᾶλλον ἐσέρχεται με πόθος σῶν λέκτρων = ὁ πόθος νὰ σὲ ἀπο-
 κτήσω σύζυγον γίνεται δυνατώτερος, αὐξάνει, ἐπιτείνεται. φύσις =
 χαρακτήρ. ὅρα δέ = κοίταξε δὲ (αὐτὰ ποὺ θὰ σοῦ εἶπω). ἄχθομαι =
 φέρω βαρέως. ἴστω Θέτις = μάρτυς μου ἡ Θέτις. ἀθρέω - ὦ = προσέ-
 χω. κακόν· οὐσιαστ., δεινόν· ἐπίθ. Ὁ Ἀχιλλεὺς θίγει τὴν ἀνθρωπίνην
 χορδὴν, τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ζωὴν, ἥτις εἶναι ἔμφυτος εἰς πάντα
 ἄνθρωπον. οὐδὲν οὐδέν· εὐλαβουμένη = χωρὶς καθόλου νὰ συστέλ-
 λωμαι πρὸ οὐδενός. ἡ Τυνδαρίς παῖς = ἡ κόρη τοῦ Τυνδάρεω = ἡ
 Ἑλένη. ἀρκεῖ τιθεῖσα· ἡ σύνταξις προσωπικὴ ἀντὶ ἀπροσώπου· ἀρκεῖ
 τιθέναι = ἀρκεῖ ὅτι ἡ Ἑλ. προκαλεῖ. διὰ τὸ σῶμα = διὰ τὸ κάλλος
 τοῦ σώματος. μάχας - φόνους· ἐν διὰ δυοῖν = φονικὰς μάχας. ἦν δυ-
 νώμεθα· ὁ πληθ. διότι καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς θὰ συμβάλλῃ εἰς τοῦτο συντελεῶν
 εἰς τὴν θυσίαν τῆς Ἰφιγενείας. λῆμα παρὰ τὸ λάω = θέλω (αἱ δὲ λῆς)
 = θέλησις, ψυχὴ, καρδιά. ἄριστος = εὐγενέστατος. οὐκ ἔχω πρὸς τοῦτο
 λέγειν = δὲν δύναμαι νὰ ἀντιλέγω εἰς τοῦτο. γενναῖα φρονεῖς = ἔχεις
 εὐγενῆ αἰσθήματα. τί γὰρ τάληθές οὐκ εἴποι τις ἄν ; = διότι διατὶ νὰ
 μὴ ὁμολογῇ τις τὴν ἀλήθειαν ; Ὁφείλω νὰ ὁμολογήσω, ὅσον καὶ ἂν ἀντί-
 κειται εἰς τὴν ἐπιθυμίαν μου. μεταγνοίης ἂν τάδε = δύνασαι νὰ ἀλλάξης
 αὐτὰς τὰς σκέψεις. ὥς ἂν οὖν εἰδῆς τάπ' ἐμοῦ = γιὰ νὰ ἐννόησῃς λοι-
 πὸν τὴν εἰλικρίνειαν τῶν λόγων μου. τάδ' ὅπλα = τοῦσδε τοὺς ἐνόπλους
 (τοὺς συνοδεύοντας αὐτόν, οὓς δεικνύει). ὥς οὐκ ἑάσω = μὲ τὴν
 ἀπόφασιν νὰ μὴ σὲ ἀφήσω. χρῶμαι τοῖς λόγοις τινός = συμμορφώ-
 νομαι πρὸς τὰς ὑποδείξεις τινός. ἀφροσύνη = ἀπὸ ἄγνοιαν (τῆς φρί-
 κης τοῦ θανάτου). Ὁ Ἀχιλλεὺς θαυμάζων τὸ ἥθος τῆς ἡρώιδος δηλώ-
 νει ὅτι θὰ ἀντιδράσῃ κατὰ τῆς θυσίας.

δ') 1433 - 1474

πρόφασις = ἀφορμή. παῦσαι με μὴ κάκιζε = παῦσαι κακίζουσα με = μὴ κακίζέ με = μὴ με ἀποθαρρύνῃς. Ἡ Κλ. ὑπολαβοῦσα τὸ κακίζειν ὡς ὑβρίζειν, ὀνειδίζειν, λέγει οὐδὲν ἀδικήσει = δὲν θὰ ἀδικηθῇς καθόλου, δὲν θὰ πάθῃς κακόν. **τριχός**· γεν. τῆς ὕλης. **ἀμπέχομαι**· ἄορ. ἡμπεσχόμην· **ἀμπίσχη**· ὑποτ. ἄορ., β' πρόσωπον = ἐνδύομαι, φορῶ (ὅρα ἀμπέχονον). **τί τόδ' εἶπας** ; τί ἐστὶ τόδε, ὃ εἶπας ; **ἀπολέσασά σε**· ὁ λόγος, διακοπὴς ὑπὸ τῆς Ἰφιγ. 1441, συνεχίζεται ἐν 1442, ἀφ' οὗ ἡ σύνταξις μετεβλήθη : ἀντὶ ἀπολέσασά σε πενήθσω. **οὐ σύ γε** (ἀπόλεσας). **κατ' ἐμέ** = ἐξ αἰτίας μου. **ἥκιστα** (δεῖ πενήθεῖν) = ἐλάχιστα, οὐδαμῶς. **χώννυται τύμβος** = ἐγείρεται τάφος. **νομίζεται** = συνηθίζεται, συνήθως ἐγείρεται. **βωμὸς θεᾶς τῆς Διὸς κόρης** (ἔσται) **μοι μνημά γε** — ναί (λέγω εὖ) ὡς εὐτυχοῦσα Ἑλλάδος τ' εὐεργέτις = διότι καὶ ἡ τύχη μου εἶναι λαμπρὰ καὶ γίνομαι καὶ εὐεργέτις τῆς Ἑλλάδος. Πράγματι θὰ εὐεργετήσῃ τὴν Ἑλλάδα, διότι καὶ τὸν ἀπόπλουν θὰ διευκολύνῃ καὶ θὰ τὴν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὰς ὕβρεις τῶν βαρβάρων διὰ τῆς αἰσίας ἐκβάσεως τοῦ πολέμου. **σέθεν** = σοῦ = περὶ σοῦ ἢ **κασιγνήταισί** (σου) = εἰς τὰς ἀδελφάς σου. **ἐξάπτω** = περιβάλλω. **χαίρειν γε** = ναί, μάλιστα, χαιρετίσματα. **ἄνδρα**· κατηγ. προληπτικὸν = ὥστε νὰ γίνῃ ἀνὴρ. **προσέλκομαι** = περιπτύσσομαι. **ὅσον εἶχες** = ὅσον ἡδύνασο. **ἔστι (τι) ὅτι δρῶσα** **κατ' Ἄργος φέρω σοι χάριν** = σὲ εὐχαριστῶ. **πατέρα τὸν ἄμὸν μὴ στύγει πόσιν τε σόν**· ἡ κόρη ἀμνησίκαιος ἐν τῇ εὐγενείᾳ τῆς σημείωσον τὴν παρήχησιν τοῦ δ' δεινούς ἀγῶνας διὰ σὲ δεῖ κεῖνον **δραμεῖν**· ὑπαινίσσεται τὸν φόνον τοῦ Ἄγ., εἰς ὃν θὰ προβῇ. Ἑλλάδος· ἐπίθετον. **δόλω δέ** = ἀλλὰ δολίως· **ἀγεννώως** = προστυχᾶ. **εἴσιν ἄξων** = θὰ ἔλθῃ νὰ με ὁδηγήσῃ. **πρὶν σπαράσσεσθαι κόμης** = πρὶν με πιάσουν καὶ με σύρουν ἀπὸ τὰ μαλλιά. **μὴ σύ γ' (ἴθι)**. **πέμπω** = συνοδεύω. **οὐ μὴ μόλω πάλιν** = ὀριστικῶς δὲν θὰ γυρίσω· τὸ οὐ μὴ με ἄορ. ὑποτ. ἢ με μέλλ. ὀριστικῆς σημαίνει ἔντονον ἄρνησιν. (**λείπω σε**) **εὖ κᾶξίως**. **σχές** = σταμάτα. **μὴ με προλίπης** = μὴ με ἀφήσῃς. **ἐπευφημήσατε παιᾶνα** = ὑμνήσατε μὲ παιᾶνα· **παιᾶν**· ἄσμα πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος συνήθως. Ἐνταῦθα πρὸς τιμὴν τῆς Ἀρτέμιδος, ἵνα ἀποτραπῇ τὸ κακόν (ἡ ἐν Εὐρίπω νηνεμία). **τῇμῃ συμφορᾷ** = τῇ ἐμῇ συμφορᾷ. **δοτ.** τῆς αἰτίας. **εὐφημία**

= ἡ ἱερὰ σιγή. Ἰτω = ἄς διαχυθῇ. ἐναρχέσθω τις κανᾶ = ἄς κάμη ἀρχὴν τῆς ἱερᾶς τελετῆς ἀπὸ τὰ κἀνίστρα. αἰθέσθω πῦρ = ἄς ἀναρριπίζεται τὸ πῦρ. προχύταις καθαρσίοισι (1112) ὄργ. ἐνδεξιούσθω βωμόν = ἄς περιέρχεται ὀλόγυρα τὸν βωμόν τρέχων δεξιὰ. Ὁ θύων περιήρχετο τὸν βωμόν ἔαντίζων αὐτὸν μὲ οὐλοχύτας καὶ μὲ ἀγιασμόν, τρέχων δὲ πρὸς τὰ δεξιὰ. Ἡ Ἰφιγένεια ἀφῆκε τὰς τελευταίας παραγγελίας εἰς τὴν μητέρα καὶ παραγγέλλει νὰ ἐτοιμάσουν τὰ τῆς θυσίας.

Τὸ τμήμα 1336 - 1474 εἶναι τὸ Ε' ἐπεισόδιον ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὴν ΣΤ' πρᾶξιν σημερινῆς τραγωδίας. Ἐν τούτῳ ἡ πρᾶξις ἀκωλύτως βαίνει πρὸς τὴν λύσιν. Ἡ Ἰφ. λαμβάνει, πάσης προσπάθειας ματαίας ἀποβάσης, τὴν κρίσιμον ἀπόφασιν νὰ δώσῃ τὴν ζωὴν της ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Θανατίζομεν αὐτὴν καὶ ἐλεοῦμεν διὰ τὸν πρόωρον θάνατόν της.

ΚΟΜΜΟΣ (1475 - 1509)

ἐλέπτολις Ἰλίου καὶ Φρυγῶν = ἡ κυριεύουσα τὴν πόλιν τοῦ Φρυγικοῦ Ἰλίου. στέφρα περίβολα = στέφανοι περιβάλλοντες (τὴν κεφαλὴν). πλόκαμος ὄδε (πάρεστιν) = ἰδοὺ οἱ πλόκαμοί μου ἔτοιμοι διὰ τὴν στέφιν (μου)· ἡ πρότασις κεῖται διὰ μέσου. χερνίβων τε παγὰς (φέρετε) = ἀγιασμόν ἀπὸ ὕδωρ πηγῆς. ἐλίσσω Ἄρτεμιν = τιμῶ διὰ κυκλίων χορῶν περὶ τὸν βωμόν τὴν Ἄρτεμιν. μάκαιρα· θηλ. τοῦ μάκαρ. εἰ χρεῶν· οἶονεὶ διαισθάνεται τὴν λύσιν, ἣν παρασκευάζει ἡ θεά. Ἐπιστεύετο ὅτι οἱ μελλοθάνατοι εἶχον μαντικὴν δύναμιν. Σημείωσον τὸ πρωθύστερον ἐν τῷ δίδοτε - φέρετε, τὴν ἐπαναδίπλωσιν καὶ τὸ ἀσύνδετον ἐν τοῖς: ἄμφι ναὸν - ἄμφι βωμόν, ἐνδεικτικὰ τοῦ σφοδροῦ πόθου καὶ τῆς φλογερᾶς ἐπιθυμίας. θέσφατ' ἐξαλείψω = θὰ ἐξοφλήσω τὸν χρησμόν σβήνουσα διὰ τοῦ αἵματός μου τὴν ὀφειλὴν. αἵμασι θύμασί τε· ἐν διὰ δυοῖν = αἵματηρᾶ θυσιᾶ. δίδωμι δάκρυα = προσφέρω δάκρυα. οὐ πρέπει (δακρύειν). ἰὼ ἰὼ = ἐμπρός ἐμπρός. συνεπαεῖδετε = συνεπάδετε = ψάλλετε ὁμοῦ. Χαλκίδος ἀντίπορον = τὴν τιμωμένην πέραν τοῦ πόρου τῆς Χαλκίδος (ἐν Αὐλίδι). ἵνα = ὅπου. δόρατα· συνεκδ. τὰ ξύλινα καράβια (πρβλ. δούρειος ἵππος — ἔρρει τὰ κᾶλα). δαία = δῆια = τὰ πολεμικὰ ἀναχρονισμός. μέμονε (μένω) = παραμένουν εἰς ἀδράνειαν. δι' ἐμόν ὄνομα = διὰ νὰ τιμηθῇ τὸ ὄνομά μου. γὰ Πελασγία = γῇ Πελασγι-

κή, τὸ Ἄργος. Οἱ πρῶτοι κάτοικοι τοῦ Ἄργους ἐλέγετο ὅτι ἦσαν Πελασγοὶ καὶ αἱ λέξεις Ἄργος καὶ Λάρισα εἶναι Πελασγικάι. **μᾶτερ** = μήτερ = πατρίς. **Μυκηναῖαι τ'** ἐμαὶ θεράπναι = καὶ σεῖς, Μυκῆναι, ἰδική μου κατοικία. **καλεῖς** = ἐπικαλεῖσαι. **πόλισμα** = πόλις. **πόλισμα Περσέως** αἱ Μυκῆναι, αἵτινες ὤκισθησαν κατὰ τοὺς μύθους ὑπὸ τοῦ Περσέως, ὅστις ἤγειρε τὰ τεῖχη αὐτῶν διὰ τῶν Κυκλώπων, οἱ ὅποιοι ἐτείχισαν καὶ τὴν Τίρυνθα. **πόνος** = ἔργον. **ἐθρέψατέ με** = με ἐμεγαλώσατε. **φάος** = χαρά, σωτηρία· τὸ **φάος** τὸ λέγει με ὑπερφάνειαν. **φάος Ἑλλάδι** = πρὸς εὐτυχίαν τῆς Ἑλλάδος. **οὐκ ἀναίνομαι θανοῦσα**· ἡ μετοχὴ κατηγορηματικὴ δὲν μοῦ κακοφαίνεται ὁ θάνατος. **οὐ μὴ λίπη σε** (1465). **λαμπαδοῦχος** = ἡ ἔχουσα τὴν λαμπάδα τοῦ ἡλίου, ἡλιόφωτος. **ἕτερον αἰῶνα καὶ μοῖραν οἰκήσομεν** = ἄλλην ζωὴν καὶ μοῖραν θὰ περάσωμεν.

Τὸ τμῆμα 1475 - 1509 εἶναι λυρικὸν καὶ ἄδεται ὑπὸ τῆς Ἰφιγ. καὶ τοῦ Χοροῦ καὶ καλεῖται *Κομμόζ*, διότι ἐν θρήνοις ἐκόπτοντο τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ στῆθος, ὅσما ἠδόμενον ἀμοιβαίως ὑπὸ τοῦ Χοροῦ καὶ τῶν ὑποκριτῶν πρὸ τοῦ θανάτου ἢ κατὰ τὸν θάνατον ἢ μετὰ τὸν θάνατον προσώπων.

ΠΕΜΠΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (1510 - 1531)

Ἡ σειρά : ἴδεσθε τὰν Ἰλίου καὶ Φρυγῶν ἐλέπτολιν στείχουσιν (κατηγ. μετ.) βωμὸν διαίμονος θεᾶς βαλλομένην (χρον. μετ.) στέφρα ἐπὶ κᾶρα παγὰς τε χερνίβων θανοῦσαν ῥανίσιν αἱματορρύτοις σφαγεῖσαν δέραν (= δέρην) εὐφυᾶ σώματος. **διαίμων** = αἱματηρός, αἱματοβαφής. **ῥανίσιν αἱματορρύτοις** = μέσα εἰς ῥαντίσματα αἱμάτων. **σφαγεῖσαν**· ὑποκ. Ἰφιγ. **δέραν**· φανερώνει τὸ μέρος μετὰ τὸ ὅλον. **εὐφυῆς** = εὐ πεφυκῶς = ὠραῖος. Τῶν ἐφεξῆς ἡ σειρά : **εὐδροσοὶ πατρῶι παγαὶ χέρνιβές τε μένουσί σε. παγαὶ χέρνιβές τε**· ἐν διὰ δυοῖν. Ἡ ἐξήγησις : σὲ ἀναμένει ὁ πατὴρ σου με ἀγιασμὸν ἀπὸ δροσερὰ νερὰ πηγῆς. **κλήζω** = κλειῖζω = ἀνυμνῶ. **ὥς ἐπ' εὐτυχεὶ πότμῳ** = με τὴν πεποίθησιν ὅτι ὅλα θὰ ἔχουν εὐτυχῇ ἔκβασιν. **βροτήσιος** = βρότειος = ἀνθρώπινος. **χαρεῖσα θύμασι βροτησίοις** = ἡ ὁποία εὖρες εὐχαρίστησιν εἰς τὰς ἀνθρωποθυσίας. **ἔδη** =

ἔδραι. **δολόοντα** = δολερά. Τὸ **δολόοντα** καθ' ὑπαλλαγὴν εἰς τὸ **ἔδη** ἀντὶ εἰς τὸ **Τροίας** = Τρώων. **ἔδη δολόοντα Τροίας** = εἰς τὴν πρωτεύουσιν τῆς δολίας Τροίας. Ἡ σειρά τῶν ἐφεξῆς: **δὸς Ἀγαμέμνονα ἀμφιθεῖναι κλεινότατον στέφανον Ἑλλάσι λόγχαις κλέος τε ἀείμνηστον ἀμφὶ ἐὸν κára (θεῖναι). ἀμφιτίθημι** = περιβάλλω. **Ἑλλάσι** ἐπίθ. **Ἑλλάσι λόγχαις** = **Ἑλληνικαῖς λόγχαις** = λόγχαις τῶν Ἑλλήνων. **ἐὸν κára** = ἐαυτοῦ κεφαλὴν.

Τὸ χορικὸν εἶναι ἴσως μονοψῆδία τῆς Κορυφαίας συνοδευομένης ὑπὸ τοῦ ἀλητοῦ καὶ ἐπέχει θέσιν *E'* στασίμων. Σημείωσον ὅτι αἱ ἔννοιαί του ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ ἄσμα τῆς Ἰφιγενείας, τὸ ὁποῖον αὕτη ἔψαλε προηγουμένως, ὅταν ἀπεχαιρέτισε τὴν ζωὴν (στίχ. 1475 - 1499)· πρβλ. 1510 - 1520 = 1475 - 1487 καὶ 1521 - 1531 = 1491 - 1497. Ὁ Χορὸς μὲ τὴν φαντασίαν προτρέχων μεταφέρεται εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς θυσίας, τὴν ὁποίαν φαντάζεται τελεσθεῖσαν, ἐν στίχ. δὲ 1518 παρακολοθηθεῖ τὴν πραγματικότητα εὐχόμενος εἰς τὴν Ἀρτεμιν νὰ δώσῃ εἰς τὸν στρατὸν εὐπλοῖαν καὶ κλέος ἀείμνηστον εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα.

ΕΞΟΔΟΣ (1532 - 1629)

α') 1532 - 1567

φθογγή = φωνή. **ταρβέω** = φοβοῦμαι. **κάκπεπληγμένη** = καὶ **ἐκπεπληγμένη** = τρομαγμένη. **δεινὰ** = παράδοξα, καταπληκτικά· διὰ τοῦ **μὲν οὖν** ἐπανορθώνει ἐκεῖνο, τὸ ὑποῖον ἢ Κλυτ. εἶπε πρὸς τὸν ἄγγελον: **μή τιν' ἄλλην ξυμφορὰν ἦκῃς φέρων** = ὅχι συμφορὰν, ἀντιθέτως. **μέλλω** — βραδύνω. **πάν πεύσει σαφῶς** = ὅλα θὰ τὰ μάθῃς λεπτομερῶς. Ἡ σαφήνεια εἶναι ἀρετὴ τῶν ἀγγελικῶν ῥήσεων. **σφάλλεται γνώμη** = σφάλλει ἡ μνήμη. **ταράσσω γλώσσαν** = μπερδεύω τὴν ἐκθεσιν. **λείμαξ (θ.)** = λειμών. **ἄλσος λείμακάς τε**· ἐν διὰ δυοῖν. **σύλλογος στρατεύματος** = ὁ ὠρισμένος διὰ συγκέντρωσιν τοῦ στρατεύματος τόπος· ὁ σύλλογος εἶναι ἡ ὁμηρ. **ἀγορή**. **κάμπαλιν** = καὶ **ἔμπαλιν** = πρὸς τὰ ὀπίσω. **προῆκε** (προῆμι) = ἔχυσε δάκρυα. **ὀμμάτων προθεῖς πέπλον** = ἄφ' οὗ ἔθεσε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν πέπλον. Οὕτως εἶχεν εἰκονίσει τὸν Ἀγ. ὁ ζωγράφος Τιμάνθης. Ἀντίγραφον τῆς εἰκόνης αὐτοῦ εἶναι ἡ ἐν Πομπηίᾳ εὑρεθεῖσα τοιχογραφία. **πάρειμί σοι** = εἶμαι

εἰς τὴν διάθεσίν σου. **θῦσαι** (ὑμᾶς) ἄγοντας πρὸς βωμόν, εἴπερ **τόδε ἐστὶ θέσφατον. τόδε**· τὸ θῦσαι. **θέσφατον** = γραμμένον ἀπὸ τὴν θεάν. **τοῦτ' ἐμέ** = τὸ ἐπ' ἐμέ = ὅσον ἐξαρκᾶται ἀπὸ ἐμέ. **τύχοιτε νικηφόρου δορός** = εἴθε νὰ διεξαγάγητε νικηφόρον πόλεμον. **πατρίδα γῆν** = πατρικὴν γῆν = πατρίδα. **πρὸς ταῦτα** = ἀπέναντι τούτων, κατ' ἀκολουθίαν τῆς ἀποφάσεώς μου ταύτης, ὅθεν. **μή τις** = μηδεὶς Ἀργείων (ψαύση ἐμοῦ). **σιγῇ** = ἀδιαμαρτυρήτως, ἄνευ ἐκδηλώσεων ἀγωνίας ἢ ἄλλους. **εὐκαρδίως** = μὲ γενναίαν καρδίαν. **ἀρετῇ** = εὐγένεια. **ὦ τόδ' ἦν μέλον** (= ἔμελε) = ὅστις εἶχεν αὐτὴν τὴν φροντίδα, αὐτὸ τὸ καθήκον. **ἀνεῖπε**· ἄρ. τοῦ ἀναγορεύω = κηρύττω· **ἀνεῖπε εὐφημίαν καὶ σιγῇ**· ἐν διὰ δυοῖν = ἐκήρυξε νὰ τηρήσῃ ὁ στρατὸς ἱερὰν σιγῇ. **χρυσήλατον κανοῦν** = κάνιστρον ἐκ χρυσοῦ σφυρηλάτου. **χειρὶ σπᾶσας** = ἀνασύρας διὰ τῆς χειρός. **κολεῶν ἔσωθεν** = ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ξιφοθήκης· **κολεὸς** (ἄρσ.) = ἡ θήκη τοῦ ξίφους.

β') 1568 - 1601

λαβὼν κανοῦν χέρνιβας τε = ἄφ' οὗ ἔλαβε κάνιστρον μὲ κριθᾶ-
λευρα καὶ ἄγριασμὸν συγχρόνως. **ἔθρεξε**· ἄρ. τοῦ τρέχω. **θηροκτόνε**·
ἡ Ἄρτεμις ὡς θεὰ τῆς φύσεως εἶναι καὶ κυνηγὸς τῶν ἀγρίων θηρίων.
τὸ λαμπρὸν εἰλίσσουσ' ἐν εὐφρόνῃ φάος = περιφέρουσα τὸ λαμ-
πρὸν φῶς (τῆς σελήνης) κατὰ τὴν νύκτα. Γραφικὴ εἰκὼν τῆς τροχιάς
τῆς σελήνης. Ἡ Ἄρτεμις ὡς ἀδελφὴ τοῦ Ἀπόλλωνος εἶναι καὶ προσω-
ποποιία τῆς σελήνης. **ἄχραντον αἶμα καλλιπαρθένου δέρης** = ἀμό-
λυντον αἶμα λαίμοῦ ὡραίας παρθένου. **ἀπήμων πλοῦς νεῶν** = ἀπό-
πλους τῶν πλοίων ἀβλαβής, ἄνευ ζημιῶν (ἀ-πῆμα, πάσχω). **ἐς γῆν**·
ἀνάφερε εἰς τὸ **βλέπων**· καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ἱερεὺς αἶρει τὴν κοπίδα,
πάντες νεύουσιν εἰς τὴν γῆν. **ιερεὺς**· διάφορος τοῦ Κάλχαντος. **ἐπηρύ-
ξατο** = ἀνέπεμψεν εὐχὴν. **ἐπεσκοπεῖτο** = παρετῆρει μὲ προσοχὴν.
ἵνα πλήξειεν ἄν = εἰς ποῖον μέρος θὰ ἦτο δυνατόν νὰ κτυπήσῃ.
ἐμοί... φρενὶ· ἐπιμερισμός. **ἐσῆι ἄλγος ἐμοὶ φρενὶ** = ἡσθάνετο
πόνον ἢ καρδίαν μου. **κάστην νενευκῶς** = καὶ ἔστην (ἐστάθην)
κλίνας τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν γῆν. **θαῦμα δ' ἦν αἴφνης ὄρᾶν** = ἀλλὰ
ἔξαφνα ἐπρόβαλεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μας θαῦμα. Ὁ Εὐριπίδης κατὰ τὴν
συνήθειάν του λύει τὴν πλοκὴν τοῦ διὰ τοῦ ἀπὸ μηχανῆς θεοῦ. **πληγῆς
κτύπον** = τὸν κρότον τοῦ κτυπήματος. **πᾶς τις ἦσθετο σαφῶς** =

πάντες ἤκουσαν εὐκρινῶς· ὁ κύππος τῆς κοπίδος ἠκούσθη εὐκρινῶς διὰ τὴν κρατοῦσαν βαθεῖαν σιγὴν. **τὴν παρθένον οὐκ εἶδεν οἱ γῆς εἰσέδου**· πρόληψις = **οὐκ οἶδεν οἱ γῆς εἰσέδου ἢ παρθένος**· οἱ γῆς = εἰς ποῖον μέρος τῆς γῆς κατεχωνιάσθη ἢ παρθένος· εἰς τὸν οὐρανὸν δὲν ἐφάνη, εἰς τὴν γῆν δὲν ἐφάνη, ἄρα θὰ κατεχωνιάσθη. **ἐπήχησε στρατός**· ὁ στρατός ἐπανάλαβε τὴν βοήν (**βοᾷ δ' ἱερεὺς**). **εἰσιδόντες**· ἀνάφερε εἰς τὸ στρατός· ὁ στρατός περιληπτικόν. **φάσμα** = φαινόμενον, θαῦμα. **ἄελπτον** = ἀπροσδόκητον, ἀφάνταστον. **οὐ γέ μιν ὄρωμένου πίστις παρῆν** = τὸ ὅποιον μάλιστα καὶ ἂν ἐβλεπε κανεῖς, ἦτο ἀδύνατον νὰ τὸ πιστεύσῃ. **ιδεῖν μεγίστη** = μεγίστη εἰς τὴν θεάν. **διαπρεπὴς τε τὴν θεάν** = ὑπέροχος εἰς τὴν θεωρίαν. **ἄρδην** = καθ' ὁλοκληρίαν. **κὰν τῷδε = καὶ ἐν τῷδε** = ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς αὐτῆς καταπλήξεως. **πῶς δοκεῖς** ; = τί φαντάζεσαι ; ἢ πρότασις κεῖται παρενθετικῶς· εἶναι εἰρημένον ἐκ τῆς δημοτικῆς γλώσσης. **κοίρανος** = στρατηγός. **θυσία** = τὸ θῦμα· τὸ ἀφηρημένον ἀντὶ τοῦ συγκεκριμένου. **προὔθηκε βωμίαν** = ἔρριψεν ἐμπρὸς ἐπὶ τοῦ βωμοῦ. **ὄρειδρόμος** = ὄρεσιβίος. **ταύτην μάλιστα τῆς κόρης ἀσπάζεται**· σημειώσον τὴν σύμπτυξιν τῶν δύο συντάξεων: **ταύτην ἀσπάζεται μάλιστα καὶ ταύτην ἀσπάζεται μᾶλλον τῆς κόρης** = ταύτην προτιμᾷ κατ' ἐξοχὴν, περισσότερον ἀπὸ τὴν κόρην. **εὐγενεῖ φόνῳ** = φόνῳ εὐγενοῦς θύματος. **Ἰλίου ἐπιδρομὰς** = ἐκ-στρατεῖαν ἐναντίον τοῦ Ἰλίου. **πρὸς ταῦτα** = κατ' ἀκολουθίαν τούτων. **αἶρω θάρσος** = παίρνω θάρρος, ἀναθαρρῶ. **οἶδμα Αἰγαῖον** = τὰ κύματα τοῦ Αἰγαίου.

γ') 1602 - 1629

Ἥφαιστος = τὸ πῦρ. **τὰ πρόσφορα ἠῤῥατο** = ἀνέπεμψε τὴν κατάλληλον εὐχὴν. **ὥστε φράσαι**· ἐν σημασίᾳ τελικῇ. **μοῖραν** = καλὴν μοῖραν. **ἄφθιτος** (ἀ-φθίνω) = αἰώνιος. **παρῶν — ὀρῶν**· αἰτιολ. μετοχ. χρόνου παρατ. Τονίζει τὴν αὐτοψίαν του πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἀξιοπιστίας του. **ἀπέπτато** = ἀνελήφθη. **σαφῶς** = ὀλοφάνερα. **ἀφαίρει λύπης** (γεν. διαιρ.) = κάμνε ἀβαρίαν εἰς τὴν λύπην. **καὶ πόσει πάρες χόλον** = καὶ παράτησε τὴν ἐναντίον τοῦ συζύγου σου ὀργήν· **πάρες**· ὀργ. τοῦ **παρήμι** = **ἐὼ παριέναι** = ἀφήνω νὰ περάσῃ = παραιτῶ, παραιτῶ. **ἀπροσδόκητα τὰ θεῶν βροτοῖς** = οἱ θεοὶ δίδουν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὅ,τι δὲν περιμένουν. **σὸν τέκος φράζει** (εἰδοποιεῖ) **μένειν**

ζῶν ἐν θεοῖσι. τοῦ (= τίνος) θεῶν γέγονας κλέμμα; = ποῖος θεὸς σὲ ἔχει κλέψει; πῶς σὲ προσείπω; = πῶς νὰ σὲ ὀνομάσω; ζῶσαν ἢ νεκράν; πῶς δ' οὐ φῶ; = πῶς δὲ νὰ μὴ εἶπω, νὰ μὴ πιστεῦσω; τοῦσδε μύθους μάτην παραμυθεῖσθαι = ὅτι οὗτοι ἐδῶ οἱ λόγοι εἶναι ψευδεῖς πλασθέντες πρὸς παρηγορίαν μου· μάτην = ψευδῶς. ὥς· τελικὸς σύνδ. πένθους λυγροῦ = ἀπὸ τὸ φαρμακερὸν πένθος. σοῦ· γεν. ἀντικ. εἰς τὸ πένθος. καὶ μὴν = καὶ ἰδοῦ, ἀλλ' ἰδοῦ. Διὰ τῆς φράσεως ταύτης προαγγέλλεται ἡ πάροδος προσώπου. θυγατρὸς οὐνεκα = ὅσον (ἐξαρτᾶται) ἀπὸ τὴν θυγατέρα μας. ὄντως = πραγματικῶς. ἔχει ὁμιλίαν ἐν θεοῖς = ζῇ ἐν ἀναστροφῇ μὲ τοὺς θεοὺς. Ὁ Ἀγ. βεβαιοῖ τὰ τοῦ ἀγγέλου. μόσχος· ὁ Ὀρέστης. πρὸς πλοῦν ὄρᾳ = ἔχει τὴν προσοχὴν του εἰς τὸν πλοῦν. χρόνια τὰμά σοι προσφθέγματα Τροίηθεν ἔσται = μετὰ πάροδον μακροῦ χρόνου θὰ σὲ χαιρετίσω κατὰ τὴν ἐκ τῆς Τροίας ἐπάνοδόν μου. γένοιτό σοι καλῶς = ὑγίαινε. χαίρων = μὲ τὸ καλὸ, ὑγιής. ἰκοῦ = ἐλθέ. ἐπάνηκε = ἐπάνελθε. σκῦλα = τὰ ὅπλα φονευθέντος πολεμίου.

Λέγων ταῦτα ὁ Χορὸς ἐξέρχεται ἐκ τῆς ὀρχήστρας· εἶναι οἱ ἐξόδιοι λόγοι του. Πρὸ τοῦ στίχου 1627 εἶχον ἀποχωρήσει ὁ Ἀγαμ., ἡ Κλυτ., ὥς καὶ ὁ Ἀγγελος.

Τὸ τελευταῖον μέρος τῆς τραγωδίας (1532 - 1629), καταλήγον εἰς τὴν ἔξοδον τοῦ Χοροῦ, καλεῖται ὡς ἔξοδος. Εἶναι ἡ τελευταία πράξις τῆς τραγωδίας, ἡ ὁποία περιέχει τὴν καταστροφὴν, ἐν ᾗ ἡ πράξις τελειῶς περαίνεται διὰ τῆς λύσεως τῆς δραματικῆς πλοκῆς.

ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ
ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1962

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Πέλοψ ὁ Ταντάλειος ἐς Πῖσαν μολῶν
θοαῖσιν ἵπποις Οἰνομάου γαμεῖ κόρην,
ἐξ ἧς Ἀτρεὺς ἐβλασταν· Ἀτρέως δὲ παῖς
Μενέλαος Ἀγαμέμνων τε· τοῦ δ' ἔφυν ἐγώ,
τῆς Τυνδαρείας θυγατρὸς Ἰφιγένεια παῖς, 5
ἣν ἀμφὶ δίναις, ἃς θάμ' Εὐριπος πυκναῖς
αὖραις ἐλίσσων κυανέαν ἄλα στρέφει,
ἔσφαξεν Ἑλένης οὐνεχ', ὡς δοκεῖ, πατὴρ
Ἀρτέμιδι κλειναῖς ἐν πτυχαῖσιν Αὐλίδος.
ἐνταῦθα γὰρ δὴ χιλίων ναῶν στόλον 10
Ἑλληνικὸν συνήγαγ' Ἀγαμέμνων ἄναξ,
τὸν καλλίνικον στέφανον Ἰλίου θέλων
λαβεῖν Ἀχαιοῖς τούς θ' ὕβρισθέντας γάμους
Ἑλένης μετελθεῖν, Μενέλεω χάριν φέρων.
δεινῆς δ' ἀπλοίας πνευμάτων τε τυγχάνων, 15
ἐς ἔμπυρ' ἦλθε, καὶ λέγει Κάλχας τάδε·
« ὦ τῇσδ' ἀνάσσων Ἑλλάδος στρατηγίας,
Ἀγάμεμνον, οὐ μὴ ναῦς ἀφορμίσῃ χθονός,
πρὶν ἂν κόρην σὴν Ἰφιγένειαν Ἀρτεμις
λάβῃ σφαγεῖσαν· ὃ τι γὰρ ἐνιαυτὸς τέκοι 20
κάλλιστον, ἠϋξω φωσφόρῳ θύσειν θεᾷ.
παῖδ' οὖν ἐν οἴκοις σὴ Κλυταιμῆστρα δάμαρ
τίκτει — τὸ καλλιστεῖον εἰς ἔμ' ἀναφέρων —

ἦν χρέη σε θῦσαι». καί μ' Ὀδυσσεώς τέχνας
 μητρός παρείλοντ' ἐπὶ γάμοις Ἀχιλλεύως. 25
 ἐλθοῦσα δ' Αὐλίδ' ἢ τάλαιν' ὑπὲρ πυρᾶς
 μεταρσία ληφθεῖς' ἐκαινόμην ξίφει·
 ἀλλ' ἐξέκλεψεν ἔλαφον ἀντιδοῦσά μου
 Ἄρτεμις Ἀχαιοῖς, διὰ δὲ λαμπρὸν αἰθέρα
 πέμψασά μ' ἐς τήνδ' ὤκισεν Ταύρων χθόνα, 30
 οὗ γῆς ἀνάσσει βαρβάροισι βάρβαρος
 Θόας, ὃς ὠκὺν πόδα τιθεῖς ἶσον πτεροῖς
 ἐς τοῦνομ' ἦλθε τόδε ποδωκείας χάριν.
 ναοῖσι δ' ἐν τοῖσδ' ἱερέαν τίθησί με,
 ὅθεν νόμοισι, τοῖσιν ἥδεται θεά, 35
 χρώμεσθ' ἐορτῆς, τοῦνομ' ἧς καλὸν μόνον,
 τὰ δ' ἄλλα σιγῶ, τὴν θεὸν φοβουμένη.
 θύειν γὰρ ὄντος τοῦ νόμου καὶ πρὶν πόλει,
 ὃς ἂν κατέλθῃ τήνδε γῆν Ἕλλην ἀνὴρ,
 κατάρχομαι μὲν, σφάγια δ' ἄλλοισιν μέλει 40
 ἄρρητ' ἔσωθεν τῶνδ' ἀνακτόρων θεᾶς.)
 Ἄ καινὰ δ' ἤκει νύξ φέρουσα φάσματα,
 λέξω πρὸς αἰθέρ', εἴ τι δὴ τόδ' ἔστ' ἄκος·
 ἔδοξ' ἐν ὕπνῳ τῇσδ' ἀπαλλαχθεῖσα γῆς
 οἰκεῖν ἐν Ἀργεῖ, παρθενῶσι δ' ἐν μέσοις 45
 εὔδειν, χθονὸς δὲ νῶτα σεισθῆναι σάλῳ,
 φεύγειν δὲ κᾶξω στᾶσα θριγκὸν εἰσιδεῖν
 δόμων πίτνοντα, πᾶν δ' ἐρείψιμον στέγος
 βεβλημένον πρὸς οὐδας ἐξ ἄκρων σταθμῶν.
 μόνος λελεῖφθαι στῦλος εἷς ἔδοξέ μοι 50
 δόμων πατρῶων, ἐκ δ' ἐπικράνων κόμας
 ξανθὰς καθεῖναι, φθέγμα δ' ἀνθρώπου λαβεῖν,
 καὶ γὰρ τέχνην τήνδ' ἦν ἔχω ξενοκτόνον
 τιμῶσ' ὕδραίνειν αὐτὸν ὡς θανούμενον,

κλαίουσα. τοῦναρ δ' ὦδε συμβάλλω τόδε· 55
 τέθνηκ' Ὀρέστης, οὗ κατηρξάμην ἐγώ·
 στῦλοι γὰρ οἴκων παῖδες εἰσιν ἄρσενες·
 θνήσκουσι δ' οὐς ἂν χέρνιβες βάλωσ' ἐμαί.
 οὐδ' αὖ συνάψαι τοῦναρ ἐς φίλους ἔχω·
 Στροφίῳ γὰρ οὐκ ἦν παῖς, ὅτ' ὠλλύμην ἐγώ. 60
 νῦν οὖν ἀδελφῷ βούλομαι δοῦναι χοᾶς
 παροῦς' ἀπόντι — ταῦτα γὰρ δυναίμεθ' ἂν —
 σὺν προσπόλοισιν, ἃς ἔδωχ' ἡμῖν ἄναξ
 Ἑλληνίδας γυναῖκας. ἄλλ' ἐξ αἰτίας
 οὐπω τίνος πάρεισιν; εἴμ' ἔσω δόμων 65
 ἐν οἷσι ναίω τῶνδ' ἀνακτόρων θεᾶς.

ΟΡΕΣΤΗΣ

ὄρα, φυλάσσου μή τις ἐν στίβῳ βροτῶν.

ΠΥΛΑΔΗΣ

- ὄρῳ, σκοποῦμαι δ' ὄμμα πανταχῇ στρέφων.
- ΟΡ. Πυλάδῃ, δοκεῖ σοι μέλαθρα ταῦτ' εἶναι θεᾶς,
 ἐνθ' Ἀργόθεν ναῦν ποντίαν ἐστείλαμεν; 70
- ΠΥ. ἔμοιγ', Ὀρέστα· σοὶ δὲ συνδοκεῖν χρεῶν.
- ΟΡ. καὶ βωμός, Ἑλλήν οὗ καταστάζει φόνος;
- ΠΥ. ἐξ αἱμάτων γοῦν ξάνθ' ἔχει θριγκώματα.
- ΟΡ. θριγκοῖς δ' ὑπ' αὐτοῖς σκυλ' ὄρᾳς ἡρτημένα;
- ΠΥ. τῶν κατθανόντων γ' ἀκροθίνια ξένων. 75
- ἄλλ' ἐγκυκλοῦντ' ὀφθαλμὸν εὖ σκοπεῖν χρεῶν.
- ΟΡ. ὦ Φοῖβε, ποῖ μ' αὖ τήνδ' ἐς ἄρκυν ἤγαγες
 χρήσας, ἐπειδὴ πατὴρ αἴμ' ἐτεισάμην
 μητέρα κατακτάς; διαδοχαῖς δ' Ἐρινύων

ἡλαυνόμεσθα φυγάδες, ἔξεδροι χθονός, 80
 δρόμους τε πολλοὺς ἐξέπλησα καμπίμους.
 ἐλθὼν δέ σ' ἠρώτησα πῶς τροχηλάτου
 μανίας ἂν ἔλθοιμ' ἐς τέλος πόνων τ' ἐμῶν,
 οὓς ἐξεμόχθουν περιπολῶν καθ' Ἑλλάδα.
 σὺ δ' εἶπας ἐλθεῖν Ταυρικῆς μ' ὄρους χθονός, 85
 ἔνθ' Ἀρτεμῖς σοι σύγγονος βωμοὺς ἔχει,
 λαβεῖν τ' ἄγαλμα θεᾶς, ὃ φασιν ἐνθάδε
 ἐς τοῦσδε ναοὺς οὐρανοῦ πεσεῖν ἄπο·
 λαβόντα δ' ἢ τέχναισιν ἢ τύχῃ τινί,
 κίνδυνον ἐκπλήσαντ', Ἀθηναίων χθονὶ 90
 δοῦναι· τὸ δ' ἐνθένδ' οὐδὲν ἐρρήθη πέρα·
 καὶ ταῦτα δράσαντ' ἄμπνοᾶς ἔξειν πόνων.

ἦ καὶ δὲ πεισθεὶς σοῖς λόγοισιν ἐνθάδε
 ἄγνωστον ἐς γῆν, ἄξενον· σέ δ' ἱστορῶ,
 Πυλάδῃ — σὺ γάρ μοι τοῦδε συλλήπτωρ πόνου — 95
 τί δρῶμεν; ἀμφίβληστρα γὰρ τοίχων ὄρεας
 ὑψηλά· πότερα δωμάτων προσαμβάσεις
 ἐκβησόμεσθα; πῶς ἂν οὖν λάθοιμεν ἂν;
 ἢ χαλκότευκτα κληῖθρα λύσαντες μοχλοῖς —
 ὧν οὐδὲν ἴσμεν; ἦν δ' ἀνοίγοντες πύλας 100
 ληφθῶμεν ἐσβάσεις τε μηχανώμενοι,
 θανούμεθ'. ἀλλὰ πρὶν θανεῖν, νεῶς ἔπι
 φεύγωμεν, ἥπερ δεῦρ' ἐναυστολήσαμεν.

ΠΥ. φεύγειν μὲν οὐκ ἀνεκτὸν οὐδ' εἰώθαμεν,
 τὸν τοῦ θεοῦ δὲ χρησμὸν οὐ κακιστέον· 105
 ναοῦ δ' ἀπαλλαχθέντε κρύψωμεν δέμας
 κατ' ἄντρ' ἃ πόντος νοτίδι διακλύζει μέλας,
 νεῶς ἄπωθεν, μή τις εἰσιδὼν σκάφος
 βασιλεῦσιν εἴπη καῖτα ληφθῶμεν βία·
 ὅταν δὲ νυκτὸς ὄμμα λυγαίας μόλῃ, 110

ΟΡ

τολμητέον τοι ζεστόν ἐκ ναοῦ λαβεῖν
 ἄγαλμα πάσας προσφέροντε μηχανάς.
 ὅρα δέ γ' εἴσω τριγλύφων ὅποι κενὸν
 δέμας καθεῖναι· τοὺς πόνους γὰρ ἀγαθοὶ
 τολμῶσι, δειλοὶ δ' εἰσὶν οὐδὲν οὐδαμῶ. 115
 οὔτοι μακρὸν μὲν ἤλθομεν κώπη πόρον,
 ἐκ τερμάτων δὲ νόστον ἀροῦμεν πάλιν.
 ἀλλ' εὖ γὰρ εἶπας, πειστέον· χωρεῖν χρεὼν
 ὅποι χθονὸς κρύψαντε λήσομεν δέμας.
 οὐ γὰρ τὸ τοῦδ' γ' αἴτιον γενήσεται
 πεσεῖν ἄχρηστον θέσφατον· τολμητέον·
~~μόχθος γὰρ οὐδεὶς τοῖς νέοις σκῆψιν φέρει~~

115

(120)

ΧΟΡΟΣ

εὐφραμεῖτ', ὦ
 πόντου δισσὰς συγχωρούσας
 πέτρας ἀξείνου ναίοντες.
 ὦ παῖ τᾶς Λατοῦς,
 Δίκτυνν' οὐρεία,
 πρὸς σὰν αὐλάν, εὐστύλων
 ναῶν χρυσήρεις θριγκούς,
 πόδα παρθένιον ὅσιον ὀσίας
 κληδούχου δούλα πέμπω,
 Ἑλλάδος εὐίππου πύργους
 καὶ τείχη χόρτων τ' εὐδένδρων
 ἐξαλλάξας Εὐρώπαν,
 πατρῶων οἴκων ἔδρας. 130

125

130

135

ἔμολον· τί νέον ; τίνα φροντίδ' ἔχεις;
 τί με πρὸς ναοὺς ἄγαγες ἄγαγες,
 ὦ παῖ τοῦ τᾶς Τροίας πύργους

- ἐλθόντος κλεινᾷ σὺν κόπῃ
 χίλιοναύτα μυριοτευχεῖ, 140
 τέκος Ἀτρειδᾶν τῶν κλεινῶν;
 ΙΦ. ἰὼ δμωαί,
 δυσθρηνήτοις ὡς θρήνοις
 ἔγκειμαι, τᾷς οὐκ εὐμούσου 145
 μολπᾶς [βοᾶν] ἀλύροις ἐλέγοις,
 αἰαῖ, κηδείοις οἴκτοις·
 οἷαί μοι συμβαίνουσ' ἄται,
 σύγγονον ἄμὸν κατακλαιομένα
 ζῶας, οἷαν οἷαν ἰδόμαν 150
 ὄψιν ὀνείρων
 νυκτός, τᾷς ἐξῆλθ' ὄρφνα.
 ὀλόμαν ὀλόμαν·
 οὐκ εἴς' οἴκοι πατρῷοι·
 οἷμοι μοι φροῦδος γέννα.
 φεῦ φεῦ τῶν Ἀργεὶ μόχθων. 155
 ἰὼ δαῖμον,
 μόνον ὅς με κασίγνητον συλᾷς
 Ἀΐδα πέμψας, ᾧ τάσδε χοᾶς
 μέλλω κρατῆρά τε τὸν φθιμένων 160
 ὕδραίνειν γαίας ἐν νώτοις
 πηγᾶς τ' οὐρείων ἐκ μόσχων
 Βάκχου τ' οἰνηράς λοιβὰς
 ζουθᾶν τε πόνημα μελισσᾶν, 165
 ἃ νεκροῖς θελκτήρια κεῖται.
 ἀλλ' ἔνδος μοι πάγχρυσον
 τεύχος καὶ λοιβὰν Ἀΐδα.
 ᾧ κατὰ γαίας Ἀγαμεμόνιον 170
 θάλος, ὡς φθιμένῳ τάδε σοι πέμπω·
 δέξαι δ' οὐ γὰρ πρὸς τύμβον σοι

- ξανθὰν χαίταν, οὐ δάκρυ' οἷσω.
 τηλόσε γὰρ δὴ σᾶς ἀπενάσθην 175
 πατρίδος καὶ ἐμᾶς, ἐνθα δοκῆμασι
 κεῖμαι σφαχθεῖς ἅ τλάμων.
 ΧΟ. ἀντιψάλμους ᾠδὰς ὕμνων τ'
 Ἀσιητᾶν σοὶ βάρβαρον ἄχάν 180
 δεσποίνῃ γ' ἐξαυδάσω,
 τὰν ἐν θρήνοισιν μοῦσαν
 νέκυσι μελομέναν, τὰν ἐν μολπαῖς
 Ἄιδας ὕμνεϊ δίχα παιάνων. 185
 οἴμοι, τῶν Ἀτρειδᾶν οἴκων
 ἔρρει φῶς σκήπτρων, οἴμοι,
 πατρώων οἴκων ἀκτίς,
 καὶ τῶν εὐόλβων Ἀργεὶ
 βασιλέων ἀρχά. 190
 μόχθος δ' ἐκ μόχθων ἄσσει,
 δινευούσαις ἵπποισιν ἐπεὶ
 πταναῖς ἀλλάξας ἐξ ἔδρας
 ἱερὸν μετέβαλεν ὅμῃ' αὐγᾶς
 ἄλιος. ἄλλαις δ' ἄλλα προσέβα 195
 χρυσέας ἀρνὸς μελάθροισι δόδυνα,
 φόνος ἐπὶ φόνῳ ἄχεά τ' ἄχεσιν.
 ἐνθεν τῶν πρόσθεν δμαθέντων
 Τανταλιδᾶν ἐκβαίνει ποινά γ'
 εἰς οἴκους· σπεύδει δ' ἀσπούδαστ' 200
 ἐπὶ σοὶ δαίμων.
 ΙΦ. ἐξ ἀρχᾶς μοι δυσδαίμων
 δαίμων τᾶς ματρὸς ζώνας
 καὶ νυκτὸς κείνας· ἐξ ἀρχᾶς 205
 λόχιαὶ στερρὰν παιδείαν
 Μοῖραι ξυντείνουσιν θεαί,

ἄν πρωτόγονον θάλος ἐν θαλάμοις
 Λήδας ἅ τλάμων κούρα 210
 σφάγιον πατρώα λώβα
 καὶ θῦμ' οὐκ εὐγάθητον
 ἔτεκεν, ἔτρεφεν εὐκταίαν·
 ἱππείοις δ' ἐν δίφροισι
 ψαμάθων Αὐλίδος ἐπέβασαν 215
 νύμφαν, οἷμοι, δύσνυμφον
 τῷ τᾶς Νηρέως κούρας, αἰαῖ.
 νῦν δ' ἄξείνου πόντου ξείνα
 δυσχόρτους οἴκους ναίω
 ἄγαμος ἄτεκνος ἄπολις ἄφιλος, 220
 ἀμνασθηεῖς' ἐξ Ἑλλάνων, 208
 οὐ τὰν Ἄργει μέλπους' Ἦραν
 οὐδ' ἱστοῖς ἐν καλλιφθόγγοις
 κερκίδι Παλλάδος Ἀτθίδος εἰκῶ
 καὶ Τιτάνων ποικίλλουσ', ἀλλ'
 αἰμόρραντον δυσφόρμιγγα 225
 ξείνων αἰμάσσουσ' ἄταν [βωμούς],
 οἰκτρὰν τ' αἰαζόντων αὐδὰν
 οἰκτρὸν τ' ἐκβαλλόντων δάκρυον.
 καὶ νῦν κείνων μὲν μοι λάθρα,
 τὸν δ' Ἄργει δμαθέντα κλαίω 230
 σύγγονον, ὃν ἔλιπον ἐπιμαστίδιον
 ἔτι βρέφος, ἔτι νέον, ἔτι θάλος
 ἐν χερσὶν ματρός πρὸς στέρνοις τ'
 Ἄργει σκηπτοῦχον Ὀρέσταν. 235

ΧΟ. καὶ μὴν ὅδ' ἀκτὰς ἐκλιπὼν θαλασσίους
 βουφορβὸς ἤκει σημανῶν τί σοι νέον.

ΒΟΥΚΟΛΟΣ

- Ἀγαμέμνονός τε καὶ Κλυταιμνήστρας τέκνον,
 ἄκουε καινῶν ἐξ ἐμοῦ κηρυγμάτων.
- ΙΦ. τί δ' ἔστι τοῦ παρόντος ἐκπλήσσον λόγου; 240
- ΒΟΥ. ἤκουσιν ἐς γῆν, κυανέαν Συμπληγάδα
 πλάτῃ φυγόντες, δίπτυχοι νεανίαί,
 θεᾷ φίλον πρόσφαγμα καὶ θυτήριον
 Ἀρτέμιδι. χέρνιβας δὲ καὶ κατάργματα
 οὐκ ἂν φθάνοις ἂν εὐτρεπῇ ποιουμένη. 245
- ΙΦ. ποδαποί; τίνος γῆς σχῆμ' ἔχουσιν οἱ ξένοι;
- ΒΟΥ. Ἑλληνες· ἐν τοῦτ' οἶδα κοῦ περαιτέρω.
- ΙΦ. οὐδ' ὄνομ' ἀκούσας οἶσθα τῶν ξένων φράσαι;
- ΒΟΥ. Πυλάδης ἐκλήζεθ' ἄτερος πρὸς θατέρου.
- ΙΦ. τοῦ ξυζύγου δὲ τοῦ ξένου τί τοῦνομ' ἦν; 250
- ΒΟΥ. οὐδεὶς τόδ' οἶδεν· οὐ γὰρ εἰσηκούσαμεν.
- ΙΦ. ποῦ δ' εἶδεν' αὐτοὺς κἀντυχόντες εἴτετε;
- ΒΟΥ. ἄκραις ἐπὶ ῥηγμῖσιν ἄξένου πόρου.
- ΙΦ. καὶ τίς θαλάσσης βουκόλοις κοινωνία;
- ΒΟΥ. βοῦς ἤλθομεν νίψοντες ἐναλίᾳ δρόσῳ. 255
- ΙΦ. ἐκεῖσε δὴ ἴπανελθε, ποῦ νιν εἴτετε
 τρόπῳ τε ποίῳ· τοῦτο γὰρ μαθεῖν θέλω.
 χρόνιοι γὰρ ἤκουσ'· οὐδέ πω βωμὸς θεᾶς
 Ἑλληνικαῖσιν ἐξεφοινίχθη ῥοαῖς.
- ΒΟΥ. ἐπεὶ τὸν ἐσρέοντα διὰ Συμπληγάδων 260
 βοῦς ὕλοφορβὸς πόντον εἰσεβάλλομεν,
 ἦν τις διαρρώξ κυμάτων πολλῶ σάλῳ
 κοιλωπὸς ἀγμός, πορφυρευτικάι στέγαι.
 ἐνταῦθα δισσοὺς εἶδέ τις νεανίας
 βουφορβὸς ἡμῶν, κάπεχώρησεν πάλιν 265

ἄκροισι δακτύλοισι πορθμεύων ἶχνος.
 ἔλεξε δ'· « Οὐχ ὁρᾶτε; δαίμονές τινες
 θάσσουσιν οἷδε ». — θεοσεβῆς δ' ἡμῶν τις ὦν
 ἀνέσχε χεῖρε καὶ προσηύξατ' εἰσιδῶν·
 « ὦ ποντίας παῖ Λευκοθέας, νεῶν φύλαξ 270
 δέσποτα Παλαῖμον, ἔλεως ἡμῖν γενοῦ,
 εἴτ' οὖν ἐπ' ἄκταῖς θάσσετον Διοσκόρω,
 ἢ Νηρέως ἀγάλαμαθ', ὃς τὸν εὐγενῆ
 ἔτικτε πεντήκοντα Νηρήδων χορὸν ». ✓
 ἄλλος δέ τις μάταιος, ἀνομία θρασύς, 275
 ἐγέλασεν εὐχαῖς, ναυτίλους δ' ἐφθαρμένους
 θάσσειν φάραγγ' ἔφασκε τοῦ νόμου φόβῳ,
 κλύοντας ὡς θύοιμεν ἐνθάδε ξένους·
 ἔδοξε δ' ἡμῶν εὖ λέγειν τοῖς πλείοσι,
 θηρᾶν τε τῇ θεῷ σφάγια τὰπιχώρια. 280
 κὰν τῷδε πέτραν ἄτερος λιπῶν ξένον
 ἔστη κάρα τε διετίναξ' ἄνω κάτω
 κάπεστέναξεν ὠλένας τρέμων ἄκρας,
 μανίαις ἀλαίνων, καὶ βοᾷ κυναγὸς ὥς.
 « Πυλάδῃ, δέδορκας τήνδε; τήνδε δ' οὐχ ὁρᾷς 285
 "Αἰδου δράκαιναν, ὥς με βούλεται κτανεῖν
 δειναῖς ἐχίδναις εἰς ἔμ' ἐστομωμένη;
 ἢ δ' ἐκ χιτώνων πῦρ πνέουσα καὶ φόνον
 πτεροῖς ἐρέσσει, μητέρ' ἀγκάλαις ἐμὴν
 ἔχουσα, πέτρινον ὄχθον, ὡς ἐπεμβάλη. 290
 οἷμοι, κτενεῖ με' ποῖ φύγω; » παρῆν δ' ὁρᾶν
 οὐ ταῦτα μορφῆς σχήματ', ἀλλ' ἠλλάσσετο
 φθογγὰς τε μύσχων καὶ κυνῶν ὑλάγματα,
 γὰρ φασ' Ἐρινῦς ἰέναι μυκήματα. ✓
 ἡμεῖς δὲ συσταλέντες, ὡς θανούμενοι,
 σιγῇ καθήμεθ'· ὁ δὲ χερὶ σπάσας ξίφος, 295

μόςχους ὀρούσας ἐς μέσας λέων ὅπως,
 παίει σιδήρῳ λαγόνας ἐς πλευράς θ' ἰεῖς,
 δοκῶν Ἐρινῦς θεὰς ἀμύνεσθαι τάδε,
 ὥσθ' αἵματηρὸν πέλαγος ἐξανθεῖν ἀλός. 300
 κὰν τῷδε πᾶς τις, ὡς ὀρᾷ βουφόρβια
 πίπτοντα καὶ πορθούμεν', ἐξωπλίζετο,
 κόχλους τε φυσῶν συλλέγων τ' ἐγχωρίους·
 πρὸς εὐτραφεῖς γὰρ καὶ νεανίας ξένους
 φαύλους μάχεσθαι βουκόλους ἡγούμεθα. 305
 πολλοὶ δ' ἐπληρώθημεν ἐν μακρῷ χρόνῳ.
 πίπτει δὲ μανίας πίτυλον ὁ ξένος μεθείς,
 στάζων ἀφρῶ γένειον· ὡς δ' ἐσεῖδομεν
 προὔργου πεσόντα, πᾶς ἀνὴρ ἔσχεν πόνον
 βάλλων ἀράσσω· ἄτερος δὲ τοῖν ξένοι 310
 ἀφρόν τ' ἀπέψη σώματός τ' ἐτημέλει
 πέπλων τε προυκάλυπτεν εὐπῆνους ὑφάς,
 καραδοκῶν μὲν τάπιόντα τραύματα,
 φίλον δὲ θεραπεύεισιν ἄνδρ' εὐεργετῶν.
 ἔμφρων δ' ἀνάξας ὁ ξένος πεσήματος 315
 ἔγνω κλύδωνα πολεμίων προσκείμενον
 καὶ τὴν παροῦσαν συμφορὰν αὐτοῖν πέλας,
 ὦμωξέ θ' ἡμεῖς δ' οὐκ ἀνίεμεν πέτροις
 βάλλοντες, ἄλλος ἄλλοθεν προσκείμενοι.
 οὗ δὴ τὸ δεινὸν παρακέλευσμ' ἡκούσαμεν· 320
 « Πυλάδη, θανούμεθ', ἀλλ' ὅπως θανούμεθα
 κάλλισθ'· ἔπου μοι, φάσγανον σπάσας χερί ».·
 ὡς δ' εἶδομεν δίπαλτα πολεμίων ξίφη,
 φυγῇ λεπαίας ἐξεπίμπλαμεν νάπας.
 ἀλλ', εἰ φύγοι τις, ἄτεροι προσκείμενοι 325
 ἔβαλλον αὐτούς· εἰ δὲ τοῦσδ' ὠσαίατο,
 αὖθις τὸ νῦν ὑπεῖκον ἤρασσεν πέτροις.

ἄλλ' ἦν ἄπιστον· μυρίων γὰρ ἐκ χειρῶν
 οὐδείς τὰ τῆς θεοῦ θύματ' εὐτύχει βαλὼν.
 μόλις δέ νιν τόλμη μὲν οὐ χειρούμεθα, 330
 κύκλῳ δὲ περιβαλόντες ἐξεκλέψαμεν
 πέτροισι χειρῶν φάσαν', ἐς δὲ γῆν γόνυ
 καμάτῳ καθεῖσαν· πρὸς δ' ἄνακτα τῆσδε γῆς
 κομίζομέν νιν· ὁ δ' ἐσιδὼν ὅσον τάχος
 ἐς χέρνιβάς τε καὶ σφαγεῖ' ἔπεμπέ σοι. 335

εὖχου δὲ τοιάδ', ὦ νεᾶνί, σοι ξένων
 σφάγια παρεῖναι· καὶ ἀναλίσκης ξένους
 τοιούσδε, τὸν σὸν Ἑλλάς ἀποτεῖσει φόνον
 δίκας τίνουσα τῆς ἐν Αὐλίδι σφαγῆς.

ΧΟ. θαυμάστ' ἔλεξας τὸν μανένθ', ὅστις ποτὲ 340
 Ἕλληνας ἐκ γῆς πόντον ἤλθεν ἄξενον.

ΙΦ. εἶεν· σὺ μὲν κόμιζε τοὺς ξένους μολῶν,
 τὰ δ' ἐνθάδ' ἡμεῖς ὅσια φροντιούμεθα.

ὦ καρδία τάλαινα, πρὶν μὲν ἐς ξένους
 γαληνὸς ᾔσθα καὶ φιλοικτίρμων αἰεί, 345
 ἐς θοῦμόφυλον ἀναμετρομένη δάκρυ,
 Ἕλληνας ἄνδρας ἠνίκ' ἐς χέρας λάβοις.
 νῦν δ' ἐξ ὀνείρων οἷσιν ἠγριώμεθα,
 δοκοῦσ' Ὀρέστην μηκέθ' ἥλιον βλέπειν,
 δύσνουν με λήψεσθ', οἵτινές ποθ' ἤκετε. 350

καὶ τοῦτ' ἄρ' ἦν ἀληθές, ἥσθόμην, φίλαι·
 οἱ δυστυχεῖς γὰρ τοῖσι δυστυχαστέροις
 αὐτοὶ κακῶς πράξαντες οὐ φρονοῦσιν εἶ.
 ἀλλ' οὔτε πνεῦμα Διόθεν ἤλθε πώποτε,
 οὐ πορθμῆς, ἥτις διὰ πέτρας Συμπληγάδας 355
 Ἑλένην ἀπήγαγ' ἐνθάδ', ἥ μ' ἀπώλεσεν,
 Μενελέων θ', ἔν' αὐτοὺς ἀντετιμωρησάμην,
 τὴν ἐνθάδ' Αὐλιν ἀντιθεῖσα τῆς ἐκεῖ,

οὐ μ' ὥς τε μόσχον Δαναΐδαι χειρούμενοι
ἔσφαζον, ἱερεὺς δ' ἦν ὁ γεννήσας πατήρ.

360

~~οἱμοι~~ — κακῶν γὰρ τῶν τότε οὐκ ἀμνημονῶ —

ὅσας γενείου χειῖρας ἐξηκόντισα

γονάτων τε τοῦ τεκόντος, ἐξαρτωμένη,

λέγουσα τοιάδ'· « ὦ πάτερ, νυμφεύομαι

νυμφεύματ' αἰσχροῦ πρὸς σέθεν· μήτηρ δ' ἐμέ

365

σέθεν κατακτείνοντος Ἀργεῖαί τε νῦν

ὑμνοῦσιν ὑμεναίοισιν, αὐλεῖται δὲ πᾶν

μέλαθρον· ἡμεῖς δ' ὀλλύμεσθα πρὸς σέθεν.

Ἄιδης Ἀχιλλεὺς ἦν ἄρ', οὐχ ὁ Πηλέως,

ὅν μοι προσείσας πόσιν, ἐν ἀρμάτων ὄχοις

370

ἐς αἵματηρὸν γάμον ἐπόρθμευσας δόλῳ »

ἐγὼ δὲ λεπτῶν ὄμμα διὰ καλυμμάτων

ἔχουσ', ἀδελφόν τ' οὐκ ἀνειλόμην χεροῖν

— ὅς νῦν ὄλωλεν — οὐ κασιγνήτη στόμα

συνῆψ' ὑπ' αἰδοῦς, ὥς ἰοῦσ' ἐς Πηλέως

375

μέλαθρα· πολλὰ δ' ἀπεθέμην ἀσπάσματα

ἐς αὖθις, ὥς ἤξουσ' ἐς Ἀργος αὖ πάλιν.

ὦ τλῆμον, εἰ τέθνηκας, ἐξ οἶων καλῶν

ἔρρεις, Ὀρέστα, καὶ πατρός ζηλωμάτων...

~~τὰ~~ τῆς θεοῦ δὲ μέμφομαι σοφίσματα,

380

ἥτις βροτῶν μὲν ἦν τις ἄψηται φόνου,

ἥ καὶ λοχείας ἥ νεκροῦ θίγη χεροῖν,

βωμῶν ἀπείργει, μυσάρων ὥς ἡγουμένη,

αὐτὴ δὲ θυσίαις ἤδεται βροτοκτόνοις.

οὐκ ἔσθ' ὅπως ἔτεκεν ἂν ἡ Διὸς δάμαρ

385

Λητώ τοσαύτην ἀμαθίαν. ἐγὼ μὲν οὔν

τὰ Ταντάλου θεοῖσιν ἐστιάματα

ἄπιστα κρίνω, παιδὸς ἡσθῆναι βορᾶ,

τοὺς δ' ἐνθάδ', αὐτοὺς ὄντας ἀνθρωποκτόνους,

- ἐς τὴν θεὸν τὸ φαῦλον ἀναφέρειν δοκῶ· 390
 οὐδένα γὰρ οἶμαι δαιμόνων εἶναι κακόν
- ΧΟ. στρ. α' Κυάνεαι κυάνεαι σύνοδοι θαλάσσας,
 ἔν' οἷστρος ὁ ποτώμενος Ἀργόθεν
 ἄξενον ἐπ' οἶδμα διεπόρευσε < τὰν βοῦν > 395
 Ἀσιήτιδα γαῖαν
 Εὐρώπας διαμείψας.
 τίνες ποτ' ἄρα τὸν εὐυδρον δονακόχλοα
 λιπόντες Εὐρώταν 400
 ἢ ρεύματα σεμνὰ Δίρκας
 ἔβασαν ἔβασαν ἄμεικτον αἶαν, ἔνθα κούρα
 δία τέγγει
 βωμούς καὶ περικίονας 405
 ναοὺς αἶμα βρότειον;
 ἄντιστρ. α' ἢ ῥοθίοις εἰλατίνας δικρότοισι κώπας
 ἔπλευσαν ἐπὶ πόντια κύματα,
 νάιον ὄχημα, λινοπόροις τ' αὔραις, 410
 φιλόπλουτον ἄμιλλαν
 αὔξοντες μελάθροισιν;
 φίλα γὰρ ἐλπίς γ', ἐπὶ τε πῆμασιν βροτῶν
 ἀπληστος ἀνθρώποις, 415
 ὄλβου βάρος οἱ φέρονται
 πλάνητες ἐπ' οἶδμα πόλεις τε βαρβάρους περῶντες,
 κοινᾷ δόξῃ.
 γνώμα δ' οἷς μὲν ἄκαιρος ὄλ-
 βου, τοῖς δ' ἐς μέσον ἔκει. 420
 στρ. β' πῶς πέτρας τὰς συνδρομάδας,
 πῶς Φινειῖδ᾽ ἀύπνους
 ἄκτὰς ἐπέρασαν
 παρ' ἄλλιον αἰγιαλὸν ἐπ' Ἀμφιτρίτας 425
 ῥοθίῳ δραμόντες,

- ὅπου πεντήκοντα κορᾶν
 Νηρήδων ποσὶ χοροὶ
 μέλπουσιν ἐγκύκλιοι;
 ἢ πλησιστίοισι πνοαῖς, 436
 συριζόντων κατὰ πρύμναν
 εὐναίων πηδαλίων,
 αὔραις σὺν νοτίαις
 ἢ πνεύμασι Ζεφύρου,
 τὰν πολυόρνιθον ἐπ' αἶαν, 435
 λευκὰν ἄκτάν, Ἀχιλῆος
 δρόμους καλλισταδίους,
 ἄῤῃξινον κατὰ πόντον;
 εἴθ' εὐχαῖσιν δεσποσύνοις
 Λήδας Ἑλένα φίλα παῖς 440
 ἐλθοῦσα τύχοι τὰν
 Τρῳάδα λιποῦσα πόλιν, ἔν' ἀμφὶ χαίτα
 δρόσον αἵματηρὰν
 ἐλιχθεῖσα λαιμοτόμῳ
 δεσποίνας χειρὶ θάνοι 445
 ποινὰς δοῦσ' ἀντιπάλους.
 ἀδίσταν δ' ἂν ἀγγελίαν
 δεξαίμεσθ', Ἑλλάδος ἐκ γᾶς
 πλωτῆρων εἴ τις ἔβα,
 δουλείας ἐμέθεν 450
 δειλαίας παυσίπονος·
 κὰν γὰρ ὀνείροισι συνείην
 δόμοις πόλει τε πατρώα,
 τερπνῶν ὕπνων ἀπόλαυ-
 σιν, κοινὰν χάριν ὄλβου. 455
 ἀλλ' οἷδε χέρας δεσμοῖς δίδυμοι
 συνερεισθέντες χωροῦσι, νέον

ἀντιστρ. β'

πρόσφαγμα θεᾶς· σιγᾶτε, φίλοι.
 τὰ γὰρ Ἑλλήνων ἀκροθίνια δὴ
 ναοῖσι πέλας τάδε βαίνει·
 οὐδ' ἀγγελίας ψευδεῖς ἔλακεν
 βουφορβὸς ἀνὴρ.
 ὦ πότνι', εἴ σοι τὰδ' ἀρεσκόντως
 πόλις ἤδε τελεῖ, δέξαι θυσίας,
 ἃς ὁ παρ' ἡμῖν νόμος οὐχ ὁσίας
 Ἑλλησι διδοὺς ἀναφαίνει.
 εἶεν.

IΦ.

τὰ τῆς θεοῦ μὲν πρῶτον ὡς καλῶς ἔχη
 φροντιστέον μοι. μέθετε τῶν ξένων χέρας,
 ὡς ὄντες ἱεροὶ μηκέτ' ὦσι δέσμιοι.
 ναοῦ δ' ἔσω στείχοντες εὐτρεπίζετε
 ἃ χρὴ 'πὶ τοῖς παροῦσι καὶ νομίζεται.
 φεῦ·

τίς ἄρα μήτηρ ἢ τεκοῦσ' ὑμᾶς ποτε
 πατήρ τ'; ἀδελφή τ', εἰ γεγῶσα τυγχάνει. . .
 οἷων στερεῖσα διπτύχων νεανιῶν
 ἀνάδελφος ἔσται. τὰς τύχας τίς οἶδ' ὅτῳ
 τοιαῖδ' ἔσονται; πάντα γὰρ τὰ τῶν θεῶν
 ἐς ἀφανὲς ἔρπει, κούδεν οἶδ' οὐδεὶς κακόν·
 ἢ γὰρ τύχη παρήγαγ' ἐς τὸ δυσμαθές.

πόθεν ποθ' ἤκετ', ὦ ταλαίπωροι ξένοι;
 ὡς διὰ μακροῦ μὲν τήνδ' ἐπλεύσατε χθόνα,
 μακρὸν δ' ἀπ' οἴκων χρόνον ἔσεσθ' αἰεὶ κάτω.

ΟΡ.

τί ταῦτ' ὁδύρη, κάπὶ τοῖς μέλλουσι νῶν
 κακοῖσι λυπεῖς, ἥτις εἴ ποτ', ὦ γύναι;
 οὔτοι νομίζω σοφόν, ὃς ἂν μέλλων κτενεῖν
 οἴκτῳ τὸ δεῖμα τουλάχιστον νικᾶν θέλῃ,
 οὐχ ὅστις Ἀιδὴν ἐγγὺς ὄντ' οἰκτίζεται,

- σωτηρίας ἀνελπίζεις· ὥς δὴ ἐξ ἐνὸς
κακῶ συνάπτει, μωρίαν τ' ὀφλισκάνει
θνήσκει θ' ὁμοίως· τὴν τύχην δ' ἔαν χρεῶν.
ἡμᾶς δὲ μὴ θρήνει σύ· τὰς γὰρ ἐνθάδε 490
θυσίας ἐπιστάμεσθα καὶ γινώσκομεν.
- ΙΦ. πότερος ἄρ' ὑμῶν ἐνθάδ' ὠνομασμένους
Πυλάδης κέκληται; τόδε μαθεῖν πρῶτον θέλω.
- ΟΡ. ὅδ', εἴ τι δὴ σοι τοῦτ' ἐν ἡδονῇ μαθεῖν.
- ΙΦ. ποίας πολίτης πατρίδος Ἑλλήνος γεγώς; 495
- ΟΡ. τί δ' ἂν μαθοῦσα τόδε πλεον λάβοις, γύναι;
- ΙΦ. πότερον ἀδελφῶ μητρός ἐστον ἐκ μιᾶς;
- ΟΡ. φιλότῃ γ'· ἐσμέν δ' οὐ κασιγνήτω, γύναι.
- ΙΦ. σοὶ δ' ὄνομα ποῖον ἔθεθ' ὁ γεννήσας πατήρ;
- ΟΡ. τὸ μὲν δίκαιον Δυστυχῆς καλοῖμεθ' ἂν. 500
- ΙΦ. οὐ τοῦτ' ἐρωτῶ· τοῦτο μὲν δὲς τῇ τύχῃ.
- ΟΡ. ἀνώνυμοι θανόντες οὐ γελῶμεθ' ἂν.
- ΙΦ. τί δὲ φθονεῖς τοῦτ' ; ἦ φρονεῖς οὕτω μέγα;
- ΟΡ. τὸ σῶμα θύσεις τοῦμόν, οὐχὶ τοῦνομα.
- ΙΦ. οὐδ' ἂν πόλιν φράσειας ἥτις ἐστί σοι; 505
- ΟΡ. ζητεῖς γὰρ οὐδὲν κέρδος, ὥς θανουμένῃ.
- ΙΦ. χάριν δὲ δοῦναι τήνδε καλύειν τί σε;
- ΟΡ. τὸ κλεινόν Ἀργος πατρίδ' ἐμὴν ἐπεύχομαι.
- ΙΦ. πρὸς θεῶν, ἀληθῶς, ὦ ξέν', εἴ κεῖθεν γεγώς;
- ΟΡ. ἐκ τῶν Μυκηνηῶν γ', αἶ ποτ' ἦσαν ὀλβιαί. 510
- ΙΦ. φυγὰς δ' ἀπῆρας πατρίδος, ἣ ποῖα τύχῃ;
- ΟΡ. φεύγω τρόπον γε δὴ τιν' οὐχ ἐκὼν ἐκὼν.
- ΙΦ. ἄρ' ἂν τί μοι φράσειας ὦν ἐγὼ θέλω;
- ΟΡ. ὥς ἐν παρέργῳ τῆς ἐμῆς δυσπραξίας.
- ΙΦ. καὶ μὴν ποθεινός γ' ἦλθες ἐξ Ἀργους μολών. 515
- ΟΡ. οὐκ οὐκ ἐμαυτῷ γ'· εἰ δὲ σοί, σὺ τοῦτ' ἔρα.
- ΙΦ. Τροίαν ἴσως οἶσθ', ἥς ἀπανταχοῦ λόγος.

- ΟΡ. ὥς μήποτ' ὄφελόν γε μηδ' ἰδὼν ὄναρ.
 ΙΦ. φασὶν νιν οὐκέτ' οὔσαν οἷχεσθαι δορί.
 ΟΡ. ἔστιν γὰρ οὕτως οὐδ' ἄκραντ' ἡκούσατε. 520
 ΙΦ. Ἑλένη δ' ἀφῖκται δῶμα Μενέλεω πάλιν;
 ΟΡ. ἦκει, κακῶς γ' ἐλθοῦσα τῶν ἐμῶν τινη.
 ΙΦ. καὶ ποῦ 'στι; κάμοι γάρ τι προυφείλει κακόν.
 ΟΡ. Σπάρτη ξυνοικεῖ τῷ πάρος ξυνευνέτη.
 ΙΦ. ὦ μῖσος εἰς Ἑλληνας, οὐκ ἐμοὶ μόνη. 525
 ΟΡ. ἀπέλαυσα ἀγῶ δὴ τι τῶν κείνης γάμων.
 ΙΦ. νόστος δ' Ἀχαιῶν ἐγένεθ', ὥς κηρύσσεται;
 ΟΡ. ὥς πάνθ' ἅπαξ με συλλαβοῦς' ἀνιστορεῖς.
 ΙΦ. πρὶν γὰρ θανεῖν σε, τοῦδ' ἐπαυρέσθαι θέλω.
 ΟΡ. ἔλεγχ', ἐπειδὴ τοῦδ' ἐράξ· λέξω δ' ἐγώ. 530
 ΙΦ. Κάλχας τις ἦλθε μάντις ἐκ Τροίας πάλιν;
 ΟΡ. ὄλωλεν, ὥς ἦν ἐν Μυκηναίοις λόγος.
 ΙΦ. ὦ πότνι', ὥς εὔ. τί γὰρ Λαέρτου γόνος;
 ΟΡ. οὕτω νενόστηκ' οἶκον, ἔστι δ', ὥς λόγος.
 ΙΦ. ὀλοῖτο, νόστου μήποτ' ἐς πάτραν τυχών. 535
 ΟΡ. μηδὲν κατεύχου· πάντα τάκεινου νοσεῖ.
 ΙΦ. Θετίδος δ' ὁ τῆς Νηρηΐδος ἔστι παῖς ἔτι;
 ΟΡ. οὐκ ἔστιν· ἄλλως λέκτρ' ἔγρημ' ἐν Αὐλίδι.
 ΙΦ. δόλια γάρ, ὥς ἴσασιν οἱ πεπονθότες.
 ΟΡ. τίς εἴ πόθ'; ὥς εὔ πυνθάνη τάφ' Ἑλλάδος. 540
 ΙΦ. ἐκεῖθ' εἰμι· παῖς ἔτ' οὔς' ἀπωλόμην.
 ΟΡ. ὀρθῶς ποθεῖς ἄρ' εἰδέναι τάκει, γύναι.
 ΙΦ. τί δ' ὁ στρατηγός, ὃν λέγουσ' εὐδαιμονεῖν;
 ΟΡ. τίς; οὐ γὰρ ὃν γ' ἐγῶδα τῶν εὐδαιμόνων.
 ΙΦ. Ἀτρέως ἐλέγετο δὴ τις Ἀγαμέμνων ἀναξ. 545
 ΟΡ. οὐκ οἶδ'· ἄπελθε τοῦ λόγου τούτου, γύναι.
 ΙΦ. μὴ πρὸς θεῶν, ἀλλ' εἴφ', ἔν' εὐφρανθῶ, ἔξενε.
 ΟΡ. τέθνηχ' ὁ τλήμων, πρὸς δ' ἀπώλεσέν τινα.

- ΙΦ. τέθνηκε; ποία συμφορᾷ; τάλαιν' ἐγώ.
 ΟΡ. τί δ' ἐστέναξας τοῦτο; μῶν προσῆκέ σοι; 550
 ΙΦ. τὸν ὄλβον αὐτοῦ τὸν πάροιθ' ἀναστένω.
 ΟΡ. δεινῶς γὰρ ἐκ γυναικὸς οἴχεται σφαγεῖς.
 ΙΦ. ὦ πανδᾶκρυτος ἡ κτανοῦσα... χῶ θανόν.
 ΟΡ. παῦσαί νυν ἤδη μηδ' ἐρωτήσης πέρα.
 ΙΦ. τοσόνδε γ', εἰ ζῇ τοῦ τάλαιπώρου δάμαρ. 555
 ΟΡ. οὐκ ἔστι· παῖς νιν ὃν ἔτεχ', οὗτος ὤλεσεν.
 ΙΦ. ὦ συνταραχθεὶς οἶκος. ὥς τί δὴ θέλων;
 ΟΡ. πατὴρ θανόντος τήνδε τιμωρούμενος.
 ΙΦ. φεῦ·
 ὥς εὔ κακὸν δίκαιον εἰσεπράξατο.
 ΟΡ. ἄλλ' οὐ τὰ πρὸς θεῶν εὐτυχεῖ δίκαιος ὢν. 560
 ΙΦ. λείπει δ' ἐν οἴκοις ἄλλον Ἀγαμέμνων γόνον;
 ΟΡ. λέλοιπεν Ἠλέκραν γε παρθένον μίαν.
 ΙΦ. τί δέ; σφαγείσης θυγατρὸς ἔστι τις λόγος;
 ΟΡ. οὐδεὶς γε, πλὴν θανοῦσαν οὐχ ὄρᾱν φάος.
 ΙΦ. τάλαιν' ἐκείνη χῶ κτανὼν αὐτὴν πατήρ. 565
 ΟΡ. κακῆς γυναικὸς χάριν ἄχαριν ἀπώλετο.
 ΙΦ. ὁ τοῦ θανόντος δ' ἔστι παῖς Ἀργεὶ πατὴρ;
 ΟΡ. ἔστ', ἄθλιός γε, κοῦδαμοῦ καὶ πανταχοῦ.
 ΙΦ. ψευδεῖς ὄνειροι, χαίρετ'. οὐδὲν ἦτ' ἄρα.
 ΟΡ. οὐδ' οἱ σοφοὶ γε δαίμονες κεκλημένοι 570
 πτηνῶν ὀνείρων εἰσὶν ἀψευδέστεροι.
 πολὺς ταραγμὸς ἐν τε τοῖς θεοῖς ἐνὶ
 καὶν τοῖς βροτείοις. ἐν δὲ λυπεῖται μόνον,
 ὃς οὐκ ἄφρων ὢν μάντεων πεισθεὶς λόγοις
 ὄλωλεν — ὥς ὄλωλε τοῖσιν εἰδόσιν. 575
 ΧΟ. φεῦ φεῦ· τί δ' ἡμεῖς οἳ τ' ἐμοὶ γεννήτορες;
 ἄρ' εἰσὶν; ἄρ' οὐκ εἰσὶ; τίς φράσειεν ἄν;
 ΙΦ. ἀκούσατ'. ἐς γὰρ δὴ τιν' ἤκομεν λόγον,

ὑμῖν τ' ὄνησιν, ὦ ξένοι, σπεύδουσ' ἅμα
 κάμοί· τὸ δ' εὖ μάλιστα γ' οὕτω γίγνεται, 580
 εἰ πᾶσι ταῦτόν προῖχμ' ἀρεσκόντως ἔχει.
 θέλοις ἄν, εἰ σώσαιμί σ', ἀγγεῖλαι τί μοι
 πρὸς Ἄργος ἐλθὼν τοῖς ἐμοῖς ἐκεῖ φίλοις,
 δέλτον τ' ἐνεγκεῖν, ἣν τις οἰκτίρας ἐμὲ
 ἔγραψεν αἰχμάλωτος, οὐχὶ τὴν ἐμὴν 585
 φονέα νομίζων χειῖρα, τοῦ νόμου δ' ὑπο
 θνήσκειν τὰ τῆς θεοῦ, τάδε δίκαι' ἡγουμένης;
 οὐδένα γὰρ εἶχον ὅστις ἀγγεῖλαι μολῶν
 ἐς Ἄργος αὖθις τάς τ' ἐμὰς ἐπιστολάς
 πέμψειε σωθεὶς τῶν ἐμῶν φίλων τινί. 590
 σὺ δ' — εἴ γάρ, ὥς ἔοικας, οὔτε δυσγενὴς
 καὶ τὰς Μυκῆνας οἶσθα χοῦς κἀγὼ θέλω —
 σώθητι, καὶ σὺ μισθὸν οὐκ αἰσχροὺς λαβών,
 κούφων ἕκατι γραμμάτων σωτηρίαν.
 οὗτος δ', ἐπεὶ περ πόλις ἀναγκάζει τάδε, 595
 θεῶ γενέσθω θῦμα χωρισθεὶς σέθεν.
 OP. καλῶς ἔλεξας τᾶλλα πλὴν ἓν, ὦ ξένη·
 τὸ γὰρ σφαγῆναι τόνδ' ἐμοὶ βάρος μέγα.
 ὁ ναυστολῶν γάρ εἰμ' ἐγὼ τὰς συμφοράς,
 οὗτος δὲ συμπλεῖ τῶν ἐμῶν μόχθων χάριν. 600
 οὐκ οὐκ δίκαιον ἐπ' ὀλέθρῳ τῷ τοῦδ' ἐμὲ
 χάριν τίθεσθαι καὐτὸν ἐκδῦναι κακῶν.
 ἀλλ' ὥς γενέσθω· τῷδε μὲν δέλτον δίδου·
 πέμψει γὰρ Ἄργος, ὥστε σοι καλῶς ἔχειν·
 ἡμᾶς δ' ὁ χρῆζων κτεινέτω. τὰ τῶν φίλων 605
 αἰσχιστον ὅστις καταβαλὼν ἐς ξυμφορὰς
 αὐτὸς σέσωσται. τυγχάνει δ' ὅδ' ὢν φίλος,
 ὃν οὐδὲν ἥσσον ἢ 'μὲ φῶς ὀρᾶν θέλω.
 IF. ὦ λῆμ' ἄριστον, ὥς ἀπ' εὐγενοῦς τινοῦ

- πέμψω πρὸς Ἄργος, ὃν μάλιστ' ἐγὼ φιλῶ, 640
καὶ δέλτος αὐτῷ ζῶντας οὓς δοκεῖ θανεῖν
λέγουσα πιστὰς ἡδονὰς ἀπαγγελεῖ.
- ΧΟ. κατόλοφύρομαι σὲ τῶν χερνίβων
ῥάνισι μελόμενον αἵμακταῖς. 645
- ΟΡ. οἶκτος γὰρ οὐ ταῦτ', ἀλλὰ χαίρετ', ὦ ξένοι.
ΧΟ. σὲ δὲ τύχας μάκαρος, ὦ
νεανία, σεβόμεθ', ἐς
πάτρην ὅτι ποτ' ἐπεμβάσῃ.
- ΠΥ. ἄζηλά τοι φίλοισι, θνησκόντων φίλων. 650
ΧΟ. ὦ σχέτλιοι πομπαί.
φεῦ φεῦ, διόλλυσαι.
αἰαῖ αἰαῖ. πότερος ὁ μᾶλλον;
ἔτι γὰρ ἀμφίλογα δίδυμα μέμονε φρήν, 655
σὲ πάρος ἢ σὲ ἀναστενάξω γόοις.
- ΟΡ. Πυλάδῃ, πέπονθας ταῦτὸ πρὸς θεῶν ἐμοί;
ΠΥ. οὐκ οἶδ' ἐρωτᾷς οὐ λέγειν ἔχοντά με.
ΟΡ. τίς ἐστὶν ἡ νεᾶνις; ὥς Ἑλληνικῶς
ἀνῆρεθ' ἡμᾶς τοὺς τ' ἐν Ἰλίῳ πόνους 660
νόστον τ' Ἀχαιῶν τόν τ' ἐν οἰωνοῖς σοφὸν
Κάλχαντ' Ἀχιλλέως τ' ὄνομα, καὶ τὸν ἄθλιον
Ἀγαμέμνον' ὥς ὦκτιρ' ἀνθρώπα τέ με
γυναῖκα παῖδάς τ'. ἔστιν ἡ ξένη γένος 665
ἐκεῖθεν Ἀργεῖα τις· οὐ γὰρ ἄν ποτε
δέλτον τ' ἐπεμπε καὶ τὰδ' ἐξεμάνθανεν,
ὥς κοινὰ πράσσουσ', Ἄργος εἰ πράσσει καλῶς.
- ΠΥ. ἔφθης με μικρόν· ταῦτά δὲ φθάσας λέγεις,
πλὴν ἔν· τὰ γὰρ τῶν βασιλέων παθήματα 670
ἴσασι πάντες, ὧν ἐπιστροφή τις ἦν.
ἀτὰρ διῆλθον χᾶτερον λόγον τινά.
ΟΡ. τίν; ἐς τὸ κοινὸν δοὺς ἄμεινον ἂν μάθοις.

- ΠΥ **†** αἰσχρὸν θανόντος σοῦ βλέπειν ἡμᾶς φάος·
κοινῇ τ' ἐπλευσα, δεῖ με καὶ κοινῇ θανεῖν. 675
καὶ δειλίαν γὰρ καὶ κάκην κεκτῆσομαι
Ἄργει τε Φωκέων τ' ἐν πολυπτύχῳ χθονί,
δόξω δὲ τοῖς πολλοῖσι — πολλοὶ γὰρ κακοὶ —
προδοῦς σεσῶσθαί σ' αὐτὸς εἰς οἴκους μόνος,
ἣ καὶ φονεύσας ἐπὶ νοσοῦσι δώμασι. 680
ράψαι μόρον σοι σῆς τυραννίδος χάριν,
ἐγκληρον ὡς δὴ σὴν κασιγνήτην γαμῶν.
ταῦτ' οὖν φοβοῦμαι καὶ δι' αἰσχύνης ἔχω,
κοῦκ ἔσθ' ὅπως οὐ χρή συνεκπνεῦσαι μέ σοι
καὶ σὺν σφαγῆναι καὶ πυρωθῆναι δέμας, 685
²⁰¹ φίλον γεγῶτα καὶ φοβούμενον ψόγον. **†**
ΟΡ. εὐφημα φώνει· τὰμὰ δεῖ φέρειν κακά,
ἀπλᾶς δὲ λύπας ἐξόν, οὐκ οἶσω διπλᾶς.
ὁ γὰρ σὺ λυπρὸν κάπρνείδιστον λέγεις,
ταῦτ' ἔστιν ἡμῖν, εἴ σε συμμοχθοῦντ' ἐμοὶ 690
κτενῶ· τὸ μὲν γὰρ εἰς ἔμ' οὐ κακῶς ἔχει,
πράσσονθ' ἃ πράσσω πρὸς θεῶν, λῦσαι βίον.
σὺ δ' ὀλβιὸς τ' εἶ, καθαρὰ τ', οὐ νοσοῦντ' ἔχεις
μέλαθρ', ἐγὼ δὲ δυσσεβῇ καὶ δυστυχῇ.
σωθεὶς δέ, παῖδας ἐξ ἐμῆς ὁμοσπόρου 695
κτησάμενος, ἦν ἔδωκά σοι δάμαρτ' ἔχειν —
ὄνομά τ' ἐμοῦ γένοιτ' ἄν, οὐδ' ἅπαις δόμος
πατρῴος οὐμὸς ἐξαλειφθεῖη ποτ' ἄν. **†**
ἀλλ' ἔρπε καὶ ζῇ καὶ δόμους οἶκει πατρός. —
ὅταν δ' ἐς Ἑλλάδ' ἱπιπὼν τ' Ἄργος μόλῃς, 700
πρὸς δεξιᾶς σε τῆσδ' ἐπισκῆπτω τάδε·
τύμβον τε χῶσον κἀπίθες μνημεῖά μοι,
καὶ δάκρυ' ἀδελφῇ καὶ κόμας δότω τάφω.
ἄγγελλε δ' ὡς ὅλωλ' ὑπ' Ἀργείας τινὸς

- γυναικός, ἀμφὶ βωμὸν ἀγνισθεὶς φόνῳ. 705
καὶ μὴ προδοῖς μου τὴν κασιγνήτην ποτέ,
ἔρημα κήδη καὶ δόμους ὀρῶν πατρός.
καὶ χαῖρ'· ἐμῶν γὰρ φίλτατόν σ' ἡῦρον φίλων,
ὦ συγκυναγὲ καὶ συνεκτραφεὶς ἐμοί,
ὦ πόλλ' ἐνεγκὼν τῶν ἐμῶν ἄλγῃ κακῶν.
ἡμᾶς δ' ὁ Φοῖβος μάντις ὦν ἐψεύσατο· ^{ἡμᾶς δ' ὁ Φοῖβος μάντις ὦν ἐψεύσατο· 710}
τέχνην δὲ θέμενος ὡς προσώταθ' Ἑλλάδος
ἀπήλασ', αἰδοῖ τῶν πάρος μαντευμάτων.
ὦ πάντ' ἐγὼ δούς τὰμὰ καὶ πεισθεὶς λόγοις,
μητέρα κατακτάς αὐτὸς ἀνταπόλλυμαι. 715
ΠΥ. ἔσται τάφος σοι, καὶ κασιγνήτης λέχος
οὐκ ἂν προδοίην, ὦ τάλας, ἐπεὶ σ' ἐγὼ
θανόντα μᾶλλον ἢ βλέπονθ' ἔξω φίλον.
ἀτὰρ τὸ τοῦ θεοῦ σ' οὐ διέφθορέν γέ πω
μάντευμα· καίτοι γ' ἐγγὺς ἔστηκας φόνου. 720
ἀλλ' ἔστιν, ἔστιν ἢ λίαν δυσπραξία
λίαν διδοῦσα μεταβολάς, ὅταν τύχη.
ΟΡ. σίγα· τὰ Φοῖβου δ' οὐδὲν ὠφελεῖ μ' ἔπη·
γυνὴ γὰρ ἦδε δωμάτων ἔξω περᾶ.
ΙΦ. ἀπέλθεθ' ὑμεῖς καὶ παρευτρεπίζετε 725
τᾶνδον μολῶντες τοῖς ἑφεστῶσι σφαγῇ.
δέλτου μὲν αἶδε πολύθυροί διαπτυχαί,
ξένοι, πάρεσιν· ἃ δ' ἐπὶ τοῖσδε βούλομαι,
ἀκούσατ'· οὐδεὶς αὐτὸς ἐν πόνοις τ' ἀνὴρ
ὅταν τε πρὸς τὸ θάρσος ἐκ φόβου πέσῃ. 730
ἐγὼ δὲ ταρβῶ μὴ ἀπονοστήσας χθονὸς
θῆται παρ' οὐδὲν τὰς ἐμὰς ἐπιστολάς
ὁ τήνδε μέλλων δέλτον εἰς Ἄργος φέρειν·
ΟΡ. τί δῆτα βούλη; τίνος ἀμηχανεῖς πέρι;
ΙΦ. ὄρκιον δότω μοι τάσδε πορθμεύσειν γραφάς 735

- πρὸς Ἄργος, οἷσι βούλομαι πέμψαι φίλων.
- ΟΡ. ἢ κἀντιδώσεις τῷδε τοὺς αὐτοὺς λόγους;
- ΙΦ. τί χρῆμα δράσειν ἢ τί μὴ δράσειν; λέγε.
- ΟΡ. ἐκ γῆς ἀφήσειν μὴ θανόντα βαρβάρου.
- ΙΦ. δίκαιον εἶπας· πῶς γὰρ ἀγγεῖλειεν ἄν; 740
- ΟΡ. ἢ καὶ τύραννος ταῦτα συγχωρήσεται;
- ΙΦ. ναί.
- πεῖσω σφε, καὶ τὴ ναὸς εἰσβήσω σκάφος.
- ΟΡ. ὅμνυ· σὺ δ' ἔξαρχ' ὅρκον ὅστις εὐσεβής.
- ΙΦ. δῶσω, λέγειν χρή, τήνδε τοῖσι σοῖς φίλοις.
- ΠΥ. τοῖς σοῖς φίλοισι γράμματ' ἀποδώσω τάδε. 745
- ΙΦ. κἀγὼ δὲ σώσω κυανέας ἔξω πέτρας.
- ΠΥ. τίν' οὖν ἐπῆμνυς τοισίδ' ὅρκιον θεῶν;
- ΙΦ. Ἄρτεμιν, ἐν ἧσπερ δώμασιν τιμὰς ἔχω.
- ΠΥ. ἐγὼ δ' ἀνακτά γ' οὐρανοῦ, σεμνὸν Δία.
- ΙΦ. εἰ δ' ἐκλιπὼν τὸν ὅρκον ἀδικοίης ἐμέ; 750
- ΠΥ. ἄνοστος εἶην· τί δὲ σὺ, μὴ σώσασά με;
- ΙΦ. μήποτε κατ' Ἄργος ζῶσ' ἔχνος θείην ποδός.
- ΠΥ. ἄκουε δὴ νυν ὃν παρήλθομεν λόγον.
- ΙΦ. ἀλλ' οὐτις ἔστ' ἄκαιρος, ἦν καλῶς ἔχη.
- ΠΥ. ἐξαίρετόν μοι δὸς τόδ'· ἦν τι ναῦς πάθῃ 755
 χῆ δέλτος ἐν κλύδωνι χρημάτων μέτα
 ἀφάνης γένηται, σῶμα δ' ἐκσώσω μόνον,
 τὸν ὅρκον εἶναι τὸνδε μήκέτ' ἔμπεδον.
- ΙΦ. ἀλλ' οἶσθ' ὃ δράσω; πολλὰ γὰρ πολλῶν κυρεῖ·
 τάνόντα κἀγγεγραμμέν' ἐν δέλτου πτυχαῖς 760
 λόγῳ φράσω σοι πάντ' ἀπαγγεῖλαι φίλοις.
 ἐν ἀσφαλεῖ γάρ· ἦν μὲν ἐκσώσης γραφήν,
 αὐτὴ φράσει σιγῶσα τάγγεγραμμένα·
 ἦν δ' ἐν θαλάσῃ γράμματ' ἀφανισθῇ τάδε,
 τὸ σῶμα σώσας τοὺς λόγους σώσεις ἐμοί. 765

- ΠΥ. καλῶς ἔλεξας τῶν τε σῶν ἐμοῦ θ' ὕπερ.
σήμαινε δ' ὅτι χρὴ τάσδ' ἐπιστολάς φέρειν
πρὸς Ἄργος ὅτι τε χρὴ κλύοντά σου λέγειν.
- ΙΦ. ἀγγελλ' Ὀρέστη, παιδί τῷ Ἀγαμέμνονος·
« Ἡ ἴν' Αὐλίδι σφαγεῖς ἐπιστέλλει τάδε 770
ζῶσ' Ἰφιγένεια, τοῖς ἐκεῖ δ' οὐ ζῶσ' ἔτι. . . »
- ΟΡ. ποῦ δ' ἔστ' ἐκείνη; καθθανοῦς ἦκει πάλιν;
- ΙΦ. ἦδ' ἦν ὁρᾷς σύ· μὴ λόγοις ἐκπλησέ με.
« Κόμισαί μ' ἐς Ἄργος, ὦ σύναιμε, πρὶν θανεῖν,
ἐκ βαρβάρου γῆς καὶ μετάστησον θεᾶς 775
σφαγίων, ἐφ' οἷσι ξενοφόνους τιμὰς ἔχω. . . »
- ΟΡ. Πυλάδην, τί λέζω; ποῦ ποτ' ὄνθ' ἠρῆμεθα;
- ΙΦ. « ἦ σοῖς ἀραῖα δώμασιν γενήσομαι,
Ὀρέσθ' », ἴν' αὖθις ὄνομα δις κλύων μάθης.
- ΠΥ. ὦ θεοί.
- ΙΦ. τί τοὺς θεοὺς ἀνακαλεῖς ἐν τοῖς ἐμοῖς; 780
- ΠΥ. οὐδέν· πέραινεν δ' ἐξέβην γὰρ ἄλλοσε.
τάχ' οὐκ ἐρωτῶν σ' εἰς ἄπιστ' ἀφίζομαι.
- ΙΦ. λέγ' οὔνεκ' ἔλαφον ἀντιδοῦσά μου θεᾶ
Ἄρτεμις ἔσωσέ μ', ἦν ἔθυσ' ἐμὸς πατήρ,
δοκῶν ἐς ἡμᾶς ὀξὺ φάσγανον βαλεῖν, 785
ἐς τήνδε δ' ὦκισ' αἶαν. αἶδ' ἐπιστολαί,
τάδ' ἐστὶ τὰν δέλτοις ἐγγεγραμμένα.
- ΠΥ. ὦ ῥαχδίους ὄρκοισι περιβαλοῦσά με,
κάλλιστα δ' ὁμόσας, οὐ πολὺν στήσω χρόνον,
τὸν δ' ὄρκον ὃν κατώμοσ' ἐμπεδώσομεν. 790
ἰδοῦ, φέρω σοι δέλτον ἀποδίδωμί τε,
Ὀρέστα, τῇσδε σῆς κασιγνήτης πάρα.
- ΟΡ. δέχομαι· παρεῖς δὲ γραμμάτων διαπτυχάς,
τὴν ἡδονὴν πρῶτ' οὐ λόγοις αἰρήσομαι.
ὦ φιλάττη μοι σύγγον', ἐκπεπληγμένους 795

- ὅμως σ' ἀπίστῳ περιβαλὼν βραχίονι
 ἐς τέρψιν εἶμι, πυθόμενος θαυμάστ' ἐμοί.
 ΧΟ. ξέν', οὐ δικαίως τῆς θεοῦ τὴν πρόσπολον
 χραίνεις ἀθίκτοις περιβαλὼν πέπλοις χέρα.
 ΟΡ. ὦ συγκασιγνήτη τε καὶ ταυτοῦ πατρός 800
 Ἀγαμέμνονος γεγῶσα, μή μ' ἀποστρέφου,
 ἔχουσ' ἀδελφόν, οὐ δοκοῦσ' ἔξειν ποτέ.
 ΙΦ. ἐγὼ σ' ἀδελφὸν τὸν ἐμόν; οὐ παύσῃ λέγων;
 τὸ δ' Ἄργος αὐτοῦ μεστὸν ἦ τε Ναυπλία.
 ΟΡ. οὐκ ἔστ' ἐκεῖ σός, ὦ τάλαινα, σύγγονος. 805
 ΙΦ. ἀλλ' ἡ Λάκαινα Τυνδαρίς σ' ἐγείνατο;
 ΟΡ. Πέλοπός γε παιδὶ παιδός, οὗ ἔκπεφυκ' ἐγώ.
 ΙΦ. τί φῆς; ἔχεις τι τῶνδ' ἐμοὶ τεκμήριον;
 ΟΡ. ἔχω· πατρώων ἐκ δόμων τι πυνθάνου.
 ΙΦ. οὐκοῦν λέγειν μὲν χρὴ σέ, μανθάνειν δ' ἐμέ. 810
 ΟΡ. λέγοιμ' ἂν ἀκοῇ πρῶτον Ἡλέκτρας τάδε.
 Ἀτρώεω θυέστου τ' οἴσθα γενομένην ἔριν;
 ΙΦ. ἤκουσ' ἃ χρυσῆς ἄρνός ἦν νείκη πέρι.
 ΟΡ. ταῦτ' οὖν ὑφήνασ' οἴσθ' ἐν εὐπῆνοις ὑφαῖς;
 ΙΦ. ὦ φίλτατ', ἐγγὺς τῶν ἐμῶν κάμπτεις φρενῶν. 815
 ΟΡ. εἰκὼ τ' ἐν ἱστοῖς ἡλίου μετάστασιν;
 ΙΦ. ὑφήνα καὶ τόδ' εἶδος εὐμίτοις πλοκαῖς.
 ΟΡ. καὶ λούτρ' ἐς Αὔλιν μητρός ἀνεδέξω πάρα;
 ΙΦ. οἶδ'· οὐ γὰρ ὁ γάμος ἐσθλὸς ὢν μ' ἀφείλετο.
 ΟΡ. τί γάρ; κόμας σὰς μητρὶ δοῦσα σῇ φέρειν; 820
 ΙΦ. μνημεῖά γ' ἀντὶ σώματος τοῦμοῦ τάφῳ.
 ΟΡ. ἃ δ' εἶδον αὐτός, τάδε φράσω τεκμήρια·
 Πέλοπος παλαιὰν ἐν δόμοις λόγχην πατρός,
 ἣν χερσὶ πάλλων παρθένον Πισάτιδα
 ἐκτήσαθ' Ἴπποδάμειαν, Οἰνόμαον κτανών, 825
 ἐν παρθενῶσι τοῖσι σοῖς κεκρυμμένην.

- ΙΦ. ὦ φίλτατ', οὐδὲν ἄλλο, φίλτατος γάρ εἴ,
 ἔχω σ', Ὀρέστα, τηλύγετον χθονὸς ἀπὸ πατρίδος
 Ἀργόθεν, ὦ φίλος. 830
- ΟΡ. καὶ γὰρ σε τὴν θανοῦσαν, ὡς δοξάζεται.
 κατὰ δὲ δάκρυ, κατὰ δὲ γόος ἅμα χαρᾶ
 τὸ σὸν νοτίζει βλέφαρον, ὡσαύτως δ' ἐμόν.
- ΙΦ. τόδ' ἔτι βρέφος
 ἔλιπον ἀγκάλαισι νεαρὸν τροφοῦ 835
 νεαρὸν ἐν δόμοις.
 ὦ κρεῖσσον ἢ λόγοισιν εὐτυχοῦσά μου
 ψυχά, τί φῶ; θαυμάτων
 πέρα καὶ λόγου πρόσω τάδ' ἐπέβα. 840
- ΟΡ. τὸ λοιπὸν εὐτυχοῖμεν ἀλλήλων μέτα.
- ΙΦ. ἄτοπον ἄδονὰν ἔλαβον, ὦ φίλοι·
 δέδοικα δ' ἐκ χερῶν με μὴ πρὸς αἰθέρα
 ἀμπτάμενος φύγη·
 ἰὼ Κυκλωπὶς ἐστία· ἰὼ πατρίς, 845
 Μυκὴνα φίλα,
 χάριν ἔχω ζόας, χάριν ἔχω τροφᾶς,
 ὅτι μοι συνομαίμονα τόνδε δόμοις
 ἐξεθρέψω φάος.
- ΟΡ. γένει μὲν εὐτυχοῖμεν, ἐς δὲ συμφοράς, 850
 ὦ σύγγον', ἡμῶν δυστυχῆς ἔφυ βίος.
- ΙΦ. ἐγὼ δ' ἅ μέλεος, οἷδ', ὅτε φάσγανον
 δέρα θῆκέ μοι μελεόφρων πατήρ.
- ΟΡ. οἷμοι. δοκῶ γὰρ οὐ παρῶν σ' ὀρᾶν ἐκεῖ. 855
- ΙΦ. ἀνυμέναιος, ὦ σύγγον', Ἀχιλλέως
 ἐς κλισίαν λέκτρων
 δολίαν ὅτ' ἀγόμαν·
 παρὰ δὲ βωμὸν ἦν δάκρυα καὶ γόοι. 860
 φεῦ φεῦ χερνίβων τῶν ἐκεῖ.

- ΟΡ. ὦμωξα καὶ γὰρ τόλμαν ἦν ἔτλη πατήρ.
 ΙΦ. ἀπάτορα πατέρα, πότμον ἀποτμον ἔλαχον.
 ἄλλα δ' ἐξ ἄλλων κυρεῖ 865
 δαίμονος τύχα τινός. ✕ 867
- ΟΡ. εἰ σὸν γ' ἀδελφόν, ὦ τάλαινα, ἀπώλεσας. . . 866
 ΙΦ. ὦ μελέα δεινᾶς τόλμας. δεῖν' ἔτλαν
 δεῖν' ἔτλαν, ὦμοι σύγγονε, παρὰ δ' ὀλίγον 870
 ἀπέφυγες ὄλεθρον ἀνόσιον ἐξ ἐμᾶν
 δαῖχθεις χερῶν.
 ἂ δ' ἐπ' αὐτοῖσι τίς τελευτά;
 τίς τύχα μοι συγκυρήσει;
 τίνα σοι πόρον εὐρομένα 875
 πάλιν ἀπὸ πόλεως, ἀπὸ φόνου πέμψω
 πατρίδ' ἐς Ἀργεῖαν,
 πρὶν ἐπὶ ξίφος αἷματι σῶ πελάσαι; 880
 τόδε τόδε σὸν, ὦ μελέα ψυχά,
 χρέος ἀνευρίσκειν.
 πότερον κατὰ χέρσον, οὐχὶ ναῖ. . . ;
 ἀλλὰ ποδῶν ῥιπᾶ 885
 θανάτῳ πελάσεις ἄρα βάρβαρα φῦλα
 καὶ δι' ὁδοὺς ἀνόδους στείχων· διὰ κυανέας μὴν
 στενοπόρου πέτρας μακρὰ κέλευθα να- 890
 τοῖσιν δρασμοῖς.
 τάλαινα, τάλαινα.
 τίς ἄρ' οὖν, τάλαν, ἧ θεὸς ἧ βροτὸς ἧ 895
 τί τῶν ἀδοκήτων
 πόρον ἄπορον ἐξανύσας, δυοῖν
 δυοῖν τοῖν μόνοιιν Ἀτρεΐδαιν φανεῖ
 κακῶν ἐκλυσιν;
 ΧΟ. ἐν τοῖσι θαυμαστοῖσι καὶ μύθων πέρα 900
 τάδ' εἶδον αὐτὴ κοῦ κλύουσ' ἀπαγγελῶ.

- ΠΥ. τὸ μὲν φίλους ἐλθόντας εἰς ὄψιν φίλων,
 Ὀρέστα, χειρῶν περιβολὰς εἰκὸς λαβεῖν·
 λήξαντα δ' οἴκτων κάπ' ἐκεῖν' ἐλθεῖν χρεῶν,
 ὅπως τὸ κλεινὸν ὄνομα τῆς σωτηρίας 905
 λαβόντες ἐκ γῆς βησόμεσθα βαρβάρου.
 σοφῶν γὰρ ἀνδρῶν ταῦτα, μὴ ἔκβάντας τύχης,
 καιρὸν λαβόντας, ἡδονὰς ἄλλας λαβεῖν.
- ΟΡ. καλῶς ἔλεξας· τῇ τύχῃ δ' οἶμαι μέλειν
 τοῦδε ζὺν ἡμῖν· ἦν δέ τις πρόθυμος ᾗ, 910
 σθένειν τὸ θεῖον μᾶλλον εἰκότως ἔχει.
- ΙΦ. μηδὲν μ' ἐπίσχη γ'· οὐδ' ἀποστήσει λόγου
 πρῶτον πυθέσθαι τίνα ποτ' Ἠλέκτρα πότμον
 εἴληχε βιότου· φίλα γὰρ ἔστε πάντ' ἐμοί.
- ΟΡ. τῷδε ξυνοικεῖ βίον ἔχουσ' εὐδαίμονα. 915
- ΙΦ. οὗτος δὲ ποδαπὸς καὶ τίνος πέφυκε παῖς;
- ΟΡ. Στρόφιος ὁ Φωκεὺς τοῦδε κληΐζεται πατήρ.
- ΙΦ. ὁ δ' ἐστί γ' Ἀτρέως θυγατρός, ὁμογενὲς ἐμός;
- ΟΡ. ἀνεψιός γε, μόνος ἐμοὶ σαφὲς φίλος.
- ΙΦ. οὐκ ἦν τόθ' οὗτος, ὅτε πατὴρ ἔκτεινέ με. 920
- ΟΡ. οὐκ ἦν· χρόνον γὰρ Στρόφιος ἦν ἅπαις τινά.
- ΙΦ. χαῖρ', ὦ πόσις μοι τῆς ἐμῆς ὁμοσπόρου.
- ΟΡ. κάμὸς γε σωτήρ, οὐχὶ συγγενὲς μόνον.
- ΙΦ. τὰ δεινὰ δ' ἔργα πῶς ἔτλης μητρὸς πέρι;
- ΟΡ. σιγῶμεν αὐτά· πατρὶ τιμωρῶν ἐμῷ. 925
- ΙΦ. ἡ δ' αἰτία τίς ἀνθ' ὅτου κτείνει πόσιν;
- ΟΡ. ἕα τὰ μητρός· οὐδὲ σοὶ κλύειν καλόν.
- ΙΦ. σιγῶ· τὸ δ' Ἄργος πρὸς σέ νῦν ἀποβλέπει;
- ΟΡ. Μενέλαος ἄρχει· φυγάδες ἐσμέν ἐκ πάτρας.
- ΙΦ. οὐ πού νοσοῦντας θεῖος ὕβρισεν δόμους; 930
- ΟΡ. οὐκ, ἀλλ' Ἐρινύων δεῖμά μ' ἐκβάλλει χθονός.
- ΙΦ. ταῦτ' ἄρ' ἐπ' ἀκταῖς κἀνθάδ' ἡγγέλης μανείς;

- ΟΡ. ὥφθην οὐ νῦν πρῶτον ὄντες ἄθλιοι.
 ΙΦ. ἔγνωκα μητρός σ' οὐνεκ' ἡλάστρουν θεαί.
 ΟΡ. ὥσθ' αἵματηρὰ στόμι' ἐπεμβλαεῖν ἐμοί. 935
 ΙΦ. τί γάρ ποτ' ἐς γῆν τήνδ' ἐπόρθμευσας πόδα;
 ΟΡ. Φοίβου κελυσθεὶς θεσφάτοις ἀφικόμην.
 ΙΦ. τί χρῆμα δράσειν; ῥητὸν ἢ σιγῶμενον;
 ΟΡ. λέγοιμ' ἄν· ἀρχαὶ δ' αἶδε μοι πολλῶν πόνων.
 ἐπεὶ τὰ μητρός ταῦθ' ἃ σιγῶμεν κακὰ 940
 ἐς χεῖρας ἤλθε, μεταδρομαῖς Ἐρινύων
 ἡλαυνόμεσθα φυγάδες, ἔστε μοι πόδα
 ἐς τὰς Ἀθήνας δῆτ' ἔπεμψε Λοξίας,
 δίκην παρασχεῖν ταῖς ἀνωνύμοις θεαῖς.
 ἔστιν γὰρ ὁσία ψῆφος, ἣν Ἄρει ποτὲ 945
 Ζεὺς εἶσατ' ἔκ του δὴ χερῶν μιάσματος.
 ἐλθὼς δ' ἐκεῖσε... πρῶτα μὲν μ' οὐδεὶς ξένων
 ἐκὼν ἐδέξαθ', ὡς θεοῖς στυγούμενον·
 οἱ δ' ἔσχον αἰδῶ, ξένια μονοτράπεζά μοι
 παρέσχον, οἴκων ὄντες ἐν ταῦτῳ στέγει, 950
 σιγῇ δ' ἐτεκτῆναντ' ἀπόφθεγκτόν μ', ὅπως
 δαιτὸς γενοίμην πώματός τ' αὐτῶν δίχα·
 ἐς δ' ἄγγος ἴδιον ἶσον ἅπασι βακχίου
 μέτρομα πληρώσαντες εἶχον ἡδονήν.
 κἀγὼ 'ξελέγξιαι μὲν ξένους οὐκ ἡξίουں, 955
 ἡλγουν δὲ σιγῇ κἀδόκουν οὐκ εἰδέναι,
 μέγα στενάζων, οὐνεκ' ἢ μητρός φονεύς.
 κλύω δ' Ἀθηναίοισι τὰμὰ δυστυχῇ
 τελετὴν γενέσθαι, κατὰ τὸν νόμον μένειν,
 χοῆρες ἄγγος Παλλάδος τιμᾶν λεών. 960
 ὥς δ' εἰς Ἄρειον ὄχθον ἦκον, ἐς δίκην
 ἔστην, ἐγὼ μὲν θάτερον λαβὼν βάθρον,
 τὸ δ' ἄλλο πρέσβειρ' ἥπερ ἦν Ἐρινύων.

εἰπὼν δ' ἀκούσας θ' αἵματος μητρὸς πέρι
 Φοῖβός μ' ἔσωσε μαρτυρῶν, ἴσας δέ μοι 965
 ψήφους διηρίθμησε Παλλὰς ὠλένη.
 νικῶν δ' ἀπῆρα φόνια πειρατήρια.
 ὅσαι μὲν οὖν ἔζοντο πεισθεῖσαι δίκη,
 ψῆφον παρ' αὐτὴν ἱερὸν ὠρίσαντ' ἔχειν·
 ὅσαι δ' Ἐρινύων οὐκ ἐπέισθησαν νόμῳ, 970
 δρόμοις ἀνιδρύτοισιν ἡλάστρουν μ' αἰεί,
 ἕως ἐς ἀγνὸν ἦλθον αὖ Φοιβου πέδον,
 καὶ πρόσθεν ἀδύτων ἐκταθείς, νῆστις βορᾶς,
 ἐπώμοσ' αὐτοῦ βίον ἀπορρήξειν θανάων,
 εἰ μὴ με σώσοι Φοῖβος, ὅς μ' ἀπώλεσεν. 975
 ἐντεῦθεν αὐδὴν τρίποδος ἐκ χρυσοῦ λακῶν
 Φοῖβός μ' ἔπεμψε δεῦρο, διοπετὲς λαβεῖν
 ἄγαλμ' Ἀθηνῶν τ' ἐγκαθιδρῦσαι χθονί.

ἀλλ' ἦνπερ ἡμῖν ὥρισεν σωτηριαν,
 σύμπραξον. ἦν γὰρ θεᾶς κατάσχωμεν βρέτας, 980
 μανιῶν τε λήξω καὶ σὲ πολυκώπῳ σκάφει
 στείλας Μυκῆναις ἐγκαταστήσω πάλιν.
 ἀλλ' ὦ φιληθεῖς, ὦ κασίγνητον κᾶρα,
 σῶσον πατρῶον οἶκον, ἔκσωσον δ' ἐμέ·
 ὥς τᾶμ' ὄλωλε πάντα καὶ τὰ Πελοπιδῶν, 985
 οὐράνιον εἰ μὴ ληψόμεσθα θεᾶς βρέτας.

- XO. δεινὴ τις ὀργὴ δαιμόνων ἐπέζεσε
 τὸ Ταντάλειον σπέρμα διὰ πόνων τ' ἄγει.
 IF. τὸ μὲν πρόθυμον, πρίν σε δεῦρ' ἐλθεῖν, ἔχω 990
 Ἄργει γενέσθαι καὶ σέ, σύγγον', εἰσιδεῖν.
 θέλω δ' ἅπερ σύ, σέ τε μεταστῆσαι πόνων
 νοσοῦντά τ' οἶκον, οὐχὶ τῷ κτανόντι με
 θυμουμένη, πατρῶον ὀρθῶσαι· θέλω·
 σφαγῆς τε γὰρ σῆς χεῖρ' ἀπαλλάξαιμεν ἄν

- σώσαιμί τ' οἴκους· τὴν θεὸν δ' ὅπως λάθω 995
 δέδοικα καὶ τύραννον, ἥνίκ' ἂν κενὰς
 κρηπῖδας εὖρη λαΐνας ἀγάλματος.
 πῶς δ' οὐ θανοῦμαι; τίς δ' ἔνεστί μοι λόγος;
 ἀλλ' εἰ μὲν ἓν τι ταῦθ' ὁμοῦ γενήσεται,
 ἄγαλμά τ' οἴσεις καὶ μ' ἐπ' εὐπρύμνου νεῶς 1000
 ἄξεις, τὸ κινδύνεμα γίγνεται καλόν·
 τούτου δὲ χωρισθεῖς... ἐγὼ μὲν ὄλλυμαι,
 σὺ δ' ἂν τὸ σαυτοῦ θέμενος εὖ νόστου τύχοις.
 οὐ μὴν τι φεύγω γ', οὐδέ σ' εἰ θανεῖν χρεῶν
 σώσασαν· οὐ γὰρ ἄλλ' ἀνὴρ μὲν ἐκ δόμων 1005
 θανῶν ποθεινός, τὰ δὲ γυναικὸς ἀσθενῇ.
- ΟΡ. οὐκ ἂν γενοίμην σοῦ τε καὶ μητρὸς φονεὺς·
 ἄλλος τὸ κείνης αἵμα· κοινόφρων δὲ σοὶ
 καὶ ζῆν θέλοιμ' ἂν καὶ θανῶν λαχεῖν ἴσον.
 ἄξω δὲ σ', ἥνπερ καὶ τὸς ἐνταυθοῖ περῶ, 1010
 πρὸς οἶκον, ἢ σοῦ κατθανῶν μενῶ μέτα.
 γνώμης δ' ἄκουσον· εἰ πρόσαντες ἦν τόδε
 Ἀρτέμιδι, πῶς ἂν Λοξίας ἐθέσπισε
 κομίσαι μ' ἄγαλμα θεᾶς πόλισμ' ἐς Παλλάδος

 καὶ σὸν πρόσωπον εἰσιδεῖν; ἅπαντα γὰρ 1015
 συνθεὶς τὰδ' εἰς ἓν νόστον ἐλπίζω λαβεῖν.
- ΙΦ. πῶς οὖν γένοιτ' ἂν ὥστε μὴθ' ἡμᾶς θανεῖν,
 λαβεῖν θ' ἃ βουλόμεσθα; τῇδε γὰρ νοσεῖ
 νόστος πρὸς οἴκους· ἡ δὲ βούλησις πάρα.
- ΟΡ. ἄρ' ἂν τύραννον διολέσαι δυνάιμεθ' ἂν; 1020
- ΙΦ. δεινὸν τόδ' εἶπας, ξενοφονεῖν ἐπήλυδας.
- ΟΡ. ἀλλ', εἰ σὲ σώσει κάμῃ, κινδυνευτέον.
- ΙΦ. οὐκ ἂν δυνάιμην· τὸ δὲ πρόθυμον ἦν εσα.
- ΟΡ. τί δ', εἴ με ναῶ τῷδε κρύψειας λάθρα;

- ΙΦ. ὥς δὴ σκότον λαβόντες ἐκσωθεῖμεν ἄν ; 1025
 ΟΡ. κλεπτῶν γὰρ ἡ νύξ, τῆς δ' ἀληθείας τὸ φῶς.
 ΙΦ. εἴς' ἔνδον ἱεροὶ φύλακες, οὓς οὐ λήσομεν.
 ΟΡ. οἷμοι διεφθάρμεσθα· πῶς σωθεῖμεν ἄν ;
 ΙΦ. ἔχειν δοκῶ μοι καινὸν ἐξεύρημά τι.
 ΟΡ. ποῖόν τι; δόξης μετάδος, ὥς καγὼ μάθω. 1030
 ΙΦ. ταῖς σαῖς ἀνίαις χρήσομαι σοφίσμασι.
 ΟΡ. δειναὶ γὰρ αἱ γυναῖκες εὐρίσκειν τέχνας.
 ΙΦ. φονέα σε φήσω μητρὸς ἐξ Ἀργους μολεῖν.
 ΟΡ. χρῆσαι κακοῖσι τοῖς ἐμοῖς, εἰ κερδανεῖς.
 ΙΦ. ὥς οὐ θέμις γε λέξομεν θύειν θεῶ. 1035
 ΟΡ. τίν' αἰτίαν ἔχουσ'; ὑποπτεύω τι γάρ.
 ΙΦ. οὐ καθαρὸν ὄντα· τὸ δ' ὅσιον δώσω φόβῳ.
 ΟΡ. τί δῆτα μᾶλλον θεῶς ἄγαλμ' ἀλίσκεται;
 ΙΦ. πόντου σε πηγαῖς ἀγνίσαι βουλήσομαι.
 ΟΡ. ἔτ' ἐν δόμοισι βρέτας, ἐφ' ᾧ πεπλεύκαμεν. 1040
 ΙΦ. κάκεινο νίψαι, σοῦ θιγόντος ὥς, ἐρῶ.
 ΟΡ. ποῖ δῆτα; πόντου νοτερόν εἴπας ἐκβολον;
 ΙΦ. οὗ ναῦς χαλινοῖς λινοδέτοις ὀρμεῖ σέθεν.
 ΟΡ. σὺ δ' ἢ τις ἄλλος ἐν χεροῖν οἷσει βρέτας;
 ΙΦ. ἐγὼ· θιγεῖν γὰρ ὅσιόν ἐστ' ἐμοὶ μόνη. 1045
 ΟΡ. Πυλάδης δ' ὅδ' ἡμῖν ποῦ τετάσσεται πόνου;
 ΙΦ. ταυτὸν χεροῖν σοὶ λέσσεται μίασμ' ἔχειν.
 ΟΡ. λάθρα δ' ἀνακτος ἢ εἰδότος δράσεις τάδε;
 ΙΦ. πείσασα μύθοις· οὐ γὰρ ἂν λάθοιμι γε.
 ΟΡ. καὶ μὴν νεῶς γε πίτυλος εὐήρης πάρα. 1050
 ΙΦ. σοὶ δὴ μέλειν χρή τ' ἄλλ' ὅπως ἔξει καλῶς.
 ΟΡ. ἐνὸς μόνου δεῖ, τάσδε συγκρῦψαι τάδε.
 ἀλλ' ἀντίαζε καὶ λόγους πειστηρίους
 εὕρισκ'· ἔχει τοι δύναμιν εἰς οἶκτον γυνή.
 τὰ δ' ἄλλ' ἴσως — ἅπαντα συμβαίη καλῶς. 1055

- ΙΦ. ὦ φίλταται γυναῖκες, εἰς ὑμᾶς βλέπω,
καὶ τᾶμ' ἐν ὑμῖν ἐστὶν ἢ καλῶς ἔχειν
ἢ μηδὲν εἶναι καὶ στερηθῆναι πάτρας
φίλου τ' ἀδελφοῦ φιλάτης τε συγγόνου.
καὶ πρῶτα μὲν μοι τοῦ λόγου τάδ' ἀρχέτω· 1060
γυναῖκές ἐσμεν, φιλόφρον ἀλλήλαις γένος
σφύζειν τε κοινὰ πράγματ' ἀσφαλέσταται.
σιγήσαθ' ἡμῖν καὶ συνεκπονήσατε
φυγᾶς. καλὸν τοι γλῶσσ' ὅτῳ πιστὴ παρῇ.
ὁρᾶτε δ' ὡς τρεῖς μία τύχη τοὺς φιλάτους, 1065
ἢ γῆς πατρώας νόστος ἢ θανεῖν, ἔχει.
σωθεῖσα δ', ὡς ἂν καὶ σὺ κοινωνῆς τύχης,
σώσω σ' ἐς Ἑλλάδ'. ἀλλὰ πρὸς σε δεξιᾶς
σέ καὶ σέ ἱκνοῦμαι, σέ δὲ φίλης παρηίδος,
γονάτων τε καὶ τῶν ἐν δόμοισι φιλάτων 1070
μητρὸς πατρὸς τε καὶ τέκνων ὅτῳ κυρεῖ.
τί φατέ; τίς ὑμῶν φησιν ἢ τίς οὐ θέλειν —
φθέγξασθε — ταῦτα; μὴ γὰρ αἰνουσῶν λόγους
ὄλωλα κἀγὼ καὶ κασίγνητος τάλας.
- ΧΟ. θάρσει, φίλῃ δέσποινα, καὶ σφύζου μόνον· 1075
ὡς ἔκ γ' ἐμοῦ σοι πάντα σιγηθήσεται —
ἴστω μέγας Ζεὺς — ὦν ἐπισκῆπτεις πέρι.
- ΙΦ. ὄναισθε μύθων καὶ γένοισθ' εὐδαίμονες.
σὸν ἔργον ἤδη καὶ σὸν ἐσβαίνειν δόμους·
ὡς αὐτίχ' ἤξει τῇσδε κοίρανος χθονός, 1080
θυσίαν ἐλέγχων, εἰ κατείργασται, ξένων.
ὦ πότνι', ἥπερ μ' Αὐλίδος κατὰ πτυχᾶς
δεινῆς ἔσωσας ἐκ πατροκτόνου χερρός,
σῶσόν με καὶ νῦν τούσδε τ'· ἢ τὸ Λοξίου
οὐκέτι βροτοῖσι διὰ σέ ἐτήτυμον στόμα. 1085
ἀλλ' εὐμενῆς ἐκβηθι βαρβάρου χθονός

ἐς τὰς Ἀθήνας· καὶ γὰρ ἐνθάδ' οὐ πρόπει
ναίειν, παρόν σοι πόλιν ἔχειν εὐδαίμονα. X

ΧΟ. στρ. α' ὄρνις, ἃ παρὰ πετρίνας

πόντου δειράδας, ἀλκυών, 1090

ἔλεγον οἷτον αἰίδεις,

εὐξύνετον ξυνετοῖς βοάν,

ὅτι πόσιν κελαδεῖς αἰὲ μολπαῖς,

ἐγὼ σοι παραβάλλομαι

θρήνους, ἄπτερος ὄρνις, 1095

ποθοῦς Ἑλλάνων ἀγόρους,

ποθοῦς Ἀρτεμιν λοχίαν,

ἃ παρὰ Κύνθιον ὄχθον οἰκεῖ,

φοίνικά θ' ἄβροκόμαν

δάφναν τ' εὐερνέα καὶ 1100

γλαυκᾶς θαλλὸν ἱερὸν ἐλαίας,

Λατοῦς ὠδῖνα φίλαν,

λίμναν θ' εἰλίσσουσαν ὕδωρ

κύκλιον, ἔνθα κύκνος μελω-

δὸς Μούσας θεραπεύει. 1105

ἀντιστρ. α' ὦ πολλαὶ δακρύων λιβάδες,

αἱ παρηίδας εἰς ἐμὰς

ἔπεσον, ἀνικα πύργων

ὀλομένων ἐν ναυσὶν ἔβαν

πολεμίων ἐρετμοῖσι καὶ λόγχαῖς. 1110

ζαχρύσου δὲ δι' ἐμπολᾶς

νόστον βάρβαρον ἦλθον,

ἔνθα τᾶς ἐλαφοκτόνου

θεᾶς ἀμφίπολον κόραν

παῖδ' Ἀγαμεμνονίαν λατρεύω 1115

βωμοὺς τ' οὐ μηλοθύτας,

ζηλοῦς ἄταν διὰ παν-

- τὸς δυσδαίμον· ἐν γὰρ ἀνάγκαις
 οὐ κάμνεις σύντροφος ὦν.
 μεταβάλλειν δυσδαιμονία·
 τὸ δὲ μετ' εὐτυχίαν κακοῦ-
 σθαι θνατοῖς βαρὺς αἰών.
 στρ. β' καὶ σὲ μέν, πότνι, Ἀργεῖα
 πεντηκόντορος οἶκον ἄξει·
 συρίζων θ' ὁ κηροδέτας
 κάλαμος οὐρείου Πανὸς
 κώπαις ἐπιθωῦξει,
 ὁ Φοῖβός θ' ὁ μάντις ἔχων
 κέλαδον ἐπτατόνου λύρας
 ἀειδων ἄξει λιπαρὰν
 εὔ σ' Ἀθηναίων ἐπὶ γᾶν.
 ἐμὲ δ' αὐτοῦ λιποῦσα
 βήσῃ ῥοθίοισι πλάταις·
 ἄερί δ' ἰστία πὰρ πρότονον κατὰ
 πρῶραν ὑπὲρ στόλον ἐκπετάσουσι πό-
 δες νὰὸς ὠκυπόμπου.
 ἀντιστρ. β' λαμπρὸν ἵππόδρομον βαίην,
 ἔνθ' εὐάλιον ἔρχεται πῦρ·
 οἰκείων δ' ὑπὲρ θαλάμων
 πτέρυγας ἐν νώτοις ἀμοῖς
 λήξαιμι θοάζουσα·
 χοροῖς δ' ἐσταίην, ὅθι καὶ
 παρθένος εὐδοκίμων γάμων,
 παρὰ πόδ' εἰλίσσουσα φίλας
 ματρὸς ἡλίκων θιάσους,
 χαρίτων εἰς ἀμίλλας
 χαίτας θ' ἄβροπλούτοιο
 εἰς ἔριν ὀρнуμένη, πολυποίκιλα

φάρεα καὶ πλοκάμους περιβαλλομέ-
να γένυν ἐσκιάζον. 1150

ΘΟΑΣ

- ποῦ 'σθ' ἡ πυλωρὸς τῶνδε δωμάτων γυνή
'Ελληνίς; ἤδη τῶν ξένων κατήρξατο ;
ἀδύτοις ἐν ἀγνοῖς σῶμα λάμπονται πυρί ; 1155
- ΧΟ. ἥδ' ἐστίν, ἥ σοι πάντ', ἀναξ, ἔρεϊ σαφῶς.
ΘΟ. ἔα.
- τί τόδε μεταίρεις ἐξ ἀκινήτων βάθρων,
'Αγαμέμνωνος παῖ, θεῆς ἀγαλμ' ἐν ὠλέναις ;
ΙΦ. ἀναξ, ἔχ' αὐτοῦ πόδα σὸν ἐν παραστάσιν.
ΘΟ. τί δ' ἐστίν, 'Ιφιγένεια, καὶνὸν ἐν δόμοις ; 1160
- ΙΦ. ἀπέπτυσ'· ὅσι' γὰρ δίδωμ' ἔπος τόδε.
ΘΟ. τί φροϊμιάζῃ νεοχμὸν; ἐξαύδα σαφῶς.
ΙΦ. οὐ καθαρὰ μοι τὰ θύματ' ἡγρεύσασθ', ἀναξ.
ΘΟ. τί τοῦκιδιδάξαν τοῦτό σ'; ἡ δόξαν λέγεις ;
ΙΦ. βρέτας τὸ τῆς θεοῦ πάλιν ἔδρας ἀπεστράφη. 1165
ΘΟ. αὐτόματον, ἥ νιν σεισμὸς ἔστρεψε χθονός ;
ΙΦ. αὐτόματον· ὄψιν δ' ὀμμάτων ξυνήρμωσεν.
ΘΟ. ἡ δ' αἰτία τίς ; ἡ τὸ τῶν ξένων μύσος ;
ΙΦ. ἥδ', οὐδὲν ἄλλο· δεινὰ γὰρ δεδράκατον.
ΘΟ. ἀλλ' ἡ τιν' ἔκανον βαρβάρων ἀκτῆς ἐπι ; 1170
ΙΦ. οἰκεῖον ἦλθον τὸν φόνον κεκτημένον.
ΘΟ. τίν'; εἰς ἔρον γὰρ τοῦ μαθεῖν πεπτώκαμεν.
ΙΦ. μητέρα κατειργάσαντο κοινωνῶ ζίφει.
ΘΟ. Ἀπολλων, οὐδ' ἐν βαρβάροις ἔτλη τις ἄν.
ΙΦ. πάσης διωγμοῖς ἠλάθησαν Ἑλλάδος. 1175
ΘΟ. ἡ τῶνδ' ἕκατι δῆτ' ἀγαλμ' ἔξω φέρεις ;
ΙΦ. σεμνὸν γ' ὑπ' αἰθέρ', ὥς μεταστήσω φόνου.
ΘΟ. μίasma δ' ἔγνωσ τοῖν ξένοιον ποίῳ τρόπῳ ;

- ΙΦ. ἤλεγχον, ὥς θεᾶς βρέτας ἀπεστράφη πάλιν.
 ΘΟ. σοφὴν σ' ἔθρεψεν Ἑλλάς, ὥς ἦσθου καλῶς. 1180
 ΙΦ. καὶ μὴν καθεῖσαν δέλεαρ ἡδὺ μοι φρενῶν.
 ΘΟ. τῶν Ἀργόθεν τι φίλτρον ἀγγέλλοντέ σοι ;
 ΙΦ. τὸν μόνον Ὀρέστην ἐμὸν ἀδελφὸν εὖτυχεῖν.
 ΘΟ. ὥς δὴ σφε σώσais ἡδοναῖς ἀγγελμάτων.
 ΙΦ. καὶ πατέρα γε ζῆν καὶ καλῶς πράσσειν ἐμόν. 1185
 ΘΟ. σὺ δ' ἐς τὸ τῆς θεοῦ γ' ἐξένευσας εἰκότως.
 ΙΦ. πᾶσάν γε μισοῦς Ἑλλάδ', ἥ μ' ἀπώλεσεν.
 ΘΟ. τί δῆτα δρῶμεν, φράζε, τοῖν ξένοιν πέρι ;
 ΙΦ. τὸν νόμον ἀνάγκη τὸν προκείμενον σέβειν.
 ΘΟ. οὐκουν ἐν ἔργῳ χέρνιβες ξίφος τε σόν ; 1190
 ΙΦ. ἀγνοῖς καθαρμοῖς πρῶτά νιν νίψαι θέλω.
 ΘΟ. πηγαῖσιν ὕδάτων ἢ θαλασσίᾳ δρόσῳ ;
 ΙΦ. θάλασσα κλύζει πάντα τάνθρώπων κακὰ.
 ΘΟ. ὀσιώτερον γοῦν τῇ θεῷ πέσοιεν ἄν.
 ΙΦ. καὶ τὰμά γ' οὕτω μᾶλλον ἂν καλῶς ἔχοι. 1195
 ΘΟ. οὐκουν πρὸς αὐτὸν ναὸν ἐκπίπτει κλύδων ;
 ΙΦ. ἐρημίας δεῖ· καὶ γὰρ ἄλλα δράσομεν.
 ΘΟ. ἄγ' ἔνθα χρήζεις· οὐ φιλῶ τάρρηθ' ὄρᾶν.
 ΙΦ. ἀγνιστέον μοι καὶ τὸ τῆς θεοῦ βρέτας.
 ΘΟ. εἵπερ γε κηλὶς ἔβαλέ νιν μητροκτόνος. 1200
 ΙΦ. οὐ γάρ ποτ' ἄν νιν ἡράμην βάθρων ἄπο.
 ΘΟ. δίκαιος ἡυσέβεια καὶ προμηθία.
 ὥς εἰκότως σε πᾶσα θαυμάζει πόλις. 1214
 ΙΦ. οἷσθά νυν ἅ μοι γενέσθω ;
 ΘΟ. σὸν τὸ σημαίνειν τόδε.
 ΙΦ. δεσμὰ τοῖς ξένοισι πρόσθε.
 ΘΟ. ποῖ δέ σ' ἐκφύγοιεν ἄν ;
 ΙΦ. πιστὸν Ἑλλάς οἶδεν οὐδέν.
 ΘΟ. ἔτ' ἐπὶ δεσμά, πρόσπολοι. 1205

- ΙΦ. κάκκομιζόντων δὲ δεῦρο τοὺς ξένους...
 ΘΟ. ἔσται τάδε.
 ΙΦ. κρᾶτα κρύψαντες πέπλοισιν.
 ΘΟ. ἡλίου πρόσθεν φλογός.
 ΙΦ. σῶν τέ μοι σύμπεμπ' ὀπαδῶν.
 ΘΟ. οἷδ' ὁμαρτήσουσί σοι.
 ΙΦ. καὶ πόλει πέμψον τιν' ὅστις σημανεῖ.
 ΘΟ. ποίας τύχας;
 ΙΦ. ἐν δόμοις μέμνειν ἅπαντας.
 ΘΟ. μὴ συναντῶεν φόνῳ; 1210
 ΙΦ. μυσαρὰ γὰρ τὰ τοιάδ' ἐστί.
 ΘΟ. στεῖλχε καὶ σήμαινε σύ.
 ΙΦ. μηδέν' εἰς ὄψιν πελάζειν.
 ΘΟ. εὖ γε κηδεύεις πόλιν.
 ΙΦ. καὶ φίλων γ' οὕς δεῖ μάλιστα.
 ΘΟ. τοῦτ' ἔλεξας εἰς ἐμέ.
 ΙΦ. σὺ δὲ μένων αὐτοῦ πρὸ ναῶν τῇ θεῷ...
 ΘΟ. τί χρῆμα δρῶ; 1215
 ΙΦ. ἔγνισον πυρσῷ μέλαθρον.
 ΘΟ. καθαρόν ὡς μόλης πάλιν.
 ΙΦ. ἡνίκ' ἂν δ' ἔξω περῶσιν οἱ ξένοι...
 ΘΟ. τί χρή με δρᾶν;
 ΙΦ. πέπλον ὁμμάτων προθέσθαι.
 ΘΟ. μὴ παλαμναῖον λάβω;
 ΙΦ. ἦν δ' ἄγαν δοκῶ χρονίζειν...
 ΘΟ. τοῦδ' ὅρος τίς ἐστί μοι;
 ΙΦ. θαυμάσης μηδέν.
 ΘΟ. τὰ τῆς θεοῦ πρᾶσσ' — ἐπεὶ σχολή — καλῶς. 1220
 ΙΦ. εἰ γὰρ ὡς θέλω καθαρμοὺς ὕδε πέσοι.
 ΘΟ. συνεύχομαι.
 ΙΦ. τούσδ' ἄρ' ἐκβαίνοντας ἤδη δωμάτων ὁρῶ ξένους

καὶ θεᾶς κόσμους νεογνούς τ' ἄρνας, ὡς φόνω φόνον
 μυσαρὸν ἐκνίψω, σέλας τε λαμπάδων τά τ' ἄλλα ὅσα
 προυθέμην ἐγὼ ξένοισι καὶ θεᾷ καθάρσια. 1225
 ἐκποδῶν δ' αὐδῶ πολίταις τοῦδ' ἔχειν μιάσματος·
 εἴ τις ἢ ναῶν πυλωρὸς χεῖρας ἀγνεύει θεοῖς
 ἢ γάμον στείχει συνάψων ἢ τόκοις βαρύνεται,
 φεύγετ', ἐξίστασθε, μή τω προσπέσῃ μῦσος τόδε.

ὦ Διὸς Λητοῦς τ' ἄνασσα παρθέν', ἦν νίψω
 φόνον 1230

τῶνδε καὶ θύσωμεν οὗ χρεή, καθαρὸν οἰκήσεις δόμον,
 εὐτυχεῖς δ' ἡμεῖς ἐσόμεθα. τᾶλλα δ' οὐ λέγουσ', ὅμως
 τοῖς τὰ πλείον' εἰδόσιν θεοῖς σοί τε σημαίνω, θεά.

ΧΟ. στρ. εὐπαις ὁ Λατοῦς γόνος,

τόν ποτε Δηλιάς ἐν καρποφόροις γυάλοις 1235
 ἔτικτε, χρυσοκόμαν

ἐν κιθάρα σοφόν, ἃ τ' ἐπὶ τόξων
 εὐστοχίᾳ γάνυται· φέρε δ' αὐτίκα
 νιν ἀπὸ δειράδος εἰναλίας, 1240

λοχεῖα κλεινὰ λιποῦσα μά-
 τηρ, τὰν ἀστάκτων ὑδάτων
 βακχεύουσαν Διονύ-

σῳ Παρνασίον κορυφάν·
 ὅθι ποικιλόνοτος οἰνωπὸς δράκων, 1245
 σκιερᾷ κατάχαλκος εὐφύλλω δάφνῃ,
 γᾶς πελώριον τέρας, ἄμφεπε μαντεῖ-
 ον Χθόνιον.

ἔτι μιν ἔτι βρέφος, ἔτι φίλας
 ἐπὶ ματέρος ἀγκάλαισι θρόψκων 1250

ἔκανες, ὦ Φοῖβε, μαντείων δ' ἐπέβας ζαθέων,
 τρίποδί τ' ἐν χρυσέῳ θάσσεις, ἐν ἀψευδεῖ θρόνῳ
 μαντείας βροτοῖς θεσφάτων νέμων 1255

- ἀδύτων ὕπο, Κασταλίας ῥεέθρων
 γείτων, μέσον γᾶς ἔχων μέλαθρον.
 ἀντιστρ. Θέμιν δ' ἔπει Γᾶς ἰὼν
 παῖδ' ἀπενάσσατο Πυθῶνος ἀπὸ ζαθέων 1260
 χρηστηρίων, νύχια
 Χθὼν ἐτεκνώσατο φάσματ' ὀνείρων,
 οἱ πολέσιν μερόπων τά τε πρῶτα τά τ'
 ἔπειθ', ὅσσα τ' ἔμελλε τυχεῖν, 1265
 ὕπνου κατὰ δνοφεράς γᾶς εὐ-
 νὰς ἔφραζον· Γαῖα δὲ τάν
 μαντεῖον ἀφείλετο τι-
 μάν Φοῖβον, φθόνῳ θυγατρός.
 ταχύπους δ' ἔς' Ὀλυμπον ὄρμαθεις ἄναξ 1270
 χέρα παιδνὸν ἔλιξεν ἐκ Διὸς θρόνων
 Πυθίων δόμων χθονίας ἀφελεῖν μῆ-
 νιν θεᾶς [νυχίους τ' ἐνοπᾶς].
 γέλασε δ', ὅτι τέκος ἄφαρ ἔβα
 πολύχρυσά θέλων λατρεύματα σχεῖν· 1275
 ἐπὶ δ' ἔσεισεν κόμαν, παῦσαι νυχίους ἐνοπᾶς,
 ἀπὸ δ' ἀλαθοσύναν νυκτωπὸν ἐξεῖλεν βροτῶν,
 καὶ τιμὰς πάλιν θῆκε Λοξία, 1280
 πολυάνορι δ' ἐν ξενόεντι θρόνῳ
 θάρση βροτοῖς θεσφάτων ἀοιδαῖς.

ΑΓΓΕΛΟΣ

- ὦ ναοφύλακες βώμιοί τ' ἐπιστάται,
 Θόας ἄναξ γῆς τῆσδε ποῦ κυρεῖ βεβώς; 1285
 καλεῖτ' ἀναπτύξαντες εὐγόμφοις πύλας
 ἔξω μελάθρων τῶνδε κοίρανον χθονός.
 ΧΟ. τί δ' ἔστιν, εἰ χρή μὴ κελευσθεῖσαν λέγειν;
 ΑΓΓ. βεβᾶσι φροῦδοι δίπτυχοι νεανίαί

- Ἀγαμειμονείας παιδὸς ἐκ βουλευμάτων 1290
 φυγόντες ἐκ γῆς τῆσδε καὶ σεμνὸν βρέτας
 λαβόντες ἐν κόλποισιν Ἑλλάδος νεώς.
- ΧΟ. ἄπιστον εἶπας μῦθον· ὃν δ' ἰδεῖν θέλεις
 ἄνακτα χώρας, φροῦδος ἐκ ναοῦ συθείς.
- ΑΓΓ. ποῦ; δεῖ γὰρ αὐτὸν εἰδέναι τὰ δρώμενα. 1295
- ΧΟ. οὐκ ἴσμεν· ἀλλὰ στεῖχε καὶ δίωκέ νιν
 ὅπου κυρήσας τοῦσδ' ἀπαγγελεῖς λόγους.
- ΑΓΓ. ὁρᾷτ', ἄπιστον ὥς γυναικεῖον γένος·
 μέτεστι χυμῶν τῶν πεπραγμένων μέρος.
- ΧΟ. μαίνη· τί δ' ἡμῖν τῶν ξένων δρασμοῦ μέτα; 1300
 οὐκ εἰ κρατούντων πρὸς πύλας ὅσον τάχος;
 ΑΓΓ. οὐ, πρίν γ' ἂν εἴπη τοῦπος ἐρμηνεύς ὅδε,
 εἴτ' ἔνδον εἴτ' οὐκ ἔνδον ἀρχηγρὸς χθονός.
 ὦή, χαλᾷτε κλῆθρα, τοῖς ἔνδον λέγω,
 καὶ δεσπότη σημήναθ' οὔνεκ' ἐν πύλαις 1305
 πάρειμι, καινῶν φόρτον ἀγγέλλων κακῶν.
- ΘΟ. τίς ἀμφὶ δῶμα θεᾶς τόδ' ἴστησιν βοήν,
 πύλας ἀράξας καὶ ψόφον πέμψας ἔσω;
- ΑΓΓ. φεῦ.
 πῶς ἔλεγον αἶδε, καὶ μ' ἀπήλαυνον δόμων,
 ὥς ἐκτὸς εἴης· σὺ δὲ κατ' οἶκον ἦσθ' ἄρα. 1310
- ΘΟ. τί προσδοκῶσαι κέρδος ἢ θηρώμεναι;
- ΑΓΓ. αὐθις τὰ τῶνδε σημανῶ· τὰ δ' ἐν ποσὶ
 παρόντ' ἄκουσον. ἡ νεᾶνις ἢ ἠθάδε
 βωμοῖς παρίστατ', Ἰφιγένει', ἔξω χθονός
 σὺν τοῖς ξένοισιν οἴχεται, σεμνὸν θεᾶς 1315
 ἄγαλμ' ἔχουσα· δόλια δ' ἦν καθάρματα.
- ΘΟ. πῶς φῆς; τί πνεῦμα συμφορᾶς κεκτημένη;
- ΑΓΓ. σφῆζουσ' Ὀρέστην· τοῦτο γὰρ σὺ θαυμάσῃ.
- ΘΟ. τὸν ποῖον; ἄρ' ὃν Τυνδαρίς τίκτει κόρη;

- ΑΓΓ. ὃν τοῖσδε βωμοῖς θεὰ καθωσιώσατο. 1320
- ΘΟ. ὦ θαῦμα — πῶς σε μεῖζον ὀνομάσας τύχῃ;
- ΑΓΓ. μὴ 'νταῦθα τρέψῃς σὴν φρέν', ἀλλ' ἄκουέ μου·
σαφῶς δ' ἄθρήσας καὶ κλύων ἐκφρόντισον
διωγμὸς ὅστις τοὺς ξένους θηράσεται.
- ΘΟ. λέγ'· εὖ γὰρ εἶπας· οὐ γὰρ ἀγχίπλουν πόρον 1325
φεύγουσιν, ὥστε διαφυγεῖν τοῦμὸν δόρου.
- ΑΓΓ. ἐπεὶ πρὸς ἀκτὰς ἤλθομεν θαλασσίας,
οὗ ναῦς Ὀρέστου κρύφιος ἦν ὠρμισμένη,
ἡμᾶς μὲν, οὓς σὺ δεσμὰ συμπέμπεις ξένων
ἔχοντας, ἐξένευσ' ἀποστῆναι πρόσω 1330
'Αγαμέμνονος παῖς, ὡς ἀπόρρητον φλόγα
θύουσα καὶ καθαυτὴν ὃν μετώχετο,
αὐτὴ δ' ὅπισθε δέσμ' ἔχουσα τοῖν ξένοι
ἔστειχε χερσί. καὶ τάδ' ἦν ὑποπτα μὲν,
ἤρσεκε μέντοι σοῖσι προσπόλοις, ἄναξ. 1335
- χρόνῳ δ', ἔν' ἡμῖν δρᾶν τι δὴ δοκοῖ πλέον,
ἀνωλόλυξε καὶ κατῆδε βάρβαρα
μέλη μαγεύουσ', ὡς φόνον νίζουσα δῆ.
ἐπεὶ δὲ δαρὸν ἤμεν ἡμενοὶ χρόνον,
ἐσῆλθεν ἡμᾶς μὴ λυθέντες οἱ ξένοι 1340
κτάνοιεν αὐτὴν δραπέται τ' οἰχοίατο.
φόβῳ δ' ἂ μὴ χρῆν εἰσορᾶν καθήμεθα
σιγῇ· τέλος δὲ πᾶσιν ἦν αὐτὸς λόγος
στείχειν ἔν' ἦσαν, καίπερ οὐκ ἐωμένους.
- κάνταῦθ' ὀρώμεν Ἑλλάδος νεὸς σκάφος 1345
ταρσῷ κατῆρει πίτυλον ἐπτερωμένον,
ναύτας τε πεντήκοντ' ἐπὶ σκαλμῶν πλάτας
ἔχοντας, ἐκ δεσμῶν δὲ τοὺς νεανίας
ἐλευθέρους πρύμνηθεν ἐστῶτας νεώς.
κοντοῖς δὲ πρῶραν εἶχον, οἱ δ' ἐπωτίδων 1350

ἄγκυραν ἐξανῆπτον, οἱ δὲ κλίμακας
σπεύδοντες ἦγον διὰ χερῶν πρυμνησίας,
πόντῳ δὲ δόντες τοῖν ξένοιον καθίσσαν.

ἡμεῖς δ' ἀφειδήσαντες, ὡς ἐσείδομεν
δόλια τεχνήματ', εἰχόμεσθα τῆς ξένης 1355
πρυμνησίῳν τε, καὶ δι' εὐθυντηρίας
οἶακας ἐξηροῦμεν εὐπρύμνου νεώς.
λόγοι δ' ἐχώρουν· « Τίνι λόγῳ πορθμεύετε
κλέπτοντες ἐκ γῆς ξόανα καὶ θυηπόλους ;
τίνος τίς ὦν σὺ τήνδ' ἀπεμπολᾷς χθονός ; ». 1360
ὁ δ' εἶπ'· « Ὀρέστης, τῆσδ' ὄμαιμος, ὡς μάθης,
'Αγαμέμνονος παῖς, τήνδ' ἐμὴν κομίζομαι
λαβῶν ἀδελφὴν, ἣν ἀπώλεσ' ἐκ δόμων ».

ἀλλ' οὐδὲν ἦσσαν εἰχόμεσθα τῆς ξένης
καὶ πρὸς σ' ἔπεσθαι διεβιαζόμεσθά νιν· 1365
ὅθεν τὰ δεινὰ πλήγματ' ἦν γενειάδων·
κεῖνοί τε γὰρ σίδηρον οὐκ εἶχον χεροῖν
ἡμεῖς τε· πυγμαί τ' ἦσαν ἐγκροτούμεναι,
καὶ κῶλ' ἀπ' ἀμφοῖν τοῖν νεανίαιν ἅμα
ἐς πλευρὰ καὶ πρὸς ἦπαρ ἠκοντίζετο, 1370
ὡς τῷ ξυνάπτειν καὶ συναποκαμεῖν μέλη.
δεινοῖς δὲ σημάτωντροισιν ἐσφραγισμένοι
ἐφεύγομεν πρὸς κρημνόν, οἱ μὲν ἐν κάρᾳ
κάθαιμ' ἔχοντες τραύμαθ', οἱ δ' ἐν ὄμμασιν·
ὄχθοις δ' ἐπισταθέντες εὐλαβεστέρως 1375
ἐμαρνάμεσθα καὶ πέτρους ἐβάλλομεν·
ἀλλ' εἴργον ἡμᾶς τοξόται πρύμνης ἐπι
σταθέντες ἰοῖς, ὥστ' ἀναστεῖλαι πρόσω.

κάν τῷδε — δεινὸς γὰρ κλύδων ὥκειλε ναῦν
πρὸς γῆν, φόβος δ' ἦν παρθένῳ τέγξει πόδα — 1380
λαβῶν Ὀρέστης ὦμον εἰς ἀριστερόν,

βὰς ἐς θάλασσαν κἀπὶ κλίμακος θορών,
 ἔθηκ' ἀδελφὴν ἐντὸς εὐσήμου νεώς,
 τό τ' οὐρανοῦ πέσημα, τῆς Διὸς κόρης
 ἄγαλμα. ναὸς δ' ἐκ μέσης ἐφθέγγετο 1385
 βοή τις· « ὦ γῆς Ἑλλάδος ναῦται, νεὼς
 λάβεσθε κώπαις ῥόθιά τ' ἐκλευκαίνετε·
 ἔχομεν γὰρ ὦνπερ οὐνεκ' ἄξενον πόρον
 Συμπληγάδων ἔσωθεν εἰσεπλεύσαμεν ».

οἱ δὲ στεναγμὸν ἤδὺν ἐκβρυχώμενοι 1390
 ἔπαισαν ἄλμην. ναῦς δ', ἕως μὲν ἐντὸς ἦν
 λιμένος, ἐχώρει στόμια, διαπερῶσα δὲ
 λάβρω κλύδωνι συμπεσοῦσ' ἠπείγετο·
 δεινὸς γὰρ ἐλθὼν ἄνεμος ἐξαίφνης νεὼς
 ὥθει παλίμπρυμν' ἰστί'· οἱ δ' ἐκαρτέρουν 1395
 πρὸς κύμα λακτίζοντες· ἐς δὲ γῆν πάλιν
 κλύδων παλίρρους ἦγε ναῦν. σταθεῖσα δὲ
 Ἀγαμέμνωνος παῖς ἠὔξατ'· « ὦ Λητοῦς κόρη,
 σῶσόν με τὴν σὴν ἱερέαν πρὸς Ἑλλάδα
 ἐκ βαρβάρου γῆς καὶ κλοπαῖς σύγγνωθ' ἐμαῖς· 1400
 φιλεῖς δὲ καὶ σὺ σὸν κασίγνητον, θεά·
 φιλεῖν δὲ καὶ τοὺς ὁμαίμονας δόκει ».

ναῦται δ' ἐπευφήμησαν εὐχαῖσιν κόρης
 παιᾶνα, γυμνὰς ἐκ πέπλων ἐπωμίδας
 κώπη προσαρμόσαντες ἐκ κελεύσματος. 1405
 μᾶλλον δὲ μᾶλλον πρὸς πέτρας ἦει σκάφος·
 χῶ μὲν τις ἐς θάλασσαν ὠρμήθη ποσίν,
 ἄλλος δὲ πλεκτάς ἐξανῆπτεν ἀγκύλας.
 κἀγὼ μὲν εὐθὺς πρὸς σέ δεῦρ' ἀπεστάλην,
 σοὶ τὰς ἐκεῖθεν σημανῶν, ἄναξ, τύχας. 1410
 ἀλλ' ἔρπε, δεσμὰ καὶ βρόχους λαβὼν χεροῖν·
 εἰ μὴ γὰρ οἶδμα νήνεμον γενήσεται,

- οὐκ ἔστιν ἐλπίς τοῖς ξένοις σωτηρίας·
 πόντου δ' ἀνάκτωρ Ἴλιόν τ' ἐπισκοπεῖ
 σεμνὸς Ποσειδῶν, Πελοπίδαις ἐναντίος, 1415
 καὶ νῦν παρέξει τὸν Ἀγαμέμνωνος γόνον
 σοὶ καὶ πολίταις, ὥς ἔοικεν, ἐν χεροῖν
 λαβεῖν, ἀδελφὴν θ', ἣ φόνων τῶν Αὐλίδι
 ἀμνημόνευτος θεῶν προδοῦσ' ἀλίσκεται.
- ΧΟ. ὦ τλῆμον Ἰφιγένεια, συγγόνου μέτα 1420
 θανῇ πάλιν μολοῦσα δεσποτῶν χέρας.
- ΘΟ. ὦ πάντες ἄστοι τῆσδε βαρβάρου χθονός,
 οὐκ εἶα πῶλοις ἐμβαλόντες ἡνίας
 παράκτιοι δραμεῖσθε κἀκβολὰς νεῶς
 Ἑλληνίδος δέξεσθε, σὺν δὲ τῇ θεῷ 1425
 σπεύδοντες ἄνδρας δυσσεβεῖς θηράσετε,
 οἳ δ' ὠκυπομποὺς ἔλξετ' ἐς πόντον πλάτας,
 ὥς ἐκ θαλάσσης ἐκ τε γῆς ἱππεύμασι
 λαβόντες αὐτοὺς ἢ κατὰ στύφλου πέτρας
 ῥίψωμεν, ἢ σκόλοφι πῆξωμεν δέμας; 1430
 ὑμᾶς δὲ τὰς τῶνδ' ἱστορας βουλευμάτων,
 γυναιῖκες, αὖθις ἡνίκ' ἂν σχολὴν λάβω,
 ποινασόμεσθα· νῦν δὲ τὴν προκειμένην
 σπουδὴν ἔχοντες οὐ μενοῦμεν ἥσυχοι.

ΑΘΗΝΑ

- ποῖ ποῖ διωγμὸν τόνδε πορθμεύεις, ἄναξ 1435
 Θόας; ἄκουσον τῆσδ' Ἀθηναίας λόγους.
 παῦσαι διώκων ῥεῦμά τ' ἐξορμῶν στρατοῦ·
 πεπρωμένος γὰρ θεσφάτοισι Λοξίου
 δεῦρ' ἦλθ' Ὀρέστης, τόν τ' Ἑρινύων χόλον
 φεύγων ἀδελφῆς τ' Ἄργος ἐσπέμψων δέμας 1440
 ἄγαλμά θ' ἱερὸν εἰς ἐμὴν ἄξων χθόνα,

τῶν νῦν παρόντων πημάτων ἀναψυχάς. 1441^b
 πρὸς μὲν σέ ὃδ' ἡμῖν μῦθος· ὃν δ' ἀποκτενεῖν
 δοκεῖς Ὀρέστην ποντίῳ λαβὼν σάλῳ,
 ἤδη Ποσειδῶν χάριν ἐμὴν ἀκύμονα
 πόντου τίθησι νῶτα πορθμεύειν πλάτῃ. 1445
 μαθὼν δ', Ὀρέστα, τὰς ἐμὰς ἐπιστολάς —
 κλύεις γὰρ αὐδὴν καίπερ οὐ παρὼν θεᾶς —
 χώρει λαβὼν ἄγαλμα σύγγονόν τε σὴν.
 ὅταν δ' Ἀθήνας τὰς θεοδμήτους μόλῃς,
 χῶρός τις ἔστιν Ἀτθίδος πρὸς ἐσχάτοις 1450
 ὄροις, γείτων δειράδος Καρυστίας,
 ἱερός, Ἀλὰς νιν οὐμὸς ὀνομάζει λεώς·
 ἐνταῦθα τεύξας ναὸν ἱδρῦσαι βρέτας,
 ἐπώνυμον γῆς Ταυρικῆς πόνων τε σῶν,
 οὓς ἐξεμόχθεις περιπολῶν καθ' Ἑλλάδα 1455
 οἴστοις Ἐρινύων. Ἄρτεμιν δέ νιν βροτοῖ
 τὸ λοιπὸν ὑμνήσουσι Ταυροπόλον θεᾶν.
 νόμον τε θὲς τόνδ'· ὅταν ἐορτάζῃ λεώς,
 τῆς σῆς σφαγῆς ἅποιν' ἐπισχέτω ξίφος
 δέρη πρὸς ἀνδρὸς αἵμά τ' ἐξανιέτω, 1460
 ὅσας ἔκατι θεᾶ θ' ὅπως τιμὰς ἔχῃ.
 σέ δ' ἀμφὶ σεμνάς, Ἰφιγένεια, κλίμακας
 Βραυρωνίας δεῖ τῇδε κληδουχεῖν θεᾶ.
 οὗ καὶ τεθάψῃ καταθανοῦσα, καὶ πέπλων
 ἄγαλμά σοι θήσουσιν εὐπῆγους ὑφάς, 1465
 ἃς ἂν γυναῖκες ἐν τόκοις ψυχorraγεῖς
 λίπωσ' ἐν οἴκοις· τάσδε δ' ἐκπέμπειν χθονὸς
 Ἑλληνίδας γυναῖκας ἐξεφίεμαι
 γνώμης δικαίας οὐνεχ',
 ἐκσώσασα δὲ
 καὶ πρίν σ' Ἀρείοις ἐν πάγοις ψήφους ἴσας 1470

- κρίνας', Ὀρέστα· καὶ νόμισμ' ἔσται τόδε,
 νικᾶν ἰσήμερις ὅστις ἂν ψήφους λάβῃ.
 ἀλλ' ἐκκομίζου σὴν κασιγνήτην χθονός,
 Ἀγαμέμνωνος παῖ — καὶ σὺ μὴ θυμοῦ, Θόας.
- ΘΟ. ἄνασσ' Ἀθάνα, τοῖσι τῶν θεῶν λόγοις 1475
 ὅστις κλύων ἄπιστος, οὐκ ὀρθῶς φρονεῖ.
 ἐγὼ δ' Ὀρέστη τ', εἰ φέρων βρέτας θεᾶς
 βέβηκ', ἀδελφῇ τ' οὐχὶ θυμοῦμαι· τί γὰρ
 πρὸς τοὺς σθένοντας θεοὺς ἀμιλλᾶσθαι καλόν;
 ἔτωσαν ἐς σὴν σὺν θεᾶς ἀγάλματι 1480
 γαῖαν, καθιδρύσαιντό τ' εὐτυχῶς βρέτας.
 πέμψω δὲ καὶ τάσδ' Ἑλλάδ' εἰς εὐδαίμονα
 γυναικας, ὥσπερ σὸν κέλευσμ' ἐφίεται.
 παύσω δὲ λόγχην ἣν ἐπαίρομαι ξένοις
 νεῶν τ' ἑρετμά, σοὶ τάδ' ὥς δοκεῖ, θεά. 1485
- ΑΘ. αἰνῶ· τὸ γὰρ χρεὼν σοῦ τε καὶ θεῶν κρατεῖ.
 ἴτ', ὦ πνοαί, ναυσθλοῦσθε τὸν Ἀγαμέμνωνος
 παῖδ' εἰς Ἀθήνας· συμπορεύσομαι δ' ἐγὼ,
 σφύζουσ' ἀδελφῆς τῆς ἐμῆς σεμνὸν βρέτας.
- ΧΟ. ἴτ' ἐπ' εὐτυχίᾳ τῆς σφζομένης 1490
 μοίρας εὐδαίμονες ὄντες.
 ἀλλ', ὦ σεμνή παρά τ' ἀθανάτοις
 καὶ παρὰ θνητοῖς, Παλλὰς Ἀθάνα,
 δράσομεν οὕτως ὥς σὺ κελεύεις.
 μάλα γὰρ τερπνὴν κἀνέλπιστον 1495
 φήμην ἀκοᾷσι δέδεγμαι.
 ὦ μέγα σεμνή Νίκη, τὸν ἐμὸν
 βίοτον κατέχοις
 καὶ μὴ λήγοις στεφανοῦσα.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ*

ἃ δωρ., ἄττ. ἦ.

ἄβροκόμας δωρ., ἄττ. ἄβροκόμης, ὁ ἔχων λεπτὰ φύλλα.

ἄβρόπλουτος ἄβρως πλούσιος, ἀπαλὸς καὶ πλούσιος· χαρίτων εἰς ἀμίλλας χαίτας θ' ἄβροπλούτοιο εἰς ἔριν θρυγμένα 1147 ἐγειρομένη (ὅτε ἡγειρόμην), διὰ νὰ λάβω μέρος εἰς ἄμιλλαν χαρίτων (καλλιστεῖα) καὶ εἰς ἀγῶνα κόμης ἀπαλῆς καὶ πλουσίας εἰς κοσμήματα.

ἄγαγες δωρ., ἄττ. ἤγαγες, ἐν 138 ἔστειλες καὶ μὲ ἐκάλεσες.

ἀγαθοὶ 114 οἱ ἀγαθοί, οἱ ἀνδρεῖοι.

Ἀγαμεμόννειος (καὶ -ιος) ὁ ἀνήκων εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ (τὸ ἐπίθ. ἀντὶ τοῦ πατρωνυμικοῦ Ἀγαμεμνονίδης) ὁ υἱὸς τοῦ Ἀγαμέμνονος· Ἀγαμεμόνιον θάλος 170 βλαστάρη, τέκνον τοῦ Ἀγ., Ἀγαμεμνονία παῖς 1290 Ἀγαμεμνονίς. Πρβλ. *Ταντάλειος, Τυνδαρεία*.

ἄγγος τό, ἀγγεῖον.

ἀγκύλη βρόχος, θηλειά. 1408 βλ. *ἐξανάπτω*.

ἀγμός (ἄγνυμι θαυόω) ῥῆγμα, σπήλαιον.

ἀγνεύω εἶμαι ἀγνός· ἀγνεύω χεῖρας θεοῖς 1227 θέλω νὰ ἔχω καθαράς τὰς χεῖρας διὰ τοὺς θεοὺς, διὰ νὰ δύναμαι νὰ ὑπηρετῶ τοὺς θεοὺς.

* Αἱ ἐρμηνευτικαὶ σημειώσεις εἶναι διατεταγμέναι κατ' ἀλφαβητικὴν σειράν, ὑπὸ μορφὴν λεξιλογίου. Οἱ ἀριθμοὶ ἀναφέρονται εἰς τοὺς στίχους. Ἐν τῷ λεξιλογίῳ περιλαμβάνονται αἱ λέξεις αἱ συνήθως ἄγνωστοι εἰς τοὺς μαθητάς, δι' οὓς προορίζεται τὸ ἀνὰ χεῖρας βιβλίον, ὡς καὶ αἱ λέξεις, αἱ ἄλλως γνωσταί, τῶν ὁποίων ἡ σημασία ἐν τῷ παρόντι δράματι δὲν εἶναι ἡ συνήθης.— Ἐπίσης περιλαμβάνονται τὰ κύρια ὀνόματα ἐκτὸς τῶν πολλῶ γνωστῶν. Τῶν λέξεων δίδεται κατὰ κανόνα πρῶτον ἡ κυρία σημασία καὶ ἔπειτα καὶ ἄλλαι, ὡσάκως δὲ δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία περὶ τῆς ἐν ὀρισμένῳ χωρίῳ σημασίας λέξεώς τινος, γίνεται παραπομπὴ εἰς τὸν οἰκεῖον στίχον. Μετὰ τὴν ἐρμηνείαν τῆς λέξεως δίδεται ἡ ἐρμηνεία τοῦ χωρίου εἰς τὸ ὅποιον περιλαμβάνεται ἡ ἐρμηνευομένη λέξις, ἂν εἶναι καὶ τὸ χωρίον δυσνόητον. Ἄν πάσαι αἱ λέξεις χωρίου τινὸς εἶναι γνωσταί, ἀλλὰ τὸ χωρίον δυσερμήνευτον, πρέπει νὰ ζητῇται ἐν τῷ λεξιλογίῳ μία τῶν λέξεων, ἡ κρινόμενη ὡς ἡ μᾶλλον χαρακτηριστικὴ.

ἀγνίζω ἐξαγνίζω, καθαρίζω· ἀγνίζομαι φόνω 705 ῥαντίζομαι δι' ἡγιασμένου ὕδατος, διὰ τὸ νὰ θυσιασθῶ.

ἀγνιστέον δεῖ ἀγνίσαι, καθῆραι.

ἄγορος ὁ, πανήγυρις, ἐορτή.

ἄγρεύομαι (ἄγρα θήραμα) ἄγρεύω, συλλαμβάνω.

ἄγχίπλους ὁ ταχέως διαπλεόμενος· ἀγχίπλουν πόρον φεύγουσιν 1325 φεύγοντες ἔχουν νὰ κάμουν κοντινὸ ταξίδι.

ἄδοκητος ἀπροσδόκητος, ἀνέλπιστος.

ἄδυτον τὸ ἐσώτατον τοῦ ἱεροῦ· ἀδύτων ὑπο 1257 ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ ἱεροῦ.

ἄελπτος ἀνέλπιστος.

ἄζηλος μὴ ἀξιοζήλευτος, φρικτός, ἀποτρόπαιος· ἄζηλά γε κοῦκ εὐδαίμονα 619 πράγματα φρικτὰ ἀλήθεια καὶ θλιβερά.

Ἀθηναία Ἀθηναῖ· τῆσδ' Ἀθηναίας 1436 ἐμοῦ τῆς Ἀθηναῖς.

ἄθικτος (πέπλος) 799 οὐ οὐ θέμις θιγεῖν.

ἄθρέω - ὦ βλέπω μὲ προσοχήν, παρατηρῶ.

αἶα γῆ, χώρα· 435 βλ. πολυόρνιθος.

αἰάζω φωνάζω αἰαῖ αἰαῖ· οἰκτρὰν αἰαζόντων αὐδὰν 277 ἐνῶ ἐκβάλλουν φρικτὰς κραυγὰς.

αἰαῖ ἄχ (ἐπιφώνημα).

αἰδῶς ἐντροπή, σεβασμός, συγγνώμη. αἰδοῖ τῶν πάρος μαντευμάτων 713· ὁ Ἀπόλλων ἤσχυνετο, διότι εἶχε συμβουλευθεῖ τὸν Ὀρέστην νὰ φονεύσῃ τὴν μητέρα του· οἱ δ' ἔσχον αἰδῶ 949 ὅσοι δὲ ἡσθάνθησαν εὐσπλαγχνίαν (καὶ ἤθελον νὰ δείξουν ἐπιείκειαν)· αἰδεσις (καὶ τὸ ῥ. αἰδοῦμαι) ὅρος τοῦ ἀττικοῦ δικαίου· ἐλέγετο οὕτως ἡ συγγνώμη ἢ παρεχομένη, κυρίως ὅταν ἐπρόκειτο περὶ ἀκουσίου φόνου, εἰς τὸν φονέα ὑπὸ τῶν συγγενῶν τοῦ φονευθέντος.

αἵμακτὸς (αἱμάσσω) αἱματηρός, φονικός. 645 βλ. θανίς.

αἱμάσσω ματώνω· αἰμόρραντον δυσφόρμιγγα ξείνων αἱμάσσουσ' ἄταν 225 ἐκτελοῦσα τὴν αἰμορραντισμένην, θλιβεράν θυσίαν τῶν ξένων· τὸ ἄταν κυρίως σύστοιχον ἀντικείμενον κατὰ τὸ αἱμάσσω αἷμα, φόνον (ὥστε περισσότερον κατὰ λέξιν : τὴν αἱματηρὰν προξενούσα συμφοράν)· τὸ βωμοῦς 226 δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπεξηγήσεις (βρέχουσα οὕτω μὲ τὸ αἷμα τοὺς βωμοῦς), φαίνεται ὅμως μᾶλλον ὅτι προσετέθη ὑπὸ ἀντιγραφῆς τινός. Ἡ Ἰφιγ. βεβαίως δὲν ἔσφαζεν, ἀλλὰ ἐκτελοῦσα τὰ προκαταρκτικὰ τῆς θυσίας προώριζεν εἰς τὸν θάνατον.

αἰνέω - ὦ 1023, 1073 ἐπιδοκιμάζω, συναινῶ, δέχομαι· 1486 ἐπαι-
νῶ· ἐν 1023 τὸ ἦνεσα ἀντὶ ἐνεστῶτος· πρβλ. ἀπέπτυσα 1161.

αἰρέομαι - οὔμαι (ἡδονήν) 794 ἀπολαύω.

αἶρω σηκώνω· αἶρω νόστον 117 ἀνάγομαι πρὸς νόστον, ξεκινῶ,
διὰ τὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν πατρίδα· ὁ νοῦς τῶν στ. 116 - 117 : ἀφοῦ
ἐκάμαμεν τόσον ταξίδι, δὲν πρέπει, τώρα ποῦ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ τέρμα,
νὰ ἐπιστρέψωμεν ἄπρακτοι.

αἰσχύνη : δι' αἰσχύνῃς ἔχω 683 αἰσχύνομαι.

αἰὼν βίος.

ἄκαιρος ὁ γινόμενος εἰς ἀκατάλληλον στιγμήν· οὕτως (λόγος) ἔστ'
ἄκαιρος, ἦν καλῶς ἔχῃ· 754· ὁ νοῦς : τὸ ὀρθόν, καὶ ἂν λεχθῇ ἄργά,
δὲν χάνει τὴν ἐπικαιρότητά του.

ἄκοή : ἀκοῇ Ἡλέκτρας 811 ποῦ τὰ ἔχω ἀκουστὰ ἀπὸ τὴν Ἡλ.

ἄκος τό, θεραπευτικὸν μέσον, φάρμακον.

ἄκραντος (κραίνω, ἐκτελῶ) ἀνεκτέλεστος· ἔστιν γὰρ οὕτως οὐδ'
ἄκραντ' ἠκούσατε 520 πράγματι ἔτσι εἶναι, καὶ αὐτὰ, ποῦ ἠκούσατε,
ἐγιναν (δὲν εἶναι ψευδῆ).

ἀκροθίνια (ἄκρος, θίς = σωρὸς) τὰ, τὸ ἀνώτατον μέρος σωροῦ τι-
νος, τὸ ἐκλεκτὸν μέρος, αἱ ἀπαρχαὶ τῶν καρπῶν· ἐν 75 ἀκροθίνια τῶν κατ-
θανόντων ξένων εἶναι αἱ ἀποκοπεῖσαι κεφαλὰὶ τῶν θυσιασθέντων ξένων,
μὲ τὰς ὁποίας οἱ βάρβαροι εἶχον στολίσαι τὸ ἐπιστύλιον τοῦ ναοῦ· τὰ
Ἑλλήνων ἀκροθίνια 459 τὰ ἐκλεκτότερα ἐξ Ἑλλάδος θύματα.

ἀκύμων ἀκύμαντος, γαληνιαῖος.

ἀλαθοσύνα δωρ., ἀττ. ἀληθοσύνη, ἀλήθεια· ἀλαθοσύνα νυκτωπὸς
1279 ἀλήθεια νυκτερινῶν ὕψεων, τὸ κύρος τῆς ὄνειρομαντείας.

Ἀλαί (αἰ Ἀραφηνίδες) τοποθεσία εἰς τὰ ἀνατολικά παράλια τῆς
Ἀττικῆς, πρὸς νότον τοῦ Μαραθῶνος· τὸ ὄνομα τοῦ δήμου ἦτο Ἀρα-
φὴν (ἐξ οὗ τὸ σημερινὸν Ραφῆνα).

ἀλαίνω περιπλανῶμαι· **μανίαις ἀλαίνω** 284 παραφρονῶ.

ἄλιος θαλάσσιος· ἄλιος αἰγιαλὸς 425 ἀκτὴ τῆς θαλάσσης (πλεονα-
σμός).

ἄλις ἀρκετά.

ἀλίσκομαι κυριεύομαι· τί μᾶλλον θεᾶς ἄγαλμ' ἀλίσκεται ; 1038
κατὰ τί προχωρεῖ τὸ ζήτημα τῆς ἀλώσεως τοῦ ἀγάλματος τῆς θεᾶς ;

ἀλκυὼν εἶδος θαλασσίου πτηνοῦ, θαλασσοπούλι. Κατὰ τὸν μῦ-
θον ἡ Ἀλκυὼν (ἢ Ἀλκυόνη), σύζυγος τοῦ βασιλέως τῆς Τραχίνος

Κήρυκος, ἐνῶ ἀνέμενε τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ συζύγου τῆς ἐκ Κλάρου τῆς Μ. Ἀσίας, ὅπου εἶχε πλεύσει, ἵνα συμβουλευθῇ τὸ ἐκεῖ μαντεῖον, εἶδεν αἴφνης ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τὸ σῶμά του ἐκβρασθὲν μετὰ ναυάγιον· οἱ θεοὶ ἐλεήσαντες τὴν θρηνοῦσαν Ἀλκ. μετεμόρφωσαν καὶ αὐτὴν καὶ τὸν σύζυγόν τῆς εἰς τὰ ὁμώνυμα πτηνὰ (ἀλκυόνα καὶ κήρυκα).

ἀλλάσσομαι ἐκλαμβάνω τι ὡς ἄλλο, συγχέω· παρὴν δ' ὁρᾷν οὐ ταῦτα μορφῆς σχήματ', ἀλλ' ἡλλάσσετο φθογγὰς τε μόσχων καὶ κυνῶν ὑλάγματα, ἧ' φασ' Ἐρινὺς ἰέναι μυκήματα 291 δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἴδωμεν τοιαύτας μορφὰς (οἷας ἐν τῇ μανίᾳ του ἐφαντάζετο ὁ ξένος), ἀλλὰ συνέχευε τοὺς μυκηθμοὺς τῶν μόσχων καὶ τὰ γαυγίσματα τῶν σκύλων μὲ τὰς κραυγὰς, τὰς ὁποίας λέγουν ὅτι ἐκβάλλουν αἱ Ἐρ.

ἄλλως 538 ματαίως.

ἄλμη θαλάσσιον ὕδωρ, « ἄρμη ».

ἄλυρος ὁ ἄνευ λύρας· 146 βλ. ἔλεγχος.

ἀμαθία 386 ἀνόητον πλάσμα (ἀφηρημένον ἀντὶ συγχεκριμένου).

ἄμεικτος ὁ μὴ ἔχων ἐπιμειξίαν μετ' ἄλλων.

ἀμιλλάομαι - ὦμαι ἀνταγωνίζομαι, παραβγαίνω.

ἀμνηστέω - ω λησμονῶ.

ἀμνημόνευτος ὁ μὴ μνημονευθεὶς· ἐν 1419 ἔχει ἐνεργητικὴν σημασίαν : φόνων τῶν Αὐλίδι ἀμνημόνευτος, θεὰν προδοῦσ' ἀλίσκεται 1418 λησμονήσασα τὸν ἐν Αὐλίδι φόνον (ὅτι ἐζήτησαν νὰ τὴν φονεύσουν) ἀποκαλύπτεται προδότις τῆς θεᾶς.

ἄμὸς ἐμὸς καὶ ἡμέτερος.

ἀμπνοή ἀναπνοή, ἀνακούφισις, « ξανάσασμα ».

ἀμπτάμενος ἀναπτάμενος, μτχ. ἀορ. τοῦ ἀναπέτομαι.

ἀμύνομαι : δοκῶν Ἐρινὺς θεὰς ἀμύνεσθαι τάδε 299 νομίζων ὅτι μὲ αὐτὰ ἀπέκρουε τὰς Ἐρινῦς· τὸ τάδε σύστοιχ. ἀντικ.

ἀμφέπω φυλάττω, φρουρῶ.

ἀμφίβληστρον πᾶν τὸ βαλλόμενον πέριξ· ἀμφίβληστρον τοίχων 96 οἱ περιβάλλοντες τὸ οἰκοδόμημα τοῖχοι, ὁ περίβολος.

ἀμφίλογος ἀμφισβητούμενος, ἀβέβαιος, ταλαντευόμενος· 655 βλ. μέμονα.

Ἀμφιτρίτα δωρ., ἀττ. -η, θαλασσία θεά, σύζυγος τοῦ Ποσειδῶνος.

ἀναγκάζω ἀναγκάζει τάδε (σύστοιχ. ἀντικ.) 595 τὰ ἐπιβάλλει αὐτὰ (τὸ γενέσθαι θῦμα).

ἀναδέχομαι λαμβάνω ἐπάνω μου· λαμβάνω ἀπὸ χαμηλότερα· 818 βλ. λουτρά.

ἀναιρέομαι - οὔμαι 373 σηκώνω.

ἀνάκτορον οἶκος τοῦ ἀνακτος (θεοῦ ἢ βασιλέως)· ἀνάκτορα θεᾶς 41, 636 ναός.

ἀνάκτωρ ὁ ἀνάσσω, ἄναξ.

ἀναμετρέομαι - οὔμαι : ἀναμετροῦμαι δάκρυ ἐς θοῦμόφυλον 346 πληρώνω τὸν φόρον τῶν δακρύων εἰς τοὺς ὁμοεθνεῖς μου.

ἀναπτύσσω ξεδιπλώνω· 1286 ἀνοίγω.

ἀνάσσω βασιλεύω· οὗ γῆς ἀνάσσει 31 ὅπου εἶναι βασιλεὺς τῆς χώρας· τὸ γῆς ἐκ τοῦ ἀνάσσει, ὅχι ἐκ τοῦ οὗ.

ἀνάσσω ἀναπηδῶ.

ἀναστέλλω 1378 ἀπωθῶ.

ἀναστένω ἀναστενάζω.

ἀναφαίνω παρουσιάζω, διακηρύσσω, χαρακτηρίζω· ἄς ὁ παρ' ἡμῶν νόμος οὐχ ὁσίας Ἑλλήσι διδοὺς ἀναφαίνει 465 σύντ. : ἀναφαίνει οὐχ ὁσίας οὐ διδοὺς (μὴ ἐπιτρέπων) αὐτὰς τοῖς Ἑλλήσι.

ἀναψυχή δρόσισμα, ἀνακούφισις.

ἀνεψιὸς ἐξάδελφος.

ἀνθεμόρρυτος (ὀρώ) ὁ ἐξ ἀνθέων πηγάζων· ἀνθεμόρρυτον γάνος 634 βλ. γάνος,

ἀνία λύπη, στενοχώρια, ἀνησυχία· ἐν 1031 εὐφημ. ἀντὶ *μανία*· σύντ. : *χρήσομαι ταῖς σαῖς ἀνίαις* (ἀντικ.) *σοφίσμασι* (κατηγορ.).

ἀνίδρυτος ὁ ἄνευ μονίμου κατοικίας· ἀνίδρυτοι δρόμοι 971 ἀκατάπαυστον τρέξιμον.

ἀνίημι χαλαρώνω, παύω.

ἀνίκα δωρ., ἀττ. *ἡνίκα*, ὅτε.

ἀνιστορέω - ὦ ἐρωτῶ· 528 σύντ. : ὡς (ἐπιφών.) *ἀνιστορεῖς με συλλαβοῦσα πάντα ἅπαξ*.

ἄνοδος (ἐπίθ.) ὁ ἄνευ ὁδῶν, ἀδιάβατος· ὁδὸς ἄνοδος 889 δρόμος ποὺ δὲν εἶναι δρόμος, κακὸς δρόμος.

ἀνολολύζω βγάζω δυνατὴν φωνήν.

ἀνομία 275 ἀσέβεια.

ἄνοστος ὁ ἄνευ ἐπιστροφῆς.

ἀνταπόλλυμαι 715 λαμβάνω ὡς ἀνταμοιβὴν τὴν ἀπώλειαν· εἰρωνεία.

ἀντιάζω παρακαλῶ.

ἀντίπαλος 446 ἰσόπαλος, ἴσος, ἀνάλογος· βλ. *ποινή*.

ἀντιτιμωρέομαι - οὔμαι τιμωρῶ διὰ τὸ κακὸν ποῦ μοῦ ἔκαμαν, ἐκδικεῖσθαι· ἴν' αὐτοὺς ἀντετιμωρησάμην 357 διὰ νὰ τοὺς ἐξεδικούμην· ἴστορ. χρόνος ὀριστικῆς ἐν τῇ τελικῇ προτάσει : σκοπὸς μὴ δυνάμενος νὰ πραγματοποιηθῇ.

ἀντίφαλμος εἶναι ἡ φῶδῃ, τὴν ὁποίαν ψάλλει ὁ Χορὸς 179 κ.ἐ. ἀπαντῶν εἰς τὴν φῶδῃ τῆς Ἰφιγενείας. Τὰ δύο ἄσματα ἀντιστοιχοῦν κατὰ τὸ περιεχόμενον καὶ ὄχι μετρικῶς.

ἀνυμέναιος ἄνευ ὕμενατον, χωρὶς τραγοῦδι τοῦ γάμου.

ἀνώνυμοι 944 αἱ Ἑρυνύες, διότι φοβεῖται κανεῖς νὰ προφέρῃ τὸ ὄνομά των.

ἄξιόω - ὦ κρίνω ἄξιον, ἔχω τὴν ἀξίωσιν.

ἀπαγγέλλω φέρω ἀγγελίαν· πιστὰς ἡδονὰς ἀπαγγελεῖ 642 βεβαίαν εὐχαρίστησιν διὰ τοῦ ἀγγέλεματος θὰ προξενήσῃ· οὐ κλύουσ' ἀπαγγελῶ 901 θὰ ἔχω νὰ τὰ λέγω ὡς πράγματα ποῦ δὲν τὰ ἤκουσα παρ' ἄλλων.

ἀπαίρω σηκώνω· σηκώνομαι καὶ φεύγω.

ἀπαλλάσσομαι γλυτώνω, ἐν 44 ἀπέρχομαι.

ἀπάτωρ ὁ ἄνευ πατρός· ἀπάτωρ πατὴρ 864 πατέρας ποῦ δὲν εἶναι πατέρας· πρβλ. ἄνοδος.

ἀπείρω ἀπομακρύνω, ἐκδιώκω.

ἀπεμπολάω - ὦ (ἐμπολή) ἀπάγω πρὸς πώλησιν.

ἀπενάσθην παθ. ἄορ. τοῦ ἀποναίω, ἀπέρχομαι, πηγαίνω νὰ κατοικήσω μακράν.

ἀπενάσαστο μέσ. ἄορ. τοῦ ἀποναίω μὲ ἐνεργητ. σημασίαν (1260)· βλ. ἀποναίω.

ἀπέρχομαι πηγαίνω μακράν· ἀπέρχομαι τοῦ λόγου τούτου 546 ἀφῆνω αὐτὸ τὸ θέμα.

ἄπιστος 328, 388, 782, 1293 ἀπίστευτος· 1298 ἀναξιόπιστος· 1476 ἀπειθής (τὸ κλύων ἐνδοτ.)· 796 ποῦ δὲν πιστεύει εἰς τὴν εὐτυχίαν του· τάχ' οὐκ ἐρωτῶν σ' εἰς ἄπιστ' ἀφίξομαι 782 γρήγορα θὰ φθάσω εἰς ἀπίστευτα πράγματα (καὶ) χωρὶς νὰ σ' ἐρωτῶ· ἄπιστον ὡς γένος 1298 τί ἄπιστον ποῦ εἶναι τὸ γένος.

ἄπληστος 415 βλ. *πῆμα*.

ἄπλοια ἀδυναμία πρὸς πλοῦν· δεινῆς ἀπλοίας πνευμάτων τε τυγχάνων 15· νοητέον δεινῶν καὶ εἰς τὸ πνευμάτων (ἀνέμων).

ἀποβλέπω προσατενίζω· πρὸς σέ ἀποβλέπει 928 εἶναι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν σου.

ἄποινα τά, ἀποζημίωσις, ἐξιλέωσις· τῆς σῆς σφαγῆς ἄποινα 1459 ὡς ἀντιστάθμισμα τῆς (μὴ γενομένης) θυσίας σου. Εἰς τὴν πραγματικότητα ἡ τυπικὴ πράξις τοῦ ἱερέως 1459 - 1460 ἦτο λείψανον ἀνθρωποθυσιῶν παλαιότερων ἐποχῶν.

ἀπόλαυσις 454 βλ. κοινός.

ἀποναίω ἀπέρχομαι· δίδω ἢ πέμπτω ὀπίσω· ἀπομακρύνω, ἐκτοπίζω· ἐν 1259 σύντ. : ἐπεὶ (Φοῦβος) ἰὼν (ἐλθὼν) ἀπενάσσαιο (ἐξετόπισε) Θέμιν, παῖδα Γᾶς, ἀπὸ ζαθέων χρηστηρίων Πυθῶνος.

ἀπονοστέω - ὦ ἀναχωρῶ, ἀπομακρύνομαι (ἵνα ἐπιστρέψω εἰς τὴν πατρίδα μου).

ἀποπτύω : πρὸς ἀποτροπὴν ἐπικρεμαμένου κακοῦ ἔπτυνον ἢ ἔλεγον ἀπλῶς τὴν λέξιν ἀπέπτυσσα (τὸν ἄορ. ἀντὶ τοῦ ἐνεστ., πρβλ. ἤνεσα 1023).

ἄπορος ὁ χωρὶς πόρον, πέρασμα· πόρος ἄπορος 897 βλ. πόρος.

ἀπορρήγνυμι ἀποκόπτω· ἀπορρήγνυμι βίον 974 κόπτω τὸ νῆμα τῆς ζωῆς μου, ἀποθνήσκω.

ἀπόρρητος μυστικός· ὡς ἀπόρρητον φλόγα θύουσα καὶ καθαρόν δν μετώχετο 1331 ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι θὰ προσέφερε μυστικὰ τὴν καθαρτήριον θυσίαν καὶ θὰ ἔκανε τὸν καθαρόν, διὰ τὸν ὁποῖον ἐπήγαγεν ἐκεῖ.

ἀποστέλλομαι 1409 ξεκινῶ.

ἀποστρέφομαι (μετ' αἰτιατικῆς) 801 ἀποστρέφω τὸ πρόσωπον (ἀπὸ τινος).

ἀποτίθεμαι 376 ἀφῆνω δι' ἄλλην φοράν, ἀναβάλλω, ἐπιφυλάσσω.

ἀποτίνω (μέλλ. ἀποτείσω 338) πληρώνω.

ἄποτμος δυστυχής· πότμος ἄποτμος 864 μοῖρα ποῦ δὲν εἶναι μοῖρα, μαύρη μοῖρα.

ἀπόφθεγκτος ἀφθεγκτος, ἄφωνος, σιωπηλός· σιγῇ ἐτεκτῆναντο ἀπόφθεγκτόν με 951 διὰ τῆς σιγῆς (μέ τὸ νὰ σιωποῦν ἐκεῖνοι) με ἠνάγκασαν καὶ ἐμὲ νὰ μένω σιωπηλός.

ἀποψήω - ὦ σπογγίζω.

ἄπτομαι ἐγγίζω· ἄπτομαι φόνου 381 ἔρχομαι εἰς ἐπαφὴν μὲ φόνον (ὁμιλῶ μὲ φονέα, ἐγγίζω αἷμα κτλ.).

ἄρα 351, 369, 569, 1310 ὅπως βλέπω τώρα (βλ. Τζαρτζάνου,

Συντακτικὸν τῆς ἀρχαίας ἑλλην. γλώσσης, ἔκδ. Ὁργανισμοῦ Ἐκδόσεως Σχολικῶν Βιβλίων, σελ. 128, § 137).

ἀραῖος κατηραμένος· ὁ ἐπιφέρων κατάραν, βλάβην· 778 ὁ κακὸς δαίμων τῆς κατάρας· σήμερον ὁ λαὸς λέγει· θά γίνω κατάρα (στὸ σπίτι σου).

ἀράσσω κτυπῶ δυνατὰ ἐκ τοῦ πλησίον· ἐν 310 ἀντιτίθεται πρὸς τὸ βάλλω κτυπῶ μακρόθεν.

Ἄργος (παρὰ τραγικοῖς) αἱ Μυκῆναι.

Ἄρειος· Ἄρειοι Πάγοι 1470 Ἄρειος Πάγος· ἐκεῖ ἐδικάσθη ὁ Ὁρέστης ὡς μητροκτόνος· βλ. 961 κ.έ. Πρὸ τοῦ ἐκσώσασα 1469 ἐξέπесον λέξεις τινές.

ἀρεσκόντως κατὰ τρόπον ἀρέσκοντα· εἴ σοι τάδ' ἀρεσκόντως πόλις ἦδε τελεῖ 463 ἂν αὐταὶ αἱ προσφοραί, τὰς ὁποίας σοῦ κάνει αὐτὴ ἡ πόλις (τῶν Ταύρων), σοῦ εἶναι εὐχάριστοι· ἀρεσκόντως ἔχει 581 ἀρέσκει.

ἀρέσκω· ἤρεσε σοῖσι προσπόλοις 1335 οἱ ὑπηρεταὶ σου συγκατένευσαν, συνεμορφώθησαν.

ἄρκυς - υος ἡ, δίκτυον, παγίς.

ἄρνός τοῦ, τῆς, γεν. ἄνευ ὀνομαστ.· ὡς ὀνομαστ. χρησιμεύει ἡ λ. ἄμνός· τὸν μῦθον τῆς χρυσῆς ἄρνός (196, 813) βλ. ἐν λ. δινεύω.

ἄρρητος ἀπόρρητος, ἀνέκφραστος, φρικτός.

ἄρχω κάνω τὴν ἀρχήν· πρῶτά μοι τοῦ λόγου τάδ' ἀρχέτω 1060 ἦδε ἔστω ἡ ἀρχὴ τοῦ λόγου μου.

Ἀσιῆτης Ἀσιάτης καὶ ἀσιατικός. 180 ὁ ἥχος (ἀχά, ἡχή) τῶν ἀσιατικῶν ὕμνων ἦτο βάρβαρος, ξενικός, ἐξωτικός· τὰ ἀσιατικὰ μοιρολόγια ἦσαν παθητικά καὶ συνωδεύοντο ὑπὸ κτυπημάτων εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ στῆθος.

Ἀσιῆτις γαῖα 396 Ἀσία.

ἀσθενής· τὰ γυναικὸς ἀσθενῇ 1006 ἡ ζωὴ τῆς γυναικὸς εἶναι κατὰ τὸ δευτερεύον, ἡ ἔλλειψις τῆς γυναικὸς δὲν εἶναι πολὺ αἰσθητὴ.

ἀσπούδαστος ὁ δι' ὃν δὲν ἀξίζει νὰ σπεύσῃ τις· σπεύδει δ' ἀσπούδαστ' ἐπὶ σοὶ δαίμων 201 ὁ δαίμων (τῆς ἐκδικήσεως, ἡ Νέμεσις) σπεύδει ἐπὶ σοὶ σπουδᾶς, ἃς οὐ χρῆν αὐτὸν σπεύδειν.

ἄσσω πηδῶ, πηγάζω· διὰ τὸ ὅλον χωρίον 191 κ.έ. βλ. δινεύω.

ἄστακτος κρουνηδὸν ῥέων· τὰν ἀστάκτων ὑδάτων βακχεύουσιν Διωνύσω Παρνασίον κορυφάν 1242 εἰς τὴν πλουσίαν εἰς ὕδατα κορυφῇν

τοῦ Παρνασοῦ, ὅπου γίνονται βακχικαὶ τελεταὶ πρὸς τιμὴν τοῦ Διούσου. Ἡ διασημοτάτη πηγὴ τοῦ Παρν. ἦτο ἡ Κασταλία.

ἄτα δωρ., ἄττ. ἄτη, ὁ ἰδέ.

ἄτάρ ἀλλά, δέ, ὅμως, ἐν τούτοις.

ἄτερ ἄνευ.

ἄτερος ὁ ἕτερος.

ἄτη συμφορὰ· οἶαί μοι συμβαίνουσ' ἄται 148 διότι τόσον μεγάλαι συμφοραὶ μὲ εὐρίσκουν· ἄτα διὰ παντός δυσδαίμων 1117 συμφορὰ ἀδιάλειπτος, βίος διαρκῶς δυστυχής· διὰ τὸ ὅλον χωρίον βλ. *δυσδαιμονία*.

Ἀθίς Ἀττική.

ἄτοπος παράδοξος.

Ἀτρειδᾶν δωρ., ἄττ. - δῶν.

Ἀτρεὺς υἱὸς τοῦ Πέλοπος, πατὴρ τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τοῦ Μενελάου.

αὐδάω - ᾠ φωνῶ, λέγω, κηρύττω, παραγγέλλω.

αὔθις πάλιν. 1312, 1432 ἀργότερον· ἐς αὔθις 377 δι' ἀργότερον, δι' ἄλλην φοράν.

αὐλόεμαι - οὔμαι ἀντηχῶ ἀπὸ τοὺς ἤχους τῶν αὐλῶν.

Αὐλὶς πολίχνη τῆς Βοιωτίας παρὰ τὸν Εὐριπον, νῦν Βαθύ· *τὴν ἐνθάδ' Αὐλὴν ἀντιθεῖσα τῆς ἐκεῖ* 358· τὸ Αὐλὴν μετωνομικῶς ἀντὶ σφαγῆν, φόνον· θεῖσα τὴν ἐνθάδε σφαγὴν ἀντὶ (ὡς ἀντιστάθμισμα καὶ ἐκδίκησιν) τῆς ἐν Αὐλίδι.

αὐξω αὐξάνω· φιλόπλουτον ἄμιλλαν αὐξοντες μελάβροισιν 411 προσπαθοῦντες ἐν ἀμίλλῃ νὰ αὐξήσουν τὰ πλούτη διὰ τὰ σπίτια των.

αὐτόματος ὁ πράττων τι οἰκιοθελῶς· αὐτοκίνητος, ἄφ' ἑαυτοῦ γινόμενος.

ἄφαιρέομαι - οὔμαι ἀφαιρῶ· οὐ γὰρ ὁ γάμος ἐσθλὸς ὢν μ' ἀφείλετο 819 διότι ὁ γάμος δὲν ἦτο εὐτυχής, ὥστε νὰ μὲ κάμῃ νὰ λησμονήσω τὸ λουτρόν· ἡ ἐντροπὴ δὲν μὲ ἀφήνει νὰ τὸ λησμονήσω· πρβ. 361.

ἀφανής· τὰ τῶν θεῶν ἐς ἀφανὲς ἔρπει, κοῦδέν οἶδ' οὐδεὶς κακὸν 479 τὰ θεῖα (ἡ θέλησις τῶν θεῶν) ἀκολουθοῦν δρόμους μυστηριώδεις καὶ κανὲν δυστύχημα δὲν γνωρίζει κανεὶς (ἐκ τῶν προτέρων).

ἄφαρ εὐθύς.

ἄφειδέω - ᾠ δὲν φείδομαι· 1354 ἀφήνω κατὰ μέρος κάθε ἐπιφύλαξιν.

ἀφίστημι ἀπομακρύνω· οὐδ' ἀποστήσει λόγου πυνθέσθαι 912 καὶ δὲν θὰ μᾶς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸ θέμα μας τὸ νὰ ἐρωτήσω. (ἀφίστημι)

ἀφορμίζομαι (ὄρμος) κάνω τὸ πλοῖον νὰ ἐκπλεύσῃ· οὐ μὴ ἀφορμίσῃ 18· τὸ οὐ μὴ μεθ' ὑποτακτ. ἀόρ. ἐντονώτερον τοῦ οὐ μεθ' ὀριστ. μέλλοντος.

ἄχα δωρ., ἀττ. ἡχή, ἦχος.

ἄχαρις ὁ ἄνευ χάριτος· χάρις ἄχαρις 566 χάρις ποὺ δὲν εἶναι χάρις : κακῆς γυναικὸς χάριν ἄχαριν ἀπώλετο ἐχάθη χάριν μιᾶς κακῆς γυναικὸς (τῆς Ἑλένης), ἡ ὁποία δὲν ἤξιζε τοιαύτην θυσίαν.

βάθρον 962 : εἰς τὸν Ἀρειὸν Πάγον ὑπῆρχον δύο βάθρα, λίθοι ἀκατέργαστοι, ὁ λίθος τῆς ὕβρεως, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἵστατο ὁ κατηγορούμενος, καὶ ὁ λίθος τῆς ἀναιδεΐας, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἵστατο ὁ κατήγορος (ὡς μὴ παρέχων αἰδесιν)· βλ. αἰδώς.

βακχεύω ἐορτάζω ἐορτὴν τοῦ Βάκχου· 1243 βλ. ἄστακτος.

βάκχιος οἶνος· πληρῶ ἴσον μέτρον βακχίου 953 ἐγγέω ἴσον ποσὸν οἴνου.

βλέπω 1056 ἀποβλέπω, στηρίζω τὰς ἐλπίδας μου.

βλέφαρον ὀφθαλμός.

βορά (βιβρώσκω) φαγητόν.

βούλευμα σχέδιον· ἐκ βουλευμάτων 1290 κατὰ τὰ σχέδια.

βουφόρβια τά, ἀγέλη βοῶν.

βουφορβὸς βουκόλος· καὶ μὴν ὅδε βουφορβὸς ἦκει 236 ἀλλὰ νά, ἔρχεται ὁ βουκόλος.

Βραυρώνιος ὁ ἀνήκων εἰς τὴν Βραυρῶνα, χωρίον κείμενον εἰς τὰ ἀνατολικά παράλια τῆς Ἀττικῆς, νοτιώτερον τῶν Ἀλῶν (νῦν Βράωνα)· κλίμακες Βραυρώνιαι 1462 τὰ (κλιμακοειδῶς διατεταγμένα) ὑψώματα τῆς Βραυρῶνος· σεμνὰς καλεῖ αὐτάς ὁ Εὐριπίδης, διότι ὑπῆρχεν ἐκεῖ ναὸς τῆς (Βραυρωνίας) Ἀρτέμιδος.

βρέτας τό, ξύλινον ὁμοίωμα θεοῦ, ξόανον.

βρότειος ἀνθρώπινος.

βροτοκτόνος ἀνθρωποκτόνος· θυσία βροτοκτόνος 384 ἀνθρωποθυσία.

βώμιος ὁ ἀνήκων εἰς τὸν βωμόν· βώμιοι ἐπιστάται 1284 ἐπιμεληταὶ τοῦ βωμοῦ (τῶν θυσιῶν)· πρβλ. 624 καὶ 726.

γαληνὸς 345 ἐπιεικής, μαλακός, φιλόανθρωπος.

γαμέω - ὦ 2 νυμφεύομαι, λαμβάνω γυναῖκα· 682 ἔχω σύζυγον (γυναῖκα).

γάνος τό, λάμψις, χαρά, ἀπόλαυσις· ἀνθεμόρροτον γάνος μελίσσης
634 τὸ ἡδονικὸν ὕγρον τὸ ἐκ τῶν ἀνθέων ἐξαγόμενον, τὸ μέλι..

γάνυμαι λαμπρύνομαι, ἀγάλλομαι, καμαρώνω· 1239 βλ. εὐπαις.

γάρ 520 πράγματι· τί γάρ; 533 τί ἐγινεν ἀλήθεια; ὅταν αἰτιολογῇ τὰ ἐπόμενα (π.χ. 118), μεταφράζεται διὰ τοῦ ἐπειδή.

γε (συνήθως) τοῦλάχιστον, οὐχὶ σπανίως δύναται νὰ μεταφρασθῇ διὰ τοῦ ναί· ἀνεπιός γε 919 ναί, ἐξάδελφος· λέποιπεν Ἡλέκτραν γε παρθένον μίαν 562 ναί, ἔχει ἀφήσει μίαν κόρην, τὴν Ἡλέκτραν· ὁμοίως· 75, 510, 866, 1117 κ.άλλ.

γεγῶς μτχ. παρακειμ. τοῦ γίγνομαι (= γεγονώς)· γεγῶσα τυγχάνει 473 ὑπάρχει· εἰ γεγῶς 509 εἶσαι, κατάγεσαι.

γενειάδες αἱ, σιαγόνες, γνάθοι, παρειά· πλήγματα γενειάδων 1366 κτυπήματα κατὰ τῶν σιαγόνων.

γενέσθω· οἶσθα ἃ μοι γενέσθω; 1203 = οἶσθα ἃ μοι γενέσθαι δεῖ (ἢ ἃ μοι γενέσθαι βούλομαι)· πρβλ. ὁμοίαν σύνταξιν ἐν Ἑκάβῃ 225· οἶσθ' ὃ δρᾷσον; = οἶσθ' ὃ δεῖ σε δρᾷσαι;

γέννα 154 γενεά.

γένυς - υος ἡ, σιαγών, παρειά· πολυκοίκιλα φάρεα καὶ πλοκάμους περιβαλλομένα γένυν ἐσκίαζον 1149 ἐσκίαζον τὰς παρειάς μου καλύπτουσα αὐτὰς μὲ πολυκεντήτους καλύπτρας καὶ μὲ τοὺς πλοκάμους μου.

γλαυκὸς γαλαζοπράσινος.

γλῶσσα· καλὸν τοι γλῶσσ' ὅτω πιστὴ παρῇ 1064 εἶναι ὥραϊον νὰ εἶναι κανεὶς ἐχέμυθος.

γνώμη (δικαία) 1469 εὐσεβῆ αἰσθήματα· 419 βλ. ὄλβος.

γοῦν τοῦλάχιστον· 1194 ἔτσι λοιπόν.

γύαλον τό, κοίλωμα, φάραγξ, χαράδρα· ὅτι τὰ γύαλα τῆς Δήλου ἦσαν καρποφόρα (1235) δὲν εἶναι ἀκριβές· διὰ τὸ ὅλον χωρίον 1234 κ.έ. βλ. εὐπαις,

δαῖζω σχίζω, τεμαχίζω.

δαῖς δαιτὸς ἡ, φαγητόν, « τραπέζι », συμπόσιον.

δάμαρ - αρτος ἡ, ἡ σύζυγος.

Δαναῖδαι Δαναοί.

δαρὸς μακρὸς, μακροχρόνιος.

δεῖμα τό, φόβος· δεῖμα τοῦλέθρου 485 φόβος τῆς καταστροφῆς·

βλ. οἰκτιρίζομαι.

δεινῶς 552 ἀθλίως.

δειράς ἡ, ῥάχις ὀροσειρᾶς, ὄρος, βράχος, σκόπελος· *δειράς εἰναλία* 1240 βράχος παραθαλάσσιος· *δειράς Καρυστία* 1451 ἀκρωτήριον τῆς Καρύστου, εἰς τὸ νότιον ἄκρον τῆς Εὐβοίας.

δέλτος ἡ, ἐπιστολή· αἱ ἐπιστολαὶ ἐγράφοντο δι' ὀξέος μεταλλίνου ὀργάνου ἐπὶ μικρῶν ξυλίνων πινακίδων, αἵτινες ἐκοιλαίνοντο εἰς μικρὸν βάθος ἀφιεμένου πλαισίου ἐλαφρῶς ἐξέχοντος· ἡ ἐπιφάνειά των ἐπεχρίετο μὲ λεπτὸν στρώμα κηροῦ· μετὰ τὴν γραφὴν αἱ πινακίδες ἐτίθεντο ἡ μία ἐπὶ τῆς ἄλλης (ἐκ τούτου τὸ ἐν δέλτῳ πτυχαῖς 760), ἐδέοντο καὶ ἐσφραγίζοντο.

δέμας τό, σῶμα· ἀδελφῆς δέμας 1440 τὴν ἀδελφὴν (του).

δέρα δωρ., ἀττ. δέρη, λαιμός.

δεσμὸς πληθ. *δεσμά· προστίθημι δεσμά* 1204 ἐπιβάλλω δεσμά, δένω· *ἵτ' ἐπὶ δεσμά* 1205 πηγαίνετε νᾶ (τούς) δέσετε.

δεσπόσυνοι 439 εἶναι αἱ εὐχαὶ τῆς Ἰφιγενείας, *δεσποίνης* τῶν ἀποτελουσῶν τὸν Χορὸν γυναικῶν· ἡ Ἰφ. εἶχεν εὐχηθῆ (354 κ.ε.) νᾶ πέσῃ εἰς χεῖράς της ἡ Ἑλένη.

Δηλιάς γυνὴ ἐκ Δήλου· 1234 ἐν Δήλῳ εὐρισκομένη.

διὰ μετ' αἰτιατικῆς (ποιητ., παρὰ πεζοῖς πάντοτε μετὰ γενικῆς) : *διὰ λαμπρὸν αἰθέρα* 29 *διὰ μέσου τοῦ λαμπροῦ αἰθέρος· διὰ πέτρας Συμπληγάδας* 355· (διὰ) *φῶλα καὶ δι' ὁδοῦς* 889.

διαβιάζομαι ἀναγκάζω.

διαδοχή : *διαδοχαῖς Ἐρινύων* 79 μεταδρομαῖς Ἐρινύων διαδεχομένων ἀλλήλας, καταδικωκόμενοι ἀπὸ τὰς διαδεχομένας ἀλλήλας Ἐρινῦς.

διακλύζω βρέχω, πλύνω.

διαμείβω λαμβάνω ὡς ἀντάλλαγμα· *Ἀσιήτιδα γαῖαν Εὐρώπας διαμείβας* 397 τὴν Ἀσίαν ἀντὶ τῆς Εὐρώπης λαβὼν ὡς ἀντάλλαγμα, δηλ. ἀφήσας τὴν Εὐρώπην καὶ μεταβάς εἰς τὴν Ἀσίαν.

διαπτυχή ἡ, δίπλα· *δέλτον πολύθυροι διαπτυχαὶ* 727 ἐπιστολὴ ἐκ πολλῶν πινακίδων ἀποτελουμένη· *γραμμάτων διαπτυχαὶ* 793 διπλωμένη ἐπιστολή· βλ. δέλτος.

διαριθμέω - ὦ λογαριάζω ἓνα ἓνα, κάνω διαλογὴν (ψήφω). Κατὰ τὴν δίκην τοῦ Ὁρέστου ἡ Ἀθηνᾶ, ἥτις προήδρευε, *διηρίθησε ψήφους ἴσας* 966, δηλ. παρετήρησε κατὰ τὴν ἀρίθμησιν ἰσοψηφίαν, τότε

δὲ προσέθεσε καὶ τὴν ἰδικήν της ψῆφον καὶ οὕτως ὁ Ὀρέστης ἠθωώθη. Ὁ μῦθος εἶναι αἰτιολογικός, δηλ. ἐρμηνευτικός τοῦ ἐθίμου, καθ' ὃ ἐν ἰσοψηφίᾳ ὁ κατηγορούμενος ἀπηλλάσσεται : ὑπετίθετο ὅτι ἐλάμβανε καὶ τὴν ψῆφον τῆς Ἀθηνᾶς· πρβλ. 1470.

διαρρώξ - ὦγος (ἑήγνυμι) διεσχισμένος.

δίδυμοι 456 δύο.

διέρχομαι 672 βλ. λόγος.

δίκαιος 1202 δικαιολογημένος.

δίκη 968 δικαστική ἀπόφασις· *δίκην παρέχω* 944 δικάζομαι, λογοδοτῶ.

Δίκτυννα ἐπίθετον τῆς Ἀρτέμιδος· κυρίως ἦτο θεὰ Κρητική, ἣν ὁ Εὐριπίδης ταυτίζει πρὸς τὴν κυνηγὸν Ἀρτεμιν παρετυμολογῶν τὸ ὄνομά της ἐκ τῆς λ. *δίκτυον*.

δινεύω περιστρέφω κυκλικῶς, στροβιλίζω, στριφογυρίζω· *μόχθος* δ' ἐκ *μόχθων* ἄσσει, δινευούσαις ἵπποισιν ἐπεὶ πταναῖς ἀλλάξας ἐξ ἑδρας ἱερὸν μετέβαλεν ὅμμ' αὐγᾶς ἄλιος 192 ἡ μία συμφορὰ διαδέχεται τὴν ἄλλην ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ποῦ ὁ ἥλιος ἀλλάξας τροχίαν μὲ τὸ στριφογύρισμα τοῦ πτερωτοῦ ἄρματός του ἔρριψεν ἄλλου τὸ ἀκτινοβόλον βλέμμα του. Τοῦτο ἐγίνε διὰ σειρὰν ἐγκλημάτων, τὰ ὅποια ὁ ποιητὴς ὡς γνωστὰ εἰς τοὺς θεατὰς ὑπαινίσσεται ἀπλῶς διὰ τῶν λέξεων *χρυσέας ἀρνὸς ὀδύνα* 196 : Εἰς τὸ ποίμιον τοῦ Ἀτρέως, ὅταν νυμφευθεὶς τὴν θυγατέρα τοῦ Εὐρυσθέως Ἀερόπην ἐγίνε βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν, ἐνεφανίσθη ἀρνίον χρυσόμαλλον, σύμβολον καὶ ἐγγύησις τῆς ἐξουσίας. Ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἀτρέως Θυέστης κατάρθρωσε μὲ τὴν βοήθειαν τῆς ἀπίστου Ἀερόπης νὰ γίνῃ κύριος τοῦ ἀρνίου. Μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν ἐξερράγη ἀγρία ἔρις, ἥτις ἀπέληξεν ὑπὲρ τοῦ Ἀτρέως· ὁ Θυέστης ἐξωρίσθη, ἀλλὰ φεύγων παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ τὸν μικρὸν υἱὸν τοῦ Ἀτρέως Πλεισθένην, τὸν ὅποιον ἀναθρέψας ὡς ἴδιον τέκνον ἀπέστειλεν ἀργότερον εἰς Μυκήνας, ἵνα φονεύσῃ τὸν πατέρα του. Ὁ Ἀτρεὺς τὸν συνέλαβε καὶ τὸν ἐφόνευσε χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ὅτι εἶναι υἱὸς του, ὅταν δὲ τὸ ἔμαθεν, ὤμοσεν ἐκδίκησιν· προσποιοῦνθαι ὅτι ἐπεθύμει νὰ συνδιαλλαγῇ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, τὸν ἀνεκάλεσεν ἐκ τῆς ἐξορίας καὶ σφάζας καὶ διαμελίσας τὰ τέκνα τοῦ Θυέστου, παρέθηκε τὰς σάρκας των εἰς δεῖπνον, τὸ ὅποιον προσέφερεν εἰς τὸν ἀγνοοῦντα τοῦτο πατέρα των. Κατ' ἄλλην ἐκδοχὴν τοῦ μύθου ὁ Θυέστης καταλαβὼν τὴν ἐξουσίαν εἶπεν εἰς τὸν ἀδελφόν του ὅτι θὰ τὴν παρέδιδεν

εἰς αὐτόν, ἐὰν ὁ ἥλιος μετέβαλλε πορείαν· τὸ θαῦμα ἔγινε κατ' ἀπόφασιν τοῦ Διὸς, ὅστις ἡνύοι τὸν Ἀτρέα.

δίη κυκλική περιστροφή, στρόβιλος, στριφογύρισμα· ἦν ἀμφὶ δίναις, ἀς θάμ' Εὐριπος πυκναῖς αὔραις ἐλίσσωσαν κυανέαν ἄλα στρέφει, ἔσφαξεν Ἑλένης οὐνεχ', ὡς δοκεῖ, πατήρ 6 συντ. : ἦν πατήρ ἔσφαξεν, ὡς δοκεῖ (ὅπως πιστεύεται), Ἑλένης οὐνεκα ἀμφὶ δίναις (πλησίον τῶν περιστρεφόμενων ῥευμάτων), ἀς Εὐριπος ἐλίσσωσαν θαμὰ πυκναῖς αὔραις (διὰ συχνῶν ἀνέμων) στρέφει (ταράσσει, φέρει παλιρροίας εἰς τὴν) κυανέαν ἄλα. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Εὐριπίδου δὲν ἦτο γνωστὴ ἡ αἰτία τῶν παλιρροϊῶν.

διόλλυσαι καταστρέφειν, λέγει ὁ Χορὸς εἰς τὸν Ὀρέστην 652.

διοπετής ὁ ἐκ τοῦ Διὸς (ἐξ οὐρανοῦ) πεσών.

δίος ὁ τοῦ Διὸς· *δία* κούρα 404 ἢ Ἀρτεμις.

Διόσκοροι = Διόσκουροι, ὁ Κάστωρ καὶ ὁ Πολυδεύκης, δίδυμοι υἱοὶ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λήδας, προστάται τῶν ναυτιλλομένων.

δίπαλτος ὁ δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν παλλόμενος· *δίπαλτα* πολεμίων *ξίφη* 323 δύο πολεμίων *ξίφη* παλλόμενα.

δίπτυχος διπλωμένος, διπλοῦς· ἐν 242, 474, 1289 σημαίνει ἀπλῶς δύο.

Δίρκα δωρ., ἀττ. *Δίρκη*, πηγὴ καὶ ῥύαξ ἐν Θήβαις.

δισσοὶ 264 δύο.

δίχα χωριστά.

διωγμὸς καταδίωξις· πορθιμῶ διωγμὸν 1435 ἐπιχειρῶ καταδίωξιν.

διώκω 1296 ἀναζητῶ.

δμαθεις δωρ., ἀττ. *δημηθεις* (μτχ. παθ. ἀορ. τοῦ *δάμνημι*, *δαμάζω*), φονευθεῖς, ἀποθανών· 199 βλ. *ποινά*.

δμωή δούλη.

δνοφερὸς ζοφερὸς, σκοτεινός· οἱ (ὄνειροι) πολέσιν μερόπων τὰ τε πρῶτα τὰ τ' ἔπειθ' ὅσα τ' ἔμελλε τυχεῖν ὕπνου κατὰ δνοφερὰς γὰς εὐνὰς ἔφραζον 1264 τὰ ὅποια (ὄνειρα) εἰς πολλοὺς ἀνθρώπους ἀπεκάλυπτον τὰ παρελθόντα καὶ τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα κατὰ τὸν σκοτεινὸν ὕπνον των ἐντὸς τῶν ὑπογείων.

δοκέω - ὦ 8, 678 καὶ ἄλλ. φαίνομαι, θεωροῦμαι, νομίζομαι, πιστεύομαι· 390, 641, 785, 855 καὶ ἄλλ. νομίζω· 349, 1443 φαντάζομαι· 1402 θεωρῶ ὀρθόν, δέχομαι, ἐπιτρέπω· *δοκεῖ* (ἀπρόσ.) φαίνεται

καλόν· δοκῶ ἐν ὕπνῳ 44 ὀνειρεύομαι. Ἐκ τοῦ ἔδοξα (44) νοητέον ἐν 46 καὶ ἐν 48 ἔδοξε (μοῦ ἐφάνη)· ἐν 279 ἔδοξε ἐφάνη (ὁ βοσκός)· ἐξ αὐτοῦ νοεῖται ἐν 280 ἔδοξε ἐφάνη καλόν· κἀδόκουν οὐκ εἰδέναι 956 « καὶ ἔκανα πῶς δὲν καταλάβαινα »· ἢ ἡμῖν δρᾶν τι δὴ δοκοῖ πλέον 1336 προφανῶς (δὴ) διὰ τὰ νομίσωμεν ἡμεῖς ὅτι ἔκανε κάτι σοβαρόν.

δόκημα γνώμη· δοκήμασι 176 (ὡς ἐν 8 ὡς δοκεῖ) ὅπως πιστεύεται.

δόμος : δόμοι 1040, 1079 νάος· δόμοι ἀνακτόρων (περιφρ.) 65 ἀνάκτορα (τῆς θεᾶς), νάος· σύντ. : εἴμι εἴσω τῶνδε δόμων ἀνακτόρων θεᾶς, ἐν οἷσι ναίω· ἡ Ἰφιγένεια ὡς ἱέρεια κατοικεῖ ἐν τῷ ναῷ.

δονακόχλοος ὁ ἔχων χλοερούς δόνακας, πρασίνοους καλάμους· ἡ αἰτία. δονακόχλοα, 399, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ λευκόχροα, κυανόχροα, ἀπαλόχροα.

δόξα 1030 γνώμη· μεταδίδωμι δόξης ἀνακοινῶν τὴν γνώμην μου· 1164 εἰκασία· 418 βλ. κοινός.

δοξάζομαι 831 νομίζομαι.

δορί (δοτ. τοῦ δόρυ) 519 διὰ πολέμου.

δράκαινα θηλ. τοῦ δράκων· Ἄιδου δράκαινα 286 Ἐρινός.

δράκων ὄφις· ἐν 1245 νοεῖται ὁ Πύθων, ὅστις ἐφύλαττε τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν, ὅτε τοῦτο ἀνῆκεν εἰς τὴν μητέρα του τὴν Γῆν (ἢ Γαῖαν ἢ Χθόνα) καὶ ἔπειτα εἰς τὴν θυγατέρα της τὴν Θέμιν· ὁ Ἀπόλλων φονεύσας τὸν Πύθωνα ἔγινε κύριος τοῦ μαντείου.

δρασμός (διδράσκω) φυγὴ· νάιοι δρασμοὶ 891 φυγὴ διὰ πλοίου· 1300 βλ. μέτα.

δρόσος : θαλασσία δρόσος 1192 θαλάσσιον ὕδωρ.

δυσγενής ὁ ἐκ ταπεινῆς οἰκογενείας καταγόμενος.

δυσδαιμονία κακοδαιμονία, δυστυχία· μεταβάλλειν δυσδαιμονία 1120 ἡ (ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν) μεταβολὴ (τὸ μετ' εὐτυχίαν κακοῦσθαι 1121) εἶναι ἡ (πραγματικὴ) συμφορὰ· διὰ τοῦτο ὁ Χορὸς ζηλοῖ τὸν διαρκῶς δυστυχῇ βίον, διότι σύντροφος ὢν ἀνάγκαις (ἐὰν ἀνατραφῇ μέσα εἰς τὰ βάσανα) οὐ κάμνεις (ἀντέχεις).

δυσδαίμων κακοδαίμων, δυστυχής· δυσδαίμων δαίμων 203 μαῦρη μοῖρα· ἡ μοῖρα τῆς Ἰφιγενείας ἦτο κακὴ ἐξ ἀρχᾶς τᾶς ματρὸς ζῶνας καὶ νυκτὸς κείνας, δηλ. ἀπὸ τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεώς της ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρὸς της.

δυσθρήνητος λίαν θρηνώδης· ὡς ἔγκειμαι δυσθρηνήτοις θρήνοις 114 διότι εἶμαι βουτηγμένη εἰς μεγάλους θρήνους.

δυσμαθής δυσνόητος· ἡ τύχη παρήγαγ' εἰς τὸ δυσμαθὲς 478 φέρει (τὰ ἐπικείμενα κακὰ) εἰς σημεῖον πού δὲν μπορεῖς νὰ καταλάβης.

δυσμενής : τὸ δυσμενὲς μὴ 'μοὶ λάβης 637 μὴ θυμώσης ἐναντίον μου, μὴν τὰ βάλῃς μαζί μου (δι' ὅ,τι πρόκειται νὰ πάθῃς, διότι δὲν πταίω ἐγώ, ἀλλ' ὁ νόμος). 'Ο 'Ορέστης δηλ., λέγει ἡ 'Ιφιγένεια, πρέπει νὰ σκεφθῇ ὅ,τι καὶ ὁ αἰχμάλωτος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν 584 κ.έ.

δύσνους δυσμενής· δύσνουν με λήψεσθε 350 δυσμενῇ θὰ μὲ εὔρετε.

δύσνυμφος ὁ δυστυχῆς εἰς τὸν γάμον του· νύμφαν δύσνυμφον 216 νύφη, μαύρη νύφη.

δυσπραξία δυστυχία· ἡ λίαν δυσπραξία ἔστι διδοῦσα λίαν μεταβολάς, ὅταν τύχη 721 ἡ ἄκρα δυστυχία φέρει ἐνίοτε μεγάλας μεταβολάς, ὅταν τὸ φέρῃ ἡ περίστασις· 514 βλ. πάρεργον.

δυσσεβής 694 θεοκατάρατος.

δυστυχής : οἱ δυστυχεῖς τοῖσι δυστεχεστέροις αὐτοὶ κακῶς πράξαντες οὐ φρονοῦσιν εὖ 352 οἱ ἄνθρωποι, ὅταν δυστυχίσουν οἱ ἴδιοι, δὲν αἰσθάνονται συμπάθειαν πρὸς τοὺς δυστυχεστέρους των· τὸ κακῶς πράξαντες μετὰ τὸ δυστυχεῖς πλεονασμός· ἴσως ὅμως τὸ χωρίον νὰ εἶναι ἐφθαρμένον. (Κατ' ἄλλους : οἱ διαρκῶς δυστυχεῖς, ὅταν τοὺς πλήξῃ μία νέα συμφορὰ, δὲν αἰσθάνονται κ.τ.λ.) τὰ δυστυχῇ 958 ἡ δυστυχία.

Δυστυχής εἶναι τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον λέγει (500) ὁ 'Ορέστης ὅτι θὰ τοῦ ἐταίριαζε.

δυσφόρμιγξ ὁ μὴ σύμφωνος μὲ τὴν φόρμιγγα, ἄλυρος, θρηνητικός, ἀξιοθρήνητος, θλιβερός· 225 κ.έ. βλ. αἰμάσσω.

δύσχορτος ξηρός, ἄγονος.

δώματα 1153 ναός.

ἔα ἐπιφών. θαυμασμοῦ ἢ δυσαρεσκείας ἢ ἐκπλήξεως.

ἔβα δωρ., ἀττ. ἔβη.

ἐγείνατο ἐγέννησε· ἄορ. τοῦ γείνομαι.

ἐγκείται κεῖται ἐντός· 145 εἶμαι βουτηγμένος.

ἐγκληρος ὁ ἔχων κλῆρον, κληρονόμος, μοναχοκληρονόμος· "Εγκληροι καὶ συνήθως ἐπίκληροι ἐκαλοῦντο ἐν 'Αθήναις αἱ κληρονομοῦσαι ὁλόκληρον τὴν πατρικὴν περιουσίαν δι' ἔλλειψιν ἀρρένων ἀπογόνων·

ὑπῆρχον δὲ περὶ αὐτῶν ῥηταὶ προστατευτικαὶ διατάξεις ἐν τῷ ἀττικῷ δικαίῳ.

ἐγκροτέω - ὦ κυτῶ· πυγμαὶ ἦσαν ἐγκροτούμεναι 1368 ἔπεφταν γροθιές.

ἐγκύκλιος κυκλικός· 429 βλ. μέλλω.

ἐγκυκλώω - ὦ στρέφω ἐν κύκλῳ.

εἰ : εἰ γὰρ πέσοι 1221 εἴθε νὰ ἐπιτύχη.

εἶα, ἐπίρρημα παρακλευσματικόν, ἐμπρὸς λοιπόν.

εἶεν ἅς εἶναι, καλὰ· δηλοῖ ὅτι ὁ λέγων θέλει νὰ τερματίσῃ μίαν συζήτησιν, διὰ νὰ μεταβῇ εἰς ἄλλο ζήτημα (π.χ. 342, 467).

εἰκότως εὐλόγως, φυσικά· εἰκότως ἔχει 911 εἰκός ἐστι.

εἰκῶ αἰτιατ. τοῦ εἰκῶν. Ὁ Εὐριπίδης ποιῶν 223 τὴν Ἰφιγένειαν λυπούμενην, διότι δὲν εὐρίσκεται εἰς τὴν πατρίδα της, ὥστε νὰ δύναται νὰ ὑφαίνη καὶ νὰ παριστάνῃ εἰς τὸ ὕφασμά της τὰς εἰκόνας τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τῶν Τιτάνων (τὴν Τιτανομαχίαν), ἔχει κατὰ νοῦν τὰς εὐγενεῖς Ἀθηναίας παρθένους τῆς ἐποχῆς του, αἱ ὁποῖαι ὕφαινον τὸν κροκωτὸν πέπλον τῆς θεᾶς τὸν πανηγυρικῶς κομιζόμενον κατὰ τὰ Παναθηναῖα εἰς τὴν Ἀκρόπολιν.

εἰλάτινος ἐπικὸς τύπος ἀντὶ ἐλάτινος, κατεσκευασμένος ἐκ ξύλου ἐλάτης· 407 βλ. ῥόθιος.

εἰλίσσω = ἐλίσσω, ὃ ἰδέ.

εἰπὼν ἐν 964 ὀνομαστικὴ ἀπόλυτος ὡς καὶ τὸ ἀκούσας· εἰπὼν ἀκούσας τε ἀφοῦ ἀπελογήθη καὶ ἀφοῦ ἤκουσα τὴν κατηγορίαν.

εἶργω ἐμποδίζω, ἀναχαίτιζω.

εἶσατο 946 ἱδρυσεν· ὁρ. τοῦ ἴζω βάζω τινὰ νὰ καθίσθ.

εἰσοράω - ὦ : φόβῳ εἰσορᾶν 1342 ἐκ φόβου μήπως ἴδωμεν· σύντ. : φόβῳ εἰσορᾶν ἃ μὴ χρῆν (εἰσορᾶν).

εἰσπράττομαι εἰσπράττω διὰ τὸν ἑαυτὸν μου, λαμβάνω· ὥς εὖ κακὸν δίκαιον (= κακὴν δίκην) εἰσεπράξατο 559 πόσον καλὰ ἔκαμε ποῦ ἐπέβαλεν αὐτὴν τὴν φρικτὴν μὲν (καὶ δι' αὐτὸν τὸν τιμωρήσαντα) ἀλλὰ δικαίαν τιμωρίαν.

ἐκ 552 ὑπό· ἐκ δόμων 1005 ἐν τῇ ξένη.

ἑκατι ἑνεκα.

ἐκβαίνω 98 βαίνων φθάνω εἰς τὸ τέρμα (βλ. προσάμβασις)· ἐν 200 ὡς τὸ ἡμέτερον « βγαίνω » εἰς ἐκφράσεις ὡς « βγῆκε τ' ὄνειρο », « βγῆκε ἡ προφητεία »· ἐκβαίνει ποινὰ ἢ ἐκδίκησις πραγματοποιεῖται,

ἐκτελεῖται, ἡ φωνὴ τοῦ αἵματος εὐρίσκει ἱκανοποίησιν (βλ. ποινά)· ἐξέβην ἄλλοσε 781 ἄλλοῦ πῆγε ὁ νοῦς μου· μὴ ἁβάντας τύχης, καιρὸν λαβόντας, ἡδονὰς ἄλλας λαβεῖν 907 ἀφοῦ εὖρον μίαν εὐκαιρίαν, νὰ μὴ ἐπιδιώκουν ἄλλας μικρὰς ἡδονὰς, παραστρατίζοντες ἀπὸ τὸν δρόμον ποῦ τοὺς ἀνοίξεν ἡ τύχη.

ἐκβολή : ἐκβολαὶ νεὼς 1424 τὸ ἐκβληθέν, τὸ ἐξοκειῖλαν πλοῖον.

ἐκβολος ὁ, 1042 μέρος ξηρᾶς κατακλυσθὲν ὑπὸ τῆς θαλάσσης.

ἐκβρυχάομαι - ὦμαι βγάζω βρυχηθμὸν· στεναγμὸν ἡδὸν ἐκβρυχώμενοι 1390 ἐκβάλλοντες βαθὺν στεναγμὸν ἀνακουφίσεως.

ἐκδύομαι 602 βγαίνω εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ξεφεύγω, ξεγλιστρῶ.

ἐκεῖ : τοῖς ἐκεῖ 771 ὅπως πιστεύουν οἱ ἐν Ἑλλάδι.

ἐκκλέπτω κλέπτω καὶ ἀπάγω κρυφίως· ἀποσπῶ· ἐξεκλέψαμεν πέτροισι χειρῶν φάσγανα 331 : τὸ χειρῶν ἐκ τοῦ ἐξεκλέψαμεν· αἱ χεῖρες τοῦ Ὁρέστου καὶ τοῦ Πυλάδου βαλλόμεναι διὰ τῶν λίθων παρέλυσαν ἀπὸ τοὺς πόνους καὶ ἀφῆκαν τὰ ξίφη νὰ πέσουν κατὰ γῆς.

ἐκκομίζομαι κομίζω μαζί μου ἔξω.

ἐκλείπω (ὄρκον) 750 παραβαίνω.

ἐκλυσis ἀπολύτρωσις.

ἐκμανθάνω 667 ζητῶ λεπτομερεῖς πληροφορίας.

ἐκμοχθέω - ὦ κατασκευάζω μετὰ μόχθου, ἀγωνίζομαι, ὑφίσταμαι, ὑποφέρω, μαρτυρικῶς.

ἐκνεύω ἐν 1186 στρέφω τὴν κεφαλὴν, στρέφομαι, κλίνω· ἐς τὸ τῆς θεοῦ γ' ἐξένευσας πρὸς τὸ μέρος τῆς θεᾶς ἀναμφιβόλως ἐστράφης (χωρὶς νὰ παρασυρθῇς ἀπὸ τὰ δελεαστικὰ λόγια τῶν ξένων)· ἐν 1330 κάνω νεῦμα : ἐξένευσ' ἀποστηναι πρόσω ἐκαμε νεῦμα (διέταξε) νὰ σταθῶμεν μακράν.

ἐκνίπτω ἀποπλύνω.

ἐκπετάννυμι ἀπλώνω πρὸς τὰ ἔξω, ἀνοίγω, φουσκώνω· ἐν 1135 σύντ. : πόδες νεὸς ὠκυπόμπου ἐκπετάσσουσιν ἱστία ἀέρι πὰρ πρότονον κατὰ πρῶρον ὑπὲρ στόλον τὰ « ποδάρια » (βλ. πόδες) τοῦ ταχέος πλοίου κρατοῦντα τεντωμένα πρὸς τὰ κάτω τὰ ἱστία θὰ τὰ ἀφήσουν νὰ φουσκώσουν μὲ τὸν ἀέρα κοντὰ εἰς τοὺς προτόνους (βλ. λ.) πρὸς τὸ μέρος τῆς πρῶρας, ἐπάνω ἀπὸ τὴν προεξοχὴν αὐτῆς (βλ. στόλος).

ἐκπέφυκα 807 ἔχω γεννηθῇ.

ἐκπίμπλημι γεμίζω ἐντελῶς· ἐν 81 διανύω ἐξ ὁλοκλήρου· ἐκπίμ-

πλημὶ κίνδυνον 90 ὑφίσταμαι μέχρι τέλους κίνδυνον, ἐκτελῶ μέχρι τέλους ἐπικίνδυνον ἐπιχείρησιν.

ἐκπλήσσω ἐκκρούω, ἐκδιώκω, ἀποσπῶ· ἐκπλήσσω τοῦ παρόντος λόγου 240 ἀποσπῶ ἀπὸ τὰ νῦν λεγόμενα, διακόπτω τὰ νῦν λεγόμενα· ἐν 773 κάνω ἓνα νὰ τὰ χάσῃ.

ἐκποδῶν (ἐκ ποδῶν, ἀντίθ. ἐμποδῶν) μακράν· ἐκποδῶν ἔχω 1226 μένω μακράν.

ἐκσῶζω σῶζω ἐκ τῶν κινδύνων· ὡς δὴ σκότον λαβόντες ἐκσωθεῖμεν ἂν ; 1025 διὰ νὰ ἡμπορέσωμεν νὰ φύγωμεν καὶ νὰ σωθῶμεν ἐπωφελοῦμενοι τὸ σκότος ;

ἐκτρέφομαι τρέφω, ἀνατρέφω, αὐξάνω· 848 σύντ. : ἐξεθρέφω μοι τότδε συνομαίμονα φάος δόμοις (ὡς σωτηρίαν τοῦ οἴκου).

ἐκφροινίσσω κοκκινίζω (ἐνεργητ.), καταματώνω.

ἐκφροντίζω ἐπινοῶ, ἐξευρίσκω· ἐκφροντίσον διωγμὸν ὅστις τοὺς ξένους θηράσεται 1323 σκέψου μὲ ποίαν καταδιώξιν θὰ κατορθωθῇ ἡ σύλληψις τῶν ξένων· τὸ διωγμὸν κατὰ πρόληψιν, τὸ ὅστις θηράσεται ἀναφορ. συμπερασμ.

ἐκών : οὐχ ἐκών ἐκών 512· ὁ Ὀρέστης δὲν ἐξωρίσθη ἐκ τῆς πατρίδος του, ἀνεχώρησε λοιπὸν ἐκών, ἀλλὰ καὶ οὐχ ἐκών, διότι τὸν ἠνάγκασεν ἡ βαρύνουσα αὐτὸν μητρικὴ ἀρά· ὥστε ὁ χαρακτηρισμὸς φηγὰς 511 ἀρμόζει εἰς αὐτὸν κατὰ ἰδιάζοντα τρόπον καὶ αὐτὸ ἐννοεῖ λέγων φεύγω τρόπον γε δὴ τινα.

ἔλακον ἀόρ. τοῦ λάσκω λέγω.

ἐλαστρέω - ῶ ἐλάνω, καταδιώκω.

ἔλεγος ὁ, θρηνηλογία, θρηνητικὸν ᾄσμα· ἄλλοι ἐλεγχοὶ τᾶς οὐκ εὐμούσου μολπᾶς 146 θρῆνοι τοῦ ἀμούσου τραγουδιοῦ, τοὺς ὁποίους δὲν συνοδεύει ἡ λύρα (ἀλλ' ὁ αὐλός)· τὸ βοὰν ἐξοβελίζεται· ἔλεγος οἶτος 1091 ἀξιοθρήνητος, θλιβερὰ μοῦρα.

ἐλέγχω ἐρωτῶ.

ἐλίσσω (καὶ εἰλίσσω) περιστρέφω· ἐν 444 κάνω κυκλικὴν κίνησιν, ὥστε νὰ σχηματισθῇ στέφανος· ἀμφὶ χαίτα δρόσον αἵματηρὰν ἐλιχθεῖσα λαιμοτόμῳ δεσποῖνας χειρὶ 442 ἀφοῦ περὶ τῆς κόμης τῆς δεχθῇ τὸν στέφανον τοῦ φονικοῦ ἡγιασμένου ὕδατος ἀπὸ τὴν λαιμοτόμον χεῖρα τῆς κυρίας μου· ἡ δρόσος (ἐνταῦθα χέριβες) εἶναι αἵματηρά, διότι προορίζει εἰς τὴν σφαγὴν, διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον λέγεται καὶ ἡ χεὶρ τῆς ἱερείας λαιμοτόμος, ἂν καὶ ἄλλοι ἔσφαζον τὰ θύματα

(πρβλ. 40 καὶ 622). Ἡ ἐν Δήλῳ λίμνη, ἥτις εἴλισσε τὸ ὕδωρ αὐτῆς κυκλικῶς (κύκλιον κατηγορ.) 1103, καλεῖτο τροχοειδής· κατὰ τὸν ἐλεγειακὸν ποιητὴν Θέογνιν (5) ἡ Λητώ ἔτεκε τὸν Ἀπόλλωνα ἐπὶ τροχοειδεὶ λίμνῃ ἐφαφάμενη φοίνικος χερσίν· παρὰ πόδ' εἰλίσσουσα φίλας ματρός ἡλίκων θιάσους 1145 σύρουσα εἰς κύκλιον χορὸν τοὺς ὁμίλους τῶν συνομηλικῶν μου ἐνώπιον τῆς μητρὸς μου· χέρα παιδὸν ἔλιξεν ἐκ Διὸς θρόνων Πυθίων δόμων χθονίας ἀφελεῖν μῆνιν θεᾶς 1271 μὲ τὴν παιδικήν του χεῖρα περιέβαλε τὸν θρόνον τοῦ Διὸς (ἰκετεύων) νὰ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸ ἱερὸν τῶν Δελφῶν τὴν ὀργὴν τῆς χθονίας θεᾶς. Βλ. καὶ δῖνῃ διὰ τοὺς στ. 6 κ.έ.

Ἑλλάς· ἀρχικῶς ἦτο ἐπιθετον (Ἑλλάς γῆ), παραλειπομένου δὲ τοῦ οὐσιαστικοῦ, τὸ ὁποῖον συνώδευεν, ἔγινεν οὐσιαστικὸν (ὡς καὶ τὸ Ἰλιάς, κυρ. ποιήσεις)· ἐν τούτοις διετηρήθη καὶ ὡς ἐπιθετον καὶ δὴ ἐν τῷ ἡμετέρῳ δράματι : Ἑλλάδος στρατηγίας 17 ἐλληνικῆς ἐκστρατείας· Ἑλλάδος γὰς 448· Ἑλλάδος νεὼς σκάφος 1345 σκάφος ἐλληνικῆς νεὼς, ἐλληνικὴν ναῦν. Ἐπίσης καὶ τὸ Ἑλλήν χρησιμοποιεῖται ἐπιθετικῶς, ἐνίοτε μάλιστα μετὰ θηλυκοῦ οὐσιαστικοῦ : Ἑλλήν φόνος 72 ἐλληνικὸν αἶμα· Ἑλληρος γῆς 341 ἐλληνικῆς (ἐλληνίδος) γῆς· πατρίδος Ἑλληρος 495.

ἐμέθεν ἐμοῦ.

ἔμπεδος ἔγκυρος, δεσμευτικός.

ἐμπεδώ - ῶ (ὄρκον) ἐκπληρῶ.

ἐμπολὰ δωρ., ἀττ. ἐμπολή, ἐμπόριον, ἀγοραπωλησία· ζαχρόσου δι' ἐμπολᾶς νόστον βάρβαρον ἦλθον 1111 ἀντὶ πολλοῦ χρυσοῦ (πωληθεῖσα καὶ ἀγορασθεῖσα) ἦλθον εἰς βάρβαρον χώραν.

ἐμपुरα τά, αἱ διὰ τοῦ πυρὸς θυαίαι· ἐμπυροσκοπία, πυρομαντεία.

ἐνάλιος θαλάσσιος· ἐναλία δρόσος 255 θαλάσσιον ὕδωρ.

ἐνδος δὸς εἰς χεῖρας (λέγει ἡ Ἰφιγένεια εἰς τὴν θεραπαινίδα της 167).

ἐνθένδε ἀπ' ἐδῶ· τὸ δ' ἐνθένδε 91 (ἐπιρρηματικῶς) ἔπειτ' ἀπὸ αὐτό.

ἐνι 572, ἔνεστι, ὑπάρχει.

ἐνοπή φωνή· ἐπὶ δ' ἔσειεν κόμαν, παῦσαι νυχίους ἐνοπὰς 1276 ἐπισεισας (ἀνατινάζας) τὴν κόμην του διέταξε νὰ παύσουν τὰς νυκτερινὰς φωνὰς (τὴν ὄνειρομαντείαν)· πρὸς τὸ ἐπέσειεν κόμαν πρβλ. Ἰλιάδ. Α 528 κτανέρσιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων· ἀμβρόσιαι δ' ἄρα χαῖται ἐπερωῶσαντο ἄνακτος κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο.

ἐνταυθοῖ 1010 ἐκεῖ· ἐπεξήγησις αὐτοῦ τὸ πρὸς οἶκον 1011.

ἐξαίρετος ἐξηρημένους· ἐξαίρετον δὸς μοι τότε 755 κάμε μου τὴν ἐξῆς ἐξαίρεσιν.

ἐξακοντίζω ῥίπτω ἀκόντιον· ὅσας χειρας ἐξηκόντισα γενείου γονάτων τε τοῦ τεκόντος 362 ποσάκις ἔπεινα τὰς χειρὰς μου πρὸς τὸ γένειον καὶ τὰ γόνατα τοῦ πατρός μου.

ἐξαλλάσσω ἀλλάσσω ἐντελῶς· 135 ἀφῆνω ἓνα τόπον καὶ πηγαῖνω εἰς ἄλλον.

ἐξανάπτω κρεμνῶ ἕκ τινος, ἀναρτῶ· ἄλλος δὲ (ἐνν. τῶν βαρβάρων) πλεκτὰς ἐξανῆπτεν ἀγκύλας 1408 προσεπάθει νὰ περάσῃ εἰς τὸ πλοῖον (εἰς τὸν ἱστὸν ἢ ἄλλην προσεζοχὴν του) βρόχον (συρτοθηλιά). Καὶ εἰς τὸν προηγούμενον στίχον (χῶ μέν τις) περὶ βαρβάρων πρόκειται.

ἐξανθέω - ὦ βγάζω ἄνθη· ἀναφαίνομαι εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, « ἀναδίνω »· 300 σύντ. : ὥστε πέλαγος ἀλὸς ἐξανθεῖν αἵματηρόν (κατηγορ.) ὥστε ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης ἐκοκκίνισεν ἀπὸ αἵμα.

ἐξανήμι ἐκπέμπω, ἐξάγω, κάνω νὰ χυθῇ· ἐπισχέτω καὶ ἐξανιέτω 1459 - 1460 ἐνν. ὁ ἱερεὺς.

ἐξανύτω ἐκτελῶ, ἐκπληρῶ, φέρω εἰς πέρας.

ἐξάρχω ἀρχίζω, κάνω τὴν ἀρχήν· 743 ὑπαγορεύω.

ἐξαυδάω - ὦ ἐκφωνῶ, λέγω, ἄδω.

ἐξεδρος ὁ ἐκτὸς τῆς ἔδρας· ἐξεδροὶ χθονὸς 80 μακρὰν τῆς χώρας.

ἐξελέγχω 995 κάνω παρατήρησιν, ζητῶ τὸν λόγον.

ἐξένευσας ἐν 1186 ἀόρ. τοῦ ἐκνεύω (ὁ ἰδέ). (Κατ' ἄλλους τοῦ ἐκνεύω κολυμβῶν ἐξέρχομαι εἰς τὴν ξηράν, διαφεύγω).

ἐξεύρημα ἐπινόημα, σχέδιον, στρατήγημα.

ἐξεφρίεμαι παραγγέλλω, ἐντέλλομαι.

ἐξίσταμαι ἀπομακρύνομαι.

ἐξὸν μτχ. τοῦ ἔξεστι· ἐξὸν (ἐνν. φέρειν) 688 ἐνῶ εἶναι δυνατόν νὰ ὑποφέρω.

ἐξορμάω - ὦ : ἐξορμῶ ὄρευμα 1437 ἐξαπολύω κῦμα.

ἐπαίρω ἐγείρω, ὑψώνω· παύσω λόγχην ἣν ἐπαίρομαι 1484 θὰ καταθέσω τὰ ὅπλα, τὰ ὅποια ὑψώνω.

ἐπαυρίσκομαι, ἀόρ. ἐπηυρόμην, ἀπολαύω.

ἐπείγομαι 1393 στενοχωροῦμαι, πιέζομαι, κακοπαθῶ.

ἐπεμβάση δωρ., ἀττ. ἐπεμβήση, μέλλ. τοῦ ἐπεμβαίνω· ἐς πάτρην

ποτ' επεμβάση 648 θα πατήσης μιὰ φορά τὸ χῶμα τῆς πατρίδος σου.

ἐπευφημέω - ὦ ἄδω ἐπὶ τινι· ἐπευφήμησαν εὐχαΐσιν παιᾶνα 1403 συνώδευσαν τὰς εὐχὰς μὲ παιᾶνα (ὕμνον, δέησιν πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα).

ἐπεύχομαι 508 καυχῶμαι· τὸ κλεινὸν Ἄργος πατρίδ' ἐμῇ ἐπεύχομαι καυχῶμαι ὅτι ἔχω π. τὸ κλ. Ἄ.

ἔπη 723 χρησμός.

ἐπηλυς (ἐπὶ ἤλυθον) ὁ ἄλλοθεν ἐλθὼν, ξένος. Ἐν 1021 τὸ ἐπηλύδας ὑποκ. τοῦ ξενοφονεῖν.

ἐπιβαίνω 840 παρουσιάζομαι ἐξαίφνης· 1252 γίνομαι κύριος· ἐν 215 τὸ ἐπέβασαν μεταβατικόν· ἐπεβίβασαν, ἔφεραν, ὠδήγησαν.

ἐπιζέω πίπτω ἐπάνω καὶ ζεματίζω· ἐπέζεσε τὸ Ταντάλειον σπέρμα 987 ἔπεσεν ἐπάνω εἰς τὴν γενεάν τοῦ Ταντάλου καὶ τὴν ἔκαυσε.

ἐπιθυύσσω δίδω παραγγέλματα μεγαλοφώνως· κώπαις ἐπιθυύσει (= τοῖς κωπηλάταις ἐγκελεύσει) 1127 θὰ δίδῃ τὸν ῥυθμὸν εἰς τοὺς κωπηλάτας· τὸ ἔργον τοῦτο ἐξετέλει ὁ τριηράρχης.

ἐπίκρανον κιονόκρανον, ἡ κορυφή τοῦ στύλου.

ἐπιμαστίδιος ὁ ἐπὶ τῷ μαστῷ, ὁ θηλάζων.

ἐπισκήπτω ἀφήνω παραγγελίαν, ἐντολήν· πάντα..., ὡν ἐπισκήπτεις περὶ 1077 ὅλα, περὶ τῶν ὁποίων παραγγέλλεις.

ἐπισκοπέω - ὦ 1414 προστατεύω, ἐπιβλέπω.

ἐπιστέλλω παραγγέλλω.

ἐπιστολή ἐντολή, παραγγελία· ἐπιστολή, γράμμα.

ἐπιστροφή 671 ἐπικοινωνία· πάντες, ὡν ἐπιστροφή τις ἦν 671 πάντες, ὅσοι εἶχον κάποια ἐπικοινωνία πρὸς ἄλλους ἀνθρώπους· πρβλ. Ὁδ. α 177· καὶ κείνος ἐπίστροφος ἦν ἀνθρώπων.

ἐπίσχη ὑποτακτ. ἀορ. τοῦ ἐπέχω ἐμποδίζω· μηδὲν μ' ἐπίσχη γε 912 τίποτε νὰ μὴ μὲ ἐμποδίσχη.

ἐπίσχω ἐκτεταμένος τύπος τοῦ ἐπέχω ἀκουμπῶ· ἐπισχέτω καὶ ἐξανέτω 1459 - 1460 ἔνν. ὁ ἱερεὺς.

ἐπόμνυμι ὀρκίζομαι εἰς τὸ ὄνομά τινος.

ἐπτάτονος ἐπτάχορδος· ἔχων κέλαδον ἐπτατόνου λύρας 1128 παίζων τὴν ἐπτάχορδον λύραν.

ἐπωμὶς 1) τὸ ὑπερέχον ἄκρον τοῦ βραχίονος, ἔνθα συνδέεται μὲ τὸ ὀστοῦν τῆς κλειδός· 2) τὸ παρὰ τὸν ὦμον μέρος τοῦ χιτῶνος· ἐν 1404 ἡ χεὶρ ὀλόκληρος ἀπὸ τοῦ ὦμου· γυμνάς ἐκ πέπλων ἐπωμίδας κώπη

προσαρμόσαντες ἐπιθέσαντες εἰς τὰς κώπας χεῖρας γυμνωθείσας ἀπὸ τοὺς πέπλους μέχρι τῶν ὤμων.

ἐπώνυμος ὁ φέρων τὸ ὄνομα, ὁ ὀνομασθεὶς ἀπὸ κάποιου ἢ κατι. Τὸ εἰς Ἀλάς ὑπὸ τοῦ Ὁρέστου κομισθὲν ζόναρον τῆς Ταυροπόλου Ἀρτέμιδος ἦτο κατὰ τὸν Εὐριπίδην 1454 ἐπώνυμον τῆς χώρας τῶν Ταύρων καὶ τῶν περιπολήσεων τοῦ Ὁρέστου· βλ. Ταυροπόλος.

ἐπωτίδες αἱ, προεξοχαὶ ἐκατέρωθεν τῆς πρῶρας, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐσπερέωνον τὰς ἀγκύρας.

ἐράω - ὦ ποθῶ, ἐπιθυμῶ· σὺ τοῦτ' ἔρα 516 σὺ ἔχε αὐτὸν τὸν ἔρωτα, κράτει αὐτὴν τὴν χαρὰν διὰ τὸν ἑαυτὸν σου.

ἔργον : ἐν ἔργῳ 1190 ἐν ἐνεργείᾳ.

ἐρείψιμος κατερριμμένος εἰς ἐρείπια· πᾶν ἐρείψιμον στέγος βεβλημένον πρὸς οὐδας ἐξ ἄκρων σταθμῶν 48 ὅτι ὀλόκληρος ἡ στέγη κατέπεσε (« σωριάστηκε ») εἰς τὴν γῆν ἀπὸ τὰς κορυφὰς τῶν στύλων. Ἐπειτα ἀπὸ αὐτὸ πρέπει νὰ φαντασθῶμεν ὅτι καὶ οἱ στῦλοι (πλὴν ἑνὸς) ἔπεσον, ἀλλ' ὁ ποιητὴς θεωρεῖ περιττὸν νὰ προσθέσῃ καὶ τὴν λεπτομέρειαν ταύτην, ἐφ' ὅσον λέγει ὅτι μόνον εἷς στῦλος ὑπελείφθη.

ἐρέσσω κωπηλατῶ· περοῖς ἐρέσσω 289 κινῶ τὰς πτέρυγας ὡς ὁ κωπηλάτης τὰς κώπας, « φτερολάμνω ».

ἐρετμόν κώπη· ἐρετμοῖσι καὶ λόγχαις 1110 δοτ. ὄργαν. : αἱ νεάνιδες αἱ ἀποτελοῦσαι τὸν χορὸν ἡχμαλωτίσθησαν μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς πατρίδος των (πύργων ὀλομένων) καὶ ῥιφθεῖσαι εἰς τὰ πλοῖα μετεφέρθησαν (ὡς φορτίον καὶ ὅχι ὡς ἐπιβάτιδες, διὰ τοῦ ἐν ναυσὶν καὶ ὅχι ἐπὶ ναυσὶν) διὰ τῶν κωπῶν καὶ τῶν λογχῶν τῶν ἐχθρῶν.

Ἐρινύες θεότητες τοῦ Ἄδου, ἀδυσώπητοι τιμωροὶ τοῦ ἐγκλήματος ἐπὶ τῆς γῆς. Συνήθως ἀναφέρονται τρεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἡμέτερον δρᾶμα ἐκτὸς τῶν τριῶν, αἵτινες καταδίδωκον τὸν Ὁρέστην 285 κ.έ. ἦσαν καὶ ἄλλαι, αἵτινες συμμορφωθεῖσαι πρὸς τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἔπαυσαν τὴν καταδίωξιν 968. Διὰ τὸ ὅλον χωρίον 291 κ.έ. βλ. ἀλλάσσομαι.

ἐρμηνεύς ἐξηγητής, διερμηνεύς. Ἐν 1302 ὁ Ἀγγελος λέγων ἐρμηνεύς ὅδε (αὐτὸς ὁ ἀγγελιαφόρος) ἐννοεῖ τὸ ῥόπτρον (« χτυπητῆρι ») τῆς θύρας τοῦ ναοῦ, τὸ ὁποῖον κτυπᾷ ἐκεῖνην τὴν στιγμήν.

ἔρος ὁ, ἔρως.

ἔρω βαδίζω, πηγαίνω.

ἔρρω ἐχάθην, ἔσβησα· 187 σύντ. : ἔρρει τὸ φῶς τῶν σκήπτρων τῶν οἰκῶν τῶν Ἀτρειδῶν.

ἐσθήσω 742 μέλλ. τοῦ ἐσβαίνω (μεταβατ.)· σύντ. : ἐσθήσω (τὸν Πυλάδην) σκάφος νεὸς εἰς τὴν ναῦν (περίφρ.)· πρβλ. ἐπέβασαν 215.

ἐσέρχομαι : ἐσηλθεν ἡμῶς 1340 ἐφοβήθημεν, « μᾶς μπήκε ἡ ἰδέα ».

ἐσταίην εὐκτ. πρκμ. τοῦ ἴσταμαι· χοροῖς ἐσταίην 1143 « νὰ στεκόμουν στοὺς χορούς », νὰ ἐλάμβανα μέρος εἰς τοὺς χορούς (εὐχή).

ἔστε ἕως ὅτου.

ἐστιάμα φίλευμα, παράθεσις γεύματος· 387 βλ. Τάνταλος.

ἐτήτυμος ἀληθής, φιλαλήθης, ἀξιοπίστος.

ἔτλαν δωρ., ἄττ. ἔτλην, ἀόρ. ῥήματος μὴ ἀπαντῶντος ἐν τῷ ἐνεστώτι· μέλλ. τλήσομαι, παρακείμεν. τέτληκα· τόλμαν ἦν ἔτλη πατὴρ 862 « γι' αὐτὸ ποὺ βάσταξε ἡ καρδιά τοῦ πατέρα μας νὰ κάμῃ »· ἔτλαν 869 ἀπετόλμησα, « βάσταξε ἡ καρδιά μου »· ὁμοίως 924.

εὖ καλὰ· ὡς εὖ 533, 540 τί ὠραῖα, πόσον καλὰ· τὸ εὖ 580 τὸ καλόν, ἡ ὄνησις· φρονῶ εὖ 353 εἶμαι εὐνοϊκὰ διατεθειμένος, συμπαθῶ· βλ. δυστυχής.

εὐάλιος δωρ., ἄττ. εὐήλιος· εὐάλιον πῦρ 1139 τὸ ὠραῖον πῦρ τοῦ ἡλίου.

εὐγάθητος (γηθέω χαίρω) χαρμόσυνος· οὐκ εὐγάθητος 212 θλιβερός.

εὐγομφος (γόμφος ἥλος) καλῶς συνηρμοσμένος.

εὐδαιμονέω - ὦ εἶμαι εὐδαίμων· 543 σύντ. : τί δὲ (πράσσει) ὁ στρατηγός, ὃν λέγουσ' εὐδαιμονεῖν ;

εὐδαίμων ὁ ἔχων τὸν δαίμονα εὖ διακείμενον, εὐτυχής· 544 σύντ. : (ὁ στρατηγός), ὃν γ' ἐγὼ οἶδα, οὐκ ἔστι τῶν εὐδαιμόνων.

εὐδόκιμος ἐντιμος, ἐνδοξος· παρθένος εὐδοκίμων γάμων 1144 παρθένος προωρισμένη διὰ καλὸν γαμβρόν, « ἀρχοντογυρεμένη ».

εὐερνής (ἔρνος τό, βλαστὸς) καλλιβλαστος.

εὐθυντηρία τὸ μέρος τῆς πρύμνης, ὅπου εἶναι προσηρμοσμένον τὸ πηδάλιον.

εὐήρης καλοταξιασμένος· 1050 βλ. πίτυλος.

εὐκταῖος καθωσιωμένος, « ταμένος ».

εὐλαβεστέως 1375 μὲ περισσοτέρας προφυλάξεις.

εὐμίτος ὁ ἔχων ὠραίας κλωστάς· εὐμίτοι πλοκαὶ 817 τὸ συνταίριασμα τῶν ὠραίων νημάτων.

εὐναῖος (εὐναί αἱ, λίθοι χρησιμεύοντες ὡς ἄγκυρα καὶ εἴτα ἐν γένει ἢ ἄγκυρα) ὁ σχετικὸς μὲ τὴν ἀγκυροβολίαν· ὁ δίδων εἰς τὸ πλοῖον τὴν κατεύθυνσίν του.

εὐνὴ κλίνη, κατάκλισις· ὕπνου δνοφεραὶ γὰς εὐναὶ 1266 κατάκλισις πρὸς ὕπνον εἰς σκοτεινὰ ὑπόγεια· τὸ δνοφερός εἰς τὸ εὐναὶ καθ' ὑπαλλαγήν ἀντὶ εἰς τὸ γὰς. Βλ. καὶ δνοφερός.

εὐξύνητος εὐνόητος· 1092 βλ. ξυνετοί.

εὐολβος ζάπλουτος.

εὐπαις ὁ ἔχων καλὰ παιδιὰ· εὐπαις γόνος 1234 τοκετός, καθ' ὃν ἔρχονται εἰς τὸν κόσμον καλὰ τέκνα, (καὶ εἴτα) τὰ καλὰ τέκνα· ὥστε : εὐπαις ὁ Λατοῦς γόνος, τὸν ποτε Δηλιάς ἐν καρποφόροις γυάλοις ἔτικτε, χρυσοκόμαν ἐν κιθάρα σοφόν, ἃ τ' ἐπὶ τόξων εὐστοχίᾳ γάνυται λαμπρὰ εἶναι τῆς Λητοῦς τὰ παιδιὰ, τὰ ὅποια κάποτε ἐν Δήλῳ εὐρισκομένη ἐγέννα μέσα εἰς τὰς καρποφόρους κοιλάδας της, δηλ. (ὁ Ἄ-πόλλων) ὁ χρυσομάλλης, ὁ σοφὸς κιθαρωδός, καὶ (ἡ Ἄρτεμις), ἡ ὅποια καμαρώνει διὰ τὴν ἰκανότητά της εἰς τὴν τοξοβολίαν. Τὸ χρυσοκόμαν καὶ σοφὸν αἰτίατ. ἀντὶ ὀνομαστ. καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ ἀναφορικὸν τὸν (= ὄν).

εὐπηγος (πῆγη μασούρι, μίτος τοῦ μασουριῶ, ὑφάδι) καλῶς ὑφασμένος· εὐπηγοὶ ὑφαὶ 814 καλοῦφασμένον ὕφασμα· εὐπηγοὶ ὑφαὶ πέπλων 312 καλοῦφασμένος πέπλος· πέπλων ἄγαλμά σοι θήσουσιν εὐ-πῆγους ὑφὰς 1464 θὰ σοῦ ἀφιερῶνουν ὡς εὐπρόσδεκτον δῶρον τοὺς καλοῦφασμένους πέπλους των· ἡ Ἄρτεμις ἐτιμᾶτο καὶ ὡς θεὰ τοῦ τοκετοῦ (Εἰλείθια), μετ' αὐτῆς δὲ καὶ ἡ Ἰφιγένεια· πρβλ. 1097 καὶ 1228.

εὐρωπὸς εὐρύς (πρβλ. κοιλωπὸς 236, στενωπὸς)· χάσμα εὐρωπαϊὸν πέτρας 626 πλατὺ βραχώδες βάραθρον. Πρβλ. 1155.

εὐσεβής 743 σεβαστός, ἀπαράβατος.

εὐσημος (ναῦς) 1383 ἡ ἔχουσα ὥραϊον σῆμα, ξυλόγλυπτον παράστασιν· τοιαῦτα σήματα, κοσμήματα συγχρόνως καὶ διακριτικά, εἶχον καὶ τὰ πλοῖα τῶν Ἀχαιῶν τῶν πλευσάντων κατὰ τῆς Τροίας, ὡς περιγράφει ὁ Εὐριπίδης ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ τῇ ἐν Ἀδελίδι 231 κ.ε.

εὐτραφής καλοθρεμμένος, εὖσωμος, ἀχμαῖος.

εὐτρεπής τακτοποιημένος, συγυρισμένος, ἑτοιμος· οὐκ ἂν φθάνοις εὐτρεπῇ ποιουμένην 245 εὐτρέπισον τάχιστα.

εὐτρεπίζω τακτοποιῶ.

εὐτυχέω - ὦ 329 ἐπιτυχάνω.

εὐτυχία 1490 βλ. μοῖρα.

εὐυδρος ὁ ἔχων ἄφθονον ἢ ὥραϊον ὕδωρ.

εὐφραμέω - ὦ δωρ., ἀττ. -φημ-, τηρῶ θρησκευτικὴν σιγὴν.

εὐφημος ὁ λέγων εὐοίωνα, ὁ ἀποφεύγων δυσοίωνους λέξεις, ὁ τηρῶν θρησκευτικὴν σιγὴν (διότι, ἐὰν ὁμιλῇ, δύναται νὰ ἐκστομίσῃ καὶ ἄκων λέξιν δυσοίωνον)· **εὐφημα** φώνει 678 « μὴν κακομελετᾶς », καλομελέτα, σιώπα.

εὐχομαι 21 τάζω.

ἐφεστώς ὁ ἐπὶ τινι ἐστώς, ἐπιστάτης, ἐπιμελητής.

ἐφίεμαι 1483 ὀρίζω.

ἔχω κρατῶ· **μία τύχη** ἔχει 1065 **μία τύχη** ἀναμένει· **ἔχε πόδα** 1159 σταμάτα.

ζάθεος πανίερος.

ζάχρυσος πολύχρυσος· 1111 βλ. ἐμπολά.

ζηλώματα μεγάλη, ἀξιοζήλευτος εὐτυχία· **ἐξ οἶων καλῶν καὶ πατρὸς ζηλωμάτων** 379· τὸ πατρὸς καὶ εἰς τὸ καλῶν καὶ εἰς τὸ ζηλωμάτων.

ζῶα ζωή· τὸ χάριν ἔχω ζῶας, χάριν ἔχω τροφᾶς 847 (εὐγνωμονῶ διὰ τὴν ζωὴν του καὶ τὴν ἀνατροφὴν του) ἐπεξηγεῖται διὰ τῶν ἀμέσως ἐπομένων δύο στίχων.

ζῶνα 204 ἡ παρθενικὴ ζώνη· βλ. *δυσδαίμων*.

ἡ 407, 1168 μήπως.

ἡγγέλης ἡγγέλθης· ταῦτ' ἄρ' ἡγγέλης μανείς ; 932 αὐτὴ εἶναι ἄρα γε ἡ μανία, ποῦ ἔφεραν τὴν εἵδωσιν ὅτι σὲ κατέλαβε ;

ἡδονή· **εἴ τι δὴ σοι τοῦτ' ἐν ἡδονῇ μαθεῖν** 494 **εἰ ἡδύ τί σοι μαθεῖν τοῦτο· εἶχον ἡδονὴν** 954 ἐτέρποντο (πίνοντες)· **ἡδοναὶ ἀγγεμάτων** 1184 ἡ ἐκ τῶν εἰδήσεων εὐχαρίστησις· 908 βλ. *ἐκβαίνω*.

Ἡλέκτρα θυγάτηρ τοῦ Ἀγαμέμνονος, σύζυγος τοῦ Πυλάδου 915. Ἐν 562 λέγεται παρθένος : ὁ γάμος τῆς ἔγινε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς τῆς.

ἦμαι κάθημαι· **ἦμεν ἡμενοι** 1339 ἐκαθήμεθα.

ἦτις 381 ἀναφορ. αἰτιολ.

θαλλὸς βλαστός.

θάλος τό, βλαστάρι· καί μεταφρ. (βλ. Ἀγαμεμνόνειος).

θαμὰ συχνά.

θάρσος 730 βλ. πίπτω.

θάσσω κάθημαι· δαίμονές τινες θάσσουσιν οἶδε 268 νά, κάποιοι θεοὶ κάθηται ἐκεῖ· εἴτ' οὖν ἐπ' ἀκταῖς θάσσετον Διοσκόρω, ἥ Νηρέως ἀγάλματα 272 ἂν πάλιν σεῖς, ποῦ κάθησθε εἰς τὴν ἀκτὴν, εἴσθε οἱ Διόσκουροι ἢ καμάρια (δηλ. ἔγγονοι) τοῦ Νηρέως, ἐνν. Ἰλεω ἡμῖν γένεσθον.

θαῦμα : ὃ θαῦμα — πῶς σε μεῖζον ὀνομάσας τύχῃ ; ὦ θαῦμα... ποῖαν ἐντονωτέραν λέξιν νὰ μεταχειρισθῶ, διὰ νὰ χαρακτηρίσω ὀρθῶς τὸ πρᾶγμα ;

θαυμαστός : ἐν τοῖσι θαυμαστοῖσι καὶ μύθων πέρα 900 μεταξὺ τῶν θαυμαστῶν καὶ ἀνεκφράστων.

θελκτήριο εὐχάριστον, καταπραϋντικόν· κεῖται θελκτήρια 166 προσφέρονται κατ' ἐθιμον ὥς θελκτήρια.

θέλω : τίς ὑμῶν φησιν ἢ τίς οὐ θέλειν ταῦτα ; 1072 ποῖα ἀπὸ σᾶς δηλοῖ ὅτι τὰ δέχεται ἢ ποῖα ὅτι δὲν τὰ δέχεται αὐτά ;

θέμις δίκαιον, ὀρθόν, ἐπιτετραμμένον· 1035 καὶ 1037 σύντ. : λέξομεν ὥς οὐ θέμις γε θύειν θεᾷ οὐ καθαρὸν ὄντα (ἄνθρωπον μιᾶρόν).

Θέμις θεὰ τῆς δικαιοσύνης, τοῦ νόμου καὶ τῆς τάξεως.

θεόδμητος (δέμω) θεόκτιστος. Αἱ Ἀθηναὶ θεόδητοι 1449, διότι ἐπιστεύετο ὅτι ἐκτίσθησαν ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς.

θεραπεία 314 περιποίησις, ὑπηρεσία.

θεραπεύω : Μοῦσας θεραπεύει 1105 διατελεῖ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν Μουσῶν.

θέσφατον (θεὸς φημί) χρησμός· οὐ τὸ τοῦδ' γ' αἵτιον γενήσεται πεσεῖν ἄχρηστον θέσφατον 121 δὲν θὰ γίνω βέβαια ἐγὼ ὁ αἵτιος νὰ πέσῃ ἄχρηστος (νὰ ματαιωθῇ, νὰ μὴ ἐκπληρωθῇ) ὁ χρησμός· τὸ τὸ τοῦδε ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ τὸ ἐμόν, ὅπως τὸ ὅδε πρὸς τὸ ἐγὼ· μαντεῖαι θεσφάτων 1255 χρησμοί· θεσφάτων ἀοιδαὶ 1283 ἔμμετροι χρησμοί : βλ. πολυνάορ.

θηράω - ὦ 1426 συλλαμβάνω· θηράομαι - ὦμαι 1311 ἐπιδιώκω.

θοάζω ταχέως κινῶ· 1141 : ὁ Χορὸς θὰ ἐπεθύμει νὰ εἶχε πτερὰ, διὰ νὰ διασχίσῃ τὸ οὐράνιον διάστημα καὶ νὰ σταματήσῃ, ὅταν θὰ ἐφθάνεν ἐπάνω ἀπὸ τὴν οἰκίαν του.

Θόας βασιλεὺς τῶν Ταύρων. Ὁ Εὐρ. 33 παράγει τὸ ὄνομά του ἐκ τοῦ θοός (θέω) ταχύς.

θοός (θέω τρέχω) ταχύς· *θοαῖσιν ἵπποις* 2 διὰ τοῦ ταχέος ἄρματος.

θορῶν μτχ. ἄρ. τοῦ θρώσκω.

θοῦμόφυλον 346 τὸ δμόφυλον· βλ. ἀναμετρέομαι.

θριγκός ὁ, ἡ στεφάνη, ἡ ἀνωτάτη σειρά λίθων ἐν τῷ τοίχῳ, ἣτις ἐξεῖχε τῶν λοιπῶν.

θρίγκωμα θριγκός, γεῖσον.

θρώσκω πηδῶ, σκιρτῶ.

Θυέστης υἱὸς τοῦ Πέλοπος, ἀδελφὸς τοῦ Ἀτρέως. Τὰ περὶ τῆς ἔριδος τῶν δύο ἀδελφῶν βλ. ἐν λ. δινεύω.

θυηπόλος ὁ ἀσχολούμενος εἰς τὰς θυσίας, ἱερεὺς.

θυμόσμαι - οὔμαι ὀργίζομαι, θυμῶνω.

θυτήριον θυῖμα.

ἰέρεα (ἀττικὸς τύπος) ἰέρεια.

ἱερεὺς 360 σφαγιαστής.

ἱῆμι ῥίπτω· ἐν 298 βυθίζω (τὸ ξίφος).

ἱκνέομαι - οὔμαι 1069 ἱκετεύω.

ἱνα 394, 1344 ὅπου.

ἰὸς ὁ, βέλος.

ἱππεύμα πορεία ἐφ' ἵππου ἢ ἄρματος. Ἐν 1428 ἐκ τοῦ ἱππεύμασιν ἐκ γῆς νοητέον κατὰ ζεῦγμα διώγμασιν εἰς τὸ ἐκ θαλάσσης.

ἱππόδρομος 1138 τὸ οὐράνιον διάστημα, ἀπὸ τὸ ὅποῖον περνᾷ τὸ ἄρμα τοῦ ἡλίου.

ἰσῆρης ἴσος.

ἴστημι : ἴστημι βοήν 1307 « μπήγω φωνές ».

ἱστορέω - ὦ ἐρωτῶ.

ἱστός 222, 816 ἀργαλειός.

ἴστω 1077 μάρτυς ἔστω (προστακτ. τοῦ οἶδα).

ἴστωρ γνώστης.

ἵχνος : τίθημι ἵχνος ποδός 752 πατῶ τὸ πόδι μου.

κάδόκουν 956 καὶ ἐδόκουν· βλ. δοκέω.

κάθαιμος καταματωμένος.

κάθαρμα κάθαρσις, καθαρμός.

καθάρσιος καθαρτικός, ἀγνιστικός, ἀπολυμαντικός. Ἐν 1225 τὸ καθάρσια κατηγοροῦμι.

καθιδρύνουμαι ἐγκαθιδρύνω· καθιδρύνονται εὐτυχῶς 1481 εὐχομαι νὰ στῇσουν μὲ τὸ καλὸ.

καθήμι ῥίπτω κάτω, καταβιβάζω· καθήμι κόμας 52 βγάζω μαλ· λιά· καθήμι δέμας 114 καταβιβάζω τὸ σῶμά μου, καταβαίνω· καθήμι γόνυ 333 γονατίζω· καὶ μὴν καθεῖσαν δέλεαρ ἡδύ μοι φρενῶν 1181 καὶ ὅμως ἔρριψαν γλυκὺ δόλωμα διὰ νὰ μοῦ δελεάσουν τὴν ψυχὴν· τὸ φρενῶν γεν. ἀντικειμ. εἰς τὸ δέλεαρ· πόντω δὲ δόντες τοῖν ξένοι· καθεῖσαν 1353 κατεβίβαζον (τὴν κλίμακα) εἰς τὴν θάλασσαν χάριν τῶν ξένων (διὰ νὰ ἀνέλθουν δι' αὐτῆς οἱ ξ.).

καθοσιόομαι - οὔμαι ὀρίζω νὰ μοῦ θυσιάσουν.

καινός νέος, πρόσφατος, παράδοξος (42), πρωτότυπος (1029), σοβαρός, σπουδαῖος (239, 1160). Διὰ τὴν τελευταίαν σημασίαν πρβλ. νέον (σοβαρὸν) 237.

καίνω φονεύω· 1170 σύντ. : ἔκανόν τινα βαρβάρων.

καιρὸς εὐκαιρία. Διὰ τὸ ὅλον χωρίον 907 βλ. ἐκβαίνω.

κάκη κακία, φαυλότης, ἀνανδρία· κάκην κεκτῆσθαι 676 θὰ ἀποκτῆσω τὴν φήμην ἀνάνδρου.

κακιστέον δεῖ κακίζειν· κακίζω 1) ὀνειδίζω, κατηγορῶ· 2) ποιῶ τινα δειλόν· τὸν χρησμόν οὐ κακιστέον 105 δὲν πρέπει νὰ προδώσωμεν ἐκ δειλίας τὸν χρησμόν.

κάκκομιζόντων 1106 καὶ ἐκκομιζόντων· προστακτ.

κακόομαι - οὔμαι κακοπαθῶ, δυστυχῶ.

καλέομαι - οὔμαι 493 βλ. ὀνομάζω.

καλλίνικος ὁ λαμπρῶς νικήσας· τὸν καλλίνικον στέφανον Ἰλίου 12 τὸν στέφανον τῆς λαμπρᾶς νίκης τοῦ Ἰλίου (γεν. ἀντικειμ.).

καλλιστάδιος ὁ ἔχων ὠραῖον στάδιον· 437 βλ. πολυόρνιθος.

καλλιστεῖον βραβεῖον κάλλους· τὸ καλλιστεῖον εἰς ἔμ' ἀναφέρων 23 θεωρῶν ὡς τὸ ὠραιότατον γέννημα (τοῦ ἔτους ἐκείνου) ἐμέ.

καλλίφθογγος ὁ ὠραῖα ἡχῶν.

καλύμματα 372 νυμφικοὶ πέπλοι.

κάμνω ἀποκάμνω. Διὰ τὸ ὅλον χωρίον 1119 βλ. δυσδαιμονία.

κάμπιμος ὁ ἔχων καμπάς, πολύστροφος.

κάμπτω (ἐν τῇ ἀρματῆλασίᾳ) στρέφω τοὺς ἵππους περὶ τὸν καμ-

πτῆρα· ἐγγὺς τῶν ἐμῶν κάμπτεϊς φρενῶν 815 μεταφορ. ἐκ τῶν ἀρματοδρομιῶν ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ θυγγάνεις τῶν ἐμῶν φρενῶν ἔρχεσαι κοντὰ εἰς ἐκεῖνο πού ἔχω εἰς τὸν νοῦν μου.

κάντυχόντες 252 καὶ ἐντυχόντες καὶ συναντήσαντες.

κάπι καὶ ἐπί.

κάπιθες καὶ ἐπίθες.

καραδοκῶ ἀναμένω μὲ προσοχὴν (κυρ. προβάλλων τὴν κεφαλὴν), προσέχω νὰ ἀποκρούσω.

κασίγνητος ἀδελφός· κασιγνήτη ἀδελφή· κασιγνήτω 498 πραγματικοὶ ἀδελφοί, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἀδελφῶ φιλότῃτι· κασίγνητον κᾶρα 983 ἀγαπητὴ ἀδελφή.

Κασταλία πηγὴ τῶν Μουσῶν ἐπὶ τοῦ Παρνασοῦ.

καταβάλλω ῥίπτω κάτω· 606 σύντ. : αἰσχιστόν ἐστιν ὅστις (= εἴ τις) σέσωσται αὐτὸς καταβαλὼν τὰ τῶν φίλων ἐς ξυμφοράς.

κατᾶδω ᾄδω τι ὡς ἐπωδὴν (ξόρκι)· κατῆδε βάρβαρα μέλη μαγεύουσα 1337 ἐτραγουδοῦσεν ἀκατανόητα μαγικὰ τραγούδια (ἐπωδᾶς, ξόρκια).

κατάργματα προκαταρκτικὰ τῆς θυσίας.

κατάρχομαι κάνω τὰ προκαταρκτικὰ τῆς θυσίας, π.χ. ῥαντίζω τὴν κεφαλὴν τοῦ θύματος μὲ ἡγιασμένον ὕδωρ· πρβλ. *χερονίπτομαι*, *χέρονιπ*.

κατασβέννυμι : ἐλαίῳ σῶμα σὸν κατασβέσω 633· μετὰ τὴν καῦσιν τοῦ νεκροῦ ἔρριπτον εἰς τὴν χόβολην ἔλαιον καὶ μέλι· ὥστε κυρίως : θὰ περιχύσω μὲ ἔλαιον τὸ λείψάνόν σου, τὴν τέφραν σου.

καταστάζω στάζω κάτω· οὗ καταστάζει φόνος 72 ἀπὸ τὸν ὁποῖον (βωμόν) στάζει κάτω τὸ αἷμα.

κατάχαλκος κεκαλυμμένος μὲ χαλκόν· σκιερᾷ κατάχαλκος εὐφύλῳ δάφνῃ 1246 προφυλαγμένος (κυρ. θωρακισμένος) ἀπὸ τὴν φουντωτὴν δάφνην, πού τὸν ἐσίκιζε. (Κατ' ἄλλους : σκεπασμένος μὲ φολίδας χαλκᾶς καὶ διαμένων κάτω ἀπὸ τὴν δάφνην).

κατεργάζομαι 1173 φονεύω, « ξεκάνω ».

κατεύχομαι καταρῶμαι.

κατέχω 1498 προστατεύω, κατευθύνω· βλ. *Νίκη*.

κατήρης ἐφωδιασμένος· καλοταιριασμένος· πρβλ. *εὐήρης*· 1346 βλ. *πίτυλος*.

κατολοφύρομαι ὁδύρομαι, θρηνῶ διὰ τινα.

κάτω 481 εἰς τὸν Ἄδην.

κέλαδος ὁ, θόρυβος, ἥχος.

κέλευθος ἡ, πληθ. τὰ κέλευθα, ὁδός.

κέλευσμα παράγγελμα· ἐκ κελεύσματος 1405 κατόπιν παραγγέλματος.

κέρδος : ζητεῖς γὰρ οὐδὲν κέρδος (ἐνν. ἐμοὶ) ὥς θανουμένῳ 506 (οὐκ ἂν φράσαιμι ἥτις πόλις ἐστὶ μοι) διότι αὐτὸ ποῦ μοῦ ζητεῖς δὲν μὲ ὠφελεῖ, ἀφοῦ θὰ ἀποθάνω.

κερκίς σαῖτα τοῦ ἀργαλειοῦ.

κήδειος πένθιμος· κήδειος οἶκος πένθιμον μοιρολόι (βόγγος)· τὸ κηδείους οἴκοις 147 ὥς καὶ τὸ ἀλύροις ἐλέγοις 146 παρὰθεσις εἰς τὸ θρήνοις 144.

κηδεύω φροντίζω. Ἐν 1213 ἐννοεῖται : καὶ (κηδεύω) φίλων οὕς δεῖ μάλιστα (κηδεύειν)· τραγ. εἰρωνεία.

κῆδος τό, συγγένεια ἐξ ἐπιγαμίας· κῆδη πεθερικά· κῆδη καὶ δόμους 707 τὸν οἶκον μὲ τὸν ὅποιον ἔχεις συμπεθεριάσεις· ἐν διὰ δυοῖν.

κηροδέτας δωρ., ἄττ. κηροδέτης, κηρόδετος, διὰ κηροῦ συγκεκολλημένους· κηροδέτας κάλαμος 1125 σῦριγξ ἀποτελουμένη ἀπὸ καλαμίσκους ἀνίστους παραλλήλως τοποθετημένους καὶ κολλημένους ἀναμεταξύ των μὲ κηρόν. Τὴν σῦριγγα ἐπενόησεν ὁ Πάν.

κηρύσσεται 527 διαδίδεται.

κινδύνεμα ἐπικίνδυνος ἐπιχείρησις, τόλμημα· τὸ κινδύνεμα γίγνεται καλὸν 1001 ἡ ἐπικίνδυνος ἐπιχείρησις λαμβάνει αἰσίαν ἔκβασιν, ἐπιτυγχάνει. Κατὰ τὴν Ἰφ. ἐπιτυχῆς θὰ εἶναι ἡ ἐπιχείρησις, ἐὰν κατορθωθοῦν δύο πράγματα συγχρόνως (εἰ ταῦτα γενήσεται ἐν τι ὁμοῦ), δηλ. καὶ τοῦ ἀγάλματος ἡ μεταφορὰ εἰς τὸ πλοῖον καὶ τῆς ἰδίας ἡ ἐπιβίβασις· πρὸ τοῦ οἴσεις 1000 νοητέον τὸ εἰ.

κληδουχέω - ὦ εἶμαι κλειδοῦχος, πυλωρός (πρβλ. 1152), ἱερεύς.

κληδοῦχος ἡ, κλειδοῦχος, φύλαξ, ἱέρεια· 130 σύντ. : πέμπω πόδα (φέρω τὸν πόδα, ἔρχομαι) παρθένιον ὄσιον δοῦλα κληδοῦχου ὄσιος (τῆς Ἰφ.).

κλήζομαι καλοῦμαι, ὀνομάζομαι, λέγομαι, ἀναφέρομαι, εἶμαι, (917).

κλῆθρον μάνταλος, ἀμπάρα· ἡ χαλκότευκτα κλῆθρα λύσαντες μοχλοῖς... ὧν οὐδὲν ἴσμεν 99 ἢ (θὰ εἰσέλθωμεν), ἀφοῦ παραβιάσωμεν διὰ

μοχλῶν τοὺς χαλκοῦς «μαντάλους»... πράγματα ἀπὸ τὰ ὅποια δὲν ἔχομεν ἰδεᾶν· *χαλῶ κληῖθρα* 1304 ἀνοίγω τὴν θύραν.

κλισία τόπος πρὸς κατάκλιν· *κλισία λέκτρων* 856 εὐνή, νυμφικὴ κλίνη.

κλύδων ὁ, κύμα, τρικυμία, θαλασσοταραχή· *οὐκουν πρὸς αὐτὸν ναὸν ἐκπύπτει κλύδων* ; 1196 δὲν φθάνουν λοιπὸν τὰ κύματα μέχρις αὐτοῦ τοῦ ναοῦ ;

κλύζω περιβρέχω, ξεπλένω.

κλύω ἀκούω· *κλύοντά σου* 768 ἐκ μέρους σου.

κοιλωπὸς βαθυλόος.

κοινός : *κοινᾷ δόξᾳ* 718 μὲ ἐν ὄνειρον κοινὸν δι' ὅλους· ὅλοι ὄνειρεύονται νὰ πλουτήσουν, ἀλλὰ, ὡς καθορίζεται ἀμέσως ἔπειτα 419 - 420, ἡ φιλόπλουτος αὕτη διάθεσις ἔχει διαβαθμίσεις· *κοινὰ χάρις ὄλβου* 455 κοινὴ (εἰς κάθε ἄνθρωπον προσιτὴ) εὐτυχία· ἐν 452 - 455 ὁ Χορὸς εὐχεταὶ νὰ εὐρίσκεται, ἐν ὀνείρῳ τοῦλάχιστον, εἰς τὴν πατρίδα του (νὰ ὀνειρεύεται ὅτι εὐρίσκεται εἰς τὴν π.) καὶ οὕτω νὰ εὐχαριστῇται καθ' ὕπνους, πρᾶγμα τὸ ὅποῖον εἶναι εὐτυχία προσιτὴ εἰς ὅλον τὸν κόσμον· τὸ *τερπνῶν ὕπνων ἀπόλαυσιν* καὶ τὸ *κοινὰν χάριν ὄλβου* ἐλεύθεραι παραθέσεις εἰς τὰ προηγούμενα· ἐς τὸ κοινὸν δίδωμι 673 ἀνακοινώνω.

κοινόφρων ὁ κοινὰ φρονῶν. Ἐν 1008 *κοινόφρων σοὶ ἀντὶ τοῦ συνήθους κοινῇ σὺν σοί*· εἰς τὸ *κοινόφρων* ζῆν ἀντιστοιχεῖ τὸ *λαχεῖν ἴσον θανῶν* (= *κοινῇ θανεῖν*).

κοινωνὸς 1173 κοινός.

κοίρανος ἄρχων κυβερνήτης, βασιλεύς.

κόμη : ἀποκοπτομένη προσεφέρετο εἰς τοὺς νεκροὺς ὑπὸ τῶν οἰκείων (174, 703) ἢ ὅλη ἢ βόστρυχοί τινες. Ἡ Ἰφιγένεια θυσιαζομένη ἐν Αὐλίδι ἠθέλησεν, ἀφοῦ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ταφῇ εἰς τὴν πατρικὴν γῆν, νὰ τεθῇ εἰς τὸ ἐν αὐτῇ κενοτάφιόν της ἡ κόμη της τοῦλάχιστον 820· ἡ σύνταξις 820 : (οἶσθα) *δοῦσα σὰς κόμας φέρειν σῇ μητρὶ* ; Ἡ Κλυταίμηστρα λοιπὸν δὲν εἶχε συνοδεύσει τὴν Ἰφιγένειαν εἰς τὴν Αὐλίδα· τὸ ἀντίθετον λέγεται εἰς τὴν Ἰφ. Αὐλ.

κομίζομαι λαμβάνω διὰ τὸν ἑαυτὸν μου· φέρω.

κοντός κοντάρι. Ἐν 1350 τῶν ναυτῶν τινες *εἶχον*, δηλ. συνεκράτουν, τὴν πρῶραν διὰ τῶν κονταρίων, διὰ νὰ μὴ «διπλαρώσῃ» τὸ πλοῖον, ἀφοῦ εἶχον σηκώσῃ τὴν ἄγκυραν.

κορᾶν δωρ. γεν. πληθ.

κόσμος 632 κοσμήματα, προσφοραὶ εἰς νεκρόν, κτερίσματα· θεᾶς
κόσμοι 1223 στολίδια τοῦ ἀγάλματος τῆς θεᾶς.

κούρα κόρη· δία κούρα 404 ἡ Ἄρτεμις.

κοῦφος ἐλαφρός.

κόχλος μέγα κογχύλιον· ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς σάλπιγξ.

κρᾶτα τό, (αἰτιατ. καὶ σπανιώτατα ὡς ὀνομαστ.) κεφαλὴ· κρᾶτα
κρούσαντες 1207 τὰς κεφαλὰς (τῶν ξένων) καλύψαντες.

κρατῆρ ἀγγεῖον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου κεράννυνται (ἀναμειγνύονται)
ὕγρα· ἐν 160 κρᾶμα· 159 κ.έ. σύντ. : ϕ (κασιγνήτῳ) μέλλω ὑδραί-
νειν ἐν νώτοις γαίᾳς τάσδε χοᾶς κρατῆρᾶ τε τὸν φθιμένων (τὸ εἰς τοὺς
νεκροὺς προσφερόμενον κρᾶμα), (δηλ.) πηγὰς τ' οὐρεῖων ἐκ μόσχων
(γάλα) Βάκχον τ' οἶνηρὰς λειβάς (οἶνον) ξουθᾶν τε πόνημα μελισ-
σᾶν (μέλι)

κρεῖσσον ἐν 836 ἀντὶ τοῦ μάλλον : κρεῖσσον ἢ λόγῳσιν περισσότε-
ρον ἢ ὅσον δύναται τις νὰ εἴπῃ.

κρηπίς βάσις, βάθρον.

κτησάμενος 696· μετὰ τὸ δάρματ' ἔχειν ὁ Ὀρέστης διακόπτει
ὀλίγον τὸν λόγον του καὶ ἔπειτα συνεχίζει ἀνακολούθως : γένοيت' ἄν...
ἐξαλειφθεῖν ἄν.

κυάνεος μαυρογάλαξος, σκοτεινός· ἐπίθ. τῆς θαλάσσης (κυρίως τῆς
τεταραγμένης).

Κυκλωπίς ἐστία 845 αἱ Μυκῆναι ὡς περιβαλλόμεναι ὑπὸ κυκλω-
πείων (ὑπὸ τῶν Κυκλώπων κτισθέντων) τειχῶν.

Κύνθιος ὁ ἀνήκων εἰς τὸν Κύνθον, ὅρος τῆς Δήλου· παρὰ Κύν-
θιον ὄχθον 1098· ἡ παρὰ ἐννοεῖται καὶ εἰς τὰς ἐπομένους αἰτιατικὰς :
φοῖνικα, δάφναν, θαλλόν, λίμναν.

κυρέω - ῶ τυγχάνω· 1297 συναντῶ· πολλὰ πολλῶν κυρεῖ 759 πολ-
λαὶ προβλέψεις πολλὰ ἐπιτυγχάνουν· ἄλλα ἐξ ἄλλων κυρεῖ 865 ἡ μία
συμφορὰ διαδέχεται τὴν ἄλλην.

κῶλον μέλος τοῦ σώματος, κυρίως τὸ σκέλος· κῶλα ἡκοντίζετο
1369 « ἔπεφταν κλωτσίε ».

κῶπα δωρ., ἄττ. κώπη· ἐν 140 στόλος.

λάβρος ὀρμητικός, σφοδρός.

λαγῶν ἡ, λαγγόνι (τὸ ὑπὸ τὰς πλευρὰς κοίλωμα τοῦ σώματος).

λάθα δωρ., άττ. λήθη.

λάινος (*lāas*, ό λίθος) λίθινος.

λακτίζω κλωτσώ· *πρός κῦμα λακτίζοντες* 1396 *πρός τά κύματα παλαιόντες·* πρβλ. *πρός κέντρα λακτίζειν παροιμ. περί ματαίας άντιστάσεως.*

λαμβάνομαι πιάνομαι από κάπου· *νεώς λάβεσθε κώπαις* 1386 *κυρίως :* « *πιαστήτε από τό καράβι με τά κουπιά* », δηλ. *γίνετε κύριοι του πλοίου, κατευθύνετε τό πλοϊόν δια τών κωπών.*

λάμπω : *λάμπομαι* πврι 1155 *καίομαι.*

λανθάνω διαφεύγω τήν προσοχήν· *έν 118 κ.έ. σύντ. :* *χρεών (νώ) χωρείν όποι (τής Ταυρικής) χθονός κρύψαντε δέμας λήσομεν.*

λάσκω λέγω· *αυδήν λακών* 976 *φωνήν έκβαλών.*

λάτρευμα λατρεία· *πολύχρυσα λατρεύματα* 1275 *λατρεία, ή όποία κάνει νά συρρεύση πολυς χρυσός. Τά περιλάλητα πλούτη τών Δελφών απέκλειντο είς τούς θησαυρούς.*

λατρεύω 1115 *ύπηρετώ.*

Λατώ δωρ., άττ. Λητώ, ή μήτηρ του 'Απόλλωνος και τής 'Αρτέμιδος.

λείπω : *ών γε δυνατόν ουδ' έγώ λείπω χάριν και έγώ δέν θα παρλαλείψω νά κάμω προς ευχαρίστησίν σου κάτι από έκείνα τοῦλάχιστον, που είναι δυνατόν.*

λέκτρον κλίνη, κλίνη νυμφική, γάμος· *έγημε λέκτρα* 538 *έγημε γάμον (σύστοιχ. άντικείμε.)· δόλια (ένν. λέκτρα έγημε)* 539 *ό γάμος, που έκαμε, ήτο δόλιος.*

λέξεται 1047 *παθητ.*

λεπαίος πετρώδης, απόκρημνος.

Λευκοθέα θαλασσία θεά.

λέχος τό, κλίνη, συζυγική κλίνη, γάμος.

Λήδα ή σύζυγος του Τυνδάρεω.

λήμα φρόνημα.

λιβάς ή, σταγών, ρύαξ.

λινόδετος δεδεμένος δια λινών σχοινίων· *χαλινοι λινόδετοι* 1043 *λίνα σχοινία, πρυμνήσια.*

λινοπόρος ό κάμωνν τό πλοϊόν νά προχωρή δια τών λινών ιστίων, έπίθ. τής αύρας 410.

λιπαρός στιλπνός, λαμπρός.

λόγος 578, 672 σκέψις, λογισμός· διήλθον χᾶτερον λόγον τινα 672 ἔκαμα καὶ μίαν ἄλλην σκέψιν· 998 δικαιολογία· λόγοι 737 ὅρκοι· λόγω 761 προφορικῶς.

λόγχη : 823 σύντ. : παλαιὰν λόγχην Πέλοπος ἐν δόμοις πατρὸς.

λοιβὰ δωρ., ἀττ. λοιβή, σπονδή· λοιβὰ Ἄιδα 169 νεκρικὴ προσφορά, χοαί.

Λοξίας ἐπωνύμιον τοῦ Ἀπόλλωνος.

λουτρά ὕδωρ διὰ τὸ γαμήλιον λουτρὸν καὶ τὸ ἀγγεῖον τὸ περιέχον αὐτὸ (ἡ λουτροφόρος). Οἱ μελλόνυμφοι ἐλούοντο τὴν παραμονὴν τοῦ γάμου μὲ ὕδωρ ὠρισμένης, ἱερᾶς θεωρουμένης πηγῆς (ἐν Ἀθήναις τῆς Καλλιρρόης ἢ Ἐνεακρούνου)· εἰς τὴν Ἰφιγένειαν ἀναχωροῦσαν εἰς Αὐλίδαν ἔδωκεν ἡ Κλυταιμῆστρα ὕδωρ τῆς πατρίδος τῆς, διὰ νὰ λουσθῇ μὲ αὐτό· ἡ Ἴφ. ἐπὶ τῆς ἀμάξης ἤδη εὐρισκομένη ἀνεδέξατο τὴν λουτροφόρον.

λοχεία τοκετός· θιγγάνω λοχείας 382 ἐγγίζω λεχώ ἡ ὅ,τι σχετίζεται μὲ αὐτήν.

λοχεῖα τά, ὁ τόπος ὅπου ἔγινεν ὁ τοκετός.

λόχιος (λέχος, λεχώ, λέκτρον, ἐπιλόχιος) ὁ ἀνῆκων εἰς τὸν τοκετόν· λόχιαι στερεὰν παιδείαν Μοῖραι ξυντείνουσιν θεαὶ 206 αἱ Μοῖραι τοῦ τοκετοῦ τραχὺν τὸν ἐκ παιδὸς βίον πιεστικῶς καθιστῶσι, « μὲ προώρισαν νὰ μεγαλώσω μέσα στὰ βάσανα »· λοχία 1097 εἶναι ἡ Ἀρτεμις ὡς βοηθοῦσα τὰς τικτούσας, θεὰ τῶν τοκετῶν.

λυγαῖος σκοτεινός· ὄμμα λυγαίας νυκτός 110 ὁ ὀφθαλμὸς τῆς σκοτεινῆς νυκτός, ἡ νύξ ἡ ὁποία διὰ τοῦ σκότους τῆς ἐπιβλέπει καὶ προστατεύει.

λυπρὸς ἐλεεινός, ἄθλιος, λυπηρὸς, ἐνοχλητικός.

λώβα δωρ., ἀττ. λώβη, σκληρά, ἄστοργος συμπεριφορὰ, ἀτίμωσις, ὕβρις, κακοποιήσις, ἀλαζονεία. Ἐν 241 ἡ Κλυταιμῆστρα ἐγέννησε τὴν Ἰφιγένειαν, διὰ νὰ γίνῃ σφάγιον εἰς τὴν ἀλαζονείαν τοῦ πατρὸς.

μανθάνω 810 ἀκούω.

μαντεῖος μαντικὸς· Ἐν 1267 κ.έ. ἡ Γαῖα ὀργισθεῖσα, διότι ἐξετοπίσθη ἐκ Δελφῶν ἡ θυγάτηρ τῆς Θέμις (φθόνῳ θυγατρὸς), ἱδρυσεν ὀνειρομαντεῖον καὶ οὕτω (δὲ 1267) ἀφῆρσεν ἀπὸ τὸν Φοῖβον τὸ μαντικὸν ἀξίωμα.

μάρναμαι μάχομαι.

μάταιος 275 *άνόητος*.

μεθήμι *άφηνω έλευθερον, λύω*.

μεθίστημι *μετακινώ, απομακρύνω, απαλλάσσω· μετάστησόν (με) θεάς σφαγίων, έφ' οἷσι ξενοφόνους τιμὰς ἔχω 755 απάλλαζόν με από τὰ σφάγια τῆς θεᾶς, πού ἔχω τὸ ἀξίωμα νά θυσιάζω ξένους· μεθίστημι φόνου 1177 απομακρύνω από τὸ μίasma τοῦ φόνου*.

μέλαθρον *στέγη, όροφή, κατοικία· μέσον γὰς ἔχων μέλαθρον 1258 ἔχων ὡς ἀνάκτορόν σου τὸ μέσον τῆς γῆς. Ἐπιστεύετο ὅτι εἰς τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν ἦτο ὁ ὀμφαλός (τὸ κέντρον) τῆς γῆς, λευκός δὲ λίθος ἔχων σχῆμα κολούρου κώνου ἐδείκνυε τὴν θέσιν*.

μέλει *ύπάρχει φροντίς· τῇ τύχῃ οἶμαι μέλειν τοῦδε ξὺν ἡμῖν 909 νομίζω ὅτι ἡ τύχη φροντίζει περὶ τοῦτου ύποβοηθούντων ἡμῶν*.

μελεόφρων *όλέθρια φρονών*.

μέλομαι *εἶμαι ἀντικείμενον φροντίδος, ἀγάπης· τὰν ἐν θρήνοισι μοῦσαν νέκυσι μελομένηαν 183 τὸ θρηνητικὸν ᾄσμα τὸ προσφιλές εἰς τοὺς νεκρούς· τοιοῦτον ᾄσμα τονίζει (ὕμνεϊ ἐν μολπαῖς) ὁ Ἄδης δίχα παιάνων, οἱ ὅποιοι ἦσαν ὕμνοι πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα κυρίως καὶ εἶχον τόνον χαρμόσυνον· μελόμενος 645 προωρισμένος, καθωσιωμένος*.

μέλπω *τραγουδῶ, ὕμνω· μέλπω ποσσί 429 τραγουδῶν χορεύω. πεντήκοντα κοροῖν Νηρηΐδων χοροὶ μέλλουσιν ποσσί ἐγκύκλιοι τῶν πεντήκοντα θυγατέρων τοῦ Νηρέως οἱ χορευτικοὶ ὅμιλοι τραγουδοῦν καὶ χορεύουν ἐν κύκλῳ*.

μέμονα *πρkm. με σημασίαν ἐνεστ., ποθῶ· ἀμφίλογα δίδυμα μέμονε φρήν 655 ὁ νοῦς μου ταλαντεύεται μεταξύ δύο ἀποφάσεων· ταῦτα λέγει ὁ Χορὸς μὴ γνωρίζων πότερος (εἶναι) ὁ μάλλον (δυστυχῆς) 654*.

μέν *ἐν 386 τοῦλάχιστον (ὕπονοεῖται : δὲν γνωρίζω πῶς σκέπτονται οἱ ἄλλοι)*.

μέροπες *ἄνθρωποι· 1264 κ.έ. βλ. δνοφερός*.

μεστός : *τὸ Ἄργος αὐτοῦ μεστόν 804, ὁ Ὀρέστης γεμίζει τὸ Ἄργος με τὴν παρουσίαν καὶ με τὴν φήμην του*.

μέτα *1300 μέτεστι τί ἡμῖν δρασμοῦ μέτα ; τί σχέσιν ἔχομεν ἡμεῖς με τὴν ἀπόδρασιν ;*

μεταδίδωμι *δίδω μερίδιον· μεταδίδωμι γνώμης 1030 ἀνακοινώνω τὴν γνώμην μου*.

μεταδρομή *καταδίωξις*.

μεταίρω *μετακινῶ*.

μετάρσιος μετέωρος· μεταρσία ὑπὲρ πυρᾶς 27 σηκωτά, «στὸν ἀέρα», ἐπάνω ἀπὸ τὸν βωμόν.

μετάστασις ἀλλαγὴ πορείας. Ἐν 816 τὸ μετάστασιν ἐπεξήγησις τοῦ εἰκό· τὰ τοῦ μύθου ἐν λ. δινεύω.

μετέρχομαι καταδιώκω, τιμωρῶ, ἐκδικουμαι· τοὺς ὑβρισθέντας γάμους Ἑλένης μετελλθεῖν 13 νᾶ λάβη ἐκδίκησιν διὰ τὴν προσβολὴν τὴν γενομένην εἰς τὸν σύζυγον τῆς Ἑλένης.

μέτεστι ὑπάρχει μερίδιον· μέτεστι χυμῶν μέρος 1299 μετέχετε (ἐνέχθε) καὶ σεῖς.

μετοίχομαι πηγαίνω πρὸς ἀναζήτησιν· 1332 βλ. ἀπόρητος.

μηλοθύτης ὁ θύων πρόβατα· ὁ ἐφ' οὗ προσφέρουν θυσίας προβάτων.

μὴν βέβαια, «ἀλήθεια», ὅμως· οὐ μὴν... ἀλλὰ 630 ἐν τοῦτοις· καὶ μὴν 1050 τότε καί.

μητροκτόνος ὁ φονεύσας τὴν μητέρα του· κηλὶς μητροκτόνος 1200 μίασμα ἀπὸ τὴν μητροκτονίαν.

μηχανάομαι - ὦμαι εὐρίσκω μηχανήν, τρόπον· ἐσβάσεις μηχανώμενοι 101 μηχανεύμενοι νᾶ παραβιάσωμεν τὴν εἴσοδον.

μηχανή μηχανή, μέσον, τρόπος· πάσας προσφέροντε μηχανὰς 112 θέτοντες εἰς ἐνέργειαν ὅλα τὰ μέσα.

μίσμα : μίσμα χεροῖν 1047 μίσμα ἐκ φόνου προερχόμενον.

μιν αὐτόν, αὐτήν, αὐτό.

μισθός ἀμοιβή· μισθὸν οὐκ αἰσχροὺς 593 ἀμοιβὴν ὄχι εὐκαταφρόνητον· τὸ μισθὸν ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ σωτηρίαν 594.

μῖσος 525 μισητή· τὸ ἀφρη. οὐσιαστικὸν ἀντὶ τοῦ ἐπιθέτου· πρβλ. τὰ ἡμέτερα : πομπή, λέρα, σίχμα.

μοῖρα μερίδιον· εἴτ' ἐπ' εὐτυχία τῆς σωζομένης μοῖρας εὐδαίμονες ὄντες 1490 πηγαίνετε εἰς τὴν εὐχὴν τοῦ θεοῦ, εὐτυχεῖς διότι ἀνήκετε εἰς τὴν μερίδα τῶν σωζομένων.

μονοτράπεζος ὁ ἐν χωριστῇ τραπέζῃ· ξένια μονοτράπεζα 949 φιλοξενία, καθ' ἣν καὶ ὁ φιλοξενούμενος καὶ οἱ φιλοξενούντες τρώγουν εἰς ἰδιαιτέραν ἕκαστος τράπεζαν.

μόρος θάνατος.

μόχθος 155, 191 συμφορά.

μυριοτευχής ὁ φέρων μυρία τεύχη ὅπλα καὶ συνεκδοχ. μυρίους ἐνόπλους. Διὰ τὸ ὅλον χωρίον 141 βλ. χιλιοναύτας.

μυσαρός *μιαρός, μεμιασμένος· μυσαρά ἐστι 1211 μεταδίδουν τὸ μίασμα.*

μύσος *τό, μίασμα.*

μῶν *μήπως.*

ναῖ *δωρ., ἀπτ. νηί.*

νάιος *ὁ τῆς νεώς, «καραβίσιος»· νάιοι δρασμοὶ 891 φυγὴ διὰ πλοίου· νάιον ὄχημα πλοῦν, ἐν δὲ 410 (μετωνυμικῶς) ναῦται, ποντοπόροι (πρβλ. τὸ θέατρον = οἱ θεαταί)· ἔπλευσαν, νάιον ὄχημα ἔπλευσαν, αὐτοὶ οἱ θαλασσοπόροι.*

νάπη *κοιλιάς, χαράδρα.*

Ναυπλία *τὸ σημερινὸν Ναύπλιον.*

ναυσθλόομαι - οὔμαι *λαμβάνω μετ' ἐμαυτοῦ διὰ θαλάσσης.*

ναυστολέω - ὦ *πλέω, ταξιδεύω, μεταφέρω διὰ θαλάσσης· ὁ ναυστολῶν εἰμ' ἐγὼ τὰς συμφορὰς 599 ἐγὼ ἔχω ἀρματώσει τὸ καράβι τῶν συμφορῶν.*

ναυτίλος *ναυτικός· ναυτίλος ἐφαρμένος 276 ναυαγός.*

νεανίας *304 γενναῖος.*

νεῖκος *τό, ἔρις, φιλονικία· 813 σύντ. : ἤκουσα νεῖκη, ἃ ἦν περὶ χροσῆς ἀρνός· τὰ τοῦ μύθου βλ. ἐν λ. δινεύω.*

νεὸς *νεώς.*

νεοχμὸς *νέος (μόνον ἐπὶ πραγμάτων).*

Νηρεὺς *θαλάσσιος θεός· κούρα αὐτοῦ (217) ἡ Θέτις.*

νίζω *νίπτω· νίζω φόνον 1338 ἀποπλύνω τὸ ἐκ τοῦ φόνου μίασμα.*

Νίκη : *ἐν 1497 κ.έ. ὁ Χορὸς παρακαλεῖ τὴν θεὰν Νίκην νὰ ἀναδεικνύῃ αὐτὸν νικητὴν εἰς τοὺς δραματικὺς ἀγῶνας.*

νιν *αὐτόν, αὐτήν, αὐτό, αὐτούς, αὐτά· νιν 1240 αὐτούς, τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἄρτεμιν.*

νίπτω *ἀποπλύνω, ἀπολυμαίνω.*

νομίζεται *471 συνηθίζεται· νόμισμα 1471 ἔθιμον.*

νόμος *35 ἔθιμον· σύντ. : χρώμεσθα νόμοισιν ἑορτῆς, ἧς μόνον τοῦνομα καλόν, τὰ δ' ἄλλα... ἡ Ἰφιγένεια σιωπᾷ, διότι φοβεῖται νὰ προσφέρῃ τὴν λέξιν αἰσχρά· 970 δικαστικὴ ἀπόφασις.*

νοσέω - ὦ *536, 680, 693 εὐρίσκομαι εἰς κακὴν κατάστασιν· 1018 δυσκολεύομαι, παρουσιάζω ἀσθενὲς σημεῖον, «σκοντάφτω».*

νοστέω - ὦ *ἐπιστρέφω εἰς τὴν πατρίδα.*

νόστος ἐπιστροφή εἰς τὴν πατρίδα· ἐν 1112 γῆ, χώρα (βλ. ἐμπολά).
νοτερὸς ὑγρὸς.

νοτίζω βρέχω· ἐν 832 - 833 τμησίς : κατὰ... νοτίζει.

νοτὶς ὑγρασία, ὕδωρ, κῆμα.

νυμφεύματα γάμος.

νὺν (ἐγκλιτ.) λοιπόν.

νύχιος νυκτερινός· 1262 βλ. Χθών.

νῶν 482 εἰς ἡμᾶς τοὺς δύο· ἐκ τοῦ μέλλουσι.

νῶτον ῥάχις, πλάτη· νῶτα χθονὸς ἢ ἐπιφάνεια τῆς γῆς· νῶτα πόντου ἢ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης.

ξείνα ξένη, φιλοξενουμένη· ἀξείνου πόντου ξείνα 218 διαμένουσα ὡς ξένη εἰς τὰς χώρας τοῦ ἀξένου πόντου (τοῦ κατ' εὐφημισμὸν Εὐ-ξείνου).

ξενόεις πλήρης ξένων· 1282 βλ. πολυνάωρ.

ξеноφονέω - ὦ 1021 φονεύω τὸν φιλοξενούντά με.

ξеноφόνος ὁ φονεύων ξένους· ξеноφόνοι τιμαὶ 776 λειτούργημα, τιμητικὴ ὑποχρέωσις τοῦ θυσιάζειν ξένους.

ξεστός ἐξεσμένος, λεῖος.

ξουθός ξανθός, ξανθόμαυρος· ξουθᾶν μελίσσᾶν (γεν. πληθ.).

ξύζυγος 250 σύντροφος.

ξυνάπτω 1371 συμπλέκομαι· ὡς τῷ ξυνάπτειν καὶ συναποκαμεῖν μέλη ὥστε τὰ μέλη (ἡμῶν) συναποκαμεῖν σὺν τῷ ξυνάπτειν (εὐθὺς μετὰ τὴν συμπλοκὴν).

ξυναρμόζω συνάπτω, συνταιριάζω· ὄφιν ὀμμάτων ξυνήροσεν 1167 ἔκλεισε τὰ μάτια του.

ξυνετοὶ ἐν 1092 εἶναι οἱ ἐννοοῦντες τὴν φωνὴν τῶν πτηγῶν καὶ γινῶσται τῶν μύθων δι' αὐτοὺς ἢ βοή τῆς ἀλκυόνος εἶναι εὐξύνετος, γνωρίζουν δηλ. ὅτι διὰ τῶν ἁσμάτων ἱτης (μολπαῖς) θρηγεῖ τὸν σύζυγον τῆς· βλ. ἀλκυών.

ξυνευνέτης σύζυγος.

ξυνοικέω - ὦ 915 εἶμαι σύζυγος.

ξυντείνω ἐντείνω, τεντώνω, στενοχωρῶ, πιέζω, 207 βλ. λόχιος.

ὄδε, ἦδε, τόδε : οἶδε χωροῦσι 456, νά, ἔρχονται· τάδε βαίνει 460 νά, βαδίζουν· τῆσδ' Ἀθηναίης 1436 ἐμοῦ τῆς Ἀθηνᾶς.

ὀδύρομαι θρηνώ· τί ταῦτ' ὀδύρη; 482 διατί κάνεις αὐτοὺς τοὺς ὀδυρμούς;

ὄθεν 35 συνεπεία τοῦ ὁποίου.

ὄθι ὅπου.

οἶαξ ὁ, δοιάκι (ἡ λαβή τοῦ πηδαλίου)· ἐνίοτε καὶ αὐτὸ τὸ πηδάλιον

οἶδμα κύμα.

οἰκείος· οἰκεῖοι θάλαμοι 1140 οἱ θάλαμοι τοῦ σπιτιοῦ μας· οἰκεῖον ἦλθον τὸν φόνον κεκτημένον 1171 ἦλθον φέροντες τὸ ἐκ φόνου μίasma ἀπὸ τὴν πατρίδα των (κατ' ἄλλους : ἔχοντες ἐπάνω των μίasma ἐκ φόνου συγγενικοῦ).

οἰκίζω βάζω τινὰ νὰ κατοικήσῃ, ἐγκαθιστῶ.

οἰκτίζομαι εὐσπλαχνίζομαι, θρηνώ, πενθῶ· οὐ τοι νομίζω σοφόν, ὅς ἂν μέλλων κτενεῖν οἴκτω τὸ δεῖμα τοῦδέθρου νικᾶν θέλῃ, οὐχ ὅστις Ἄδην ἐγγὺς ὄντ' οἰκτίζεται σωτηρίας ἀνελπίς 484 πιστεύω ὅτι δὲν εἶναι λογικὸν πρᾶγμα, ἐὰν κανεῖς, ὅταν πρόκειται νὰ θανατώσῃ, θέλῃ νὰ ἐξουδετερώσῃ μὲ ἐκδηλώσεις εὐσπλαχνίας τὸν φόβον τῆς καταστροφῆς, (ἐπίσης πιστεύω ὅτι) δὲν (εἶναι λογικόν), ἐὰν κανεῖς θρηνῇ διὰ τὸν ἐγγίζοντα θάνατόν του, ἐνῶ δὲν ἔχει ἐλπίδα σωτηρίας· τὸ σοφόν εἶναι οὐδέτερον, τὸ δὲ ὅστις εἰσάγει πρότασιν ἀναφορικὴν ὑποθετικὴν (= εἴ τις)· πρβλ. διὰ τὴν σύνταξιν 606 αἰσχιστον ὅστις...

οἰκτίρω εὐσπλαχνίζομαι, αἰσθάνομαι συμπάθειαν.

οἶκτος εὐσπλαχνία, συμπάθεια· ἔχει τοι δύναμιν εἰς οἶκτον γυνή 1054 ἡ γυνὴ ἔχει βέβαια τὴν δύναμιν νὰ κινή τὸν οἶκτον· 646 πράγματα ἄξια οἴκτου· οἶκτοι « τρυφερότητες ».

οἰμώζω φωνάζω οἴμοι οἴμοι.

οἰνηρός ὁ ἀνήκων εἰς τὸν οἶνον· Βάκχου οἰνηραὶ λοιβαὶ 164 οἶνος· βλ. κρατήρ.

Οἰνόμαος βασιλεὺς τῆς ἐν Ἡλίδι Πίσσης· βλ. Πέλοψ.

οἶνωπός ὁ ἔχων τὸ χρῶμα τοῦ οἶνου, βαθέως ἐρυθρός.

οἶστρος βοῦδόμυγα· μεταφρ. πᾶν τὸ ἐρεθίζον μέχρι μανίας. 394 βλ. σύνοδος.

οἶτος ὁ, μοῖρα, συμφορά· ἔλεγος οἶτος 1091 ἀξιοθρήνητος, θλιβερά μοῖρα.

οἴχεται 552 ἀπώλετο.

ὀκέλλω ῥίπτω εἰς τὴν ξηράν.

ὄλβιος εὐτυχής, μακάριος, πλούσιος, εὐλογημένος.

ὄλβος πλούτος, εὐτυχία· *φέρομαι βάρως ὄλβου* 416 *κυνηγῶ τὰ μεγάλα πλούτη· γνώμα ὄλβου* 419 φιλόπλουτος διάθεσις· αὕτη εἰς ἄλλους μὲν εἶναι ἄμετρος (ἄκαιρος), εἰς ἄλλους δὲ μετρία (ἤκει ἐς μέσον)· *χάρις ὄλβου* 455 *εὐτυχία· βλ. κοινός.*

ὄλλυμι : ὄλλωλεν ὡς ὄλλωλε τοῖσιν εἰδόσιν 575 ἐχάθη ὥπως ἐχάθη κατὰ τὴν κρίσιν τῶν γνωριζόντων τὰ πράγματα.

ὀλόμαν ὠλόμην.

ὀμαιμος συγγενής ἐξ αἵματος, συνήθως (ἐν Ἰφ. Τ. πάντοτε) ἀδελφός.

ὀμαίμων = ὀμαιμος.

ὀμαρτέω - ὦ ἀκολουθῶ, συνοδεύω.

ὀμογενής συγγενής.

ὀμόςπορος ὁ, ἡ, ἀδελφός, ἀδελφή.

ὄναισθε εὐκτ. μέσ. ἄορ. τοῦ *ὀνίνημι* ὠφελῶ· *ὄναισθε μύθων* 1078 « νῦν ἔχετε καλὸ γιὰ τὰ λόγια σας ».

ὄναρ καθ' ὕπνους· 518 βλ. ὠφελον.

ὄνειρον καὶ *ὄνειρος*· 452 βλ. κοινός.

ὄνησις (*ὀνίνημι*) ὠφέλεια· *ὄνησιν σπεύδουσα* 579 *ζητοῦσα νῦν ὠφελῶν* τὸ σπεύδουσα παρὰ τὸ ἤκομεν, ὅπερ ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ.

ὀνομάζω : *πότερος ὕμῶν ἐνθάδ' ὠνομασμένος Πυλάδης κέκληται* ; 492 ποῖος ἀπὸ σᾶς τοὺς δύο καλεῖται Πυλάδης προσφωνηθεὶς μὲ αὐτὸ τὸ ὄνομα ἐδῶ (εἰς τὴν χώραν τῶν Ταύρων) ; Ἡ Ἰφιγένεια εἶχεν ἀκούσει τὸ ὄνομα τοῦ Π. ἀπὸ τὸν βοσκὸν (249, 285, 321)· 1321 βλ. θαῦμα.

ὄρειος ὄρεινός, ὄρεσίβιος, βουνίσιος.

ὄρθως : *ὄρθως φίλος* 610 πραγματικός, εἰλικρινής φίλος.

ὄρκιος ὁ ἀνήκων εἰς ὄρκον· ὁ εἰς δὴν ὀρκίζεται τις.

ὀρμίζομαι ἀγκυροβολῶ.

ὄρνις - ἰθος, ὁ (σπανίως θηλ.) πτηνόν.

ὄρνυμαι κινεῖμαι, σηκώνομαι· 1149 βλ. ἀβρόπλουτος.

ὄρος 85, 1451 ὄριον, σύνορον· 1219 χρονικὸν ὄριον, προθεσμία.

ὀρούω ὀρμῶ.

ὄρφνα δωρ., ἄττ. - η, ἡ, σκότος· *οἷαν ἰδόμαν ὄφιν ὀρείρων νυκτός*, *τᾶς ἐξῆλθ' ὄρφνα* 150 ἀφοῦ τέτοια ὄνειρα εἶδα τὴν νύκτα, τῆς ὁποίας ἔφυγε τὸ σκότος (δηλ. τὴν περασμένην ν.)· τὸ *νυκτός* χ. ον.

δς 574 διότι αὐτὸς (ὁ Ὁρέστης).

δσία ἡ, θεῖος νόμος, ιεροτελεστία, θρησκευτικός τύπος· *δσία δίδωμ'* ἔπος τόδε 1161 ἐκ θρησκευτικοῦ καθήκοντος προφέρω τὴν λέξιν ταύτην (τὸ ἀπέπτυσσα)· *δσίας ἔκατι* 1461 πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ τύπου.

δσιοι σύμφωνος μὲ τὴν θρησκείαν, θεάρεστος, ιερός, ἡγιασμένος· *τὰ ἐνθάδε δσια* 343 τὰ ἐδῶ ιερὰ καθήκοντα· *τὸ δσιον δώσω φόβῳ* 1037 τὸ ἀγνὸν θὰ προσφέρω ἐκ φόβου· ἡ Ἰφιγένεια θὰ ἰσχυρισθῇ, λέγει, ὅτι θὰ θυσιάσῃ μόνον ὅ,τι εἶναι ἀγνόν, καθάρν, ἡγιασμένον, ἐκ φόβου μήπως δυσारेστήσῃ τὴν θεάν, ἐὰν προσφέρῃ τι ἀνόσιον, μεμιασμένον (ἄλλοι ἄλλως ἐρμηνεύουσι). *δσιον* 1045 ἐπιτετραμμένον· *δσιώτερον* 1194 κατὰ τρόπον συμφωνότερον πρὸς τοὺς κανόνες τῆς λατρείας.

δστις· *δστις ποτὲ ἦλθεν* 340 ὅποιοςδήποτε καὶ ἂν εἶναι αὐτὸς ποὺ ἦλθεν· *ἦτις εἰ ποτε* 483 ὅποιαδήποτε καὶ ἂν εἴσαι.

δτου 926 = *ἦστινος*, *δτω* 1071 = *ἦτινι*.

οὐ· *οὐ μὴν...* ἀλλὰ 630 ἐν τούτοις· *οὐ γὰρ ἀλλὰ* 1005 (κυρίως· *οὐ γὰρ ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα, ἀλλά...*) = καὶ γάρ, «γιατὶ ἀλήθεια».

οὓ 359, 1231, 1464 ὅπου· *οὓ δὴ* 320 ἐκείνην τὴν στιγμήν.

οὔδας τό, ἔδαφος, γῆ.

οὔδεις· *οὐδὲν ἄλλο* 827 κανὲν ἄλλο ὄνομα δὲν ἔχω νὰ σοῦ δώσω.

οὔκουν λοιπὸν δέν...

οὔνεκα ἔνεκα· ὅτι, διότι.

οὐράνιος 986 οὐρανοπετής, διοπετής· πρβλ. 88.

οὐρειος (= ὄρειος) ὄρεινός, ὄρεσίβιος, βουνίσιος· *οὐρεία μόσχος* 163 ἀγελὰς περιπλανωμένη ἐλευθέρα εἰς τὰ ὄρη.

ὀφλισκάνω ὀφείλω· ἐπισύρω κατ' ἐμαυτοῦ· *μωρίαν τ' ὀφλισκάνει* θηήσκει θ' ὁμοίως 488 καὶ μωρὸς κρίνεται καὶ τὸν θάνατον δὲν γλυτώνει.

ὄχημα 410 βλ. *νάιος*.

ὄχθος ὁ, ὕψωμα, βράχος (961 « *πάγος* »). Ἐν 290 ὁ Ὁρέστης παθαίνει παραίσθησιν· ἡ μήτηρ του, τὴν ὁποίαν ἡ Ἐρινὺς κρατεῖ εἰς τὴν ἀγκάλην της, μεταβάλλεται αἰφνης εἰς βράχον (*ὄχθον*) ἀπειλοῦντα νὰ τὸν συντρίψῃ.

ὄχος ὁ, ὄχημα· *ἀρμάτων ὄχοι* 370 ἄρμα (περίφρασις).

παιὰν ὕμνος πρὸς θεὸν (κυρίως τὸν Ἀπόλλωνα).

παιδεία 206 παιδικὴ ἡλικία· βλ. λόχιος.

παιδνὸς παιδικός· διὰ τὸ ὅλον χωρίον 1271 βλ. ἐλίσσω.

Παλαίμων θαλάσσιος θεός.

παλαμναῖον τό, μίasma προερχόμενον ἀπὸ τὸν φονέα, τὸν παλαμναῖον.

παλίμπρυμνος ὁ ὀπισθοχωρῶν μὲ τὴν πρύμνην· νεὸς ὥθει παλίμπρυμν' ἰστία 1394 ὥθει τὰ ἰστία τοῦ πλοίου ὀπίσω πρὸς τὴν πρύμνην (καὶ οὕτω τὸ πλοῖον ὠθεῖτο πρὸς τὴν ξηρὰν χωρὶς νὰ στραφῇ).

πάλιν ὀπίσω.

παλίρρους ὁ ῥέων πρὸς τὰ ὀπίσω (ἐν στ. 1397 πρὸς τὴν ξηρὰν).

Πὰν ποιμενικὸς θεός· ἐλατρεύετο κυρίως ἐν Ἀρκαδίᾳ.

παραβάλλομαι· ἐγὼ σοι παραβάλλομαι θρήνους 1094 παραβγαίνομ' ἐσένα ὡς πρὸς τοὺς θρήνους.

παραίρομαι - οὔμαι 25 ἀποσπῶ.

παράκτιος ὁ παρὰ τὴν ἀκτὴν· οὐ δραμεῖσθε παράκτιοι; 1424 δράμετε πρὸς τὴν ἀκτὴν.

παραστάδες αἱ, τὰ ἐκατέρωθεν τῆς θύρας ξύλα ἢ λίθοι ἢ τετράγωνοι στῦλοι καὶ τὸ μεταξὺ αὐτῶν διάστημα· ἔχ' αὐτοῦ πόδα σὸν ἐν παραστάσιν 1159 σταμάτα εἰς τὸν πρόναον.

πάρεργον ἔργον δευτερεῦον, παρὰ τὸ κύριον· ὡς ἐν παρέργῳ τῆς ἐμῆς δυσπραξίας 514 (θὰ τὸ κάμω αὐτὸ) ὡς κάτι τὸ δευτερεῦον μέσα εἰς τὴν δυστυχίαν μου· ὁ νοῦς· μέσα εἰς τὴν τόσῃν δυστυχίαν μου δὲν εἶναι σπουδαία ἐνόχλησις, δὲν ἐπαυξάνει τὴν δυστυχίαν μου, τὸ ὅτι θὰ σοῦ δώσω μερικὰς πληροφορίας· ὥστε δέχομαι.

παρέρχομαι 753 παραλείπω.

παρευτρεπίζω ἐτοιμάζω ὡς βοηθός, βοηθῶ εἰς τὴν ἐτοιμασίαν· παρευτρεπίζετε τᾶνδον τοῖς ἐφροσῶσι σφαγῇ 725 βοηθεῖτε τοὺς ἐπιμελητὰς τῆς θυσίας εἰς τὰς ἐν τῷ ἱερῷ προετοιμασίας.

παρηὶς - ἰδος ἡ, παρειά.

παρθενῶνες διαμέρισμα τῶν παρθένων ἐν τοῖς ἀνακτόροις.

παρίημι 793 ἀφήνω κατὰ μέρος.

παρίσταμαι· παρίσταμαι βωμοῖς 1314 εἶμαι ἐπιμελητὴς τῶν βωμῶν, τῶν θυσιῶν· πρβλ. ἐφροσῶς 726.

πάροιθε πρότερον.

παρόν : ἐπὶ τοῖς παροῦσι 471 διὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν· παρόν (ἄπροσ.) 1088 ἐνῶ εἶναι δυνατόν.

πάρος πρότερον.

πάσχω δέχομαι ἐντύπωσιν τινα (καλὴν ἢ κακὴν, μέση λέξις)· πέπονθας ταῦτο ἐμοί ; 657 ἔχει περιέλθει εἰς τὴν ἰδίαν με ἐμὲ ψυχικὴν κατάστασιν ;

πατήρ : πατὴρ 699 δηλ. τοῦ Ἀγαμέμνονος.

πάτρα πατρίς.

πατρίς 838 ἐπίθετον . χθονὸς πατρίδος πρβλ. πατρίς αἶα.

πατροκτόνος ὁ φονεύσας τὸν πατέρα του, ἀλλὰ πατροκτόνος χεῖρ 1083 φονικὴ πατρικὴ χεῖρ.

παυσίπονος ὁ παύων τοὺς πόνους· πανσίπονος δουλείας ἐμέθεν δειλαίας 450 ὁ ὁποῖος νὰ ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὰ βάσανα τῆς δουλείας ἐμὲ τὴν δυστυχῇ.

πέδον ἔδαφος, πεδῖον· 972 τέμενος.

πειρατήρια τά, δοκιμασία, δίκη. νικῶν ἀπῆρα φόνια πειρατήρια 967 ἔφυγα, ἀφοῦ ἐκέρδισα τὴν περὶ φόνου δίκην.

πειστήριος πειστικός.

πελάζω πλησιάζω. Ἐν 880 τμησίς : ἐπὶ... πελάσαι· εἰς ὄψιν πελάζω 1212 πλησιάζω, διὰ νὰ ἴδω.

Πέλοψ υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Φρυγίας Ταντάλου, σύζυγος τῆς Ἰπποδαμείας, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Πίσσης Οἰνομάου. Ὁ Οἰνόμαος ἐκάλει εἰς ἀγῶνα ἄρματοδρομίας τοὺς μνηστῆρας τῆς κόρης του μετὰ τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι θὰ ἔδιδεν αὐτὴν εἰς τὸν νικητὴν· τοὺς ἡττωμένους ὅμως ἐφόνευεν. Ὁ Πέλοψ μέλλων καὶ αὐτὸς νὰ διαγωνισθῇ ὡς μνηστήρ τῆς Ἰπποδαμείας παρέσυρεν εἰς ἀπιστίαν τὸν ἡνίοχον τοῦ Οἰνομάου Μυρτίλον, ὅστις ἀφῆρεσε τοὺς ἵλους ἀπὸ τοὺς τροχοὺς τοῦ ἅρματος τοῦ κυρίου του· οὕτως ἅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ ἀγῶνος τὸ ἅρμα διεσπάσθη καὶ ὁ Οἰνόμαος ἀνετράπη. Ὁ Πέλοψ τὸν ἐφόνευσε τότε διὰ τῆς λόγχης του, ὅπως καὶ ὁ Οἰνόμαος ἐφόνευε τοὺς ἡττωμένους μνηστῆρας, καὶ ἐνυμφεῖθαι τὴν Ἰπποδάμειαν. Ταῦτα συντόμως, ὡς γνωστὰ εἰς τοὺς συγχρόνους του θεατὰς, ὑπαινίσσεται ὁ ποιητὴς διὰ τῶν λέξεων *θοαῖσιν ἱπποῖς* 2. *Πέλοπος παιδὶ παιδὸς* 807 ἀπὸ τὸν υἱὸν τοῦ υἱοῦ τοῦ Πέλοπος.

πέμπω στέλλω, ὁδηγῶ, συνοδεύω.

πεπρωμένος 1438 προωρισμένος.

πέρα περαιτέρω· μύθων **πέρα** 900 βλ. θαυμαστός καὶ πρόσω.
περιβάλλω 796 ἀγκαλιᾶζω· 799 βάλλω πέριξ· 788 (ὄρκοισι)
 δένω.

περιβολή τὸ περιβάλλειν· χειρῶν περιβολαὶ 903 ἐναγκαλισμοί.
περικίων ὁ ὑπὸ κίωνων περιβαλλόμενος, περίστυλος.
περιπολέω - ὦ περιφέρομαι, περιπλανῶμαι.
περιστεύω περιποιοῦμαι, κηδεύω. πῶς ἂν με περιστεύειεν ἄν ;
 ἄχ, νὰ ἦτο δυνατόν νὰ μὲ ἐκήδευε. (Τὸ ἂν πολλάκις δὶς, ἐνίοτε καὶ
 τρίς).

πέσσημα πτώσις· πρᾶγμα πεσόν· οὐρανοῦ **πέσσημα** 1384 ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ πεσόν· πρβλ. 87 καὶ 977.

πέτρα βράχος.

πέτρος λίθος.

πηγή· πόντου πηγαὶ 1039 θαλάσσιον ὕδωρ· πηγαὶ ὑδάτων 1192
 γλυκὸ τρεχούμενο νερὸ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ θαλάσσιον· Τὸ ῥέον ὕδωρ
 καὶ τὸ θαλάσσιον ἐπιστεῖετο ὅτι εἶχον δύναμιν ἐξαγνιστικὴν· πρβλ.
 Ἰλιάδ· Α 314 οἱ δ' ἀπελυμαίνοντο καὶ εἰς ἄλλα λόματα' ἐβαλλον· εἰς τοὺς
 Πέρσας τοῦ Αἰσχύλου (204) ἡ μήτηρ τοῦ Ξέρξου Ἀτοσσα λέγει :
 χεροῖν καλλιμρόον ἔψαυσα πηγῆς (διὰ νὰ καθαρισθῇ ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν
 κακοῦ ὁνεῖρου) .

πῆμα πάθημα, δυστύχημα· φίλα γὰρ ἐλπίς γ' ἐπὶ τε πῆμασι βροτῶν
 ἄπληστος ἀνθρώποις 414 διότι ἡ ἐλπίς εἶναι ἀγαπητὴ (θερμαίνει τὴν
 καρδίαν μας, μᾶς κολακεύει) καὶ πρὸς δυστυχίαν τῶν θνητῶν εἶναι
 ἄπληστος εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

πίπτω 730 μεταπίπτω, μεταπηδῶ· σύντ. : οὐδεὶς ἀνὴρ ἐστίν ὁ
 αὐτὸς ἐν πόνοις τε ὅταν τε πέσῃ ἐκ φόβου πρὸς τὸ θάνατος· εἰ γὰρ πέσοι
 1221 εἴθε νὰ ἐπιτύχη.

Πῖσα πηγὴ ἐν Ὀλυμπίᾳ τῆς Ἥλιδος, ἐξ ἧς ὠνομάσθη καὶ αὐτὴ ἡ
 Ὀλυμπία.

Πισᾶτις 824 ἡ ἐκ Πίσσης.

πίτνω πίπτω.

πίτυλος ὁ, κυρίως : πλατάγημα τῶν ῥυθμικῶς κινουμένων κωπῶν·
 ἔπειτα : κώπη καὶ (σπανίως) πλοῖον· ἐν 307 (μεταφορ.) κρίσις,
 ὁρμή, παραδαρμός· ἐνὸς **πίτυλος** εὐήρης πάρα (= πάρεστι) 1050 τὰ
 καλοταξιασμένα κουπιὰ τοῦ καραβιοῦ εἶναι ἔτοιμα· ταρσῶ κατήρει **πί-**
τυλον ἐπτερωμένον (παράθεσις εἰς τὸ σκάφος 1345) 1346 « πλεοῦ-

μενο ξεσηκωμένα καὶ μὲ ἑτοιμα σὰ φτεροῦγες τὰ καλοταιριασμένα κουπιὰ του ».

πλάτη κυρίως τὸ πλατὺ μέρος τῆς κώπης· ἔπειτα : κώπη (π.χ. 1347) καὶ αὐτὸ τὸ πλοῖον (π.χ. 1427).

πλέον περισσότερον· πλέον λαμβάνω 496 ὠφελοῦμαι, κερδίζω· σύντ. : τί πλέον λάβοις ἂν μαθοῦσα (ὑποθετ.) τότε ;

πλήν : πλήν ὅς οὐχ ὁρῶσα νιν 613 ἐκτὸς μόνον ποῦ δὲν τὸν βλέπω.

πλησίσις ὁ πληρῶν (φουσκῶν) τὰ ιστία.

πλωτήρ ταξιδιώτης.

πνεῦμα φύσημα, ἄνεμος· τί πνεῦμα συμφορᾶς κεκτημένη; 1317 τί ἄνεμος ἐφύσηξε καὶ ἐπῆρε τέτοιον ἄερα τὸ κεφάλι της ;

πόδες τοῦ πλοίου εἶναι τὰ σχοινία τὰ δεμένα εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ ιστίου καὶ κρατοῦντα αὐτὸ τεντωμένον· νῦν « ποδάρια ».

ποδώκεια ταχυποδία.

ποθεινὸς ποθητός· ποθεινός (ἐστι) 1006 « ἀποζητιέται ».

ποικίλλω κεντῶ, « ξομπλιάζω », ἐνυφαίνω· εἰκὼ ποικίλλουσα 224 εἰκόνα ποικίλην (πολύχρωμον) ἐνυφαίνουσα· βλ. καὶ εἰκὼ.

ποικιλόνωτος ποικιλόχρωμος κατὰ τὰ νῶτα.

ποινα δωρ., ἄττ. ποινή (ὁ ἰδὲ κατωτέρω ἐν λ.).

ποινάομαι - ὦμαι τιμωρῶ.

ποινή ἐξαγορά, τιμωρία, ἐκδίκησις, φωνή τοῦ αἵματος· ἔνθεν τῶν πρόσθεν δμαθέντων Τανταλιδῶν ἐκβαίνει ποινά γ' εἰς οἴκους 199 ἕκτοτε (ἀπὸ αὐτὴν τὴν πηγὴν, ἀπὸ αὐτὴν τὴν αἰτίαν) ἡ φωνή τοῦ αἵματος τῶν πρότερον φονευθέντων Τανταλιδῶν εὐρίσκει ἐκδίκησιν (ἱκανοποιήσιν) πλήττουσα τοὺς οἴκους (τὴν ἐκάστοτε ἐπερχομένην γενεάν τῶν Τανταλιδῶν, νῦν δὲ τὸν Ὀρέστην)· ἀντιπάλους ποινὰς δίδωμι 446 πληρῶνω σωστά, μὲ ἀνάλογον τιμωρίαν, τὸ κακὸν ποῦ ἔκαμα.

πολέσιν 1264 πολλοῖς.

πόλισμα πόλις.

πολυάνωρ πολυάνθρωπος, πολυσύχναστος· πολυάνωρι ἐν ξενόεντι θρόνῳ (ἐνν. θῆκε) θάρση βροτοῖς θεσφάτων ἀοιδαῖς 1281 ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ, ὅπου συρρέουν πάμπολλοι ξένοι, ἐνέβαλεν εἰς τοὺς θνητοὺς πίστιν εἰς τοὺς (ἐμμέτρους) χρησμούς.

πολύθυρος 727 ἦτο ἡ ἐπιστολή ἡ ἀποτελουμένη ἐκ πολλῶν πινακίδων, αἵτινες ἐκαλοῦντο θύραι ἢ θυρίδες ἢ πτυχαί.

πολυόρνιθος ὁ ἔχων πολλοὺς ὀρνίθας (πτηνά)· πολυόρνιθος αἶα,

λευκά ἀκτὰ 435 εἶναι ἡ Λευκὴ (σήμερον Φιδονήσι), ἐρημόνησος ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ ἀπέναντι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰστροῦ (Δουνάβεως). Ἐκλήθη *Λευκή* διὰ τὸ χρῶμα τῶν βράχων της ἢ, κατ' ἄλλους, διὰ τὰ λευκά πτηνά, τὰ ὅποια ἐν μεγάλῳ ἀριθμῷ διέμενον ἐπ' αὐτῆς. Ἐλέγετο ἐπίσης *Νῆσος ἡ Δρόμος τοῦ Ἀχιλλέως* (ὁ Εὐριπ. ποιητικῶς) : Ἀχιλλῆος δρόμους καλλισταδίου τὸ ὠραῖον στάδιον, ὅπου ἐγυμνάζετο ὁ Ἀχ. μετὰ τὸν θάνατόν του. Βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς ἐλατρεύετο εἰς τὴν ἀπέναντι τῆς νήσου περιοχὴν, ὅπου εὐρέθη καὶ βωμὸς πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἰδρυμένος. Τὸ τὰν πολυόρνιθον ἐπ' αἶαν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐπέρασαν, τὸ ὅποιον ἐννοεῖται καὶ ἐνταῦθα ἐκ τοῦ στίχου 424. Ὁ Χορὸς διερωτᾶται : πῶς ἔφθασαν οἱ ξένοι ἐκ τοῦ Βοσπόρου εἰς τὴν χώραν τῶν Ταύρων ; παρέπλευσαν τὴν Θράκην (παρ' ἄλιον αἰγιαλὸν 425) ἢ ἐπλευσαν ἀνατολικώτερον (ἄξιον κατὰ πόντον 438) μὲ εὐνοϊκὸν ἀνεμὸν (πλησιεσίοισι πνοαῖς 430), νότιον ἢ δυτικὸν (αὖραις σὺν νοτίαις ἢ πνεύμασι Ζεφύρου 433 - 434), καὶ ἀφήσαντες ἀριστερά των τὴν Λευκὴν ἦλθον εἰς τὴν Κριμαίαν ;

πολύπτυχος 677 πολυχάραδρος.

πομπή : σχέτλιαι πομπαὶ 651 μαῦρο ταξίδι (ἐνν. τοῦ Πυλάδου).

πόνημα ἔργον.

πόνος 114 ἄθλος, κινδύνεμα· πόνοι 661 ἀγῶνες, 988 βάσανα· διὰ πόνων ἄγει ὁδηγεῖ διὰ μέσου δοκιμασιῶν 729 κίνδυνοι· βλ. πίπτω.

πορθέομαι - οὔμαι 302 καταστρέφομαι, ἀφανίζομαι.

πορθμεύω διαβιβάζω, μεταφέρω (κυρ. διὰ στενοῦ θαλασσίῳ πόρου ἢ ποταμοῦ), διαπορθμεύω· πορθμεύω ἵχνος 266, πόδα 936 φέρω τὸ βῆμα, βαδίζω, ἔρχομαι· τίνι λόγῳ πορθμεύετε ; 1358 μὲ ποῖαν διακαιολογίαν, μὲ ποῖον δικαίωμα, μεταφέρετε ; πορθμεύω διωγμὸν 1435 ἐπιχειρῶ καταδιώξιν· πορθμεύειν πλάτη 1445 ὥστε νὰ διασχίξῃ (τὰ νῶτα τῆς θαλάσσης) διὰ τοῦ πλοίου.

πορθμῖς ἀκάτιον, πέραμα, σκάφος.

πόρος πέρασμα· πόρος ἄπορος 897 πέρασμα, τὸ ὅποιον ἐφαίνετο ἀδύνατον· ἀνέλπιστος σωτηρία· 875 διέξοδος, τρόπος φυγῆς, σωτηρία· 253 θάλασσα.

πορφυρευτικὸς ὁ ἀνήκων εἰς τοὺς πορφυρεῖς ἢ πορφυρευτάς, τοὺς ἀλειψὲς τῆς πορφύρας (κογχυλίου, ἐξ οὗ ἐλαμβάνετο χρωστικὴ οὐσία)· πορφυρευτικαὶ στέγαι 263 τόπος διαμονῆς πορφυραλιῶν.

πόσις ὁ, ὁ σύζυγος.

ποτάομαι - ὦμαι πετώ.

ποτέ (ἐν ἑρωτήσει, π.χ. 472, 479) τάχα, ἄρά γε, τέλος πάντων.

πότνια σεβαστή· 463 καὶ 533 ἢ Ἄρτεμις· 1123 ἢ Ἰφιγένεια.

πράσσω εὐρίσκομαι εἰς μίαν κατάστασιν (καλὴν ἢ κακὴν, μέση λέξις)· **πράσσω** ἂν **πράσσω** 692 ἀφοῦ ἔχω τὴν τύχην ποῦ ἔχω· **καλῶς** **πράσσω** 1185 **εὖ** **πράσσω** εὐτυχῶ· **πράσσω** κακῶς 353 **δυστυχῶ** (βλ. **δυστυχής**)· **πράσσω** κοινὰ (ἐνν. Ἄργει) 668 **συμμερίζομαι** τὴν τύχην (τοῦ Ἄργους).

πρέσβειρα πρεσβυτέρα.

προδίδωμι 706 ἐγκαταλείπω.

προθυμία : πολλὴ δέ τις **προθυμία** σε τοῦδ' ἔχουσα **τυγχάνει** 615 σὲ κατέχει μεγάλη **ἐπιθυμία** αὐτοῦ (τοῦ θανεῖν).

πρόθυμον τό, 989 **προθυμία**, **ζωηρὰ ἐπιθυμία**· τὸ **πρόθυμον** ἔχω Ἄργει γενέσθαι ἔχω τὴν **ζωηράν ἐπιθυμίαν** νὰ ἔλθω εἰς τὸ Ἄργος· 1023 τόλμη, θάρρος.

προκαλύπτω 312 θέτω ὡς **προκάλυμμα**· ὁ **Πυλάδης** μὴ ἔχων ἀσπίδα ἔθεσεν ὡς **προκάλυμμα** τοῦ Ὁρέστου τὰς **εὐπήνους ὑφὰς πέπλων** τὸ **καλοῦφασμένον ἱμάτιόν** του.

πρόκειμαι : **τὴν προκειμένην σπουδὴν** ἔχοντες 1433 **ἐπειγόμενοι** διὰ τὸ **προκειμένον ζήτημα**.

προμηθία πρόνοια.

πρός : **πρὸς** δὲ 548 **πρὸς** τούτοις δέ· **πρὸς** δ' ἀπώλεσέν τινα μὲ τὸ νὰ ἀποθάνῃ ἐκεῖνος κατέστρεψε καὶ κάποιον ἄλλον (δηλ. ἐμέ).

προσάμβασις **προσανάβασις**· **δωμάτων προσαμβάσεις** ἐκβησόμεσθα 97 θὰ ἀναβῶμεν καὶ θὰ φθάσωμεν ἕως εἰς τὸ ἐπάνω μέρος τοῦ ναοῦ· ἢ ἐκ τοῦ ἐκβησόμεσθα σημαίνει τὸ **τέρμα**.

προσάντης ἀνωφερής, δύσκολος, δυσάρεστος.

προσβαίνω 195 **προστίθεμαι** : **προσέβα** δωρ., ἀττ. **προσέβη**.

προσεῖω 370 **σεῖω** τι (**εὐχάριστον**) **ἐνώπιόν** τινος ὡς **δόλωμα** (διὰ νὰ τὸν κάμω νὰ ἔλθῃ πλησίον μου), **προβάλλω**, **μεταχειρίζομαι** ὡς **πρόσχημα**.

προσῆκω 550 **συγγενεύω**.

πρόσπολος ὁ, ἡ, **θεράπων**, **θεράπαινα**.

προστίθημι : **προστίθημι** **δεσμὰ** 1204 **ἐπιβάλλω** **δεσμά**, **δένω**.

προστροπή **τροπή** **πρὸς** τινα, **προσφυγή**, **δέησις**· **θεᾶς τῇσδε** **προσ-**

τροπὴν ἔχω 618 τὸ χρέος μου εἶναι νὰ ἐξευμενίζω αὐτὴν ἐδῶ τὴν θεάν.

πρόσφαγμα σφάγιον, θῦμα· πρόσφαγμα θεᾶς 458 θύματα προωρισμένα διὰ τὴν θεάν.

πρόσω πόρρω, μακράν, πάρα πέρα, πρὸς τὰ ἐμπρός· λόγον πρόσω 839 περισσότερον ἢ ὅσον δύναται τις νὰ παραστήσῃ διὰ λόγων. Πρβλ. κρεῖσσον ἢ λόγοισιν 836, μύθων πέρα 900.

προτίθεμαι 1218 θέτω ἐνώπιόν μου· 1225 ὀρίζω ἐκ τῶν προτέρων, ἔχω τὴν πρόθεσιν, σκοπεύω.

πρότονοι οἱ, τὰ σχοινία τὰ ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ἴστοῦ πρὸς τὴν πρῶραν καὶ τὴν πρύμνην προτεινόμενα καὶ χρησιμεύοντα πρὸς στερέωσιν αὐτοῦ, « στάντζοι », « στράλια »· 1134 βλ. ἐκπετάννυμι.

προὔργου 309 προσφύρω (διὰ τοὺς βοσκούς).

προυφείλω ὀφείλω ἀπὸ πρίν· καὶ μοί τι προυφείλει κακὸν 523 καὶ μαζί μου ἔχει κάποιον ἀνεξόφλητον παλαιὸν λογαριασμόν· ἡ Ἰφιγένεια λέγει καὶ μοί, διότι καὶ ὁ Ὁρέστης εἶχεν εἶπει ὅτι ἡ Ἑλένη ἐπέστρεψε διὰ τὸ κακὸν ἑνὸς τῶν ἰδικῶν του, ἐννοῶν τὸν πατέρα του.

πρύμνηθεν ἀπὸ τὴν πρύμνην. Ἐν 1348 ὁ Ὁρέστης καὶ ὁ Πυλάδης ἐλεύθεροι, ἐνῶ πρότερον ἦσαν δεμένοι (ἐκ δεσμῶν), ἴσταντο ἐπὶ τῆς ἀκτῆς πρὸς τὸ μέρος τῆς πρύμνης τοῦ πλοίου.

πρυμνήσιος ὁ ἀνήκων εἰς τὴν πρύμνην, « πρυμνιός »· κλίμακας ἦγον διὰ χειρῶν πρυμνησίας 1351 κρατοῦντες εἰς τὰς χεῖράς των κλίμακα ἔφερον αὐτὴν πρὸς τὴν πρύμνην· τὸ πρυμνησίας προληπτικὸν ἐπιρρηματικὸν κατηγορούμενον· τὰ πρυμνήσια τὰ παλαμάρια ἢ σχοινία, διὰ τῶν ὁποίων δένουν τὸ ἀγκυροβολῆσαν πλοῖον ἀπὸ τὴν πρύμνην εἰς τὴν ξηράν, « πρυμάτσες » : ἐν 1356 εἶχον μὲν λύσει τὰ πρυμνήσια, ἀλλὰ δὲν εἶχον ἀνασύρει ἀκόμη αὐτὰ εἰς τὸ πλοῖον.

πρωτόγονος 209 πρωτότοκος.

πτανὸς δωρ., ἄττ. πτηνός, πτερωτός.

πτυχὴ δίπλα· πτυχὴ δέλτου 760 πινακὶς ἐπιστολῆς (βλ. δέλτος)· πτυχὰι 9 καὶ 1082 ἀνωμαλίας τοῦ ἐδάφους, κοιλάδες.

Πυθῶν - ὦνος ἡ, ἡ θεΐσις ὅπου οἱ Δελφοὶ καὶ αὐτοὶ οἱ Δελφοί.

πυλωρός θυρωρός· ἡ πυλωρός (τοῦ ναοῦ) ἱέρεια· πρβλ. κληδοῦχος.

πυρόομαι - οὔμαι ῥίπτομαι εἰς τὴν πυράν, καίομαι.

πυρσὸς ἀνημμένη δάς, λάμψις· ἐν 1216 φλόγες θείου, δι' οὗ ἀπελύμνινον.

πῶμα ποτόν.

ῥανίς σταλαγματιά· αἵμακται ῥανίδες χειρῖβων 645 φονικὸν (εἰς θανάτωσιν προορίζον) ῥάντισμα με ἡγιασμένον ὕδωρ.

ῥάπτω 681 σχεδιάζω, ἐξυφαίνω, μηχανορραφῶ.

ῥηγμὶν ἢ -ίς -ῖνος ἢ, ἀκτὴ.

ῥιπή (ῥίπτω) ῥίξιμον, ὁρμή· ποδῶν ῥιπή 885 πεζοπορία.

ῥόθιος ῥοχθῶν, πλαταγῶν· τὸ ῥόθιον κτύπημα τοῦ κύματος με τὴν κώπην καὶ ὁ ἐξ αὐτοῦ κρότος· δίκροτα ῥόθια εἰλατίνης κώπας 407 εἶναι τὰ καὶ ἀπὸ τὰς δύο πλευρὰς τοῦ πλοίου κροτοῦντα κυτπήματα τῆς ἐλατίνης κώπης (αἱ δοτ. ῥοθίοις καὶ αὖραις ὀργανικαί)· 426 (καὶ ἄλλ.) κῦμα· σύντ. : ἐπὶ ῥοθίῳ Ἀμφιτρίτας.

σάλος ταραχώδης κίνησις· θαλασσοταραχή· 46 σεισμός.

σαφής 919 εἰλικρινής.

σέβω σέβομαι, τιμῶ· σέβω τὸν προκείμενον νόμον 1189 τηρῶ τὸ κρατοῦν ἔθιμον· σέβομαι 648 μακαρίζω· τὸ τύχας μάκαρος 647 γεν. τῆς αἰτίας.

σέθεν σοῦ· πρὸς σέθεν 365 καὶ 368 ποιητ. αἷτιον.

σέλας φῶς· σέλας λαμπάδων 1224 ἀνημμέναι λαμπάδες· νοητέον (κατὰ ζεῦγμα ἐκ τοῦ ἐκβαίνοντος 1222) ἐκφερόμενον.

σεμνὸς σεβαστός, ἱερός.

σεύομαι τίθεμαι εἰς ταχεῖαν κίνησιν, ὁρμῶ.

σημαίνω κάνω σῆμα, φανερώνω, ἀγγέλλω, ἐκθέτω, ἀναφέρω· ὑποδελῶ νοερώς (1233)· 1203 σύντ. : τὸ σημαίνειν τόδε ἐστὶ σὸν ἰδικὸν σου ἔργον εἶναι νὰ δηλώσης (νὰ ὑποδείξῃς) τοῦτο· ἐν 1209 ἐκ τοῦ σημανεῖ (οὐχὶ ἐκ τοῦ πέμψω) τὸ πόλει· τὰς ἐκεῖθεν σημανῶν τύχας 1410 ἵνα ἀναγγείλω ἐκεῖθεν τὰ ἐκεῖ συμβάντα.

σήμαντρον σφραγίς· σημάντροισιν ἐσφραγισμένοι 1372 « σημάδε- μένοι », τραυματισμένοι.

σιγώμενον ἀπόρητον.

σκηπτοῦχος ὁ κρατῶν τὸ σκῆπτρον. Ἡ Ἰφιγένεια, ὅταν μετέβαινεν εἰς τὴν Αὐλίδα, ἀφῆκε τὸν Ὀρέστην σκηπτοῦχον Ἀργεῖ 235, βασιλό-πουλο προωρισμένον νὰ κρατήσῃ τὸ σκῆπτρον τοῦ Ἀργεῦς.

σκῆψις δικαιολογία· 122 σύντ. : οὐδεὶς μόχθος φέρει τοῖς νέοις σκῆψιν (τοῦ μὴ μοχθεῖν, δηλ. τῆς ἀποφυγῆς τοῦ μόχθου).

- σκόλοψ** ὁ, πᾶσσαλος· σκόλοπι πήγνυμι 1430 ἀνασκολοπίζω.
σκοπέω-ῶ (καὶ σκοπέομαι-οὔμαι) ἐξετάζω, ἐρευνῶ, κατασκοπεύω.
σκότος ὁ, τὸ σκότος· 1025 βλ. ἐκσώζω.
σκῦλα λάφυρα.
σόφισμα τέχνασμα, ἐπινόημα· σοφίσματα 380 «ζυπνάδες»· 1031 βλ. ἀνία.
σπάω - ῶ ἀνασπῶ, σύρω.
σπουδή βία· 1433 βλ. πρόκειμαι.
σταθμός 49 στῦλος, κίων.
στέγος τό, στέγη· οἴκων ὄντες ἐν ταυτῷ στέγει 950 ἂν καὶ ἦσαν ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην.
στείχω βαδίζω, πηγαίνω· στείχε καὶ σήμαινε σὺ 1211 λέγει ὁ Θόας εἰς ἓνα τῶν ἀκολούθων του.
στέλλω στήνω, διευθετῶ, εὐτρεπίζω, ἀποστέλλω, συνοδεύω, μεταφέρω· ἐστείλαμεν ναὺν ποντίαν (κατηγορ.) 70 κατηυθύναμεν τὸ πλοῖον διὰ μέσου τῆς θαλάσσης.
στενάζω· ἐστέναξας τοῦτο 550 σύστοιχ. ἀντικ.
στενόπορος ὁ ἔχων στενὸν πέρασμα· τοιοῦτον ἦτο τὸ μεταξὺ τῶν Συμπληγάδων πετρῶν 888.
στερομαι καὶ στερίσκομαι καὶ στεροῦμαι· στερεῖσα 474 μτχ. παθ. ἄορ. β'. ἐν 1058 ὑποκ. τοῦ στερηθῆναι τὸ με εὐκόλως ἐννοούμενον ἐκ τοῦ τᾶμ' 1057· τὸ δὲ τᾶμ' ἐν ὑμῖν ἐστὶν ἡ τύχη μου ἐξαρτᾶται ἀπὸ σᾶς.
στερρός 206 τραχύς, σκληρός, βλ. λόχιος.
στεφανώω - ῶ 1499 βλ. Νίκη.
στίβος ὁ, (στείβω πατῶ) ὁδός· 67 σύντ.: ὅρα μὴ τις βροτῶν ἐστὶν ἐν στίβῳ.
στόλος 1135 τὸ ἐξέχον μέρος τῆς πρῶρας, ἔμβολον· βλ. ἐκπετάννυμι.
στόμιον στόμα, ἄνοιγμα, χαλινός (κυρίως: τὸ σιδηροῦν τεμάχιον τὸ τιθέμενον εἰς τὸ στόμα τοῦ ζῴου)· ὥσθ' αἵματηρά στόμι' ἐπεμβαλεῖν ἐμοὶ 935 (ναί, τόσον) ὥστε μοῦ ἔβαλον χαλινόν, ποῦ μ' ἔκανε νὰ ματώνω.
στομόω - ῶ φιμώνω, φράττω· δειναῖς ἐχίδναις εἰς ἔμ' ἐστομωμένην 287 κατευθύνουσα ἐναντίον μου τὰς φοβερὰς ἐχίδνας, με τὰς ὑποίας εἶναι ὀπλισμένη (περιπεφραγμένη).
Στρόφιος βασιλεὺς τῆς Φωκίδος, γαμβρός ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ Ἀγαμ.

στυγέω - ὦ μισῶ.

στύφλος σκληρός, τραχύς.

σύγγονος ὁ, ἡ, ἀδελφός, ἀδελφή.

συγκυναγός σύντροφος εἰς τὸ κυνήγιον.

συγκυρέω - ὦ συμπίπτω, συμβαίνω.

συγχωρέω - ὦ μέλλ. -σομαι (741), βαίνω πρὸς τὸ ἴδιον μέρος, συναντῶμαι, συγχροῦμαι· ἐν 741 συμφωνῶ, παραδέχομαι· δισσαι (= δύο) συγχωροῦσαι πέτραι ἀξείνου πόντου 124 εἶναι αἱ Συμπληγάδες, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὸν μῦθον ἔμειναν ἀκίνητοι ἀφ' ἧς διήλθε διὰ μέσου αὐτῶν ἡ Ἀργώ· ὁ Εὐριπίδης μὲ ποιητικὴν ἐλευθερίαν τὰς φαντάζεται (ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ) εἰς τὸν Κιμμέριον Βόσπορον, ἐνῶ συνήθως τὰς ἐτοποθέτουν εἰς τὸν Θρακικὸν Βόσπορον.

συθεῖς μτχ. παθ. ἀορ. τοῦ σεύομαι τίθεμαι εἰς ταχεῖαν κίνησιν, ὁρμῶ.

συλάω - ὦ κλέπτω, στερεῶ· συντάσσεται μὲ δύο αἰτιατικάς.

συλλήπτωρ βοηθός, συνεργός.

συμβαίνω : ἅπαντα συμβαίη καλῶς 1055 « εἴθε ὅλα νὰ πᾶνε καλά ». Ὁ Ὁ. ἤρχισεν ἐκφράζων τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ ἐπιχειρήσις των θὰ ἐπιτύχη (τὰ δ' ἄλλα ἴσως...), ἀλλὰ διακόψας ἑαυτὸν ἐκφράζει τὸ αὐτὸ ὡς εὐχὴν.

συμβάλλω 55 ἐξηγῶ, κρίνω.

συμμοχθέω - ὦ συμμερίζομαι τοὺς μόχθους, τοὺς ἀγῶνας.

συμπλέω εἶμαι συνταξιδιώτης, ἀπλοῦς ἐπιβάτης.

συμφορὰ γεγονός, περίστασις· ποῖα συμφορὰ ; 549 ὑπὸ τίνας περιστάσεις ; ἀπὸ τί ; συμφοραὶ 850 περιπέτειαι.

σύναιμος δμαιμος (ὁ ἰδέ).

συναντάω - ὦ : μὴ συναντῶεν φόνῳ ; 1210 διὰ νὰ μὴ συναντοῦν τοὺς φονεῖς ; εὐκτική, διότι τὸ νόημα εἶναι κυρίως : ὁ ἄγγελος πρέπει νὰ δηλώσῃ εἰς τοὺς πολίτας ὅτι διετάχθη (παρωχ. χρόνος) ἡ ἐντὸς τῶν οἰκιῶν παραμονή, διὰ νὰ μὴ κτλ.

συναποκάμνω ἀποκάμνω ὁμοῦ, συγχρόνως· 1371 βλ. ξυνάπτω.

συνάπτω ἐνώνω· ἐν 375 ἡ Ἰφ. οὐ συνῆψε στόμα κασιγνήτη (κυρ. στόματι κασιγνήτης) δὲν τὴν ἐφίλησεν· ἐν 59 ἐφαρμόζω, σχετίζω, ἀποδίδω.

συνδοκέω - ὦ φαίνομαι ὁμοίως εὐλογός· συνδοκεῖ (ἀπρόσ.) ὑπάρχει ἡ αὐτὴ γνώμη· σοὶ συνδοκεῖν χρεὼν 71 πρέπει νὰ συμφωνήσῃς μαζί μου.

συνδρομάς ἡ συντρέχουσα, συγχωροῦσα 124, συμπληττομένη· πέ-
τραι συνδρομάδες 421 αἱ Συμπληγάδες.

συνεκπονέω - ὦ συμπαράττω, βοηθῶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν.

συνεκτραφεῖς τῷ Ὁρέστῃ εἶναι ὁ Πυλάδης (709), διότι ὁ Ὁρ.
ἀνετράφη ἐν τῷ ἀνακτόρῳ τοῦ Στροφίου, ἀποσταλὲς εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῆς
Ἥλέκτρας μετὰ τὸν φόνον τοῦ πατρός των.

συνερείδω συσφίγγω· οἷδε χωροῦσι δίδυμοι συνερεισθέντες χέρας
δεσμοῖς 456 νά, ἔρχονται οἱ δύο, ἔχοντες τὰς χεῖρας σφικτὰ συνδεδε-
μέναις (ἐνν. ὀπίσω ἀπὸ τὴν ῥάχιν) με δεσμά. Διεσώθησαν σαρκοφάγοι,
ἐπὶ τῶν ὁποίων εἰκονίζεται ἡ σκηνὴ αὕτη: Σκύθης με ἀσιατικὴν περι-
βολὴν ὁδηγεῖ τὸν Ὁρέστην καὶ τὸν Πυλάδην εἰς τὴν Ἰφιγένειαν, ἡ
ὁποία ἰσταμένη πλησίον τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἀρτέμιδος τοὺς παρατηρεῖ
ἔχουσα συμπεπλεγμένας τὰς χεῖρας· ὅπισθεν τοῦ ἀγάλματος ἀνθρωπίνῃ
κεφαλῇ ἐμπεπηγμένη εἰς κλάδον πεύκης.

σύνοδος συναπάντημα· κῶνεαι σύνοδοι θαλάσσης 392 εἶναι ὁ Βόσ-
πορος, ὅπου γίνεται ἡ σύνοδος τῶν ὑδάτων τοῦ Εὐξείνου καὶ τῆς Προ-
ποντίδος. Κατὰ τὸν μῦθον ὠνομάσθη Βόσπορος, διότι ἐπέρασεν ἐκεῖθεν
ἡ βοῦς (βοὺς πόρος), δηλ. ἡ κόρη τοῦ βασιλέως τοῦ Ἀργεῶς Ἰνάχου
Ἰώ, ἥτις μεταμορφωθείσα ὑπὸ τῆς ζηλοτύπου Ἥρας εἰς ἀγέλαδα καὶ
ὑπὸ οἴστρου (βλ. λέξιν) ἐλαυνομένη περιεπλανᾶτο, μέχρις ὅτου εὗρε
τὴν ἡσυχίαν τῆς εἰς τὴν Αἴγυπτον.

συνομαίμων = ὁμαιρος (δὲ ἰδέ).

συντίθῃμι θέτω μαζί· συντίθῃμι εἰς ἐν 1016 συνδυάζω.

σύντροφος ὁ ὁμοῦ τραφεῖς. Διὰ τὸ ὅλον χωρίον 1119 βλ. δυσδαι-
μονία.

σφαγεῖον ἀγρεῖον εἰς ὃ ἔρρεε τὸ αἷμα τῶν σφαζομένων ζώων· ἐς
χέρυβας τε καὶ σφαγεῖα 335 διὰ νὰ ῥαντισθοῦν με ἡγιασμένον ὕδωρ
καὶ νὰ σφαγοῦν.

σφέ, αἰτ. τοῦ σφεῖς, αὐτοῦς, αὐτάς (παρὰ τοῖς τραγικοῖς καὶ ἐνικοῦ
ἀριθμοῦ).

σχέτλιος δυστυχής, ἄθλιος· σχέτλιοι πομπαὶ 651 «μαῦρο ταξίδι»
(ἐνν. τοῦ Πυλάδου).

σχῆμα 246 περιβολή.

τάμᾱ ἐν 1195 ἔχει δύο σημασίας: α') τὰ ἱερατικά μου καθήκοντα
(οὕτως ἀντιλαμβάνεται αὐτὸ ὁ Θόας), β') τὸ σχέδιον τῆς φυγῆς μου.

τάνοντα τὰ ἐνόντα.

Ταντάλειος ὁ ἀνήκων εἰς τὸν Τάνταλον καὶ (τὸ ἐπίθ. ἀντὶ τοῦ πατρωνυμικοῦ *Τανταλίδης*) ὁ υἱὸς τοῦ Ταντάλου· πρβλ. *Ἀγαμεμνόνειος*, *Τυνδαρεία*.

Τάνταλος βασιλεὺς τῆς Φρυγίας, πατὴρ τοῦ Πέλοπος. Κατὰ τὸν μῦθον καλέσας εἰς γεῦμα τοὺς θεοὺς παρέθεσεν εἰς αὐτοὺς φαγητὸν παρασκευασθὲν ἀπὸ τὰς σάρκας τοῦ υἱοῦ του, τὸν ὅποιον εἶχε σφάζει. Ἄλλ' οἱ θεοὶ (πλὴν τῆς Δήμητρος) τὸ ἀντελήφθησαν καὶ τὸν μὲν Πέλοπα ἐπανάφεραν εἰς τὴν ζωήν, τὸν δὲ Τ. κατεκρήμνισαν εἰς τὸν Τάρταρον· τὰ *Ταντάλου θεοῖσιν ἐστιάματα* 387 τὸ ὑπὸ τοῦ Τ. εἰς τοὺς θεοὺς παρατεθὲν γεῦμα· τὸ *ἐστιάματα* ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ *ἡσθῆναι βορᾶ παιδὸς* (388), ὑποκείμενον δὲ τοῦ *ἡσθῆναι* ἐννοεῖται τὸ *θεοῦς*.

τᾶπιχώρια 280 τὰ ἐπιχώρια, τὰ θυσιαζόμενα κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου.

ταραγμός σύγχυσις.

ταρβέω - ὦ φοβοῦμαι.

ταρσὸς τὸ πλατὺ μέρος τῆς κόπης καὶ αὐτὴ ἡ κόπη· 1346 βλ. *πίτυλος*.

τάσσομαι : ποῦ πόνου τετάσσεται ἡμῖν ; 1064 εἰς ποῖον σημεῖον τοῦ ἀγῶνος θὰ τὸν τοποθετήσωμεν ; τί ἔργον θὰ τοῦ ἀναθέσωμεν ;

Ταυρικὴ (*χθών*) ἡ χώρα τῶν Ταύρων.

Ταῦροι λαὸς σκυθικὸς κατοικῶν τὴν Ταυρικὴν χερσόνησον, τὴν σημερινὴν Κριμαίαν.

Ταυροπόλος ἐπωνύμιον τῆς Ἀρτέμιδος. Πρὸς τιμὴν τῆς θεᾶς ἐτελοῦντο εἰς τὰς Ἀραφηνίδας Ἀλὰς τῆς Ἀττικῆς τὰ *Ταυροπόλια*. Ὁ Εὐριπ. νομίζει (1454) ὅτι τὸ *Ταυροπόλος* παράγεται ἐκ τῶν λέξεων *Ταυρικὴ* καὶ (*περι*) *πολῶν*· ἡ ἐτυμολογία αὕτη δὲν εἶναι βεβαίως δυνατὸν νὰ εἶναι ὀρθή, ἀλλὰ καὶ σήμερον δὲν εἶναι ἀσφαλῶς γνωστὸν πόθεν παρήχθη ἡ λέξις· (ἀρχικῶς ἐσήμαινεν ἴσως : ἡ ὀχυρμένη ἐπὶ ὀχύματος συρομένου ὑπὸ ταύρων ἢ ἡ θηρεύουσα ταύρους ἢ ἡ προκαλοῦσα ταυρομαχίας).

τᾶφ' 540 τὰ ἀπὸ.

τέγγω βρέχω.

τεκνόομαι - οὔμαι τίκτω· 1262 βλ. *Χθών*.

τέκος τό, τέκνον.

τεκταίνομαι 951 μηχανεύομαι, τεχνήντως καθιστῶ.

τελευταῖα δωρ., ἀττ. **τελευτή**, τέλος· ἃ δ' ἐπ' αὐτοῖσι τελευτὰ τίς (ἐνν. ἔσται) ; 873 ἔπειτα δὲ ἀπ' αὐτὰ ποῖον θά εἶναι τὸ τέλος ;

τέρψις : ἐς τέρψιν εἶμι 797 θὰ ἀπολαύσω τῆς τέρψεως.

τεῦχος τό, ἀγγεῖον.

τέχνη 53 ἔργον, ἀξίωμα· **τιμῶ** τήνδε τέχνην ξενοκτόνον ἀσκῶ αὐτὸ τὸ ἔργον μου, τὸ ὁποῖον συνίσταται εἰς τὸ νὰ θυσιάξω τοὺς ξένους (κυρ. νὰ ἐκτελῶ τὰ προκαταρκτικὰ τῆς θυσίας)· **τέχναι** 24 δόλοι, τεχνάσματα· Ὀδυσσέως τέχναι, διότι τοῦ Ὀδ. ἐπινόησις ἦτο νὰ καλέσουν τὴν Ἰφ. εἰς τὴν Αὐλίδαν ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι θὰ τὴν ἐνύμφευν μὲ τὸν Ἀχιλλέα, ἐνῶ ἐπρόκειτο νὰ τὴν θυσιάσουν· **τέχνην** θέμενος 712 δόλω χρησάμενος.

τέχνημα 1355 τέχνασμα.

τηλόσε μακράν.

τηλύγετος ὁ εὐρίσκόμενος πολὺ μακράν τῆς πατρίδος του.

τημελέω - ῶ φροντίζω· (παρ' ἡμῖν σύνηθες τὸ ἀτημέλητος).

τίθημι : **τίθημι** ἵχνος ποδὸς 752 πατῶ τὸ πόδι μου· **τίθεμαι** παρ' οὐδὲν 732 παραμελῶ· εὖ **τίθεμαι** τὸ ἐμαντοῦ 1003 τακτοποιῶ τὴν ὑπόθεσίν μου· σύντ. : σὺ τύχοις ἂν νόστου θέμενος τὸ σαντοῦ εὖ.

τιμή : **τιμᾶς** ἔχω 748 ἔχω τὸ ἀξίωμα (τῆς ἱερείας).

τιμωρέω - ῶ (μετὰ δοτ.) βοηθῶ, ἱκανοποιῶ· **τιμωρέομαι** - οὔμαι (μετ' αἰτιατ.) τιμωρῶ, ἐκδικοῦμαι.

τίνω πληρώνω· **δίκας τίνω** 339 τιμωροῦμαι· **τίνομαι** (ἀόρ. ἐτεισάμην 78) λαμβάνω ἐκδίκησιν.

τλάμων δωρ., ἀττ. **τλήμων**, τάλας, δυστυχής.

τλήσομαι μέλλ. ῥήματος μὴ ἀπαντῶντος ἐν τῷ ἐνεστώτι, ἀόρ. ἔτλην, παρακείμε. **τέτληκα** τὰ δευνὰ τλήσεται 617 θὰ κάμῃ αὐτὸ τὸ φοβερὸν τόλμημα.

τόκος τοκετός· **τόκοις** βαρύνεται 1228 εἶναι ἔγκυος.

τρίγλυφος ἐπίθ., ὁ ἔχων τρεῖς γλυφάς· ὡς οὐσιαστ. ἡ **τρίγλυφος** καὶ τὸ **τρίγλυφον** μάρμαρον ἔχον γλυφὰς παραλλήλους καὶ τιθέμενον ὑπὲρ τὸ ἐπιστύλιον τῶν δωρικοῦ ῥυθμοῦ ναῶν· μεταξὺ τῶν τριγλύφων, αἵτινες κατὰ τοὺς παλαιωτάτους χρόνους ἦσαν τὰ ἄκρα τῶν δοκῶν, ἔμενον κενά, ὁπαί· ἀργότερον ἐκαλύφθησαν διὰ πλακῶν, αἵτινες ἐκλήθησαν **μετόπαι**.

τροχήλατος ὁ ἐπὶ τροχῶν ἐλαυνόμενος· **μανία τροχήλατος** 82 ἀναγκάζουσα τὸν ὑπ' αὐτῆς κατεχόμενον νὰ τρέχῃ ταχέως.

τυγχάνω 1321 ἐπιτυγχάνω· βλ. θαῦμα.

Τυνδαρεία ἡ ἀνήκουσα εἰς τὸν Τυνδάρεων καὶ (τὸ ἐπίθετον ἀντὶ τοῦ πατρωνυμικοῦ *Τυνδαρίς*) ἡ κόρη τοῦ Τυνδάρεω· ἐν 5 ἡ Κλυταιμήστρα· πρβλ. Ἀγαμεμνόνειος, Ταντάλειος.

τύχη : τὰς τύχας τίς οἶδ' ὅτω τοιαῖδ' ἔσονται ; 475 τίς οἶδεν ὅτιναι αἱ τύχαι ἔσονται τοιαῖδε ; τὸ τὰς τύχας κατὰ πρόληψιν· δὸς τῇ τύχῃ 501 ἀπόδωσέ το εἰς τὴν τύχην· μία τύχη ἔχει 1065 μία τύχη ἀναμένει· ποίας τύχας ; 1209 τί πράγματα ;

ὕβριζω κάνω κατάχρησιν τῆς δυνάμεώς μου, παρεκτρέπομαι· οὗ που νοσοῦντας ὕβρισεν δόμους ; 930 δὲν πιστεύω νὰ παρεξεστράπη εἰς αὐθαιρεσίας ἐναντίον τοῦ εἰς κακὴν κατάστασιν εὐρισκομένου οἴκου.

ὕδραίνω βρέχω, χύνω, ῥαντίζω. Διὰ τὸ ὅλον χωρίον 159 κ.ε. βλ. κρατήρ.

ὕλοφορβός ὁ εἰς τὰ δάση βόσκων.

ὕμέναιος τραγούδι τοῦ γάμου.

ὕπείκω ὑποχωρῶ, φεύγω· τὸ νῦν ὑπέικον 327 τὸ τμήμα (τῶν βοσκῶν), τὸ ὁποῖον εἶχε πρότερον ἀποσυρθῇ.

ὕποπτεύω 1036 μαντεύω.

φάος φῶς· βλέπω φάος 674, ὁρῶ φάος 564 ζῶ· πρβλ. 608.

φάραγξ χάσμα, ῥήγμα.

φᾶρος τό, ὕφασμα· καλύπτρα· 1150 βλ. γένυς.

φάσγανον ξίφος· βάλλω φ. 785 καταφέρω, ἐμπήγω.

φάσματα 42 ὄνειρα. Οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευον ὅτι ἡ ἔκθεσις (ἀφηγησις) τῶν ὁνείρων των εἰς τὸν ἥλιον καὶ τὸν καθαρὸν ἀέρα ἦτο ἀποτροπή (ἄκος) τοῦ ἐξ αὐτῶν ἐνδεχομένου κινδύνου. Ὁ Εὐρ. χρησιμοποιεῖ τὸ ἔθιμον τοῦτο, διὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἔξοδον τῆς Ἰφ. ἐκ τοῦ ναοῦ.

φαῦλον τό, φαυλότης, κακοῦργα ἐνστικτα· ἐς τὴν θεὰν τὸ φαῦλον ἀναφέρω 390 εἰς τὴν θεὰν προσάπτω κακοῦργα ἐνστικτα.

φαῦλος 305 ἀνίκανος.

φέρομαι προσπαθῶ νὰ ἀποκτήσω· φέρομαι βάρους ὄλβου 416 κυνηγῶ τὰ μεγάλα πλοῦτη.

φεύγω 512 εἶμαι φυγᾶς (βλ. ἐκὼν)· 1004 ἀποφεύγω, παραιτοῦμαι ἐκ φόβου· σύντ. : οὐ μὴν φεύγω γέ τι (οὐδόλως παραιτοῦμαι τοῦ τολμήματος), οὐδ' εἰ χρεῶν με θανεῖν σώσασάν σε.

φθάνω προφθάνω, προλαμβάνω· ἔφθης με μικρὸν 669 « ἀπὸ λίγο

μ' ἐπρόλαβες », « αὐτὸ θὰ ἔλεγα κι' ἐγὼ τώρα »· φθάσας λέγεις 669 προλαβὼν λέγεις.

φθονέω-ῶ ἀποκρύπτω ἐκ φθόνου· τί φθονεῖς τοῦτο ; 503 τί σὲ πειράζει τὸ νὰ πῆς ;

φιλοικτίρμων ψυχοπονετικός.

φιλόπλουτος 411 βλ. αὔξω.

φιλότης φιλία· (ἐσμὲν ἀδελφῶ) φιλότητί γε εἴμεθα ἀδελφοὶ κατὰ τὴν φιλίαν, ἀδελφικοὶ φίλοι.

φιλόφρων φίλα φρονῶν, φιλικῶς διακείμενος.

φίλτρον μέσον διεγείρον τὴν ἀγάπην, θέλγητρον· *φίλτρον* τι 1182 κάτι εὐχάριστον.

Φινεΐδης ἀπόγονος τοῦ Φινέως, βασιλέως τοῦ Σαλμυδησοῦ τῆς Θράκης· αἱ ἀκταὶ τῶν *Φινειδῶν* 442 ἐξετείνοντο παρὰ τὸν Εὐξείνιον ἀπὸ τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου μέχρι τῆς Θυνιάδος ἄκρας (σήμερον Νιάδα) καὶ ἦσαν ἄνθρωποι, ποτὲ δὲν ἡσύχαζον ἀπὸ τὴν τρικυμίας.

φόβος 1037 βλ. ὄσιος.

φόνος 1230 μίasma ἐκ φόνου.

φράζω 1267 ἀποκαλύπτω· βλ. ὀνοφερός.

φροϊμιάζομαι προοιμιάζομαι, λέγω τὸ προίμιον· τί φροϊμιάζῃ νεοχμόν ; 1162 τί δυσάρεστα νέα προμηνύει τὸ προοίμιόν σου ;

φρονέω - ῶ : φρονῶ εὖ 353 εἶμαι εὐνοϊκὰ διατεθειμένος, συμπαθῶ· βλ. *δυστυχής*· φρονῶ μέγα 503 μεγαλοφρονῶ, εἶμαι ἀλαζών.

φροντιστέον δεῖ φροντίζειν· 467 σύντ. : φροντιστέον μοι πρῶτον ὥς τὰ τοῖς θεοῦ ἔχη καλῶς ὅπως τὰ τῆς λατρείας τῆς θ. ἐκτελῶνται καλῶς.

φροῦδος (πρὸ ὁδοῦ) ὁ ἀπελθὼν καὶ ἄφαντος γενόμενος· βεβᾶσι φροῦδοι 1289 « ἔφυγαν καὶ πᾶν »· φροῦδος συθεῖς 1294 ἔφυγε βιαστικά.

φῶς : ὁρῶ φῶς 608 ζῶ· πρβλ. 564 καὶ 674.

φωσφόρος δηλ. φῶς (πυρσὸν) κρατοῦσα θεὰ εἶναι ἡ Ἄρτεμις ὥς προσωποποιήσις τῆς σελήνης.

χαλαάω - ῶ χαλαρώνω· χαλῶ κλῆθρα 1304 ἀνοίγω τὴν θύραν.

χάρις : φέρω χάριν 14 χαρίζομαι, προξενῶ εὐχαρίστησιν· τίθεμαι χάριν 602 καταθέτω εὐεργεσίαν, διὰ νὰ δύναμαι νὰ εἰσπράξω εὐγνωμοσύνην· χάριν ἐμὴν 1444 πρὸς χάριν μου· 631 βλ. *λείπω*.

χείρ : ἐς χεῖρας ἦλθε 941 ἔλαβε τὴν λύσιν του διὰ τῶν χειρῶν μου, « δόθηκε νὰ τὸ λύσω ἐγὼ ».

χειρόομαι - οὔμαι κάνω ὑποχείριον, κυριεύω.

χερνίπτομαι ῥαντίζω μὲ ἡγιασμένον ὕδωρ.

χέρνιψ ἡ, ὕδωρ διὰ νίψιμον τῶν χειρῶν· συχρὸν ἐν τῷ πληθ. χέρνιβες ἡγιασμένον ὕδωρ, ἀγνισμὸς δι' ἡγιασμένου ὕδατος· 643 βλ. *δανίς*.

χθόνιος ὁ ἀνήκων εἰς τὴν χθόνα, τὴν γῆν· *μαντεῖον Χθόνιον* 1247 *μαντεῖον τῆς Χθονός, τῆς Γαίας*.

χθών - χθονός ἡ, γῆ.

Χθών ἡ γῆ ὡς θεά, ἡ Γῆ, ἡ Γαῖα· *νύχια Χθών ἐτεκνώσατο φάσματ' ὀνειρώων* (ἄρσ.) 1263 ἡ Χθών ἐγέννησε τὰς νυκτερινὰς ὀπτασίας τῶν ὀνειρώων, δηλ. συνέστησε τὴν ὀνειρομαντεῖαν, ἔδρυσεν ὀνειρομαντεῖον. Ἡ Χθών ἔπραξε τοῦτο, ἵνα ἀνταγωνισθῇ τὸ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος. Οἱ προσερχόμενοι εἰς τὰ ὀνειρομαντεῖα κατεκλίνοντο εἰς σκοτεινὰ ὑπόγεια καὶ ἀπὸ τὰς μυστηριώδεις φωνάς, τὰς ὁποίας ἤκουον, συνήγον συμπεράσματα περὶ τοῦ μέλλοντος, ἢ ἐμφανιζόμενος εἰς αὐτοὺς, ἐνῶ ἐκοιμῶντο, ὁ θεὸς ἔδιδε τὸν χρησμόν.

χιλιοναύτας δωρ., ἀττ. *χιλιοναύτης*, ὁ συγκαίμενος ἐκ χιλίων νεῶν (λέγεται καὶ *χιλιόναυς*)· *κλεινὰ κώπα χιλιοναύτας μυριοτευχῆς* 141 *ἐνδοξος στόλος χιλίων νεῶν καὶ φέρων μυρίους ἐνόπλους*.

χοαὶ προσφορά ὑγρῶν (συνήθως μέλιτος, οἴνου, ὕδατος) πρὸς νεκρούς. Ἐν 61 ἡ Ἰφιγένεια εὐρισκομένη ἐν Ταύροις (*παρούσα*) προσφέρει χοὰς πρὸς τιμὴν τοῦ ἀδελφοῦ μακρὰν κειμένου (*ἀπόντι*).

χοήρης ὁ χρησιμεύων εἰς τὴν ἐορτὴν τῶν Χοῶν· *χοῆρες ἄγγος Παλλάδος τιμᾶν λεῶν* 960 ὅτι δηλ. ὁ λαὸς τῆς Παλλάδος τελεῖ « τὴν ἐορτὴν τοῦ χοήρους ἄγγους », δηλ. τὴν ἐορτὴν, καθ' ἣν ἕκαστος Ἀθηναῖος ἔχει ἐνώπιόν του ἀγγεῖον περιέχον ἓνα χοῦν ἀκράτου οἴνου καὶ πίνει ἐξ αὐτοῦ. Ἡ ἐορτὴ αὕτη, οἱ Χόες, ἦτο ἡ δευτέρα ἡμέρα τῶν Ἀνθεστηριῶν, Διονυσιακῆς ἐορτῆς, ἣτις ἐτελεῖτο κατὰ τὸν μῆνα Ἀνθεστηριῶνα (κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἀνοίξεως) καὶ διήρκει ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας· κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην ἡμέραν ὁ λαὸς συνηθροίζετο εἰς χώρον ἱερὸν τοῦ Διονύσου καί, ἀφοῦ ἔτρωγον, ἐγίνετο ἄγων οἰνοποσίας· ὁ πρῶτος κενώσας τὸ χοῆρες ἄγγος (*χοῦς* = 3,28 λίτραι, 1 ὀκ. καὶ 64 δράμια) ἐλάβμβανεν ὡς βραβεῖον ἄσκον οἴνου. Κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῶν Ἀνθεστηριῶν, τὴν *Πιθοιγίαν*, ἤνοιγον πίθους νέου οἴνου, κατὰ δὲ τὴν τρίτην, τοὺς *Χύτρους*, προσέφερον εἰς τὸν Διόνυσον καὶ τὸν Χθόνιον Ἑρμῆν σπόρους καὶ ἄνθη ἀπὸ ἀγγεία, τὰ ὅποια ἐλέγοντο *χύτροι*. Ὁ περὶ τῆς φιλοξενίας τοῦ Ὀρέστου μῦθος εἶναι αἰτιολογικὸς, ἐπενοήθη δηλ. πρὸς ἐρμηνείαν τοῦ ἐθίμου.

χόρτος τόπος περιφραγμένος, περίβολος, κήπος (λατ. hortus)·
Εὐρώπα χόρτων εὐδένδρων 134 ἡ ἔχουσα κήπους με ὥραϊα δένδρα·
 ἡ γεν. ἀντὶ ἐπιθέτου.

χραίνω μολύνω.

χρεών τό, ἀνάγκη, τὸ μοιραῖον. Πρὸς τὸν στίχον 1486 (τὸ χρεὼν
 σοῦ τε καὶ θεῶν κρατεῖ) πρβλ. τὸ τοῦ Σιμωνίδου : ἀνάγκη δ' οὐδὲ θεοὶ
 μάχονται.

χρήζω ἔχω χρεῖαν, ἐπιθυμῶ, ἐπιζητῶ.

χρήματα 756 ἀποσκευαί, φορτίον.

χρήσας 78 χρησιμοδοτήσας, με τὸν χρησμὸν ποῦ μοῦ ἔδωσες, μτχ.
 ἄορ. τοῦ *χράω*.

χρηστήριον (βλ. προηγουμένην λέξιν) μαντεῖον.

χρορίζω χρονοτριβῶ, ἀργοπορῶ.

χρόνος : *χρόνω* 1336 ἔπειτα ἀπὸ πολλὴν ὥραν.

χρησῆρης χρυσοστόλιστος.

χὺμῖν καὶ ὕμῖν (κρᾶσις)· 1299 βλ. *μέτεστι*.

χωρέω - ὦ προχωρῶ· ἐχώρει στόμια 1392 προυχώρει πρὸς τὴν ἔξο-
 δον τοῦ λιμένος.

χωρίζω : τούτου *χωρισθεῖς(α)* 1002 ἐὰν χωρισθῶ ἀπὸ αὐτὸ (τὸ
 ἀγαλμα), δηλ. ἐὰν μόνον τοῦ ἀγάλματος ἡ μεταφορὰ εἰς τὸ πλοῖον
 κατορθωθῇ.

χῶσον 702 προστακτ. ἄορ. τοῦ *χόω* χέω εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, συσσω-
 ρεύω, σχηματίζω ὕψωμα (τύμβον) διὰ συσσωρεύσεως χώματος.

ψεύδομαι 711 ἀπατῶ.

ψῆφος 945 καὶ 969 δικαστήριον (μετων.)· *ὅσια ψῆφος* 945 ἱερὸν
 δικαστήριον. Πρόκειται περὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅστις ἰδρύθη κατὰ
 τὴν παράδοσιν Ἀρεῖ, διὰ τὸν Ἀρ., διὰ τὰ δικασθῆ ὁ Ἀρ., ὅταν ἐφόνευσε
 τὸν υἱὸν τοῦ Ποσειδῶνος Ἀλιφρόθιον· τοῦτο εἶναι τὸ *χερῶν μίasma*
 946 φονικὸν μίasma. Ἡ ὀρθὴ ἐτυμολογία τῆς λ. Ἀρειος εἶναι ἐκ τοῦ
 Ἀραι (Εὐμενίδες), ὧν ὑπῆρχεν ἱερὸν (ἄντρον) ὑπὸ τὸν βράχον.

ψόγος 686 κακογλωσσίᾳ.

ψόφος θόρυβος, κτύπος, ἤχος.

ψυχorroαγῆς ψυχorroαγῶν, ψυχομαχῶν.

ᾠδῖς - ἴνος ἡ, συνήθως εἰς τὸν πληθ. ᾠδῖνες πόνοι τοῦ τοκετοῦ. Ἐν

1102 *φίλη* ὥδῖς τῆς Λητοῦς, δηλ. γλυκεῖται ἀναμνήσεις τῆς ὥρας τοῦ τοκετοῦ της, εἶναι τὸ περιβάλλον, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ἔγινεν ὁ τοκετός· ὁ Κύνθος, ὁ φοῖνιξ, ἡ δάφνη, ὁ θαλλὸς τῆς ἐλαίας· κατὰ ταῦτα τὸ ὠδῖνα εἶναι παράθεσις εἰς τὰς προηγουμένας αἰτιατικάς.

ὦή ἔ σύ, ἔ σεῖς.

ὠκύπομπος καὶ **ὠκυπομπὸς** (1137, 1427) ταχύς.

ὠλένη πῆχυσ τῆς χειρός· 966 χεῖρ· ὠλέναι ἄκραι 283 τὰ ἄκρα τῶν χειρῶν.

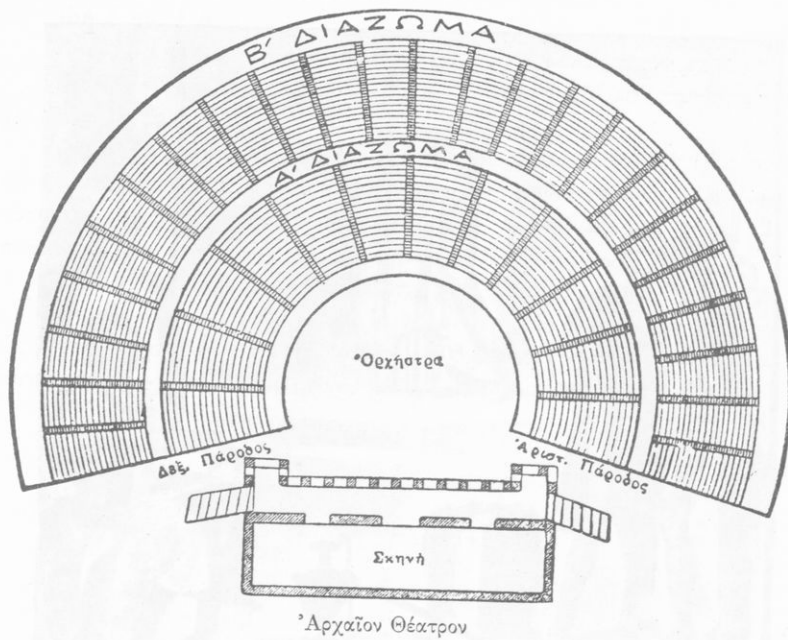
ὥς 1179 χρον. σύνδ. (μόλις)· 144, 480 αἰτιολ. (διότι)· 609 ἐπιφ. ὥς εὖ 533, 540 τί ὥραῖα, πόσον καλὰ· ὥς ἦσθον καλῶς 1180 ἀφοῦ τόσον ὥραῖα τὸ ἀντελήφθης· ὥς εἰκότως σε πᾶσα θαυμάζει πόλις 1214 πόσον δίκαιον ἔχουν ὅλοι οἱ πολῖται πού σέ θαυμάζουν.

ὠσαῖατο 326 = ὤσαιντο (εὐκτ. μέσ. ἀορ., γ' πληθ., τοῦ ὠθῶ).

ὥφελον ἀόρ. β' τοῦ ὀφείλω ἐν χρήσει ἐπὶ εὐχῆς μὴ ἐκπληρουμένης· ὥς μήποτ' ὥφελόν γε (ἐνν. εἰδέναι) 518 μακάρι νὰ μὴν τὴν ἐγνώριζα ποτέ· τὸ ἰδὼν (μῆδ' ἰδὼν ὄναρ) ἐκ τοῦ ἐννοουμένου εἰδέναι.

Ὁ Ὀρέστης καὶ ὁ Πυλάδης εἰς τὴν χώραν τῶν Ταύρων
(Τοιχογραφία Πομπηίας)

23
2
46
96
42

98 c

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΤΡΑΓΩΔΙΩΝ

A. Εισαγωγή Σελ. 3

B. ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ

1. Κείμενον » 31
2. Έρμηνευτικαί σημειώσεις » 87

Γ. ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

1. Κείμενον » 171
2. Έρμηνευτικαί σημειώσεις » 221

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουσι τὸ κάτωθι βιβλιοσήμον, εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἀντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλὼν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἑφ. Κυβ. 1946, Α' 108).

024000020166

ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΑ', 1962 (ΧΙΙ) — ΑΝΤΙΤΥΠΑ 30.000 ΣΥΜΒΑΣΙΣ 1112/23-10-62
ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ — ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ : ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε., Φωκίδος 15

$$\chi\acute{\omega} = \mu\alpha\iota\acute{o}$$

$$= \mu\alpha\acute{o} = \mu\acute{\omega}$$

φησὶ ἀπὸ δακτύλου
 χῶ
 οὐφείτω
 πρόσθεν
 χῶ

000000

12

18

20

7

